Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder

Møteinnkalling

Utvalg:	**Verneområdestyret ORF**
Møtested:	Maritim hotell, Flekkefjord
Dato:	28.09.2026
Tidspunkt:	09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til verneområdeforvalter.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 25/26	Godkjenning av innkalling. Protokoll fra forrige møte er allerede godkjent.		
ST 26/26	Valg av ett medlem som skal underskrive protokollen sammen med styreleder		
ST 27/26	Orienteringssaker		
RS 22/26	Referat saker		
RS 23/26	MIljødirektoratets tilrådning - Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder - utredning av organisering av verneområdeforvaltere		2024/11824
RS 24/26	Presiseringer - Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder - skadefelling og lisensfelling i verneområder		2025/11051
RS 25/26	Svar på spørsmål - kontorplass - Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder - VORF - administrative saker 2026		2026/1405
ST 28/26	Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Søknad om utbedring av gangbane til Skyllevigholmen - WSP Norge AS avd. Kristiansand		2025/5655
ST 29/26	Flekkefjord landskapsvernområde - skjøtselsplan for Fidsel - Hege og Øyvind Andersen		2022/6078
ST 30/26	Flekkefjord landskapsvernområde - fordeling av 300 000 kroner til naturtypen Kystlynghei		2025/10961
ST 31/26	Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Høringsuttalelse om mulig grenseendring ved Belteviga på Flekkerøya - Statsforvalteren i Agder		2025/9571
ST 32/26	Eventuelt		

ST 25/26 Godkjenning av innkalling. Protokoll fra forrige møte er allerede godkjent.
ST 26/26 Valg av ett medlem som skal underskrive protokollen sammen med styreleder
ST 27/26 Orienteringssaker
RS 22/26 Referat saker

Miljø-
direktoratet

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Trondheim, 03.09.2026

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Saksbehandler:
	2025/5713	Ingrid Moe Dahl

Tilrådning om ny organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til oppdrag om utredning av verneområdeforvaltere i tildelingsbrev for Miljødirektoratet 2025. Vi har utredet en ny organisering av verneområdeforvaltere med formål å styrke forvaltingen av verneområdene.

Forslaget var på høring hos verneområdestyrene, statsforvalterne og STAF i perioden 13. april til 22. mai 2026. Med få unntak har samtlige høringsparter gitt høringssvar. Vår tilrådning er deretter justert noe som følge av innspillene.

Vi foreslår en ny organisering av forvalterne samt tiltak som skal føre til en mer helhetlig forvaltning av verneområder gjennom å bedre forholdene for veiledning og faglig oppfølging, bedre fordeling av oppgaver og mer lik organisering av forvalterne. Vi tilrår å samle forvaltere i større enheter enn dagens løsning. Dette gjør vi ved å samle stillingene i færre embeter slik at det blir tilstrekkelig mange stillinger til å understøtte egne seksjoner for forvaltning av store verneområder.

Gjennomføring av vår tilrådning vil kreve tilføring av økte ressurser til forvaltningen av de store verneområdene. Vi mener dette er nødvendig for å oppnå målsetningene for oppdraget. Forslaget vil samtidig effektivisere dagens forvaltning ved en bedre utnyttelse av eksisterende forvalterressurser på tvers av sekretariat og føre til en betydelig forenkling av informasjonsflyt mellom overordnede forvaltningsmyndigheter og sekretariat. Forslaget vil frigjøre kapasitet hos embeter som ikke lenger har arbeidsgiveransvar. Det vil også bidra til bedre kapasitet hos embetene som videreføres som arbeidsgivere da en ny seksjonsleder vil overta personal- og fagansvar.

Oversendelsen består av vår tilrådning. Vedlagt er oppdragsteksten, høringsdokumentet og alle høringssvar. I tillegg legger vi ved en liste over knutepunkt som er oppdatert etter høring.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust	Terje Qvam
avdelingsdirektør	seksjonsleder

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Miljø-
direktoratet

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Postboks 700	9815	VADSØ
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Statsforvaltaren i Vestland	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Statsforvaltaren i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	Postboks 325	1502	MOSS
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
STATSFORVALTERENS FELLESTJENESTER	Postboks 504	4804	ARENDAL
RAET NASJONALPARKSTYRE	Postboks 504	4804	ARENDAL
Verneområdestyret for Setesdal vesthei, Ryfylkeheiane, Frafjordheiane	Postboks 504	4804	ARENDAL
VERNEOMRÅDESTYRET FOR OKSØY-RYVINGEN OG FLEKKEFJORD LVO	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Dovrefjell nasjonalparkstyre	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet	Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Langsua nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Nasjonalparkstyret for Reinheimen	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Sølen verneområdestyre	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde		6404	MOLDE
Lofotodden nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405	8002	BODØ
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	c/o Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405	8002	BODØ
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Nordland Postboks 1405	8002	BODØ
MØYSALEN NASJONALPARKSTYRE	STATSFORVALTEREN I NORDLAND Moloveien 10	8003	BODØ
Vega verneområdestyre	v/Statsforvalteren i Nordland Postboks 1405	8002	BODØ
Hallingskarvet nasjonalparkstyre	Postboks 325	1502	MOSS
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre	Postboks 325	1502	MOSS
Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat	Postboks 325	1502	MOSS
VERNEOMRÅDESTYRET FOR LYNGSALPAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE	c/o Fylkesmannen i Troms Postboks 6105 Stakkevollan	9291	TROMSØ
Verneområdestyret for Nordkvaløya-Rebbenesøya	Postboks 700	9815	VADSØ

Nasjonalparkstyret for Reisa og Ráisduottarháldi	Postboks 700	9815	VADSØ
ROHKUNBORRI NASJONALPARKSTYRE	Postboks 137	9365	BARDU
SEILAND NASJONALPARKSTYRE	Statsforvalteren Troms og Finnmark Postboks 700	9815	VADSØ
STABBURSDALEN NASJONALPARKSTYRE	c/o Statsforvalteren i Troms og Finmark Postboks 700	9800	VADSØ
VARANGERHALVØYA NASJONALPARKSTYRE	c/o Statsforvalteren T og Finnmark Postboks 700	9815	VADSØ
VERNEOMRÅDESTYRET KVÆNANGSBOTN OG NAVITDALEN LVO	Postboks 700	9815	VADSØ
Anárjohka nasjonalparkstyre	v/Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Pb. 700	9815	VADSØ
Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen LVO	Postboks 700	9815	VADSØ
ÅNDERDALEN NASJONALPARKSTYRE	Postboks 700	9815	VADSØ
Styret for Lopphavet marine verneområde			
Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/ Børgefjell nasjonalparkstyre	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Verneområdestyret for Trollheimen	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Færder nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Pb. 2076	3103	TØNSBERG
Jomfruland nasjonalparkstyre	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Breheimen nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Folgefonna nasjonalparkstyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Naustdal-Gjengedal verneområdestyre	c/o Statsforvalteren i Vestland, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Nærøyfjorden verneområdestyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Stølsheimen verneområdestyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Ålfotbreen verneområdestyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
STIFTINGA GEIRANGERFJORDEN VERDSARV	Gjørvahaugane 35	6216	GEIRANGER

Vedlegg

1 Miljødirektoratets tilrådning om ny organisering av verneområdeforvaltere

2 Vedlegg 1. Oppdrag til Miljødirektoratet - utredning om verneområdeforvaltere

3 Vedlegg 2. Høringsdokumentet

4 Vedlegg 3. Høringsinnspill

5 Vedlegg 4. Oversikt over dagens forvaltningsknutepunkter

Miljø-
direktoratet

Svar på oppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljø-
direktoratet

Innhold

Svar på oppdrag om organisering av verneområdeforvaltere 1
Innhold 2
1 Innledning 3
2 Miljødirektoratets tilrådning 5
2.1 Sammendrag av tilrådningen 5
2.2 Tilrådning om alternativ for videre organisering av verneområdeforvaltere 6
2.2.1 Omtale av administrativ forflytning av stillinger mellom embeter 8
2.2.2 Klagebehandling 13
2.3 Tilrådning om forbedringstiltak 13
2.3.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne 13
2.3.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne 15
2.3.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 16
2.3.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer 19
2.3.5 Innføring av forvalterskolen 20
2.3.6 Forvaltersamlinger 21
2.3.7 Formalisere og styrke samarbeidet med besøkssenter 21
2.3.8 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter 23
2.3.9 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene 24
2.4 Konsekvenser av forslaget 25
3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring av det foreslåtte alternativet 27
4 Høring av forslaget – oppsummering av høringssvar 28
4.1 Alternativene til organisering 28
4.1.1 Andre merknader 29
4.1.2 Saksbehandling og prosess 30
4.2 Forbedringstiltakene 30
4.2.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne 30
4.2.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne 31
4.2.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 32
4.2.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer 32
4.2.5 Øvrige foreslåtte tiltak 32
5 Vedlegg 32

Miljø-
direktoratet

1 Innledning

Miljødirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) utredet hvordan verneområdeforvalterne kan organiseres for å styrke forvaltningen av verneområdene. Anbefalingen er avgrenset til verneområdeforvalternes organisatoriske tilknytning og er ikke en endring av forvaltningsmodellen i sin helhet. Verneområdestyrenes rolle og oppgaver skal ikke endres, og forvalterne skal fortsatt være lokalisert nær verneområdene. Utredningen resulterte i et forslag som ble sendt på høring våren 2026 (vedlegg 2). Tilrådningen er basert på anbefalingen og vurderingene fra høringsdokumentet og samlede høringssvar som er oppsummert i kapittel 4 og vedlagt tilrådningen.

Bakgrunnen for oppdraget er erfaringer med dagens organisering. Modellen innebærer at statsforvalterne har personal- og arbeidsgiveransvar for forvalterne, mens verneområdestyrene disponerer forvalternes tid som fagressurs og prioriterer hvilke oppgaver de skal utføre. En hovedutfordring er knyttet til denne rollefordelingen i oppfølging av forvalterne.

Det er også utfordringer knyttet til kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging, liten fleksibilitet i ressursbruk samt opplæring og kompetansestøtte. Omfanget av utfordringene varierer mellom embeter og forvaltere og verneområdestyrer. Mange har også trukket frem viktige styrker ved dagens ordning, særlig forvalternes tilknytning til statsforvalternes fagmiljøer.

I tillegg bidrar en del praktiske forhold til at rolle- og oppgavefordelingen i forvaltningen av de store verneområdene kan fremstå som uklar for omverdenen. Dette gjelder bl.a. dagens praksis med felles e-post der statsforvalteren står som avsender på styrenes korrespondanse. Slike forhold er derfor vurdert som en del av dette oppdraget.

Ettersom oppdraget er knyttet til verneområdeforvalterne som utgjør sekretariatet til styrene, har vi avgrenset anbefalingen til å vurdere endringer som i hovedsak styrker forvaltningen av verneområder som styrene forvalter – nasjonalparker og store landskapsvernområder. Samtidig vil vurderingene og eventuelle endringer direkte eller indirekte kunne påvirke eller ha betydning for verneområder forvaltet av andre forvaltningsmyndigheter eller forvaltningen som helhet.

Siden oppstart i 2010 har forvaltningsordningen vært gjenstand for flere evalueringer, deriblant Riksrevisjonens undersøkelse i 2014[1] og Miljødirektoratet sin vurdering i 2021. Evalueringene avdekte behov for justeringer i ordningen, deriblant en bedre rolleavklaring mellom styrene, arbeidsgiver og verneområdeforvalterne samt klarere instruksjonsmyndighet for styrene overfor verneområdeforvalterne. Denne utredningen har vist at det fremdeles er behov for ytterligere justeringer knyttet til flere av de samme problemstillingene.

1 Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparkar. Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014

Miljø-
direktoratet

Det overordnede målet med å gjennomgå verneområdeforvalternes organisering er å styrke forvaltningen av verneområdene, blant annet ved å oppnå en mer helhetlig forvaltning mellom verneområder. I dag forvaltes om lag 80 % av det vernede arealet i Norge av nasjonalpark- og verneområdestyrer. Det betyr dermed mye for tilstanden i verneområdene at ordningen fungerer godt.

Vi skulle utrede 4 alternativer for organisering:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men se på bedringspunkter i denne
2. Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet,
4. Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, men der fellestjenester (arkiv, lønn osv.) håndteres av direktoratet

Vi skulle samtidig foreslå forbedringstiltak knyttet til organiseringen som skulle bidra til å oppnå målsetningen for oppdraget.

Miljødirektoratet har gjennomført utredningen med bakgrunn i eksisterende og innhentet kunnskap. Fagressurser internt i Miljødirektoratet som har vært koblet på i arbeidet med utredningen er tilknyttet fagtemaene verneområdeforvaltning, juss, økonomi, HR, naturoppsyn, miljøøkonomi, statsforvalterstyring og dokumentforvaltning. Miljødirektoratet har også opprettet en referansegruppe bestående av representanter for verneområdestyrer, statsforvalterembeter og forvaltere og denne er involvert slik direktoratet har funnet det hensiktsmessig i tråd med føringene i oppdraget.

Miljødirektoratet sendte våren 2026 ut sin foreløpige anbefaling om videre organisering på høring til alle nasjonalpark- og verneområdestyrer, statsforvalterembeter samt Statsforvalternes fellestjenester (STAF). Statsforvalterne ble bedt om å ivareta eventuelle innspill fra nasjonalpark- og verneområdeforvalterne. Med få unntak har samtlige høringsparter gitt høringssvar.

For nærmere omtale av forvaltningsmodellen, kunnskapsgrunnlag og prosess viser vi til høringsdokumentet som er vedlagt tilrådningen.

Miljø-
direktoratet

2 Miljødirektoratets tilrådning

2.1 Sammendrag av tilrådningen

Miljødirektoratet tilrår følgende alternativ for organisering av verneområdeforvaltere:
Et justert alternativ 2 – en samling av verneområdeforvalterne hos et færre antall statsforvalterembeter enn i dag.

Miljødirektoratet tilrår å samle verneområdeforvalterne hos 6 statsforvalterembeter.

Miljødirektoratet tilrår følgende tiltak for å oppnå målsetningen for oppdraget:

- Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne
  - 6 seksjonslederstillinger
  - Økning i tildeling av midler til forvalterstillinger (lønn og drift) opprettet før 2024
  - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
  - 2 juridiske ressurser/stillinger
- Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne
  - Tydeliggjøring av hva statsforvalteren kan gi av faglige råd uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.
  - Den endelige rollefordelingen må beskrives i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren.
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og nasjonalpark-/verneområdestyret i dokumentforvaltning
  - En nærmere utredning av tiltakene som foreslått i høringsdokumentet med sikte på å finne en god løsning for videre dokumentforvaltning i forvaltningsmodellen.
  - Etablere egne e-postadresser og arkivbase for verneområdestyrene.
- Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer
  - Statsforvalterne som arbeidsgiver gis anledning til å avtale omfordeling av forvalters tid direkte med forvalter uten godkjenning fra styreleder.
  - Endringer i styringsretten over forvalters tid må synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser og i vedtektene for styrene.
- Innføring av "forvalterskolen" – en opplæringspakke for verneområdeforvaltere
- Videreføring av forvaltersamlinger hvert annet år
- Formalisere og styrke samarbeidet mellom forvaltere/styrer og besøkssentre
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter som et tilleggsoppdrag når alternativ for organisering er fastsatt
- Samlokalisering av kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere.

Miljø-
direktoratet

2.2 Tilrådning om alternativ for videre organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet tilrår en løsning som tilsvarer et justert alternativ 2 – samling av verneområdeforvalterne i færre embeter enn i dag. Vi tilrår en samling i 6 embeter.

I vår tilrådning har vi vektlagt følgende punkter, som vi mener vil bidra til en mer helhetlig forvaltning:

- Bedre forhold for opplæring og veiledning av forvalterne og styrke kompetansen til forvalterne
- Mer lik organisering av forvalterne og styrke daglig ledelse
- Forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere
- Tillit til forvaltningsordningen

Vi mener det mest effektive tiltaket for å oppnå ønskede endringer ved dagens organisering er å samle stillingene i større enheter, som sikrer et stabilt og forutsigbart system tilknyttet stillingene. Det vil ivareta at alle får like muligheter til oppfølging fra sin nærmeste leder, både faglig og i personaloppfølging. Forvalterstillingen kan være en krevende rolle, med håndtering av utfordrende saker. Vi vet at personaloppfølging og ledelse varierer mellom embetene i dagens organisering. I forbindelse med utarbeiding av høringsforslaget utførte vi spørreundersøkelser for forvaltere og embeter, og svarene fra forvalterne avdekket at ikke alle føler at de får god nok støtte i sitt daglige arbeid. En dedikert seksjonsleder og en større faggruppe med kompetanse på forvaltning av store verneområder mener vi klart vil styrke sekretariatenes forhold for erfaringsdeling, opplæring og veiledning. Slik forventer vi at tiltaket vil styrke fagmiljøet og bidra til en generell kompetanseheving.

Vi tilrår at verneområdeforvalterne i størst mulig grad beholder sin nåværende tilknytning til sitt statsforvalterembete, samtidig som vi tilstreber at forvalterne skal samles i en enhet tilsvarende en seksjon med en dedikert seksjonsleder. Vi tilrår derfor at forvaltere ansatt i embeter med få forvaltere overføres administrativt til embeter med flere forvaltere slik at det blir grunnlag for større enheter tilsvarende en seksjon. Embeter som allerede har grunnlag for å etablere en seksjon beholdes i all hovedsak som i dag, med eventuell tilføring av forvaltere fra andre embeter.

Miljødirektoratet hadde i høringsdokumentet en foreløpig anbefaling om alternativ 2 – *Å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere* som modell for videre organisering av verneområdeforvalterne. Basert på høringssvarene, har vi utvidet forslaget med ett embete; vi forslår at Trøndelag videreføres som arbeidsgiver for verneområdeforvaltere.

Vi har dermed justert forslaget fra høring til en fordeling på 6 embeter, sammenlignet med 5 i høringsdokumentet. Det medfører at 4 embeter ikke videreføres som arbeidsgivere, og 10 forvalterstillinger er foreslått overført til andre embeter. Høringssvarene fra embetene og styrene

Miljø-
direktoratet

i disse 4 fylkene er klare på at de ikke ønsker alternativ 2, særlig på grunn av at de er bekymret for hvordan det vil påvirke videreføring av dagens faglige samarbeid og lokal tilknytning.

Blant de øvrige embetene fremheves i stor grad samme argumentasjon for å gå bort fra alternativ 2 som ny organisering. Samtlige embeter anbefaler alternativ 1. Samtidig er embetene som ikke berøres av ny organisering mindre negative til alternativ 2. Blant styrene og forvalterne i øvrige fylker er det en større støtte til alternativ 2, men også her er meningene delte.

Vi har forståelse for at forslaget kan medføre endringer i dagens samarbeidspraksis, men vi mener også at det kan avbøtes med å etablere nye kontaktflater mellom etatene. Vi understreker at stillingene som foreslås overført ikke skal flyttes fysisk, men administrativt, og beholder et lokalt kontorsted.

En gjennomføring av et justert alternativ 2 innebærer at et utvalg av statsforvalterne vil få et større ansvar for oppfølging av forvalterne enn i dag. Vi har foreslått økte ressurser som gir den nødvendige kapasiteten til å forvalte denne rollen på en god måte.

Vi mener dagens organisering uten endringer (nullalternativet) ikke tilstrekkelig ivaretar de viktigste forbedringspunktene som bidrar til å sikre god oppfølging av forvalterne. Dermed vil heller ikke en videreføring nullalternativet bidra til en styrket forvaltning av verneområdene. En videreføring av dagens organisering med gjennomføring av forbedringstiltakene (kap. 2.3) vil bedre dagens situasjon, blant annet ved at man får tilført mer ressurser til ordningen og en tydeligere rollefordeling. Men alternativet vil ikke romme fordelene som følger av en mer lik organisering og styrket ledelse, som foreslått i alternativ 2. De foreslåtte forbedringstiltakene vil helt klart få mer effekt ved et alternativ der stillingene er samlet på grunn av synergieffektene som en større enhet gir. Det er for eksempel være lettere å fordele ressurser på tvers av verneområder når man har en større forvaltergruppe å fordele ressurser mellom.

Høringsuttalelsene ga liten støtte til alternativ 3 og alternativ 4. Miljødirektoratet vurderte også i sitt høringsdokument at disse alternativene medfører ulemper som overgår gevinstene ved forslagene, og går ikke videre med disse.

Miljø-
direktoratet

2.2.1 Omtale av administrativ forflytning av stillinger mellom embeter

I tabellene under vises dagens fordeling av forvalterstillinger sammenlignet med forslag til endring. I tabell 1 viser vi forslaget som ble sendt på høring, i tabell 2 viser vi vår tilrådning.

Tabell 1. Forslag til fordeling av forvalterstillinger i høringsdokumentet

Statsforvalter- embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til forvaltere med endret løsning	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	5 stillinger tilføres fra Trøndelag. Forvaltere fra Børgefjell nasjonalpark (1), Blåfjella/Skjækerfjella nasjonalpark og Lierne nasjonalpark (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan landskapsvernområde (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen landskapsvernområde (1)
Trøndelag	10	0	5 stillinger overføres til Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	5 stillinger tilføres fra Trøndelag. Forvaltere fra Trollheimen landskapsvernområde (2), Femundsmarka nasjonalpark og Gutulia nasjonalpark (1), Forollhogna nasjonalpark (2).
Vestland	9	13	4 stillinger tilføres fra Agder, Møre og Romsdal og Rogaland. Forvaltere fra Geiranger-Herdalen landskapsvernområde (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	1 stilling overføres til Vestland
Rogaland	1	0	1 stilling overføres til Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	3 stillinger overføres til Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	5 stillinger tilføres fra Agder og Vestfold og Telemark. Forvaltere fra Raet nasjonalpark (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord landskapsvernområde (1), Færder nasjonalpark (1), Jomfruland nasjonalpark (1) og Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde (1)
Agder	4	0	4 stillinger overføres til Vestland og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Totalt antall forvaltere:	69	69	

I vår tilrådning foreslår vi en justert organisering, der ytterligere ett embete beholder forvalterstillingene, samtidig som vi tilstreber å samle forvaltere fra embeter med få stillinger til større enheter, som kan understøtte en seksjon. I høringsdokumentet la vi terskelen for en seksjon på 10 stillinger. Vi har redusert denne til 9, slik at flest mulig forvalterstillinger kan plasseres i embetet de tilhører geografisk. En skisse over foreslått løsning er beskrevet i tabell 2.

Miljø-direktoratet

Tabell 2. Tilrådning til fordeling av forvalterstillinger per embete

Statsforvalter- embete	Antall forvaltere per embete i dag	Antall forvaltere med endret løsning	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	9	Uendret
Trøndelag	10	9	1 stilling overføres til Innlandet. Forvalter fra Gutulia nasjonalpark og Femundsmarka nasjonalpark.
Innlandet	14	15	Tilføres 1 stilling fra Innlandet. Forvalter fra Gutulia nasjonalpark og Femundsmarka nasjonalpark
Vestland	9	13	Tilføres 4 stillinger fra Agder, Møre og Romsdal og Rogaland: Forvalter fra Geiranger-Herdalen (1) og forvaltere fra Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)[2]
Møre og Romsdal	1	0	1 stilling overføres til Vestland.
Rogaland	1	0	1 stilling overføres til Vestland.
Vestfold og Telemark	3	0	3 stillinger overføres til Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (ØBOA)	5	10	Tilføres 5 stillinger fra Agder og Vestfold og Telemark. Forvaltere fra: Raet nasjonalpark (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord landskapsvernområde (1), Færder nasjonalpark (1), Jomfruland nasjonalpark (1) og Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde (1) [2]
Agder	4	0	4 stillinger overføres til Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og til Vestland.
Totalt antall forvaltere:	69	69	

Nærmere omtale av de foreslåtte administrative overføringene av verneområdeforvaltere er beskrevet under.

[2] Sekretariatet for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde kan fordeles til enten Vestland eller ØBOA. Tabell 2 viser løsningen der Vestland overtar arbeidsgiveransvaret. Sekretariatet for Brattefjell-Vindeggen kan fordeles til enten Vestland eller ØBOA. Tabell 2 viser løsningen der ØBOA overtar arbeidsgiveransvaret.

Miljø-
direktoratet

Sekretariatet for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre
Forvalterne for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre er i dag fordelt på to embeter; Trøndelag og Innlandet. Nasjonalparkstyret ønsker å samle forvalterne i ett embete slik at de får samme arbeidsgiver.

Statsforvalteren i Innlandet omtaler i sitt høringssvar at de gjerne vil ha arbeidsgiveransvar for begge forvalterne for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre, da halve arealet til Femundsmarka, og hele Gutulia nasjonalpark, ligger i Innlandet. Forslaget støttes også av Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre, som ønsker overføring til Innlandet. Statsforvalteren i Trøndelag anbefaler å samle forvalterne i ett embete, uten å oppgi preferanse for et spesifikt embete.

Miljødirektoratet tilrår at sekretariatet for Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre samles hos Statsforvalteren i Innlandet basert på geografisk tilknytning og styrets ønske om overføring til Innlandet.

Sekretariatet for Geiranger-Herdalen verneområdestyre
Statsforvalteren i Møre og Romsdal administrerer én forvalterstilling, sekretariatet for Geiranger-Herdalen verneområdestyre. Vi tilrår at stillingen overføres til et embete med nok forvalterstillinger til å understøtte en egen seksjon, og vi mener Vestland er embetet som er mest aktuelt for å overta stillingen. Vi tilrår at forvalterstillingen som følger sekretariatet for Geiranger-Herdalen verneområdestyre, overføres til Statsforvalteren i Vestland.

Geiranger-Herdalen verneområdestyre og Statsforvalter i Møre og Romsdal ønsker at dagens løsning opprettholdes. Stiftinga Geirangerfjorden verdsarv v/ verdensarvkoordinatoren har også levert et høringssvar. På grunn av koordinatorens spesifikke rolle i verdensarvsamarbeidet i Geiranger har vi valgt å omtale høringssvaret her, selv om stiftelsen ikke var høringspart.

Verneområdestyret mener omorganisering vil ha klare ulemper for forvaltningen av Geiranger-Herdalen når det gjelder faglig samarbeid, lokal forankring og praktisk gjennomføring av oppfølging fra arbeidsgiver. Statsforvalter har erfart at avstand til regional forvaltning svekker samhandlingen mot regionale aktører gjennom at det blir færre naturlige møteplasser. Videre anføres det at administrativ tilhørighet mellom forvalter og statsforvalteren er avgjørende for god informasjonsflyt, koordinering og faglig oppfølging. Verdensarvkoordinatoren for Vestnorsk fjordlandskap peker på at forvaltningsknutepunktet i Geiranger svekkes dersom avstanden til regional forvaltning og fagmiljøer blir lengre. Det pekes på faren for at regionale samarbeidsflater og faglige nettverk knyttet til verdensarvoppfølging svekkes dersom arbeidsgiveransvaret flyttes.

Endret arbeidsgiveransvar innebærer at forvalterstillingen i Møre og Romsdal tilknyttes en fagseksjon i Vestland som er dedikert oppfølging av arbeidsgiveransvaret for forvaltere av store verneområder på Vestlandet. Arbeidssted for forvalter vil fortsatt være forvaltningsknutepunktet i Geiranger. Vi mener at omorganisering av arbeidsgiveransvaret ikke innebærer en vesentlig

svekkelse av det sterke fagmiljøet på klima og miljø hos statsforvalteren i Møre og Romsdal. Omorganisering av arbeidsgiveransvar endrer ikke ved statsforvalters ansvar for formidling av relevant informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ, herunder også verneområdestyret og det samla forvaltningsknutepunktet i Geiranger. Vi forutsetter videre at det gode samarbeidet mellom Statsforvalteren i Møre og Romsdal og Statsforvalteren i Vestland videreføres, samt at en utvidet verneområdeforvaltningsseksjon i Vestland sørger for å legge til rette for at verneområdeforvaltere opprettholder deltagelse i relevante fagnettverk i alle fylker hvor verneområdene er lokalisert.

Møre og Romsdal og Vestland deler ansvar for oppfølging av verdensarvområdet Vestnorsk fjordlandskap. Unesco sitt fagorgan, IUCN, ønsker at Norge legger til rette for sterkere samarbeid og harmonisering av forvaltingen av de to delområdene for å styrke verdensarvoppfølgingen. Verneområdeforvalterne og sekretariat for Geiranger-Herdalen og Nærøyfjorden verneområdestyrer har sentrale roller og oppgaver i oppfølgingen av de internasjonale forpliktelsene. Samordnet arbeidsgiveransvar kan bidra til å styrke det verdensarvfaglige samarbeidet ytterligere, og være fordelaktig gjennom bla enklere utveksling/samordning av arbeidsressurser og gjennomføring av felles forvaltningstiltak. Overføring av stillingen endrer ikke ved Statsforvalteren i Møre og Romsdal sin rolle i Verdsarvrådet for Vestnorsk fjordlandskap.

Sekretariatet for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde
Vi tilrår at sekretariatet for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (SVR), bestående av 3 forvaltere, samles i ett embete. De er i dag fordelt med to forvaltere hos Agder og 1 forvalter hos Rogaland.

Både Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (ØBOA) og Statsforvalteren i Vestland er aktuelle embeter for å samle forvaltere for SVR i en større enhet. Hvorvidt stillingene bør flyttes til ØBOA eller Vestland må vurderes nærmere i samråd med de aktuelle Statsforvalterne og nasjonalparkstyret. I tabell 2 er stillingene foreslått flyttet til Vestland, men det utgjør ingen forskjell i antall embeter hvilken løsning som velges her.

Høringsuttalelsen fra Statsforvalteren i Agder og forvaltere for SVR er negativ til endring av arbeidsgiver blant annet fordi det vil svekke rammebetingelsene for samarbeid knyttet til villreinforvaltningen i verneområdene. Også Statsforvalteren i Rogaland trekker frem gjensidig kunnskapsutveksling mellom statsforvalteren og verneområdeforvalteren som svært ønskelig å beholde og at forvalteren er en viktig ressurs i deres arbeid knyttet til villrein. De peker også på at alternativ 2 kan medføre en mer fragmentert forvaltning av Setesdal Ryfylke villreinområde.

Miljødirektoratet ser fordelen av å ha forvaltere for verneområdene i samme embeter som villreinforvaltningen for SVR, men mener at fordelene med å samle forvalterstillingene i egne seksjoner er større enn ulempene et samarbeid mellom to embeter medfører. Selv om arbeidsgiver endres, vil det kunne legges til rette for samarbeid med embetene i Agder og Rogaland for videre oppfølging av tiltaksplanene for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder som vedtas i høst. Villreinforvaltningen skal - uavhengig av arbeidsgiverorganisering - samarbeide med berørte etater, deriblant verneområdestyret for SVR.

Miljø-
direktoratet

Både ØBOA og Vestland har forvaltningsansvar for villrein, med koordineringsfunksjon for villreinnemder i sine fylker. Embetene er slik godt rustet til å være en faglig støtte til forvalterne på temaet. Begge embetene har også fått styrket ressurs til villreinforvaltning; ØBOA har ansatt en saksbehandler for å utarbeide tiltaksplan for villreinen på Hardangervidda og Vestland har ansatt en kommunikasjonsrådgiver for villrein og forventer en stilling til for å utarbeide tiltaksplan for Nordfjella.

Sekretariatet for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde
Forvalteren er per i dag ansatt hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, med kontorsted på Skinnarbu. Verneområdet overlapper med Brattefjell-Vindeggen villreinområde, som ligger inntil Hardangervidda villreinområde. Villreinstammen regnes i mange sammenhenger som en delbestand av Hardangerviddastammen (kilde: Norsk villreinsenter). Både Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (heretter omtalt som ØBOA) og Statsforvalteren i Vestland er aktuelle embeter for å plassere sekretariatet for Brattefjell-Vindeggen i en større enhet, se omtale av villreinkompetanse hos statsforvalteren i forrige avsnitt. Hvorvidt stillingen bør flyttes til ØBOA eller Vestland må vurderes nærmere i samråd med de aktuelle Statsforvalterne og nasjonalparkstyret. I tabell 2 er stillingen foreslått flyttet til ØBOA, men det utgjør ingen forskjell i antall embeter hvilken løsning som velges her.

Sekretariatene for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde, Raet, Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker
Vi tilrår at sekretariatene for de marine nasjonalparkene, Raet nasjonalpark i Agder og Færder og Jomfruland nasjonalparker i Vestfold og Telemark, samles i ett embete for å styrke det faglige nettverket for marine nasjonalparker, sammen med sekretariatet for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder. Vi mener det er mest aktuelle embetet er ØBOA, som allerede har 5 forvalterstillinger, deriblant Ytre Hvaler nasjonalpark. Overføring av forvalterstillingene fra Agder og Vestfold og Telemark vil samle nok stillinger til å understøtte en egen seksjon hos ØBOA.

Vestfold og Telemark oppgir i sin høringsuttalelse et sterkt ønske om å beholde forvalterstillingene for å opprettholde utøvelsen av statsforvalterens samordningsoppdrag og statsforvalterens mulighet til å holde seg orientert om viktige saker som kan ha betydning for samordning, forenkling og effektivisering av den statlige virksomhet i fylket.

For å oppnå en reell styrking av fagmiljøet og ledelse, mener vi imidlertid at det er nødvendig å samle forvalterstillingene i større enheter. Dette er ikke forenelig med å beholde et fåtall stillinger hos enkelte statsforvaltere, slik som det er i dag. Administrativ overføring av stillinger kan endre det etablerte samarbeidet mellom styret og statsforvalterembetet, og må i vårt forslag ivaretas ved etablering av nye samarbeidsflater.

Miljø-
direktoratet

2.2.1.1 Øvrige administrative overføringer av forvaltere

På generelt grunnlag bør det vurderes å samle sekretariat som i dag er delt mellom to statsforvaltere og fylker under samme arbeidsgiver. Per i dag har styrene for SVR, Femundsmarka og Gutulia, Breheimen og Jotunheimen sekretariat som er delt mellom to fylker. De to førstnevnte er omtalt i avsnitt 2.2.1. Vi tilrår at samme grep gjøres for Breheimen og Jotunheimen slik at sekretariatet for et styre samles under ett embete. Dette er ikke synliggjort i tabell 2 (kap. 2.2), men det vil i så fall utgjøre en administrativ relokalisering av inntil to stillinger til enten Statsforvalteren i Innlandet eller Statsforvalteren i Vestland.

2.2.2 Klagebehandling

Overføring av arbeidsgiveransvar til et annet embete vil ikke medføre endring i statsforvalterens adgang til å klage på styrenes vedtak. Statsforvalteren er klageorgan for styrenes vedtak uavhengig av forvalters administrative tilhørighet. Dette følger av naturmangfoldloven § 62 tredje ledd. Klageretten gjelder vedtak i verneområder som statsforvalteren hører til.

2.3 Tilrådning om forbedringstiltak

I høringsdokumentet la Miljødirektoratet frem forslag til tiltak for å oppnå målsetningen med oppdraget. En nærmere gjennomgang av dette ligger i høringsdokumentet. Her presenterer vi tilrådning om tiltak knyttet til alternativet Miljødirektoratet tilrår som anbefaling organisering av forvalterne.

2.3.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne

I høringsutkastet presenterte direktoratet en rekke tiltak for å øke kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne inkludert økt tildeling per forvalterstilling for forvaltere ansatt før 2024, synliggjøring av øremerking av midler, tilføring av midler til en seksjonsleder til embeter med mer enn 10 forvaltere og til en forvalterkoordinator i embeter med færre forvaltere.

Høringen ga stor støtte til disse tiltakene og Miljødirektoratet velger derfor å gå videre med en tilrådning av samtlige tiltak som er aktuelle for vårt tilrådde alternativ, i tillegg til et tiltak som er løftet frem i høringssvarene.

Miljødirektoratet tilrår:

- Økning i tildeling av midler til forvalterstillinger (lønn og drift) opprettet før 2024
- Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
- Tilføre midler til 6 seksjonslederstillinger jf. oversikten i tabell 2.
- Tilføre midler til 2 juridiske stillinger som skal ha som hovedansvar å følge opp juridiske spørsmål fra og veiledning av forvalterne på tvers av embeter.

Miljø-
direktoratet

Beskrivelse av tiltakene:
Vi tilrår at tildelingen per forvalter økes til 1.3 millioner kroner for stillingene som ikke allerede har fått slik økt ramme. Det gjelder i hovedsak forvalterstillinger opprettet før 2024. Vi mener en tildeling av en øremerket ramme på 1,3 millioner kroner er nødvendig for å dekke de kostnadene stillingen innebærer som listet i kap. 4.9. i høringsdokumentet. Rammen må prisjusteres på virkningstidspunktet. Oppfølging av og administrative oppgaver knyttet til verneområdeforvaltere er en særskilt oppgave og en del av embetenes ordinære rammer. Det er ønskelig at finansieringen av stillingene og den faktiske prioriteringen som er knyttet til forvalterstilingene synliggjøres i større grad. På den måten vil det bli tydeligere for både styrene og hvert enkelt embete hvilket budsjett de har på drift knyttet til hver enkelt forvalterstilling.

Med de 6 foreslåtte seksjonslederstillingene, vil alle embeter som foreslås som arbeidsgivere til verneområdeforvalterne ha mulighet til å organisere stillingene i egne seksjoner med felles fagområde nasjonalparker og store landskapsvernområder. Embetene bestemmer selv hvordan de ønsker å være organisert. En inndeling i egne seksjoner for forvaltere er derfor ikke noe Miljødirektoratet kan avgjøre, men det er vår tilrådning til organisering.

En etablering av dedikerte seksjonslederstillinger for verneområdeforvaltere vil medføre en vesentlig styrking av apparatet rundt forvalterne, da man får en lederressurs med kapasitet til god oppfølging, og som kan ha et samlet overblikk over verneområdene i sin seksjon.

Etablering av seksjoner med seksjonsledere vil også forenkle informasjonsflyten mellom overordnede myndigheter og styrenes sekretariat, ved at seksjonslederen fungerer som et kontaktpunkt. Det er per i dag behov for bedre informasjonsflyt for felles problemstillinger som tilrettelegging og skjøtsel, juridiske spørsmål, anbudsregler m.m. En seksjonsleder vil i tillegg få en viktig rolle i økonomihåndtering, og kan bidra til å fordele midler mellom styrer når det meldes inn restmidler eller merbehov gjennom året.

Seksjonslederstillingen bør omfatte personalansvar, faglig koordinering og veiledning, økonomistyring m.m. I tillegg anbefaler direktoratet at seksjonslederne etablerer et seksjonslederforum for å ivareta samhandlingen på tvers av embetene.

Behovet for en egen juridisk ressurs er spesifikt nevnt i flere høringssvar, og to av høringspartene foreslår en løsning der en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere plasseres hos et av embetene. Miljødirektoratet støtter forslaget, da det er behov for mer juridisk bistand. Det kom også tydelig frem i svarene fra spørreundersøkelsen som ble sendt ut i forbindelse med utredning før høring. Vi foreslår at det etableres 2 stillinger, som skal fungere som en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere. Stillingene kan plasseres samlet i ett embete, eller fordeles på to embeter.

Miljø-
direktoratet

Endring fra høring:
På bakgrunn av tilrådning av alternativ med samling av alle forvalterstillinger i egne seksjoner, går vi ikke videre med forslaget om tilføring av midler til forvalterkoordinatorer.

I høringsdokumentet foreslo vi at embetene burde ha minst 10 forvalterstillinger for å understøtte en seksjon. I vår tilrådning videreføres Trøndelag som embete med administrativt ansvar for forvaltere, noe som medfører at Trøndelag og Nordland har 9 stillinger hver.

Anbefaling om etablering av felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere. Vi foreslår at det etableres 2 stillinger, som skal fungere som en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere. Stillingene kan plasseres samlet i ett embete, eller fordeles på to embeter.

2.3.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne

I høringsdokumentet løftet direktoratet frem forslag til tiltak som skulle bidra til ytterligere rolleavklaring når det gjelder faglig oppfølging av verneområdeforvalterne, både en tydeliggjøring av ansvaret i styringsdokumentene for statsforvalteren og en tydeliggjøring av hva statsforvalteren kan gi faglige råd om uten at det innvirker på styrenes instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.

Forslaget om en tydeliggjøring av ansvaret i sentrale styringsdokumenter fikk bred støtte i høringen, men med ulike synspunkt på hva handlingsrommet i arbeidsgivers faglige rådgivning skal være.

Miljødirektoratet tilrår:
- Tydeliggjøring av hva statsforvalteren kan gi faglige råd om uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne i sentrale styringsdokumenter.
    - Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes arbeid med forvaltningsplaner, skjøtselsplaner og tiltaksplanlegging o.l.
    - Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes arbeid med innstillinger til styrene når forvaltere eller styrene etterspør dette.
- Den endelige rollefordelingen bør omtales i Hovedinstruks for statsforvalteren, og i vedtektene til verneområdestyrene.

Beskrivelse av tiltakene:
Faglig bistand vil inkludere veiledning i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplaner, skjøtselsplaner og øvrige forvaltningstiltak inkludert administrative oppgaver som anbud o.l. Vi mener at faglig bistand også bør kunne gis til forvalterens innstilling i enkeltsaker.

Høringssvarene fra styrene er tydelige på at det er lite ønskelig at statsforvalteren får en godkjennerrolle på forvalterens innstilling, da selvstendige vurderinger i forvalteren sitt arbeid

med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Vi tilrår derfor at statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene når forvaltere eller styrene etterspør dette.

En forutsetning for å gi arbeidsgiver større handlingsrom til faglig veiledning er at forvalter utøver sin myndighet i samsvar med det styrene beslutter. Men det utelukker ikke muligheten til å motta bistand til å utarbeide en innstilling.

Vårt utgangspunkt er at bistand til godt faglig håndverk ikke skal svekke styrenes styringsrett, men bidra til at beslutningsgrunnlaget blir så godt som mulig. Handlingsrommet til faglig veiledning må også sees i sammenheng med det uttrykte behovet for en juridisk ressurs. Det vil komme tilfeller der forvalter ønsker juridisk bistand i utforming av en innstilling og dersom statsforvalter da ikke har handlingsrom til å gi slik veiledning vil en juridisk ressurs miste store deler av sin nytteverdi.

Dobbeltrollen til statsforvalter som klageorgan og faglig veileder, er også påpekt i mange høringssvar. Vi mener at myndigheten til å påklage et vedtak og det å gi faglig rådgivning til forvalter, er to adskilte oppgaver som ikke kommer i konflikt med hverandre. Vi ser det derfor ikke som uforenlig at statsforvalteren gir faglige råd til forvalter i forbindelse med innstilling i en sak, og at vedtaket senere påklages.

Faglig veiledning er essensielt for faglig utvikling og vil fremme gode beslutninger. Et styrket fagmiljø, som kan bistå med veiledning, vil gjøre forvalteren bedre i stand til å utføre sitt arbeid. Dette vil være nyttig både i forbindelse med behandlingen av enkeltsaker og øvrig skjøtsel- og tiltaksplanlegging i verneområdene. Muligheten for faglig bistand kan også bidra til å redusere antallet klager fra statsforvalteren.

Endring fra høring:
Miljødirektoratet endrer ordlyden i tilrådning til tiltaket om faglig rådgiving fra *Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov* til *Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene når forvaltere eller styrene etterspør dette.* Dette gjør vi for å tydeliggjøre at dette tiltaket er ment å tegne opp en grense for hvor langt den faglige rådgivingen fra embetet *kan* strekke seg.

2.3.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

Forvalterne benytter i dag statsforvalterens dataplattform, og deler arkivbase, journal, e-postadresser og digitalt postmottak med Statsforvalterne. Publisering av postjournal skjer i eInnsyn, som blir utviklet og driftet av Digitaliseringsdirektoratet. I dag er det teknisk ikke mulig å skille på arkivdelnivå i publiseringen av offentlig postjournal. Ved hjelp av standardiserte skriveregler for sak – og journalposttitler er det i dag mulig å søke frem innhold for konkrete verneområdestyrer i eInnsyn.

Miljø-
direktoratet

Digital post sendes med fellestjenesten eFormidling til og fra arkivbasene. I dag fremstår statsforvalteren som digital avsender av all digital post som sendes fra Elements-basene. Måten styrene er registrert i virksomhetsregisteret kan ha betydning for det tekniske handlingsrommet.

Det er et sterkt behov for separate e-postadresser for styrene, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler. Behovet for egne avsenderadresser er påpekt av styrene i flere år, og ble fremhevet som et tiltak i evaluering av forvaltningsordningen fra 2021. I innspillene fra verneområdestyrene i forbindelse med dette oppdraget er dette et behov som styrene selv også tar opp, som et reelt problem i utøving av sin myndighet.

En av årsakene til behovet for egne arkivbaser er det juridiske aspektet, som pålegger det enkelte organ (her: styrene) journalføringsplikt og arkivplikt etter arkivlova § 5 og arkivforskriften § 14. Etter dagens praksis fremstår ikke verneområdestyrene som selvstendige organer i dokumentasjonsforvaltningen.

Egne arkivdeler og metadata kan brukes for å indikere at dokumentet gjelder et styre, men det gir ikke reell teknisk adskillelse, som bare kan oppnås med en egen arkivbase for styrene. Til behandling av styresakene finnes det en tilpasset «utvalgsmodul» i Elements, som Statsforvalterens fellestjenester (STAF) anbefaler å bruke. Dette løser imidlertid ikke de grunnleggende utfordringene. Utvalgsmodulen er utviklet for å understøtte møte- og utvalgsbehandling, og etablerer ikke et eget organisatorisk eller arkivfaglig skille mellom styrenes dokumentasjon og statsforvalterens øvrige dokumentasjon. Dokumentasjon fra ulike virksomheter skapes i en felles base, til tross for at de har ulike roller og behov i behandling av samme sak. Tilgangen til felles base vil også kunne føre til at saksbehandlere hos både styrene og statsforvalterne kan få tilgang til kunnskapsgrunnlag og forarbeider, som de normalt ikke skulle hatt tilgang til. Tilgangsstyring vil videre kunne sikre ryddighet og at interne dokumenter og dokumenter som kan være underlagt taushetsplikt, bare er tilgjengelige for forvaltere.

En annen årsak er de praktiske konsekvensene av sammenblandingen. Dagens praksis medfører utfordringer knyttet til rolleforståelsen eksternt blant brukere og publikum. Når avsenderadressen er tilknyttet statsforvalteren kan det skape forvirring blant publikum om hvorvidt styrene er en egen enhet. I spørreundersøkelsen som ble sendt ut i forbindelse med dette oppdraget (se høringsutkast) beskriver forvalterne at dette i dag må klargjøres i all ekstern kommunikasjon mot publikum slik at de sikrer seg at mottaker forstår hvem de får henvendelsen fra. Praksisen medfører også økt risiko for feil journalføring. Dersom dokumentasjon arkiveres feil, vil det være vanskelig å sikre at all relevant dokumentasjon er fremlagt ved et eventuelt tilsyn, i forbindelse med en klage eller et innsynskrav. Dokumenter eller metadata publiseres på statsforvalterens offentlig journal og kan bli vanskeligere å finne for publikum, siden det ikke finnes et eget organisatorisk skille som gir ryddige og entydige treff. Egne arkivbaser gjør det mulig å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn.

Vi anbefaler at styrene får egne arkiv og egne journaler**.** Vi går ut fra at egne arkiv kan organiseres gjennom samme arkivsystem som statsforvalteren allerede har. Dette vil kanskje kunne løses ved å opprette verneområdestyrene som en felles arkivbase med underliggende

Miljø-
direktoratet

arkivdel for hvert verneområde. Miljødirektoratet har eksempelvis en egen arkivbase i Elements for Klagenemnda for miljøinformasjon og med intern tilgangsstyring. Dersom man går for en separat arkivdel i stedet for arkivbase, må man finne en alternativ løsning for publisering av offentlig journal.

For å synliggjøre at styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefalte vi i høringsdokumentet at forvaltere også har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren. Styrenes mulighet for å stå som avsender på egen korrespondanse, både brev og e-poster er et viktig punkt for verneområdestyrene. Miljødirektoratet mener at dette er forhold som må bedres slik at korrespondansen ikke fortsetter å skape uklarhet og forvirring.

Det er stor støtte blant høringssvarene fra statsforvalterembetene og verneområdestyrene når det gjelder behovet for endringer i dokumentforvaltningen. Høringssvaret fra Statsforvalterens fellestjenester (heretter STAF), er kritisk til tiltakene som er foreslått knyttet til dette. STAF fraråder eget arkiv eller flere egne arkiver til styrene og viser til at dette vil medføre store kostnader og gi er mer komplekst driftsmiljø samt betydelig øke ressursbehovet i STAF.

Når det gjelder publisering av offentlig postjournal anbefaler STAF en ny gjennomgang av behovene og muligheten sammen med Digitaliseringsdirektoratet.

Når det gjelder direktoratets forslag om egne e-postadresser som skiller seg fra "@statsforvalteren.no", anbefaler STAF at det ikke etableres støtte for flere UPN-er enn det som benyttes i dag. De skriver at dette reduserer risikoen for feiltilganger, svakere sporbarhet, inkonsistent sikkerhetshåndheving og økt administrativ kompleksitet.

Miljødirektoratet anerkjenner at tiltakene som foreslås for et klarere skille mellom arbeidsgiver og styre i dokumentforvaltningen vil kunne innebære økte kostnader og ressurser i forvaltningen. Samtidig mener vi at det er viktig å vektlegge behovene til verneområdestyrene, -embetene og offentligheten når det gjelder å sikre en så god og tydelig dokumentforvaltning som mulig og at det bør etterstrebes å finne løsninger på denne problemstillingen for å redusere risikoen som dagens løsning innebærer. Verneområdestyrene fatter vedtak og utfører tiltak som er i offentlighetens interesse og det er derfor svært viktig å sikre at publikum enkelt finner frem til riktig organ og relevant informasjon til rett tid slik at vi ivaretar muligheten for reell påvirkning i prosesser og tillit til forvaltningen. I tillegg må vi sikre at dokumentforvaltningen i denne forvaltningsmodellen følger kravene i lovverket.

Miljødirektoratet tilrår:

- En nærmere utredning av tiltakene som foreslått i høringsdokumentet med sikte på å finne en god løsning for videre dokumentforvaltning i forvaltningsmodellen og at dette inkluderer en helhetlig risikovurdering, der konsekvensene av å opprettholde dagens modell veies opp mot utfordringene ved endring.
- Vi ønsker å få på plass egne e-postadresser og arkivbase for verneområdestyrene. For eksempel ved at det opprettes et felles e-postdomene slik som "verneområdestyre.no" som styrene kan benytte.

Miljø-
direktoratet

Endring etter høring:
Etter høringssvar fra STAF har vi justert vår tilrådning noe slik at vi foreslår en nærmere utredning av mulige løsninger for dokumentforvaltningen samt at dette inkluderer en helhetlig risikovurdering.

2.3.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer

En sentral utfordring som har blitt trukket frem ved dagens organisering er at det i dag er liten fleksibilitet i ressursene forvalterne utgjør pga. arbeidsgivers begrensede styringsrett. Det gjør det vanskelig å utjevne arbeidsbelastningen og blir særlig et problem ved sykefravær og annen vakanse. I høringsutkastet anbefalte derfor Miljødirektoratet å gi statsforvalterne noe mer styring over sine ansattes tid.

I høringssvarene er det stor støtte til tiltak som sikrer større fleksibilitet i fordelingen av forvalterressurser. Samtidig peker noen embeter på et ønske om at forvalterne også bør kunne benyttes til å utføre oppgaver for embetene når det er anledning til dette. Miljødirektoratet har valgt å fastholde på forslaget om at tiltaket her gjelder fleksibilitet i forvalterressurser mellom oppgaver for verneområdestyrene. Selv om det ikke foreslås en tydeliggjøring av fleksibiliteten i bruken av forvalterressurser til andre oppgaver mener vi at dette kan løses som tidligere ved avtale mellom styrene/styreledere og statsforvalterne.

Flere høringssvar peker på at, selv om det er kan være et godt tiltak for å øke fleksibiliteten, så er det viktig med god dialog mellom embetene og styrene.

Miljødirektoratet tilrår:
- Statsforvalterne som arbeidsgiver gis anledning til å avtale omfordeling av forvalters tid direkte med forvalter uten godkjenning fra styreleder.
- Endringer i styringsretten over forvalters tid må synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser og i vedtektene for styrene.

Beskrivelse av tiltakene:
I dag har styrene styringsrett over forvalternes oppgaver og forvalternes tid. Vi mener det ikke lar seg gjøre å bedre utfordringene knyttet til fleksibilitet uten å gi statsforvalterne noe mer styring over sine ansattes tid. I dagens organisering forekommer det at forvaltere løser oppgaver for andre styrer og da har det vært praksis at statsforvalter må avklare dette med styreleder.

Vi mener tiltaket med omfordeling av forvalters tid uten styreleders godkjennelse bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet.

Dette vil innvirke på styringsretten styrene har i dag overfor forvalters tid, men vi mener det vil være til klar fordel for forvaltningen av verneområdene at det gis anledning til en mer fleksibel fordeling av forvalterressursene. Det vil sikre at sekretariatsfunksjonen ivaretas på en best mulig måte der behovet til enhver tid er størst. Tiltaket er rettet mot fordeling av ressurs i tilfeller der

forvalter har kapasitet til øvrige oppgaver i tillegg til dem som forvalter skal utføre for eget styre. Forutsetninger for at tiltaket skal ha en vellykket gjennomføring er at informasjonsflyten mellom arbeidsgiver og styre er god, slik at vedkommende styre til enhver tid er orientert om en eventuell fordeling av forvalters tid til andre styrer.

En slik endring bør synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser slik at det fremkommer at de også kan måtte påregne å utføre sekretariatsoppgaver for andre styrer ved behov. Endringer i eksisterende stillingsinstrukser må i tilfellet gjennomføres i tråd med arbeidsrettslige regler. Det bør i tillegg synliggjøres i vedtektene for styret.

Endringer etter høring:
Miljødirektoratet endrer derfor ordlyden i tiltaket for å understreke behovet for god dialog mellom embeter og styrene når det gjelder styringen av forvalternes tid.

Vi endrer av samme årsak ordlyden fra at embetene ikke trenger "avklaring" fra styreleder til at de ikke trenger "godkjennelse" fra styreleder.

2.3.5 Innføring av forvalterskolen

Spørreundersøkelsene som ble gjennomført som en del av utredningen viste at det i dagens organisering i stor grad er forvaltere som driver faglig opplæring av nye forvaltere, mens statsforvalterne legger til rette for opplæring i administrative systemer og tilsvarende.

Miljødirektoratet har per i dag ikke en formell rolle i opplæring av forvaltere, men bistår i opplæring av verneområdestyrene der forvalterne også deltar.

At det i dagens organisering i hovedsak er andre forvaltere som står for opplæringen er nok på mange måter naturlig ettersom de har best kjennskap til oppgavene som ligger til sekretariatsfunksjonen. Samtidig ser vi at dette kan være sårbart og at graden av opplæring som gis kan være personavhengig og at en slik praksis ikke sikrer lik opplæring for alle forvaltere. At forvalterne også er ansatt hos ulike embeter tilsier at opplæringene kan bli ulike. På bakgrunn av dette foreslo direktoratet i høringsdokumentet innføring av et tiltak som skal sikre mer enhetlig opplæring og som også kan være en ressurs for etablerte forvaltere ved behov. Høringssvarene som har kommentert dette tiltaket viser stor støtte til forslaget. Statsforvalteren i Trøndelag har også trukket frem at en slik opplæring bør gjøres tilgjengelig for andre medarbeidere hos embetene samt kommuner.

Miljødirektoratet tilrår:
- Innføring av "Forvalterskolen"

Beskrivelse av tiltaket:
"Forvalterskolen" skal være en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved behov i sitt daglige arbeid.

Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge hos Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet og statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring i tiltaket og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring.

2.3.6 Forvaltersamlinger

Det gjennomføres også i dag forvaltersamlinger for forvalterne annet hvert år og dette er foreslått videreført som et tiltak for å styrke kompetanse og bidra til helhetlig forvaltning av verneområdene.

Miljødirektoratet tilrår:
- Videreføring av forvaltersamlinger med fast intervall på hvert andre år

Beskrivelse av tiltaket:
Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring.

2.3.7 Formalisere og styrke samarbeidet med besøkssenter

Samarbeidet mellom verneområdeforvaltningen og nasjonalparksentrene er ikke formalisert i dag og varierer derfor mellom områder. I spørreundersøkelsen til forvalterne inngikk et spørsmål om samarbeid med sentrene. Svarene spriker fra en opplevelse av manglende eller dårlig samarbeid til svært godt samarbeid. Uavhengig av opplevelse tar flere besvarelser opp ønsket om et mer formalisert samarbeid. Noen påpekte også at sentrene burde fått en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning knyttet til verneverdiene.

Den 26. januar 2026 leverte Miljødirektoratet, etter oppdrag fra KLD, et forslag til ny besøkssenterstrategi for 2026-2036. I forslaget la direktoratet blant annet vekt på et tettere og mer formalisert samarbeid mellom besøkssentre og verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom samarbeidsavtaler. I høringsutkastet foreslo direktoratet at et forbedringstiltak vil være å gjennomføre de tiltakene som er foreslått i ny strategi. Dette fikk støtte i høringsrunden. Det

Miljø-
direktoratet

ble samtidig spilt inn ønske om at det burde legges til rette for at verneområder uten senter også kan dra nytte av arbeidet sentrene gjør, særlig informasjons- og kommunikasjonsarbeid som gjøres tematisk og som kan gjelde flere verneområder. Den endelige innretningen på besøkssenterordningen er foreløpig ikke avklart. Basert på erfaringene fra dagens ordning vurderer Miljødirektoratet likevel at et mer formalisert samarbeid mellom besøkssentre og forvaltningen vil være nyttig uavhengig av hvordan den endelige strategien blir.

Miljødirektoratet tilrår:

- Et eget kriterium for etablering og reautorisering av sentre som vektlegger formalisert samarbeid med verneområdeforvaltningen.
- Samarbeidsavtaler mellom besøkssentrene og lokal forvaltning etter maler utarbeidet av Miljødirektoratet for autorisasjoner fra 2028 og fremover.
- Besøkssentre *bør* samlokaliseres med fagmiljø og miljøforvaltning, herunder verneområdeforvaltningen, der dette er hensiktsmessig og praktisk mulig.

Beskrivelse av tiltaket:
Vi mener det er viktig for etableringen av gode forvaltningsknutepunkter at samlokalisering med verneområdeforvaltningen og andre relevante fagmiljø er et kriterium som bør vurderes ved lokalisering av besøkssentre. Besøkssentre bør lokaliseres i nærhet av naturverdiene de skal formidle, enten dette er en nasjonalpark, et Ramsarområde eller aktuelle naturtyper og arter. På den måten kan man sikre en god kobling mellom naturforvaltning, formidling og lokalsamfunn. I enkelte områder inngår besøkssentre i etablerte forvaltningsknutepunkt med en viktig rolle både i verneområdeforvaltningen og i oppfølgingen av verdensarvområder. Slike miljøer kan bidra til å samle kompetanse, styrke samarbeidet mellom forvaltning og formidling og understøtte en helhetlig oppfølging av naturverdier med både nasjonal og internasjonal betydning.

I dag er det et system for etablering og reautorisering av sentre. For å sikre et styrket og formalisert samarbeid mellom besøkssentre og verneområdeforvaltningen foreslår vi at et slikt samarbeid må være en del av kriteriene som vurderes ved autorisering og reautorisering av sentre. Dette mener vi må etableres uavhengig av samlokalisering eller ikke.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring. Vi har endret ordlyden i tilrådningen til konkrete tiltak fra Miljødirektoratets anbefaling til ny besøkssenterstrategi av 26. januar 2026.

Miljø-
direktoratet

2.3.8 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter

I oppdraget ble direktoratet bedt om å foreslå endringspunkter som gir bedre fungerende forvaltningsknutepunkter. Vi har ikke gjennomført en detaljert kartlegging av de enkelte forvaltningsknutepunktene i denne anbefalingen. Vi har i stedet spurt forvalterne om hvordan knutepunktene i dag fungerer og hva som er ønskede forbedringspunkter. Undersøkelsene var anonyme og kan derfor ikke benyttes som en vurdering av det enkelte knutepunkt/kontorsted, men gir et overordnet bilde på hvilke behov som belyses.

Mange forvaltere er i dag lokalisert ved forvaltningsknutepunkter eller kontorsteder som ikke er tilknyttet et senter. Det er også stor variasjon i hvilke aktører som sitter på de ulike knutepunktene, se vedlegg 4.

Tilbakemeldingene i spørreundersøkelsen viser at flere forvaltere i praksis ikke sitter ved et knutepunkt, men alene uten et fagfelleskap på sin kontorplass. Spørreundersøkelsen viser også tydelig at forvalterne ønsker samlokalisering med andre forvaltere, og med SNO.

I høringsdokumentet foreslo vi som et forbedringstiltak at det gjennomføres en kartlegging av knutepunkt/kontorsted for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO. Vi tilrår at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt. Høringssvarene støtter opp om dette forslaget. Det påpekes samtidig i flere høringssvar at dette må gjøres i en egen prosess der styrene blir hørt. Det er også gitt tilbakemelding om at det er behov for at knutepunktene utvikles og styrkes som lokale fagmiljøer og at også andre lokale fagmiljø kan bidra med verdifull, forvaltningsrelevant kompetanse, slik som destinasjonsselskaper, friluftsråd, kommuner mv. og at en videre forståelse av knutepunkt som inkluderer slike miljøer vil være i tråd med oppdragets mål om sterkere lokale fagmiljø og mer robust forvaltning.

Miljødirektoratet tilrår:

- Gjennomføring av en kartlegging av forvaltningsknutepunktene med mål om bedre fungerende knutepunkter når den videre organiseringen av verneområdeforvalterne er avgjort. Dette kan gjøres som et tilleggsoppdrag til direktoratet.

Endring etter høring:
Det har ikke kommet frem informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring og det gjøres ingen endringer i tilrådning for dette forbedringstiltaket etter høring.

Miljø-
direktoratet

2.3.9 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Behovet for å beholde og/eller styrke samarbeidet med SNO har blitt løftet frem av forvalterne i utredningen. De som har etterlyst bedre samarbeid pekte bl.a. på redusert tilstedeværelse fra SNO på knutepunkt og manglende ressurser til å følge opp tiltak.

En forklaring på dette er at SNO jobber kontinuerlig for at andelen utetid skal være størst mulig. Det blir stadig bedre rapporteringsverktøy og veldig ofte gjøres "kontorarbeid" på telefonen mens man er i felt, eller i bilen før arbeidsdagen avsluttes, Dette fører til at SNO bruker mindre og mindre tid inne på et kontor. Kontorplassering har de siste årene derfor fått mindre betydning for SNO. Bruk av Naturoppdrag med varslingsfunksjon har også lagt til rette for en enda bedre formell dialog mellom forvaltningsmyndighetene for verneområder og SNO.

SNO har i dag kontorplass på flere velfungerende forvaltningsknutepunkter og opplever at samarbeidet der fungerer godt, men som beskrevet over er det en ønsket utvikling at SNO bruker mindre tid inne, og dette er nok årsaken til at flere forvaltere kommenterer at de ønsker at SNO er mer til stede på knutepunktene. Pga. SNOs desentraliserte struktur vil det i noen tilfeller være hensiktsmessig at SNO har tilgang til en arbeidsstasjon på forvaltningsknutepunktene.

I høringsutkastet anbefalte direktoratet at muligheten for å samlokalisere kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere, slik at det legges til rette for at knutepunktet også kan være et hensiktsmessig sted for SNO å jobbe fra når de ikke er i felt. Dette fikk støtte i høringsrunden blant de som kommenterte tiltaket i høringssvar. Ett høringssvar pekte på at ettersom utviklingen er at SNO i liten grad har behov for kontor, gir det liten mening å bruke det som premiss for lokalisering av knutepunktene, og at det viktigste er at det er et godt samarbeid. Andre høringssvar peker på behovet for å øke ressursene til SNO for å kunne styrke samarbeidet.

Miljødirektoratet har tidligere understreket behovet for tilstrekkelig kapasitet i SNO til å gjennomføre oppsyn og nødvendige tiltak. For å kunne ivareta og styrke forvaltningen av verneområdene må denne kapasiteten økes i takt med veksten av antall verneområder.

Miljødirektoratet tilrår:

- Samlokalisering av kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere.

Endring etter høring

Det har ikke kommet fram informasjon i høringssvar som utgjør et behov for endring utover at vi understreker behovet for tilstrekkelig kapasitet hos SNO til å gjennomføre deres oppgaver i og tilknyttet verneområdene.

Miljø-
direktoratet

2.4 Konsekvenser av forslaget

Tiltakene vi tilrår for å styrke forvaltningen av verneområder gjennom en ny organisering av forvalterstillingene, medfører endringer fra dagens praksis.

Antallet statsforvaltere som er arbeidsgiver for forvaltere vil endres fra 10 til 6. Det medfører at 10 stillinger overføres administrativt til et annet embete enn dagens.

For 4 statsforvaltere vil alle nåværende forvalterstillinger overføres til et annet embete.

Tilsvarende får 3 embeter tilført flere stillinger; Statsforvalteren i ØBOA tilføres 5 nye stillinger, Statsforvalteren i Vestland får tilført 4 nye stillinger og Statsforvalteren i Innlandet får tilført 1 stilling etter vårt forslag. Eventuelle samlinger av forvalterne fra Breheimen og Jotunheimen under ett embete kommer i tillegg. For embeter som får tilført nye stillinger, vil ØBOA få størst endring sammenlignet med dagens antall, med en dobling av dagens forvalterstillinger fra 5 til 10.

For forvalterstillingene som overføres vil det medføre omstilling til en ny administrativ enhet, og de vil ikke lenger ha administrativ tilknytning til embetet i sitt fylke. Høringssvarene til embetene som ikke videreføres som arbeidsgivere for verneområdeforvaltere er tydelige på at dette vil svekke tilknytningen til embetet, og uttrykker bekymring for faglig samgang mellom etatene dersom de ikke administrativt tilhører fylket som verneområdene ligger i.

Miljødirektoratet mener at det er mulig å avbøte disse negative virkningene med nye kontaktflater som ivaretar den faglige utvekslingen mellom verneområder forvaltet av statsforvalteren og verneområder forvaltet av styrene. Styrene og statsforvalterne, som selvstendige forvaltningsorgan, har ansvar for å videreføre samarbeidet som er nødvendig mellom etatene. Omfanget av ulempene en administrativ flytting av stillinger vil medføre, og hvor vanskelig det vil være å videreføre den tidligere kontakten med ny arbeidsgiver er vanskelig å fastsette. Det pågår imidlertid også i dag samarbeid på tvers av myndigheter innen verneområdeforvaltningen i flere sammenhenger, for eksempel mellom embeter som har delt areal i verneområder, slik som Innlandet og Trøndelag. Styrene har også per i dag etablerte kontaktflater som er uavhengig av administrativ tilhørighet, eksempelvis mot villreinnemdene og i kommunalt samarbeid.

Positive virkningene av forslaget vil være fordelene som følger med økte ressurser til verneområdeforvaltningen. For forvalterne vil dette innebære en mer forutsigbar ledelse med kapasitet til nærmere oppfølging og et større fagmiljø for arbeid med store verneområder. Embetene vil som sådan også få styrket kapasitet ved at det etableres egne lederstillinger for embeter med arbeidsgiveransvar, samt 2 delte stillinger på juridisk ressurs. Embeter uten arbeidsgiveransvar vil kunne få frigjort kapasitet ved at ressursbruk knyttet til oppfølging av forvalterstillingene faller bort.

Miljø-
direktoratet

For arbeidsgiver vil det innebære en tydeligere rolle og bedre forutsetninger for å ivareta sine ansatte gjennom en dedikert ledelse og tydelig rolleavklaring knyttet til faglig veiledning. En seksjonsleder vil også ha mulighet til å delta i embetets ledergrupper og slik sett bidra til det faglige samarbeidet på tvers i embetene. Dette vil også skape mer forutsigbare og tydelige kontaktflater mellom øvrige etater i miljøforvaltningen, eksempelvis i dialogen mellom Miljødirektoratet, statsforvalterne og forvalterne/verneområdestyrene.

En bedre fordeling av ressurser ved vakanser vil også kunne bidra til bedre ressursutnyttelse og til en styrket ivaretagelse av verneverdiene. Samling i en seksjon vil videre gi en mye bedre utnyttelse av det faglige potensialet i forvaltergruppen, og bidra til økt faglig kvalitet på verneområdeforvaltningen som sådan og også bidra til mer enhetlig forvaltning på tvers av verneområder.

Vi mener at midler som overføres tilknyttet forvalterstillingene må øremerkes oppfølging av forvalterne. Statsforvalterne må så stå fritt til å vurdere hvordan disse midlene så brukes best innenfor sitt embete. Det betyr også at våre anbefalinger om at disse benyttes til seksjonsledere er opp til embetene å effektuere og dette kan ha innvirkning på effekten av de foreslåtte tiltakene.

Dokumentforvaltning
Et tydeligere skille mellom styrene og statsforvalteren som avsender på korrespondanse vil gi en betydelig bedre kommunikasjon av rolle ut mot publikum i tillegg til at dokumentforvaltningen vil følge kravene i lovverket. Dette vil samtidig kunne medføre økte kostnader og ressurser. Omfanget av dette må kartlegges nærmere.

Økonomiske konsekvenser
Tilrådningen innebærer til sammen 8 nye stillinger i verneområdeforvaltningen og økte rammetildelinger per forvalterstilling (lønn og drift) opprettet før 2024. Vi har i denne anbefalingen ikke beregnet beløpet som følger av økt rammetildeling, da vi ikke har tilstrekkelig informasjon om den eksakte rammen til forvalterstillingene per i dag. Denne informasjonen sitter DFD på, og en eventuell beregning av merkostnad må gjøres i samarbeid med DFD. Dagens organisering må regnes som "underpriset" når det gjelder tilføring av midler til embetene for å ivareta sin rolle som arbeidsgiver for forvalterne og leverandør for fellestjenester til styrene. En beregning av merbehov for gjennomføring av denne løsningen må derfor hensynta dette.

Som utgangspunkt i høringsdokumentet har vi foreslått 100%-stillinger for seksjonsledere. Etter høring har vi justert grensen til 9 ansatte for å understøtte etablering av en egen seksjon. Omfanget av stillingen vil dermed være mindre i noen av embetene sammenlignet med høringsforslaget. Vi mener derfor det må vurderes om det er behov for 100% stilling som seksjonsleder i alle de foreslåtte embetene.

Forslaget til tilrådning er mer kostbart enn alternativet vi anbefalte i høringsdokumentet fordi vi utvider antall embeter med arbeidsgiveransvar fra 5 til 6 og legger til 2 juridiske ressurser.

Miljø-
direktoratet

3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring av det foreslåtte alternativet

Gjennomføring av vårt foreslåtte alternativ er en forutsetning for effekten av tiltakene vi foreslår, og vice versa er gjennomføring av enkelte av tiltakene en forutsetning for å oppnå ønsket effekt av alternativet for organisering. Særlig innebærer dette at det må tilføres ressurser til statsforvalterembetene slik at de settes i stand til å følge opp forvalterne på en god måte, både i form av personalledelse, faglig oppfølging og administrative tjenester.

En organisering der hver forvalterstilling har tilhørighet til en seksjon innenfor sitt fagområde, med en dedikert lederressurs, er også en sentral forutsetning for å utløse fordelene ved det nye forslaget. Samling av stillinger i færre embeter er samtidig en forutsetning for seksjonslederetableringer. Skal det være gjennomførbart å tilføre stillinger med mål om å samle forvalterne i egne seksjoner krever det at embetene har et visst antall forvaltere ansatt.

En alternativ løsning til å samle alle forvaltere hos utvalgte embeter, kunne vært å la alle embeter beholde arbeidsgiveransvaret, slik som i dag, og innføre egne seksjoner i embetene med nok stillinger til å understøtte en seksjon. De øvrige 4 embetene med få forvalterstillinger, vil da i praksis få alternativ 1; dagens organisering med noen forbedringstiltak, men ikke alle de foreslåtte forbedringstiltakene. Økning av rammetildeling per stilling, klargjøring av roller og tiltak listet opp i kap. 2.3.5 til 2.3.9 vil kunne gjennomføres uavhengig av organisering. Tiltak knyttet seksjonsstruktur slik som ressurser til ledelse, større fagmiljø og økt fleksibilitet i fordeling av forvalterressurs blir uendret fra dagens løsning.

Miljødirektoratet anbefaler ikke en slik løsning, og ønsker at verneområdeforvaltningen i de 4 aktuelle embetene skal få samme muligheter til styrket forvaltning gjennom samme organisering som de øvrige. Ulemper som følger av en administrativ omorganisering av forvalterstillingene, bør være mulig å avbøte med etablering av nye kontaktflater.

Forslagene til tiltak som innebærer å tilføre midler til embetene for å styrke dem med dedikerte seksjonslederstillinger til oppfølging av forvalterne må regnes som en tydelig anbefaling fra vår side. Embetene vil selv måtte avgjøre hvordan de internt organiserer sin etat. Det vil derfor også påvirke virkningene av vår tilrådning hvordan dette blir løst i praksis innenfor de aktuelle embetene. Dersom vår anbefaling tas til følge, bør hovedtrekk i endringene og intensjonene med dem også inngå i styringssignalene til statsforvalterne.

Vi vil samtidig understreke at vi er klar over at det også er behov for styrking av kapasiteten og ressurser hos statsforvalterembetene for at de skal ivareta sine andre oppgaver på miljøområdet. En reell positiv effekt på styrket forvaltning av verneområdene i sin helhet vil ikke oppnås om ikke embetene også har tilstrekkelig kapasitet til å utøve sin egen forvaltningsmyndighet for verneområder.

Miljø-
direktoratet

4 Høring av forslaget – oppsummering av høringssvar

4.1 Alternativene til organisering

Alle statsforvalterembetene leverte høringssvar. 8 av 10 embeter gir klart uttrykk for at de ønsker alternativ 1, som innebærer å videreføre dagens organisering med forbedringstiltak. Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Vestland gir ingen tydelig anbefaling til alternativ.

Tre av ti embeter fraråder direkte alternativ 2, mens de andre embetene er mer positive til en slik organisering. Statsforvalteren i Innlandet påpeker fordelene med en mer helhetlig forvaltning, dedikerte lederressurser og faglig forankring for forvalterne gjennom større fagmiljøer. Statsforvalteren i Trøndelag påpeker fordelene med mer enhetlig oppfølging av forvalterne og stordriftsfordeler.

Selv om mange embeter ser fordeler med alternativ 2, ønskes primært alternativ 1 på grunn av ulempene de ser ved at noen stillinger ikke lenger er administrativt tilknyttet embetet i sitt fylke. Svekket regional tilhørighet trekkes frem av de fleste embetene. Embetene uttrykker også bekymring for at en samling hos et fåtall statsforvaltere kan føre til fragmentering og svekke samarbeidet mellom forvaltere og lokale aktører. Lokal tilhørighet og faglige nettverk er viktige for å opprettholde en effektiv forvaltning.
Statsforvalteren i Rogaland og Statsforvalteren Agder peker spesielt på at det kan medføre en mer fragmentert villreinforvaltning dersom sekretariatet til Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder flyttes ut av fylkene.

Det er en klar tendens til at embetene som foreslås å miste arbeidsgiveransvar for sine forvaltere er mest negative til alternativ 2. Embetene som beholder forvalterstillingene er mer positive til en mer samlet organisering, gitt at de får beholde arbeidsgiveransvaret.

Statsforvalterne ble bedt om å ivareta forvalternes innspill. I noen embeter ligger forvalternes egne innspill med, i andre er de inkludert i styrets innspill. Forvalterne er mer delt i sine synspunkt enn embetene, det er også ulike synspunkt innen embeter.

Forvalterne i Agder støtter ulike alternativer (Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder ønsker alternativ 1, Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder ønsker alternativ 2 og Raet alternativ 3). Forvalter i Raet bemerker at uansett alternativ bør forvaltersamarbeidet på tvers av de marine områdene i Oslofjorden styrkes. Forvalterne i Nordland støtter alternativ 2 da de ser fordeler ved et styrket samlet fagmiljø og en tydelig ledelse. Forvalterne i Rogaland og Vestland ønsker å beholde dagens organisering med forutsetningene gitt i alternativ 1.

Miljø-
direktoratet

Blant verneområdestyrene er støtten til de ulike alternativene spredt. Av 46 innsendte høringssvar er det 6 styrer som primært ønsker alternativ 1. Over halvparten av styrene (38 styrer) støtter både alternativ 1 og 2 og 17 av styrene anbefaler kun alternativ 2.

Verneområdestyrene med forvaltere som beholder sin statsforvaltertilknytning er mer tydelige på at de støtter alternativ 2. Styrene med forvaltere som mister nåværende statsforvaltertilknytning støtter alternativ 2 dersom de får beholde sin nåværende statsforvaltertilknytning. Unntaket er Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder og Raet nasjonalparkstyre som støtter alternativ 2 også dersom forvalter må bytte arbeidsgiver. Styrene som støtter alternativ 2 fremhever fordeler som tydeligere ledelse, en mer helhetlig oppfølging og et styrket fagmiljø rundt forvaltere.

Syv av styrene anbefaler at vi går videre med alternativ 3, mens ingen anbefaler alternativ 4.

4.1.1 Andre merknader

Statsforvalteren i ØBOA skriver i sitt høringssvar at de ikke har noe imot å samle arbeidsgiveransvaret hos seg for flere verneområder utenfor embetet, men er negative til å flytte sine eksisterende verneområdeforvaltere til et annet embete, da de opplever å ha gjensidig nytte av å ha nasjonalparkforvalterne som en del av sitt fagmiljø.

Statsforvalteren i Nordland er skeptiske til å innlemme forvalterstillinger fra Statsforvalteren i Trøndelag i sitt embete på grunn av geografisk avstand. Embetet påpeker at for å sikre god ledelse må det være både praktisk og kostnadsmessig mulig å oppsøke forvalterne fysisk for arbeidsgiver og forvalterne må ha mulighet til å oppsøke Statsforvalteren i Bodø.

Statsforvalteren i Vestland skriver i sitt høringssvar at de legger mer vekt på at de trenger egen lederstilling for forvaltere, og dersom det er en forutsetning at de tar imot forvaltere fra andre embeter for å komme opp i et høyt nok antall medarbeidere for å utløse en slik stilling, så kan de ta imot flere. Geografisk mener de at det gir mest mening å ta imot forvalteren fra Møre og Romsdal og er mer usikre på hvordan det vil fungere for forvalterne som i dag er fordelt på Rogaland og Agder.

Statsforvalteren i Innlandet foreslår også at de kan overta arbeidsgiveransvar for sekretariatet til Forollhogna nasjonalparkstyre med tanke på villreinforvaltningen i området og sin sekretariatsfunksjon for villreinnemda.

Embeter som ikke får vesentlig endringer av forslaget påpeker i sine høringssvar at man må vektlegge høringssvarene til embeter og styrer som vil få endret administrativ tilhørighet som følger av forslaget.

Miljø-
direktoratet

4.1.2 Saksbehandling og prosess

Saksbehandling og prosess frem til høringsutkast er lite eller ikke omtalt i de fleste innspillene. Anárjohka nasjonalparkstyre mener at utredningen er mangelfull ettersom samiske hensyn ikke er godt nok ivaretatt. Midtre Nordland nasjonalparkstyre savner mer involvering av referansegruppa i prosessen mot høringsutkast.

Mange innspill uttrykker at utredningen er grundig og god, mens andre høringsparter ikke kjenner seg igjen i beskrivelsen av dagens situasjon. Variasjonen i meninger vedrørende dette gjenspeiler godt den variasjonen som finnes i ordningen når det kommer til forvalternes arbeidssituasjon.

4.2 Forbedringstiltakene

4.2.1 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne

De foreslåtte tiltakene støttes av alle høringsparter, og fremheves som en forutsetning for en vellykket organisering av verneområdeforvalterne. Spesielt forbedringspunktet om økt rammetildeling per stilling.

Statsforvalteren i Nordland oppsummerer i sitt høringssvar utfordringen knyttet til dagens finansiering slik: *Verneområdeforvalterne i Nordland er i dag underfinansiert. Dette tapper ressurser fra øvrige oppdrag gitt i hovedinstruks og tildelingsbrev. Kostnadene for en verneområdestilling er høyere enn for en gjennomsnittlig saksbehandlerstilling på embetet. Dette henger i all hovedsak sammen med høyere reiseaktivitet, dyrere reiser og mer bruk av overtid. Høyere turnover gir i tillegg rekrutteringskostnader/belastning på organisasjonen. Kontorleien er stedvis høy uten alternativer. Finansieringen må derfor minst komme opp på dagens grunnfinansiering av stillinger hos Statsforvalteren, helst noe over.*

Behovet for en dedikert ledelse der forvalterne samles i egen seksjon er det relativt unison støtte for på tvers av embeter, styrer og forvaltere. Unntaket er Statsforvalteren i Innlandet som ikke ønsker å skille ut forvalterne i egen seksjon da de ser fordeler av faglig utveksling i en felles enhet med saksbehandlere for øvrig vernearbeid i embetet. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark mener det ikke er behov for en egen seksjonslederstilling.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark påpeker at verneområdestyrene er selvstendige myndigheter for forvaltning av sine områder og det kan derfor være «ryddig» at forvalterne er organisert i en egen enhet med en annen seksjonsleder enn den fagenheten i embetene som ev. skal kunne påklage vedtak fattet av styrene.

Statsforvalteren i Nordland og i Trøndelag rapporterer at de allerede har organisert forvaltere i egen seksjon. Statsforvalteren i Trøndelag har etablert en 20% stilling til seksjonsleder, mens SF

Miljø-
direktoratet

Nordland har 1 seksjonsleder fordelt på 2 seksjoner, der den ene er seksjon for verneområdeforvaltere.

Behovet for en egen juridisk ressurs er spesifikt nevnt i flere høringssvar. Embetene i Nordland og Innlandet foreslår en løsning der en felles juridisk ressurs for verneområdeforvaltere plasseres hos en av embetene.

4.2.2 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne

Tiltaket er ikke omtalt av alle statsforvalterembetene, men der det nevnes er embetene positive til at rollene klargjøres, flere peker på at rollene bør klargjøres i Hovedinstruks for Statsforvalteren. Statsforvalterne er i hovedsak positive til at de kan få en større rolle som faglig rådgiver til forvalterne. Statsforvalteren i Agder påpeker blant annet at det er krevende å kun ha personalansvar, og ikke faglig ansvar da ansvarsområdene henger tett sammen og det vil i mange tilfeller være umulig å skille på om et forhold sorterer under personalansvar eller faglig oppfølging.

Statsforvalteren i Innlandet mener den faglige rådgiverrollen til embetet som arbeidsgiver bør begrenses til generell opplæring, veiledning og tilrettelegging for erfaringsutveksling, slik at det ikke rådgis på innstillinger.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark er positive til å ta på seg mer faglig rådgiving for forvalterne og ser at forslaget kan gi muligheter for større faglig samarbeid mellom forvalterne og statsforvalterens verneområde-medarbeidere. Embetet vurderer at det er positivt å få klargjort rollen som faglig rådgiver for forvalterne, da det er uklart i dag. En aktiv faglig rådgivningsrolle kan også åpne muligheter for et større faglig samarbeid mellom forvalterne og medarbeidere som jobber med forvaltning av verneområder som statsforvalteren har forvaltningsmyndighet for.

Verneområdestyrene uttrykker bekymring for at faglig rådgivning fra arbeidsgiver skal komme i konflikt med styrenes utøvelse som eget forvaltningsorgan, men det er bred støtte for en klargjøring av rollefordelingen mellom styret og arbeidsgiver.

15 av styrene nevner ikke tiltaket i sin uttalelse. Seks styrer nevner spesifikt at den faglige rådgivningen ikke skal gjelde forvalters innstilling, med mindre forvalter selv ber om veiledning.

Miljø-
direktoratet

4.2.3 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

Tiltaket fremheves som et viktig punkt av 36 høringsparter, og nevnes ikke spesifikt i de øvrige. I dag har styrene egne arkivdeler i Elements-basene under sitt embete. Statsforvalterens fellestjenester (STAF) mener at dette er en løsning som fungerer, og anbefaler ikke at det etableres egne arkiv til styrene, da det vil medføre store kostnader og et mer komplekst driftsmiljø. Ressursbehovet i STAF, for drift og dokumentforvaltning, vil øke betydelig.
STAF fraråder videre etablering av egne e-postadresser for styrene. Opprettelsen av en eller flere nye «domener», i tillegg til «statsforvalteren.no», vil ha store konsekvenser for drift og informasjonssikkerhet. Det er teknisk mulig å etablere støtte for flere UPN-er, men dette vil etter STAF sin vurdering medføre økt kompleksitet, større risiko for feil og flere sikkerhetsmessige utfordringer. Når en muliggjør flere tekniske identiteter (domener), medfører det et økt angrepsområde som må sikres. Dersom det etableres flere UPN-er, må det samtidig gjøres tilpasninger i flere tekniske løsninger for å sikre at disse håndterer flere identitetsuttrykk korrekt. Dette vil kreve betydelig internt arbeid, både teknisk og organisatorisk.

STAF anbefaler derfor at det ikke etableres støtte for flere UPN-er enn det som benyttes i dag.

4.2.4 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer

Tre av styrene støtter ikke tiltaket og 15 av styrene kommenterer ikke tiltaket i sin uttalelse. De resterende verneområdestyrene støtter tiltaket, med forbehold om at en omfordeling skjer i dialog med styret og etter avklaring med styreleder.

4.2.5 Øvrige foreslåtte tiltak

Innføring av "Forvalterskolen", hyppigere forvaltersamlinger, en formalisering av samarbeidet med besøkssenter, gjennomgang av forvaltningsknutepunkter og å legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene er ønskede tiltak fra alle høringsparter som har omtalt dette spesifikt. En del høringsparter har skrevet generelt at de er positive til alle foreslåtte tiltak.

5 Vedlegg

1. Oppdraget om organisering av verneområdeforvaltere
2. Høringsdokumentet
3. Høringssvar
4. Oversikt over knutepunkt

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Miljødirektoratet

Deres ref	Vår ref	Dato
	23/2148-	18. mars 2025

Oppdrag om utredning om verneområdeforvaltere

Bakgrunn:
Dagens modell for forvaltning av store verneområder ble opprettet i 2010. Bakgrunn for modellen, samt hvordan den er utformet, er nærmere beskrevet i Miljøverndepartementets budsjettproposisjon for 2010, Prop. 1 S (2009-2010), side 224. Det er etter 2010 opprettet 49 lokalt/regionalt baserte nasjonalpark- og verneområdestyrer.

Modellen er evaluert ved rapport NF 01/2021, og Miljødirektoratet har i brev 31. mai 2021 gitt Klima- og miljødepartementet råd om oppfølging av evalueringen. Klima- og miljødepartementet har i Prop. 1 S (2023-2024) uttalt at modellen skal videreføres, men at evalueringen gir nyttig kunnskap for å gjøre verneområdeforvaltningen så god som mulig fremover.

Et sentralt element ved opprettelsen av forvaltningsmodellen var at det enkelte verneområdestyre skulle ha et eget sekretariat. Sekretariatene – verneområdeforvaltere – er formelt ansatt hos de respektive statsforvalterne, men er underlagt styret i spørsmål som gjelder verneområdeforvaltningen.

Løsningen med å legge arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne til statsforvalterne, ble valgt for at forvalterne skulle ha tilknytning til et fagmiljø knyttet til natur- og verneområdeforvaltning. Løsningen ga også tilgang til arkiv- og IKT-tjenester, og et apparat for å håndtere ulike personalforvaltningsoppgaver som lønn og fravær mv.

Hoveddelen av stillingene som verneområdeforvaltere ble opprettet ifm. opprettelsen av det enkelte verneområdestyre. I årene etter dette er det tilsatt ytterligere forvaltere i enkelte områder, for å forsterke forvaltningen i områder med stort behov for dette. I tillegg er det tilsatt forvaltere der opprettet nye nasjonalparker og andre store verneområder med egne styrer. Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til det enkelte verneområde og verneområdestyre.

Postadresse	Kontoradresse	Telefon*	Avdeling	Saksbehandler
Postboks 8013 Dep 0030 Oslo postmottak@kld.dep.no	Kongens gate 20 www.kld.dep.no	22 24 90 90 Org.nr. 972 417 882	Naturforvaltningsavdelingen	Hege Feiring 22 24 58 91

Det er i dag 68 verneområdeforvaltere, fordelt på de 49 styrene.

Fylkesvis fordeling av forvalterstillingene:

Fylke	**Antall**
Agder	5
Innlandet	15
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	6
Troms og Finnmark	12
Trøndelag	8
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	0
Sum:	**68**

Ved etablering av forvaltningsordningen ble det også lagt opp til at det skulle bygges opp forvaltningsknutepunkt lokalt hvor forvalterne skulle sitte i et kontorfellesskap med andre som jobbet med utmarksrelaterte oppgaver, f.eks. nasjonalparksentre, fjellstyrer og SNO. Dette er også omtalt i Prop. 1 S. (2009-2010) s. 224. Det er opprettet en del slike knutepunkter i årene som har gått etter at forvaltningsmodellen ble innført.

Riksrevisjonen gjorde i 2014 en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparker (Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014). Riksrevisjonen pekte der på enkelte svakheter ved modellen, bl.a. uklarheter knyttet til forvalternes rolle og Statsforvalterens rolle. Rapporten ble fulgt opp av Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet med bl.a. tydeliggjøring av vedtekter for verneområdestyrene og reviderte stillingsinstrukser for forvalterne. Oppfølgingen er bl.a. omtalt i Prop. 1 S (2014-2015) s. 190, og i brev 8. september 2014 fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet.

Utfordringer med dagens forvaltning
I dag forvaltes om lag 80 % av det vernede arealet i Norge av nasjonalpark- og verneområdestyrer. Det betyr dermed mye for tilstanden i verneområdene at ordningen fungerer godt.

Forvaltningsmodellen med styrer ble evaluert i 2021 – igangsatt etter en virketid på ti år. Evalueringen konkluderte med at forvaltningsmodellen – totalt sett – ikke ser ut til å ha styrket ivaretagelsen av verneverdiene, men trolig heller ikke svekket dem. Evalueringen viste at ordningen i all hovedsak fungerer godt, og Klima- og miljødepartementet har som nevnt besluttet å videreføre ordningen.

Før ordningen med nasjonalpark- og verneområdestyrer ble innført, var det statsforvalterne som forvaltet alle verneområdene. Siden ordningen med lokalpolitisk sammensatte verneområdestyrer ble innført, har også mange kommuner fått delegert ansvar for å forvalte naturreservater. Dette har ført til en mer fragmentert verneområdeforvaltning og mer variert forvaltningspraksis (fra 18 fylkesmenn i 2008 til 113 ulike forvaltningsmyndigheter i dag). Evalueringen fra 2021 bekrefter delvis dette.

Statsforvalterne bruker mye tid på den personalmessige og administrative oppfølgingen av forvalterne. Rollefordelingen på personalforvaltning/daglig ledelse/styring mellom statsforvalter og styre/styreleder er krevende, og kan medføre en belastning for særlig statsforvalter, men også for forvalterne og styrene.

Verneområdene er svært forskjellige i oppgaver, utstrekning og i det generelle utfordringsbildet. Antall forvaltere pr. verneområdestyre er differensiert, men det er likevel en ujevn belastning mellom de enkelte forvalterstillinger. Statsforvalters begrensede styringsmuligheter gir liten fleksibilitet mellom forvalterne og få muligheter til å utjevne arbeidsbelastningen. Ved sykefravær, permisjoner og vakanser øker skjevfordelingen.

Det er i dag ulik grad av samhandling på tvers mellom forvalterne for de ulike verneområdene. Slik samhandling vil bidra til kunnskapsdeling og mer enhetlig forvaltningspraksis.

Oppdrag:
Klima- og miljødepartementet ber Miljødirektoratet gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Dette inkluderer endringer som

- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver ifm sykdom, vakanser mv eller pga ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglig ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv
- fører til bedre rollehåndtering, herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

En utredning av endret organisering skal omfatte flere alternativer i tillegg til dagens ordning (nullalternativet). Direktoratet bør bl.a. utrede følgende alternativer:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men se på bedringspunkter i denne
2. Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet,
4. Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, men der fellestjenester (arkiv, lønn osv) håndteres av direktoratet

Direktoratet kan også utrede andre alternativer.

Det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3.

Det er også en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v.

Relevante aktører som må ivaretas i utredningsprosessen er fjellstyrene, som en sentral og viktig samarbeidspartner for mange verneområdestyrer, og SNO. I tillegg skal aktørene under merkevaren Norges nasjonalparker orienteres om utredningsprosessen og gis anledning til å gi innspill.

Involvering og forankring hos verneområdestyrene

Miljødirektoratet skal invitere alle verneområdestyrene til et orienteringsmøte om oppdraget i oppstartet av arbeidet. Det bør opprettes en referansegruppe bestående av et fåtall styrer som involveres i utredningen underveis, på den måten direktoratet finner hensiktsmessig. Både styremedlemmer og forvaltere bør inngå i referansegruppa.
Forslaget til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne sendes på høring hos alle styrene før direktoratet oversender sin tilråding til departementet.

Klima- og miljødepartementet arrangerte 21. januar 2025 et møte der de fleste verneområdestyrene var representert, for å orientere om departementets vurderinger av behovet for en utredning av organiseringen av verneområdeforvalterne og for å høre styrenes syn på en slik utredning. Styrene ble også gitt anledning til å gi sin tilbakemelding til departementet skriftlig i etterkant av møtet. Oppdragsbrevet her er utformet i lys av disse tilbakemeldingene. De skriftlige tilbakemeldingene ligger ved i kopi, og vi ber om at de tas med som en del av grunnlaget for utredningen.

Frist for direktoratets tilråding til departementet settes til **1. mai 2026.**

Med hilsen

Øivind Dannevig (e.f.)
avdelingsdirektør

Hege Feiring
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:

Verneområdestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde/ Ittugáissáid suodjemeahccestivra
Nordkvaløy - Rebbenesøy verneområdestyre
Nasjonalparkstyret for Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde
Rohkunborri nasjonalparkstyre
Seiland/Sievju nasjonalparkstyre
Stabbursdalen nasjonalparkstyre/ Rávttošvuomi álbmotmeahccestivra/ Rautusvuoman kanalistarhaan johtokunta
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre / Várnjárgga álbotmeahccestivra / Varenkinniemen kansalistarhaan styyri

Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder
Anárjoga álbmotmeahccestivra / Anárjohka nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde
Øvre Pasvik nasjonalparkstyre/ Báhčaveaji álbmotmeahccestivra
Ånderdalen nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Lopphavet
Lofotodden nasjonalparkstyre
Midtre Nordland nasjonalparkstyre
Njaarken vaarjelimmiedajveraerie/ Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre
Møysalen nasjonalparkstyre
Vega verneområdestyre
Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre/ Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe
Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/ Børgefjell nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
Nasjonalparkstyret for Forollhogna
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan
Verneområdestyret for Trollheimen
Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen
Langsua nasjonalparkstyre
Reinheimen nasjonalparkstyre
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Sølen verneområdestyre
Breheimen nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde
Hallingskarvet nasjonalparkstyre
Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
Folgefonna nasjonalparkstyre
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre
Naustdal-Gjengedal verneområdestyre
Nærøyfjorden verneområdestyre
Stølsheimen verneområdestyre
Ålfotbreen verneområdestyre
Raet nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder
Færder nasjonalparkstyre
Jomfruland nasjonalparkstyre
Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde

Miljø-
direktoratet

Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Svar på oppdrag i tildelingsbrevet til Miljødirektoratet 2025/2026

Innhold

Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere 1
Svar på oppdrag i tildelingsbrevet til Miljødirektoratet 2025/2026 1
Innhold 2
1 Sammendrag 4
2 Oppdraget 5
2.1 Bakgrunn 5
2.2 Avgrensninger av oppdraget 6
2.3 Ny forvaltningslov 7
2.4 Mål for utredningen 7
3 Arbeidsprosess 9
3.1 Gjennomføring og involvering 9
3.2 Kunnskapsgrunnlag for utredningen 10
4 Beskrivelse av dagens organisering av verneområdeforvalterne (null-alternativet) 10
4.1 Aktørene i forvaltningsmodellen 11
4.2 Samarbeidet mellom Statens naturoppsyn og forvaltere/styrer 15
4.3 Forvaltningsknutepunkter 16
4.4 Daglig ledelse og oppfølging av forvalterne 17
4.5 Faglig nettverk og erfaringsdeling 18
4.6 Fleksibilitet i fordeling av oppgaver mellom forvaltere 19
4.7 Samarbeid med besøkssenter 19
4.8 Rolleavklaring blant aktørene og rolleforståelse blant publikum 20
4.9 Kostnader knyttet til forvalterstillingene 21
5 Beskrivelse og forslag til utforming av alternativene som skal utredes i oppdraget 22
5.1 Alternativ 1 – Beholde dagens ordning, men se på bedringspunkter i denne 22
5.1.1 Problembeskrivelse av dagens organisering 22
5.1.2 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne 24
5.1.3 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne 25
5.1.4 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 26
5.1.5 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer 27
5.1.6 Innføring av "Forvalterskolen" 28
5.1.7 Forvaltersamlinger 28
5.1.8 Formalisere samarbeidet med besøkssenter 28

5.1.9 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter 30
5.1.10 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene 31
5.2 Alternativ 2 – Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere 32
5.3 Alternativ 3 – Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet 34
5.4 Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet 38
6 Virkninger av de ulike alternativene 40
6.1 Hvordan virkningene er vurdert 40
6.2 Vurdering av usikkerhet 42
6.3 Alternativ 1 – Dagens organisering med bedringspunkter 42
6.4 Alternativ 2 – Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere 44
6.5 Alternativ 3 – Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet 45
6.6 Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon (med fellestjenester hos Miljødirektoratet) 47
6.7 Forhold som i mindre grad påvirkes av organisasjonsmodell 48
6.7.1 Bedre fungerende knutepunkter 49
6.7.2 Styrking av samarbeidet med SNO 49
6.7.3 Styrking av samarbeidet med besøkssentre 50
6.7.4 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning 50
6.8 Andre konsekvenser av forslagene 50
6.8.1 Virksomhetsoverdragelse 50
6.8.2 Ressursbehov og kostnader 51
6.9 Oppsummering av virkninger av alternativene 52
7 Miljødirektoratets tilrådning 55
7.1 Vekting av vurderingene 55
7.2 Tilrådning med begrunnelse 55
7.3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring 57
8 Vedlegg 58

1 Sammendrag

Miljødirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) utredet hvordan verneområdeforvalterne kan organiseres for å styrke forvaltningen av verneområdene. Ny organisering skal utredes innenfor gitte rammer; utredningen er avgrenset til verneområdeforvalternes organisatoriske tilknytning. Verneområdestyrenes instruksjonsmyndighet overfor forvalterne skal videreføres, og forvalterne skal fortsatt være lokalisert nær verneområdene.

Bakgrunnen for oppdraget er kjente utfordringer ved dagens organisering, der statsforvalterne har arbeidsgiveransvar for forvalterne, mens verneområdestyrene har instruksjonsmyndighet for forvalternes tid og oppgaver. Utfordringene er knyttet til uklar rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene, begrenset kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging, liten fleksibilitet i ressursbruk, varierende opplæring og kompetansestøtte, samt uklar rolleforståelse mot publikum. Samtidig trekkes det frem viktige styrker ved dagens ordning, særlig forvalternes tilknytning til statsforvalternes fagmiljøer.

Utredningen vurderer fire hovedalternativer:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne
2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet
4. Opprette en egen organisasjon

Alle alternativene forutsetter gjennomføring av en rekke felles tiltak, blant annet tydeligere rolleavklaring – både internt og ut mot publikum, styrket opplæring, styrket daglig ledelse og mer lik organisering.

På bakgrunn av en samlet vurdering **anbefaler Miljødirektoratet alternativ 2 – å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere**. Sammenlignet med dagens organisering, mener Miljødirektoratet at dette alternativet vil gi bedre forutsetninger for styrket ledelse og samlede fagmiljøer, samtidig som man ivaretar tilknytningen til Statsforvalteren.

2 Oppdraget

2.1 Bakgrunn

Det er i dag etablert 49 nasjonalpark- og verneområdestyrer som er forvaltningsmyndighet for en rekke verneområder. Det er per 1.1.2026 totalt 69 verneområdeforvaltere fordelt på de 49 styrene. Hardangervidda er i dag eneste nasjonalpark som ikke forvaltes av et nasjonalparkstyre.

Dagens forvaltningsmodell for nasjonalparker og andre store verneområder ble opprettet i 2010 og forvaltningsmodellen ble beskrevet i Miljøverndepartementets budsjettproposisjon Prop. 1S 2009-2010[1].

I budsjettproposisjonen står det *"For nasjonalparkar, andre store verneområde og sammanhengande verneområde skal forvaltning skje gjennom eit interkommunalt nasjonalparkstyre/verneområdestyre, heretter omtalt som styret. Styret skal syte for ei heilskapeleg samla forvaltning av verneområdet/verneområde på tvers av administrative grenser innafor ramma av naturmangfaldslova og verneforskrifta. Eit styre kan ha ansvaret for fleire geografisk nærliggjande store verneområde. Styret etablerast etter naturmangfaldslova § 62, andre ledd tredje punktum".*

I ny forvaltningsmodell skulle sekretariatet for styrene legges til en nasjonalparkforvalter/verneområdeforvalter. Hensikten med dette var å sikre god kontakt med og kunnskap om lokalsamfunnet. Forvalterne skulle ansettes hos statsforvalterembetene (den gang fylkesmannen), men være underlagt styret i forhold knyttet til verneområdeforvaltningen. På den måten ville forvalterne være tilknyttet kompetansemiljøet hos statsforvalterne og gjennom dette sikre kunnskapsbasert forvaltning.

I forbindelse med etableringen av denne forvaltningsordningen, ble det også lagt opp til at det skulle bygges opp lokale/regionale forvaltningsknutepunkt knyttet til nasjonalparksentre/andre typer naturinfosentre der forvalterne skulle samlokaliseres med andre fagpersoner knyttet til verneområdet, eksempelvis Statens naturoppsyn (SNO), naturveiledere og tilsvarende.

I 2014 gjorde Riksrevisjonen en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparkene[2]. Undersøkelsen pekte på at *"Modellen har bidratt til at både erfaringsbasert, lokal kunnskap, og vitenskaplig og forskningsbasert kunnskap nå legges til grunn i forvaltningen".* Samtidig ble det pekt på noen behov for avklaringer, eksempelvis rolleavklaringer mellom styrene, den gang fylkesmannen og verneområdeforvalterne, samt klarere instruksjonsmyndighet t for styrene overfor verneområdeforvalterne. Vurderingene fra Riksrevisjonen ble fulgt opp gjennom flere oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) til Miljødirektoratet. Disse dekket bl.a. behovet for revidering av styrenes vedtekter og verneområdeforvalternes stillingsinstrukser.

1 Prop. 1 S (2009–2010) - regjeringen.no

2 Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparkar. Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014

I 2021 ble det gjennomført en evaluering av forvaltningsmodellen med nasjonalpark- og verneområdestyrer[3]. Konklusjonen var at ordningen verken hadde styrket eller svekket ivaretakelsen av verneverdiene og KLD besluttet å videreføre ordningen.

Noen av funnene i rapportene fra hhv Riksrevisjonen i 2014 og evalueringen av forvaltningsordningen i 2021 er også relevante i dag som en del av vurderingene knyttet til organisasjonsmessig tilhørighet for forvalterne.

Miljødirektoratet mottok i mars 2025 et oppdrag fra KLD om "utredning om verneområdeforvaltere". KLD peker i sitt oppdrag til Miljødirektoratet på at omtrent 80% av det vernede arealet i Norge forvaltes av nasjonalpark- og verneområdestyrer. Ivaretakelsen av verneverdiene er derfor avhengig av at denne ordningen fungerer godt.

2.2 Avgrensninger av oppdraget

Oppdraget Miljødirektoratet er gitt, er ikke en utredning av forvaltningsmodellen i sin helhet, kun en utredning av verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering.

KLD presiserer i oppdragsteksten at det er en *forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v*

De skriver også at *det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3.*

Miljødirektoratet er bedt om å vurdere om det bør gjøres endringer i organiseringen av verneområdeforvalterne for å styrke forvaltningen av verneområdene. Ettersom oppdraget er knyttet til verneområdeforvalterne som utgjør sekretariatet til styrene har vi avgrenset utredningen til å vurdere endringer som i hovedsak styrker forvaltningen av verneområder som styrene forvalter. Samtidig vil vurderingene og eventuelle endringer direkte eller indirekte kunne påvirke eller ha betydning for verneområder forvaltet av andre forvaltningsmyndigheter eller forvaltningen som helhet. Der det er hensiktsmessig omtales også slike virkninger i utredningen.

Vurdering av økonomiske konsekvenser av alternativene inngår ikke som en del av oppdraget, og er derfor ikke vektlagt i utredningen.

[3] Evaluering av forvaltningsordning for nasjonalparker og andre store verneområder. Rapport NF 01/2021

2.3 Ny forvaltningslov

Det er nylig vedtatt en ny forvaltningslov som må forventes å tre i kraft i løpet av de nærmeste årene. Nytt i forvaltningsloven er at det er gitt bestemmelser om nemnder og deres sekretariat i forvaltningsloven kap. 12. Styrene må anses som nemnder, slik nemnder er definert i ny forvaltningslov § 85 .

Selv om det i ny forvaltningslov ikke er gitt bestemmelser om organisering av sekretariatet for nemnder, har Forvaltningslovutvalget gjort noen vurderinger av plasseringen av sekretariater. Det er særlig pekt på at hvordan et sekretariat er organisert, kan ha betydning for hvor uavhengig og selvstendig ei nemnd kan oppfattes som. Miljødirektoratet har tatt med seg vurderingene som er gjort av Forvaltningslovutvalget i vurderingene under og viser særlig til NOU 2019:5.

2.4 Mål for utredningen

I oppdraget fra KLD er Miljødirektoratet bedt om å *"gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering,* ***og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene"*** (vår utheving). KLD foreslår i oppdraget en rekke mulige endringer.

I Prop. 1 S 2009-2010 viste regjeringen til bl.a. Riksrevisjonens rapport fra 2006 som påpekte et behov for å styrke forvaltningen av verneområdene. Regjeringen beskrev at det innenfor noen overordnede rammer kunne utvikles forvaltningsmodeller for nasjonalparker og andre store verneområder/sammenhengende verneområder og små områder. Målet var i størst mulig grad å tilpasse forvaltningen av verneområdene til noen rammemodeller som skulle bidra til å oppnå en enhetlig og mest mulig kostnadseffektiv forvaltning av verneområdene på nasjonalt nivå. Prop. 1S 2009-2010 påpekte viktigheten av lokal, enhetlig og kunnskapsbasert forvaltning som forutsetninger for dette. Et av grepene var ny forvaltningsmodell for store verneområder.

På bakgrunn av oppdragsteksten og formålet med forvaltningsordningen er overordnet målsetning for denne utredningen å bidra til en styrket forvaltning av verneområdene.

Verneområdeforvalterne har en svært sentral rolle i forvaltningen av verneområder i Norge i sin rolle som sekretariat for nasjonalpark- og verneområdestyrer. De fleste sitter desentralisert og er knyttet til større eller mindre forvaltningsknutepunkter. **Det er en viktig målsetning å bidra til at forvalterne på best mulig måte settes i stand til å gjennomføre sine oppgaver på en god måte**. Da må arbeidsforholdene til forvalterne ivaretas på en god måte.

Det er viktig for troverdigheten til forvaltningsmodellen og forvaltningshierarkiet at **rollefordelingen mellom de ulike aktørene i verneområdeforvaltningen er avklart og tydelig, både internt i forvaltningen og eksternt for brukere og publikum.**

Vi er i oppdraget bedt om å vurdere en rekke ulike endringer, som listet under, for å styrke forvaltningen av verneområdene. Alle punkter i listen over endringer som skal vurderes, kan i større eller mindre grad bidra til en styrket forvaltning av verneområdene. Derimot mener vi at virkningen av noen av disse trolig ikke være avhengig av hvem som er arbeidsgiver for forvalterne.

I tillegg til å belyse endringspunktene i oppdraget har vi vurdert to ekstra punkter som vil påvirkes i større eller mindre grad av ulik organisasjonsmessig tilhørighet for forvalterne:

Endringspunkter som vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten:

- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver i.f.m sykdom, vakanser mv eller p.g.a ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglige ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv
- fører til bedre rolleavklaring herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

Tilleggspunkter som vi har lagt til i utredningen:

- styrker tilliten til forvaltningsordningen hos publikum
- økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere

Nærmere omtale av endringene som er vurdert er i kap. 6.1.

3 Arbeidsprosess

3.1 Gjennomføring og involvering

Miljødirektoratet har gjennomført utredningen med bakgrunn i eksisterende og innhentet kunnskap. Fagressurser internt i Miljødirektoratet som har vært koblet på i arbeidet med utredningen er ressurser tilknyttet fagtemaene verneområdeforvaltning, juss, økonomi, HR, naturoppsyn, miljøøkonomi, statsforvalterstyring og dokumentforvaltning.

Miljødirektoratet har opprettet en referansegruppe bestående av representanter for verneområdestyrer, statsforvalterembeter og forvaltere.

Tabell 1 - Referansegruppen har bestått av:

Navn	Rolle
Heidi Marie Gabler	SF Troms og Finnmark
Hege Christin Bjørkmann	Styreleder Seiland
Jannike Wika	Forvalter for Vega verneområdestyre
Inga-Lill Sundset	Styreleder Midtre Nordland nasjonalparkstyre
Haakon Nordseth	Styreleder Verneområdestyret for Trollheimen
Trygve Snøtun	Forvalter for Jostedalsbreen nasjonalparkstyre
Eli Blakstad	Statsforvalteren Innlandet
Ole Tvete Muriteigen	Styreleder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Monika Olsen	Forvalter for Ytre Hvaler nasjonalparkstyre
Tom Mello	Styreleder Færder nasjonalparkstyre
Jørn Trygve Haug	Forvalter for Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde

Verneområdestyrene fikk anledning til å komme med muntlige og skriftlige innspill til Klima- og miljødepartementet i forbindelse med utarbeidelsen av oppdraget vinteren 2025.

Det ble gjennomført et orienteringsmøte for aktuelle aktører i juni 2025 (verneområdestyrer, forvaltere, statsforvalterembeter og øvrige aktører tilknyttet merkevaren Norges nasjonalparker) og i desember 2026 ble det gitt en skriftlig statusoppdatering om arbeidet med oppdraget til de samme aktørene.

Statsforvalterembetene og verneområdeforvalterne ble invitert til å gi innspill og informasjon som grunnlag for utredningen i spørreundersøkelser høsten 2025.

Statsforvalternes fellestjenester (STAF) har bidratt med underlag knyttet til dokumentforvaltning/arkivtjenester vinteren 2025/2026.

3.2 Kunnskapsgrunnlag for utredningen

Miljødirektoratet har sett til flere kilder for eksisterende kunnskap i arbeidet med utredningen:

- Evaluering av forvaltningsordningen for nasjonalparker og andre store verneområder (Nordlandsforskning m.fl. 2021[1]).
- Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med kartlegging og overvåking av biologisk mangfold og forvaltning av verneområder (Dokument nr. 3:12 (2005–2006))
- Riksrevisjonens undersøking av forvaltninga av nasjonalparkar (Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014)
- Det kongelige Miljøverndepartementets Prop. 1S (2009-2010) ved innføring av nåværende forvaltningsmodell for nasjonalparker og store verneområder

I tillegg har stillingsinstruksen til forvalterstillingene, verneområdestyrenes vedtekter og Hovedinstruksen til statsforvalteren vært viktige støttedokumenter for utredningen.

Vi har også brukt kunnskap som er hentet inn i forbindelse med utarbeidelsen av oppdraget og gjennomføring av utredningen:

- Verneområdestyrenes innspill til KLD vinteren 2025
- Spørreundersøkelse til statsforvalterembetene høsten 2025. Vi fikk totalt 11 besvarelser fra Statsforvalterne (ett embete leverte to besvarelser). Spørreundersøkelsen var anonym.
- Spørreundersøkelse til verneområdeforvalterne høsten 2025. Vi fikk totalt 61 besvarelser. Spørreundersøkelsen var anonym.
- Advokatfirmaet Føyen har på oppdrag fra Miljødirektoratet foretatt en vurdering av om en omorganisering i tråd med departementets forslag vil innebære en virksomhetsoverdragelse i arbeidsrettslig forstand.

4 Beskrivelse av dagens organisering av verneområdeforvalterne (null-alternativet)

Et sentralt element ved opprettelsen av forvaltningsmodellen var at det enkelte verneområdestyre skulle ha et eget sekretariat. Løsningen med å legge arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne til statsforvalterne, ble valgt for at forvalterne skulle ha tilhørighet til et fagmiljø knyttet til natur- og verneområdeforvaltning. Løsningen ga også tilgang til arkiv-, økonomi, og IKT-tjenester (fellestjenester), og et apparat for å håndtere ulike personalforvaltningsoppgaver som lønn, fravær mv. De fleste forvalterstillingene ble opprettet ifm. opprettelsen av det enkelte verneområdestyre.

I årene etter dette er det tilsatt ytterligere forvaltere i enkelte områder for å forsterke forvaltningen i områder med stort behov for dette. I tillegg ansettes det nye forvaltere ved opprettelse av nye nasjonalparker og andre store verneområder med egne styrer.

Fordelingen av forvaltere per statsforvalterembete er ulik grunnet ulik fordeling av verneområder med styrer i de enkelte områdene og valg av lokalisering for forvalterstillinger, se fordeling mellom embeter i tabell 2.

Tabell 2. Oversikt over antall forvaltere per statsforvalterembete

Statsforvalterembete	**Antall**
Agder	4
Innlandet	14
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	5
Troms og Finnmark	13
Trøndelag	10
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	1
Sum	**69**

Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til sekretariatsfunksjonen for verneområdestyrene, Årsakene til det er flere, blant annet på grunn av variasjon i antall verneområder et styre forvalter. Andre faktorer som kan virke inn er antallet saker de håndterer, omfang av bruksinteresser i verneområdet, størrelsen på verneområdene, mv.

4.1 Aktørene i forvaltningsmodellen

I dagens forvaltningsmodell er verneområdestyrene, statsforvalterne og Miljødirektoratet de mest sentrale aktørene. Styrene er forvaltningsmyndighet, statsforvalterne har arbeidsgiveransvar for forvalterne og Miljødirektoratet er klageinstans og overordnet forvaltningsmyndighet.

Nasjonalpark-/verneområdestyrene

Styret er et statlig forvaltningsorgan, underlagt Miljødirektoratet. Miljødirektoratet har fastsatt vedtekter som angir styrenes oppgaver som forvaltningsmyndighet for verneområder.

Nasjonalpark-/verneområdestyret har følgende myndighet etter naturmangfoldloven:

- forvaltningsmyndighet etter verneforskrifter
- myndighet til å gi dispensasjon fra verneforskriftene med hjemmel i verneforskriftens dispensasjonsbestemmelser og naturmangfoldloven § 48
- myndighet til å utføre skjøtsel i verneområdene etter naturmangfoldloven § 47
- myndighet til håndheving etter naturmangfoldloven §§ 69 – 72 og § 73.

Styrene skal også gjennomføre nødvendige tiltak for å ivareta verneverdiene. Dette omfatter tiltak knyttet til besøksforvaltning, informasjon og skjøtsel. Styrene skal også utarbeide en forvaltningsplan med besøksstrategi. I tillegg skal de oppnevne et rådgivende utvalg og bør også oppnevne et administrativt kontaktutvalg.

Nasjonalpark-/verneområdestyret er egen juridisk person og har i utgangspunktet myndighet til å inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer. Slik ordningen er organisert i dag er det imidlertid statsforvalter som har budsjettmidlene. Det varierer hvorvidt styrene inngår avtaler selv eller om statsforvalter inngår avtaler på vegne av styret. Styret søker om midler og vedtar hva tildelte midler skal brukes til, mens statsforvalter er økonomisk ansvarlig for budsjettet og står som formelt ansvarlig for inngåtte avtaler. Det er per i dag ingen av verneområdestyrene som har egen bankkonto slik at de kan disponere budsjettet selv. Dette skyldes dels at alternativet ikke er kjent for alle styrene, og dels de forpliktelser og krav som følger av dette ansvaret.

Styret har vedtaksmyndighet og disponerer forvalters arbeidstid, men har ikke personalansvar for forvalter. Stillingen ligger formelt hos statsforvalteren.

Statsforvalter

Det følger av Hovedinstruksen for statsforvalteren at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere. Forvalterne ansettes av statsforvalteren, som også har arbeidsgiveransvar for stillingen. Samtidig er forvalter underlagt styret i forvaltningen av verneområdet og styret disponerer forvalters arbeidstid.

Som arbeidsgiver har statsforvalter både personal- og administrativt ansvar. Ved permisjon, langtidsfravær, eller der forvalter varsler om fratredelse fra sin stilling, skal statsforvalteren i dialog med styret komme til enighet om hvordan forvalters arbeidsoppgaver skal løses inntil forvalter er tilbake, eller ny forvalter er ansatt (kilde: Vedtekter for nasjonalpark- og verneområdestyrer).

Det fremgår ikke av hovedinstruksen til statsforvalteren eller i vedtektene til styrene hva som er statsforvalternes rolle knyttet til opplæring og oppfølging av forvalterne i denne organisasjonsmodellen. Som arbeidsgiver har statsforvalteren likevel et selvstendig ansvar for å sikre nødvendig opplæring og kompetanseutvikling for sine ansatte, slik at de er i stand til å utføre sine oppgaver på en forsvarlig og faglig tilfredsstillende måte. Det er praksis at forvalterne har mulighet til å delta på seksjons- og avdelingsmøter og fagsamlinger som statsforvalter arrangerer. Det er også vanlig at forvaltere konfererer med sin arbeidsgiver i enkeltsaker ved behov. Omfang av faglig oppfølging og hvorvidt forvalter deltar på seksjonsmøter og andre samlinger varierer mellom embetene.

Dialogen mellom statsforvalter og styret går hovedsakelig via sekretariatet (forvalteren). Direkte kontakt mellom styret og statsforvalter er i dag mest aktuelt ved nye ansettelser eller håndtering av langtidsfravær. I spørreundersøkelsen til statsforvalterne fremgår det at direkte kontakt varierer mellom embeter, de aller fleste oppgir at kontakten er begrenset til rekrutteringsprosesser og deltagelse på noen styremøter gjennom året. I tillegg oppgir flere embeter at styret tar kontakt når det oppstår krevende dispensasjonssaker. Enkelte embeter inviterer også styreledere inn i medarbeidersamtaler.

Et embete oppgir at de arrangerer jevnlige samlinger for styreledere og et embete oppgir at de gir opplæring til styrene i tillegg til de som arrangeres sammen med Miljødirektoratet.
Et av embetene oppgir at de har formalisert samarbeidet med verneområdestyrene i sitt fylke i et dokument som klargjør samarbeidet for en rekke tema, slik som økonomioppfølging, reisebudsjett, anskaffelser, arbeidsfordeling, post- og journalsystemer, kontor- og utstyrsbehov, ansettelsesprosesser og budsjettdisponeringsmyndighet. Dokumentet skal også klargjøre forventninger knyttet til faglig oppfølging av forvalteren.

Fellestjenester

For statsforvalterembetene er det Statsforvalterens fellestjenester (STAF) som er ansvarlig for fellestjenestene. STAF leverer tjenester til embetene på følgende områder (kilde: statsforvalteren.no):

- IT
- Digitalisering og utvikling
- Informasjonssikkerhet
- Dokumentforvaltning
- Brukerstøtte og kompetanse
- Anskaffelser

Når det gjelder verneområdestyrene og verneområdeforvalterne så bruker de i dag fellestjenestene som STAF leverer til embetene.

Miljødirektoratet
Miljødirektoratet er overordnet myndighet for verneområdeforvaltningen, med ansvar for myndighetsutøvelse etter naturmangfoldloven.

Miljødirektoratet behandler klager på vedtak fattet av verneområdestyrene. Direktoratet kan også omgjøre vedtak fattet av verneområdestyrene når det er hjemmel for dette i forvaltningsloven eller naturmangfoldloven.

Miljødirektoratet skal være en faglig rådgiver, som bidrar til enhetlig og effektiv oppgavegjennomføring gjennom å veilede regionale myndigheter i bruk av lovverk, forskrifter og andre virkemidler innenfor direktoratets ansvarsområder.

Miljødirektoratet har ansvar for å drive tilsyn og gjennomføre landsdekkende naturoppsyn i regi av Statens Naturoppsyn (SNO), se nærmere omtale i kapitlet om samarbeidet mellom SNO og styrene.

Med bakgrunn i disse rollene, gir Miljødirektoratet forvaltere generell veiledning om saksbehandling og veileder eksempelvis i forbindelse med utarbeidelse av plandokumenter som forvaltningsplan og besøksstrategi. Miljødirektoratet veileder også gjennom informasjon på våre nettsider. Hvert verneområdestyre har en kontaktperson i seksjon for verneområder og i juridisk seksjon naturmangfold. Miljødirektoratet godkjenner også forvaltningsplaner for verneområder forvaltet av styrer.

Som overordnet myndighet for verneområdeforvaltning arrangerer Miljødirektoratet forvaltersamlinger (som hovedregel) annethvert år; disse har vært arrangert både som regionale samlinger og som nasjonale samlinger. I tillegg arrangeres det kompetansedager ved oppnevning av nye styrer, disse arrangeres i samarbeid med statsforvalteren.

Miljødirektoratet produserer tekniske løsninger som skal bidra til mer enhetlig og effektiv oppgavegjennomføring, slik som Veiledning i merkevaren - designmanualen, styrenes nettsider - nasjonalparkstyre.no, Naturoppdrag, Forvaltningsplaner på nett for verneområder (FPNV) og Naturbase.

Nasjonalpark-/verneområdestyret oppnevnes av Miljødirektoratet etter innstilling fra aktuelle kommuner, fylkeskommuner og Sametinget. Miljødirektoratet fastsetter videre forvaltningsknutepunkt/kontorsted for forvalterne.

Vi har i de kommende delkapitlene valgt å beskrive forhold ved dagens organisering som er viktig for de vurderingene vi senere gjør rundt virkninger av de ulike alternativene, jf. Kap. 2.4 Mål for utredningen.

4.2 Samarbeidet mellom Statens naturoppsyn og forvaltere/styrer

SNO har gjennom sin tilstedeværelse i mange områder over lang tid har vært en viktig kilde for kunnskap og historikk for forvaltere og verneområdestyrer. Dette underbygges av spørreundersøkelsen til forvalterne der SNO oppgis som en sentral faglig støtte. Videre oppgir de fleste (30 besvarelser) at samarbeidet med SNO fungerer godt, mens 19 besvarelser etterlyser et bedre samarbeid. Det pekes i denne sammenheng på redusert tilstedeværelse på knutepunktet de deler, og manglende ressurser til å følge opp tiltak som forvaltningsmyndigheten bestiller.

SNO er Miljødirektoratets feltapparat og skal blant annet føre kontroll med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av blant annet naturmangfoldloven blir overholdt. Naturoppsynet kan også drive veiledning og informasjon, samtidig som det kan drive skjøtsel på oppdrag fra forvaltningsmyndigheten, registrering og dokumentasjon. Faste kontaktpunkter mellom SNO og forvaltningsmyndighet i dag er planleggingsmøtene som gjennomføres for å avtale SNO ressurs ved bruk av Naturoppdrag - den digitale løsningen for bestilling og oppfølging av oppdrag i verneområdet.

Samarbeidet mellom SNO og forvaltere/styrer fungerer svært ulikt sett landet under ett. Dette har blant annet sin årsak i følgende:

Kapasitet hos SNO
Antall SNO-ansatte og deres kapasitet til å følge opp verneområder er ujamnt fordelt. Noen regioner er godt bemannet hvor SNO har kapasitet til å følge opp både ordinært oppsyn, møter og befaringer med styret, samt en del tiltak i felt. Andre steder er kapasiteten mindre, grunnet færre ansatte eller andre pålagte arbeidsområder, og SNO må da prioritere oppsyn og nødvendige møter og befaringer, men nedprioritere tiltak.

Lokalisering/kontorsted
Lokaliseringen av SNO og forvaltere påvirker muligheten for fysiske møtepunkt. Dette og terskelen den enkelte har for å ta kontakt (telefon, e-post, Naturoppdrag) påvirker det løpende

samarbeidet. Ved stort turnover i styrene og blant forvaltere, vil relasjonen ofte bli mer varierende.

Verneområdets forvaltningsutfordringer og forvalter/styrets aktivitetsnivå
Verneområdenes størrelse, bruksintensitet, utfordringer og sårbarhet varierer veldig. Dette påvirker i hvor stor grad det er behov for (løpende) kontakt med SNO og hvor stor innsats SNO kan prioritere. I områder hvor det er stor bruk og behov for tiltak og SNO har tilstrekkelig kapasitet, vil kontakten ofte være god og løpende. Samarbeidet kan likevel være godt, selv om intensiteten på arbeidet er lav.

Rolleforståelse
Styrene og forvaltere kan i noen tilfeller ha forventninger til SNO som ikke kan innfris på grunn av SNO sitt mandat og rolle. SNO er multifunksjonelle og deres aktivitet styres av eget lovverk, overordnede føringer og pålagte oppgaver på flere fagområder. SNO skal drive oppsyn i verneområdene, men aktivitet ut over det er avhengig av den totale oppgaveporteføljen i stillingen. Styret kan ikke pålegge eller på annen måte dirigere SNOs aktivitet, men SNO skal som Miljødirektoratets feltapparat drive oppsyn og så langt kapasiteten rekker - bistå forvaltningsmyndigheten på best mulig måte.

4.3 Forvaltningsknutepunkter

Ved etablering av forvaltningsmodellen ble det bestemt at forvalterstillingene skulle være lokalisert i nærheten av verneområdet for å sikre lokal tilknytning. For å sikre et godt fagmiljø rundt forvalterstillingen, skulle det bygges opp lokale faglige fellesskap – såkalte knutepunkt - knyttet til nasjonalparksentre eller andre typer naturinformasjonssentre der forvalter er samlokalisert med andre fagpersoner tilknyttet verneområdet, (Prop. 1 S (2009–2010)). Langt fra alle verneområder forvaltet av styrer er tilknyttet et slikt senter. Derfor er det også etablert knutepunkt som ikke er lokalisert til senter, men heller på rådhuset eller i andre bygg som kommunen har disponible til kontorplass.

Per i dag har de aller fleste forvaltere kontorsted på et knutepunkt i nærheten av verneområdene styret forvalter. I en spørreundersøkelse svarte 79% av forvalterne at de sitter ved et forvaltningsknutepunkt.

En forutsetning for at kontorstedet skal være et velfungerende knutepunkt er at det er et faglig fellesskap der flere i fagmiljøet tilknyttet verneområdet(ene) er lokalisert sammen. Andre relevante aktører er Statens naturoppsyn, Statskog, fjellstyrer og tilsvarende aktører med oppgaver i verneområdene.

I spørreundersøkelsen svarer over halvparten, 65 %, at knutepunktet fungerer i svært stor grad eller i stor grad som et faglig fellesskap, mens 35% synes det fungerer i noen grad, i liten grad eller i svært liten grad.

Vi ba også forvalterne om å gi innspill til endringer for at knutepunktet de er tilknyttet kan fungere bedre. Her svarer flere at de ønsker å sitte sammen med andre forvaltere. Besvarelser fra dem som svarer at de sitter ved velfungerende knutepunkt fremhever at de sitter flere forvaltere sammen og gjerne også sammen med SNO og med aktører fra andre fagmiljø knyttet til verneområdet. I spørreundersøkelsen etterlyser 12 av besvarelsene samlokalisering med SNO og nettopp samlokalisering med SNO fremheves også som viktig for et velfungerende knutepunkt. Flere besvarelser trekker frem at det ville vært positivt med en informasjonsmedarbeider på knutepunktet.

4.4 Daglig ledelse og oppfølging av forvalterne

Daglig ledelse og faglig oppfølging av forvalterne

Hos statsforvalterne er ledelse av forvalterne organisert på ulike måter og omfang av kontakt mellom leder og forvalter varierer. Leder har en annen rolle ovenfor forvaltere enn andre ansatte ettersom det er styret som har instruksjonsmyndighet og disponerer forvalters arbeidstid.

Gitt organiseringen med statsforvalterne som arbeidsgiver og styret som forvaltningsmyndighet, er det ikke en klar ansvarsfordeling angående den faglige oppfølging av sekretariatet. Statsforvaltere har gitt tilbakemelding om at deres rolle i faglig oppfølging ikke er tilstrekkelig klart.

Organisering og ledelse av verneområdeforvalterne bestemmes av det enkelte embetes ledelse, og her er ulike varianter valgt ut fra avdelingens bemanning /ressurser som helhet. Det er ifølge embetene ikke rom for å dekke ledelse av verneområdeforvalterne (arbeidsgiveransvaret) innen den rammen som er avsatt per forvalter. Noen embeter har likevel valgt å tilsette leder for forvalterne og tar dette fra øvrige ressurser i avdelingen. Tid til ledelse og oppfølging tas fra kapasiteten til embetet. Embetene skal følge opp tildelingsbrev og Hovedinstruks, der nasjonalparkforvaltningen ikke er inkludert. Dette er særlig utfordrende for de embetene som har mange nasjonalparkforvaltere. Embetene påpeker også at det ikke bare er en ressursutfordring knyttet til oppfølging av forvalterne når det gjelder leder med personalansvaret, men at det også krever ressursbruk på for eksempel økonomihåndtering og andre administrative funksjoner.

Opplæring av nyansatte forvaltere

Det er stor variasjon i opplæringen forvalterne beskriver å ha mottatt. Mange forvaltere oppgir i spørreundersøkelsen at det er en fadderordning ved nye rekrutteringer, slik at statsforvalter gir opplæring i administrative tema, mens en forvalter tar seg av faglig oppfølging av den nyansatte. Statsforvalterens rolle i opplæring oppgis å være i hovedsak knyttet til administrative

tjenester, it-utstyr og programmer forvalteren trenger i sin arbeidshverdag, men faglig opplæring av nye forvaltere skjer i stor grad av andre forvaltere.

I spørreundersøkelsen oppgir 44 % av forvalterne at de i svært stor grad eller i stor grad er fornøyd med opplæringen, 35 % er i noen grad fornøyd, og 21% er i liten eller i svært liten grad fornøyd med mottatt opplæring.

Flere av svarene i spørreundersøkelsen til forvalterne peker på et behov for mer omfattende opplæring. Av disse nevnes det at opplæringen er for kort, mangelfull og i noen tilfeller fraværende.

Miljødirektoratet gjennomfører ikke opplæring av nye forvaltere, men gir generell veiledning blant annet gjennom direkte kontakt med forvaltere på telefon og e-post, forvaltersamlinger og webinarer på utvalgte tema. Forvalterne deltar også på kompetansedager som arrangeres etter oppnevning av nye styremedlemmer etter kommune- og sametingsvalg. Blant innspillene fra verneområdestyrene pekes det også på at Miljødirektoratet må ha en større rolle i veiledning, kompetanseheving m.v.

4.5 Faglig nettverk og erfaringsdeling

I dagens organisering består fagmiljøet rundt forvalterne av flere aktører. Stillingen er i et kollegium innad i "forvaltergruppen" på tvers av fylkesembeter, samtidig som den er i et kollegium med øvrige ansatte hos statsforvalteren. I tillegg innebærer lokalt kontorsted på et knutepunkt et kollegium med andre aktører, også fra andre sektorer enn naturforvaltningen. Spørreundersøkelsen til forvalterne inkluderte en rekke spørsmål angående fagmiljø, som sammenlagt gir en overordnet oversikt over dagens fagmiljø, samt innsikt i forvalternes forslag til forbedringer.

64% av forvalterne oppgir at de i svært stor grad eller i stor grad har tilstrekkelig faglig støtte i sitt arbeid, 26 % i noen grad og 10% i liten eller svært liten grad. Aktørene som benyttes mest for faglig støtte er, i prioritert rekkefølge: andre forvaltere (100 %), statsforvalterne (70%), fagseksjoner hos Miljødirektoratet (65%), SNO (60 %) og andre aktører (34%) slik som fjelltjenesten, fjellstyrer, kommunen etc.

Besvarelsene på spørreundersøkelsen antyder at forvalterne opplever at faglig støtte fra andre verneområdeforvaltere er mer tilgjengelig enn tilsvarende hos statsforvalteren. 89% oppgir at de har i svært stor grad eller i stor grad tilgang til faglig støtte fra andre verneområdeforvaltere, mens 52% oppgir at de har i svært stor grad eller i stor grad tilgang til faglig støtte fra øvrig fagmiljø hos statsforvalteren.

Tema det etterlyses mer kompetanse på dekker et bredt spekter. 19 av 61 besvarelser oppgir at de ikke opplever å ha fagområder med manglende faglig støtte. Av de som oppgir fagområder med utilstrekkelig faglig støtte nevnes juridisk bistand hyppigst, i 19 av 61 svar. Øvrige tema som

gjentas er offentlige anskaffelser (8 av 61) og informasjons/kommunikasjonsarbeid (4 av 61). Bredden i tema gjenspeiler bredden i en forvalteres hverdag, der man i stillingen må forholde seg til mange ulike problemstillinger.

I spørreundersøkelsen ble statsforvalterne spurt om i hvilken grad de opplevde at verneområdeforvalterne er integrert i fagmiljøet hos embetet og hvordan kompetanseoverføringen mellom forvaltere og fagmiljøet hos statsforvalteren fungerte.

27% av embetene svarte i "svært stor" eller i "stor grad", mens over halvparten av statsforvalterne opplever at forvalterne er integrert i "noen grad" (64%) eller i "liten grad" (9%).

Statsforvalterne ble bedt om å gi en begrunnelse for svaret sitt. Der kommer det frem at avstand er et hinder, men det avbøtes med bruk av Teams og andre digitale plattformer. Det nevnes også at organiseringen av forvalterne, som får andre styringslinjer, oppgaver og arbeidsbetingelser enn resten av embetet gjør at de ikke kan bli helt integrert. Flere embeter er også usikre på hva som er forventningen til integrering av forvalterne i fagmiljøet.

Statsforvaltere som oppgir at forvaltere er godt integrert nevner følgende tiltak: felles kompetansehevingstiltak og fysiske samlinger, tilstreber lik saksbehandling mellom områder og praktiserer egne verneområdeforvalterforum.

4.6 Fleksibilitet i fordeling av oppgaver mellom forvaltere

I dagens organisering disponerer styret forvalters arbeidstid. I all hovedsak jobber forvalterne innenfor virkeområdet til sitt eller sine styrer. Det har likevel vært praksis at forvaltere har kunnet bistå med oppgaver for andre styrer og embeter etter avtale mellom arbeidsgiver og styret. I spørreundersøkelsen til forvalterne oppgir 18 stk. at de utfører oppgaver for andre styrer eller statsforvalter i dag.

4.7 Samarbeid med besøkssenter

Besøkssenter nasjonalpark formidler informasjon om nasjonalparker og andre vernede områder nasjonalt og internasjonalt og stimulerer til bruk av naturen og nasjonalparkene, og til generelt friluftsliv.

Samarbeidet mellom verneområdeforvaltningen og nasjonalparksentrene er ikke formalisert i dag og varierer derfor mellom områder. Ved re-autorisering av sentrene, skal senteret beskrive samarbeidet med andre aktører i lokalmiljøet, herunder verneområdeforvaltningen. Det inngår i en samlet vurdering av ny autorisering. Men det er ikke krav til samarbeid.

I spørreundersøkelsen til forvalterne inngikk et spørsmål om samarbeid med sentrene. Svarene spriker fra en opplevelse av manglende eller dårlig samarbeid til svært godt samarbeid. Uavhengig av opplevelse tar flere besvarelser opp ønsket om et mer formalisert samarbeid.

4.8 Rolleavklaring blant aktørene og rolleforståelse blant publikum

Rolleavklaring blant aktørene
Dagens organisering innebærer at forvalterne forholder seg til flere styrende organer samtidig: styrene gir dem oppgaver, statsforvalteren har personalansvar og Miljødirektoratet gir føringer, veiledning og finansiering.

I beskrivelse av modellen og gjennom ulike styringsdokumenter er rollene beskrevet. Erfaringer viser likevel at det fremdeles er behov for å klargjøre rollene til styrene og statsforvalteren.

Det som går igjen i tilbakemeldingene fra statsforvalterne er i hovedsak behov for klargjøring knyttet til statsforvalterens rolle i den faglig oppfølging av forvalterne. Mange av forvalterne svarer på sin side, at de opplever at rollefordelingen mellom styrene og statsforvalterne internt er avklart. Det forvalterne stort sett peker på er utfordringen med å kommunisere rollefordelingen mellom aktørene tydelig ut mot publikum.

Rolleforståelsen blant publikum
Verneområdeforvalterne "deler" i dagens organisering elektronisk adresse og infrastruktur med statsforvalteren.

De verneområdeforvaltere som har virksomhetsnummer under statsforvalteren sitt organisasjonsnummer legges til automatisk dokumentfangst av «digital post til Altinn», dvs. at post fra offentlige avsendere kommer automatisk inn i Elements. Annen post må forvalterne selv håndtere i Altinn. Når styret er registrert med eget organisasjonsnummer, ikke underlagt statsforvalteren, så må all post håndteres av forvalteren. Noen av styrene har i dag eget organisasjonsnummer.

Til behandling av styresakene finnes det en tilpasset «utvalgsmodul» i Elements, som Statsforvalterens fellestjenester (STAF) anbefaler å bruke.

Det er gitt flere innspill på en problemstilling som oppstår som følge av at forvalterne er knyttet til arkiv-tjenestene og e-postadressene til statsforvalterne. Dette kan skape utfordringer knyttet til rolleforståelsen eksternt blant brukere og publikum. Når avsenderadressen er tilknyttet statsforvalteren kan det skape forvirring blant publikum om hvorvidt styrene er en egen enhet. Forvalterne beskriver i spørreundersøkelsen at dette i dag må klargjøres i all ekstern kommunikasjon mot publikum slik at de sikrer seg at mottaker forstår hvem de får henvendelsen fra.

Særlig er dette relevant fordi det i dagens organisering kan oppleves som en rollekonflikt

at statsforvalteren på den ene siden skal være et kompetansemiljø og drive veiledning til forvalter, samtidig som statsforvalteren kan klage på vedtakene som forvalter og styrene treffer.

4.9 Kostnader knyttet til forvalterstillingene

Verneområdeforvalterne finansieres over statsforvalternes budsjett, kap. 1520 post 01. Fra og med opprettelsen av verneområdeforvalterne i 2010 til og med 2023 så har Klima- og miljødepartementet (KLD) tilført 1 mill. kroner per ny forvalter. Fra og med 2024 tilføres 1,3 mill. kroner per forvalter (for stillinger ansatt fra og med 2024).

Siden midler til nye forvaltere rammeoverføres fra KLD blir dette beløpet "øremerket" som en særskilt oppgave under KLDs andel av rammen på kap. 1520 post 01. Den endelige fordelingen til hvert embete beregnes av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) ved fordeling av kap. 1520 på embetene, og denne rammen har vært og vil, ifølge DFD, være utsatt for årlig lønns-/prisjustering og eventuelle avbyråkratiseringskutt på lik linje med resten av rammen på posten. I tillegg vil en mindre andel av rammen fordeles til i STAF. Det kan også være ulikheter mellom embetene i hvor mye som tildeles miljøvernavdelingene per forvalter og hvor mye som holdes igjen sentralt i embetene. Noen miljøvernavdelinger påpeker at rammen de får til forvalterne ikke er tilstrekkelig og at dette kan gå utover miljøvernavdelingens "eget" driftsbudsjett.

Midlene som er tilført til hver forvalterstilling skal, i henhold til forvaltningsmodellen som ble etablert i 2010, i utgangspunktet dekke alle kostnader som følger med en forvalterstilling, herunder lønnskostnader og sosiale kostnader, og driftskostnader som reisekostnader, klær og husleie. Det er forutsatt at embetet må dekke kostnader som går utover den øremerkede rammen over ordinært driftsbudsjett. Statsforvalterne har over lengre tid problematisert at den øremerkede rammen ikke er tilstrekkelig til å dekke alle kostnader, og det er bakgrunnen for at denne ble økt til 1,3 mill. kroner fra og med 2024 for nye stillinger.

Siden det over lang tid ble tilført 1 mill. kroner ved opprettelse av nye forvalterstillinger, så har de midlene som har blitt tilført til nye forvalterstillinger opp gjennom årene ulik "verdi" per i dag. Midler til de forvalterne som er ansatt i 2010 er prisjustert i mange år kontra midler til de forvalterne som er ansatt i de senere år før vi fikk økt tildelingen per forvalter. **Vi antar derfor at den totale rammen til forvalterstillingene er for lav per nå for at embetene skal ha tilstrekkelige midler til å følge opp stillingene administrativt og faglig**. 1 mill. kroner i 2023 var for de fleste forvalterstillinger ikke tilstrekkelig til å dekke samme kostnader som i 2010.

Oppfølging av og administrative oppgaver knyttet til verneområdeforvaltere er en særskilt oppgave og en del av embetenes ordinære rammer. **Derfor ønsker flere embeter at finansieringen av stillingene og den faktiske prioriteringen som er knyttet til denne forvaltningen synliggjøres i større grad**. På den måten vil det bli tydeligere for både styrene og hvert enkelt embete hvilket budsjett de har på drift knyttet til hver enkelt forvalterstilling.

5 Beskrivelse og forslag til utforming av alternativene som skal utredes i oppdraget

I oppdraget ber KLD om at det utredes fire alternativer for endret organisering i tillegg til dagens organisering (null-alternativet). For å kunne vurdere disse alternativene mot null-alternativet, har vi, så langt det lar seg gjøre, beskrevet hva vi mener disse alternativene vil innebære. Og foreslår tiltak vi mener bør gjennomføres for å sikre god organisering for hvert alternativ.

5.1 Alternativ 1 – Beholde dagens ordning, men se på bedringspunkter i denne

5.1.1 Problembeskrivelse av dagens organisering

I oppdragsbrevet er følgende utfordringer ved dagens modell fremhevet:

- Ordningen har ført til en mer fragmentert verneområdeforvaltning, fra 18 fylkesmenn i 2008 til 113 ulike forvaltningsmyndigheter i dag.
- Statsforvalterne bruker mye tid på den personalmessige og administrative oppfølgingen av forvaltere
- Personalforvaltning og daglig ledelse er krevende gitt rollefordelingen mellom statsforvalter og styre. Dette medfører en belastning for særlig statsforvalter, men også forvaltere og styrer
- Verneområdene er svært forskjellige i oppgaver, utstrekning og i det generelle utfordringsbildet. Selv om antall forvaltere per verneområde er differensiert er det likevel en ujevn belastning mellom de ulike forvalterstillingene. Statsforvalters begrensede styringsmuligheter gir liten fleksibilitet til å utjevne skjevfordelingen eller forflytte ressurser ved vakanser, permisjoner, sykemeldinger o.l.
- Ulik grad av samhandling på tvers mellom forvalterne for de ulike verneområdene
- Utydelige roller mot publikum, i hovedsak knyttet til at forvalternes e-postadresser er tilknyttet statsforvalteren og delt arkiv der statsforvalteren står som avsender på brev fra styrene.

I tillegg har vi gjennom årene fått tilbakemeldinger på andre utfordringer med dagens organisering, dette gjelder:

- I hvor stor grad det er fungerende samarbeid mellom forvaltning og besøkssenter eller forvaltning og SNO.
- Ikke tilstrekkelig opplæring og veiledning av forvalterne
- Ikke tilstrekkelig kapasitet hos embetene til å følge opp forvalterne
- Kostnadene for å ivareta forvalterstillingene er ikke tilstrekkelig finansiert av de øremerkede midlene knyttet til stillingene.

Gjennom innspill fra verneområdestyrene og spørreundersøkelsene til statsforvalterne og forvalterne har vi fått ytterligere innsikt i erfaringene aktørene har gjort seg med dagens organisering.

Flere av innspillene samsvarer med de utfordringene som løftes frem i oppdragsteksten. Samtidig er det også flere besvarelser blant alle aktørene som trekker frem positive erfaringer med dagens organisering. Særlig er tilknytningen forvalterne i dag har til fagmiljøet hos Statsforvalteren en positiv faktor som mange trekker frem. Statsforvalterens fagsystemer og tekniske tjenester, i tillegg til at de er en ryddig og profesjonell arbeidsgiver, er andre punkter det legges vekt på i tilbakemeldingene fra forvalterne. Det er også embeter som gir tilbakemelding på fordeler av dagens organisering. Det er nyttige erfaringer vi har tatt hensyn til i forslagene til tiltak for bedring av dagens organisering.

Flere av utfordringene er kjente problemstillinger ved ordningen og er nevnt både i Riksrevisjonens rapport fra 2014 og i evalueringen av forvaltningsordningen fra 2021. Riksrevisjonen pekte på enkelte svakheter ved modellen, bl.a. uklarheter knyttet til forvalternes rolle og statsforvalterens rolle. Rapporten ble fulgt opp av Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet med bl.a. tydeliggjøring av vedtekter for verneområdestyrene og reviderte stillingsinstrukser for forvalterne. Oppfølgingen er bl.a. omtalt i Prop. 1 S (2014-2015) s. 190, og i brev 8. september 2014 fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet. En del av utfordringene ved dagens organisering har vedvart uten at tidligere tiltak har løst dem.

Tiltakene som ble utført etter Riksrevisjonens gjennomgang var ikke tilstrekkelige til å løse problemstillingene med uklarheter knyttet til forvalternes rolle og statsforvalterens rolle. Spørreundersøkelsen som ble sendt ut til forvaltere og statsforvaltere underbygger også dette, selv om det er ulikheter mellom forvalterne og embetene i hvor stor grad dette fortsatt er gjeldende.

På bakgrunn av dette, foreslår vi en rekke tiltak som vi mener må på plass for alternativ 1 – dagens organisering med bedringspunkter:

Vi anbefaler følgende tiltak for å bedre dagens organisering:

1. Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
    a. Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
    b. Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
    c. Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.
    I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.
2. Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
4. Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
5. Innføring av "Forvalterskolen"

6. Faste intervaller på forvaltersamlinger
7. Endringer på forvaltningsknutepunkter
8. Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
9. Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Under gir vi en nærmere forklaring på hva de foreslåtte tiltakene vil innebære.

5.1.2 Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne

Tilbakemeldingene fra statsforvalterne og forvalterne tilsier at det er behov for endringer knyttet til daglig ledelse og oppfølging av forvalterne fra arbeidsgiver. For statsforvalterne er det særlig kapasitet og ressurser tilgjengelig for oppfølging som løftes frem som sentral utfordring.

Et klart flertall av embetene oppgir i spørreundersøkelsen at det er begrenset lederkapasitet til å følge opp verneområdeforvalterne. Behovet for en egen dedikert ledelse er et tiltak som også nevnes av flere forvaltere i spørreundersøkelsen.

Vi foreslår følgende tiltak for å øke kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne:

- **Økt tildeling per forvalterstilling for de forvalterne som er ansatt før 2024.**
- **Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S**
- **Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert leder. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator**

Vi foreslår at tildelingen til statsforvalterembetene per forvalter økes til 1.3 millioner kroner per forvalter for de stillingene som ikke allerede har fått tilført denne rammen. Det gjelder i hovedsak forvalterstillinger ansatt før 2024. Vi mener en tildeling av en øremerket ramme på 1,3 millioner kroner er nødvendig for å dekke de kostnadene stillingen innebærer som listet i kap. 4.9. Rammen må prisjusteres på virkningstidspunktet.

For å dekke behovet for ressurser til personalledelse og faglig oppfølging av forvalterstillingene foreslår vi at det tilføres midler tilsvarende 1 seksjonslederstilling i embeter med mer enn 10 forvaltere. I embeter med mindre enn 10 forvaltere foreslår vi at det tilføres midler til en forvalterkoordinator som kan ha ansvar for faglig veiledning og oppfølging av forvalterne. Stillingsprosenten må beregnes ut fra en behovsvurdering for det enkelte embete knyttet til antallet forvaltere de er arbeidsgiver for.

Midlene som overføres tilknyttet forvalterstillingene må øremerkes oppfølging av forvalterne. Statsforvalterne må stå fritt til å vurdere hvordan disse midlene så brukes best innenfor sitt embete.

5.1.3 Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne

Når ordningen ble innført ble arbeidsgiveransvaret lagt til statsforvalteren for å ivareta fellestjenester, men også for å sikre et faglig miljø for forvalterne. I henhold til Riksrevisjonens rapport var intensjonen med denne organiseringen at *"Oppgåvene omfattar arbeidsgivaransvar og fagleg rådgiving overfor nasjonalparkforvaltaren, arkiv-, tilvisings- og økonomifunksjon og å sørgje for praktisk tilrettelegging og opplæring for nasjonalparkstyra og nasjonalparkforvaltarane. Fylkesmannen har inga instruksjonsmyndigheit overfor nasjonalparkforvaltarane når det gjeld forvaltninga av nasjonalparkane".*

Flere av tilbakemeldingene fra statsforvalterne belyser at de opplever det som krevende å ha arbeidsgiver- og lederansvar uten styringsrett. De etterlyser klarere føringer om hva som er forventningen til faglig oppfølging av forvaltere. Det pekes også på en uklar grenseoppgang mellom faglig integrering av forvalterne i embetet samtidig som forvalter skal være adskilt fra statsforvalter i stillingen som sekretariat for verneområdestyret.

Vi opplever at det er særlig oppgaver knyttet til opplæring og faglig rådgiving det hersker usikkerhet omkring når det gjelder omfanget av ansvaret til statsforvalterne som arbeidsgiver. I hovedinstruksen til statsforvalterne i dag står det kun at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere. Det kan derfor virke som at noe av intensjonen bak den faglige delen av arbeidsgiveransvaret ikke har blitt tydeliggjort og fulgt opp i den praktiske gjennomføringen.

Dette omtales også i Riksrevisjonens rapport, der det anbefales en klargjøring av de ulike rollene i forvaltningsmodellen: *For å forbetre saksbehandlingspraksisen kan det vere behov for å klargjere instruksjonsmyndigheita og styringsretten nasjonal parkstyret har overfor nasjonalparkforvaltarane.*

Etter Riksrevisjonenes rapport ble styrenes vedtekter og verneområdeforvalternes stillingsinstrukser revidert i 2015. Endringene er imidlertid ikke detaljerte nok til å avklare grensegangen mellom styrets instruksjonsmyndighet og statsforvalterens ansvar som arbeidsgiver. Dette gjelder spesielt ansvaret knyttet til faglig oppfølging av forvalterstillingene. Vedtektene retter seg videre mot styrene og ikke statsforvalteren og stillingsinstruksen gjelder forvalters oppgaver. Disse er derfor mindre egnet som styringsverktøy for statsforvalteren.

Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren.

Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.
Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

Vi mener at myndigheten til å påklage et vedtak og det å gi faglig rådgivning til forvalter, er to adskilte oppgaver som ikke kommer i konflikt med hverandre. Vi ser det derfor ikke som uforenlig at statsforvalteren gir faglige råd til forvalter i forbindelse med innstilling i en sak, og at vedtaket senere påklages. Det kan være en fordel at det gis faglig veiledning også i enkeltsaker, noe som kan gi tettere kontakt med statsforvalteren som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Det kan også styrke kvaliteten i behandlingen av enkeltsaker og redusere antallet klager fra statsforvalteren. Forutsetningen er at forvalter utøver sin myndighet i samsvar med det styrene beslutter.

Vi har likevel forståelse for at dette kan oppleves som vanskelig i praksis. Vi vurderer at med tydeligere styringssignaler til statsforvalteren om deres rolle som arbeidsgiver, vil eventuelle utfordringer knyttet til dette kunne reduseres internt i forvaltningen.

5.1.4 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

Forvalterne benytter i dag statsforvalterens dataplattform og det bør gjennomføres et tydeligere skille mellom statsforvalteren og forvaltere/styrer på områder der dette er mulig å oppnå.

Både journalføringsplikten og arkivplikten påhviler det enkelte organ etter arkivlova § 5 og arkivforskriften § 14. En svakhet ved dagens praksis er at verneområdestyrene ikke fullt ut fremstår som selvstendige organer i dokumentasjonsforvaltningen. De deler både arkivbase, journal, e-postadresser og digitalt postmottak med statsforvalterne. Dagens praksis medfører en risiko for feil avsenderinformasjon, feil journalføring og sammenblanding av roller i dokumentforvaltningen. Egne arkivdeler og metadata kan brukes for å indikere at dokumentet gjelder et styre, men det gir ikke reell teknisk adskillelse, som bare kan oppnås med en egen arkivbase for styrene.

For å sikre korrekt dokumenthåndtering, saksbehandling og arkivering, er det viktig at styrene i hvert fall har sine egne arkivdeler separat fra arkivet til statsforvalteren dersom det ikke vil være mulig å gi forvaltere/styrene egne arkivdatabaser. Tilgangsstyring vil videre kunne sikre ryddighet og sikre at interne dokumenter og dokumenter som kan være underlagt taushetsplikt, bare er tilgjengelige for forvaltere. Miljødirektoratet har eksempelvis en egen arkivdel i Elements for Klagenemnda for miljøinformasjon og med intern tilgangsstyring.

Vi anbefaler at styrene får egne arkiv og egne journaler**.** Vi går ut fra at egne arkiv kan organiseres gjennom samme arkivsystem som statsforvalteren allerede har. Dette vil kanskje kunne løses ved å opprette verneområdestyrene som en felles arkivbase med underliggende arkivdel for hvert verneområde.

Behovet for egne avsenderadresser er påpekt av styrene i flere år, og er et tiltak som går igjen i evaluering av forvaltningsordningen fra 2021. I innspillene fra verneområdestyrene i forbindelse

med dette oppdraget er dette et behov som styrene selv også tar opp, som et reelt problem i utøving av sin myndighet.

For å synliggjøre at forvalternes/styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefaler vi at forvaltere har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn. Dersom man går for en separat arkivdel i stedet for arkivbase, må man finne en alternativ løsning for publisering av offentlig journal.

5.1.5 Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer

En sentral utfordring som har blitt trukket frem ved dagens organisering er at det i dag er liten fleksibilitet i ressursene forvalterne utgjør pga. arbeidsgivers begrensede styringsrett. Det gjør det vanskelig å utjevne arbeidsbelastningen og blir særlig et problem ved sykefravær og annen vakanse.

I dag har styrene styringsrett over forvalternes tid. Vi mener det ikke lar seg gjøre å bedre utfordringene knyttet til fleksibilitet uten å gi statsforvalterne noe mer styring over sine ansattes tid. I dagens organisering forekommer det at forvaltere løser oppgaver for andre styrer og da har det vært praksis at statsforvalter må avklare dette med styreleder.

Vi foreslår at statsforvalterne som arbeidsgiver får anledning til å avtale omfordeling av forvalteres tid direkte med forvalter og ikke trenger en avklaring av dette med styreleder. Det er arbeidsgiver som har samlet oversikt over sine ansatte og ser behov for omfordeling av ressurser. Vi mener dette bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet.

Dette vil innvirke på styringsretten styrene har i dag overfor forvalters tid, men vi mener det vil være til klar fordel for forvaltningen av verneområdene at det gis anledning til en mer fleksibel fordeling av forvalterressursene. Det vil sikre at sekretariatsfunksjonen ivaretas på en best mulig måte der behovet til enhver tid er størst.

En slik endring bør synliggjøres i forvalternes stillingsinstrukser slik at det fremkommer at de også kan måtte påregne å utføre sekretariatsoppgaver for andre styrer ved behov. Endringer i eksisterende stillingsinstrukser må i tilfellet gjennomføres i tråd med arbeidsrettslige regler. Det bør i tillegg synliggjøres i vedtektene for styret.

5.1.6 Innføring av "Forvalterskolen"

Spørreundersøkelsene viser at det i dagens organisering i stor grad er forvaltere som driver faglig opplæring av nye forvaltere, mens statsforvalterne legger til rette for opplæring i administrative systemer og tilsvarende.

Miljødirektoratet har per i dag ikke en formell rolle i opplæring av forvaltere, men bistår i opplæring av verneområdestyrene der forvalterne også deltar.

At det i dagens organisering i hovedsak er andre forvaltere som står for opplæringen er nok på mange måte naturlig ettersom de har best kjennskap til oppgavene som ligger til sekretariatsfunksjonen. Samtidig ser vi at dette kan være sårbart og at graden av opplæring som gis kan være personavhengig og ikke sikrer lik opplæring for alle forvaltere. At forvalterne i tillegg er fordelt på 9 ulike embeter tilsier at omfang og fokus i opplæringen kan bli ulik.

Vi foreslår innføring av "Forvalterskolen", en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved behov i sitt daglige arbeid. Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge til Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet. Statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program.

5.1.7 Forvaltersamlinger

Det gjennomføres også i dag forvaltersamlinger for forvalterne omtrentlig annet hvert år.
Vi foreslår at forvaltersamlingene videreføres med fast intervall på hvert andre år. Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene.

5.1.8 Formalisere samarbeidet med besøkssenter

Tilhørigheten til et besøkssenter og derav muligheten for å være tilknyttet ressurser som arbeider med kommunikasjon og informasjon om natur og verneområder har vært fremhevet som et ønske fra flere områder. Det gis også flere tilbakemeldinger på at mangelen på en slik tilknytning gjør at enkelte forvaltere har en større arbeidsportefølje fordi de må ta alt ansvar for informasjon og kommunikasjon mot publikum selv.

Merkevaren Norges nasjonalparker og arbeidet med besøksforvaltning underbygger den viktige rollen besøkssentre har og kan ha for verneområdeforvaltningen. Besøkssentrene er gjerne første møtepunkt for mange tilreisende og naturveilederstillinger knyttet til sentrene bidrar til å styrke kunnskapen om natur blant både lokale og besøkende.

Forvaltere som i dag er tilknyttet et besøkssenter på sitt forvaltningsknutepunkt gir tilbakemeldinger om at det er behov for en formalisering av samarbeidet mellom styrene/forvalterne og sentrene. Noen påpeker også at sentrene burde fått en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning knyttet til verneverdiene.

Den 26. januar 2026 leverte Miljødirektoratet, etter oppdrag fra KLD, et forslag til ny besøkssenterstrategi for 2026-2036.

I forslaget til ny besøkssenterstrategi foreslår direktoratet en rekke endringer for å oppnå målsetningene med senterordningen. Flere av disse målene er også relevante for å ivareta samarbeidet mellom besøkssentre og forvaltere/verneområdestyrer.

Miljødirektoratet har foreslått flere kriterier for geografisk spredning av besøkssentre. Et av kriteriene direktoratet foreslås at *må oppfylles* for lokalisering av sentrene er at det skal være nærhet til nasjonalpark, Ramsar-område eller største tettsted i et fylke. Et annet forslag for lokalisering som *bør oppfylles* er at sentre skal samlokaliseres med fagmiljø og miljøforvaltning.

Miljødirektoratet har også foreslått et kriteriesett for etablering og re-autorisering av sentre. Et av kriteriene som er foreslått at må oppfylles er at sentrene må inngå et formalisert samarbeid med forvaltningen.

Når det gjelder besøkssentrenes rolle som del av forvaltningsknutepunkt skriver direktoratet at *Departementet understreker at slike knutepunkt fungerer varierende, men har satt som mål å styrke dem (Klima- og Miljødepartementet, 2023-2024). Miljødirektoratet mener at besøkssentre som fungerer som forvaltningsknutepunkt gjør en viktig jobb i å bidra til bedre kobling mellom naturforvaltning, formidling og lokalsamfunn og at det gir en gevinst i kvalitet og ressursbruk. Derfor bør disse finnes der det er naturlig. I noen tilfeller ligger forvaltningsmiljøene naturlig et annet sted, noe som hindrer at besøkssenteret kan være et forvaltningsknutepunkt. Derfor mener Miljødirektoratet dette ikke bør være et absolutt krav som risikerer å ekskludere besøkssentre som ikke har mulighet til å oppfylle det. Vi mener forvaltningsknutepunkt også gagner besøkssentrene selv, og ser det derfor ikke naturlig å tildele økte midler fra post 85 til de som fungerer som dette.*

Selv om ikke alle besøkssentre kan være tilknyttet et forvaltningsknutepunkt er det likevel et behov for en større grad av formalisering av samarbeidet mellom sentrene og verneområdeforvaltningen, uavhengig av samlokalisering eller ikke. Derfor er dette også løftet frem i forslaget til kriteriesettet for etablering og reutorisering av sentrene. Miljødirektoratet foreslår i strategien å *få på plass samarbeidsavtaler som besøkssentrene og den lokale forvaltningen forplikter seg til å følge for autorisasjoner fra 2028 og fremover.*

Utredningen av organisasjonsmessig tilhørighet for forvalterne støtter opp under de forslagene som allerede er fremmet i forslaget til ny besøkssenterstrategi og foreslår dette som tiltak som prioriteres for å bedre samarbeidet mellom forvaltere/verneområdestyrer og besøkssentre uavhengig av valg av alternativ.

5.1.9 Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter

I oppdraget ber KLD oss om å foreslå endringspunkter som gir bedre fungerende forvaltningsknutepunkter og styrker samarbeidet med SNO og besøkssentrene. Disse punktene henger også delvis sammen.

I oppdragsteksten skriver KLD at *Det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3.*

Vi har ikke gjennomført en detaljert kartlegging av de enkelte forvaltningsknutepunktene i denne utredningen. Vi har i stedet spurt forvalterne om hvordan knutepunktene i dag fungerer og hva som er ønskede forbedringspunkter. Undersøkelsene var anonyme og kan derfor ikke benyttes som en vurdering av det enkelte knutepunkt/kontorsted, men gir et overordnet bilde på hvilke behov som belyses.

Mange forvaltere er i dag lokalisert ved forvaltningsknutepunkter eller kontorsteder som ikke er tilknyttet et senter. Det er også stor variasjon i hvilke aktører som sitter på de ulike knutepunktene, se vedlegg 2.

Tilbakemeldingene i spørreundersøkelsen viser at flere forvaltere i praksis ikke sitter ved et knutepunkt, men alene uten et fagfelleskap på sin kontorplass. Spørreundersøkelsen viser også tydelig at forvalterne ønsker samlokalisering med andre forvaltere, og med SNO.

Vi anbefaler at det gjøres en kartlegging av forvaltningsknutepunktene for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO.

Selv om kontorstedet skal være desentralisert, og i nærheten av verneområdene vil det til en viss grad være sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Derfor foreslår vi at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt.

Vi foreslår at en nærmere kartlegging av de enkelte knutepunkter og vurdering av videre sammensetning på og lokalisering av disse gjøres i et tilleggsoppdrag.

5.1.10 Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

SNO har behov for et godt samarbeid med alle landets 113 forvaltningsmyndigheter, både verneområdestyrer, statsforvaltere og kommuner. Oppsynsansvaret for de nesten 3 500 verneområdene på fastlandsnorge er fordelt på alle ansatte i lokalt SNO. Det betyr at mange i lokalt SNO har flere ulike forvaltningsmyndigheter å forholde seg til.

SNO jobber kontinuerlig for at andelen utetid skal være størst mulig. Det blir stadig bedre rapporteringsverktøy og veldig ofte gjøres "kontorarbeid" på telefonen mens man er i felt, eller i bilen før arbeidsdagen avsluttes, Dette fører til at SNO bruker mindre og mindre tid inne på et kontor. Kontorplassering har de siste årene derfor fått mindre betydning for SNO. Bruk av Naturoppdrag og dens varslingsfunksjon har også lagt til rette for en enda bedre formell dialog mellom forvaltningsmyndighetene for verneområder og SNO.

SNO har i dag kontorplass på flere velfungerende forvaltningsknutepunkter og opplever at samarbeidet der fungerer godt, men som beskrevet over er det en ønsket utvikling at SNO bruker mindre tid inne, og dette er nok årsaken til at flere forvaltere kommenterer at de ønsker at SNO er mer til stede på knutepunktene. Pga. SNOs desentraliserte struktur vil det i noen tilfeller være hensiktsmessig at SNO har tilgang til en arbeidsstasjon på forvaltningsknutepunktene.

Vi anbefaler derfor at muligheten for å samlokalisere kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere, slik at det legges til rette for at knutepunktet også kan være et hensiktsmessig sted for SNO å jobbe fra når de ikke er i felt.

Ved jevnlig utskifting av styremedlemmer og, i enkelte områder, stor turnover i forvalterstillinger, er SNO ofte en ressurs for å ivareta kunnskap og erfaring i forvaltning av verneområdene.

5.2 Alternativ 2 – Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere

Alternativ 2 innebærer å samle arbeidsgiveransvaret for forvalterne hos et fåtall statsforvaltere.

Hva et fåtall skal være er ikke nærmere beskrevet i oppdraget. Med dagens 10 statsforvalterembeter kan en tilnærming til antall være å halvere antallet eller å velge færre enn halvparten. Vi velger i denne sammenhengen å anslå at et fåtall embeter vil være 3-5.

I vurderingen av hvilke statsforvaltere som kan være aktuelle er det relevant å vektlegge dagens organisering hos de ulike embetene og hvor mange forvalterstillinger som ligger til embetet. Vi mener samtidig at det vil være aktuelt å se på fordeling av forvaltere på embetene uavhengig av verneområdenes fylkesmessige tilknytning når dette er nødvendig for å få en hensiktsmessig fordeling. På den måten kan lokaliseringen også ta hensyn til plassering av forvaltningsknutepunkt og vurdering av samling av sekretariat med tilsvarende sentrale forvaltningsutfordringer. Dette samtidig som forvalter som hovedregel skal være lokalisert nært verneområdet(ene).

Det må også forsøksvis fordeles slik at det blir håndterbare reiseveier mellom forvaltere og arbeidsgiver, det tilsier at antallet embeter ikke bør være for få.

Hovedargumentet for å redusere antallet embeter med arbeidsgiveransvar for forvalterne mener vi må være å skape store nok enheter til at det kan underbygge en egen lederstilling, slik at man får en dedikert ledelse for forvalterstillingene, samt at det blir tilstrekkelig antall forvaltere til at de sammen utgjør et godt og robust fagmiljø innad i samme embete. Vi mener derfor at antallet embeter må tilpasses slik at det tilhører minimum 10 forvaltere til de aktuelle embetene.

Vi har foreslått en skisse for mulig fordeling av forvaltere på et færre antall embeter enn i dagens løsning, se tabell 3. Det er ikke en endelig konklusjon for hvordan vi mener denne organiseringen bør se ut, men en illustrasjon over hvordan fordelingen kan løses for å imøtegå premissene over. Denne skissen innebærer at arbeidsgiveransvaret fordeles på fem embeter, som er i øvre sjikt for det vi har ansett være "et fåtall statsforvaltere". En ulempe med et slikt antall er at noe av gevinsten ved å samle dem til et fåtall når det eksempelvis gjelder mer lik organisering kan bli lavere. Samtidig sikrer denne skissen en jevn fordeling av forvaltere mellom embetene, det blir en hensiktsmessig geografisk spredning mellom dem og det vil være rom for flere ansettelser i en seksjon for forvalterne i alle embeter.

Tabell 3 - Forslag til mulig fordeling av forvaltere på et fåtall statsforvaltere.

Statsforvalter-embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til fremtidig antall forvaltere per embete	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	Dagens forvaltere + forvaltere fra Børgefjell (1), Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen (1)
Trøndelag	10	0	Forvaltere fordeles på Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	Dagens forvaltere + forvaltere fra Trollheimen (2), Femundsmarka og Gutulia (1), Forollhogna (2).
Vestland[4]	9	13	Dagens forvaltere + forvaltere fra Geiranger-Herdalen (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Rogaland	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	Dagens forvaltere plasseres hos Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	Dagens forvaltere + forvaltere fra Raet (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord (1), Færder (1), Jomfruland (1) og Brattefjell-Vindeggen (1)
Agder	4	0	Dagens forvaltere fordeles på Vestland og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Totalt antall forvaltere:	69	69	

[4] Dersom det etableres et nasjonalparkstyre for Hardangervidda vil det være naturlig å fordele tilknyttede forvalterstillinger til Statsforvalteren i Vestland eller Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

Organisering av alternativ 2:

- 3-5 embeter
- Samling av forvaltere slik at et embete har minimum ti forvaltere ansatt
- Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere

Tiltak som forutsettes gjennomført:

- Tilføring av midler til én seksjonslederstilling med personalansvar for forvalterne som også skal ha ansvar for faglig oppfølging og tilrettelegging for forvalterne.

Tiltak som foreslås for alternativ 1 som også forutsettes innført for alternativ 2:

- Økt tildeling per forvalterstilling
- Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
- Klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Forvaltersamlinger
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeidet med besøkssenter
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

5.3 Alternativ 3 – Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet

Alternativ 3 innebærer at alle forvaltere samles organisatorisk i Miljødirektoratet.

Det vil si, per dags dato, 69 nye ansatte i direktoratet. Et slikt omfang av forvalterstillinger innebærer at Miljødirektoratet må vurdere hvordan disse best innlemmes i organisasjonen. Hvordan direktoratet velger å innplassere forvalterne i sin interne organisasjonsstruktur ligger imidlertid utenfor denne utredningens formål, og må håndteres av direktoratets ledelse i dialog med de lokale tillitsvalgte.

Grensegangen mellom administrativ ledelse i Miljødirektoratet og verneområdestyrenes ledelse må klargjøres med en slik organisering. Dette kan forankres i styringen av forvaltningsorganene (Hovedinstruksen for Miljødirektoratet og styrenes vedtekter) og gjennom klare stillingsbeskrivelser for både ledere og forvaltere.

Dette alternativet vil også innebære at Miljødirektoratet tar over ansvaret for leie av desentraliserte kontorlokaler og en stor grad av fjernledelse. Dette har direktoratet allerede mye erfaring med i organiseringen av SNO. Det vil derfor være aktuelt å bruke erfaringene fra

organiseringen av SNOs avdeling i direktoratet for å vurdere hvordan dette alternativet bør løses i praksis.

Rutiner og prosesser internt må etableres for å sikre at modellen ikke fører til en uheldig sammenblanding av roller. Det vises til det som er sagt om dette for statsforvalteren som arbeidsgiver. Det er særlig viktig for tilliten til forvaltningen (i denne modellen) at verneområdestyrene og Miljødirektoratet ikke blander rollene. Forvaltningsmyndigheten som er tillagt styrene skal være lokal og adskilt fra overordnet forvaltningsorgan sin virksomhet. Dersom det skapes et inntrykk av at rollene ikke er adskilte, vil det være uheldig for tilliten utad. Den konkrete organiseringen, og de praktiske og administrative løsningene som velges, kan ha stor betydning for hvordan dette vil virke i praksis og hvordan dette vil bli oppfattet utad.

Klagebehandling

Styrene treffer vedtak etter verneforskriftene og naturmangfoldloven § 48. Styrene har delegert sin myndighet til å treffe vedtak til forvaltere i en rekke saker. Det innebærer at forvaltere treffer mange vedtak på vegne av styrene. Miljødirektoratet er klageinstans for alle vedtakene.

Ettersom Miljødirektoratet er klageinstans for vedtakene, må det vurderes om ansettelse av forvaltere i Miljødirektoratet har konsekvenser for behandling av disse klagene.

Forutsetninger for at forvaltere ansettes i Miljødirektoratet er at formalitetene knyttet til styringslinjene ivaretas og underbygges. Selv med dette, er det imidlertid et spørsmål om organisering i Miljødirektoratet vil ha betydning for Miljødirektoratets rolle som klageinstans.

Etter forvaltningsloven er normalordningen i statsforvaltningen at en klage skal behandles av overordnete forvaltningsorgan. Dette vil bli videreført i ny forvaltningslov. I lovarbeidet pekte Forvaltningslovutvalget på at nær kontakt og veiledning mellom ansatte i overordnet organ og underinstansen kan skape usikkerhet om den reelle to-instansbehandling. Utvalget viste også til faren for "gruppetenkning", og at denne faren blir mindre jo større avstand det er mellom instansene. Forvaltningsutvalget uttalte at klagereglene bør utformes og praktiseres slik at en sikrer en reell to-instansbehandling av saker.

For *klagenemnder* frarådet Forvaltningslovutvalget[5] at et sekretariat for en *klagenemnd* legges til et ordinært forvaltningsorgan, og at den i hvert fall ikke bør legges hos underinstansen. Lovutvalget pekte på at et sekretariat som ligger hos et annet organ, kan få betydning for hvor uavhengig nemnda vil bli oppfattet som, særlig hvis det er dette organets ansatte som ivaretar sekretariatsoppgavene. Styrene er ikke klagenemnder, men noen av de samme hensynene kan gjøre seg gjeldende – dog i mindre grad.

Utgangspunktet i forvaltningsloven er at klager skal behandles av et annet organ enn de som har truffet vedtaket i førsteinstans. Verneområdestyrene er en annen instans enn Miljødirektoratet.

[5] NOU 2019: 5. Ny forvaltningslov Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)

Det kan imidlertid stilles spørsmål ved om en klage til Miljødirektoratet på en forvalters vedtak, reelt sett er en klage til overordnet organ, når forvalter administrativt er ansatt hos Miljødirektoratet.

Forvalterne utfører på "permanent basis" sekretariatfunksjoner for styrene, og skal normalt regnes som en del av dette organet, jf. Rettleiar til offentleglova kap. 7.2.2. Dette gjelder også dersom sekretariatet i visse saker har fått myndighet til å fatte avgjørelser. Dvs. at forvalterne regnes som en del av styrene. Ettersom forvalteres utøvelse av myndighet ikke er underlagt ledelsen i Miljødirektoratet, er det nærliggende å vurdere dette som styrenes vedtak – og slik sett – at en klage til Miljødirektoratet er en klage til overordnet organ.

Det kan likevel stilles spørsmål ved om Miljødirektoratets behandlingen av klager i slike tilfeller, innebærer en reell to-instansbehandling av klager og om en slik ordning samsvar med forvaltningsloven og dens intensjoner.

Vi mener derfor det bør gjøres en grundigere vurdering av om en slik klageordning kan fortsette dersom en slik organisasjonsmodell skulle bli aktuelt å gå videre med. Vi antar at det er mest nærliggende å be om en vurdering av disse forholdene fra Justisdepartementets Lovavdeling.

I en slik vurdering må det også vurderes om en slik klageordning i tilfellet må forankres særskilt i lov eller forskrift. Hvis dette vurderes å svekke en reell toinstansbehandling, må det også foreligge gode grunner for dette. Vi viser i den forbindelse til forvaltningsloven § 28 fjerde ledd om at det i forskrift kan gis avvikende regler som begrenser klageretten eller vesentlige endrer reglene til skade for parter når tungtveiende grunner taler for det. På Rettsdatas lovkommentar (Bernt 2025) er det vist til at det vil kreve tungtveiende grunner for at en skal kunne erstatte klage etter § 28 første ledd til overordnet organ med en intern klageordning. I ny forvaltningsloven § 64 fjerde ledd er bestemmelsen videreført.

Det vurderes som noe mindre problematisk at Miljødirektoratet er klageinstans på vedtakene som styrene selv fatter. Selv om en kan tenke seg en løsning med at styrene fatter vedtak i alle saker, er nok dette lite realistisk og heller ikke ønskelig. Det er et begrenset antall styremøter i året og styret har behov for å bli avlastet i enkeltsaker også slik at styrene kan konsentrere seg om prinsipielle og/eller vanskelige saker, og overordnet styring. Det kan samtidig nevnes at ny forvaltningslov stiller strengere krav ved delegering enn dagens lov som ikke har bestemmelser om dette. Etter ny forvaltningslov § 88 kan ei nemnd bare delegere sin myndighet til å fatte vedtak til lederen, ett eller flere medlemmer av nemnda eller sekretariatet når det er bestemt i lov eller forskrift. Når forvaltningsloven trer i kraft, vil delegering av myndighet fra styre til forvaltere forutsette at dette er fastsatt i forskrift (noe det ikke er i dag).

Vi nevner også at lignende problemstillinger er belyst gjennom Sivilombudets undersøkelser av praktisering av klagereglene for innsyn i flere direktorater. Fiskeridirektoratet er inndelt i et direktorat med flere sideordnede avdelinger og divisjoner, samt en klagesaksenhet, som alle har en felles direktør. Direktoratet har en funksjonell organisering hvor forskjellige landsomfattende organer innenfor ett direktorat har ansvar for oppgavene til henholdsvis førsteinstans og

klageinstans. Sivilombudet[6] kom til at Fiskeridirektoratet var ett forvaltningsorgan etter offentleglova og at klagesaksenheten ikke var et eget overordnet organ. Sivilombudet uttalte at en slik klageordning avviker fra forvaltningslovens regler om klage til overordnet organ, og måtte forankres særskilt. Sivilombudet uttalte at offentleglovas forutsetning er at en klage skal behandles av et annet organ enn det som opprinnelig mottok og avgjorde innsynskravet.

Organisering av alternativ 3:

- Fellestjenester leveres av direktoratet selv.
- Det ligger utenfor denne utredningens formål å foreslå eller vurdere hvordan direktoratet innplasserer forvalterne i sin interne organisasjonsstruktur.

Tiltak som forutsettes gjennomført:

- Må avklares i forkant dersom alternativet vurderes innført: En klargjøring av dagens klageordning og hvorvidt dette alternativet sikrer reell to-instansbehandling av klager og om en slik ordning samsvarer med forvaltningsloven og dens intensjoner.
- En overføring av 69 forvaltere vil utløse behov for lederressurser, og direktoratet må derfor tilføres friske midler til slike stillinger. Omfanget av dette må i så fall kartlegges nærmere.
- En slik økning i antall ansatte medfører også behov for å styrke funksjoner i andre avdelinger og seksjoner i direktoratet, herunder juridiske tjenester, økonomi, HR, IT, arkiv, anskaffelser, kommunikasjon, m.v. Administrative ressurser er medregnet i beløpet på 1,3 millioner kroner som i dag tilføres ved opprettelse av nye forvalterstillinger. For at flyttingen av forvalterne verken skal gå utover statsforvalternes ordinære budsjettrammer eller Miljødirektoratets budsjettrammer, må det tilføres ekstra midler slik at Miljødirektoratet tilføres 1,3 millioner kroner per forvalter. Vi mener at 1,3 millioner kroner er nødvendig for å dekke de kostnadene stillingen innebærer som listet i kap. 4.9. Rammen må prisjusteres på virkningstidspunktet.

[6] Om Fiskeridirektoratet består av ett eller flere selvstendige forvaltningsorganer i innsynssaker - Sivilombudet

Tiltak som foreslås for alternativ 1 som også forutsettes innført tilsvarende for alternativ 3:

- Klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Forvaltersamlinger
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeidet med besøkssenter
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

5.4 Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet

Alternativ 4 innebærer å opprette en egen organisasjon med arbeidsgiveransvar for forvalterstillingene. Dette vil være en organisasjon hvor alle forvaltere ansettes, og de vil utgjøre hoveddelen av dette forvaltningsorganet. Et slikt felles "nasjonalparksekretariat" vil kunne være sekretariat for alle styrene, selv om det er dedikerte forvaltere for hvert verneområdestyre.

Organisering kan sammenliknes med Klagenemdsekretariatet som er et saksforberedende organ for ti klagenemnder[7].

Dersom det skal etableres et eget forvaltningsorgan, må det samtidig vurderes i hvilken grad det skal brukes ressurser på kompetanse som finnes i andre forvaltningsorganer. Det vil bero på i hvilken grad det er nødvendig at organisasjonen selv har kompetansen fordi det ikke kan forventes at ansatte kan benytte seg av slik kompetanse i andre forvaltningsorganer.

Rammene for alternativet er at Miljødirektoratet leverer administrative tjenester tilsvarende som til andre etater i miljøforvaltningen i dag. I tillegg vil lønns- og regnskapssystemet kunne leveres og driftes av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Miljødirektoratet leverer ikke lønns- og regnskapstjenester til andre, så det er avgjørende at organisasjonen har egne ressurser til dette utover de tjenestene DFØ leverer.

Selv om fellestjenester håndteres av Miljødirektoratet og DFØ leverer systemdrift på lønn og regnskap, vil organisasjonen måtte ha egen kompetanse på alle de administrative områdene, som HR, regnskap/økonomi, innkjøp, IT og arkiv. Vi anslår at det i alle fall er behov for en stab på tre ressurser som håndterer disse funksjonene. For å estimere eventuelt eksakt behov og kostnad kan man se på hvordan de mindre etatene i miljøforvaltningen håndteres.

[7] https://www.klagenemndssekretariatet.no/om-oss

Det må videre vurderes hvilke andre typer kompetanse et slikt forvaltningssekretariat bør ha for å kunne utføre sekretariatsoppgavene for styrene på en god måte. Det er naturlig å anse at kompetansen på naturforvaltning ivaretas gjennom forvalterne selv. Det vil videre kunne være hensiktsmessig å ansette en eller flere jurister og informasjonsmedarbeidere.

Selv om det ikke er direkte sammenlignbart, viser vi videre til hvordan Klagenemndssekretariatet er organisert. De har en direktør, assisterende direktør og administrasjon som håndterer økonomi, HR og IT, arkiv og kommunikasjon, samt tre avdelingsdirektører på de ulike faglige områdene. Dette er en organisasjon med færre ansatte (ca. 30 ansatte, hvorav 25 jurister) enn det et eventuelt nasjonalparksekretariat vil utgjøre.

Ved å opprette en egen organisasjon må denne være registrert i Brønnøysundregisteret og følge reglement og bestemmelser om økonomistyring i staten, i tillegg til andre lover og regelverk som gjelder for staten.

Arbeidsgiveransvaret innebærer ansettelser, personaloppfølging, sørge for opplæring av nye ansatte og faglig rådgivning/oppfølging av forvaltere.

Endrede ansettelsesforhold i egen organisasjon vil ikke endre at forvalterne sitter desentralisert ved forvaltningsknutepunkter. Organisasjonen må imidlertid ha en samlet administrasjon, som er tilknyttet ett felles kontorlokale. Her kan man se for seg flere alternative løsninger:
- Eget fristilt lokale
- Samlokalisert med ett statsforvalterembete
- Samlokalisert med Miljødirektoratet

Mulig organisering av alternativ 4:

- Egen ledelse inkludert direktør
- Omtrentlig fire seksjoner med hver sin leder
- Stab med tilstrekkelig ressurser for å ivareta kompetanse som organisasjonen må ha tilgjengelig
- Fellestjenester leveres av Miljødirektoratet

Nærmere detaljering av organisering har ikke denne utredningen kartlagt.

Tiltak som forutsettes gjennomført:

- Avklaring av lokalisering av organisasjonen
- Tilsetting av direktør og øvrige ledere
- Tilføring av tilstrekkelig ressurser for administrative funksjoner
- Organisasjonen må håndtere oppfølging av desentralisert plasserte ansatte med administrasjon av kontorlokaler mv.
- Styrking av ressursene i Miljødirektoratet som leverer fellestjenester slik at det er tilstrekkelig god kapasitet til å kunne levere dette til en ny organisasjon

Totalt omfang av behovet for ressurser og budsjettmidler må kartlegges nærmere dersom alternativet vurderes innført.

Tiltak som foreslås for alternativ 1 som også forutsettes innført for alternativ 3:

- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Forvaltersamlinger
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeidet med besøkssenter
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

6 Virkninger av de ulike alternativene

I kapittel 4 har vi beskrevet dagens organisering (null-alternativet) og i kapittel 5 har vi beskrevet de alternativene som skulle utredes i oppdraget.

I prosjektveiviseren til Digitaliseringsdirektoratet vises det til at "hvert alternativ skal være en prinsipielt forskjellig måte å skape den ønskede endringen på". **Positive og negative virkninger ved hvert av alternativene er beskrevet ut fra en vurdering av endringer sammenlignet med nullalternativet, ikke ved å sammenligne alternativene med hverandre.** Virkningen vil være forskjellen mellom nullalternativet og det aktuelle tiltaket man ser på. Dette er i henhold til utredningsinstruksens spørsmål 4 om vurdering av positive og negative virkninger.

Virkningene av de ulike alternativene vi beskriver i dette kapitlet forutsetter at de tiltakene som er foreslått for hvert alternativ i kap. 5 gjennomføres.

6.1 Hvordan virkningene er vurdert

Vi har vurdert virkningene av hvert alternativ på de endringspunktene vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten. Vi tar utgangspunkt i listen over endringer som KLD ber oss å utrede (side 3 i vedlegg 1 - oppdragsbrevet). Vi har slått sammen punkter som omhandler samme tema. Vi har videre skilt mellom endringspunkter som vil variere mellom utredningsalternativene, og punkter som vi mener ikke er relatert til organisering av forvalternes organisatoriske tilknytning.

Første punkt i oppdragsteksten som vi er bedt om å vurdere er endringer som *fører til en mer helhetlig forvaltning mellom verneområder.* KLD peker i oppdragsteksten på at forvaltningsordningen har *ført til en mer fragmentert verneområdeforvaltning og mer variert*

forvaltningspraksis og at *Det er i dag ulik grad av samhandling på tvers mellom forvalterne for de ulike verneområdene. Slik samhandling vil bidra til kunnskapsdeling og mer enhetlig forvaltningspraksis.* Vi vurderer at punktet om mer helhetlig forvaltning er en overordnet målsetning som dekkes av den samlede vurderingen av de øvrige punktene. Vi har derfor ikke vurdert virkningen på punktet om *mer helhetlig forvaltning* separat ut over dette. Men basert på vurderingen av øvrige virkninger omtaler vi det i kap. 6.9.

Endringspunkter fra oppdragsteksten som vi mener i mindre grad påvirkes av organisering av forvalterne, og som derfor ikke er med i grunnlaget for Miljødirektoratets tilrådning:

- Gir bedre fungerende knutepunkter
- styrker samarbeidet med SNO
- Styrker samarbeidet med besøkssentrene
- Teknisk løsning som gjør rollene mer tydelige for publikum

Disse omtales i kap. 6.7.

Vår liste over endringspunkter, som danner grunnlag for Miljødirektoratets tilrådning er som følger:

Ny organisering av verneområdeforvalterne skal:

- Gi en mer lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse
- Styrke faglig nettverk og øke erfaringsdelingen mellom forvalterne
- Gi mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver
- Bedre forholdene for veiledning og opplæring av forvaltere og styrke kompetanse
- Bedre rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen

I tillegg har utredningen synliggjort behovet for å vurdere virkningen av noen ytterligere punkter som vi mener er relevante i vår vurdering av tilrådning. Ny organisering av verneområdeforvalterne skal ivareta:

- tillit til forvaltningsordningen
- forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere

For punktet *tillit til forvaltningsordningen* har vi vurdert om tilliten til at verneområde/nasjonalparkstyrene fungerer som selvstendige forvaltningsorgan er ivaretatt i de ulike alternativene.

Punktet *forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere* har vi valgt å legge til fordi vi mener det er relevant å synliggjøre gevinstene som kan oppnås i verneområdeforvaltningen ved felles lokalisering av statsforvalteren som forvaltningsmyndighet

og sekretariatet til verneområdestyrene. Under punktet vurderes ivaretagelsen av kontakten mellom styrene og statsforvalteren, som de sentrale aktørene i forvaltningsmodellen med tanke på muligheten for å kunne ivareta helhetlig forvaltning mellom verneområder forvaltet av disse forvaltningsmyndighetene.

Til sammen mener vi at dette dekker opp de mest vesentlige virkningene som har betydning for tilrådningen. Disse omtales kap. 6.2 til 6.6.

En vurdering av kostnader og ressursbehov knyttet til de ulike alternativene er beskrevet i kap. 6.8.2

6.2 Vurdering av usikkerhet

Vi mener det er viktig å understreke at graden av virkninger som er beskrevet i dette kapitlet er skjønnsmessige vurderinger basert på det underlaget vi har tilgjengelig. Virkningene som vi har utredet i dette oppdraget kan i liten grad tallfestes. Derfor er det gjort vurderinger basert på erfaring og kunnskap i direktoratet samt eksisterende og innhentet kunnskap gjennom utredningen.

Av samme årsak er det derfor også en grad av usikkerhet knyttet til vurderingene. Størst usikkerhet er knyttet til vurderingen av virkninger for alternativ 4. Dette er en ukjent organisasjonsform for forvaltningen av verneområder og det alternativet som vil kreve mest tiltak for å oppnå den foreslåtte formen og dertil virkningene.

6.3 Alternativ 1 – Dagens organisering med bedringspunkter

Alternativ 1 innebærer å videreføre dagens organisering, men med bedringspunkter. Vi mener alternativ 1 innebærer en positiv virkning på alle endringspunkter som er vurdert.

Tiltakene foreslått i kap. 5.1. vil gi en bedring i muligheten for **styrket daglig ledelse** ved at det tilføres midler til statsforvalterne for å øke kapasiteten til å følge opp forvalterne på en bedre måte. Vi har samtidig påpekt at vi ikke anser det som hensiktsmessig å tildele ressurser tilsvarende en seksjonslederstilling for de embetene som har færre enn ti forvalterstillinger. Derfor vil muligheten for styrket daglig ledelse variere mellom embetene for alternativ 1.

I dette alternativet vil forvalterne fremdeles være ansatt i ti ulike embeter med hver sin organisasjonsstruktur. Det innebærer at det er begrensede muligheter for å oppnå positive virkninger knyttet til punktet ***gi en mer lik organisering av forvalterne.*** Gjennom lokale prosesser og presiseringer kan forvalternes arbeidsmiljø og daglig ledelse forbedres, men tilhørigheten til

en rekke ulike embeter vil trolig innebære at ulik oppfølging vil vedvare til en viss grad.

For alternativ 1 mener vi at det derfor vil være en liten positiv virkning sammenliknet med nullalternativet når det gjelder styrket daglig ledelse, gitt at noen embeter får tilført en seksjonslederstilling eller forvalterkoordinator. Alternativet gir lite utslag når det gjelder muligheten for ***lik organisering*** sammenliknet med dagens situasjon.

Vi mener at vurderingen av virkningen på punktet som omhandler ***styrket daglig ledelse*** også gjør seg gjeldende for muligheten til å **få *styrket de faglige nettverkene og øke erfaringsdelingen mellom forvaltere samt mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver***.

En endring i styringen av forvalternes tid slik at arbeidsgiver har større grad av mulighet til å se behov for allokering av ressurser pga. vakanser, arbeidsbelastning mv. vil for alle alternativer føre til en positiv virkning sett mot nullalternativet.

Alternativ 1 mener vi gir en liten positiv virkning sammenlignet med nullalternativet når det gjelder ***bedring av forholdene for veiledning og opplæring*** av forvalterne, og **styrking av deres kompetanse**. Styrket daglig ledelse som beskrevet over vil også ha innvirkning på bedring av opplæring og veiledning, men så lenge forvalterne fremdeles sitter spredt på alle embeter vil det positive utslaget på dette punktet være begrenset.

For å sikre en ***bedre klargjøring av roller*** mellom aktørene i organisasjonsmodellen har vi foreslått flere tiltak i kap. 5.1. Dette mener vi vil gi en positiv virkning for alternativ 1 på dette punktet. En klargjøring av ansvaret arbeidsgiver har i faglig oppfølging av forvalterne samt muligheten for noe mer styring av forvalternes tid vil bedre rolleavklaringen mellom aktørene.

Som beskrevet i kap. 6.1 har vi valgt å legge til en vurdering av virkningen på ***tilliten til forvaltningen*** blant publikum i vår liste over endringspunkter. For alternativ 1 mener vi at grep som er foreslått for å skape tydeligere roller innad i forvaltningen og utad mot publikum vil bidra til en liten positiv virkning på dette punktet. Statsforvalterens adgang til å klage på styrenes vedtak vurderes ikke å være problematisk forvaltningsmessig, men er en innarbeidet ordning.

Andelen verneområder som forvaltes av andre myndigheter enn verneområdestyrer utgjør et betydelig antall og for de fleste av disse er det statsforvalterembetene som utgjør forvaltningsmyndigheten. En vurdering av **forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder** som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi derfor er en viktig faktor i utredningens målsetning om å styrke forvaltningen av verneområder. Alternativ 1 og 2 innebærer begge at forvalterne fremdeles vil være lokalisert hos statsforvalterne og være tilknyttet fagmiljøene som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Dette mener vi i seg selv har potensiale til å gi betydelige forvaltningsgevinster som mer helhetlig forvaltning på tvers av alle verneområder. Det forutsetter at det legges til rette for erfaringsutveksling på tvers av forvaltere og øvrig fagmiljø hos statsforvalteren og at tiltak for styrking av daglig ledelse innføres. Dette kan så bidra til styrket beslutningsgrunnlag på tvers av myndigheter.

Sammenliknet med nullalternativet mener vi at alternativ 1 kan slå noe bedre ut enn alternativ 2. Årsaken til det er at forvalterne da vil være plassert hos de embetene som er forvaltningsmyndighet for verneområder i samme fylke som verneområdene styrene er myndighet for.

6.4 Alternativ 2 – Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere

En samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter legger til rette for å kunne ***styrke arbeidsgivers daglige ledelse og oppfølging av forvalterne samt mer lik organisering***, forutsatt at endringer som foreslått i kap. 5.2. gjennomføres.

Forslagene til tiltak for alternativ 2 vil styrke statsforvalterembetene og sette dem i stand til å følge opp forvalterne på en bedre måte enn under dagens organisering. En dedikert seksjonsleder som får både personalansvar og ansvar for faglig oppfølging vil bidra til en *styrket daglig ledelse*. I tillegg vil en reduksjon i antallet embeter med ansvar for forvalterne vil bidra til mindre grad av ulikhet som kan følge av variasjon mellom embetene når det gjelder oppfølging av forvalterne mv.

I all hovedsak mener vi vurderingene over også gjør seg gjeldende for punktene om ***styrket faglig nettverk og økt erfaringsdeling mellom forvalterne samt mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver***. Jo mer samlet arbeidsgiveransvaret for forvalterne er plassert, jo enklere er rammene for å skape gode faglige nettverk og sikre erfaringsdeling mellom forvalterne. Da ikke bare innenfor en gruppe av forvalterne, men på tvers av regioner og problemstillinger. Dette vil igjen bidra til å styrke sekretariatsfunksjonen til styrene. En samling av forvalterne vil også gi de aktuelle embetene med arbeidsgiveransvar enklere oversikt over behov for omfordeling av ressurser. Det enkelte embete vil da også ha flere forvaltere samlet som kan bistå på tvers ved behov.

På bakgrunn av dette mener vi at alternativ 2 gir en mer positiv virkning for punktene over sammenliknet med nullalternativet enn alternativ 1.

Alternativ 2 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter, styrker muligheten til å utvikle mer enhetlige kompetansetiltak i form av å kunne etablere felles rutiner og opplæring i færre embeter som igjen vil gi færre ulikheter. Det samme gjelder muligheten for større grad av systematisk oppfølging og utvikling og etablering av fagfellesskap/nettverk. Gode nettverk mellom forvalterne i embetet er det som trekkes frem som særlig positivt blant forvalterne som gir gode skussmål til dagens organisering og vi mener det derfor er viktig å legge til rette for slike nettverk. Det mener vi forenkles ved å ha et større antall forvaltere samlet under et embete og en dedikert ledelse som kan legge til rette for dette.

Variasjoner mellom embetene vil likevel bestå, og kompetanseutviklingen vil fortsatt avhenge av lokale prioriteringer, ressurser og kapasitet.

For alternativ 2 mener vi at det vil være en større positiv virkning for muligheten til å ***bedre forholdene for opplæring og veiledning*** sammenliknet med nullalternativet enn for alternativ 1.

Når det gjelder virkningen på bedre ***rolleavklaring*** mellom aktørene og tilliten til verneområdeforvaltningen viser vi til beskrivelse i alternativ 1, her mener vi at virkningene er de samme for de to alternativene.

Vurderingen av virkningen av alternativ 2 på forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere er også omtalt i kap. 6.3.

6.5 Alternativ 3 – Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet

En samling av arbeidsgiveransvaret hos én arbeidsgiver kan som utgangspunkt legge til rette for mer ensartet medarbeideroppfølging, kompetanseutvikling, oppfølging av arbeidsbelastning og arbeidsmiljø. Det vil samlet sett føre til en mer lik organisering av forvalterne. Beroende på organisering internt, vil alternativet kunne gi en styrket daglig ledelse. Det vil også kunne sikre en mer lik håndtering av leiekontrakter og andre administrative funksjoner.

På bakgrunn av dette mener vi alternativ 3 gir en mer positiv virkning sammenliknet med nullalternativet enn alternativ 2 og ytterligere mer positiv virkning sammenliknet med nullalternativet enn alternativ 1 for de tre punktene ***styrket daglig ledelse og lik organisering, styrking av faglig nettverk og erfaringsdeling samt mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver***.

Når det gjelder virkningene på punktet som omhandler å ***bedre forholdene for veiledning og opplæring av forvalterne og styrket kompetanse***, mener vi alternativ 3 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet (én virksomhet) legger til rette for mer helhetlig planlegging og koordinering av kompetansetiltak. Flere av de positive virkningene for alternativ 2 vil gi ytterligere positive utslag for alternativ 3. Også i alternativ 3 vil forvalterne være plassert i en organisasjon med bred naturfaglig kompetanse som kan være en ressurs for forvalterne i deres arbeid.

Samtidig mener vi det er en usikkerhet i forskjellen i positiv virkning mellom alternativ 2 og 3. Foreslått tiltak med å samle forvalterne i seksjoner hos embetene i alternativ 2 kan langt på vei muligens veie like tungt som å samle dem i én felles organisasjon som i alternativ 3 når det gjelder dette punktet.

Alternativ 3 innebærer også at forvalterne vil få lenger fysisk avstand til sin arbeidsgiver og muligheten for fysiske møter vil reduseres.

Alternativ 3 skiller seg ut fra de andre alternativene i vurderingen av ***tilliten til forvaltningsordningen***. Vi har i kap. 5 foreslått flere tiltak for å skape tydeligere roller både mot publikum og internt blant aktørene i de ulike alternativene for organisasjonsmodell. Samtidig ser vi at det er en del usikkerheter som ikke dekkes opp av disse vurderingene.
I særlig grad mener vi at vi må belyse potensielle utfordringer ved å ansette forvalterne i Miljødirektoratet som er knyttet til uklare forvaltningsroller og klagebehandling.
Det er i kap. 5.3 pekt på at det er nødvendig å vurdere om alternativet er forenlig med Miljødirektoratet sin rolle som klageinstans.

Det er viktig for tilliten til hele forvaltningsordningen og rettsikkerheten til den enkelte, at klagebehandlingen skjer på en tillitsvekkende og uavhengig måte. Dette er et viktig hensyn når organisasjonsmessig plassering skal vurderes og det forutsetts at dette må ivaretas hvis denne modellen velges.

Videre kan det stilles spørsmål ved om nærheten mellom forvalter/styrene blir for tett klageinstansen/overordnet myndighet selv om det skulle finnes løsninger for å ivareta klagebehandlingen.

Generelt sett vil det bli en større nærhet mellom forvaltere og ansatte i Miljødirektoratet som ivaretar rollen som overordnet myndighet. Flere andre faktorer enn å være ansatt i samme organ, vil nok reelt sett spille inn på om det blir en tettere kontakt enn i dag. Hvorvidt kontakten blir tettere vil trolig påvirkes av rutiner, organisasjonsmessig plassering og kontorsted. En desentralisert kontorplassering av forvaltere og en organisasjonsmessig tilknytning i egen avdeling, kan innebære at det reelt sett ikke blir så store endringer i den daglige forvaltningen sammenlignet med i dag.

Utover dette, er det imidlertid en fare for at verneområdestyrene bli assosiert med Miljødirektoratet på en slik måte at det kan stilles spørsmål ved om forvaltere opptrer tilstrekkelig uavhengig av Miljødirektoratet og om lokal forvaltning i forvaltningsordningen er tilstrekkelig ivaretatt. Denne ulempen vurderer vi som annerledes enn for nullalternativet, alternativ 1 og 2, på bakgrunn av Miljødirektoratets rolle som statlig fagmyndighet på miljøområdet. Miljødirektoratets oppgaver og roller skiller seg fra statsforvalteren, som har mer likeartede oppgaver som styrene på dette området, ettersom statsforvalteren også er forvaltningsmyndighet for en rekke verneområder.

Vi har også vurdert om en slik organiseringen i større grad vil føre til at ansatte i Miljødirektoratet hyppigere blir inhabile til å behandle saker. Dagens veiledning av forvaltere og styrer innebærer i dag at forvaltere i varierende grad har kontakt med saksbehandlere som behandler klagesaker. Veiledningen fra Miljødirektoratet er generell og det gis ikke veiledning om hvordan en sak bør avgjøres. Dette er i samsvar med vanlig forvaltningspraksis i forvaltningen og slik veiledning vil ikke føre til inhabilitet.

Generelt sett antas at en slik organisering av forvaltere ikke nødvendigvis vil føre til at saksbehandlere hos Miljødirektoratet hyppigere vil bli inhabile til å behandle saker. Selv om et

vedtak i en klagesak rent objektivt ikke vil være en ulempe eller fordel for forvalter personlig, kan at et kollegialt forhold mellom forvalter og ansatte i Miljødirektoratet, kunne svekke tilliten til forvaltningen og etter en konkret vurdering føre til at vedkommende saksbehandler vil kunne være inhabil. I denne sammenheng kan det bl.a. pekes på Miljødirektoratets økonomitildeling til styrene.

På bakgrunn av usikkerheten nevnt i vurderingene mener vi alternativ 3 vil gi en potensielt negativ virkning på dette punktet sett mot nullalternativet.

I vurderingen av virkningen på forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi det faktum at forvalterne ikke lenger være plassert hos statsforvalterne og det som følge av dette vil bli større avstand til fagmiljøet som utgjør forvaltningsmyndighet for en rekke av verneområdene, kan gi en negativ virkning på dette punktet for alternativ 3.

6.6 Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon (med fellestjenester hos Miljødirektoratet)

Alternativ 4 innebærer på samme måte som for alternativ 3 at forvalterne samles under én enhet.

Dette er hovedårsaken til at virkningene på punktet om ***mer lik organisering og styrket daglig ledelse*** er vurdert å være tilnærmet like for alternativ 4 sammenliknet med nullalternativet, som for alternativ 3 over.

Samtidig vil det ta noe tid før effekten kan oppnås for alternativ 4 da det vil ta tid å få på plass strukturer, systemer og ressurser i en helt ny organisasjon. På sikt mener vi likevel at fordelen med å samle forvalterne i én enhet vil kunne være svært positivt for å oppnå lik organisering og styrket daglig ledelse.

Vurderingene våre knyttet til ***styrket faglig nettverk og økt erfaringsdeling mellom forvalterne*** **samt** ***mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver*** er på samme måte som for alternativ 3 vurdert å gi en positiv virkning med grunnlag i en samling av forvalterne i én felles organisasjon.

Når det gjelder vurderingen av ***bedrer forholdene for veiledning og opplæring av forvalterne og styrket kompetanse*** mener vi at alternativ 4 med samling i en egen organisasjon kan gi en tydelig fagprofil og sterke fagmiljøer på sikt. En ny organisasjon kan bygge et dedikert fagmiljø og felles, målrettet kompetanseprogram fra grunnen av. Samtidig vil det ta noe tid før rammer og rigg for kompetanseutvikling vil være på plass. I en etableringsfase vil derfor tilbudet om kompetanseheving og opplæring trolig være begrenset.

Det er imidlertid vanskelig å se for seg at en egen organisasjon vil kunne tilby samme grad av kompetanse som allerede foreligger hos statsforvalteren og Miljødirektoratet da dette vil kreve store ressurser og heller ikke er hensiktsmessig for oppgaveløsningen. En ulempe er at forvaltere ikke lenger vil kunne benytte seg av kompetansen statsforvalteren har i forvaltning av verneområder. Videre vil det være vanskeligere å kunne se på forvaltningen av verneområder i sammenheng med forvaltningen som gjøres hos statsforvalteren, slik som samordning av praksis mv.

Vi har vurdert den positive virkningen for dette punktet å være noe mindre for alternativ 4 sammenliknet med nullalternativet enn alternativ 3. Årsaken til dette er en usikkerhet i alternativ fire knyttet til graden av tilgjengelig relevant, bred kompetanse i organisasjonen. Der vil trolig ikke forvalterne ha tilgang på annen verneområdekompetanse enn den de selv besitter, noe som kan føre til at muligheten for å styrke kompetansen og derav beslutningsgrunnlaget til styrene kan være noe mindre.

Vi mener alternativ 4 vil gi en svært positiv virkning på ønsket om bedre rolleavklaring mellom aktørene enn de øvrige alternativene ettersom en helt egen organisasjon, i seg selv, vil gi et tydeligere skille mellom de ulike aktørenes rolle i organisasjonsmodellen. Grunnprinsippene i forvaltningsmodellen med styrenes faglige instruksjonsmyndighet vil likevel bestå, så det kan også for alternativ 4 være nødvendig å gjøre enkelte tiltak for å tydeliggjøre arbeidsgivers rolle i oppfølging av forvalterne. Men alternativet krever ikke skille mellom arbeidsgivers rolle som arbeidsgiver for forvalterne og andre oppgaver, ettersom organet utelukkende vil være et sekretariatsorgan.

For å ***styrke tilliten til forvaltningsordningen*** hos publikum vil trolig alternativ 4 gi den største positive virkningen sett mot nullalternativet. Forvaltningsorganer bør generelt sett organiseres slik at det samsvarer godt med et forvaltningsorgans faktiske oppgaver og rolle. Slik sett vil alternativ 4 der det opprettes et eget organ for sekretariatet i større grad gjenspeile forvalternes rolle og oppgaver fremfor at de ansettes i Miljødirektoratet eller hos statsforvalteren.

I vurderingen av virkninger forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere er vurderingen for alternativ 4 lik vurderingen for alternativ 3.

6.7 Forhold som i mindre grad påvirkes av organisasjonsmodell

Oppdragsteksten lister en rekke endringspunkter som skal vurderes for å styrke forvaltningen av verneområdene. Vi mener de ulike alternativene for organisasjonsmodell vil gi ulike virkninger på de fleste av disse punktene. Samtidig mener vi noen av endringspunktene vil påvirkes i mindre grad av hvilket alternativ som velges for videre organisering. Like fullt er det behov for å gjøre tiltak for å bedre disse punktene, men det kan gjøres uavhengig av valg av alternativ. Dette gjelder følgende endringspunkter:

6.7.1 Bedre fungerende knutepunkter

Forvaltningsknutepunkter var et sentralt element i utformingen av dagens forvaltningsmodell. En av forutsetningene i oppdraget er også at forvalterne fortsatt skal sitte desentralisert. Behov for endringer er tydelig i tilbakemeldinger fra forvalterne og verneområdestyrene.

Fungerende knutepunkter er viktig for å ivareta både arbeidsmiljø og faglig støtte/ressurser nært forvalterne. Vi mener det må gjennomføres en mer detaljert gjennomgang av dagens forvaltningsknutepunkter og kontorsteder for forvalterne og i denne kartlegge behov for endringer i sammensetning og lokalisering for å sikre best mulig knutepunkter.

Vi mener dette er en gjennomgang som må gjøres uavhengig av hvilket alternativ som velges for videre organisering. En gjennomgang og endring i forvaltningsknutepunktene vil gi en positiv virkning for samtlige alternativer sammenliknet med nullalternativet. Hvilken lokalisering av knutepunkter og sammensetning av aktører/forvaltere som gir mest positiv virkning vil kunne være knyttet til hvilket alternativ som velges.

6.7.2 Styrking av samarbeidet med SNO

Samarbeidet med SNO er til en viss grad knyttet til tilstedeværelsen SNO har på forvaltningsknutepunktene. Dermed antar vi at en kartlegging av og gjennomføring av behov for tiltak knyttet til forvaltningsknutepunktene som omtalt i kap. 4.3 og 5.1 vil gi en positiv virkning for alle alternativer for organisering sett mot nullalternativet.

Det som kan utgjøre et skille blant alternativene er alternativ 3 hvor forvalterne er foreslått plassert under direktoratet. Da vil forvaltere og SNO-ansatte tilhøre samme organisasjon, noe som kan gi en ytterligere positiv virkning for samarbeidet sett mot nullalternativet.

Samtidig har de lokale SNO-ansatte som samarbeider med forvalterne tilgang til desentraliserte kontorsted på lik linje som forvalterne, så vi mener det er vurderingen av forvaltningsknutepunktene som vil ha størst innvirkning på samarbeidet, også ved alternativ 3. Det at det på forvaltningsknutepunktene er en kontorplass tilgjengelig for SNO ved behov, vil være positivt for SNOs tilstedeværelse.

Et annet tydelig behov forvalterne peker på i sine tilbakemeldinger er at SNO har tilstrekkelig kapasitet til å bistå med faglig kompetanse overfor verneområdeforvaltningen og også til å bistå med praktiske tiltak i felt. Bestilling og gjennomføring av tiltak er i dag formalisert igjennom årlige planleggingsmøter og bruk av Naturoppdrag. Fremgangsmåten vil ligge fast, men hvis det fra forvaltningsmyndighetene er ønskelig med økt kapasitet fra SNO, må SNO tilføres ytterligere ressurser til disse oppgavene.

6.7.3 Styrking av samarbeidet med besøkssentre

Styrking av samarbeidet med besøkssentre mener vi bør løses likt uavhengig av valg av alternativ. Forslag til tiltak for å styrke samarbeidet er foreslått i kap. 5.1 og vi mener at en gjennomføring av disse bedringspunktene vil ha en positiv virkning for alle alternativer sammenliknet med null-alternativet.

6.7.4 Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

I kap. 4.8. har vi beskrevet utfordringen med tanke på publikums forståelse av rollefordelingen i verneområdeforvaltningen. Tiltak for å sikre tydeligere rolleavklaring mot publikum er listet i kap. 5.1.

Dette er en problemstilling som vi mener vil være lik uavhengig av valg av alternativer. Eneste alternativ som kan skille seg ut er alternativ 4 ettersom det da ikke vil være en sammenblanding av arkiv/e-poster for forvaltere/styrer og arbeidsgiver (statsforvalteren eller Miljødirektoratet).

Likevel mener vi at det må gjøres grep for å tydeliggjøre eier og avsender innenfor disse tekniske løsningene uavhengig av organisering og at en bedring i dette vil gi en positiv virkning for dette endringspunktet for alle alternativer sammenliknet med nullalternativet. Endelig teknisk løsning for styrene som selvstendige organer i dokumentasjonsforvaltningen må utredes videre etter endelig valg av videre organisering er bestemt.

6.8 Andre konsekvenser av forslagene

6.8.1 Virksomhetsoverdragelse

Enten arbeidsgiveransvaret under ny organisering legges hos et fåtall statsforvaltere (alternativ 2), hos Miljødirektoratet (alternativ 3) eller i en nyopprettet organisasjon (alternativ 4) vil det innebære en virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven § 16-1 (vedlegg 3. Juridisk notat om virksomhetsoverdragelse). Omorganiseringen vil i samtlige tilfeller utgjøre en «overføring av en selvstendig enhet som beholder sin identitet etter overføringen», jf. § 16-1. For verneområdeforvalterne vil en slik virksomhetsoverdragelse utløses særskilte rettigheter etter arbeidsmiljøloven kapittel 16. Dette gjelder blant annet arbeidstakernes rett etter § 16-2 til å få videreført sine lønns- og arbeidsvilkår hos ny arbeidsgiver. Mottakende virksomhet overtar arbeidsgiveransvaret fullt ut. En virksomhetsoverdragelse stiller særlig krav til god planlegging og prosess, informasjon, dialog med tillitsvalgte og utøvelse av endringsledelse.

6.8.2 Ressursbehov og kostnader

Samtlige alternativer for videre organisering av forvalterne vil kreve tilføring av økte ressurser i ulik grad. I vurderingene som gjøres i dette kapitlet sammenlikner vi alternativene opp mot nullalternativet som er dagens organisering uten endringer. Da vil vi samtidig bemerke at forvaltere ansatt før 2024 allerede er "underpriset" ved at de midlene som tildeles de enkelte embetene per forvalterstilling ikke er tilstrekkelig for å dekke opp for alle kostnadene en forvalterstilling medfører. Dess nærmere 2024 de er ansatt dess mer "underpriset" er de, og vi mener at det må tilføres midler for å øke rammen til forvalterstillingene i alle alternativene slik at virksomheten som skal ha forvalterstillingene har tilstrekkelig med midler til alle kostnader som følger med stillingene, også administrative kostnader.

Spørreundersøkelsene peker på at det ikke kun medfører kostnader til lønn, reise, kontorlokaler mm å inneha disse stillingene. Det krever også ressurser i andre deler av embetets funksjoner å følge opp sekretariatsfunksjonen til forvalterne. Siden tildeling av midler går via statsforvalterne og de innehar økonomifunksjonen, krever det til dels stor oppfølging hos embetene når de også skal håndtere økonomien for et antall verneområdestyrer.

Vi har i denne utredningen ikke beregnet hvor mye midler som bør tilføres i de ulike alternativene, da vi ikke har tilstrekkelig informasjon om den eksakte rammen til forvalterstillingene per i dag. Denne informasjonen sitter DFD på, og en eventuell beregning av merkostnad må gjøres i samarbeid med DFD.

Etablering av en helt ny organisasjon i alternativ 4 vil helt klart være dyreste løsning. Det vil innebære opprettelse av en rekke nye stillinger, behov for praktiske løsninger som kontorlokaler m.v. I tillegg vil det etter all sannsynlighet medføre store etableringskostnader. Det vil også kreve tilføring av flere ressurser hos Miljødirektoratet som da skal levere fellestjenester til verneområdestyrene og deres sekretariater.

Alternativ 3 med plassering hos Miljødirektoratet vil også innebære en stor kostnad med opprettelse av flere nye stillinger og økning i ressursbehov knyttet til administrative funksjoner mm. Også her vil det medføre en etableringskostnad for å få på plass en hensiktsmessig organisering av flere titalls nye ansatte. I tillegg vil direktoratet også her levere fellestjenester til verneområdestyrene og må settes i ressursmessig stand til å utøve den rollen på en god måte.

Alternativ 1 og 2 vil kreve tilføring av ressurser som foreslått i kap. 5.1, men innebærer en mindre kostnad enn alternativ 3 og 4. Det må trolig påregnes økte kostnader til reisevirksomhet for forvaltere som får større avstand til sin arbeidsgiver for alternativ 2.

De overordnede kostnadsvurderingene innebærer en grad av usikkerhet. Det vil eksempelvis avhenge av faktisk organisering, uavhengig av alternativ. Våre forslag til tiltak knyttet til eksempelvis antall stillinger og hvordan dette bør løses er kun mulige løsninger og ikke nødvendigvis slik det vil løses i praksis. Likevel mener vi at forholdsmessigheten mellom de ulike alternativene trolig vil være slik vi har beskrevet her.

6.9 Oppsummering av virkninger av alternativene

Det er viktig å presisere, som nevnt i kap. 6.2, at denne vurderingen er basert i stor grad på skjønnsmessige vurderinger gjort på tvers av fagfelt som har vært involvert i utredningen i Miljødirektoratet. Vi har støttet oss på en rekke underlag til utredningen som er beskrevet i kap. 3.2 og på bakgrunn av dette kartlagt hvordan vi mener virkningene vil slå ut for de aktuelle alternativene utredningen har dekket. Likevel er dette endringer og faktorer som i liten grad er direkte målbare og det er derfor en grad av usikkerhet knyttet til vurderingene og det vil være skjønnsmessige nyanser som vipper noen av virkningene i en retning.

Tabellen under viser en oppsummering av vår vurdering av virkninger på de ulike endringspunktene mellom de ulike alternativene som er utredet. Hvert alternativ er gitt en score som angir omfanget av en positiv (+) eller en negativ (-) virkning. 0 tilsvarer ingen endring - altså lik dagens organisering. Positive og negative virkninger (+ og –) er rangert på en tredelt skala som tilsvarer en liten positiv/negativ endring (+/-), en moderat positiv/negativ endring (++/--) og en sterk positiv/negativ endring (+++/---). Hvert alternativ er her vurdert mot nullalternativet, ikke sammenliknet med hverandre.

Tabell 4 - Oppsummering av vurderte virkninger for alternativ 1-4[8]

Endringspunkt til vurdering	0-alternativet/ dagens org.	Alt.1 Dagens org. med endringer	Alt. 2 – Fåtall embeter	Alt 3 – Miljø-direktoratet	Alt. 4 – Egen org.
Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse	0	+	++	+++	+++
Styrker det faglig nettverket og bedre erfaringsdeling mellom forvaltere	0	+	++	+++	+++
Gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver	0	+	++	+++	+++
Gir bedre forhold for opplæring og veiledning for forvalterne og styrker kompetanse	0	+	++	+++	++
Tydeligere rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen	0	++	++	0	+++
Tillit til verneområdeforvaltningen hos publikum	0	+	+	--	++
Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere	0	+++	++	--	--
Ressursbehov sammenliknet med dagens ordning (kapasitet og budsjettmidler)	0	-	-	--	---

[8] Score gitt for hvert endringspunkt i matrisen angir den relative forskjellen i endringer mellom alternativene. Den endelige vurderingen er derfor ikke en direkte summering av plusser og minuser på tvers av de ulike endringspunktene.

Følgende endringspunkter er beskrevet i kap. 6.7 som forhold som i mindre grad påvirkes av organisasjonsmodell og er følgelig ikke gitt en score i tabellen over:

- Bedre fungerende knutepunkter
- Styrking av samarbeidet med SNO
- Styrking av samarbeidet med besøkssenter
- Tydeligere eier og avsender i digitale løsninger

Som nevnt under kap. 6.1 er ikke endringer som *fører til en mer helhetlig forvaltning mellom verneområder* vurdert som et selvstendig punkt. Vi mener det kan oppnås en mer helhetlig forvaltning sammenlignet med dagens forvaltning, dersom foreslåtte tiltak for å sikre mer samordning mellom alle forvaltningsmyndighetene gjennomføres.

Det vil samtidig gi ulikt utslag på hvilke verneområder som oppnår mer helhetlig forvaltning, enten det er mellom verneområder forvaltet av ulike myndigheter (alternativ 1 og 2) eller mellom verneområder forvaltet av styrer (alternativ 3 og 4). På den ene siden vil det å samle alle forvaltere innenfor samme organisasjon (alternativ 3 og 4), gi grunnlag for mer helhetlig forvaltning av de verneområdene som er forvaltet av verneområdestyrer. En organisasjonsmessig tilknytning til Statsforvalteren, vil på den andre siden gi større mulighet for helhetlig forvaltning av verneområder som forvaltes av styrene og Statsforvalterens forvaltning av egne verneområder. Hvor forvaltere ansattes, vil i seg selv ikke nødvendigvis sikre at verneområdeforvaltningen blir mer helhetlig og enhetlig. Forvaltningsmyndigheten ligger ikke til forvalter, men til det enkelte verneområdestyre som kan treffe beslutninger som går på tvers av øvrig praksis. I tillegg har en rekke kommuner forvaltningsmyndighet for verneområder i sin kommune. En samlet sett enhetlig og helhetlig forvaltning, må derfor til dels løses gjennom andre tiltak, som f.eks. overordnet styring og veiledning fra overordnende myndigheter, samt gjennom en lik og felles opplæring.

Statsforvalteren har lang og innarbeidet kompetanse i forvaltning av verneområder og i arbeidet med å opprette verneområder. For å oppnå en helhetlig forvaltning på tvers av verneområder er denne kompetansen sentral og bør utnyttes i forvaltningen av de store verneområdene. Hensynet til en enhetlig og helhetlig forvaltning kan, ut fra dette ståstedet, tale for at forvaltere fortsatt bør være ansatt hos Statsforvalteren. I denne vurderingen legger vi også vekt på at det kan være enklere å gjennomføre tiltak for å sikre samhandling mellom forvaltere på tvers av statsforvalterembetene enn å sikre kontakt med Statsforvalteren dersom forvaltere skulle organiseres i egen etat eller ansettes hos Miljødirektoratet. Det kan også nevnes at både Statsforvalteren og forvaltere vil kunne ha gjensidig nytte av kjennskap til et større saksomfang for verneområdene, og kunne dra nytte av kunnskap som er relevant for både verneområder som forvaltes av styrer og Statsforvalteren. Ved å bygge på det samme kunnskapsgrunnlaget, vil man kunne se verneområdene i samme region i en sammenheng uavhengig av hvem som er forvaltningsmyndighet.

7 Miljødirektoratets tilrådning

7.1 Vekting av vurderingene

I kap. 2 har vi beskrevet oppdraget og de viktigste målsetningene med utredningen: *På bakgrunn av oppdragsteksten og formålet med forvaltningsordningen er overordnet målsetning for denne utredningen å bidra til en styrket forvaltning av verneområdene.* Vi mener at de endringspunktene vi har vurdert ikke har en lik innvirkning på målsetningen om styrket forvaltning av verneområdene. Da kan vi ikke tillegge alle virkningene listet i kap. 6 lik vekt i vår vurdering av anbefaling for organisering.

I vår tilrådning har vi derfor valgt å tillegge følgende punkter i kap. 6 ekstra vekt:

- Gir bedre forhold for opplæring og veiledning av forvalterne og styrker kompetansen til forvalterne
- Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse
- Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere
- Tillit til forvaltningsordningen

Vi mener dette er de endringspunktene som, gitt tiltakene listet i kap. 5, har størst innvirkning på målet om styrket forvaltning.

7.2 Tilrådning med begrunnelse

Miljødirektoratet anbefaler alternativ 2 – Å *samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere* som modell for videre organisering av verneområdeforvalterne.

Tilrådningen baserer seg på en helhetsvurdering av de fire alternativene som er utredet samt nullalternativet, vurdert opp mot samtlige endringspunkter beskrevet i kap. 6.1.

Rammene og avgrensningene for oppdraget gir føringer for hvilke tiltak vi kan foreslå å innføre for alle alternativene. Det gir igjen utslag på i hvor stor grad vi kan oppnå positive virkninger på de endringspunktene vi er bedt om å vurdere. Med disse forutsetningene har vi forsøkt å finne tiltak som vil gi positive virkninger samtidig som det ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.

Vi mener dagens organisering uten endringer (nullalternativet) ikke tilstrekkelig ivaretar de viktigste punktene som bidrar til å sikre god oppfølging av forvalterne og dermed vil en videreføring uten endringer heller ikke bidra til en styrket forvaltning av verneområdene.

Utredningen har kartlagt og beskrevet en rekke positive virkninger ved alternativ 3 (Miljødirektoratet) og alternativ 4 (egen organisasjon). Sistnevnte vil kunne ha en særlig positiv virkning knyttet til rolleavklaring og -forståelse, både innad i organisasjonsmodellen og mot publikum. Begge disse alternativene innebærer en samling av forvalterne i en felles enhet som vil gi desidert best utslag på lik organisering og ledelse. Samtidig har også disse to alternativene klart negative utslag på andre virkninger som vi mener bør vektes tungt. Dette er særlig knyttet til ivaretakelse av tilliten til forvaltningsordningen og forvaltningsmessige gevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere.

Forvaltningsorganer bør generelt sett organiseres slik at det samsvarer godt med et forvaltningsorgans faktiske oppgaver og rolle. Slik sett ville alternativ 4 der det opprettes et eget organ for sekretariatet i større grad gjenspeile forvalternes rolle og oppgaver fremfor at de ansettes i Miljødirektoratet eller hos statsforvalteren.

Vi mener at en ansettelse hos statsforvalteren (alternativ 1 eller 2) gir et bedre utgangspunkt for en god rolleavklaring mellom aktørene og dermed styrking av tilliten til forvaltningen enn en ansettelse i Miljødirektoratet (alternativ 3). Vi viser i den forbindelse til at statsforvalteren, som styrene, er forvaltningsmyndighet for verneområder og slik sett på samme forvaltningsnivå i verneområdeforvaltningen. Videre vil eventuelle ulemper med å bli assosiert med Miljødirektoratet som overordnet myndighet/klageinstans unngås ved en ansettelse hos statsforvalteren. Statsforvalterens adgang til å klage på styrenes vedtak vurderes ikke å være problematisk forvaltningsmessig, men er en innarbeidet ordning.

Statsforvalterne har også kunnskap og erfaring om å være førsteinstans i forvaltningen som er svært nyttig for forvalterne og styrene. Tilgangen på denne kunnskapen vil ikke kunne nyttiggjøres i samme grad dersom de plasseres hos Miljødirektoratet eller i en egen organisasjon.

Alternativ 2 er vurdert å ha jevnt over positive virkninger for alle punktene som er kartlagt og er ikke vurdert å ha noen tydelige negative virkninger.

I tillegg mener vi det bør tillegges vekt at underlaget for utredningen også viser at mange er fornøyde med dagens organisering der statsforvalterne er arbeidsgiver og ønsker videre organisasjonsmessig tilknytning for forvalterne hos statsforvalterne. I styrenes innspill til oppdraget var flere styrer positive til å videreføre dagens ordning, men med endringer.

Arbeidsgiveransvar hos statsforvalterne ivaretas også i alternativ 2, selv om vi har forståelse for at noen forvaltere vil oppleve det problematisk å bytte arbeidsgiver. Vi mener likevel at det kan gi større positive gevinster innenfor en løsning med statsforvalterne som arbeidsgiver ved å samle forvalterne hos færre embeter, særlig knyttet til mulighetene for styrket ledelse og bedre faglig oppfølging.

De positive virkningene for alternativ 2 forutsetter da at de embetene som får arbeidsgiveransvar får økte ressurser, se kap. 7.3 *Forutsetninger for vellykket gjennomføring.* Vi vurderer det også slik at en samling av forvalterne hos færre statsforvalterembeter kan gi mulige "stordriftsfordeler".

Selv om ressursbehov ikke er et av de vektlagte punktene vi har vurdert i vår tilrådning, er det like fullt relevant å nevne at alternativ 3 og 4 er vurdert å ha vesentlig større administrative kostnader/ressursbehov enn alternativ 1 og 2. Det er særlig knyttet til opprettelse av en rekke nye stillinger, etableringskostnader (spesielt for alternativ 4) og økning i ressursbehov for administrative funksjoner.

Vi mener at det er hensiktsmessig at forvaltningen av verneområdene ligger på færrest mulig nivå, og at dette ivaretas best ved at forvalterne er ansatt hos statsforvalterne. Da sitter forvalterne sammen med fagmiljøet som er ansvarlig for forvaltning av verneområder hvor statsforvalterne er forvaltningsmyndighet. Av samme årsak mener vi at det ikke er hensiktsmessig å utvide forvaltningsfamilien med ytterligere én organisasjon slik som i alternativ 4. Evaluering av forvaltningsordningen pekte på fragmenteringen av verneområdeforvaltningen ved innføringen av dagens forvaltningsmodell. Selv om innføring av en egen organisasjon kan gi flere positive virkninger som belyst i kap. 4, kan det samtidig bidra til oppbygging av parallellkompetanse over flere aktører innenfor forvaltningen og spredning av fagmiljøene.

En gjennomføring av alternativ 2 innebærer at et utvalg av statsforvalterne vil få et større ansvar for oppfølging av forvalterne enn i dag. Vi har foreslått tiltak vi mener vil bidra til at embetene får tilført økte ressurser som gir den nødvendige kapasiteten til å forvalte denne rollen på en god måte.

Vi har også vært opptatt av å finne tiltak som ikke bare skal sikre forvaltere og arbeidsgiver gode løsninger for videre organisering, men at tiltakene også bidrar til å styrke forvalternes rolle som sekretariat for styrene. Slik skal forvalterne settes i stand til å utøve sin sekretariatsoppgave på en enda bedre måte og dermed styrke beslutningsgrunnlaget til verneområdestyrene når de fatter sine vedtak. Vi mener derfor at vår tilrådning til organisering, med de foreslåtte tiltakene, vil ha en direkte positiv virkning på verneområdestyrenes mulighet til å utøve sin forvaltningsmyndighet på en god måte.

7.3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring

Vår tilrådning av alternativ 2 som videre organisering av forvalterne forutsetter innføring av tiltakene beskrevet i kap. 5. Særlig innebærer dette at det må tilføres ressurser til statsforvalterembetene slik at de settes i stand til å følge opp forvalterne på en god måte, både i form av personalledelse, faglig oppfølging og administrative tjenester.

Dagens organisering må regnes som "underpriset" når det gjelder tilføring av midler til embetene for å ivareta sin rolle som arbeidsgiver for forvalterne og leverandør for fellestjenester til styrene. En beregning av merbehov for gjennomføring av alternativ 2 må derfor hensynta dette.

Vi vil samtidig understreke at vi er klar over at det også er behov for styrking av kapasiteten og ressurser hos statsforvalterembetene for at de skal ivareta sine andre oppgaver på miljøområdet. En reell positiv effekt på styrket forvaltning av verneområdene i sin helhet vil ikke oppnås om ikke embetene også har tilstrekkelig kapasitet til å utøve sin egen forvaltningsmyndighet for verneområder.

Forslagene til tiltak som innebærer å tilføre midler til embetene for å styrke dem med dedikerte stillinger til oppfølging av forvalterne må regnes som en anbefaling fra vår side. Embetene vil selv måtte avgjøre hvordan de internt organiserer sin etat. Det vil derfor også påvirke virkningene av vår tilrådning hvordan dette blir løst i praksis innenfor de aktuelle embetene.

8 Vedlegg

Vedlegg 1. Oppdraget fra KLD
Vedlegg 2. Liste over dagens forvaltningsknutepunkter
Vedlegg 3. Juridisk notat om virksomhetsoverdragelse

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 21.05.2026
Vår ref.: 2026/4918
Deres dato:
Deres ref.:

MILJØDIREKTORATET

Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Pia Karine Hem Molaug, 37 01 75 35

Innspill fra Statsforvalteren i Agder - Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til brev fra Miljødirektoratet av 13.04.2026; «*Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere – Høring av Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne*».

1. **Statsforvalteren i Agder er enig i utredningens beskrivelse av svakheter ved dagens organisering, og at det er behov for justeringer. Mange av tiltakene som beskrives er fornuftige uavhengig av hvilket alternativ som velges.**
2. **Prinsipielt vurderer vi at alternativ 3 i størst grad svarer ut målene for utredningen, og ikke minst løser problemet ved at personal- og fagledelse er delt.**
3. **Samlet sett, vurderer vi at dagens organisering kan videreføres (alternativ 1), forutsatt at de skisserte tiltakene blir gjennomført. Herunder må statsforvalternes oppdrag presiseres og utdypes og tilstrekkelige ressurser til å løse oppgavene tilføres.**

Innledning

Mål for utredningen:
Overordnet målsetning for utredningen er å bidra til en styrket forvaltning av verneområdene. Videre er det et viktig mål å bidra til at forvalterne på best mulig måte settes i stand til å gjennomføre sine oppgaver på en god måte. Det er også viktig at rollefordelingen mellom de ulike aktørene i verneområdeforvaltningen er avklart og tydelig, både internt og eksternt.

Utredningen vurderer fire hovedalternativer:
1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne
2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet
4. Opprette en egen organisasjon

E-postadresse: sfagpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 504, 4804 Arendal
Besøksadresse: Fløyveien 14, Arendal
Telefon: 37 01 75 00
www.statsforvalteren.no/agder
Org.nr. 974 762 994

Miljødirektoratets anbefaling:
«Miljødirektoratet anbefaler alternativ 2 – å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. Sammenlignet med dagens organisering, mener Miljødirektoratet at dette alternativet vil gi bedre forutsetninger for styrket ledelse og samlede fagmiljøer, samtidig som man ivaretar tilknytningen til Statsforvalteren».

Innspill
Under følger innspill fra Statsforvalteren i Agder samt innspill fra verneområdeforvalterne knyttet til Statsforvalteren i Agder. Forvalterne har avgitt separate innspill, som er videreformidle i sin helhet.

Innspill fra Statsforvalteren i Agder
Vi tar utgangspunkt i, og foretar vår vurdering i lys av målene for utredningen:

- bidra til en styrket forvaltning av verneområdene
- bidra til at forvalterne på best mulig måte settes i stand til å gjennomføre sine oppgaver på en god måte, herunder gjennom daglig personalledelse og faglig oppfølging, og tilstrekkelig opplæring og kompetansestøtte
- avklart og tydelig rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene i verneområdeforvaltningen

Vi kan ikke se at noen av alternativene klart peker seg ut som en optimal løsning med tanke på samlet måloppnåelse; dvs. positiv effekt på alle mål. Vi mener det er fordeler og ulemper ved alle alternativene, som gjør seg gjeldende i større eller mindre grad.

<u>Generelt</u>
Vi mener det prinsipielt sett er uheldig å skille personalansvar og faglig ansvar. Herunder mener vi det er krevende å kun ha personalansvar, og ikke faglig ansvar (og motsatt), da ansvarsområdene henger tett sammen, og da det i mange tilfeller vil være vanskelig/umulig å skille på om et forhold sorterer under personalansvaret eller ansvaret for faglig oppfølging. Dette gjør at forvalter i tilfeller kan oppleve å falle mellom flere stoler, og at arbeidsgivers ledelsesrom blir uklart. Dette er imidlertid en svakhet ved selve forvaltningsmodellen, som ikke er gjenstand for den aktuelle utredningen. Ingen av alternativene vil således løse denne utfordringen.

Det er pekt på behov for, og anbefalt konkrete tiltak under alle de fire alternativene som er utredet. Uavhengig av hvilket alternativ man velger, er vi enig i at det er behov for tiltak, og de angitte tiltak under hvert alternativ støttes i all hovedsak.

<u>Alternativ 3 – Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet</u>
Prinsipielt fremstår alternativ 3 etter vår vurdering som det beste alternativet når det gjelder personalledelse. En slik løsning vil kunne avbøte på alle kjente utfordringer. Det er også en ryddigere ordning sammenliknet med dagens. Utfordringen med uklar rolle- og ansvarsfordeling vil ikke nødvendigvis bli helt borte ved alternativ 3; men vil reduseres ved at man får samlet overordnet faglig ansvar og personalansvar på én aktør. Det vil også bli en aktør mindre. Forvalterne beholder tilgangen til et fagmiljø, og vil kunne få en felles faglig oppfølging, felles økonomioppfølging samt

felles opplæring og kompetansestøtte. Herunder vil forvalterne kunne få en langt mer lik oppfølging og opplæring, enn ved dagens ordning. En ordning hvor alle forvaltere er samlet under én arbeidsgiver, vil også kunne gi betydelig større fleksibilitet i ressursbruk.

Alternativ 2 – Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
Forvalterne i Agder er i dag underfinansiert, og Statsforvalteren i Agder er presset på ressurser og kapasitet. Vi opplever at vi, slik situasjonen er pr. i dag, i for liten grad klarer å ivareta forvalterne i tilstrekkelig grad, verken når det gjelder daglig ledelse eller faglig oppfølging, jf. over. Ved alternativ 2, hvor antall verneområdeforvaltere per embete blir tilstrekkelig mange til at det betinger dedikert, stedlig ledelse, vil dette kunne bli vesentlig styrket.

Alternativet vil sikre fortsatt tilknytning til statsforvalternes fagmiljø, og Statsforvalteren vil kunne gi faglig oppfølging, opplæring og kompetansestøtte. Oppfølging/opplæring av forvalterne vil kunne bli likere enn ved dagens ordning, og løsningen vil gi en større fleksibilitet i ressursbruk.

Svakheter ved alternativ 2 og 3
Hovedankepunktene mot både alternativ 2 og 3 er, i ulik grad, bortfall av geografisk tilknytning mellom verneområdene og verneområdeforvalternes organisasjon, og tapt organisatorisk tilknytning til statsforvalterne og deres fagmiljø som har lokal kunnskap og kjennskap til områdene og kommunene. Det at forvalter og statsforvalter innehar den samme kunnskap om de aktuelle områdene, kommunene, regionale forhold mv. er svært viktig og nyttig, og gir blant annet viktige synergieffekter i større kompetansemiljø og helhetlig områdeforvaltning. Dette gjelder ikke minst for villreinforvaltningen. Statsforvalteren i Agder er ansvarlig statsforvalter for villrein i Setesdal Ryfylke, og Villreinnemnda for Setesdalsområdet omfatter Setesdal Ryfylke, Setesdal Austhei og Våmur – Roan villreinområde. Det vil være uheldig å fragmentere forvaltningen ytterligere, og det er av svært stor verdi for Statsforvalteren i Agder å ha organisatorisk tilknytning til verneområdeforvaltningen her.

Utfordringen over er påpekt av flere av våre forvaltere. Selv om dette kan avbøtes ved at det legges til rette for at forvalterne har fri tilgang til, og kan kontakte de ulike embetene ved behov, og etablering av samhandlingsarenaer for eksempel ved gjennomføring av tiltaksplaner, er vår vurdering at alternativ 2 og 3 vil svekke rammebetingelsene for helhetlig samarbeid.

Som det fremgår av innspillet fra verneområdeforvalterne i SVR under, tilrår disse alternativ 1, og er sterkt imot alternativ 2 og 3. Det er blant annet fordi de mener at Statsforvalteren ved disse to alternativene gir fra seg kompetansen og kapasiteten som verneområdeforvalterne utgjør.

Alternativ 4 – Opprette en egen organisasjon
Ut fra funksjon som administrativt knutepunkt, anser vi alternativ 4 som den klart beste løsningen. Denne løsningen vil gi størst måloppnåelse hva gjelder avklart og tydelig rolleavklaring mellom aktørene. Herunder mener vi at denne løsningen vil gi det tydeligste skillet mot andre forvaltningsorganer, både internt og eksternt. Man minimerer risikoen for sammenblanding av roller hos den enkelte aktør, og det blir enklere for publikum å skille forvalterne fra andre

forvaltningsorganer (som Statsforvalteren, Miljødirektoratet mv.). Alternativet vil gi dedikerte ressurser til daglig ledelse, en likere oppfølging og større fleksibilitet i ressursbruk.

Vi vil imidlertid ikke anbefale dette alternativet ut fra en totalvurdering. Ved opprettelse av en slik egen organisasjon, vil forvalterne miste all organisatorisk tilknytning til et fagmiljø; herunder mener vi at en egen organisasjon ikke vil kunne ivareta faglig oppfølging eller opplæring og kompetansestøtte i like stor grad som er tilfellet hvis forvalterne er tilknyttet Miljødirektoratet eller Statsforvalteren. Også ved dette alternativet vil forvalterne få en arbeidsgiver som ikke har den samme geografiske nærhet og tilknytning til de aktuelle områdene som Statsforvalteren har.

Tilråding etter en samlet vurdering: Alternativ 1 (dagens ordning m/tiltak)
Som nevnt tidligere, opplever vi at vi, med dagens ressurser, ikke klarer å ivareta forvalterne i tilstrekkelig grad. Verdien av å sikre en geografisk nærhet mellom arbeidsgiver og verneområdeforvalter, samt å ivareta og utvikle fagmiljøer veier imidlertid tungt. Det er også betimelig å stille spørsmål ved om det vil være riktig å foreta en større omorganisering fremfor å styrke en tross alt etablert ordning; særlig når ingen av alternativene peker seg ut som et fullgodt alternativ, og når forvalterne i ulik grad er tydelige i ønsket om å videreføre dagens ordning. Etter en samlet vurdering velger vi å tilrå alternativ 1, men med en tydelig forventning om en ressursmessig styrking av Statsforvalteren, slik at daglig ledelse og faglig oppfølging vil kunne komme opp på et tilfredsstillende nivå, jf. punkt 5.1.2 i utredningen.

Videre forventer vi at det gjennomføres tiltak for å skape en tydelig og avklart rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene; herunder gjennom et klarere skille mellom Statsforvalterens rolle som faglig veileder og styrenes faglige instruksjonsmyndighet, og ved en forankring og tydeliggjøring av vårt oppdrag som faglig veileder i Hovedinstruksen, jf. punkt 5.1.3 i utredningen. Det må også sikres et klarere skille mellom arbeidsgiver og styrer i dokumentforvaltningen, herunder egen mailadresse til nasjonalpark-/verneområdestyret og til den enkelte forvalter mv, jf. punktene 5.1.3 og 5.1.4 i utredningen.

Vi ber også om at det vurderes om arbeidsgiveransvaret for alle verneområdeforvaltere som forvalter samme område(r) bør samles under ett embete. I dag er én forvalter for SVR ansatt hos Statsforvalteren i Rogaland, og to er ansatt hos Statsforvalteren i Agder.

Innspel frå verneområdeforvaltarane i SVR
Vi syner til Miljødirektoratet sitt forslag dagsett 13.4.2026 og møtet med Statsforvalteren i Agder 8.5.2026. Vi meiner Miljødirektoratet si tilråding alternativ 2 om å legge verneområdeforvaltarane i SVR under Statsforvaltaren i Vestland, eller tilsvarande statsforvaltarembete fysisk langt unna områda ein skal forvalte, er ei svært dårleg løysing. Vi rår i frå dette på det sterkaste. Vi tilrår å halde på dagens organisering (alternativ 1) med enkelte forbetringar.

Fysisk avstand og organisatorisk tilknyting betyr noko i høve til samarbeidet i arealforvaltninga. Med alternativ 2 splittar ein opp ei forvaltningseining som etter vårt syn fungerer bra i dag. Om

forvaltarane skal forvalte areal liggjande i eit anna statsforvaltarembete enn der dei er tilsett, vil det bety ei sakte med sikker nedbygging av det gode samarbeidet som har vore fram til no mellom verneområdeforvaltninga, Statsforvalteren i Agder og Statsforvalteren i Rogaland. Gode døme på dette dei siste åra er arbeidet med tiltaksplanar for villreinfjellet og vasskraftsaker der ein har jobba godt saman. Samarbeidet vert og viktig i tida framover, ikkje minst knytt til iverksetting av tiltaksplanane og disponering av ressursen i den nyoppretta kommunikasjonsstillinga hjå Statsforvalteren i Rogaland.

Statsforvalteren i Agder er ansvarleg statsforvaltar for villrein i Setesdal Ryfylke, og Villreinnemnda for Setesdalsområdet famnar Setesdal Ryfylke, Setesdal Austhei og Våmur – Roan villreinområde. Med alternativ 2 fryktar vi ei meir fragmentert forvaltning av Setesdal Ryfylke villreinområde når ansvarlege for arealforvaltning i store delar av Setesdal Ryfylke villreinområde (verneområdestyret), «skil lag» med dei andre sentrale aktørane i forvaltninga av villreinområdet.

Med dagens organisering, og særleg gjeldande forvaltarane tilhøyrande Statsforvalteren i Agder, er det i praksis liten kontakt med arbeidsgjevar, og med liten faglege tilknyting til miljøvernavdelinga. Ikkje minst skuldast dette eit avgrensa driftsbudsjett for forvaltarane der reiseaktiviteten vert strengt prioritert til forvaltningsoppgåver. Ulempa med dette vil berre bli forsterka om ein går for ei organisering etter alternativ 2 der den fysiske avstanden blir enda lengre.
Når det gjeld alternativ 1 er vi langt på veg samd i Miljødirektoratet sine forslag til forbetringspunkt, men der det er behov for enkelte presiseringar:

For auka tildeling pr. forvaltar, ref. pkt. 1 kap. 5.1.1 i rapporten må det sikrast at desse midlane er øyremerkt og inkluderer ei styrking av forvaltarane sine driftsbudsjett slik at dei vert i stand til å utføre arbeidet på ein tilfredsstillande måte. Ei slik styrking vil også vera ein føresetnad for ei betre fagleg tilknyting til miljøvernavdelinga.

Vedk. forbetringspunkt 2 (klargjering av rollar) føreset vi at dette ikkje inneber ei endring av instruksjonsmyndigheit frå verneområdestyret til statsforvaltar.
For pkt. 4 (auka fleksibilitet i høve til oppgåver) føreset vi at dette berre vil gjelde i heilt spesielle tilfelle og det må vurderast i høve til kapasitet hjå forvaltar. Ein slik fleksibilitet må gå båe vegar.

Innspill fra verneområdeforvalter i ORF
Det vises til Miljødirektoratet sitt forslag datert 13.4.2026 og møtet med Statsforvalteren i Agder 8.5.2026. Verneområdeforvalter støtter i stor grad innspillene fra forvalterne i SVR. Alternativ 1 er det foretrukne valget, med muligheter for klare forbedringer av dagens ordning.

Når det gjelder selve utredningsprogrammet er det ikke alltids like lett å kjenne seg igjen det som beskrives. En del fremstår som lite i tråd med virkeligheten verneområdeforvalter opplever. I utgangspunktet er det en forvaltningsmodell som er dårlig egnet til å ivareta ansette med de gitte forutsetninger. I en viss grad kan disse foreslåtte tiltakene bedre situasjonen noe. Imidlertid hvis en ønsker å styrke forvaltningsordningen og reelt sett bedre arbeidshverdagen for forvaltere må en tør å gå inn på de faktiske utfordringene. Styrets vedtekter må følges og det må stilles krav til politikerne

i styrene. Miljødirektoratet må som klageorgan rette faglig fokus i henhold til verneforskriften og gjeldende forvaltningsplaner. Statsforvalteren må i større grad bruke sin klagerett, når det fattes vedtak av styrene som er i strid med verneforskriften.

Verneområdeforvalter ser det som positivt å fortsatt kunne bidra med arbeidsoppgaver for Statsforvalteren, hvis enn skulle ha ledig kapasitet. Det å jobbe på tvers av andre styrer i andre fylker ses på som relativt lite aktuelt, da kunnskapen vil være begrenset og lite effektiv ressursbruk. Da er det bedre at oppgavene løses som i dag innen hvert enkelt Statsforvalterembete.

Innspill fra nasjonalparkforvalter i Raet
Det vises til Miljødirektoratet sitt forslag datert 13.4.2026. Nasjonalparkforvalter mener det aller viktigste er at rammene er tilstrekkelige til å utføre arbeidet. Dette gjelder tilstrekkelig budsjett til reiser, møter og samlinger, en god kontorlokalitet, fortrinnsvis på et forvaltningsknutepunkt, tilhørighet til et fagmiljø, personalledelse med kapasitet og fagkunnskap og tilgang på veiledning fra miljødirektoratet.

Nasjonalparkforvalter ønsker tettere faglig samarbeid med SNO og besøkssenter og kontorfellesskap, egen epostadresse og avklart arkivtjeneste. Det bør også sikres bedre system for faglig nettverksbygging mellom forvalterne utover informasjonssamlinger med miljødirektoratet. Forvalterskole vil være positivt.

Nasjonalparkforvalter mener det vil være fordelaktig å styrke forvaltersamarbeidet på tvers av de marine verneområdene rundt Skagerak/Oslofjorden, inkludert ORF. Her er det mange felles prosjekter, oppgaver og utfordringer som bør utføres mer samstemt. Bedre samarbeid og felles fagområde (kyst) vil også gjøre det enklere å steppe inn for hverandre. Siden det er store tiltak på gang i Oslofjorden (og vi har også samarbeid med Kosterhavet), så er det mest naturlig å tenke seg en samling rundt et statsforvalterembete der, som i alternativ 2.

Dersom imidlertid forvalter kan velge mellom de ulike presenterte modellene, så vil modell 4 være å foretrekke etter europeisk modell med et bredere sammensatt forvaltningsorgan sammen med oppsyn, skjøtsel, formidling, forvaltning osv. Dette har de i Danmark, Sverige, England, Tyskland mfl. Dette ville gitt en robust og god forvaltning av verneområdene, og sikre personalansvaret på den mest optimale måten.

Med hilsen

Gina Lund (e.f.)
statsforvalter

Gunnar Ogwyn Lindaas
miljøverndirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Innlandet

Vår dato: 22.05.2026
Vår ref: 2026/4859
Deres dato:
Deres ref: 2025/5713

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Victoria Marie Kristiansen, 61 26 60 65

Høringssvar - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Statsforvalteren i Innlandet

Vi visert til brev fra Miljødirektoratet av 13. april 2026 med høring av direktoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne. I høringsbrevet bes det om at det primært gis innspill på direktoratets tilrådning og vurderingene som ligger til grunn for denne, og Statsforvalterne bes om å ivareta eventuelle innspill til forslaget fra verneområdeforvalterne ansatt i embetet.

Innledning

Statsforvalteren i Innlandet ønsker i det følgende å gi innspill på valg av alternativ, samt foreslåtte forbedringstiltak. Vi har innarbeidet kommentarer fra forvalterne i vårt høringssvar. I tillegg leverer de ulike verneområdestyrene knyttet til Innlandet egne uttalelser.

Valg av alternativ

Nasjonalpark- og verneområdeforvalterne er en viktig del av fagmiljøet hos Statsforvalteren i Innlandet. De er ansatt i enhet for naturmangfold og verneområder, som har 34 medarbeidere (14 forvalterstillinger). De er godt integrert i enheten, og gir en klar merverdi både faglig og sosialt. Forvalternes lokalkunnskap, forvaltningserfaring, og kjennskap til lokale aktører og interesser gjør de også til viktige sparringspartnere i annen oppgaveløsning i enheten, og vi ser også stor verdi i å kunne se forvaltningen av store og små verneområder i regionen i sammenheng. I villreinforvaltningen ser vi også stor nytte av tett samarbeid mellom oss og forvalterne. Vi mener derfor at arbeidsgiveransvaret fortsatt bør ligge hos Statsforvalteren, og at alternativ 1 eller 2 bør velges.

Dagens forvaltningsmodell har fungert godt for Innlandet, og vi mener modellen gir et solid grunnlag å bygge videre på. De foreslåtte endringene i alternativ 1 og 2 vil etter vår vurdering bidra til å løse mange av de utfordringene som er pekt på ved dagens modell, og det vil da være et spørsmål om det er tilstrekkelig å gjøre disse endringene uten å endre på organiseringen av arbeidsgiveransvaret. Det er fra direktoratet pekt på at alternativ 2 trolig vil gi de største forbedringene, både når det gjelder daglig ledelse, faglige nettverk, fleksibilitet i oppgaveløsningen, opplæring og erfaringsutveksling, samt tydeligere rolleavklaring og tillitt i verneområdeforvaltningen. Samtidig er

E-postadresse: sfinpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 987 2604 Lillehammer
Besøksadresse: Gudbrandsdalsvegen 186, Lillehammer
Parkgata 36, Hamar
Telefon: 61 26 60 00
www.statsforvalteren.no /in
Org.nr. 974 761 645

det pekt på at alternativ 1 vil gi de største forbedringene knyttet til økte forvaltningsgevinster på tvers av verneområder som forvaltes av styrer og av Statsforvalterne.

For vår del er særlig opplæring og oppfølging av forvalterne i oppstartsfasen, samt vår faglige rolle ovenfor dem, noe vi ikke helt har klart å finne formen på. En forbedring på disse punktene mener vi blir godt ivaretatt i begge alternativer, gjennom opprettelse av «Forvalterskolen» og jevnlige forvaltersamlinger i samarbeid mellom Miljødirektoratet og Statsforvalteren. Tydeligere oppdrag til Statsforvalteren, også når det gjelder vår faglige rolle, og en rolleavklaring mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene vil også bidra til å «rydde» i dette.

Å samle flere forvaltere i færre embeter slik alternativ 2 skisserer, vil kunne bidra til en mer helhetlig forvaltning, og til en bedre personalmessig og faglig forankring for forvalterne gjennom større og mer robuste fagmiljøer, samt dedikerte lederressurser. Innlandet ser allerede i dag nytten av større fagmiljøer, når det hver onsdag arrangeres kaffeprat hvor forvalterne i Innlandet samles til erfaringsutveksling sammen med forvalterne i Forollhogna, samt de forvalterne i Breheimen, Jotunheimen og Femundsmarka/Gutulia som er ansatt i andre embeter. Vi har også god erfaring med å invitere disse eksterne forvalterne med på fagsamlinger i Innlandet, siden de forvalter verneområder som også ligger i vår region. Vi ser også at det ville vært nyttig å f.eks. ha forvalterne i Forollhogna knyttet direkte til oss, med tanke på villreinforvaltningen i dette området, og vår sekretariatsrolle ovenfor villreinnemnda. Det å samle forvalterne i Femundsmarka og Gutulia i Innlandet ser vi også på som en fordel.

Samtidig ser vi at alternativ 2 også kan gi noen utfordringer, i form av lengre reiseavstander og mindre regional tilhørighet. Det er beskrevet i høringsnotatet at forvalterne fortsatt skal sitte lokalt i tilknytning til sine verneområder, og at det kun er arbeidsgiveransvaret som skal samles hos noen få embeter. Vi ser imidlertid at det også er viktig for forvalterne med en regional tilknytning, og god kontakt med statsforvalterembetet i det fylket man sitter i. Forvalteren jobber ofte tett mot kommunene innenfor «sitt» fylke, og det er da en stor fordel å være en del av fagmiljøet hos statsforvalterembetet i samme fylke. Den lokale og regionale tilhørigheten mener vi kan bli krevende i alternativ 2. I tillegg vil det å samle forvalterne i noen få embeter bety at andre embeter mister forvalternes fagkompetanse og lokalkunnskap i sine avdelinger, og det kan bli større avstand i forvaltningen av små og store verneområder i de fylkene det gjelder. Dette mener vi er uheldig.

Det er etter vår vurdering fordeler og ulemper ved begge alternativer. Det er også ulikt behov i de ulike fylkene. Dersom vi skulle se på Innlandet isolert sett, ville alternativ 2 vært å foretrekke, fordi dette betyr en mulighet for å styrke både lederressursen og fagmiljøet rundt den relativt store forvaltergruppa vi allerede har, og ikke minst en tettere kobling mot forvaltere vi allerede har mye samarbeid med. Dette under forutsetning av at den endelige fordelingen mellom fylkene blir som det er foreslått i høringsdokumentet. Samtidig ville også alternativ 1 fungert godt for Innlandet, med de forbedringspunktene som er foreslått.

Vi mener imidlertid at vi må vurdere alle fylker under ett i denne sammenhengen, og velge det alternativet som gir den beste måloppnåelse totalt sett. Samtidig mener vi at betydningen av regional og lokal tilhørighet, også på arbeidsgivernivå. må tillegges stor vekt i vurderingen. Vår mening er derfor at det kanskje er en kombinasjon av alternativ 1 og 2 som er den beste løsningen, men vi heller likevel mot alternativ 1, under forutsetning av at de foreslåtte forbedringstiltakene gjennomføres. Vi mener at tiltakene som er foreslått i stor grad vil gi forbedring fra dagens modell, basert på våre erfaringer med arbeidsgiveransvaret for en relativt stor forvaltergruppe i Innlandet. Dersom en går for alternativ 1, mener vi det bør ses på om forvaltere innenfor samme verneområde, som i dag er delt mellom to embeter, bør samles hos ett av embetene. Det kan imidlertid være ulike

behov fra område til område, og det må i så fall ses på hvilke områder hvor dette er naturlig å gjøre. Dersom en skal samle arbeidsgiveransvaret for forvalterne i ett embete i områdene som er delt mellom to fylker, er det også viktig å sikre den regionale tilhørigheten til det fylket forvalteren sitter i.

Vi mener også det kan være aktuelt å beholde dagens arbeidsgiverstruktur og personalansvar, men heller se på om enkelte embeter kan få et større ansvar for å sikre den faglige oppfølgingen og samarbeid på tvers, jf. kaffepraten vi har i Innlandet i dag.

Forbedringstiltak

De anbefalte tiltakene for forbedring er like for alternativ 1 og alternativ 2, og omhandler følgende:

- Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
  - Økt tildeling pr. forvalterstilling
  - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
  - Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. Embeter med færre forvaltere tilføre midler til en forvalterkoordinator.
- Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer
- Innføre «Forvalterskolen»
- Faste intervaller på forvaltersamlinger
- Endringer på forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Vi støtter disse tiltakene slik de er beskrevet, og mener de i stor grad vil bidra til forbedring av forvaltningsmodellen uavhengig av om alternativ 1 eller 2 velges.

Når det gjelder økning i kapasitet og ressurser hos Statsforvalteren, støtter vi vurderingene som Miljødirektoratet har gjort. Vi ønsker imidlertid å påpeke at det også er viktig for forvalterne å ha tilstrekkelig tilgang på juridisk bistand i saksbehandlingen, og det er viktig at dette styrkes, enten via fagmiljøene hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet. Alternativt kan en felles juridisk ressurs være en mulighet. Det samme gjelder ressurser på kommunikasjon.

For Innlandet sin del er det ikke ønskelig å skille ut forvalterne i en egen seksjon, med egen ledelse. Den største fordelen med å være samlet i samme enhet i dag, er muligheten for å se fagområdene våre på tvers, få god erfaringsutveksling og et godt felles fagmiljø. Dette mener vi er viktig å beholde også framover. Enhet naturmangfold og verneområder er satt opp med avdelingsdirektør og underdirektør, som sammen ivaretar personal- og økonomiansvar for både forvaltergruppa og resten av medarbeiderne i enheten. Dette fungerer godt hos oss i dag, men vi ser også at det kan bli behov for økte lederressurser i tida framover. Vi støtter derfor direktoratets vurderinger, men understreker at det må være opp til hvert enkelt embete hvordan man velger å innrette tilførte leder-/koordinatorressurser, for å beholde dagens organisatoriske fordeler.

Vi imøteser en klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne, men vil i den forbindelse påpeke at det ikke er ønskelig å gå inn som faglig rådgiver i forvalternes innstillinger o.l. Vi mener vår faglige rolle må avgrenses til generell opplæring, veiledning og tilrettelegging for erfaringsutveksling. Dette for å beholde et tydelig skille mellom våre og styrenes oppgaver og ansvar.

I forhold til tydeligere rolleavklaring mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene, ønsker vi også å påpeke at dette må gjelde både dokumentforvaltning, e-postadresser og offentlig kommunikasjon. Dette for å gjøre det enklere for publikum å forstå de ulike rollene i forvaltningen, og hvem de henvender og forholder seg til.

Videre ser vi behovet for å kunne benytte forvalterkapasiteten på tvers av styrene, ut fra vakanser, kompetanse, utviklingsbehov og generell arbeidsbelastning, og er derfor positive til en forsterket styringsmulighet for oss som arbeidsgiver til å kunne gjøre slike prioriteringer. Samtidig ser vi at det også ville være rasjonaliserende om verneområdeforvalterne kan bidra inn i den øvrige oppgaveløsningen hos Statsforvalteren, ut fra kapasitet, interesse og kompetanse. I Innlandet prøver vi nå å lyse ut en delt stilling som forvalter i Langsua nasjonalpark og innenfor rovviltområdet hos Statsforvalteren, og vi har tro på at dette er interessante stillinger som vil utvikle forvaltere med en stor bredde i offentlig naturforvaltning. En slik utlysning gjøres i dialog med styreleder, og med en tydelig bevissthet og avklaring rundt hvor stor del av stillingsressursen som skal gå til nasjonalparkforvaltning og til øvrige oppgaver. Vi mener det er viktig med fortsatt god dialog med styreleder(e) selv om styringsretten til Statsforvalterne styrkes.

Vi ønsker også å knytte en kommentar til dette med forvaltningsknutepunkt. Mange av forvalterne er i dag lokalisert på forvaltningsknutepunkter eller kontorsteder som ikke er tilknyttet et senter, og det er også stor variasjon i hvilke aktører som sitter på de ulike knutepunktene. Enkelte sitter i praksis alene, mens andre har et stort fagmiljø rundt seg til enhver tid. Statsforvalteren i Innlandet mener det er viktig å gjøre en egen kartlegging av forvaltningsknutepunktene, slik Miljødirektoratet foreslår, for å vurdere om de fungerer etter intensjonen. Sammensetningen av fagmiljøene og hvilke aktører forvalterne selv mener det er relevant å ha felles knutepunkt med, samt muligheten for samlokalisering med andre forvaltere, bør inngå i kartleggingen.

Når det gjelder formalisering av samarbeidet mellom forvaltningen og besøkssentre, ser vi absolutt nytten av dette, men det må ses i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssentre, og det er viktig å få et helhetlig, nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene

Alternativ 3 og 4
Miljødirektoratet har en viktig rolle som klageinstans og støtter ikke alternativ 3. Vi støtter heller ikke alternativ 4. Nasjonalparkforvalterne er viktig regional kompetanse, også for å skape sterkere lokal forståelse for forvaltning av naturverdier. Alternativ 4 vil skape større avstand både faglig og geografisk. Nasjonalparkforvalterne er ikke minst en viktig del av kompetansemiljøet hos Statsforvalteren.

Med hilsen

Eli Blakstad (e.f.)
miljø- og landbruksdirektør

Victoria Marie Kristiansen
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Møre og Romsdal

Vår dato: 22.05.2026
Vår ref: 2026/2928
Deres dato:
Deres ref: daa667e8-1745-4763-89b3-7c73aa199bbe

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Linda Aaram, 71 25 84 23

Uttalelse – høring – forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar – nasjonalpark- og verneområdeforvaltere

Statsforvalteren i Møre og Romsdal tilrår å beholde dagens organisering med forbedringspunkter (alternativ 1). Vi fraråder at alternativ 2 blir valgt. Dersom alternativ 1 ikke blir aktuelt, vurderer vi alternativ 3 som et bedre valg enn alternativ 2, men fortsatt svakere enn dagens modell.

Statsforvalteren i Møre og Romsdal viser til brev fra Miljødirektoratet datert 13.04.2026 om utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere.

Som en grunnleggende forutsetning legger vi til grunn det KLD presiserer i oppdraget: at dette ikke er en full utredning av forvaltningsmodellen, men en vurdering av den organisasjonsmessige tilknytningen til forvalterne, og at verneområdestyrenes faglige instruksjonsmyndighet og forvalternes desentraliserte plassering skal ligge fast.

Statsforvalterens vurdering

Overordnet om organisering
Vi har per i dag to forvaltere lokalisert i Møre og Romsdal, fordelt på to verneområdestyrer. Det er en forvalter for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde lokalisert i Geiranger, og en forvalter for Reinheimen nasjonalpark lokalisert på Åndalsnes. Forvalteren lokalisert i Geiranger har administrativ tilknytning til SFMR og forvalteren lokalisert på Åndalsnes har administrativ tilknytning til SFIN. Tidligere hadde begge administrativ tilknytning til SFMR.

Det ble gjennomført en endring for Reinheimen nasjonalpark, der begge forvalterne administrativt ble lagt under SFIN. Dette etter en periode med uro på grunn av for store administrative forskjeller mellom to embeter i forhold til rammebetingelser og digitale løsninger. Etter den tid er STAF opprettet og vi har fått flere fellessystemer og felles rutiner enn vi hadde den gangen.

Vår erfaring etter noen år med denne modellen, der forvalter er lokalisert i vårt fylke mens personalansvaret ligger til et annet embete, viser tydelig at avstand til regional forvaltning svekker

E-postadresse: sfmrpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 2520 6404 Molde
Besøksadresse: Julsundvegen 9
Telefon: 71 25 84 00
www.statsforvalteren.no/mr
Org.nr. 974 764 067

både oppfølging og samhandling mot regionale aktører. Det oppstår færre naturlige møteplasser, og det blir vanskeligere å sikre en helhetlig og effektiv forvaltning. Vi mener derfor at en bør være varsom med å innføre denne ordningen over hele landet.

Alternativ 1 gir god lokal forankring, nærhet til relevante regionale aktører og en struktur som legger til rette for løpende dialog og faglig støtte. De forbedringspunktene som er foreslått i høringsdokumentet vil etter vår vurdering være tilstrekkelige for å styrke ordningen ytterligere.

Alternativ 2 vil i praksis innebære en sentralisering med et ekstra forvaltningsledd mellom forvalter og de regionale aktørene. Dette vil øke avstanden og svekke den lokale og regionale tilknytningen som er nødvendig for en velfungerende forvaltning.

Konklusjon
Statsforvalteren i Møre og Romsdal anbefaler alternativ 1 som den klart beste løsningen. Dagens modell fungerer godt, og foreslåtte forbedringer og tilpasninger vil kunne styrke den ytterligere. Administrativ tilhørighet mellom forvalter og Statsforvalteren er avgjørende for god informasjonsflyt, koordinering og faglig oppfølging.

Vi fraråder alternativ 2, da dette vil svekke lokal tilknytning, skape større avstand til regionale aktører og innføre et ekstra forvaltningsnivå som ikke bidrar til bedre forvaltning. Dersom alternativ 1 ikke blir aktuelt, vurderer vi alternativ 3 som mindre uheldig enn alternativ 2, men fortsatt ikke tilfredsstillende med de forutsetninger som KLD har lagt til grunn for oppdraget.

De foreslåtte tiltakene i alternativ 1 vurderes som fornuftige å gjennomføre uansett hvilken grad av omorganisering man går for.

Med hilsen

Frank Madsøy (e.f.)
områdedirektør

Linda Aaram
underdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Nordland

Vår dato: 19.05.2026
Vår ref: 2024/8843
Deres dato:
Deres ref: 2025/5713

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Bjørn Godal,

Høring - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til Miljødirektoratets høring og er glade for å kunne gi innspill til denne.

Utredningen er god og gir et godt grunnlag for å vurdere organiseringen av verneområdeforvalterne.

Statsforvalteren i Nordland slutter seg i all hovedsak til konklusjonene i utredningen. Vi mener samlet at alternativ 1 bør velges, men det er da viktig at endringene foreslått i rapporten følges opp. Grunngivingen for det følger under.

Vårt svar er tredelt. Første del tar utgangspunkt i vår rolle som administrativt knutepunkt og arbeidsgiver, andre del i vår rolle i gjennomføringen av statlig miljøpolitikk i Nordland. Siste del gjengir verneområdeforvalterne i Nordland sine innspill til utredningen.

Statsforvalterens rolle som administrativt knutepunkt og arbeidsgiver

Administrativt knutepunkt

Statsforvalteren i Nordland ser flere utfordringer i rollen som administrativt knutepunkt for verneområdeforvalterne. I likhet med utredningen ser vi utfordringer knyttet til at forvalterne på den ene siden virker på vegne av styret, men på andre siden er underlagt våre administrative systemer (økonomistyring, profil osv). Vi deler utredningens fokus på at dette skillet bør tydeliggjøres. Ser vi isolert på vår funksjon som administrativt knutepunkt, mener vi at alternativ 4 (egen organisasjon) i utredningen, bør velges. Det vil gi det tydeligste skillet fra andre forvaltningsorgan, unngå blanding av roller og dermed den ryddigste administrative løsningen.

Arbeidsgiver

Under trekker vi fram de elementene vi ser som viktige dersom verneområdeforvalterne fortsatt skal knyttes til Statsforvalteren.

Finansiering

E-postadresse: sfnopost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 1405, 8002 Bodø
Besøksadresse: Fridtjof Nansens vei 11, 8003 Bodø
Telefon: 75 53 15 00
www.statsforvalteren.no/no
Org.nr. 974 764 687

Verneområdeforvalterne i Nordland er i dag underfinansiert. Dette tapper ressurser fra øvrige oppdrag gitt i hovedinstruks og tildelingsbrev. Kostnadene for en verneområdestilling er høyere enn for en gjennomsnittlig saksbehandlerstilling på embetet. Dette henger i all hovedsak sammen med høyere reiseaktivitet, dyrere reiser og mer bruk av overtid. Høyere turnover gir i tillegg rekrutteringskostnader/belastning på organisasjonen. Kontorleien er stedvis høy uten alternativer. Finansieringen må derfor minst komme opp på dagens grunnfinansiering av stillinger hos Statsforvalteren, helst noe over.

Seksjonsledelse
Seksjonsledelse for verneområdeforvalterne trekker i dag ressurser fra Klima- og miljøavdelingens driftsbudsjett uten at dette er kompensert. For å ivareta forvalterne på en god måte, har vi valgt å organisere dem i en seksjon. I dag har Nordland 9 fast ansatte forvaltere. Fra sommer 2026, øker bemanningen på denne seksjonen til 10 ved ansettelse av kommunikasjonsrådgiver. Til nå er seksjonsledelsen ivaretatt av avdelingsdirektør eller seksjonsleder for naturmangfoldseksjonen. Dette er krevende og ikke fullt ut tilfredsstillende. Vi mener at kravet om ca. 10 forvaltere for finansiering av en *hel* seksjonslederstilling er fornuftig. Ved færre, bør det gis en trinnvis lavere ramme. Dette fordi seksjonsledelsen da kan kombineres med annen seksjonsledelse, gjerne sammen med de som ivaretar Statsforvalterens verneområdeoppfølging for å sikre god samhandling (jf. senere avsnitt).

Fjernledelse er krevende og fysisk avstand betyr noe. For å sikre god ledelse må det være både praktisk og kostnadsmessig mulig å oppsøke forvalterne fysisk for arbeidsgiver og forvalterne må ha mulighet til å oppsøke Statsforvalteren i Bodø. Ut fra dette er vi skeptiske til å øke reiseavstandene vesentlig for forvalterne ved å innlemme store deler av Trøndelag i vårt ansvarsområde. Nordland strekker seg allerede godt over 500 km i luftlinje. Verneområdeforvalterne har vesentlig mindre samarbeid på tvers enn SNO og kan derfor ikke sammenlignes direkte med deres situasjon.

Forvaltningsknutepunkt
Forvalterstillingene i Nordland har hatt større gjennomtrekk enn øvrige stillinger hos Statsforvalteren. Etableringen av stabile forvaltningsknutepunkt kan være et godt virkemiddel for bedre stabilitet og gjensidig faglig utveksling. Dette krever at alle aktørene knyttet til forvaltningsknutepunktet tar ansvar for at de ansatte faktisk bruker knutepunktet som kontorsted over tid. I Nordland har dette spesielt vært en utfordring knyttet til at SNO i liten grad synes å ha vektlagt dette.

Veiledning
Ordningen med verneområdestyrer påvirker arbeids- og tenkemåte for forvalterne. Dette avviker fra arbeidsmåten hos Statsforvalteren (selv om vi har noe tilsvarende i rovviltnemndene). Det er derfor viktig å sikre kompetanse på dette hos forvalterne og i seksjonsledelsen, spesielt ved utskifting av forvaltere. Vi støtter derfor forslaget om etablering av en egen forvalterskole. I tillegg kan det vurderes om det kan plasseres en felles juridisk kompetanse i et av embetene som er dedikert juridisk- og «styremodell-» veiledning for forvalterne nasjonalt. Vi vil på den måten sikre god veiledning, samtidig som vi ikke utfordrer Miljødirektoratets rolle som klagemyndighet.

Rolleavklaring i ekstern kommunikasjon
Statsforvalteren som arbeidsgiver, ser behov for et tydeligere skille mellom oss som arbeidsgiver og forvalterne underordnet styrene i dokumentforvaltning og profil og støtter forslagene i utredningen.

Mer fleksibel bruk av forvalterressurser

Statsforvalteren ser behovet for i større grad å kunne bruke forvalterkapasitet på tvers av styrene, både ut fra vakanser, kompetanse, utviklingsbehov og generell arbeidsbelastning. Vi ser derfor positivt på en noe forsterket styringsmulighet for oss som arbeidsgiver til å gjøre slike prioriteringer. I et langstrakt fylke som Nordland ville det også vært rasjonaliserende om verneområdeforvalterne i framtiden kunne løst mindre stedlige oppdrag på vegne av Statsforvalteren. Dette vil både redusere tidsbruk og behovet for reise.

Tydeligere oppdrag
Statsforvalteren ønsker et tydeligere oppdrag knyttet til verneområdeforvalterne gjennom hovedinstruks og tildelingsbrev.

Verneområdeforvaltning i endring
Verneområdeforvaltningen er i utvikling. I Nordland etableres det nå en kommunikasjonsrådgiverstilling i 2026. Samtidig er flere marine verneområder under utredning, der lokal forvaltning er aktuelt. For å sikre stabilitet i forvaltningen, mener vi at valg av organisatorisk løsning må ta høyde for framtidige endringer uten større omrokeringer i organiseringen. En absolutt grense med utgangspunkt i 10 forvaltere i dag, er i en slik kontekst vanskelig å forstå. Vi mener derfor at en eventuell løsning der forvalterne samles hos et fåtall embeter, må ta høyde for sannsynlige endringer i bemanning noe framover i tid.

Statsforvalterens rolle i statlig miljøpolitikk i Nordland

Verneområde- og miljøforvaltningen som fag, er avgjørende for hvorfor vi samlet mener at verneområdeforvalterne organisatorisk bør ligge hos Statsforvalteren. Primært mener vi også at nedslagsfeltet bør følge dagens embetsgrenser. Dette bunner i følgende:

Statsforvalteren som regional myndighet
Statsforvalteren i Nordlands naturlige nedslagsfelt er Nordland fylke. Dette betyr at organisasjoner, privatpersoner, kommuner mv. forholder seg til fylkesgrenser i kontakten med Statsforvalterembetet. Vår lokalkunnskap strekker seg også i utgangspunktet til fylkesgrensene. Videre er regionale forvaltningsverktøy, som for eksempel Nordlandsatlas, viktige i verneområdeforvalterne arbeidshverdag. Tilgangen til disse er i utgangspunktet embetsstyrt.

Faglig samhandling
Statsforvalteren har ansvaret for forvaltningen av de fleste verneområdene i fylket. Flere av disse ligger tett på områder forvaltet av verneområdestyrene både geografisk og faglig. Det at vi virker i den samme geografien, gjør at mange organisatoriske, sosiale og faglige spørsmål er relativt like. Det er derfor viktig at organiseringen bidrar til tettest mulig erfarings- og kunnskapsutveksling mellom ansatte hos Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjør også at vi er glade for at vårt veiledningsansvar foreslås tydeliggjort.

Statsforvalteren har et bredt miljø- og samfunnsansvar i fylket. Flere av fagområdene har koblingspunkter med verneområdeforvaltningen, for eksempel på plan-, arts-, tilskudds-, forurensnings- og vannforvaltningsområdet. Synergieffekten av geografisk overlapp mellom verneområdestyrene og vårt geografiske nedslagsfelt er derfor betydelig.

Robust regional verneområdeforvaltning
Ved å organisere verneområdeforvaltningen tettest mulig i fylket, men samtidig legge til rette for ulik styringsform, bidrar vi til en mest mulig robust verneområdeforvaltning regionalt også ved vakanser, permisjoner og sykdom.

Verneområdeforvalternes innspill til utredningen

Verneområdeforvalterne i Nordland har utarbeidet en felles uttalelse til utkastet til utredning. Innspillene er formulert fra et forvalterperspektiv, med fokus på hva som vil bidra til en styrket, mer effektiv og faglig robust verneområdeforvaltning.

De ansatte vektlegger følgende:

Støtte til hovedretning (alternativ 2)
Det er generelt positiv støtte til en omorganisering i tråd med alternativ 2.
Samling av arbeidsgiveransvaret vil kunne styrke fagmiljøene, gi bedre tilgang til støtte i komplekse saker, gi mer systematisk og tydelig ledelse. Dette er sentrale svakheter i dagens modell.

Regional tilknytning og geografi
Regional tilknytning er viktig for god forvaltning. Ved sammenslåing av embeter må det tas hensyn til store geografiske avstander og risiko for økt avstand til ledelse og fagmiljø.
Det bør vurderes en struktur med flere embeter enn foreslått (maks 5), for å ivareta dette.

Skille mellom roller og organisasjoner
Det er en klar forutsetning at ny organisering gir et tydeligere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og verneområdestyrene som forvaltningsmyndighet. Dette gjelder særlig kommunikasjon utad (postmottak, e-post, identitet) og rolleforståelse hos publikum
Det er også behov forbedre samsvar mellom vedtektene til styrene og tildelingsbrev til Statsforvalteren.

Behov for tydelig ledelse og organisering
Det er behov for en tydelig leder med ansvar for blant annet koordinering av den faglige og organisatoriske oppfølgingen. En fastere struktur vil bidra til sterkere faglig fellesskap regionalt og nasjonalt samt gi bedre oppfølging av forvalterne.
Organiseringen av ledelse må ta hensyn til pågående prosesser med nye store verneområder med behov for nye verneområdestyrer og nye verneområdeforvaltere. Det bør være fleksibilitet i organiseringen av ledelse og ikke låses til krav om minimum 10 forvaltere per embete som må tilpasses geografi, oppgaver og kompleksitet.

Forvaltningsknutepunkt og fagmiljø
Det er positivt med en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Viktige forhold er behov for sterkere fagmiljø lokalt og samlokalisering med relevante aktører som organisasjoner, kommunalt ansatte. Disse relevante aktørene har ofte tett kontakt med brukere og lokalsamfunn, og kan styrke kunnskapsgrunnlaget, gjennomføringskraften og legitimiteten i verneområdeforvaltningen. En forståelse av forvaltningsknutepunkt som inkluderer slike miljøer vil være i tråd med utredningens mål om sterkere lokale fagmiljø og mer robust forvaltning.

Samarbeid med SNO og behov for feltressurser

Det er positivt at utredningen løfter behovet for bedre samarbeid med Statens naturoppsyn. Det er behov regelmessige fysiske/digitale møter med lokalt naturoppsyn, slik at ikke dialogen bare skjer gjennom Naturoppdrag. Videre er det en generell oppfatning at det er en utfordring at SNO har begrensede ressurser og at behovet for feltoppfølging er økende.
Det etterlyses en tydelig vurdering av hvordan dette skal løses i praksis.

Samarbeid med besøkssenter
Det er behov for et tettere, mer systematisk og formalisert samarbeid med besøkssentrene. Et styrket samarbeid vil bidra til bedre og mer samordnet formidling av verneområdenes verdier, samt økt forståelse for forvaltningen blant brukere og besøkende. Det bør legges til rette for tydeligere rammer og forventninger til samarbeidet, slik at besøkssentrene i større grad kan fungere som en aktiv støtte i forvaltningen.

Nasjonale forvaltersamlinger
De nasjonale forvaltersamlingene er en sentral arena for kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og etablering av et sterkt nasjonalt fagfellesskap. Verneområdeforvalterne i Nordland vil understreke betydningen av å videreføre og styrke denne arenaen.

Fleksibilitet og ressursbruk
Økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder vurderes som positivt. Dette vil styrke robustheten i forvaltningen og gi en bedre arbeidshverdag for forvalterne

Arkiv, systemer og virksomhetsoverdragelse
Det er en forutsetning at forvalterne får full tilgang til eksisterende arkiv og tilgang til historiske data ved overgang til nytt embete.

Ved virksomhetsoverdragelse er det viktig at rettigheter videreføres til ny arbeidsgiver.

Økonomiske forutsetninger
En forutsetning for å lykkes med ny organisering er økte økonomiske rammer. Uten dette vil man i praksis videreføre dagens situasjon (nullalternativet), noe som ikke er ønskelig.

Med hilsen

Monica Andreassen Iveland (e.f.)
ass. statsforvalter

Bjørn Godal
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Rogaland

Vår dato: 20.05.2026
Vår ref: 2026/6044
Deres dato:
Deres ref: 859a447e-3748-4c3f-93d4-dad48a81d89c

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Kontakt saksbehandler
Tage A.T. Eriksen, 51 56 88 92

Uttalelse - høring - forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar - nasjonalpark- og verneområdeforvaltere

Statsforvalteren i Rogaland tilrår å beholde dagens organisering med forbedringspunkter (alt. 1) for organisering av verneområdeforvalterne. Vi fraråder sterkt at alt. 2 blir valgt.

Statsforvalteren i Rogaland viser til brev fra Miljødirektoratet datert 13.04.2026 vedrørende utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere.

Statsforvalterens vurdering

Overordnet om organisering
Statsforvalteren i Rogaland har pr. d.d. en verneområdeforvalter som er ansatt hos oss, med ansvar for verneområdene i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane (SVR) og kontorsted i Suldal kommune. Fra vårt ståsted så fungerer ordningen godt slik den er i dag, selv om det finnes forbedringspunkter, bl.a. det som påpekes om finansiering i høringsdokumentet. Forvalterstillingen har solid tilknytning til Statsforvalteren gjennom flere månedlige treffpunkter, både med fysisk og digital tilstedeværelse, samt regelmessige sosiale arrangementer. Vi har vurdert forslaget sammen med forvalteren, som støtter våre vurderinger.

Hensikten med oppdraget fra KLD er å styrke forvaltningen av de aktuelle verneområdene. Det mest avgjørende for dette etter vårt syn er å sikre at forvalterne er lokalisert fysisk nær verneområdene, og er tilknyttet Statsforvalteren med den sterkeste tilknytningen geografisk, historisk og forvaltningsmessig til områdene. Dersom alternativ 2 blir valgt her, betyr det at man splitter opp en forvaltningsenhet som fungerer bra i dag, og at arbeidsgiveransvaret for forvalterne i SVR-områdene blir lagt svært langt bort fra verneområdene. Vi frykter at dette over tid kan bygge ned det gode samarbeidet mellom aktørene i SVR-områdene som man har i dag. Resultatet av dette kan bli en forverring av forvaltningen snarere enn den forbedringen KLD etterlyser.

E-postadresse: sfropost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 59, 4001 Stavanger
Besøksadresse: Lagårdsveien 44
Telefon: 51 56 87 00
www.statsforvalteren.no/ro
Org.nr. 974 763 230

Kunnskapsutveksling og villrein
Det skjer en verdifull gjensidig kunnskapsutveksling mellom Statsforvalteren og verneområdeforvalteren som det fra vårt ståsted er svært ønskelig å beholde. Forvalterstillingen er plassert nær de viktigste villreinområdene i Rogaland, og er en svært viktig ressurs i vårt arbeid med å forbedre villreinens forhold i fylket. Dette gjelder både i enkeltsaker, i prosesser slik som tiltaksplanene for villrein og i vannkraftsaker i villreinfjellet. Dette samarbeidet blir desto viktigere nå som Statsforvalteren har ansatt en ny kommunikasjonsrådgiver som skal jobbe med villrein som en av hovedoppgavene.

Alternativ 2 kan også medføre en mer fragmentert forvaltning av Setesdal Ryfylke villreinområde, dersom forvalter/sekretariatfunksjonen til SVR flyttes ut av fylkene.

Verneområdeforvalteren vår har vært ansatt her siden 2011. Slik sett har nyansattopplæring ikke vært en problemstilling de senere årene, men vi har hatt fokus på å involvere forvalteren i faglige oppdateringer og kursing både internt og eksternt. Fra vårt ståsted har vi med vår tilknytning til de aktuelle verneområdene både geografisk og historisk bedre forutsetninger for å tilby god opplæring sammenlignet med mer fjerntliggende Statsforvaltere. Dette frykter vi kan bli svekket dersom arbeidsgiveransvaret flyttes etter alt. 2.

Konklusjon
Etter Statsforvalteren i Rogalands syn er alt. 1 det klart beste dersom hensikten er å styrke forvaltningen av SVR-verneområdene. Som nevnt fungerer det bra slik det er i dag, og dersom forbedringspunktene i pkt. 5.1 i høringsdokumentet blir gjennomført vil det kunne bli enda bedre. Denne kombinasjonen mener vi har et mye større potensial enn de andre foreslåtte alternativene.

Når det gjelder alt. 2 så vil vi sterkt fraråde at dette blir gjennomført når det gjelder SVR-forvalterne i Rogaland og Agder. Som nevnt vil geografiske tilknytningen svekkes betydelig dersom arbeidsgiveransvaret for SVR-forvalterne flyttes ut av fylkene. Dersom alt. 1 ikke er aktuell, ser heller Statsforvalteren at samtlige SVR-forvaltere plasseres hos Statsforvalteren i Rogaland, for å sikre tilstrekkelig tilknytning til verneområdene.

Med hilsen

Bent Høie (e.f.)
statsforvalter

Cathrine Stabel Eltervåg
fylkesmiljøvernsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato: 22.05.2026
Vår referanse: 2026/3958
Deres dato:
Deres referanse: 2025/5713

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Telefonnummer til saksbehandler
Heidi-Marie Gabler, 77642231

Høring - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til høring av Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne, vår sak 2026/3958.

Miljødirektoratet ber om at Statsforvalter ivaretar eventuelle innspill til forslaget fra verneområdeforvalterne ansatt i embetene. Innspill fra verneområdeforvalterne i Troms og Finnmark følger som vedlegg til dette brevet.

Utredningen vurderer fire hovedalternativer:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne
2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere
3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet
4. Opprette en egen organisasjon

Miljødirektoratet anbefaler alternativ 2 - å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere.

Miljødirektoratet ber om at det primært gis høringsinnspill på Miljødirektoratets tilrådning og vurderingene som ligger til grunn for denne. Vi har fulgt denne anmodningen. Under følger vårt innspill til de ulike temaene i tilrådningen.

Økning av kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne
Utredningen foreslår følgende tiltak for å øke kapasitet og ressurser hos Statsforvalterne:

- Økt tildeling per forvalterstilling for de forvalterne som er ansatt før 2024.
- Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
- Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert leder. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator

E-postadresse: sftfpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 700 9815 Vadsø
Besøksadresse: Strandvegen 13, Tromsø Damsveien 1, Vadsø
Telefon: 78 95 03 00
www.statsforvalteren.no/tf
Org.nr. 967 311 014

For Statsforvalteren i Troms og Finnmark foreslås det at vi fortsatt skal ha arbeidsgiveransvaret for de 13 forvalterne vi har i dag. Det synes vi er positivt.

Vi vurderer også at forslaget om å få tilført midler tilsvarende 1 seksjonslederstilling til en dedikert leder for forvalterne i vårt embete er positivt. Det vil medføre styrket personalledelse og faglig oppfølging av forvalterne sammenlignet med den kapasiteten vi har i dag. Med forslaget vil vi få mer ressurser og kapasitet til å følge opp forvalterne, og vi vil få mer kunnskap om arbeidet deres gjennom å kunne delta på styremøter, befaringer og lignende. Vi er positive til å påta oss mer faglig rådgiving for forvalterne, og vi ser at forslaget kan gi muligheter for et større faglig samarbeid mellom forvalterne og medarbeidere som jobber med forvaltning av verneområder som Statsforvalteren har forvaltningsmyndighet for.

Seksjonsledere for forvaltere i embetene, bør kobles sammen i et forum for samarbeid og utveksling av erfaringer.

Verneområdestyrene er selvstendige myndigheter for forvaltning av sine områder og det kan derfor være «ryddig» at forvalterne er organisert i en egen enhet.

Vi er også positive til at det foreslås økt tildeling per forvalterstilling for de forvalterne som er ansatt før 2024, ved at tildelingen til statsforvalterembetene per forvalter økes til 1.3 millioner kroner per forvalter for de stillingene som ikke allerede har fått tilført denne rammen.

Vi vurderer at en økt tildeling av en øremerket ramme på 1,3 millioner pr. forvalter kroner er nødvendig for å kunne dekke de faktiske kostnadene stillingen innebærer.

Forvalterne våre sitter på 10 ulike lokasjoner i Troms og Finnmark, og flere forvaltere har flere verneområder og store avstander for befaringer i verneområder og møter. Det er store kostnader til reise i våre fylker. En økt tildeling pr forvalterstilling er nødvendig for å kunne dekke behovet for våre forvaltere.

Vi har merket oss at utredningen foreslår at «*midlene som overføres tilknyttet forvalterstillingene må øremerkes oppfølging av forvalterne. Statsforvalterne må stå fritt til å vurdere hvordan disse midlene så brukes best innenfor sitt embete*». Det vurderer vi at er positivt, og gjør det mulig for oss å bruke tilførte midler til økt oppfølging av forvalterne og faglig samarbeid med verneområdeforvaltning for verneområder Statsforvalteren har myndighet for.

Klargjøring av roller i faglig oppfølging av forvalterne
Vi er positive til utredningens forslag: «*at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for Statsforvalteren. Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne. Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov*»

Vi vurderer at det er positivt å få klargjort vår rolle som faglig rådgiver for forvalterne. Det er uklart i dag. Vi er positive til å påta oss mer faglig rådgiving for forvalterstillingene. Vi ser muligheter for et større faglig samarbeid mellom forvalterne og medarbeidere som jobber med forvaltning av verneområder som Statsforvalteren har forvaltningsmyndighet for. Verneområdestyrene er selvstendige myndigheter for forvaltning av sine områder og det kan derfor være «ryddig» at forvalterne er organisert i en egen enhet med en annen seksjonsleder enn den fagenheten i embetene som ev. skal kunne påklage vedtak fattet av styrene.

En dedikert seksjonsleder vil ha bedre kapasitet til å holde seg faglig oppdatert på verneområdeforvaltningen og vil kunne følge opp styrene og forvalterne på enn bedre måte enn det vi har fått til i Troms og Finnmark med dagens ressurssituasjon.

Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
Utredningen *foreslår at for å synliggjøre at forvalternes/styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefaler vi at forvaltere har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn.*

I utgangspunktet er vi positive til dette forslaget, men det er viktig at STAF sine synspunkter blir hørt i denne saken

Øke fleksibiliteten i fordeling av forvalterressurser mellom styrer
Utredningen «*foreslår at statsforvalterne som arbeidsgiver får anledning til å avtale omfordeling av forvalteres tid direkte med forvalter og ikke trenger en avklaring av dette med styreleder. Det er arbeidsgiver som har samlet oversikt over sine ansatte og ser behov for omfordeling av ressurser. Vi mener dette bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet*»

Vi støtter forslaget om at Statsforvalteren får anledning til å avtale omfordeling av forvalternes tid uten at det må avklares med styreleder. Det vil gi større fleksibilitet ved vakanser eller når en forvalter har lengre fravær. Denne styringsretten må ta hensyn til forvalternes kapasitet. Erfaringene våre er at forvalterne har begrenset kapasitet til å ta oppgaver for andre styrer. En løsning kan være et mer formalisert samarbeid mellom noen forvaltere som kjenner hverandres oppgaver og styrer, og som deltar på styremøter og lettere kan ta oppgaver for andre styrer ved fravær av forvalter. Seksjonsleder bør også gis anledning til å utføre forvalteroppgaver ved fravær av forvalter.

Vi vurderer at Statsforvalteren bør få anledning til bruk av forvalters tid også på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet uten å avklare dette med styreleder. Vi har, som det også understrekes i høringen, et behov for styrking av kapasiteten hos Statsforvalteren til forvaltning av verneområder som Statsforvalteren har forvaltningsmyndighet for. En reell positiv effekt på styrket forvaltning av verneområdene i sin helhet vil ikke oppnås om ikke embetene også har tilstrekkelig kapasitet til å utøve sin egen forvaltningsmyndighet for verneområder. Vi vurderer at det er potensiale for å styrke verneområdeforvaltning for både styrene og Statsforvalteren ved bedre samhandling mellom de som forvalter verneområder. Som eksempel kan vi nevne arbeid med naturrestaurering og skjøtsel i verneområder. Vi vurderer at det også er aktuelt å benytte forvalternes lokale kompetanse i forvaltning av verneområder Statsforvalteren forvalter som ligger i nærheten av verneområder til forvalter.

Innføring av "Forvalterskolen"
Utredningen «*foreslår innføring av "Forvalterskolen", en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved behov i sitt daglige arbeid. Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge til Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet. Statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program*»

Vi støtter forslaget til innføring av en opplæringspakke for nye forvaltere, som er oppdatert og også kan brukes av erfarne forvaltere. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har en enkel opplæringsplan i dag som vi gir til nye forvaltere. Opplæringsplanen er en oversikt over oppgaver/lovverk som forvalteren må sette seg inn i med lenke til informasjon/lovverk og hvem som har ansvar for opplæringen, for eksempel fadder, leder eller Miljødirektoratet. Nye behov for opplæring legges inn etter hvert som det oppstår og følges opp av leder.

Vi vurderer at Miljødirektoratet bør ha hovedansvaret for en «*forvalterskole*» for å sikre et felles opplæringen blir lik og forankret i gjeldene lover og regler, men vi er positive til å bidra inn i opplæringen med vår kompetanse.

Forvaltersamlinger
Utredningen «*foreslår at forvaltersamlingene videreføres med fast intervall på hvert andre år. Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene*».

Vi foreslår at det i tillegg kan etableres andre arenaer for samling av forvaltere, for eksempel årlige møter, og fagseminarer.

Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter med mål om bedre fungerende knutepunkter
Utredningen anbefaler at det «*gjøres en kartlegging av forvaltningsknutepunktene for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO. Selv om kontorstedet skal være desentralisert, og i nærheten av verneområdene vil det til en viss grad være sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Derfor foreslår vi at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt. Vi foreslår at en nærmere kartlegging av de enkelte knutepunkter og vurdering av videre sammensetning på og lokalisering av disse gjøres i et tilleggsoppdrag*»

Vi har merket oss dette, og avventer å kommentere dette til ny organisering er på plass. Vi forventer at vi får en anmodning om å uttale oss i et tilleggsoppdrag.

Med hilsen

Lisa Bjørnsdatter Helgason (e.f.)
Miljødirektør

Heidi-Marie Gabler
seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg: Innspill fra forvalterne

Statsforvalteren i Trøndelag
Tröödndelagen Staatehaaltoje

Vår dato: 22.05.2026
Vår ref: 2026/5096
Deres dato:
Deres ref: 0e0e89b7-c393-43c1-a394-6df22c329521

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Gry Tveten Aune,

Høringsuttalelse fra Statsforvalteren i Trøndelag - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for nasjonalparkforvaltere

Sammendrag av vår uttalelse

Viser til forsag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for nasjonalparkforvalterne, sendt på høring 13.04.2026.

- **Statsforvalteren i Trøndelag er positiv til alternativ 1 og 2 med noen forbehold.**
- **Statsforvalteren i Trøndelag ønsker å fortsette å ha arbeidsgiveransvaret for forvalterne med kontorsted i Trøndelag**

Verneområde- og nasjonalparkforvalterne ansatt i Trøndelag har skrevet en egen uttalelse, som er inkludert i dette brevet.

- **Verneområde- og nasjonalparkforvalterne ansatt i Trøndelag ønsker å organiseres som egen seksjon med egen seksjonsleder i tråd med alternativ 2. Dette under forutsetning av at Trøndelag videreføres som egen forvalterenhet tilknyttet Statsforvalteren i Trøndelag.**

Se nærmere begrunnelser og vurderinger nedenfor.

Status i dag og kommentarer til grunnlaget

Statsforvalteren i Trøndelag har i dag arbeidsgiveransvar for ti verneområde- og nasjonalparkforvaltere. Vi ser i oppdraget fra KLD 18. mars 2025 at de opplyser at det er åtte forvaltere i Trøndelag. Dette er rettet til ti i forslaget fra Miljødirektoratet. Vi har i tillegg en forvalter fra Innlandet knyttet til våre økonomi og arkivsystemer i og med at sekretariatet for Femundsmarka og Gutulia er delt mellom to fylker og styrets økonomi og arkivsystem løses via Statsforvalteren i Trøndelag. Ni av forvalterstillingene i Trøndelag er opprettet før 2024 og utløser derfor en tildeling lavere enn 1,3 mill.

E-postadresse: sftlpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 2600 7734 Steinkjer
Besøksadresse: Strandveien 38, Steinkjer Prinsens gt. 1, Trondheim
Telefon: 74 16 80 00
www.statsforvalteren.no/tl
Org.nr. 974 764 350

Disse totalt elleve forvalterne er sekretariat for syv verneområde- og nasjonalparkstyrer. Disse styrene forvalter verneområder i hovedsakelig Trøndelag, men også i Nordland, Innlandet og Møre- og Romsdal. Det er bygd opp et godt kollegafellesskap blant annet ved at forvalterne samles digitalt hver mandag for faglig utveksling og samhandling. Her bidrar Statsforvalteren med personalressurs, økonomistyring, kommunikasjon osv ved behov. Forvaltere i Forollhogna og Femundsmarka deltar på Innlandets kaffeprat på onsdager. Forvalter i Børgefjell deltar på samlinger med Nordland. Forvalterne deltar på embetssamling, avdelingsmøter og -samlinger som en naturlig del av klima- og miljøavdelingen.

SFTL jobber for tiden med et oppdrag om utredning for nasjonalpark i Ytter-Vikna. Denne prosessen kan føre til en ny forvalterstilling i Trøndelag.

Lederoppfølging
Statsforvalteren i Trøndelag bruker i dag 25 % stilling til oppfølging av vårt personalansvar for forvalterne.

I utredningen står det litt ulikt for alternativ 1 og 2 om en seksjonsleder finansieres ved 10 eller flere forvaltere eller ved flere enn 10 forvaltere.

Forvaltningsknutepunkt
Sekretariatene i Trøndelag er fordelt på fem ulike kontorsteder i fylket (Rindal, Røros, Tydal, Lierne og Røyrvik).

I vedlegg 2 i høringen ser vi at Femundsmarka og Gutulia er oppgitt med ett kontorsted. Dette sekretariatet er i dag formelt fordelt på to kontorsteder, ett i Drevsjø og ett på Røros med en forvalter på hvert kontorsted.

Statsforvalterens vurdering av utredningen

Generelt om forbedringspunktene s. 22
SFTL er positiv til alle forbedringspunktene som er foreslått for å bedre dagens ordning. Vi kjenner oss igjen i begrunnelsene for disse forbedringspunktene i Miljødirektoratets utredning. Vi har tidligere etterspurt flere av disse forbedringene.

Dersom de foreslåtte forbedringspunktene innfris, vil det løse de aller fleste utfordringene vi har sett med dagens ordning.

Nedenfor har vi sortert ut de forbedringspunktene vi tenker er en forutsetning for at alternativ 1 og 2 skal fungere:

- **Økt tildeling per forvalterstilling (9 eksisterende stillinger før 2024)**
- **Tilføre midler til embeter med mer enn 10 forvaltere for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar**
- **Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning**

De andre punktene vil også være positive, men ikke en forutsetning for at vi skal være positive til alternativ 1 og 2.

Pkt 1 om styrking av tildelingene til Statsforvalter. Vi er enige i Miljødirektoratets vurdering av at 1 mill. kroner pr stilling ikke er tilstrekkelig for å dekke de samme kostnader som ved innføring av ordningen i 2010. Det må overføres 1,3 mill pr stilling til den som er arbeidsgiver for å dekke kostnader til administrasjon, lønn, ledelse mm. Summen må økes fortløpende, på linje med lønns- og kostnadsvekst.

SFTL har også tidligere vært tydelige til Miljødirektoratet på at overføringene har vært for små til å sikre lederstøtte og tilstrekkelig oppfølging av forvalterne. Lønn med arbeidsavgift og administrative kostnader ut over 1 mill dekkes i dag av Statsforvalterens øvrige driftsmidler (et anslag på 200 tusen per forvalter. En økning av tildelingen slik det er skissert i utredningen vil løse flere av de utfordringene vi har hatt rundt dette. En tildeling av midler til en lederressurs eller fagkoordinator vil komme i tillegg til dette.

Tildeling av midler til forvalterstillingene fordeles i dag gjennom budsjettfordelingsmodellen fra to ulike departement. En del kommer fra DFD til administrativ kostnadsdekning og en del kommer fra KLD til dekking av lønn. Vi kan kontaktes dersom Miljødirektoratet har behov for en utdyping rundt dette.

Å synliggjøre rammen for tildeling til forvalterne i overføringen til arbeidsgiver er viktig både for å synliggjøre oppgaven ved interne prioriteringer i embetene og ved rapportering. Vi mener midler til styrene og forvalterne bør tildeles gjennom et eget kapittel/post.

For pkt 2 om rollefordeling kan det ansettes en felles jurist for forvalterne. Denne kan ansettes hos en Statsforvalter og være støtte for alle forvalterne i landet. Det vil gi en god løsning med en spesialisert jurist og være ryddig i forhold til eventuell klage fra Statsforvalteren.

For pkt 3 vil høringsuttalelsen fra STAF være viktig for å se hva som kan gjøres for å få et bedre skille mellom styrene og Statsforvalteren i dokumentforvaltningen. Vi er avhengige av STAF på dette punktet. Det er viktig at STAF får tydelig beskrevet ansvar gjennom sitt tildelingsbrev. Dette gjelder særlig utvikling av system som kan skille rollene til Statsforvalteren og verneområdestyrene med forvalterne med et separat arkiv i Elements, postmottak og e-postadresse.

Pkt. 5 om forvalterskolen. Her er opplæring av nyansatte et viktig moment. En endelig løsning bør også utvikles slik at de som jobber med verneområdeforvaltning hos Statsforvalteren og kommunene kan dra nytte av dette. Kan dette være en anledning for Miljødirektoratet til å bidra til en god sammenheng og generell kompetanse i forvaltningen av de store og de mindre verneområdene?

Alternativ 1
SFTL har positive erfaringer med en koordinator blant forvalterne og tenker det kan være en god løsning i de fylkene der det ikke er nok forvaltere til å «utløse» en lederstilling. Vi legger ved rammene og evalueringen fra den prøveordningen vi gjennomførte på dette i 2022. Oppgavene til koordinator bør defineres mer tydelig enn det er gjort i utredningen fra Miljødirektoratet, for å sikre mest mulig like forventninger til koordinatorer i de ulike fylkene.

I de fylkene med bare en forvalter kan kanskje en slik koordinatorfunksjon fungere på tvers av flere fylker med få forvaltere. Her må uttalelsene fra fylker med få forvaltere telle mer enn vår uttalelse.

Det er litt uklart i forslaget hvor «innslaget» for en lederstilling skal komme. I alternativ 1 står det ved fler enn 10 forvaltere, mens i alternativ 2 står det fra 10 forvaltere. Dersom overføringene øker til 1,3

mill pr stilling vil det kunne fungere med en koordinator opp til 10 forvaltere. Vi mener at en lederressurs bør utløses fra 8 forvaltere. For 10 eller flere vil det være behov for en egen lederstilling. Særlig vil dette være aktuelt dersom en endring innebærer økt ansvar for faglig oppfølging, samt økt behov for koordinering dersom forvalterressursene skal brukes på tvers av styrer, som er en utvidelse av vårt ansvar slik det er beskrevet i tildelingsbrevet i dag. Vi ser for oss at et nettverk av ledere og koordinatorer kan samarbeide lettere enn det som er mulig i dag og bidra til erfaringsutveksling og kompetanseheving på tvers av fylkene.

Om delt arbeidsgiveransvar i Femundsmarka og Gutulia:
Det er noen fordeler med denne løsningen, for eksempel med tanke på å sikre geografisk tilknytning til begge fylkene. SFTL mener likevel det administrativt vil være mest praktisk om de to forvalterne samles til en arbeidsgiver, spesielt fordi de likevel må knyttes til en Statsforvalter med tanke på økonomi og arkivsystemer. Forvaltningsknutepunktet på Røros fungerer godt i dag med plassering av forvalterne i Forollhogna og Femundsmarka/Gutulia på samme sted. Forvaltningsknutepunktet vil fungere slik uavhengig av hvilket fylke som har arbeidsgiveransvar.

Alternativ 2
Vi ser fordeler med dette alternativet. Spesielt med tanke på mer enhetlig oppfølging av forvalterne og stordriftsfordeler. Samtidig ser vi også noen utfordringer. For eksempel mangel på den geografiske koblingen mellom arbeidsgiver og forvalter, involvering i relevante saker på tvers av myndigheter osv.

Det er i dag to andre fylker som har flere forvaltere ansatt enn Trøndelag. **Et forslag om deling av forvalterne i Trøndelag til to andre fylker er derfor overraskende. Vi kan ikke se noen nærmere begrunnelse for dette i forslaget. Vi tenker en slik deling ikke er hensiktsmessig.**

Dersom SFTL skulle miste arbeidsgiveransvaret for forvalterne til to andre fylker ser vi noen ulemper med dette, som vi mener er større enn fordelene:

- Et etablert kollegasamarbeid splittes.
- Lang reisevei mellom forvalternes kontorsted og arbeidsgiver.
- Mister muligheten for effektivisering og andre stordriftsfordeler med vernearbeidet hos SFTL, for eksempel med tanke på felles leverandører for gjennomføring av tiltak.
- Vernearbeidet hos SFTL vil miste et stort kompetansemiljø med forvalterne og sannsynligvis også en del veiledning fra Miljødirektoratet.

Ellers tenker vi alternativ 1 og 2 vil gi relativt likt utslag i Trøndelag og at uttalelsene fra fylker med færre forvaltere må veie tyngre i vurderingen av dette alternativet.

Alternativ 3
Vi ser at en slik løsning vil ha utfordringer for Miljødirektoratet som klageinstans.

Alternativ 4
Dette vil være det mest rendyrkede alternativet med tanke på sekretariatene som egen enhet, men kan skape en distanse til lokal forvaltning og styrene som sekretariatene skal betjene. Slik alternativet er beskrevet ser denne løsningen ut til å være et dyrt alternativ.

Felles kommentar for alternativ 3 og 4

Dersom noen eller alle Statsforvaltere mister arbeidsgiveransvaret for forvaltere må det hentes ut tilsvarende sum som har blitt overført. Slik at for «gamle» stillinger hentes det ut kun 1 mill fra overføringen til embetet.

Felles innspill fra verneområdeforvalterne i Trøndelag

Verneområdeforvalterne i Trøndelag har gjennomført en felles prosess knyttet til Miljødirektoratets utredning om organiseringen av verneområdeforvaltningen. På bakgrunn av diskusjonene har vi sammenfattet noen hovedpunkter som vi mener må inngå som egen del i Statsforvalterens uttalelse til høringen.

Innspillene er gitt fra et forvalterperspektiv, og har særlig fokus på tiltak som kan bidra til en styrket, mer effektiv og faglig robust verneområdeforvaltning. Felles innspill fra 10 forvaltere i Trøndelag:

1. **Ønsket organisasjonsmodell**
   Verneområdeforvalterne i Trøndelag ønsker å organiseres som egen seksjon med egen seksjonsleder i tråd med alternativ 2. Dette under forutsetning av at Trøndelag videreføres som egen forvalterenhet tilknyttet Statsforvalteren i Trøndelag. Dette begrunnes med Statsforvalterens inngående kjennskap til de aktuelle verneområdene, den tette samhandlingen innenfor de samme geografiske områdene og kommunene, samt nærhet til Statsforvalterens kontorer i Steinkjer og Trondheim. I tillegg har forvaltergruppen i Trøndelag gjennom flere år bygget opp et sterkt internt fagmiljø og et etablert samarbeid på tvers av verneområdene, som har stor betydning for kvalitet og effektivitet i forvaltningsarbeidet, som bør videreføres.

   For å sikre en helhetlig og effektiv organisering, anses det som hensiktsmessig at forvaltere knyttet til samme verneområdesekretariat også er tilknyttet samme statsforvalterembete. Dette gir forvalterne en felles arbeidsgiver og legger til rette for bruk av like fagsystemer, rutiner og ledelsesstrukturer.

2. **Regional tilknytning og geografi**
   Regional tilknytning er viktig for god forvaltning. Ved sammenslåing av embeter må det tas hensyn til store geografiske avstander (uhåndterbare reiseavstander) og økte avstander til ledelse og fagmiljø. Det må derfor etableres en struktur med flere embeter enn foreslått (maks 5), dette for å ivareta målet om å styrke verneområdeforvaltningen. Det er derfor ønskelig at Trøndelag opprettholdes som egen enhet, ettersom overføring til andre embeter vil medføre svært store geografiske avstander mellom forvalterne og deres ledelse og fagmiljø. Dersom premisset om 3–5 statsforvaltere ligger fast, uten at Trøndelag videreføres som egen enhet, anses alternativ 1 som den mest hensiktsmessige løsningen.

3. **Skille mellom roller og organisasjoner**
   Det er en klar forutsetning at ny organisering gir et tydeligere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og verneområdestyrene som forvaltningsmyndighet. Dette gjelder særlig den eksterne kommunikasjonen (postmottak, e-post, identitet og arkiv) og hvordan rollen forstås av andre offentlige myndigheter, brukergrupper og publikum. Det er også behov for bedre samsvar mellom vedtektene til styrene og tildelingsbrev til Statsforvalteren.

4. **Behov for tydelig ledelse og organisering**
   Organiseringen av ledelsen må være fleksibel og tilpasses geografi, oppgaver og kompleksitet, og må ikke låses til krav om minimum ti forvaltere per embete. Organiseringen

av ledelse må ta hensyn til pågående prosesser med nye store verneområder med behov for nye verneområdestyrer og nye verneområdeforvaltere. En egen seksjonslederstilling for forvalterne i Trøndelag vil på en god måte ivareta behovet for tydelig ledelse og helhetlig faglig og organisatorisk koordinering.

5. **Forvaltningsknutepunkt og fagmiljø**
   Det er positivt med en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Viktige forhold er behov for sterkere fagmiljø lokalt og samlokalisering med relevante aktører.

6. **Samarbeid med SNO og behov for feltressurser**
   Det er positivt at utredningen løfter behovet for bedre samarbeid med Statens naturoppsyn. Samtidig er det en utfordring at SNO har begrensede ressurser, og at behovet for feltoppfølging er økende. Det etterlyses en tydelig vurdering av hvordan dette skal løses i praksis.

7. **Samarbeid med besøkssenter**
   Det er behov for et tettere og mer systematisk samarbeid med besøkssentrene. Et styrket samarbeid vil bidra til bedre og mer samordnet formidling av verneområdenes verdier i tråd med de respektive besøksstrategiene, samt økt forståelse for forvaltningen blant brukere og besøkende. Det bør legges til rette for tydeligere rammer og forventninger til samarbeidet, blant annet gjennom felles fagsamlinger og gjensidig deltakelse på hverandres møte- og kompetansearenaer. Slike arenaer kan bidra til økt dialog, bedre samhandling og en mer helhetlig tilnærming til formidling og forvaltningsoppgaver, og slik styrke besøkssentrenes rolle som en aktiv støtte i forvaltningen.

8. **Nasjonale forvaltersamlinger**
   Nasjonale forvaltersamlinger er en viktig arena for kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og etablering av et sterkt nasjonalt fagfellesskap. Verneområdeforvalterne i Trøndelag vil understreke betydningen av å videreføre og styrke denne arenaen, og anbefaler at det legges opp til minst én årlig fysisk nasjonal samling for alle forvaltere.

9. **Forvalterskolen som arena for løpende kompetanseutvikling**
   Innføring av «forvalterskolen» er et viktig tiltak for å sikre god og ensartet opplæring av nytilsatte verneområdeforvaltere, samtidig som den fungerer som et faglig oppslagsverk for erfarne forvaltere. Forvalterskolen må omfatte både faglig og administrativ opplæring, herunder opplæring i arbeidsgivers støttesystemer som post og arkiv, økonomi og personalforvaltning mm. Videre må forvalterskolen videreutvikles gjennom webinarer med faglige innlegg fra f.eks. fra direktorater, Statens naturoppsyn, besøkssentre, fylkeskommuner, forskningsinstitusjoner og andre relevante aktører innen tematikk som berører verneområdeforvaltningens ansvarsområder.

10. **Fleksibilitet og ressursbruk**
    Økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder vurderes som positivt. Dette vil styrke robustheten i forvaltningen og gi en bedre arbeidshverdag for forvalterne.

11. **Arkiv, systemer og virksomhetsoverdragelse**
    Det er en forutsetning at forvalterne får full tilgang til eksisterende arkiv og tilgang til historiske data ved eventuell overgang til nytt embete. Ved virksomhetsoverdragelse er det viktig at rettigheter videreføres til ny arbeidsgiver.

12. Økonomiske forutsetninger

En forutsetning for å lykkes med ny organisering er økte økonomiske rammer. Uten dette vil man i praksis videreføre dagens situasjon (nullalternativet), noe som ikke er ønskelig.

Nasjonalparkforvalterne er viktig regional kompetanse, også for å skape sterkere lokal forståelse for forvaltning av naturverdier. En sterk kobling mellom forvaltningen av de store verneområdene og Statsforvalteren er viktig. Vi utdyper gjerne detaljer i vårt høringssvar dersom det er ønskelig.

Med hilsen

Line Lund Fjellvær (e.f.)
direktør
Klima- og miljøavdelingen

Gry Tveten Aune
underdirektør
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:
Evaluering fagkoordinator_ressurs_nasjonalpark
NOTAT_nasjonalparkforvaltning_fagkoordinator

Kopi:
Verneområdestyre for Trollheimen
Dovrefjell nasjonalparkstyre
Nasjonalparkstyret for Forollhogna
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan
Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre
Børgefjell nasjonalparkstyre

Statsforvalteren i Trøndelag
Tröndelagen Staatehaaltoje

NOTAT

Sak: Nasjonalparkforvaltning – fagkoordinator og vikarressurs | Vår dato: 10.mai 2022 | Vår ref.:

Til: Nasjonalparkstyreledere

Saksbehandler, innvalgstelefon
Line Lund Fjellvær

Kopi til: Hege Sæther Moen

Nasjonalparkforvaltere – fagkoordinator og vikarressurs på tvers av styrene

Den fragmenterte organiseringen av nasjonalparkforvalterne innebærer at den strategiske oppfølgingen av forvalterne også er fragmentert. Nasjonalparkforvalterne og Statsforvalteren har begge identifisert behov for en seksjonsleder som følger opp arbeidet. Det er ikke budsjett til en seksjonslederstilling (ny stilling) på klima- og miljøavdelingen hos Statsforvalteren i Trøndelag. Personalansvar ligger til avdelingsdirektør på klima- og miljøavdelingen mens oppgaveansvar ligger hos styreleder i det enkelte nasjonalparkstyre.

Statsforvalteren oppretter en kombinert fagkoordinatorfunksjon samt felles vikarressurs på tvers av nasjonalparkene i Trøndelag. Dette blir en prøveordning som vil gi erfaringer og en bedre argumentasjon til Miljødirektoratet av behov for budsjett til å dekke ledelse av og vikarressurs for forvalterne.

Behov for en vikarressurs som kan benyttes på tvers av styrene
Klima- og miljøavdelingen/Naturmangfoldseksjonen må i dag finne ressurser til vikar i øvrige ressurser i avdeling/seksjon. Dette har vært et økende behov ettersom antallet nasjonalparkforvaltere har økt og dette har kommet til et punkt der Statsforvalteren ikke har tilstrekkelig med vikarressurser tilgjengelig innenfor dagens ansatte. Det er behov for å finne en mer realistisk løsning for midlertidige ressursbehov for nasjonalparkforvalterne. Statsforvalteren har spilt opp dette som tema til Miljødirektoratet og foreslått noen alternative løsninger som eksempelvis felles vikarressurser som kan brukes på tvers av embeter, ansatt i STAF eller Miljødirektoratet. Dette er det ikke kommet noen løsning på, og Statsforvalteren ønsker derfor å lage en prøveordning der en felles vikarressurs ansettes som kan brukes på tvers av de ulike nasjonalparkforvalterne.

Nasjonalparkforvalterne har foreslått at en slik vikarressurs er en erfaren forvalter fremfor en uerfaren og nytilsatt forvalter. Statsforvalteren foreslår derfor å slå sammen de to behovene og at fagkoordinator får ansvar for å være vikarressurs for de andre styrene og at det ansettes en vikar for den nye kombinerte funksjonen. Vikar er ansatt ved administrativ tilsetting.

Det er gjennomført møter med nasjonalparkforvalterne (flere mandagsmøter) samt styrelederne for nasjonalparkene i Trøndelag (20. og 23. mai 2022) og begge gruppene stiller seg bak forslaget.

Det foreslås derfor å lyse ut en tidsavgrenset fagkoordinatorfunksjon blant nasjonalparkforvalterne som med faglig ansvar for enheten «nasjonalparkforvaltning» direkte plassert under avdelingsdirektør. Avdelingsdirektør vil fortsatt være personalleder. I tråd med Statsforvalterens lønnspolitiske retningslinjer må skal fagkoordinator lyses ut på avdelingen.

Personalansvaret vil som tidligere ligge til seksjonsleder for seksjon servicefag. Vi foreslår derfor at vi prøver ut en slik funksjon for inntil 2 år, for så og evaluere ordningen. Funksjonen lyses ut internt blant alle renholderne og den som blir valgt blir tillagt denne funksjonen for en periode på inntil 2 år. Vedkommende vil få frigjort noe tid i renholdsplanen for å ivareta denne funksjonen. Vi anslår at dette vil være 1-2 timer pr uke, men dette får vi avklare med den som får funksjonen samt evaluere tett underveis
Innhold i funksjon som fagkoordinator:

- Faglig koordinator for enhet for nasjonalpark i dialog med styreledere og Statsforvalter [*Utvidet ansvar ift dagens kontaktperson*]
- Strategisk utvikling av enheten [*Ny oppgave ift dagens kontaktperson*]
- Økt kontakt og samarbeid med Miljødirektoratet, Statsforvalteren og STAF [*på vegne av gruppa holde tettere kontakt både mot Statsforvalter og Miljødirektorat, og slik bli et bedre bindeledd begge veier*].
- Planlegge og gjennomføre tiltak for effektivisert og harmonisert oppgaveløsning [*der det er relevant*]
- Ressurs/bistand til nasjonalparker som har behov. [*Per i dag er det særlig Forollhogna og eventuelt Blåfjella, Skjækerfjella og Lierne som har behov for tilførsel av ressurs*].

Rammer

Lønnsgodtgjørelse fagkoordinator: Økt lønn til fagkoordindator finansieres av Statsforvalterens budsjett.

Lønn vikar: Vikar finansieres av refunderte midler ifb med sykmeldinger hos nasjonalparkforvalterne og suppleres eventuelt med refusjon fra Miljødirektoratet (avklart).

Varighet: Ut året eller 10 måneder. Oppstart 1.juli eller så snart som mulig etter utlysning.

Evaluering: Evaluering av en slik ordning på slutten av året oppsummeres i et notat som grunnlag for innspill til behov for finansiering av en permanent lederfunksjon for nasjonalparkforvaltningsenheten hos Statsforvalteren i Trøndelag.

Forslag til vedtak:
Styrelederne er enig i at det bør kjøres en prøveordning i gjenstående del av 2022 med fagkoordinator for nasjonalparkforvalterne, der en del av ansvaret innebærer å være vikarressurs på tvers av styrene. Fagkoordinatorfunksjonen lyses ut blant nasjonalparkforvalterne og finansieres av KLMIs driftsbudsjett. Vikar er under ansettelse og finansieres av refusjon av sykepenger supplert med midler fra Miljødirektoratet.

Denne prøveordningen vil gi oss erfaringer og en bedre beskrivelse av behov for seksjonsleder og for vikarressurs for forvalterne. Dette er erfaringer som vi ønsker å formidle videre til Miljødirektoratet og understøtte behov for finansiering. En fagkoordinatorstilling vil kunne videreføres inntil en eventuell annen løsning finnes dersom det er budsjett for det.

VEDLEGG: BESKRIVELSE AV DAGENS ORDNING

Tidligere var Statsforvalterens ansvar knyttet til nasjonalparkforvalterne beskrevet i tildelingsbrevet. Det er blant annet sagt at Statsforvalteren skal: *I samarbeid med Miljødirektoratet, bidra med opplæring og veiledning av nasjonalpark-/verneområdestyrer slik at forvaltningsordningen for nasjonalparker og andre større verneområder fungerer godt og i tråd med formålet for ordningen.*

Forvalteren er ansatt hos Statsforvalteren ved Klima og miljøavdelingen. Faglig tilknytningspunkt er seksjon naturmangfold som ledes av Gry Tveten Aune, og det er her opplæring, veiledning og kobling til annet vernearbeid skal skje. En medarbeider på naturmangfoldsseksjonen, Inge Hafstad, har veiledningsansvar samt har gått inn som vikar for nasjonalparkforvalterne ved sykmeldinger. Forvalteren er en del av det samlede kompetansemiljøet hos Statsforvalteren. Dette betyr at ulike kompetansepersoner hos Statsforvalteren kan brukes ved behov og forvalter skal gjensidig kunne benyttes som kompetanseperson for saksbehandlere hos Statsforvalteren.

Personalansvar for forvalter er lagt til klima- og miljøverndirektør. Leder med personalansvar skal ivareta arbeidsgivers rolle og bestemmer bl.a. lønn, godkjenning av reiseregninger, underskriving av kontrakter, sørge for kontorsted m.m. Leder med personalansvar har også ansvaret for arbeidsmiljøet og trivsel i enheten, gjennomfører medarbeidersamtaler, HMS og internkontroll. Personalansvar for forvalter avviker fra andre ansatte på embetet i forhold til at leder med personalansvar ikke bestemmer forvalters arbeidsoppgaver (Arbeidsoppgavene bestemmes av styret til den enkelte).

Personaltilknytning og oppgavestyring delt mellom Statsforvalter og nasjonalparkstyre
Som gruppe er nasjonalparkforvalterne på størrelse med en seksjon med ni fast ansatte forvaltere og snart en på engasjement i ett år fremover. Forvalterne er ansatt hos Statsforvalteren ved Klima og miljøavdelingen. Faglig tilknytningspunkt er seksjon naturmangfold. Personalansvar er lagt til klima- og miljødirektøren.

Forvalterne får sine oppgaver fra sine respektive nasjonalparkstyrer gjennom linja til Miljødirektoratet. Det er ingen oppgaver i Statsforvalterens tildelingsbrev eller hovedinstruks som gjøres av nasjonalparkforvalterne. Forvalters rolle og oppgaver er beskrevet i Miljødirektoratets stillingsbeskrivelse for nasjonalpark-/verneområdeforvalter. Forvalteren er ansatt hos Statsforvalteren med en liknende stillingsbeskrivelse. Statsforvalteren kan ikke pålegge forvalter andre oppgaver enn det de får gjennom styrene. Eventuelle andre oppgaver må skje etter frivillig avtale mellom forvalter og Statsforvalter, og må avklares med styreleder i det respektive nasjonalpark- og verneområdestyre.

Organisering og kollegabistand forvalterne mellom i dag
Forvalterne organiserer selv møter en gang i uken. Dette er en viktig arena for kollegabistand. Møtene er også viktige for å lære av hverandre, samarbeide om prosjekter, unngå «privatisering» av praksis mm. Forvalterne utarbeider hvert år en felles VP for temasamlinger mm. Eksempler på samarbeid og kollegabistand mellom forvalterne kan være:

- Kollegainnspill på brev ved behov, både for å lære av hverandre og få konkrete innspill i en sak.
- "Fadderordning" ved nyansettelser.
- Forvaltere kan delta i hverandres møter med for eksempel teknisk hjelp i nettmøter.
- Samarbeide om uttalelser som er like for flere områder.
- Koordinere ferieavvikling slik at spørsmål besvares også i ferier.
- Forvalterne kan gis muligheter til å bistå hverandre faglig i kortere perioder ved sykdomsfravær og lignende. Dette kan bidra til å styrke egen kompetanse og skape variasjon i arbeidssituasjonen.

Forvalterne i Trøndelag velger selv en kontaktperson. Denne velges for ett år, men kan sitte i flere år. I 2022 er dette Hege Sæther Moen med Roar Pettersen som vara. Oppgavene til kontaktpersonen:

- Samordner innspill fra forvalterne og kontaktpunkt i kommunikasjon med avdelingsdirektør/seksjonsleder
- Oversender ferdig virksomhetsplan [*plan for felles aktiviteter for forvalterne*] til avdelingsdirektør
- Setter opp forvaltermøtene og rullering av møteleder

Minievaluering ordning for tre måneder med fagkoordinator og stillingsressurs

1. Hvordan opplever du ordningen med å ha en **fagkoordinator** for nasjonalparkforvalterne (positive effekter/utfordringer)?

Kommentar	Rolle
For nasjonalparkstyret her har det å ha en fagkoordinator veldig viktig nå med de utforfordringer vi har hatt med bemanning. Men selv uten bemanningsutfordringer tenker jeg at det en slik koordinator er viktig for styrene. Da vil fagkoordinator har ansvar for at kompetansene til de enkelte forvalterne vil kunne komme til alle styrene til gode ved at faglige problemstillinger blir diskutert godt blant forvalterne. Har forstått det slik at dette er gjort også tidligere, men med en ansvarlig koordinator blir dette formalisert og er en forsikring for styrene at det faglige er godt diskutert blant dem som har best kompetanse på akkurat den spesifikke saken.	Styreleder
Bra med fagkoordinator, men ressursen bør bli større.	Styreleder
Jeg har vel egentlig ingen kunnskap om hvordan dette fungerer i praksis, men i utgangspunktet så mener jeg en fagkoordinator må være en rasjonell løsning.	Styreleder
Som styreleder synes jeg det er positivt at vår nasjonalparkforvalter har en fagkoordinator og et fagnettverk å støtte seg på. Ordningen har vel ikke fungert så lenge at jeg har grundig nok innsikt å si hva som fungerer bra og ikke p.t.	Styreleder
Ikke kjennskap til/befatning med ordningen	Styreleder
Fagkoordinatoren bidrar med å utvikle felles praksis for forvalterne innenfor ulike arbeidsoppgaver. Fagkoordinatoren har løftet problemstillinger som dukker opp i et verneområde som også omfatter de andre områdene (Redningstjeneste/Politi/motorferdsel/bærekraftsmål m.m.). I arbeidet med å styrke kommunikasjonsarbeidet, vil det være viktig å ha en koordinator som kan løfte behovet til politikere og bevilgende myndigheter. Det har ikke den enkelte forvalter kapasitet til å følge opp. Da fortsetter vi i samme spor. Det kreves litt ekstra for å kunne ta tak i udekte behov eller endre praksis samt forbedre samhandling med andre fagmiljø utenfor miljøforvaltningen.	Forvalter
Dette syns jeg har fungert veldig bra. Kontakt mellom Statsforvalter og forvaltere har blitt bedre og vi forvaltere fungerer mer som en samlet gruppe. Det er orden på viktige møtearenaer som mandagsmøter og forvaltersamlinger. Koordinator sikrer at planlagte tiltak i VP gjennomføres. Dette er en ordning som bør videreføres.	Forvalter
Det er veldig positivt å ha en fagkoordinator, dvs en som kan følge opp i forhold til faglig kompetansebygging. Samt ha et ansvar knyttet opp mot å representere forvalterne i mer utadrettede sammenhenger, og ev koordinere opp mot andre aktører, eksempelvis Sametinget, politi, SNO, ulike sektorer +++ det er imidlertid litt vanskelig å evaluere ordningen etter såpass kort tid, da det vel i realiteten er lite ressurser tilgjengelig til å være fagkoordinater, da mesteparten av stillingsressursen må benyttes til å dekke opp vakanser/ vikarbehov, samt opplæring av nytilsatte vikarer.	Forvalter
Veldig bra at det ble en ordning med fagkoordinator for nasjonalpark-forvalterne. En slik ressurs kan være et viktig bindeledd mellom SF og forvalterne, koordinere arbeid som går på tvers av de ulike områdene og være en ressurs der det trengs. Har til nå gjort meg et inntrykk av at Fagkoordinator har hatt veldig mange andre oppgaver som må gjennomføres og dermed merket lite til «koordinatorrollen». Håper ressursen blir videreført og i større grad fristilles til akkurat en koordinerende rolle.	Forvalter
Jeg har ikke merket så mye til at vi har en fagkoordinator annet enn at Fagkoordinator er den som har planlagt samlinger og møter for alle forvalterne og fungert som vår representant i viktige møter. Det kommer vel kanskje av at det	Forvalter

ikke har gått så lang tid også, men jeg synes det har vært utelukkende positivt at vi har fått en slags seksjonsleder.	
Synes det er for tidlig å konkludere om, og hvordan ordningen har fungert. Så langt har jeg en opplevelse av at rollen ikke har fått «satt seg» ennå, at vi ikke har fått flyt i samhandlingen og at vi ikke kommer oss videre. Meget positivt at vi har en dedikert ressurs som skal arbeidet for fellesskapet, koordinere spørsmål/svar, sette opp virksomhetsplan, kompetanseplan, arrangere samlinger mm, og være vår felles kanal inn mot andre organer. Utfordringen kan være at fagkoordinators ressurs brukes som forvalterressurs hos enkeltstyrer, noe som kan gå på bekostning av fellesskapets behov/ønske?	Forvalter
Jeg opplever at det er behov for en slik ressurs, men at den ikke har fungert etter intensjonen da fagkoordinators ressurs i stor grad har gått til å fungere som vikar sammen med opplæring av to nye og oppfølging av deres oppgaver. Det har derimot vært en del dialog mellom de andre forvalterne og fagkoordinator, og jeg opplever at gruppa forvaltere er positive til rollen, og ønsker at den skal fungere.	Forvalter
Dette har vært bra, og kommer til å bli bedre og bedre etter hvert som ordningen får tid til å utvikle seg. En fagkoordinator vil bidra til at forvaltergruppa gis et kollektivt faglig løft, samt at det er rasjonalt at en person er kontaktperson for oss i forhold til ledelsen, STAF, Miljødirektoratet m.fl. for å følge opp felles spørsmål/henvendelser/saker, og gi forvaltergruppa en samlet tilbakemelding fra disse. Utfordringene kan være å kommunisere med oss forvalterne om saker/temaer som følges opp og at tilbakemeldingene gis på en rasjonell måte (har ikke vært noe problem altså, men ser at det kan utfordrende). Viktig at vi beholder «mandagsparten» og at koordinatoren bruker den som en utvekslingskanal, og at vi får gjennomført 2-3 fysiske forvaltersamlinger i løpet av året. Info kan også legges ut på Teams-gruppa.	Forvalter

2. Hvordan opplever du ordningen med å ha en **stillingsressurs** som kan bidra på tvers av nasjonalparkene (positive effekter/utfordringer)?

Kommentar	**Rolle**
Blir litt det samme som svaret over, det gis muligheter til å bruke erfaringer fra andre områder inn i nye. Selvsagt har hvert enkelt verneområde sine forskrifter og forvaltningsplaner som må legges til grunne, men mye er likt og da er det bra med noen som ser over "grensene".	Styreleder
For vårt område er sårbarheten vesentlig mindre nå med to ansatte i stedet for en. Tidligere så vi sårbarhet i forhold til både sykdom og arbeidsmengde, men dette løste seg stort sett enten gjennom ressurser fra Statsforvalteren eller innleie av eksterne ressurser.	Styreleder
Positivt med en slik ressurs som også kan bidra til kunnskapsutveksling. Utfordringen kan være avstandene til bosted, men jeg vil tro dette i stor grad kan kompenseres gjennom digitale møter.	Styreleder
Som beskrevet i første spørsmål synes jeg det er positivt at det er en stillingsressurs på tvers av nasjonalparkene.	Styreleder
Ikke benyttet hos oss, men er nok positivt. Kanskje den kan spisses mot bestemte fagområder.	Styreleder
Vårt område har ikke benyttet denne ressursen. Likevel har jeg inntrykk av det er positivt med en ressurs som kan bidra ved behov. Ressursen burde kanskje ha en kompetanse på et fagfelt som alle styrene har behov for og som ikke krever veldig god kjennskap til hvert enkelt område? F.eks. informasjon/kommunikasjon.	Forvalter
Ser veldig positivt på å ha en slik ressurs når det er sykmelding hos forvalter.	Forvalter
Må jo være positivt for styrer med spesielle behov, for eksempel i perioder med mye arbeid og behov for spisskompetanse (for eks. GIS, bevaringsmål, besøksstrategier, forvaltningsplan mm) Men denne kompetanse innehar	Forvalter

nødvendigvis ikke den dedikerte ressursen, så her burde vi vært dyktigere til å utnytte ulik kompetanse i fellesskapet (dyrke styrke)	
Vi har nok heller ikke greid å utnytte stillingsressursen på tvers slik vi har ønsket, ennå, men når de to nye nå er mer selvgående vil dette kunne bedres. De nye forstår oppgavene bedre og vikarressursen (Sara) kan lettere benyttes i flere områder. For at fagkoordinatorrollen skal fungere godt nok bør det tilføres mer ressurs enn vikarbehovet. Slik situasjonen har vært nå er ikke dette tilfelle, og fagkordinator har forsøkt men ikke lyktes godt nok med koordinatorrollen. Det at det over lang tid har vært fravær og flere vikarer inne i Blåfjella, har ført til et etterslep på oppgaver og en ryddejobb for å få oversikt å komme i gang. Dette ville nok vært lettere om ordningen hadde blitt etablert tidligere. Dersom vi hadde en fagkoordinator da sykemeldingene kom i Blåfjella ville denne i større grad kunne tatt over tidligere og hatt bedre innsikt i oppgaver og situasjonen i det aktuelle området. Slik det har vært har vi vært tre nye i det aktuelle området, der en (fagkoordinator) kjente til forvalteroppgavene men ikke det enkelte område.	Forvalter
Etter hvert som vikarforvalter er blitt «varm i trøya» er dette veldig positivt. Her skjer det også utveksling av hvordan de ulike styrene jobber – saksframlegg, rutiner, vurderinger i saker. Her får vi en viss utveksling mellom styrene som gjør at vi (alle styrene/forvalteren) framstå mer likt – vil får en mer lik forvaltning og danne en felles presedens på en positiv måte. Utfordringen er at vikar kun er inne en kort tidsperiode og ikke får følge opp saker over lengre tid. Viktig at vikar får muligheten til å delta på både styremøter og befaringer osv. For oss forvaltere er det viktig at vi har en fast vikar som er en fullverdig forvalter i gruppa – det gjør oss mer robuste!	Forvalter

3. Hvordan opplever du **personalressurstilgangen ved sykefravær/permisjoner** for nasjonalparkforvalterne med/uten stillingsressurs?

Kommentar	Rolle
Etter at ordningen med koordinator og den ekstra resursen vi fikk i arbeidet med forvaltningsplanene har det vært veldig bra. Hadde ikke dette vært på plass så tror jeg vi fortsatt hadde stått på stedet hvil i prosessene med forvaltningsplanene.	Styreleder
Vanskelig å si da vi ikke har hatt sykemeldinger i nevnte periode	Styreleder
En stillingsressurs ved sykefravær/permisjoner er nødvendig for å opprettholde funksjonell saksbehandling og oppsyn.	Styreleder
Når alt fungerer bra, er det selvsagt et mindre tema. Men vi er sårbare, noe vi fikk merke svært godt under det tragiske rundt nasjonalparkforvalteren i Lierne. I lys av ROS-analysen av vår sårbarhet, er det en helt nødvendighet at vi har en back-up når situasjonen oppstår.	Styreleder
Viktig å ha en god og avklart løsning for slike situasjoner. Vi vet jo at det vil oppstå, og det er da naturlig at det etableres ordning som ivaretar dette. Siden det krever litt erfaring å hoppe inn i slike situasjoner, er det fordel med en erfaren forvalter.	Forvalter
Vi er to stillinger i vårt område nå og personalressurssituasjonen oppleves trygg og gir oss større fleksibilitet av den grunn. Ved lengre sykefravær vakanse er det en trygghet å vite at statsforvalteren har en kompetent vikarressurs til rådighet for oss.	Forvalter
Ser veldig positivt på å ha en slik ressurs når det er sykmelding hos forvalter.	Forvalter
Har ingen erfaringer med en slik ressurs/ordning.	Forvalter
Dette har jeg ingen opplevelse av ift. I vårt område har det ikke vært sykefravær/permisjoner. På generelt grunnlag er det jo selvfølgelig positivt at Statsforvalter er rigget med personalressurs som kan «hoppe på i fart» når det	Forvalter

oppstår uforutsett sykefravær eller permisjon. Dette bygger robusthet for organisasjonen. Det er heldig å ha Inge H i bakhånd.	
Ressursen har vært for liten til å dekke behovet. Når fagkoordinator også har oppgaver i eget område blir det vanskelig å strekke til. Forvalter som er i Trollheimen fra før har ikke evnet å ta over ansvar for oppgavene i Trollheimen i tilstrekkelig grad til å avløse fagkoordinater nok. Vikaren som nå har funnet ut av oppgavene i større grad vil etter hvert kunne fylle vikarrollen bedre.	Forvalter
Forollhogna hadde en periode fra februar til juli/august 2022 uten vikarressurs (40%) som har ført til redusert framdrift av vårt arbeid, samt større belastning på den andre forvalteren. Etter hvert har vi fått tilgang på vikarressursen – det har vært bra, og vi fått bistand til saksbehandling som bl.a. gjør at vi til siste møtet i 2022 klarte å levere mer til styret. Det er utfordrende for styret dersom sekretariatene blir redusert over tid og at det ikke settes inn vikar. Dette er egentlig forhold som styreleder bør kobles på når situasjonen oppstår, og videre at styret blir kjent med forholdet dersom der varer over tid. Dette handler om hvilken drift styret forventer også. Miljødirektoratet bør vel også ha en mening om dette dersom en vakanse oppstår over tid?	Forvalter

4. Bør vi videreføre **ordningen** med fagkoordinator og stillingsressurs og hva er det i såfall viktigst at den bidrar til? (Eventuelt hva er ønskelig/ikke ønskelig å videreføre?)

Kommentar	**Rolle**
Helt klart så bør dette videreføres. Det viktigste er å vite at ressursene er der slik at oppgaver blir gjort, selv om det blir sykdom/fravær på den faste forvalter. Det å videreføre ordningen med koordinator og stillingsressurs er viktig, men syns jeg må presisere at det må ikke gå på bekostning av forvalter 2 stillingen i her. Det kan være at med to forvaltere vil man kunne løse mer at fravær selv, i vertfall i kortere perioder, da vil kanskje koordinatoren være viktigst, det at noen har et overordnet formelt ansvar for å koordinere erfaringer og kompetansedeling.	Styreleder
Ingen sterke oppfatninger om dette, men viktig at det er tilgjengelig ressurser dersom en av våre forvaltere eksempelvis blir langtidssykemeldt, evt. kan også en sterkere prioritering av arbeidsoppgavene i alle fall delvis løse slike utfordringer.	Styreleder
Jeg mener det bør opprettholdes da det bidrar til større kontinuitet i arbeidet og faglig støtte til forvaltere, kanskje spesielt nye forvaltere.	Styreleder
Som beskrevet over mener jeg bestemt det. Ordningen bør fungere lengre før man foretar evt. endringer/ korrigeringer på dette.	Styreleder
Ordningen bør videreføres. Det vil kunne løfte forvaltergruppa og forvaltningen framover. Det vil også være med på å synliggjøre verneområdeforvaltningen i avdelingen, og bidra til enda bedre samarbeid og utveksling av kunnskap/erfaringer mellom avdelingen og verneforvaltningen.	Forvalter
Ordningen med fagkoordinator må videreføres, og er svært viktig for å løfte arbeidet vårt med verneforvaltning i Trøndelag til et bedre faglig nivå. Både fordi vi samarbeider bedre og fordi vi får synliggjort felles utfordringer og kan løse disse i fellesskap. Det er viktig at fagkoordinatoren har tid til å prioritere arbeidsoppgavene med å gjennomføre tiltak i VP, løfte blikket og ta tak i felles utfordringer. Vikarressursen er selvfølgelig viktig for at den daglige forvaltningen av verneområdene ivaretas, særlig i den situasjonen vi er i nå med langtids sykemelding.	Forvalter
Det er fint med videreføring av fagkoordinator, men er veldig usikker på om det bør kobles opp mot det som betegnes som stillingsressurs. Det er jo nokså uforutsigbart hvor stor behovet for vikarressurs er, og når det også må legges inn opplæring av vikarer så kan det bli lite fokus på oppgaven som fagkoordinator. Er også redd for at oppgaven som fagkoordinator kan bli lite attraktiv når man også	Forvalter

skal være en løpende vikarressurs i mange ulike områder … samt opplæring. Det kan vel også fort gå ut over det området der man selv i utgangspunktet er fast tilsatt, og se at disse oppgavene «lider» under manglende oppfølging er vel heller ikke så attraktivt. En fagkoordinator bør være en attraktiv og faglig utviklende rolle for en person som har god oversikt over fagfeltet «lokal forvaltning av store verneområder», og samtidig bør man nok sitte tett på ledelsen, og evne å kommunisere på tvers med forvaltere.	
Jeg er støtter fullt ut et behov for en fagkoordinator i Trøndelag. I Innlandet har vi en lignende koordinator, men som også er forvalter i Jotunheimen. Denne ressursen tar ofte rollen som ansvarlig for oppgaver på tvers av områdene, koordinerer møter/samlinger etc. Dette er veldig nyttig for oss andre forvaltere, som ofte har en rekke andre oppgaver som bør prioriteres.	Forvalter
Ressurser til å bidra med saksbehandling, erfaring og kjennskap til forvaltningssystemet er viktig ved sykmeldinger. Jeg mener at ordningen med fagkoordinator og særlig stillingsressurs bør fortsette. Det er fint og ryddig at det er en fagkoordinator som samler trådene fra alle forvalterne, noe jeg anser som positivt. Det er også positivt å ha en stillingsressurs tilgjengelig når det er sykmelding blant forvalterne.	Forvalter
Jeg mener vi må ha en ordning med fagkoordinator hvis vi skal samhandle. Denne resursen må da benyttes til fellesaktiviteter. Denne rollen må rendyrkes som koordinator for fellesskapet, og ikke ha annet ansvar utover det som følger av eget VO-styre eller ha beslutningsmyndighet på vegne av de andre forvalterne. For min del er det viktig å presisere og tydeliggjøre at det er verneområdestyret som er forvaltningsmyndigheten og som gir oss forvalterne oppgaver.	Forvalter
Jeg tenker ideen er god, og at ordningen vil kunne fungere bedre når de nye er mer på plass. Men det må sikres at ressursen er tilstrekkelig. Fram til nå har det i prinsippet ikke vært ekstra personalressurs tilført, bare flyttet på eksisterende ressurser for bedre å utnytte gruppas samlede ressurser.	Forvalter
Ja! Fagkoordinatoren bør få «rom» til å rendyrke rollen og funksjonen, og det bør unngås at den kobles for tett inn i vikarsituasjonene som oppstår slik at ikke fagkoordinatoren blir «slukt» av en vikarsituasjon. Fast vikar-ressurs for forvaltergruppa har vel vist seg å være nødvendig for året som har gått, se kommentarer i pkt. 2 og 3. Kontinuitet for ressursen – fast stilling som «ambulerende forvalter», er avgjørende for at dette skal være vellykket – opplæring av ny person hvert år vil kunne erfares som tidstyv for forvaltergruppa.	Forvalter
Jeg har ikke noen førstehånds kunnskap om hvordan denne ordningen har fungert på «innsiden», men sett utenfra oppleves det som ryddig å ha en fagkoordinator for en så stor gruppe. Jeg støtter også tilgangen til vikar på tvers av de forskjellige forvaltningsområdene, det var en periode ekstremt stor belastning på de fast ansatte på naturmangfoldseksjonen.	Tillitsvalgt

5. Andre kommentarer:

Kommentar	**Rolle**
Ja, bør absolutt videreføres som en koordinatorstilling. Viktig for å koordinere, etablere felles møteplasser og jobbe med saker på tvers av flere styrer.	Styreleder
Som følge av ressursmangel i en periode har vi prioritert saksbehandling framfor revisjon av forvaltningsplanene. Til Forvaltningsplanarbeidet har vi nå hyret inn ekstern hjelp til prosessveiledning og for å lage framdriftsplan og innhold.	Styreleder
Når en nasjonalparkforvalter tas ut fra et eksisterende styre er det en periode der det blir ekstra arbeid på den andre forvalteren mens man bygger opp kompetansen til vikaren. Dette kan gå ut over oppgavene i den nasjonalparken	Forvalter (muntlig)

koordinatoren blir sittende i, og gjør det desto viktigere at det er en permanent ordning og ikke basert på vikarer.	
Fagkoordinator er en veldig god og kompetent person for en slik rolle, og hun er lydhør og har god evne til kommunikasjon mot forvalterne. Men det har blitt alt for lite tid til å følge opp rollen som fagkoordinator, så det vil fort bli en veldig frustrerende situasjon, der man ser at det mye som burde følges opp og som det ikke er rom for å prioritere. Det er også behov for avklaring og tett samarbeid opp mot ledelsen, og fortsatt kan det være litt uklart hvilken rolle de forskjellige har.	Forvalter
Opplever at fagkoordinatoren (og andre forvaltere for øvrig) har mye å gjøre	Forvalter
Ved sykefravær i Blåfjella har det vært ekstra krevende at forvalteren der ikke hadde tilstrekkelig erfaring i ordningen / rollen slik at han når han var inne i mindre deltidsarbeid også hadde oppfølgingsbehov.	Forvalter
Uheldig om ordningene med både fagkoordinator og vikar opphører før vi får dette godt i gang. Nå har vi investert såpass mye ressurser (tid) i ordningen at vi bør kunne få prøvd ut dette gjennom hele 2023 – da har vi et bedre grunnlag å foreta en mer helhetlig evaluering og evt. justeringer. Uheldig dersom dette opphører nå eller at det blir utskiftinger av personene.	Forvalter
Naturviterne støtter forslaget med en fagkoordinator for Nasjonalparkforvalterne. I utgangspunktet skulle dette ha vært en seksjonsleder. Gruppen er på så mange at det ville vært klart beste løsning. Med så mange i en gruppe blir fagkoordinatorrollen for lett. Det burde være en seksjonsleder som kunne hatt faglig ansvar for gruppen, holdt kontakten mellom Statsforvalteren og gruppen og opp mot Miljødirektoratet. I tillegg kunne seksjonsleder steppet inn der det var behov ved sykdom eventuelt der det trengs ekstra ressurser for en periode. Dette hadde minsket trykket på saksbehandlere hos Statsforvalteren som har tatt denne rollen i perioder. Nasjonalparkforvalterne er underlagt seksjonen Naturmangfold. Denne seksjonen er en stor seksjon i utgangspunktet. En seksjonsleder for Nasjonalparkforvalterne hadde frigjort en del ressurser for naturmangfoldseksjonen.	Fagforening
To funksjoner med ulik innretning. Vikarfunksjonen kan ta for mye av tiden slik at man ikke får nok tid til koordinatorstillingen. Kan bli en belastning for den som er koordinator og dermed ikke bli en veldig attraktiv stilling. Kan være en mulighet for rullering av funksjonen? Hvilken rolle har den enkelte i dette må vi se på. (Avdelingsdirektør/personalleder/fagansvarlig naturmangfold, fagkoordinator). La koordinatoren få tydelige roller.	Kommentarer fra møte med forvalterne

Statsforvaltaren i Vestland

Vår dato: 22.05.2026
Vår ref: 2024/18183
Dykkar dato:
Dykkar ref:

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandlar, innvalstelefon
Aslaug Aalen, 5557 2013

Høyringsuttale - Utgreiing av alternativ for organisering av verneområdeforvaltarar

Innleiing

Viser til invitasjon til å komme med innspel til høyringa av *Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere.* Takk for høve til å komme med innspel.

Målet for utgreiinga er å *"gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene"*

Vi synes utgreiinga er grundig og god. Vi vil i første del gje tilbakemelding på tiltaka som uansett er tilrådd å gjennomføre jf kap 5.1 i utgreiinga, og deretter kommentere på dei ulike alternativa.

Intern prosess for høyringa

Forvaltarane har laga saksutgreiing til styra om høyringa og dette arbeidet har ikkje statsforvaltaren teke del i. Vi har hatt ein eigen prosess med gjennomgang av dei enkelte forbetringsforslaga og alternativa, der forvaltarane, miljødirektør og seksjonsleiar på naturmangfald har delteke. Saka har og vore drøfta i leiarmøte ved embetet.

Dagens situasjon i statsforvaltaren i Vestland

I Vestland har vi fire forvaltningsknutepunkt med åtte forvaltarstillingar. For tida er det to personar som jobbar redusert, og vi har inne to vikarar i deltidsstillingar. Nyleg vart det tilsett kommunikasjonsrådgjevar for villrein. Hardangervidda har ikkje lokal forvaltning, statsforvaltaren er forvaltningsstyresmakt og vi har ein person som er dedikert til oppgåva. Såleis har vi no ei gruppe på 12 medarbeidarar som jobbar med dei store verneområda, utan dei to vikarane er det 10 personar. Vi forventar ein auke med ei stilling knytt til oppfølging av tiltaksplanen for villrein i Nordfjella, truleg frå 2027.

Forvaltningsknutepunkt	Forvaltarar	Område
Sandane	2	Ålfotbreen, Naustdal-Gjengedal, Jostedalsbreen
Gaupne	3	Jostedalsbreen, Breheimen, Jotunheimen
Aurland	3 (+2)	Nærøyfjorden, Stølsheimen, kommunikasjon
Rosendal	1	Folgefonna
Bergen	1	Hardangervidda

E-postadresse: sfvlpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvaltaren.no/melding
Postadresse: Njøsavegen 2, 6863 Leikanger
Besøksadresse: Njøsavegen 2, Leikanger; Solheimsgaten 13, Bergen; Fjellvegen 11, Førde
Telefon: 57 64 30 00
www.statsforvaltaren.no/vl
Org.nr. 974 760 665

Foreslåtte betringspunkt i dagens ordning

1. *Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne.*
    a. *Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)*
    b. *Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S*
    c. *Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.*

Auke i kapasitet og ressursar hjå statsforvaltaren er det viktigaste punktet for å betre situasjonen. Av dei nemnde tiltaka er tilsetting av seksjonsleiar det som vil ha mest å seie for oss.

Tildelinga per forvaltarstilling må vere i samsvar med reelle utgifter, 1,3 mill er allereie begynt å bli litt lite, gitt lønsveksten. Det er bra at det er lagt inn prisjustering, slik at tildelinga kan følgje kostnadsutviklinga. Slik det er i dag må miljøavdelinga dekke inn det som ikkje strekk til i løyvingane.

Vi støtter at det vert tilført midlar til å tilsetje seksjonsleiar eller fagkoordinator. For forvaltarane er det viktigast med ein fagkoordinator, dei er ikkje så opptekne av å ha ein eigen seksjonsleiar. Dei ønskjer ein person som kan faget, og som kan koordinere felles oppgåver, samlingar med meir, og som fasiliterer aktiviteten i gruppa. Det er veldig viktig for dei å halde på den tette kontakten med miljøet elles i avdelinga.

For leiinga på miljøavdelinga ville det vore ein klar fordel med ein eigen seksjonsleiar. Då ville vi hatt tre likestilte seksjonsleiarar i organisasjonen, og vi kunne fått til eit betre samspel internt i avdelinga, med framleis god inkludering av forvaltarane. Sjølv om personalleiinga fungerer greitt i dag, så ser vi eit stort unytta potensiale i betre leiing og administrasjon av forvaltarane. Personalansvar, fagleg koordinering og rettleiing og økonomistyring heng tett saman, og vi ser det som lite tenleg å skilje på dette gjennom å ha ein fagkoordinator utan personalansvar, og utan deltaking i leiargruppa på avdelinga. Sjå også punkt 4 under. Vi er obs på at det framleis må vere eit klart skilje i rolla til statsforvaltaren og rolla til verneområdestyra.

Når det gjeld faglege råd og bistand, etterspør forvaltarane særleg juridisk kompetanse. Dette vil nok andre medarbeidarar i miljøavdelinga også ha svara, då vi alle jobbar mykje med regelverk og per no berre har tilsett ein jurist. Vi er i ferd med å tilsetje fleire juristar, så situasjonen kan bli betre etter dette. Dette er eit felt der betre koordinering mellom embeta ville vore ei klar betring for å sikre lik handsaming, det er også særleg aktuelt der statsforvaltaren har klaga på vedtak i verneområdestyret.

1. *Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne.*

Det er nødvendig å gjere skriftleg korleis rollefordelinga er. Dette står ingen stader i dag, og det er positivt å få det inn i til dømes hovudinstruksen. Klargjeringa må støtte opp under det nødvendige faglege samarbeidet mellom statsforvaltaren og forvaltarane.

2. *Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning.*

Denne er viktig for å få fram at verneområdestyret er avsendar på vedtak og ikkje statsforvaltaren. Det er mogleg å skilje dette i sakshandsamingsverktøyet Elements, men det vil vera eit økonomisk spørsmål.

3. *Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.*

Vi støttar dette punktet, meir fleksibilitet gir effektivitet. Dette er særleg viktig for dei som sit aleine som forvaltarar i knutepunkta. Det at forvaltarane kan gjere oppgåver for fleire styre kan bidra til å utvikle kompetansen til forvaltarane, då dei kan spisse seg innanfor nokre felt og bidra utover eige verneområde innan dette feltet. I tillegg kan det bli lettare å dekkje opp for sjukmeldingar og andre fråvær. Det er ein føresetnad med god dialog med styreleiarane om dette. Dei må vere orienterte og bli trygga i at det framleis er nok ressursar til deira oppgåver. Det å bruke forvaltarressursar på tvers mellom styre vil krevje ein del koordinering og at leiar er godt oppdatert på utfordringar og behov i dei ulike områda. Dette har vi ikkje kapasitet til i dag, og det bygger opp under behovet for ein seksjonsleiar, sjå punkt 1c).

4. *Innføring av "Forvalterskolen"*

Forvaltarane er svært positive til dette tiltaket. Miljødirektoratet rettleiar ikkje nytilsette spesifikt per i dag. Det å gjennomgå ei standardisert opplæring ved oppstart ,ville vore veldig bra. All opplæring bør samlast og gjerast tilgjengeleg på ein stad, slik at det vert lett å finne tilbake også for dei meir erfarne.

5. *Faste intervaller på forvaltersamlinger*

Dette tiltaket støttar vi.

6. *Endringer på forvaltningsknutepunkter*

Det er ikkje behov for å endre på dei fire forvaltningsknutepunkta i Vestland p.t., men vi støttar at dette kan gjerast ved behov.

7. *Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre*

Vi viser til vårt innspel på forslaget til ny besøkssenterstrategi. Vi trur det er eit stort unytta potensiale i betre samarbeid mellom forvaltninga og besøksentra. Det å formalisere samarbeidet er eit viktig skritt i rett retning.

8. *Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene*

Vi kjenner oss igjen i at det er svært varierande korleis samarbeidet med SNO fungerer i dei ulike verneområda, slik det går fram i utgreiinga. Ettersom utviklinga er at SNO i liten grad har behov for kontor, gir det lite meining å bruke det som ein premiss for lokalisering av knutepunkta. Det viktigaste er at det er eit godt samarbeid. Argumentet med turnover hos forvaltarane verker litt søkt, då det like gjerne er sårbart ved turnover hos SNO.

Utgreidde alternativ

1. *Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne*

Forvaltarane heller til at dette er det beste alternativet. For forvaltarane har det stor verdi å vere knytt geografisk til det fylket ein er i. Det kan vere eit godt samarbeid mellom forvaltarane sjølv om dei har den same tilknytinga som i dag. Som vist til i utgreiinga er det positivt for verneområdeforvaltninga samla sett, at forvaltarane er lokalisert i same embete som er forvaltningsstyresmakt for andre verneområde i fylket.

Hardangervidda er i ein spesiell situasjon uansett kva alternativ som vert vald. Vi ønsker lokal forvaltning også for dette verneområdet, og vi vil gjerne bygge opp under eit forvaltningsknutepunkt på vestsida av vidda.

2. *Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere*

For Vestland spelar det ikkje så stor rolle for forvaltarane, då dei får behalde si tilknyting, men dei har forståing for at andre forvaltarar vil finne det problematisk å få ei ny tilknyting. Nokre forvaltarar meiner likevel at dette alternativet *prinsipielt sett* er det beste.

Leiinga i miljøavdelinga legg meir vekt på at vi treng ei eiga leiarstilling for forvaltarane, og dersom det er ein føresetnad at vi tek i mot forvaltarar frå andre embete for å kome opp i eit høgt nok tal medarbeidarar for å utløyse ei leiarstilling, så kan vi ta i mot fleire. Geografisk gir det mest meining å ta i mot forvaltaren frå Møre og Romsdal. Vi har alt eit samarbeid i dag gjennom forvaltninga av verdsarven i Geirangerfjorden og Nærøyfjorden. Vi er usikre på korleis det vil fungere for dei forvaltarane som i dag er fordelt på Rogaland og Agder å bli overført til Vestland, men vi går ikkje nærare inn på dette her, då vi reknar med at dette blir tatt opp i høyringssvara frå Agder og Rogaland.

Uavhengig av arbeidsgjevaransvar meiner vi at det er viktig at dei forvaltarane som held til i fylke med få andre forvaltarar, kan få høve til eit formalisert fagfellesskap med forvaltarar i eitt eller fleire andre fylke med fleire forvaltarar. Dette for å sikre god kompetanseutvikling og lik praksis.

3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet

Med grunnlag i utgreiinga vurderer vi dette alternativet som svært lite aktuelt. Vi meiner at alternativ 1 og 2 med styrkt leiing vil ha betre effekt på kriteria enn å samle leiinga på ein sentralisert stad. Vi trur Miljødirektoratet har undervurdert verdien av å ha ei sterk tilknyting til det faglege og geografisk nære miljøet hos statsforvaltaren.

4. Opprette en egen organisasjon

Med grunnlag i utgreiinga vurderer vi dette alternativet som svært lite aktuelt. Vi vil peike på at dette alternativet er mest kostbart, samstundes som forvaltarane i stor grad vil miste koplinga til statsforvaltane. Det er ei langt betre løysing å nytte ekstra ressursar til å forbetre løysinga vi har i dag, utan å miste fordelane.

Oppsummering

Statsforvaltaren i Vestland vil tilrå at dei foreslåtte betringspunkta vert gjennomført uansett kva modell som vert vald for organisering av verneområdeforvaltarane. Det viktigaste punktet er å auke kapasitet og ressursar hjå statsforvaltaren, og av dei nemnde tiltaka er tilsetting av seksjonsleiar det som vil ha mest å seie for oss. Vi kan gjerna halde fram med dei forvaltarane vi har i dag, men kan også ta imot medarbeidarar frå andre embete. Vi trur at Miljødirektoratet har undervurdert verdien av å ha ei sterk tilknyting til det faglege og geografisk nære miljøet hos statsforvaltaren, og vil rå i frå alternativ 3 og 4 i utgreiinga.

Med helsing

Aslaug Aalen
miljødirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren
i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato: 20.05.2026
Vår ref: 2026/17754
Deres dato:
Deres ref:

Miljødirektoratet
PB 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Kristin Lugg, 69 24 75 58

Høring - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for verneområdeforvalterne - uttalelse fra SFOS

Vi viser til *Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere* oversendt til oss 13.4.2026. Miljødirektoratet har fått oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) om å *gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene,* og har frist til å sende sin tilrådning innen 1. juli 2026. Miljødirektoratets målsetning for denne utredningen er å bidra til en styrket forvaltning av verneområdene. Statsforvalterne er bedt om å gi innspill og i denne sammenheng ivareta eventuelle innspill til forslaget fra verneområdeforvalterne ansatt i embetet.

Bakgrunn
Bakgrunnen for oppdraget er kjente utfordringer ved dagens organisering, der statsforvalterne har arbeidsgiveransvar for forvalterne, mens verneområdestyrene har instruksjonsmyndighet for forvalternes tid og oppgaver. Utfordringene er knyttet til uklar rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene, begrenset kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging, liten fleksibilitet i ressursbruk, varierende opplæring og kompetansestøtte, samt uklar rolleforståelse mot publikum.
Samtidig trekkes det frem viktige styrker ved dagens ordning, særlig forvalternes tilknytning til statsforvalternes fagmiljøer.

Nasjonalparkforvalternes innspill
Vi har per i dag 3 nasjonalparkforvaltere og 1 verneområdeforvalter med styre hos oss, fordelt på 4 verneområdestyrer (vi kaller dem heretter for *nasjonalparkforvalterne*). Vi er i ansettelsesprosess for en nasjonalparkforvalter til, så i utgangspunktet skal vi være 5 forvaltere fordelt på 4 styrer. Vi har altså en historikk med 3 nasjonalparkforvaltere, og utvider nå til 5. I forbindelse med denne høringen har vi hatt en samtale med de ansatte – og her følger deres innspill:

De foreslåtte tiltakene i alternativ 1 (særlig kapittel 5.1.6–5.1.10) vurderes som fornuftige å gjennomføre uansett hvilken grad av omorganisering man går for, inkludert forvalterskole, styrking av nettverk, skape fungerende forvaltningsknutepunkt og et tettere faglig samarbeid med besøkssenter og SNO.

E-postadresse: sfospost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Pb 325, 1502 Moss
Besøksadresse: Moss: Vogts gate 17, Drammen: Dr. Hansteinsgate 9, Oslo: Stensberggata 27
Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/os
Org.nr. 974 761 319

Nasjonalparkforvalterne samarbeider innenfor embetet i dag, men de har også et stort utbytte av å samarbeide med de som har lignende verneområder å forvalte (gjelder særlig de marine verneområdene). Et tettere faglig samarbeid gjennom koordinatorroller, flere samlinger og eventuelt en leder i større miljøer kan bidra positivt, men de tenker at man kan få til dette uten å etablere et nytt styringsnivå. Samtidig understrekes det at disse stillingene er selvstendige, og at enhver nasjonalparkforvalter kan ta initiativ til samarbeid med andre forvaltere.

Faglig oppfølging fungerer i dag gjennom en kombinasjon av Miljødirektoratet, Statsforvalteren og uformelle nettverk, og denne fleksible modellen oppleves som en styrke. Samtidig er det positivt dersom det blir enklere å samarbeide på tvers og sikre bedre støtte til nye forvaltere, for eksempel gjennom fadderordninger, forvalterskole og mer formaliserte møteplasser.

Tilknytningen til Statsforvalterens fagmiljø trekkes frem som særlig viktig, både for faglig støtte og tilgang på kompetanse på ulike tema. De opplever at samarbeidet allerede fungerer godt mange steder, og mener at utfordringer heller bør løses der de oppstår fremfor gjennom større strukturelle endringer.

Oppsummert er det et ønske om å bygge videre på dagens ordning, styrke samarbeid, fleksibilitet og kompetansedeling, men unngå tiltak som svekker lokalt eierskap eller flytter forvalterne bort fra eksisterende fagmiljøer.

Det er bred støtte for å videreutvikle dagens modell fremfor større omorganisering, og alternativ 1 fremstår som det beste, med eventuelt alternativ 2 som en mulig løsning dersom forvalterne knyttet til SFOS fortsatt forblir der de er i dag. De mener videre at det er viktig at synspunktene til forvalterne som eventuelt blir berørt av endringer blir lyttet til.

Øvrige innspill fra Statsforvalteren

Fra Statsforvalterens perspektiv oppleves dagens organisering i hovedsak å fungere godt, og vi kjenner oss ikke igjen i utfordringene som er skissert som bakgrunn for utredningsoppdraget, med unntak av finansieringen. Vi har over tid hatt en stabilitet blant nasjonalparkforvalterne våre, og ikke hatt så mange forvaltere. Vi opplever at dagens organisering er håndterbar med dagens ressurser, men vi kan samtidig se at det er en sårbarhet knyttet til små fagmiljøer og enkeltpersoner, særlig ved sykefravær eller turnover, og det er, i dag, begrenset fleksibilitet til å bistå hverandre på tvers av områder.

Vi støtter derfor en økning av ressurser til Statsforvalter i form av en dedikert leder eller forvalterkoordinator. Vi er usikre på når innslagspunktet bør være for å ha en dedikert leder til dette, men omtrent 10 forvaltere for finansiering av en hel seksjonslederstilling høres fornuftig ut. Det avhenger av om rollen kun handler om personaloppfølging, eller om den også skal bidra til faglig utvikling. Dersom man ikke får fylt hele lederstillingen med oppfølging av nasjonalparkforvalterne, bør man kunne benytte resten av stillingen til andre oppgaver hos Statsforvalterne.

Vi støtter også forslaget om å gjøre ordningen mer fleksibel ved at Statsforvalteren får anledning til å omfordele nasjonalparkforvalternes tid direkte uten å avklare dette med styret. Statsforvalteren vil kunne ha en mer helhetlig oversikt over arbeidsmengden til forvalterne. Arbeidsmengden til den enkelte forvalteren kan variere gjennom perioder, det kan være behov for å jobbe redusert, forvalterne kan ha behov for å fordype seg i noe, eller noen slutter. Vi tror at økt fleksibilitet til å fordele enkle oppgaver mellom nasjonalparkforvalterne kan gjøre ordningen mer robust og mindre

sårbar for utskiftning. Løsningen forutsetter at styrets delegeringer må ivaretas og at nasjonalparkstyrets leder og personalleder hos Statsforvalteren samarbeider om det felles ansvaret de har for nasjonalparkforvalteren.

Statsforvalteren og nasjonalparkforvaltningen har gjensidig nytte av hverandre både innenfor verneområdeforvaltning av små og store verneområder internt i embetet, men også innenfor forvaltningstemaer som strekker seg utenfor verneområdene, f.eks. Villrein- og Oslofjordarbeidet. Flere av fagområdene som Statsforvalteren har ansvar for har koblingspunkter med verneområdeforvaltningen, for eksempel på plan-, arts-, tilskudds-, forurensnings- og vannforvaltningsområdet. Synergieffekten av geografisk overlapp mellom nasjonalparkene og vårt geografiske nedslagsfelt er derfor betydelig. Eksterne forholder seg primært til Statsforvalteren i sitt fylke.

Den lokale tilknytningen for nasjonalparkforvalterne tror vi er viktig for å ivareta sterke fagmiljøer og god erfaringsutveksling mellom nasjonalparkforvaltere og Statsforvalteren. Vi har for eksempel etablert et «diskusjonsforum» internt hos oss, der verneområdeforvalterne av små og store verneområder og jurist møtes annenhver uke for å diskutere skjønnsrom og utfall i konkrete saker. Her får man en bred diskusjonsflate, og mulighet til å nivellere praksis. Dette er også et kollegium som nasjonalparkforvalterne drar nytte av i andre sammenhenger – da det blir enklere å vite hvem man kan spørre om f.eks. trua arter/anskaffelsesrutiner/IT-hjelp/kunnskap om kommunen osv.

Konklusjon
Vi har ikke noe imot å samle arbeidsgiveransvaret hos oss for flere verneområder utenfor embetet, men vi er negative til å eventuelt flytte noen av våre eksisterende verneområdeforvaltere til et annet embete, da vi opplever å ha gjensidig nytte av å ha nasjonalparkforvalterne som en del av vårt fagmiljø. Overordnet tenker vi derfor at det er best å videreføre dagens ordning med forbedringspunktene som er foreslått i alternativ 1.

Vi mener nasjonalparkforvalterne bør ha en regional tilknytning og derfor fortsatt være ansatt hos Statsforvalterembetene. Vi ser derfor alternativ 1 eller 2 som aktuelle. Vi foretrekker alternativ 1, og mener utfordringene som er beskrevet kan løses innenfor dette.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
avdelingsdirektør
Klima- og miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Vår dato: 20.05.2026

Vår ref: 2024/13676

Deres dato:

Deres ref: 658f22c0-ecbe-44f9-bd40-d2b8ab91f471

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Sigrun Ringvold Børresen, 33371189

Høringsinnspill - Miljødirektoratets forslag til ny organisering - utredning av organisering av verneområdeforvaltere

Vi viser til brev av 13. april 2026, Høring av Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for verneområdeforvalterne. Det er gjort en grundig utredning, som peker på flere viktige forbedringspunkter som bør gjennomføres uavhengig av organisatorisk tilknytning.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark anbefaler *alternativ 1. Dagens organisering med endringer*. Vi mener det er et viktig prinsipp at oppgaver som gir Statsforvalteren lokalkunnskap, og oppgaver som nyter godt av embetenes lokalkunnskap, skal ligge i de enkelte embetene. Vi mener at fordelen med lokal tilknytning er større enn ulempene med noe ulik organisering og ledelse. Vi støtter alle de øvrige forslagene til tiltak for å forbedre dagens organisering og styrke forvaltningen av verneområdene.

Statsforvalteren får oppdrag fra 14 departementer og en rekke direktorater, innenfor et bredt spekter av oppgaver. Det gir Statsforvalteren et unikt utgangspunkt for å se helhet, for å forstå utfordringene i fylket og for å samordne. Statsforvalteren har i sin instruks et eksplisitt oppdrag om å holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalterinstruksen gir embetene også i oppgave å bidra til samordning, forenkling og effektivisering av den statlige virksomhet i fylket, og fremhever at statsforvalteren derfor må holde seg orientert om viktige saker som kan ha betydning for dette arbeidet. Arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne er med på å gi Statsforvalteren et helhetsbilde av utfordringer og avveininger i fylket. Å flytte verneområdeforvalterne ut av embetene vil ikke bare svekke forvaltningen av områdene som har egne forvaltere, men også være uheldig for utøvelsen av Statsforvalterens samordningsoppdrag og veiledningsoppdrag. Det vil svekke embetenes mulighet til å holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket.

Vi vil understreke at Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har gode erfaringer med at verneområdeforvalterne er tilknyttet embetet. De deltar på miljøavdelingens avdelingsmøter og samlinger, bidrar til samordning av forvaltningstiltak og oppfattes som en del av fagmiljøet, selv om de i det daglige jobber selvstendig opp mot sine styrer. Kontorplass er i/nær verneområdet, samlokalisert med besøkssenter/kommune, men de har også tilgang til gjestekontor hos Statsforvalter. Dette gir mulighet for god faglig koordinering og ledelsesoppfølging, noe som kan bli mer krevende dersom arbeidsgiveransvaret plasseres hos en annen statsforvalter med lengre reisevei. Den personalmessig, økonomiske og administrative oppfølging har hatt et akseptabelt omfang innenfor dagens rammer.

E-postadresse: sfvtpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse: Postboks 2076, 3103 Tønsberg

Besøksadresse: Grev Wedels gate 1, 3111 Tønsberg
Gjerpensgate 10, 3716 Skien

Telefon: 33 37 10 00
www.statsforvalteren.no/vt

Org.nr. 974 762 501

En økning/normering av tildelingen per forvalter er et riktig grep, og vil kunne styrke oppfølgingen hos oss uten at det er behov for egen lederstilling. Vi ser også at det er sårbart med en forvalter per verneområde, og ser positivt på forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.

Det er viktig med faglige støtte mellom forvaltere med sammenlignbare verneområder og problemstillinger. For nasjonalparkene ved kysten i Sørøst-Norge er det løst med et egenorganisert nettverk på tvers av fylkene. Dette bør opprettholdes og forsterkes uavhengig av organisatorisk tilknytning. Behovet for juridisk bistand kan løses ved at en felles ressurs legges til én av statsforvalterne.

Nedenfor utdyper vi noen forhold knyttet til alternativ 1 og 2, med utgangspunkt i oppsummering i kapittel 6.9 i utredningen. Alternativ 3 og 4 vil ikke bli omtalt i vår høringsuttalelse.

1. Samarbeidet med SNO og forvaltningsknutepunktene

Vi vurderer det som uheldig at samarbeidet med statens naturoppsyn (SNO) og forvaltningsknutepunktene ikke er tatt med som en del av grunnlaget for Miljødirektoratets tilrådning. Vi tror dette ville ført til at dagens organisering slo bedre ut enn alternativ 2 i oppsummeringen av virkninger av alternativene.

Vi er ikke enige i at det å styrke samarbeidet med SNO og besøkssentrene i mindre grad påvirkes av organiseringen. Dette er instanser som både statsforvalteren og verneområdeforvalterne har nær tilknytning til gjennom dagens organisering og som gjør dagens organisering helhetlig og effektiv.
Et eksempel på effektivt samarbeid er at statsforvalteren koordinerer sine oppdrag til SNO i fylket. Det gjelder både innenfor verneområdene og områdene som grenser til disse. På denne måten bruker vi SNO sine ressurser på en god og effektiv måte. Alternativ 2 vil gjøre at det blir større opplevd avstand mellom statsforvalteren i fylket, SNO og verneområdeforvalterne, og dermed vanskeligere å beholde dagens praksis for samarbeid.

Når det gjelder forvaltningsknutepunktene vil vi vise til at Statsforvalterne har fått tilført midler og gitt arbeidsgiveransvar for 4 nye stillinger som skal følge opp tiltaksplaner for villrein og 6 stillinger som skal jobbe med kommunikasjon knyttet til villrein. Vår nyrekrutterte kommunikasjonsmedarbeider vil jobbe tett sammen med verneområdeforvalter ved knutepunktet på Skinnarbu, og vår koordinering av innsatsen blir mer krevende hvis verneområdeforvalter skal ha en annen arbeidsgiver.

2. Samarbeid mellom forvaltningsmyndighetene om tiltak

Det er mange overlappende tema og felles problemstillinger i Statsforvalterens verneområdeforvaltning og forvaltning av nasjonalparkene som ligger geografisk nært. Det er for eksempel flere naturkvaliteter som forekommer i et nettverk av funksjonsområder både i og utenfor Færder NP og tilgrensende verneområder, og som bør sees i sammenheng. Vi har derfor etablert et system for å koordinere dette arbeidet. Midler til skjøtsel, fremmede arter og naturrestaurering samordnes og brukes på tvers av områdene og vi får større effekt av ressursbruken. En god dialog med verneområdeforvalterne er en forutsetning for dette.

Vi har fått tilbakemelding fra Miljødirektoratet på at det fungerer godt at vi jobber strategisk, helhetlig og langsiktig med prioriteringer og oppfølging av overordnede styringssignalet når det gjelder trua arter og naturtyper. Vår forvaltning av nasjonalparkene/verneområdene inngår i dette helhetlige arbeidet. Alternativ 2 med endring av organisatorisk tilknytning vil etter vår vurdering vanskeliggjøre dette strategiske arbeidet.

3. Kompetanse og erfaringsutveksling

Vi vurderer at innføring av en forvalterskole som beskrevet vil kunne løse mye av utfordringen med «opplæring og veiledning for forvalterne og styrking av kompetanse». Det er ikke behov for en omorganisering for å gjennomføre dette på en god måte.

Organisatorisk plassering hos statsforvalteren i samme fylke gir en ekstra faglig styrke for både for statsforvalteren og verneområdeforvalterne. Det foregår mye erfaringsutveksling og kompetanseutvikling mellom verneområdeforvalterne i de store verneområdene og saksbehandlere hos statsforvalteren som jobber med tilsvarende oppgaver både i Landbruksavdelingen og i Miljøavdelingen.

Verneområdeforvalterne rapporterer også om at de har stor nytte av det sterke fagmiljøet hos Statsforvalteren i fylket. Det kan eksempelvis være en fordel i forbindelse med areal-, vannkraft- og plansaker som berører eller er i nærheten av verneområdene. Statsforvalteren på sin side har stor nytte av de tilbakemeldingene forvalterne tar med seg inn fra arbeidet ute i felt.

Arbeidet med Oslofjorden er høyt prioritert både nasjonalt og regionalt. Det skal legges frem en ny Oslofjordplan i år og det bevilges store summer til å gjennomføre tiltak for å forbedre tilstanden. For statsforvalteren i Vestfold og Telemark (SFVT) er direkte kontakt med forvalterne av de marine verneområdene svært viktig for vår koordineringsfunksjon, og for å få oppdatering på hva som skjer ute i felt og oppfølging av tiltak.

4. Ledelse

Vi er enige i at man med fordel kan klargjøre roller i forhold til oppfølging av nasjonalparkene ved å «gi mere lik organisering av forvalterne og styrke daglig ledelse», men vi er uenig i at omorganisering er en god løsning. Tvert imot mener vi at en omorganisering vil øker avstanden mellom forvalter, arbeidsgiver og beslutningstaker og at dette vil gjøre det vanskeligere å følge opp nasjonalparkforvalterne på en god måte. Vi vurderer at utfordringene med daglig ledelse og samordning av ressursene kan løses innenfor dagens organisering.

Konklusjon

Vi vurderer at det lokale samarbeidet med statens naturoppsyn (SNO) og koordinering av medarbeidere ved forvaltningsknutepunktene sikres best ved dagens organisering. I tillegg vurderer vi at to av de sentrale punktene hvor alternativ 2 kommer best ut i utredninger kan løses bedre ved å gjennomføre foreslåtte tiltak innenfor dagens organisering. Vi mener derfor det riktige er å beholde dagens organisering og legge til rette for de endringene/forbedringene man ønsker seg innenfor denne organiseringsmodellen.

Med hilsen
statsforvalter i Vestfold og Telemark

Trond Rønningen

Sigrun Ringvold Børresen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalterens fellestjenester

Vår dato: 20.05.2026
Vår ref: 2026/24
Deres dato: 13.04.2026
Deres ref: 2025/5713

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Michael Baumann, 37 32 12 02

Høringssvar - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for verneområdeforvalterne

Statsforvalterens fellestjenester (STAF) takker for informasjonen fra Miljødirektoratet og muligheten til å komme med innspill i høringen.

STAF leverer administrative tjenester til statsforvalterne. Dette omfatter også verneområdeforvalterne som er ansatt i embetene. I det følgende vil vi gi innspill og kommentarer til vurderinger og forslag i høringsdokumentet, som berører sentrale ansvarsområder for STAF: Informasjonssikkerhet, nettverk og dokumentforvaltning.

Hovedalternativ 2

Miljødirektoratet foreslår alternativ 2, det vil si å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. STAF har ingen kommentarer til vurderingene som ligger til grunn. Med tanke på STAF sine oppgaver og leveranser, så er en slik omorganisering mulig å gjennomføre. Det vil kreve forarbeid og ressurser fra STAF. Omfanget av ressursbehovet er vanskelig å anslå på nåværende tidspunkt. For ordens skyld vil alle alternativene som er vurdert kreve bidrag og ressurser fra STAF. Det er derfor viktig at STAF på et tidlig tidspunkt blir involvert i planleggingen av endringstiltakene.

Tiltak som ligger som forutsetning for valget av alternativ 2

Miljødirektoratet lister opp tiltak som forutsettes å bli gjennomført i forbindelse med det foreslåtte andre alternativet (s. 32). I det følgende ønsker STAF å gi tilbakemeldinger på et av tiltakene, «klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning», som er omtalt under punkt 5.1.4 (s. 25).

Arkiv og postjournal

Miljødirektoratet «(...) anbefaler at styrene får egne arkiv og journaler.» Statsforvalterne og verneområdeforvalterne benytter sak- og arkivsystemet Elements som saksbehandlingsverktøy og til den løpende arkivdanningen. Offentlig journal blir publisert fra Elements i fellestjenesten eInnsyn.

E-postadresse: stafpost@statsforvalteren.no
Postadresse: Postboks 504 4804 Arendal
Besøksadresse: Fløyveien 14, Arendal
Telefon: 37 01 78 00
www.staf.no
Org.nr. 921 627 009

Hver statsforvalter danner sitt eget arkiv i egen Elements-base. Verneområdestyrene har i dag egne «arkivdeler» i Elements-basene. Arkivdeler er logiske inndelinger i et elektronisk arkiv. Dette gir statsforvalterne, verneområdestyrene og Nasjonalarkivet mulighet til å skille mellom arkivskaperne (statsforvalter og styrene) når den elektroniske arkivbasen er klar for avlevering og bevaring.
STAF sin vurdering er at dette er en løsning som fungerer nå og som også vil fungere hvis enkelte av styrene skulle bli lagt til et annet embete enn det er tilfelle i dag. Inndelingen i arkivdeler i statsforvalteren sine arkivbaser medfører ingen ekstra kostnader til lisenser. STAF administrerer inndelingen i arkivdelene og tar hensyn til det i brukeradministrasjon og journalføring i sak- og arkivsystemet. Opprettelse av egne arkiv, sli det er omtalt i Miljødirektoratet sin vurdering, vil medføre store kostnader og gi et mer komplekst driftsmiljø. Ressursbehovet i STAF, for drift og dokumentforvaltning, vil øke betydelig. STAF anbefaler ikke å vurdere eget arkiv eller flere egne arkiver til styrene.

Publisering av postjournal skjer i eInnsyn, som blir utviklet og driftet av Digitaliseringsdirektoratet. I dag er det teknisk ikke mulig å skille på arkivdelnivå i publiseringen av offentlig postjournal. Dette er kjent for Digitaliseringsdirektoratet siden verneområdestyrene ble etablert. Ved hjelp av standardiserte skriveregler for sak – og journalposttitler er det i dag mulig å søke frem innhold for konkrete verneområdestyrer i eInnsyn. Enkelte dokumenter, som møteprotokoller, blir publisert av styrene på egne nettsider. STAF anbefaler en ny gjennomgang av behovene og mulighetene for publisering av offentlig postjournal sammen med Digitaliseringsdirektoratet.

Digital post sendes med fellestjenesten eFormidling til og fra arkivbasene. I dag fremstår statsforvalteren som digital avsender av all digital post som sendes fra Elements-basene. STAF anbefaler en ny gjennomgang av mulighetene i eFormidling, sammen med Digitaliseringsdirektoratet (eier av fellesløsningen) og leverandøren av Elements. Måten styrene er registrert i virksomhetsregisteret kan ha betydning for det tekniske handlingsrommet.

Domene og e-postadresser

Miljødirektoratet anbefaler egne e-postadresser, som skiller seg fra statsforvalteren sin standard «statsforvalteren.no». Opprettelsen av en eller flere nye «domener», i tillegg til «statsforvalteren.no», vil ha store konsekvenser for drift informasjonssikkerhet. STAF vil derfor avslutningsvis forklare nærmere hvorfor vi ikke kan anbefale at det opprettes flere nye domener i statsforvalterens driftsmiljø.

STAF har etablert en logisk og gjennomgående oppbygning i de tekniske løsningene som bygger på en felles entydig identitet for hver bruker i systemene.

Denne identiteten er brukerens UPN-adresse (UPN= User Principal Name), og i dagens oppsett er e-postadressen også UPN. Denne adressen benyttes i praksis i hele det tekniske økosystemet, fra lokal AD (Active Directory) til Entra ID (Microsofts skybaserte tjeneste for identitets- og tilgangsstyring), e-post, Teams, innlogging, deling av informasjon, invitasjoner til Teams-grupper, telefonioppsett og øvrige samhandlings- og sikkerhetsløsninger. UPN fungerer dermed som en sentral nøkkel for identitet, tilgangsstyring, autentisering, sporbarhet og samhandling.

Det er teknisk mulig å etablere støtte for flere UPN-er, men dette vil etter vår vurdering medføre økt kompleksitet, større risiko for feil og flere sikkerhetsmessige utfordringer. Når en muliggjør flere tekniske identiteter (domener), medfører det et økt angrepsområde som må sikres.
Videre kan det skape uklarhet både for brukeren, for andre som skal samhandle med vedkommende, og for tekniske systemer som er avhengige av korrekt identifikasjon for å fungere

som tiltenkt.

Fra et sikkerhetsperspektiv er entydig identitet viktig for å sikre korrekt tilgangsstyring, logging, overvåking og hendelseshåndtering. Dersom flere UPN-er etableres, øker risikoen for at tilganger tildeles feil, at rettigheter ikke fjernes korrekt, eller at brukere får tilgang til informasjon de ikke lenger skal ha tilgang til. Dette kan igjen gi økt risiko for utilsiktet eksponering av informasjon og brudd på prinsippet om minste privilegium.

Flere UPN-er vil også kunne gjøre sikkerhetsovervåking og hendelsesanalyse mer krevende. Ved mistanke om misbruk, kompromittering eller uønsket aktivitet er det viktig at logger og hendelser kan knyttes raskt og sikkert til riktig person og riktig konto. Ved bruk av flere UPN-er i ulike systemer, kan dette gjøre korrelasjon av logger mer komplisert, forsinke hendelseshåndtering og gjøre det vanskeligere å få et komplett bilde av aktiviteten.

I tillegg kan flere UPN-er øke angrepsflaten. Flere domener eller innloggingsvarianter kan gi flere mulige innganger for feilkonfigurasjoner, phishing, sosial manipulering eller misforståelser rundt hvilken identitet som skal benyttes. Det kan også gjøre det vanskeligere å sikre konsistent bruk av sikkerhetsmekanismer som MFA (Multifaktorautentisering), betinget tilgang, risikobaserte påloggingsregler og øvrige sikkerhetspolicyer på tvers av tjenester.
Flere UPN-er vil blant annet kunne gi utfordringer knyttet til:

- innlogging og autentisering på tvers av tjenester
- tilgangsstyring og rettighetsadministrasjon
- etterlevelse av prinsippet om minste privilegium
- konsistent håndheving av MFA og betinget tilgang
- deling av dokumenter og informasjon
- invitasjoner til Teams, møter og grupper
- telefoni og samhandlingsløsninger
- sporbarhet, logging og sikkerhetshendelser
- korrelasjon av logger ved hendelseshåndtering
- økt risiko for feilkonfigurasjon
- brukeropplevelse og supportbehov
- forvaltning og dokumentasjon

Et viktig prinsipp i dagens løsning er at brukeren skal ha én kjent og entydig adresse som benyttes i alle sammenhenger og mot alle våre løsninger internt og eksternt (SSO). Dette gir bedre oversikt, enklere forvaltning, færre feilkilder og en mer forutsigbar brukeropplevelse. Fra et sikkerhetsståsted bidrar det også til bedre kontroll med identiteter, rettigheter, logger og sikkerhetspolicyer.

Dersom det etableres flere UPN-er, må det samtidig gjøres tilpasninger i flere tekniske løsninger for å sikre at disse håndterer flere identitetsuttrykk korrekt. Dette vil kreve betydelig internt arbeid, både teknisk og organisatorisk. Det må blant annet avklares hvordan tilgangsstyring, logging, sikkerhetsovervåking, MFA, betinget tilgang, livsløpshåndtering og supportprosesser skal fungere på en konsistent måte. I tillegg vil det være behov for tydelig informasjon, opplæring og dokumentasjon, slik at brukere, ledere, forvaltere og brukersupport forstår hva endringen innebærer og hvordan de ulike adressene skal brukes.

STAF anbefaler derfor sterkt at det ikke etableres støtte for flere UPN-er enn det som benyttes i dag. Dagens modell med én felles UPN bør videreføres som hovedprinsipp, fordi den gir en ryddig, sikker og forvaltbar teknisk løsning. Dette reduserer risikoen for feiltilganger, svakere sporbarhet, inkonsistent sikkerhetshåndheving og økt administrativ kompleksitet.

Med hilsen

Margot Telnes
direktør

Michael Baumann
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Postboks 700	9815	VADSØ
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Statsforvaltaren i Vestland	Statens hus, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	Postboks 325	1502	MOSS

Anárjohka nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 700
9815 VADSØ

Besøksadresse
Bredbuktnesveien 50 B
9520 Kautokeino

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47
anarjohka@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandlar Jørgen Eira Solbakke **Vår ref.** 2026/3963-3 432.3 **Deres ref.** 2025/5713 **Dato** 22.05.2026

Svar på høring - utredning av alternative for organisering av verneområdeforvaltere - Anárjohka álbmotmeahccestivra / Anárjohka nasjonalparkstyre

Viser til høringsbrev datert 13. april 2026. Nasjonalparkstyre for Anárjoga álbmotmeahcci / Anárjohka nasjonalpark har på styremøte den 11. Mai 2026 utformet følgende svar til Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsansvar for forvaltere:

Nasjonalparkstyre forventer at kunnskapsgrunnlaget er best mulig før det fattes beslutning om organiseringen av verneområdeforvalterne. Det bør sikres at verneområdeforvaltere med styrene har en reell mulighet til å være med på å bestemme fremtidig organisering til beste for styrene, verneområdeforvalter og Statsforvalter som arbeidsgiver.

Styret ser et behov for å formalisere dialogen mellom styrene og Statsforvalterne, der en tar opp tema som er relevante for å styrke forvaltningen av verneområdet, som f.eks knutepunktlokalitet.

Styret vurderer utredningen som mangelfull, ettersom referansegruppen ikke synes å inneha nødvendig samisk språk-, kultur- og samfunnskompetanse, og utredningen heller ikke på annen måte viser at slik innsikt og kunnskap er lagt til grunn for de vurderingene som er gjort. Utredningen drøfter ikke vesentlige forskjeller i karakter, behov og hensyn mellom verneområdene, kunnskapsgrunnlaget for beslutninger er derfor mangelfullt. Dette rammer særlig Anárjohka nasjonalpark, som har særskilte forvaltningsbehov knyttet til sin plassering i et samisk område der aktiv samisk bruk, språk og tradisjonell kunnskap er sentrale, og der parken i tillegg grenser mot Finland, noe som stiller ytterligere krav til kultur- og områdeforståelse.

Uavhengig av hvilken organisering en har, er det for Anárjohka nasjonalpark avgjørende at samiske rettigheter, samisk kultur og samisk samfunnsliv som berøres av nasjonalparkforvaltningen, sikres og legges til grunn for all organisering og myndighetsutøvelse. Samisk språk er ikke bare et kommunikasjonsverktøy, men bærer en verdensanskuelse, tradisjonell kunnskap og faglig innsikt som ikke fullt ut kan erstattes av norsk språk. Nasjonalparkstyret anvender derfor samisk språk i sitt virke og stiller krav om at nasjonalparkforvalter behersker og bruker samisk. Dette er en forutsetning for reell samisk medvirkning og for å ivareta verneområdets kulturgrunnlag, og bruk, og dermed på mest

hensiktsmessig måte fremme nasjonalparkens formål. Disse hensynene må sikres og videreføres i enhver framtidig organisering av forvaltningen.

Vurderinger av alternativene
Alternativene 3 og 4 er ikke hensiktsmessig, og heller ikke utredet godt nok. Dette umuliggjør vurdering av alternativene.

Alternativene 1 og 2 vil antageligvis ikke utgjøre noen forskjell Anárjohka nasjonalparkstyre, men vil kunne ha en stor innvirkning for de styrene og verneområdeforvalterne som blir overført til et nytt embete.

Styrets anbefaling
Alternativ 1, begrunnet med at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt og at en sikrer lokal kunnskap best med å opprettholde dagens struktur.

Anarjohka er ikke sammenlignbar med andre norske nasjonalparker. Den grensekryssende forvaltningen mot Finland, den samiske kulturelle og språklige konteksten i Karasjok og Kautokeino, samt behovet for lokal forankring i et område med aktiv reindrift gjør at generelle stordriftsargumenter ikke gjelder. Alternativ 1 bevarer den regionale kompetansen og minimumsforstyrrelse – forutsatt at forbedringspunktene faktisk gjennomføres med samisk kompetansekrav.

Subsidiær posisjon
Alternativ 2, har svakheter med samlokalisering til andre regioner som fører til at lokalkunnskapen reduseres.

Dersom alternativ 2 vedtas nasjonalt, krever styret skriftlig at SF Troms og Finnmark forblir arbeidsgiver, at vikarordninger krever samisk språk- og kulturkompetanse, og at grensekryssende forvaltning mot Finland anerkjennes som særlig hensyn i oppdragsbrevet til ny arbeidsgiver.

Med hilsen

Jørgen Eira Solbakke
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Blåfjella-
Skjækerfjella-Lierne
nasjonalparkstyre

Låarte-Skæhkeren
-Lijre nasjonal-
paarhkeståvroe

Møteprotokoll

Utvalg: **Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre**
Møtested: Teams
Dato: 21.05.2026
Tidspunkt: 10:00 - 11:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Anna Liisa Jåma	Medlem	Sametinget / Sámediggi
Hanna-Lena Wilks	Nestleder	Sametinget / Sámediggi
Tor-Erling Inderdal	Medlem	Lierne kommune
Anna Almli	Medlem	Trøndelag fylkeskommune
Arnt Einar Bardal	Leder	Snåasen Tjïelte/ Snåsa kommune
Kjell Jøran Jåma	Medlem	Sametinget / Sámediggi
Sigbjørn Dunfjeld	Medlem	Sametinget / Sámediggi
Christine Agdestein	Medlem	Steinkjer kommune

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
Ann Jeanette Klinkenberg	Medlem	Grong kommune
Knut Sandnes	Medlem	Verdal kommune

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer

Merknader:

Øvrige frammøtte:

Navn	
Lina Nøstvold	Nasjonalparkforvalter
Sofie Jonsson	Nasjonalparkforvalter

Underskrift:

Vi bekrefter med underskriftene våre at det som er ført på de sidene vi har signert i møteboka, er i samsvar med det som ble vedtatt på møtet.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
	Styresak		
ST 14/2026	Godkjenning av møteinnkalling og saksliste		
ST 15/2026	Valg av to til å signere møteprotokoll sammen med leder		
ST 16/2026	Referatsaker		
	Styresak		
ST 17/2026	Til uttalelse- Miljødirektoratets forslag til ny organisering av verneområdeforvaltere- Blåfjella-Skjækerfjella og Lierne nasjonalparkstyre/Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe		2026/25
ST 18/2026	Delegerte vedtak		
	Styresak		
ST 19/2026	Eventuelt		

ST 14/2026 Godkjenning av møteinnkalling og saksliste

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Møteinnkalling og saksliste godkjent.

ST 15/2026 Valg av to til å signere møteprotokoll sammen med leder

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Anna Almli og Christine Agdestein valgt til å signere møteprotokollen sammen med styreleder.

ST 16/2026 Referatsaker

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Ingen orienterings- eller referatsaker

ST 17/2026 Til uttalelse- Miljødirektoratets forslag til ny organisering av verneområdeforvaltere- Blåfjella-Skjækerfjella og Lierne nasjonalparkstyre/Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe

Innstilling fra forvalter

Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre/Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe tar Miljødirektoratets utredning til orientering, og gir følgende høringsuttalelse:

Nasjonalparkstyret støtter i hovedsak alternativ 2, under forutsetning av at forvalterne som i dag er ansatt hos Statsforvalteren i Trøndelag (SFTL) fortsatt blir værende der. Det fremgår av utredningen at alternativ 2 tilfører mer ressurser i form av egen seksjonsleder for forvalterne, noe som er bakgrunnen for at styret mener dette alternativet kan aksepteres, under forutsetningen nevnt ovenfor.

Alternativ 2 innebærer at arbeidsgiveransvaret samles hos et begrenset antall statsforvalterembeter. I utredningen legges det til grunn en nasjonal fordeling der hvert arbeidsgiverembete har minst 10 forvaltere, samt en dedikert leder. Per i dag er det 10 forvaltere ansatt hos SFTL, og styret mener derfor at SFTL bør videreføres som arbeidsgiverembete for forvalterne i Trøndelag. Styret mener det bør tilføres ressurser til en egen seksjonsleder med personalansvar for forvalterne i regionen. En slik ledelsesstruktur vil legge til rette for mer fleksibel ressursbruk på tvers av verneområder, samtidig som styrets prioriteringer ivaretas. Stabil bemanning, god faglig støtte og tilstrekkelig kapasitet er avgjørende for å sikre høy kvalitet i vedtakene.

Styret har forståelse for at en konsentrasjon av arbeidsgiveransvar til færre statsforvalterembeter kan gi stordriftsfordeler og styrke oppfølgingen av forvalterne, og dermed sekretariatsfunksjonen. Samtidig er det helt avgjørende at en slik organisering ivaretar det regionale perspektivet, opprettholder lokal tilstedeværelse og tar hensyn til reiseavstander i samhandlingen mellom forvaltere og arbeidsgiver. Dette er viktig for lokal forankring, eierskap og legitimitet, samt fordi god kunnskap om verneområdene og kjennskap til brukerinteresser er en forutsetning for god forvaltning. Styret er av den oppfatning at det ved sammenslåing av embeter, må tas hensyn til store geografiske avstander (uhåndterbare reiseavstander) og økte avstander til ledelse og fagmiljø. En struktur med flere embeter enn foreslått (maks 5) er nok derfor nødvendig, for å ivareta målet om å styrke verneområdeforvaltningen. Styret er av den klare oppfatning at Trøndelag må opprettholdes som egen enhet, ettersom overføring til andre embeter vil medføre svært store geografiske avstander mellom forvalterne og deres ledelse og fagmiljø. Dersom premisset om 3–5 statsforvaltere ligger fast, uten at Trøndelag videreføres som egen enhet, anses alternativ 1 som den mest hensiktsmessige løsningen.

Styret støtter en styrket arbeidsgiverrolle og en tydeligere faglig oppføling av forvalterne, kombinert med tiltak som sikrer lokal forankring, velfungerende fagmiljø og god samhandling med Statens naturoppsyn (SNO) og besøkssentre. Forvalterne tilknyttet Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre/Låarte-Skæhkeren-Lijre nasjonalpaarhkeståvroe er lokalisert ved forvaltningsknutepunktet Naturporten i Lierne kommune, sammen med blant annet SNO, fjellstyrer og besøkssenter nasjonalpark. Denne samlokaliseringen fungerer svært godt, og styret stiller seg positive til en videre styrking og formalisering av slike forvaltningsknutepunkt. Styret mener også at samarbeidet mellom forvaltningen og besøkssentrene bør formaliseres, slik at gevinstene av samlokaliseringen i større grad kan realiseres. Videre vil det være en styrke for forvaltningsmyndigheten dersom SNO`s ansatte i store verneområder i større grad tilknyttes de samme knutepunktene.

Det er behov for å tydeliggjøre interne roller knyttet til den faglige oppfølgingen av forvalterne. Samtidig må skillet mellom arbeidsgiverrollen og styrets funksjon i dokumentforvaltningen klargjøres. Det er avgjørende at styret fremstår tydelig som en selvstendig forvaltningsmyndighet. Dagens praksis med felles e-post, arkiv og avsenderprofil med Statsforvalteren, skaper uklarhet om rolle- og ansvarsfordeling, og bidrar til misforståelser om organisatorisk tilhørighet. Denne praksisen må derfor endres, uavhengig av hvilket organisatorisk alternativ som velges.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Nasjonalparkstyret vedtar forvalters innstilling med følgende presiseringer:

- Forvalterne er, gjennom forvaltningsknutepunktet Naturporten, samlokalisert med blant annet fjellstyrene. Forvaltningsmyndigheten mener derfor det er viktig at nasjonalparkforvaltningen organisatorisk ligger under en statsforvalter med god kjennskap til, og som aktivt forholder seg til, fjelloven. Dette er særlig viktig fordi forvaltningen har tett og løpende samarbeid med fjellstyrene, og fordi oppgaver og beslutninger kan berøre rettighets- og forvaltningsforhold regulert gjennom fjelloven.

- Det er også viktig for forvaltningsmyndigheten at forvalterne er organisatorisk tilknyttet en statsforvalter som har god kjennskap til forvaltningspraksisen i verneområdene, inkludert inngående kunnskap om de samiske bruks- og ressursområdene som verneområdene er en del av.

- Disse argumentene taler for at verneområdeforvalterne i Trøndelag fremdeles må være tilknyttet Statsforvalteren i Trøndelag.

ST 18/2026 Delegerte vedtak

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

ST 19/2026 Eventuelt

Saksprotokoll fra møte 21.05.2026 i Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre

Behandling

Vedtak

Breheimen
nasjonalparkstyre

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Skjåk utmarkssenter (v/Skjåk Almenning), 2690 Skjåk og Luster kommune, Kommunehuset, 6868 Gaupne

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 10
sfinpost@statsforvalteren.no
http://www.nasjonalparkstyre.no/breheimen

Miljødirektoratet
Postboks 5672, Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandlar Stein Magne Grevrusten **Vår ref.** 2024/13637-10 432.3 **Dykkar ref.** **Dato** 20.05.2026

Uttale - Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Breheimen nasjonalparkstyre

Breheimen nasjonalparkstyre har gjeve uttale i samband med saka om utgreiing av organiseringa av verneområdeforvaltarane. Sjå vedlagt saksframlegg med protokoll og vedtak.

Med helsing

Stein Magne Grevrusten
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Vedlegg:
1 Saksframlegg med vedtak

Breheimen
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2024/13637-9 **Saksbehandlar:** Stein Magne Grevrusten **Dato:** 20.05.2026

Utval	Utvalssak	Møtedato
Breheimen nasjonalparkstyre	14/26	11.05.2026

Uttale - Utredning av organisering av verneområdeforvaltarar - Breheimen nasjonalparkstyre

Innstilling frå forvaltar

Breheimen nasjonalparkstyre kom med følgjande konklusjon i uttale til Klima- og miljødepartementet (KLD) i brev datert 08.01.2026:

> *Breheimen nasjonalparkstyre meiner at dagens organisering av nasjonalparkforvalterne må vidareførast, og styret ser på dette som den mest gunstige løysinga både praktisk og kostnadsmessig. Der det er utfordringar med dagens organisering bør overordna myndigheit gå inn og gjere tiltak. Alternativt kan styret gå med på ei organisering der arbeidsgjevaransvaret blir lagt på nokre fåe statsforvaltarar der dagens organisering fungerer godt i dag. Da vil ein kunne spela vidare på kunnskapen og erfaringar som er opparbeida gjennom denne organiseringa dei siste 15 åra.*
>
> *Nasjonalparkstyret ser på alternativa om etablering av eigen organisasjon og overføring av arbeidsgivaransvaret til det enkelte styre som urealistisk og lite truleg betre organisering enn dagens løysing.*

Nasjonalparkstyret meiner at det er viktig å byggje vidare på dagens modell, fordi denne ordninga ivaretek lokal forvaltning av verneområda på ein god måte. Lokal forankring er avgjerande for å skape legitimitet og tillit til forvaltninga, og dette må liggje til grunn også ved eventuelle endringar i organiseringa.

Dersom dagens ordning med forbetringar (alternativ 1) ikkje skal vidareførast, har Breheimen nasjonalparkstyre i styremøte den 11. mai 2026 vedteke å støtte Miljødirektoratet si tilråding om **alternativ 2 – arbeidsgjevaransvar samla hos eit fåtal statsforvaltarar** i sak om organisering av verneområdeforvaltarar. Alternativet gjev etter nasjonalparkstyret sitt syn ei god balanse mellom fagleg kvalitet, effektiv ressursbruk, lokal forankring og tillit.

Nasjonalparkstyret vil understreke at følgjande føresetnader er heilt avgjerande for at ordninga skal kunne fungere tilfredsstillande på sikt:

- tilstrekkeleg og varig finansiering av forvaltarstillingane
- tydeleg avklaring av roller og synleggjere skiljet mellom styre og arbeidsgjevar i e-postadresser, dokument, elektronisk utsending osv.
- styrkt leiingskapasitet hos dei statsforvaltarane som får arbeidsgjevaransvar
- styrkt økonomi i ordninga slik at statsforvaltarane kan gjennomføre samlingar og drive kompetanseheving på ein god måte
- Miljødirektoratet bør ha ansvaret for fagleg opplæring av nye verneområdeforvaltarar ved tilsetjing, for å sikre ei heilskapleg forvaltning
- sikre at forvaltarane har tilgang på god juridisk kompetanse hos statsforvaltar og direktorat. Samstundes må det takast omsyn til habilitet i juridisk rådgjeving. Ved klage på vedtak frå statsforvaltar er det ikkje naturleg å innhente juridisk bistand frå juristar hos den same statsforvaltaren, då dette kan skape habilitetsutfordringar. Tilsvarande vil juristar hos Miljødirektoratet i mange tilfelle ikkje kunne gje råd, sidan direktoratet er klagemyndigheit. Det er difor behov for å etablere klare retningslinjer som sikrar uavhengig og habil juridisk oppfølging i slike saker.
- vidareføring av lokal kontorplass i fellesskap med andre forvaltarar og SNO, samt nærleik til verneområda
- alternativ 2 kan føre til ei svekka tilknyting til det statsforvaltarembetet som geografisk er knytt til verneområda, for dei sekretariata som blir overførte til eit anna embete. I dei tilfella dette er aktuelt, skal synspunkta frå dei aktuelle verneområdestyra tilleggjast vekt. Det er viktig å sikre gode overgangsordningar for forvaltarane som skiftar arbeidsgjevar

I tillegg vil Breheimen nasjonalparkstyre peike på følgjande:

- <u>Samarbeid med besøkssenter</u>
    - Det blir tilrådd at det blir etablert forpliktande samarbeidsstrukturar mellom nasjonalparkforvaltninga og besøkssentera
    - Det må leggjast til grunn at formidling og forvaltning blir samordna, med felles bodskap til publikum
    - Besøkssentera må innrette verksemda si i tråd med gjeldande besøksstrategi for den enkelte nasjonalparken
    - Det blir tilrådd å etablere faste møteplassar og rutinar for dialog og koordinering
    - Samarbeidet skal bidra til betre besøksstyring og redusert belastning på sårbare område

- <u>Fleksibel bruk av forvaltarressursar</u>
    - Det skal leggjast til grunn at fleksibel ressursbruk skal bidra til betre samla ressursutnytting og styrkt fagleg kapasitet
    - Det blir tilrådd å stille krav om avklaring på førehand med både forvaltar og styreleiar ved omdisponering av ressursar
    - Ved ressursdisponering skal det takast omsyn til at kapasiteten i det enkelte styre ikkje blir varig svekt

Det vises elles til avsnittet vurdering i denne saka.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Breheimen nasjonalparkstyre - 11.05.2026

Behandling

Vedtak

Innstillinga vart samrøystes vedteken.

Dokument i saka

- Høyringsdokument på Miljødirektoratet si nettside 14.04.26, med høyringsfrist 22.05.26. Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no
- Brev av 08.01.2025 med saksnummer 2024/13637-0. Innspel til Klima- og miljødepartementet ang. organisering av verneområdeforvaltninga (sjå vedlegg).
- Gjeldande vedtekter for nasjonalparkstyret. Vedtekter for Nasjonalparkstyret for Breheimen nasjonalparkstyre

Saksopplysningar

Dagens modell for forvaltning av store verneområde vart etablert i 2010, med lokale og regionale verneområdestyre som har eigne sekretariat i form av verneområdeforvaltarar. Desse er tilsette hjå statsforvaltaren, men er fagleg underlagde verneområdestyra. Ordninga skulle sikre god fagleg støtte, administrative tenester og lokal forankring.

Det finst i dag 49 styre og 68 forvaltarar, med stor variasjon i arbeidsmengde mellom områda. Evalueringar viser at modellen i hovudsak fungerer, men at han ikkje har gitt tydeleg betre ivaretaking av verneverdiane. Samstundes har organiseringa blitt meir oppsplitta, med mange ulike forvaltningsmyndigheiter og varierande praksis.

Statsforvalterembete	Antall
Agder	4
Innlandet	14
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	5
Troms og Finnmark	13
Trøndelag	10
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	1
Sum	**69**

Tabellen viser kor mange forvaltarar det er pr. statsforvaltarembete i dag.

Utfordringar i dagens system er mellom anna uklår rolle- og ansvarsdeling mellom statsforvaltar og styre, svak fleksibilitet i ressursbruk, ujamn arbeidsbelasting, og avgrensa samarbeid og erfaringsdeling mellom forvaltarane. Statsforvaltaren brukar òg mykje tid på personaloppfølging.

Klima- og miljødepartementet har bede Miljødirektoratet vurdere endringar i organiseringa for å styrkje forvaltninga. Målet er mellom anna meir heilskapleg praksis, betre samarbeid og kompetanse, tydelegare roller, sterkare fagmiljø og meir fleksibel ressursbruk, samstundes som lokal tilknyting og styra si styringsrolle skal haldast ved lag.

Miljødirektoratet har, på oppdrag frå Klima- og miljødepartementet, utgreidd korleis verneområdeforvaltarane kan organiserast for å styrkje forvaltninga av verneområda. Utgreiinga er avgrensa til den organisatoriske tilknytinga, og slår fast at verneområdestyra framleis skal ha instruksjonsmynde, og at forvaltarane skal vere lokalt plasserte.

Bakgrunnen er utfordringar i dagens ordning, der statsforvaltaren er arbeidsgivar, medan verneområdestyra styrer arbeidsoppgåvene. Dette har ført til uklare roller og ansvar, svak dagleg leiing og oppfølging, lite fleksibel ressursbruk, varierande opplæring og uklår kommunikasjon mot publikum. Samstundes er tilknytinga til fagmiljøa hos statsforvaltaren ei viktig styrke.

Utgreiinga vurderer desse alternativa:

1. vidareføre dagens ordning (nullalternativet)
2. vidareføre dagens ordning med forbetringar (alternativ 1)
3. samle arbeidsgivaransvaret hos nokre få statsforvaltarar (alternativ 2)
4. leggje ansvaret til Miljødirektoratet (alternativ 3)
5. opprette ein eigen organisasjon (alternativ 4)

Alle alternativa krev tiltak som tydelegare rolleavklaring, betre opplæring, sterkare leiing og meir einsarta organisering.

Miljødirektoratets svar på oppdraget ligg her, men nedanfor følgjer ei punktvis oppsummering av direktoratets vurderingar og anbefalingar i dokumentet *Svar på oppdrag i tildelingsbrevet til Miljødirektoratet 2025/2026*:

---

1. Dagens ordning (nullalternativet)

Konsekvensar for forvaltarar

Styrkar

- Velkjend og innarbeidd modell
- Trygg arbeidsgjevarstruktur
- God tilgang til statsforvaltaren sine fagmiljø og støttefunksjonar
- Tett kopling til regional forvaltning og anna miljøfagleg arbeid

Svakheiter

- Utydeleg dagleg leiing og fagleg oppfølging
- Store skilnader i opplæring og støtte
- Låg fleksibilitet ved sjukefråvær og vakansar
- Mange forvaltarar opplever ei einsam rolle
- Uklar ekstern rolle (e-post, arkiv, «kven representerer eg?»)

➢ **Kvardagen gir stor fagleg fridom, men òg høg sårbarheit og personavhengig forvaltning.**

---

2. Alternativ 1 – Dagens ordning med forbetringar

Styrkar

- Meir strukturert opplæring (t.d. forvalterskule)
- Noko betre rolleavklaring
- Styrkt arbeidsgjevaroppfølging der embeta prioriterer dette
- Tryggare oppstart for nye forvaltarar
- Noko betre støtte i det daglege arbeidet

Svakheiter

- Store skilnader mellom statsforvaltarar blir vidareførte
- Avhengig av lokal kapasitet og prioritering
- Avgrensa effekt på fleksibilitet og robustheit

➢ **Ei reell forbetring, men ikkje eit strukturelt løft for forvaltarrolla.**

---

3. Alternativ 2 – Arbeidsgjevaransvar samla hos eit fåtal statsforvaltarar

Styrkar

- Større forvaltargrupper hjå same arbeidsgjevar

- Dedikert leiar med personal- og fagansvar
- Meir systematisk oppfølging og kompetanseutvikling
- Framleis lokal arbeidsplass og styretilknyting
- Tydlegare og meir profesjonell leiing
- Reelt fagfellesskap og kollegastøtte
- Betre handtering av vakansar og arbeidstoppar
- Meir lik praksis og kompetansenivå
- Bevarer koplinga til statsforvaltaren sitt breie forvaltningsansvar

Svakheiter

- Større organisatorisk avstand til «eigen» statsforvaltar
- Endring av arbeidsgjevar for nokre
- Noko mindre individuell fridom

➢ **Dette alternativet gir størst samla gevinst for forvaltarrollen, utan å skape nye legitimitetsproblem.**

Statsforvalter-embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til fremtidig antall forvaltere per embete	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	Dagens forvaltere + forvaltere fra Børgefjell (1), Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen (1)
Trøndelag	10	0	Forvaltere fordeles på Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	Dagens forvaltere + forvaltere fra Trollheimen (2), Femundsmarka og Gutulia (1), Forollhogna (2).
Vestland[4]	9	13	Dagens forvaltere + forvaltere fra Geiranger-Herdalen (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Rogaland	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	Dagens forvaltere plasseres hos Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	Dagens forvaltere + forvaltere fra Raet (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord (1), Færder (1), Jomfruland (1) og Brattefjell-Vindeggen (1)
Agder	4	0	Dagens forvaltere fordeles på Vestland og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Totalt antall forvaltere:	69	69	

Tabellen viser forslag mogleg fordeling av personell på eit fåtal statsforvaltarar.

4. Alternativ 3 – Arbeidsgjevaransvar hos Miljødirektoratet

Styrkar

- Éin nasjonal arbeidsgjevar
- Lik personalpolitikk og karriereutvikling
- God tilgang til fagressursar og nasjonale nettverk

Svakheiter

- Risiko for rolleblanding (sekretariat vs. klageinstans)
- Kan svekkje opplevd uavhengigheit
- Auka avstand til regional og lokal forvaltning
- Potensielt redusert lokal tillit

➢ **Sterk intern organisering, men meir krevjande rolle for den einskilde forvaltar.**

---

5. Alternativ 4 – Eiga organisering

Styrkar

- Klår og tydeleg sekretariatsrolle
- Sterk profesjonsidentitet
- Potensielt høg tillit ut mot brukarar

Svakheiter

- Betydeleg omstillingsbelastning
- Tidkrevjande etablering
- Risiko for smalt fagmiljø
- Svekt tilgang til eksisterande forvaltningskompetanse

➢ **Best rolleavklaring, men størst risiko og belastning for forvaltarane.**

Samla vurdering – forvaltarperspektivet

Miljødirektoratets rangering ut frå konsekvensar for verneområdeforvaltarar er som følgjer:

1. **Alternativ 2** – best balanse mellom støtte, legitimitet og fagleg kvalitet
2. **Alternativ 4** – prinsipielt godt, men krevjande i praksis
3. **Alternativ 3** – sterke systemfordelar, men utfordrande rolle
4. **Alternativ 1** – moderat forbetring
5. **Dagens ordning** – ikkje berekraftig på sikt utan større grep

Vurdering

Høyringssvaret byggjer på erfaringar frå praktisk verneområdeforvaltning over tid, og tek særleg utgangspunkt i forvaltarrolla i spenningsfeltet mellom styre, statsforvaltar, Miljødirektorat og lokale brukarar.

Velfungerande verneområdeforvaltning føreset både høg fagleg kvalitet, tydeleg leiing, god rolleavklaring og brei legitimitet. Organiseringa av forvaltarrolla er avgjerande for å oppnå desse måla.

Dagens ordning er i hovudsak godt innarbeidd og har brei tillit, men er samstundes sårbar. Forvaltarane har ofte stort ansvar, høg arbeidsbelastning og avgrensa dagleg leiingsstøtte. Dette gir ei personavhengig forvaltning med varierande kvalitet og kapasitet.

Sentrale utfordringar i dagens modell er:

- manglande eller utydeleg dagleg leiing og fagleg oppfølging
- store skilnader i opplæring, støtte og prioritering mellom statsforvaltarar
- låg fleksibilitet ved sjukefråvær, vakansar og arbeidstoppar
- utydeleg rolleforståing, særleg i møtet med publikum og brukarar

Ei framtidig organisering bør etter vårt syn:

- sikre tydeleg, nær og profesjonell dagleg leiing
- leggje til rette for robuste fagmiljø og systematisk erfaringsdeling
- redusere sårbarheit og personavhengig forvaltning
- styrkje opplæring, kompetanseutvikling og rekruttering
- ivareta lokal forankring, rettstryggleik og tillit

Vurdering av alternativa

Alternativ 1 – Vidareføring av dagens ordning med forbetringar

Tiltaka i alternativ 1 vil kunne gi forbetringar innan opplæring, rolleavklaring og noko betre arbeidsgjevaroppfølging. Dette er positive og nødvendige grep uavhengig av vald modell.

Samtidig vidarefører alternativet dei grunnleggande strukturelle utfordringane. Effekten vil i stor grad vere avhengig av lokal kapasitet, prioritering og leiingsressursar hos den einskilde statsforvaltar. Ordninga vil framleis vere sårbar ved fråvær og vakansar, og skilnadene mellom embeta vil bestå. Breheimen nasjonalparkstyre gav i høyringsbrev til KLD, datert 08.01.2026, si klare støtte til dette alternativet og vurderte det som den beste løysinga.

Alternativ 2 – Arbeidsgjevaransvar samla hos eit fåtal statsforvaltarar

Alternativ 2 gir etter vårt syn dei største samla gevinstane for verneområdeforvaltninga. Samling av arbeidsgjevaransvaret hos eit avgrensa tal statsforvaltarar vil gi større og meir

robuste fagmiljø, med dedikert leiing og tydeleg ansvar for både personaloppfølging og fagleg utvikling.

For forvaltarane vil dette innebere:

- meir føreseieleg og profesjonell dagleg leiing
- betre kollegastøtte og fagleg sparring
- auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar
- betre handtering av vakansar og arbeidstoppar
- meir lik praksis og kompetansenivå på tvers av verneområda

Samtidig blir lokal arbeidsplass, styretilknyting og statsforvaltaren si breie forvaltningskompetanse vidareførte. Alternativet reduserer personavhengig forvaltning og styrkjer kvalitet og robustheit utan å skape nye utfordringar knytte til rolleblanding eller klagehandsaming. Ein må likevel vera oppmerksam på at forvaltarane som må skifte arbeidsgjevar kan oppleve at ordninga kan by på utfordringar, eksempelvis med lange avstandar til ny arbeidsgjevar. For desse forvaltarane kan dette alternativet også føre til ei svekka tilknyting til det statsforvaltarembetet som geografisk er knytt til verneområda dei forvaltar. Breheimen nasjonalparkstyre gav i høyringsbrev til KLD, datert 08.01.2026, tilbakemelding om at dette alternativet vart vurdert som det nest beste.

Alternativ 3 – Arbeidsgjevaransvar hos Miljødirektoratet

Ei samling av arbeidsgjevaransvaret hos Miljødirektoratet gir klare systemfordelar, mellom anna lik personalpolitikk, samla kompetanseutvikling og sterke nasjonale fagnettverk.

Samtidig reiser alternativet vesentlege spørsmål knytte til rolleblanding, særleg i høve til direktoratet si rolle som klageinstans. Forvaltarane kan kome i ein krevjande posisjon når det gjeld opplevd uavhengigheit, noko som kan svekkje lokal tillit og legitimitet.

Alternativ 4 – Eiga organisering

Ei eiga organisering av verneområdeforvaltarane vil gi svært klår rolleavklaring og tydeleg identitet som styresektretariat. Dette kan styrkje tillit og forståing ut mot brukarar.

Samtidig er alternativet ressurskrevjande og inneber stor omstillingsbelastning. Etablering av ny organisasjon tek tid, og det er risiko for smalare fagmiljø og svekt tilgang til etablert forvaltningskompetanse, særleg på kort og mellomlang sikt.

Føresetnader og viktige merknader ved val av alternativ 2

Breheimen nasjonalparkstyre kom med følgjande konklusjon i si uttale til KLD, i brev datert 08.01.2026:

> *Breheimen nasjonalparkstyre meiner at dagens organisering av nasjonalparkforvalterne må vidareførast, og styret ser på dette som den mest gunstige løysinga både praktisk og kostnadsmessig. Der det er utfordringar med dagens organisering bør overordna myndigheit gå inn og gjere tiltak. Alternativt kan styret gå med på ei organisering der arbeidsgjevaransvaret blir lagt på nokre fåe*

statsforvaltarar der dagens organisering fungerer godt i dag. Da vil ein kunne spela vidare på kunnskapen og erfaringar som er opparbeida gjennom denne organiseringa dei siste 15 åra.

Nasjonalparkstyret ser på alternativa om etablering av eigen organisasjon og overføring av arbeidsgivaransvaret til det enkelte styre som urealistisk og lite truleg betre organisering enn dagens løysing.

Nasjonalparkstyret meinte at det er viktig å byggje vidare på dagens modell, fordi denne ordninga ivaretek lokal forvaltning av verneområda på ein god måte. Lokal forankring er avgjerande for å skape legitimitet og tillit til forvaltninga, og dette må liggje til grunn også ved eventuelle endringar i organiseringa.

Dersom dagens ordning med forbetringar (alternativ 1) ikkje skal vidareførast, kan Breheimen nasjonalparkstyre støtte Miljødirektoratet si tilråding om **alternativ 2 – arbeidsgjevaransvar samla hos eit fåtal statsforvaltarar**. Alternativet gjev etter nasjonalparkstyret sitt syn ei god balanse mellom fagleg kvalitet, effektiv ressursbruk, lokal forankring og tillit.

Dersom alternativ 2 blir valt, vil vi understreke følgjande føresetnader:

- tilstrekkeleg og varig finansiering av forvaltarstillingane
- tydeleg avklaring av roller og synleggjere skiljet mellom styre og arbeidsgjevar i e-postadresser, dokument, elektronisk utsending osv.
- styrkt leiingskapasitet hos dei statsforvaltarane som får arbeidsgjevaransvar
- styrkt økonomi i ordninga slik at statsforvaltarane kan gjennomføre samlingar og drive kompetanseheving på ein god måte
- Miljødirektoratet bør ha ansvaret for fagleg opplæring av nye verneområdeforvaltarar ved tilsetjing, for å sikre ei heilskapleg forvaltning
- sikre at forvaltarane har tilgang på god juridisk kompetanse hos statsforvaltar og direktorat. Samstundes må det takast omsyn til habilitet i juridisk rådgjeving. Ved klage på vedtak frå statsforvaltar er det ikkje naturleg å innhente juridisk bistand frå juristar hos den same statsforvaltaren, då dette kan skape habilitetsutfordringar. Tilsvarande vil juristar hos Miljødirektoratet i mange tilfelle ikkje kunne gje råd, sidan direktoratet er klagemyndigheit. Det er difor behov for å etablere klare retningslinjer som sikrar uavhengig og habil juridisk oppfølging i slike saker.
- vidareføring av lokal kontorplass i fellesskap med andre forvaltarar og SNO, samt nærleik til verneområda
- alternativ 2 kan føre til ei svekka tilknyting til det statsforvaltarembetet som geografisk er knytt til verneområda, for dei sekretariata som blir overførte til eit anna embete. I dei tilfella dette er aktuelt, skal synspunkta frå dei aktuelle verneområdestyra tilleggjast vekt. Det er viktig å sikre gode overgangsordningar for forvaltarane som skiftar arbeidsgjevar

---

I tillegg til organiseringa av forvaltarane er det viktig å framheva andre moment som er avgjerande for god forvaltning av verneområda framover.

Samarbeid med besøkssenter

Eit tettare samarbeid mellom nasjonalparkforvaltarar og besøkssenter vil styrkje både forvaltning, formidling og verdiskaping knytt til verneområda våre. Samhandling mellom desse aktørane er avgjerande for å sikre ei heilskapleg og effektiv oppfølging av føremålet med nasjonalparkane.

Nasjonalparkforvaltarane har ansvar for forvaltning, regelverk og tilrettelegging, medan besøkssentera er hovudarenaer for informasjon og formidling. Eit tettare samarbeid gjer det mogleg å samordne bodskapen ut til publikum, slik at besøkande får korrekt, oppdatert og heilskapleg informasjon om naturverdiar, verneføremål og omsyn som må takast. Dette gir betre etterleving av reglar og bidreg til å redusere slitasje og konfliktar.

Besøksforvaltning er ei sentral oppgåve i mange nasjonalparkar. Besøkssentera møter publikum før og under besøket, medan forvaltarane kjenner belastning, sårbarheit og behov for styring ute i områda. Eit tettare samarbeid gir betre grunnlag for å styre ferdsel, utvikle gode besøksstrategiar og tilpasse tiltak som stiar, informasjon og kanalisering.
For å sikre ei heilskapleg og målretta besøksforvaltning, er det avgjerande at besøkssentera også styrer etter den fastsette besøksstrategien for den enkelte nasjonalparken. Dette bidreg til at informasjon, aktivitetar og tilrettelegging frå sentra understøttar forvaltningsmåla og prioriteringane i verneområdet.

Gode møteplassar og treffpunkt mellom forvaltning og besøkssenter er viktige for å byggje felles forståing, tillit og retning i arbeidet med nasjonalparkane. Regelmessig dialog og eit krav om samarbeid gjer det lettare å avklare roller, dele erfaringar og koordinere tiltak, slik at både forvaltning og formidling dreg i same retning. Slike arenaer bidreg òg til raskare informasjonsflyt, betre samhandling i konkrete saker og meir samordna oppfølging av besøksstrategiar og prioriteringar. Samla styrkjer dette kvaliteten på både forvaltninga og opplevinga for dei besøkande.

Auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursane

Miljødirektoratet tilrår auka fleksibilitet i disponeringa av forvaltarressursane. Det blir foreslått at statsforvaltaren, i kraft av arbeidsgjevaransvaret, skal kunne inngå avtalar om omdisponering av forvaltarar si arbeidstid direkte med den enkelte, utan krav om førehandsavklaring med styreleiar. Grunngjevinga er at arbeidsgjevar har den mest heilskaplege oversikta over tilgjengelege ressursar og dei samla behova, og difor er best eigna til å vurdere ei tenleg fordeling. Samstundes blir det presisert at denne ordninga bør avgrensast til bruk av forvaltarressursar på tvers av styre, og ikkje omfatte andre oppgåver innan statsforvaltaren sitt ansvarsområde.

Forslaget inneber at einskilde styre i periodar kan oppleve redusert tilgang på sekretariatsressursar, samstundes som dei ved behov kan få tilført kapasitet frå andre sekretariat. Tidlegare praksis har i hovudsak vore basert på at det måtte liggje føre godkjenning frå styreleiar før ein forvaltar kunne utføre arbeid for eit anna styre. Med den føreslåtte endringa blir styringsretten i større grad lagt til arbeidsgjevar. For forvaltninga samla sett kan dette vere formålstenleg. Nasjonalparkstyret meiner likevel at det framleis må vere eit krav om avklaring på førehand med både forvaltar og styreleiar før ressursar blir omdisponerte.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: tore.todas@statsforvalteren.no

Innsendt av
Tore Tødås

Innsendt dato
18. mai 2026

På vegne av
Børgefjell nasjonalparkstyre

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Uttalelse - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne - Børgefjell nasjo…

Dovrefjell
nasjonalparkstyre

Møteprotokoll

Utvalg: **Arbeidsutvalget for Dovrefjell nasjonalparkstyre**
Møtested: teams
Dato: 22.05.2026
Tidspunkt: 09:00 - 10:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Bengt Fasteraune	leder	
Arne Rønning		
Ståle Refstie		

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
Kristin Langtjernet		
Gry Sletta		

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer
Leif Ersnes		
Marit Bjerkås		

Merknader:

Øvrige frammøtte:

Navn
Eirin Berge, Gunhild Sem og Bernhard Svendsgard

Underskrift:

Vi bekrefter med underskriftene våre at det som er ført på de sidene vi har signert i møteboka, er i samsvar med det som ble vedtatt på møtet.

Bengt Fasteraune Marit Bjerkås

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 1/2026	Godkjenning av innkalling og sakliste		
ST 2/2026	Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - høringsuttalelse - Dovrefjell nasjonalparkstyre		2024/13631

ST 1/2026 Godkjenning av innkalling og sakliste /

Saksprotokoll i Arbeidsutvalget for Dovrefjell nasjonalparkstyre - 22.05.2026

Behandling

Enstemmig som foreslått

Vedtak

Marit Bjerkås og Bengt Fasteraune skriver under protokollen for dagens møte.

ST 2/2026 Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - høringsuttalelse - Dovrefjell nasjonalparkstyre 2024/13631

Innstilling fra forvalter

Dovrefjell nasjonalparkstyre er i utgangspunktet tilfreds med videreføring av hovedtrekkene i dagens organisering.

Styret mener at alternativ 1 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere best. Nasjonalparkforvalterne er i dag godt integrert både faglig og sosialt med en dedikert ledelse hos Statsforvalteren i Innlandet.

Gjennom alternativ 2 mister nasjonalparkstyret kontakten med et viktig fagmiljø som sitter tett på både verneområdeforvaltningen og arealforvaltningen i kommunene. Dovrefjell nasjonalparkstyre har verneområder i tre fylker og er avhengig av at statsforvalterembetene i alle fylkene skjønner lokal forvaltnings behov og utfordringer. Dersom enkelte statsforvalterembeter blir koplet fra forvaltning av store verneområder vil det svekke kvaliteten på norsk verneområdeforvaltning

Alternativ 2 kan svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som flyttes over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt.

Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning. Merknader til de enkelte punktene:

-Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i Statsbudsjettet (Prop. 1S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene.
I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand styrkes, enten via fagmiljøet hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet.

-En tydeliggjøring av rollen som faglig rådgiver i *Hovedinstruks for statsforvalteren* og direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. Det vil også komme i konflikt med styrenes selvstendige rolle og utøvelsen som eget forvaltningsorgan
For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak og annet faglig arbeid, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalterens innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalteren mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeid med innstillingene.

-Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å synliggjøre at det er nasjonalparkstyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og annen korrespondanse på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som kvalitetssikres av de administrative aktørene.

-Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.

-Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det må fortsatt være en føring om at det skal være *dialog* med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, og at endringer krever *godkjenning* fra styret/styreleder.

-Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Hjerkinn er et velfungerende og solid forvaltningsknutepunkt som kan gi gode referanser for videreutvikling av systemet.
Så langt det er mulig må forvalterne samlokaliseres med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum

når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.

-Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må ses i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette forutsetter at det tilføres ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene knyttes til velfungerende besøkssentre.
Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.

For Dovrefjell sin del er ny informasjons- og kommunikasjonsressurs viktig i arbeidet med besøksforvaltning og det er avgjørende at disse ressursene knyttet opp mot forvaltningsknutepunkt og besøkssenter.

-Med økt vekt på verdiskaping og å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økt besøkspress. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for tilsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og tilsyn.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Arbeidsutvalget for Dovrefjell nasjonalparkstyre - 22.05.2026

Behandling

Enstemmig som innstilt.

Vedtak

Dovrefjell nasjonalparkstyre er i utgangspunktet tilfreds med videreføring av hovedtrekkene i dagens organisering.

Styret mener at alternativ 1 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere best. Nasjonalparkforvalterne er i dag godt integrert både faglig og sosialt med en dedikert ledelse hos Statsforvalteren i Innlandet.

Gjennom alternativ 2 mister nasjonalparkstyret kontakten med et viktig fagmiljø som sitter tett på både verneområdeforvaltningen og arealforvaltningen i kommunene. Dovrefjell nasjonalparkstyre har verneområder i tre fylker og er avhengig av at statsforvalterembetene i alle fylkene skjønner lokal forvaltnings behov og utfordringer. Dersom enkelte statsforvalterembeter blir koplet fra forvaltning av store verneområder vil det svekke kvaliteten på norsk verneområdeforvaltning

Alternativ 2 kan svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som flyttes over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt.

Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning. Merknader til de enkelte punktene:

-Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i Statsbudsjettet (Prop. 1S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene.
I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand styrkes, enten via fagmiljøet hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet.

-En tydeliggjøring av rollen som faglig rådgiver i *Hovedinstruks for statsforvalteren* og direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. Det vil også komme i konflikt med styrenes selvstendige rolle og utøvelsen som eget forvaltningsorgan
For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak og annet faglig arbeid, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalterens innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalteren mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeid med innstillingene.

-Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å synliggjøre at det er nasjonalparkstyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og annen korrespondanse på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som kvalitetssikres av de administrative aktørene.

-Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.

-Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det må fortsatt være en føring om at det skal være *dialog* med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, og at endringer krever *godkjenning* fra styret/styreleder.

-Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Hjerkinn er et velfungerende og solid forvaltningsknutepunkt som kan gi gode referanser for videreutvikling av systemet.
Så langt det er mulig må forvalterne samlokaliseres med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.

-Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må ses i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette forutsetter at det tilføres ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene knyttes til velfungerende besøkssentre.
Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.

For Dovrefjell sin del er ny informasjons- og kommunikasjonsressurs viktig i arbeidet med besøksforvaltning og det er avgjørende at disse ressursene knyttet opp mot forvaltningsknutepunkt og besøkssenter.

-Med økt vekt på verdiskaping og å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økt besøkspress. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for tilsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og tilsyn.

--- slutt på innstilling ---

Miljø-
direktoratet

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Automatisk bekreftet via manuell registrering.

Innsendt av
Nasjonalparkstyret

Innsendt dato
12. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Høringsinnspill - organisering av arbeidsgiveransvar for forvaltere - Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og ...

Miljø-
direktoratet

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: eli.nisja@statsforvalteren.no

Innsendt av
Eli Grete Nisja

Innsendt dato
18. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Forollhogna

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Høringsuttalelsen fra Nasjonalparkstyret for Forollhogna følger som vedlegg.

Vedlegg

Høringsuttalelse - Nasjonalparkstyret for Forollhogna - utredning til ny organsiering av arbeidsgiveransvar for ...

Nasjonalparkstyret
for Fulufjellet

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2024/13639-7 **Saksbehandler:** Øivind Løken **Dato:** 10.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet	13/2026	11.05.2026

Nasjonalparkstyret for Fulufjellet - Høringsuttalelse - Utredning av organisering av verneområdeforvaltningen

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret for Fulufjellet er i utgangspunktet tilfreds med videreføringen av hovedtrekkene i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil fortsette med Statsforvalteren i Innlandet som arbeidsgiver. Styret mener at både alternativ 1 og alternativ 2 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere godt. Fordelen med å ha faglig tilknytning til Statsforvalteren er at man med denne ordningen også vil få en tilknytning til verneområdekommunene gjennom Statsforvalterens nettverk, og ikke bare gjennom vårt eget nettverk med rådgivende utvalg (eventuelt administrativt kontaktutvalg for de som har det) og ulike nøkkelpersoner i kommunen. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som blir flyttet over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt. Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning.

Merknader til de enkelte punktene:

- Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene. I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalter eller i Miljødirektoratet.
- Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalternes innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalter mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny

vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeidet med innstillingene.

- Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å få synliggjort at det er nasjonalparkstyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som blir kvalitetssikret av de administrative aktørene.
- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.
- Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det bør fortsatt være en føring om at det skal være dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, selv om man går bort fra kravet om godkjenning fra styreleder. Dialog vil gi bedre forankring og økt forståelse når ressursene i sekretariatet blir omfordelt for kortere eller lengre perioder. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Så langt det er mulig må forvalterne lokaliseres sammen med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.
- Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må sees i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette fordrer at det blir tilført ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene blir knyttet til velfungerende besøkssentre.
  Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.
- Med økt vekt på verdiskaping og å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økende besøkstrykk. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for oppsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Nasjonalparkstyret for Fulufjellet - 11.05.2026

Behandling

Styret er enig i innstillingen og mener den er i tråd med de synspunktene de har hatt på saken gjennom hele prosessen. Innstillingen enstemmig vedtatt (3-0).

Vedtak

Nasjonalparkstyret for Fulufjellet er i utgangspunktet tilfreds med videreføringen av hovedtrekkene i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil fortsette med Statsforvalteren i Innlandet som arbeidsgiver. Styret mener at både alternativ 1 og alternativ 2 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere godt. Fordelen med å ha faglig tilknytning til Statsforvalteren er at man med denne ordningen også vil få en tilknytning til verneområdekommunene gjennom Statsforvalterens nettverk, og ikke bare gjennom vårt eget nettverk med rådgivende utvalg (eventuelt administrativt kontaktutvalg for de som har det) og ulike nøkkelpersoner i kommunen. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som blir flyttet over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt. Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning.

Merknader til de enkelte punktene:

- Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene. I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalter eller i Miljødirektoratet.
- Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalternes innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalter mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeidet med innstillingene.
- Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å få synliggjort at det er nasjonalparkstyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som blir kvalitetssikret av de administrative aktørene.

- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.
- Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det bør fortsatt være en føring om at det skal være dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, selv om man går bort fra kravet om godkjenning fra styreleder. Dialog vil gi bedre forankring og økt forståelse når ressursene i sekretariatet blir omfordelt for kortere eller lengre perioder. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Så langt det er mulig må forvalterne lokaliseres sammen med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.
- Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må sees i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette fordrer at det blir tilført ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene blir knyttet til velfungerende besøkssentre.

  Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.
- Med økt vekt på verdiskaping og å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økende besøkstrykk. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for oppsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- Høringsdokumentet på Miljødirektoratet sin nettside 10.05.2026 med høringsfrist 22.05.26.
  Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no

- Brev av 10.02.2025 - Innspill - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Nasjonalparkstyret for Fulufjellet
- Gjeldende vedtekter for nasjonalparkstyret

Saksopplysninger

Dagens forvaltningsmodell for nasjonalparker og andre store verneområder ble etablert i 2010. Det er i dag 49 nasjonalpark-/verneområdestyrer som har delegert forvaltningsansvar. Per 1.1.2026 er det totalt 69 verneområdeforvaltere fordelt på de 49 styrene. Hardangervidda er i dag den eneste nasjonalparken som ikke forvaltes av et nasjonalparkstyre.

Det ble lagt opp til etablering av lokale/regionale forvaltningsknutepunkter der forvalterne skulle samlokaliseres med andre fagpersoner knyttet til verneområdet. I 2014 gjorde Riksrevisjonen en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparkene. Undersøkelsen viste til at "Modellen har bidratt til at både erfaringsbasert, lokal kunnskap, og vitenskapelig og forskningsbasert kunnskap nå legges til grunn i forvaltningen". Samtidig ble det pekt på noen behov for avklaringer, som rolleavklaringer mellom styrene og fylkesmannen som arbeidsgiver for verneområdeforvalterne, samt klarere instruksjonsmyndighet for styrene overfor verneområdeforvalterne. Vurderingene fra Riksrevisjonen er fulgt opp gjennom flere oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) til Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå organiseringen av verneområdeforvalterne og øvrig organisering, og vurdere eventuelle endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene.

Oppdraget er avgrenset til å gjelde organiseringen, og gjelder ikke selve forvaltningsmodellen:
«*KLD presiserer i oppdragsteksten at det er en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v.*

De skriver også at det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023–2024) kapittel 6.3.3»

Punktvis oppsummering av oppdraget:

«Endringspunkter som vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten:
- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver i.f.m sykdom, vakanser mv eller p.g.a ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglige ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv

- fører til bedre rolleavklaring herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

Tilleggspunkter som vi har lagt til i utredningen:
- styrker tilliten til forvaltningsordningen hos publikum
- økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere»

Miljødirektoratet har utredet fire alternative løsninger, som er sendt på høring til aktørene i forvaltningsmodellen.

1. *Beholde dagens ordning, men se på forbedringspunkter i denne*
2. *Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere*
3. *Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet*
4. *Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet*

Miljødirektoratet har anbefalt organisering etter alternativ 2, med følgende føringer:

- *3–5 embeter*
- *Samling av forvaltere slik at ett embete har minimum ti forvaltere ansatt*
- *Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere*

Tabell 2. Oversikt over antall forvaltere per statsforvalterembete

Statsforvalterembete	**Antall**
Agder	4
Innlandet	14
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	5
Troms og Finnmark	13
Trøndelag	10
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	1
Sum	**69**

Det er pekt på at «*Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til sekretariatsfunksjonen for verneområdestyrene. Årsakene til det er flere, blant annet på grunn av variasjon i antall verneområder et styre forvalter. Andre faktorer som kan virke inn er antallet saker de håndterer, omfanget av bruksinteresser i verneområdet, størrelsen på verneområdene, mv.*»

Innlandet har minimum ti forvaltere, og våre ansatte vil etter dette forslaget ikke få endret administrativ tilknytning. (Skisse til omplasseringer i forslaget er ikke endelig.)

Vedlegg 2 til utredningen viser dagens plassering av forvalterne. For vår del er det svært oversiktlig med kun et knutepunkt i Trysil. Det er imidlertid verdt å bemerke at knutepunktet er flyttet fra Gammelskula til Trysil kommuneskogers lokaler i Slettmovegen 25 siden direktoratet innhentet informasjonen i vedlegg 2. Derfor er heller ikke Trysil Engerdal

museum den andre aktøren på knutepunktet lenger. Vi er fortsatt samlokalisert med SNO. I tillegg deler vi nå kontor med Trysil kommuneskoger KS, Glommen Mjøsen Skog, Trysil fellesforening for jakt og fiske, samt et lokalt konsulentfirma. Dette gir både et sosialt og et faglig miljø og fellesskap.

Det er videre anbefalt ulike tiltak for å forbedre forvaltningen i tråd med målene for gjennomgangen:

1. *Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne*
   a. Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
   b. Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S
   c. Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette en dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgivning og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fortsatt ligge hos en leder hos statsforvalteren.
2. *Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne*
3. *Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen*
4. *Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer*
5. *Innføring av "Forvalterskolen"*
6. *Faste intervaller på forvaltersamlinger*
7. *Endringer i forvaltningsknutepunkter*
8. *Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre*
9. *Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene*

Verneområdestyrene kunne komme med muntlige og skriftlige innspill til Klima- og miljødepartementet i forbindelse med utarbeidelsen av oppdraget vinteren 2025. Forvalter ga muntlig innspill i oppstartsmøte med KLD 21.01.2025, og styret sendte skriftlig innspill 10.02.2025, der vedlagte notat pekte på ulike utfordringer og kommentarer til disse.

Styret støttet en videreføring av ordningen med administrativ tilknytning til statsforvalterembetene, men med forbedringer. I utredningen er fordelene med slik tilknytning beskrevet slik:

«*Andelen verneområder som forvaltes av andre myndigheter enn verneområdestyrer utgjør et betydelig antall, og for de fleste av disse er det statsforvalterembetene som utgjør forvaltningsmyndigheten. En vurdering av forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi derfor er en viktig faktor i utredningens målsetning om å styrke forvaltningen av verneområder. Alternativ 1 og 2 innebærer begge at forvalterne fremdeles vil være lokalisert hos statsforvalterne og være tilknyttet fagmiljøene som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Dette mener vi i seg selv har potensial til å gi betydelige forvaltningsgevinster som mer helhetlig forvaltning på tvers av alle verneområder. Det forutsetter at det legges til rette for erfaringsutveksling på tvers av forvaltere og øvrig fagmiljø hos statsforvalteren, og at tiltak for styrking av daglig ledelse innføres. Dette kan så bidra til styrket beslutningsgrunnlag på tvers av myndigheter*.»

Anbefalingen om å samle forvalterne i færre embeter (alternativ 2) er begrunnet slik:

«*Alternativ 2 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter styrker muligheten til å utvikle mer enhetlige kompetansetiltak i form av å kunne etablere felles rutiner og opplæring i færre embeter, som igjen vil gi færre ulikheter. Det samme gjelder muligheten for større grad av systematisk oppfølging og utvikling og etablering av fagfellesskap/nettverk. Gode nettverk mellom forvalterne i embetet er det som trekkes fram som særlig positivt blant forvalterne som gir gode tilbakemeldinger på dagens organisering, og vi mener det derfor er viktig å legge til rette for slike nettverk. Det mener vi forenkles ved å ha et større antall*

forvaltere samlet under ett embete og med en dedikert ledelse som kan legge til rette for dette.»

Fordeler og ulemper med alternativ 3 og 4 blir ikke nærmere diskutert i denne saken, da det synes å være lite aktuelt å velge ett av disse. Utredningen med beskrivelse av alternativene finner du her: Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndighet for Fulufjellet nasjonalpark og Fregn naturreservat i medhold av styrevedtekter, sist revidert 19.01.2024.

Vurdering

Nasjonalpark-/verneområdestyret er en egen juridisk person. Styret kan i utgangspunktet «*inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer. Slik ordningen er organisert i dag er det imidlertid statsforvalteren som har budsjettmidlene. Det varierer hvorvidt styrene inngår avtaler selv eller om statsforvalteren inngår avtaler på vegne av styret. Styret søker om midler og vedtar hva tildelte midler skal brukes til, mens statsforvalteren er økonomisk ansvarlig for budsjettet og står som formelt ansvarlig for inngåtte avtaler. Det er per i dag ingen av verneområdestyrene som har egen bankkonto slik at de kan disponere budsjettet selv. Dette skyldes dels at alternativet ikke er kjent for alle styrene, og dels de forpliktelser og krav som følger av dette ansvaret.*

Styret har vedtaksmyndighet og disponerer forvalterens arbeidstid, men har ikke personalansvar for forvalteren. Stillingen ligger formelt hos statsforvalteren.»

Denne fordelingen mellom styret og Statsforvalteren er en pragmatisk tilnærming, som stort sett har fungert godt. Det er likevel rom for forbedringer. Miljødirektoratet anbefaler en videreføring av dagens ordning, med en del tilpasninger og forbedringspunkter. Saksbehandler ser ikke grunn til å kommentere alternativene 3 og 4 med endret administrativ tilknytning for forvalterne, da disse synes lite aktuelle. Alternativ 1 (uendret administrativ tilknytning) og alternativ 2 med arbeidsgiveransvar hos færre statsforvaltere har i stor grad like utfordringer, og anbefalingene om forbedringspunkter for disse to alternativene kommenteres punkt for punkt.

1. Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
Økt tildeling per forvalterstilling og synliggjøring ved øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S (statsbudsjettet) er viktig for å unngå at det blir en kamp om ressurser mellom verneområdeforvaltningen og den ordinære forvaltningen i regi av Statsforvalteren. Det er en del ekstra arbeid med flere medarbeidere på lokalkontor utenfor kontorstedet til Statsforvalteren, så det vil være riktig å styrke embetene slik at seksjonsleder kan være en faglig ressurs og et bindeledd mellom Statsforvalteren og verneområdeforvaltningen. Forvalterne trenger juridisk bistand i saksbehandlingen, og det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet.

Med alternativ 2 kan det bli mer ressurskrevende å organisere samlinger for forvalterne, med lengre reisevei for den enkelte (for eksempel fra Agder til Vestland). Uansett alternativ er det viktig at det blir tilført tilstrekkelige ressurser til gjennomføring av faglige samlinger/fysiske møtedager med faglig opplegg for forvalterne i embetene som har personalansvar.

2. Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
Ved innføring av lokal forvaltning ble arbeidsgiveransvaret lagt til statsforvalteren for å ivareta fellestjenester, men også for å sikre et fagmiljø for forvalterne. I hovedinstruksen til statsforvalterne i dag står det kun at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere, og det kan virke som at intensjonen bak den faglige delen av arbeidsgiveransvaret ikke har vært tydelig og fulgt opp i den praktiske gjennomføringen.

I anbefalingen står det at: «*Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i hovedinstruks for statsforvalteren. Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne. Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgivning til forvalternes innstillinger til styrene ved behov*.»

Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. Slik rådgivning til innstillinger til vedtak bør bare skje dersom forvalteren selv ber om det, og det må ikke bli slik at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalterens innstillinger. Dette er viktig for å tydeliggjøre styrets rolle som eget organ.

3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen
Anbefaling: «*For å synliggjøre at forvalternes/styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefaler vi at forvaltere har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn*.»

Det er svært positivt om man kunne få e-postadresser som tydelig kommuniserer at forvalteren opptrer på vegne av nasjonalpark-/verneområdestyret, og ikke i regi av Statsforvalteren.

4. Økt fleksibilitet i fordeling av forvalterressurser mellom styrer
Sekretariatene er små enheter med 1–3 forvaltere, og systemet er derfor sårbart ved permisjon, langtidsfravær eller skifte av forvalter. Miljødirektoratet anbefaler økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser: «*Vi foreslår at statsforvalterne som arbeidsgiver får anledning til å avtale omfordeling av forvalteres tid direkte med forvalter og ikke trenger en avklaring av dette med styreleder. Det er arbeidsgiver som har samlet oversikt over sine ansatte og ser behov for omfordeling av ressurser. Vi mener dette bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet.»*

Dette betyr at styret i enkelte tilfeller kan miste noe av sekretariatsressursen, men også kan få tilført ekstra hjelp fra andre styresekretariat ved behov. For forvaltningen samlet sett vil dette trolig være positivt, men det bør fortsatt være en føring om dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering, selv om kravet om godkjenning fra styreleder tas bort.

Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.

5. Innføring av «Forvalterskolen»
Anbefaling: *«Vi foreslår innføring av "Forvalterskolen", en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved behov i sitt daglige arbeid. Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge til*

Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet. Statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program.»

Det er viktig og nødvendig at opplæringen settes i system for å sikre at alle får tilfredsstillende opplæring på alle områder.

6. Forvaltersamlinger
Anbefaling: *«Vi foreslår at forvaltersamlingene videreføres med fast intervall på hvert andre år. Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene.»*

Faste møtepunkter og samlinger er viktige for erfaringsutveksling og faglig utvikling for alle.

7. Formalisere samarbeidet med besøkssentre
Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og bare et fåtall av forvalterne har kontorsted knyttet til et slikt senter. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene.

Etter oppdrag frå KLD leverte Miljødirektoratet 26. januar 2026 et forslag til ny besøkssenterstrategi for 2026-2036. I forslaget til ny besøkssenterstrategi foreslår direktoratet flere endringer for å oppnå målsettingene med senterordninga. Flere av målene er også relevante når det gjelder samarbeid mellom besøkssentrene og forvaltere og styrer.

I utredninga står bla. at *«Selv om ikke alle besøkssentre kan være tilknyttet et forvaltningsknutepunkt er det likevel et behov for en større grad av formalisering av samarbeidet mellom sentrene og verneområdeforvaltningen, uavhengig av samlokalisering eller ikke. Derfor er dette også løftet frem i forslaget til kriteriesettet for etablering og reautorisering av sentrene. Miljødirektoratet foreslår i strategien å få på plass samarbeidsavtaler som besøkssentrene og den lokale forvaltningen forplikter seg til å følge for autorisasjoner fra 2028 og fremover.»*

Det er viktig å arbeide videre for å bedre samarbeidet og se nærmere på besøkssentrenes rolle i informasjonsarbeidet.

8. Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter
Anbefaling: *«Vi anbefaler at det gjøres en kartlegging av forvaltningsknutepunktene for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO. Selv om kontorstedet skal være desentralisert, og i nærheten av verneområdene vil det til en viss grad være sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Derfor foreslår vi at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt.*

Vi foreslår at en nærmere kartlegging av de enkelte knutepunkter og vurdering av videre sammensetning på og lokalisering av disse gjøres i et tilleggsoppdrag.»

Forvalterne i Fulufjellet er ikke knyttet til forvaltningsknutepunkt sammen med andre forvaltere, men er likevel del av et relevant fagmiljø sammen med blant annet SNO og andre naturvitere. Det er en fordel om man kunne ha minst én forvalterkollega for å kunne gi kollegastøtte og avlastning ved behov, men slik dialog vi har med de andre forvalterne og verneområdene i Innlandet, så er det også mye kollegastøtte og hjelp å finne dersom man er åpen og oppretter kontakt.

9. Legge til rette for at SNO får tilgang til forvaltningsknutepunktene
Anbefaling: *«Vi anbefaler derfor at muligheten for å samlokalisere kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere, slik at det legges til rette for at knutepunktet også kan være et hensiktsmessig sted for SNO å jobbe fra når de ikke er i felt.»*

Det ville styrket samarbeidet om man hadde et felles kontaktpunkt med SNO i kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved utskifting av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

Med økt vekt på verdiskaping og det å ønske folk velkommen inn i nasjonalparkene er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økende besøkstrykk. Tilstrekkelige ressurser til oppsyn og veiledning er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem.

En del av anbefalingene gjelder først og fremst forbedringer innen administrativ organisering og faglige forbedringer, og her vil også uttalelsene fra statsforvalterne gi utfyllende synspunkter.

Miljødirektoratet

Saksbehandlar Ingvild Hansen Nystad **Vår ref.** 2015/7200-15 432.0 **Dykkar ref.** «REF» **Dato** 22.05.2026

Vedtak Geiranger-Herdalen landskapsvernområde- Fråsegn-Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere-MD 2025/5713

Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde gjorde torsdag 21.mai einstemmig vedtak om uttale til høyringsskriv MD 2025/5713:

Verneområdestyret gir følgjande uttale til høyringsdokumentet «Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere», høyringsnummer 2025/5713, publisert av Miljødirektoratet 14.04.26, med høyringsfrist 22.05.26:

«Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde er i utgangspunktet nøgd med vidareføring av hovudtrekka i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil halde fram med Statsforvaltaren i Møre og Romsdal som arbeidsgivar.

Geiranger–Herdalen landskapsvernområde støttar alternativ 1 i høyringsskrivet – vidareføring av noverande organisering med forbetringar.

Styret meiner at dette alternativet best ivaretek lokal forankring, fagleg kvalitet og tillit til forvaltningsordninga.

Styret vurderer samling av arbeidsgivaransvar hos færre statsforvaltarar (alternativ 2) som lite formålstenleg for oss. Alternativ 2 vil gi auka avstand til arbeidsgivar og svekka regional tilknyting, både praktisk, fagleg og når det gjeld samordning av verne/verdsarvinteresser.

Styret føreset at det blir gjennomført nødvendige tiltak for å styrke ressursgrunnlag, leiing og rolleavklaring innanfor dagens velfungerande modell.»

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

- Høyringsdokument på Miljødirektoratet si nettside 14.04.26, med høyringsfrist 22.05.26. Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no
- Gjeldande vedtekter for verneområdestyret Geiranger-Herdalen

Saksopplysningar

Dagens forvaltningsmodell for nasjonalparkar og andre store verneområde vart etablert i 2010. Det er i dag 49 nasjonalpark-/verneområdestyre som har delegert forvaltningsansvar. Det er per 1.1.2026 totalt 69 verneområdeforvaltarar fordelt på dei 49 styra.

Det vart lagt opp til etablering av lokale/regionale forvaltningsknutepunkt der forvaltarane skulle samlokaliserast med andre fagpersonar knytt til verneområdet. I 2014 gjorde Riksrevisjonen ei undersøking av forvaltninga av nasjonalparkane. Undersøkinga viste til at *"Modellen har bidratt til at både erfaringsbasert, lokal kunnskap, og vitenskaplig og forskningsbasert kunnskap nå legges til grunn i forvaltningen".* Samtidig vart det peika på nokre behov for avklaringar, som rolleavklaringar mellom styra og fylkesmannen som arbeidsgivar for verneområdeforvaltarane, samt klarare instruksjonsmyndigheit for styra overfor verneområdeforvaltarane. Vurderingane frå Riksrevisjonen er følgt opp gjennom fleire oppdrag frå Klima- og miljødepartementet (KLD) til Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet fekk i mars 2025 oppdrag frå Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå organiseringa av verneområdeforvaltarane og øvrig organisering, og vurdere eventuelle endringar for å styrke forvaltninga av verneområda.
Oppdraget er avgrensa til å gjelde organiseringa, og gjeld ikkje sjølve forvaltningsmodellen:
«KLD presiserer i oppdragsteksten at det er en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v
De skriver også at det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområde-forvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3»

Punktvis oppsummering av oppdraget:

«Endringspunkter som vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten:
- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver i.f.m sykdom, vakanser mv eller p.g.a ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglige ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv
- fører til bedre rolleavklaring herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

Tilleggspunkter som vi har lagt til i utredningen:
- styrker tilliten til forvaltningsordningen hos publikum
- økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere»

Miljødirektoratet har utgreidd fire alternative løysingar, som er sendt på høyring til aktørane i forvaltningsmodellen:

1. *Beholde dagens ordning, men se på bedringspunkter i denne*
2. *Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere*
3. *Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet*
4. *Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet*

Miljødirektoratet har tilrådd organisering av alternativ 2, etter slike føringar:
- 3-5 embeter

- Samling av forvaltere slik at et embete har minimum ti forvaltere ansatt
- Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere

Det er peika på at *«Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til sekretariatsfunksjonen for verneområdestyrene, Årsakene til det er flere, blant annet på grunn av variasjon i antall verneområder et styre forvalter. Andre faktorer som kan virke inn er antallet saker de håndterer, omfang av bruksinteresser i verneområdet, størrelsen på verneområdene, mv.»*

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal har formelt arbeidsgivaransvar for kun ein forvaltar, og vår tilsett vil etter dette forslaget få radikalt endra administrativ tilknyting: (Skisse til omplasseringar i forslaget er ikkje endeleg.)

Tabell 3 - Forslag til mulig fordeling av forvaltere på et fåtall statsforvaltere.

Statsforvalter-embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til fremtidig antall forvaltere per embete	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	Dagens forvaltere + forvaltere fra Børgefjell (1), Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen (1)
Trøndelag	10	0	Forvaltere fordeles på Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	Dagens forvaltere + forvaltere fra Trollheimen (2), Femundsmarka og Gutulia (1), Forollhogna (2).
Vestland[4]	9	13	Dagens forvaltere + forvaltere fra Geiranger-Herdalen (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Rogaland	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	Dagens forvaltere plasseres hos Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	Dagens forvaltere + forvaltere fra Raet (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord (1), Færder (1), Jomfruland (1) og Brattefjell-Vindeggen (1)
Agder	4	0	Dagens forvaltere fordeles på Vestland og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Totalt antall forvaltere:	69	69	

Det er vidare tilrådd ulike tiltak for å betre forvaltninga i tråd med mål for gjennomgangen:

1. *Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne*
   a. *Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)*
   b. *Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S*
   c. *Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.*
2. *Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne*

3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning

4. Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.

5. Innføring av "Forvalterskolen"

6. Faste intervaller på forvaltersamlinger

7. Endringer på forvaltningsknutepunkter

8. Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre

9. Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Tidlegare innspel frå verneområdestyret

Verneområdestyra kunne koma med muntlege og skriftlege innspel til Klima- og miljødepartementet i samband med utarbeiding av oppdraget vinteren 2025.

Styreleiar gav munnlege innspel i oppstartmøte med KLD 21.01.2025, etter styrebehandling 13.01.2025, der styret peika på ulike utfordringar:

«OPPSUMMERING – innspel frå Geiranger-Herdalen verneområdestyre

Forvaltninga i Geiranger-Herdalen landskapsvernområde er nøgd med organiseringa i dag. Ei styrking av forvaltninga kan oppnåast med forholdsvis enkle grep innanfor noverande organisasjonsstruktur.

Dette gjeld samråding mellom Miljødirektorat, Statsforvaltar, verneområdestyre, forvaltar - og forvaltarar imellom.

I vårt tilfelle er også styrking av samarbeidet med verdsarvinstitusjonen Vestnorsk Fjordlandskap viktig.

Måtar å gjere dette på

(«utheva» er uttalte mål frå KLD):

«Styrke samling av fagmiljøet som verneområdeforvaltere utgjør»

Månadleg møte mellom dei fire forvaltarane i Møre og Romsdal. Deltaking i nettverksmøte/samlingar for Vestland og Innlandet. Nasjonale forvaltarsamlingar i regi av Miljødirektoratet.

«Bedre forhold for veiledning av og dermed styrket kompetanse hos forvalterne»

Tettare kontakt/oppfølging med juristane og kontaktpersonane frå direktoratet for vårt område. Framhald og auke nasjonale miljøfagwebinar/spørjerundar mellom forvaltarar på Teams.

«Øke erfaringsdelingen mellom forvalterne»

Føringar for at alle forvaltarar deltar i nettverk på tvers av geografi (gjerne tilgrensande område ifht geografi/verneformål) og forvaltningsnivå (Statsforvaltar, Miljødir).

«Mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver ifm. sykdom, vakanser mv. eller pga ulike ressursbehov mellom områder.»

Klare instruksar, god informasjon og ekstra ressursar hos SF (og verneområdeforvaltarar imellom) må til for å sikre fleksibiliteten.

«Lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse mtp. organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv.»

Med kun ein forvaltar er knytinga til fagkompetansen hos Statsforvaltar MR og Miljødirektorat desto viktigare -i tillegg til tilgrensande forvaltarnettverk. Regional tilknyting til eigen Statsforvaltar er viktig for å handtere lokal forvaltning best muleg.

«Bedre håndtering av rollefordeling»

Samordninga her kan flyte betre med enkle midlar - innanfor gjeldande organisasjonsstruktur. Årlege samrådingar mellom Statsforvaltar og verneområdestyret kan vere nyttig og fruktbart.

I vårt tilfelle vil også rollefordeling ifht verdsarvadministrasjon vere aktuelt. Å vere rollesterke vil kunne gjere samarbeidet endå betre.

«Mer helthetlig forvaltning mellom verneområder»

Oppnåast ved tettare dialog forvaltningane mellom. Likeins mellom forvaltningane, Statsforvaltar og Miljødirektorat. I vårt tilfelle er kontakten med verneområda i søområdet av Vestnorske fjordlandskap også svært viktig for heilskapen.

«Tettere samarbeid med Statens naturoppsyn»

Samarbeidet kan i vårt område vanskeleg bøtast på utan auka ressursar til det reint praktisk fysiske nærveret av SNO. Det motsette har skjedd siste åra i vårt område.

«Tettere samarbeid med besøkssentrene»

I vårt område har besøkssenteret og forvaltninga tett samarbeid. Det gjeld kontorstad, felles fagråd, felles designmanual, skjøtsel, formidling og forvaltning. Vi «deler» Nasjonal turiststi og mange andre skjøtsels- og formidlingsoppgåver. Vi arbeider i dag med felles kunnskapsinnhenting og felles forvaltningsplan for områda våre. Samarbeidet mellom sør- og nordområdet av verdsarv-/verneområdeforvaltningane kan styrkast, gjerne med føringar og rolleavklaringar frå Miljødirektoratet.

«Bedre fungerende knutepunkter»

Samarbeid og samhandling fungerer godt. Både verdsarvadministrasjonen og verneområdeforvaltninga gir aktivitetar og engasjement gjennom tiltak som styrkar knutepunktfunksjonen. Dette blir gjerne til gjennom midlar frå Miljødirektoratet og i prosjekt som dreg inn fylkeskommune, statsforvaltar og kommunar.

Verneområdestyret
for Geiranger-Herdalen

Postadresse

Besøksadresse
Norsk Fjordsenter
Gjørvahaugen 35
6216 Geiranger

Kontakt
Sentralbord: +47
Direkte: +47 928 20 034

https://www.nasjonalparkstyre.no/geiranger-herdalen

Ei tilbakeføring av SNO-kontakt i knutepunktet og ev lokaliseringar av andre kollegaer ville sjølvsagt styrke funksjonen eit knutepunkt har.

Kan også bli betre ved enkle grep (som felles faste knutepunkt-møte forvaltningane mellom).»

I utgreiinga som no ligg på høyring er fordelane med slik tilknyting skildra slik:

«Andelen verneområder som forvaltes av andre myndigheter enn verneområdestyrer utgjør et betydelig antall og for de fleste av disse er det statsforvalterembetene som utgjør forvaltningsmyndigheten. En vurdering av forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi derfor er en viktig faktor i utredningens målsetning om å styrke forvaltningen av verneområder. Alternativ 1 og 2 innebærer begge at forvalterne fremdeles vil være lokalisert hos statsforvalterne og være tilknyttet fagmiljøene som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Dette mener vi i seg selv har potensiale til å gi betydelige forvaltningsgevinster som mer helhetlig forvaltning på tvers av alle verneområder. Det forutsetter at det legges til rette for erfaringsutveksling på tvers av forvaltere og øvrig fagmiljø hos statsforvalteren og at tiltak for styrking av daglig ledelse innføres. Dette kan så bidra til styrket beslutningsgrunnlag på tvers av myndigheter.»

Tilrådinga om å samle forvaltarane i færre embete (alternativ 2) er grunngitt slik:

«Alternativ 2 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter, styrker muligheten til å utvikle mer enhetlige kompetansetiltak i form av å kunne etablere felles rutiner og opplæring i færre embeter som igjen vil gi færre ulikheter. Det samme gjelder muligheten for større grad av systematisk oppfølging og utvikling og etablering av fagfellesskap/nettverk. Gode nettverk mellom forvalterne i embetet er det som trekkes frem som særlig positivt blant forvalterne som gir gode skussmål til dagens organisering og vi mener det derfor er viktig å legge til rette for slike nettverk. Det mener vi forenkles ved å ha et større antall forvaltere samlet under et embete og en dedikert ledelse som kan legge til rette for dette.»

Fordelar og ulemper med alternativ 3 og 4 blir ikkje nærare diskutert i denne saka, da det synest vera lite aktuelt å velja eitt av desse.

Vurdering

Miljødirektoratet tilrår ei vidareføring av dagens ordning, med ein del tilpassingar og forbetringspunkt. Saksbehandlar ser ikkje grunn for å kommentere alternativa 3 og 4 med endra administrativ tilknyting for forvaltarane, då desse synest lite aktuelle.

Dagens modell, alternativ 1, gir viktige fordelar for verneområdeforvaltninga:

- lokal forankring og nærleik til verneområda
- tilgang til fagmiljø hos statsforvaltaren
- nær samhandling med kommunar og lokale aktørar
- oppretthalding av gode tverrfaglege regionale nettverk
- styrking av verdsarvsenteret som regionalt knutepunkt
- grunnlag for heilskapleg forvaltning

Utfordringane som er identifiserte i utgreiinga er i stor grad knytt til ressursar, leiing og oppfølging og rolleavklaring. Styret vurderer dette som forhold som kan betrast der det trengst innanfor dagens forvaltningsmodell.

Måla om «*etablering av fagfellesskap/nettverk»* og *«gode nettverk mellom forvalterne i embetet»* er begge godt oppfylte i dagens praksis hos oss. Verneområdeforvaltar er aktiv deltakar i forvaltarnettverk i både Innlandet og Vestland, samtidig som nødvendig fagleg nettverk mot Statsforvaltaren i Møre og Romsdal er svært godt innarbeidd. Verneområdestyret ser rollefunksjonane som ryddige og godt ivaretatt med dagens ordning. I vårt tilfelle vil vi også trekkje fram knutepunktet med verdsarvadministrasjon og det faglege og administrative nettverket dette gjer oss til deltakar av i Møre og Romsdal.

Vi har ei godt opparbeidd og solid forankring i det samlande knutepunktet Fjordsenteret i Geiranger. Vi følgjer også tett verdsarvadministrasjonen sine faglege og administrative linjer både mot Statsforvaltar og fylkeskommune i Møre og Romsdal. Vi har felles forvaltningsplan, felles fagråd, og felles kunnskaps- og forskingskoordinator med verdsarvadministrasjonen i knutepunktet- parallelt og i nært samarbeid med forvaltningane i Vestland. Å bryte tilknytinga til vår regionale Statsforvaltar vil svekke nettverket vi har opparbeiddd både fagleg og formelt.

Her vil vi heller legge inn eit ønskje om å styrke den regionale tilknytinga, støtte pågåande tverretatleg samarbeid (bl a samordningsgruppe ved verneseksjonen hos fylkeskommunen, seksjon for berekraftig naturbruk hos Statsforvaltaren i Møre og Romsdal –(tidlegare landbruks- og miljøavdeling), og aktivering av Statens Naturoppsyn si rolle i knutepunktet. (SNO har kontorplass tilknytt besøkssenteret i dag, men i praksis plassert på Ålesund-kontor i dag).

Alternativ 1 – vidareføring av noverande organisering

Styret meiner dette er det beste alternativet. Det tar vare på eksisterande styrkar, gir låg risiko ved gjennomføring, og kan styrkast vidare gjennom konkrete tiltak. Særleg viktig ser styret det å oppretthalde koplinga til regionale fagmiljø, knutepunkt og lokal forvaltning.

Alternativ 2 – samling hos færre statsforvaltarar

Styret ser at alternativet muleg kan gi gevinstar for andre forvaltningar knytt til større fagmiljø og sentralisert styrking. Samtidig gir slik organisering etter styret si vurdering klare ulemper for Geiranger–Herdalen si forvaltning, både logistisk og fagleg:

- auka avstand mellom forvaltar og arbeidsgivar
- lågare tilgjenge til leiing og støtte i det daglege
- svakare integrasjon med fagmiljø i Møre og Romsdal
- større behov for reise og samhandling på avstand
- risiko for mindre effektiv oppfølging og auka byråkratisering
- avstand til regionalt verdsarv- og vernesamarbeid
- svekking av tilknyting til regionalt knutepunkt og besøkssenter

Å flytte arbeidsgivaransvaret til anna statsforvaltarembete vil i vårt tilfelle gi ein uforholdsmessig avstand både geografisk og fagleg. Styret vurderer dette som ei uheldig endring med omsyn til både fagleg samhandling, lokal forankring og praktisk gjennomføring av oppfølging frå arbeidsgivar.

Alternativ 2 reduserer den geografiske nærleiken i forvaltninga, og kan fort svekke koplinga til kommunar, verdsarv og lokale aktørar. Dette er etter styret si vurdering i motstrid til føresetnaden om desentralisert forvaltning.

Alternativ 3 og 4

Styret vurderer desse alternativa som lite aktuelle. Dei vil svekke lokal forvaltning, gi større avstand til verneområda og skape uklare roller. Styret gjennomfører i dag ei tydeleg rollefordeling, der styret er sjølvstendig forvaltningsorgan, forvaltar er sekretariat med fagleg sjølvstende, og statsforvaltaren er arbeidsgivar.

Styret støttar foreslåtte tiltak for å styrke dagens modell:

- auka finansiering per stilling
- styrka leiarrespons
- betre juridisk støtte
- etablering av «Forvalterskolen»
- faste samlingar

Styret meiner desse tiltaka er avgjerande for å løyse dei identifiserte utfordringane, og at eksisterande organisering er avgjerande for å lukkast med gjennomføringa av tiltaka.

Konklusjon

Styret meiner at:

- dagens modell fungerer tilfredsstillande
- utfordringane er knytte til ressursar og oppfølging
- desse kan løysast innanfor eksisterande organisering

Alternativ 2 inneber etter styret si vurdering uheldige konsekvensar knytt til:

- avstand til arbeidsgivar
- avstand til solid fagmiljø
- avstand til knutepunkt-samarbeid
- svekka regional tilknyting
- redusert lokal forankring

Med helsing

Ingvild Hansen Nystad (e.f. leiar i verneområdestyret for Geiranger-Herdalen)
Verneområdeforvaltar Geiranger-Herdalen landskapsvernområde

Kopi til:
SNO Geiranger Øvre Holen 81 6011 ÅLESUND
Stiftinga Geirangerfjord Verdsarv

Høringsinnspill til utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Færder nasjonalparkstyre

1. Innledning

Færder nasjonalparkstyre viser til Miljødirektoratets utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere, og støtter utredningens overordnede mål om å bidra til en styrket og mer effektiv forvaltning av verneområdene.

Styret har tidligere gitt innspill i forbindelse med oppstarten av utredningen. I den sammenheng understreket vi betydningen av dagens organisering, med lokalt forankrede nasjonalparkforvaltere, som etter vår vurdering bidrar til effektiv ressursbruk både i det operative arbeidet i verneområdene og i administrative oppgaver. Videre frarådet styret en organisering som øker avstanden mellom forvalter, arbeidsgiver og beslutningstaker.

Begrunnelsen for dette standpunktet var særlig hensynet til å unngå økt byråkrati, høyere administrative kostnader og lengre avstand mellom verneområdestyrene og statsforvalteren.

2. Overordnet vurdering av alternativene

Færder nasjonalparkstyre mener at Miljødirektoratets foreslåtte modell innebærer en risiko for økt byråkrati, høyere kostnader og større avstand mellom verneområdestyrene og statsforvalteren.

Styret er enig i Miljødirektoratets vurdering av at dagens ordning har svakheter. Etter vår vurdering er disse imidlertid ikke av en slik karakter eller omfang at de tilsier behov for en omfattende omorganisering.

På denne bakgrunn anbefaler Færder nasjonalparkstyre alternativ 1 – videreføring av dagens organisering med justeringer – som løsning for den videre organiseringen av verneområdeforvalterne.

3. Begrunnelse for anbefaling av alternativ 1

3.1 Styrenes rolle og legitimitet

Færder nasjonalparkstyre mener det er avgjørende for tilliten til forvaltningsmodellen at:

- verneområdestyrene fremstår som tydelige og selvstendige forvaltningsorganer
- forvalterfunksjonen er klart og entydig rettet inn mot styret

I en modell (alternativ 2) der statsforvalteren som arbeidsgiver gis anledning til å avtale omfordeling av forvalteres arbeidstid på tvers av styrer direkte med forvalter, uten forutgående avklaring med styreleder, vil kontakten mellom styret og forvalter etter styrets vurdering svekkes.

Dagens modell legger til rette for at forvalter kan ivareta sin sekretariatsfunksjon på en god måte, samtidig som styret kan utøve sin forvaltningsmyndighet effektivt. Dette er i stor grad et resultat av at forvalter er tett knyttet til styret og fungerer som en dedikert ressurs.

3.2 Lokal og regional forankring

En grunnleggende styrke ved dagens modell er forvalternes organisatoriske tilknytning til statsforvalteren, kombinert med lokalisering i nærheten av verneområdene. Dette bidrar til:

- god kjennskap til regionale forhold
- nærhet til kommuner, lokale brukere og interesseaktører
- tilgang til statsforvalterens regionale fagmiljø og tverrfaglige kompetanse

En effektiv forvaltning forutsetter korte beslutningslinjer og tett kontakt mellom forvalter, styre, berørte grunneiere, kommuner og regionale statlige myndigheter. Etter styrets vurdering ivaretas dette best gjennom dagens organisering.

Selv om alternativ 2 legger opp til desentralisert kontorplassering, vil det etter styrets vurdering i praksis være en sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Dette kan medføre økt avstand mellom kontorsted og verneområde, samt redusert tilgjengelig tid for oppdrag i verneområdene.

3.3 Forbedringstiltak

Færder nasjonalparkstyre støtter flere av de foreslåtte forbedringstiltakene i utredningen, og vil særlig fremheve:

- økt tildeling per forvalterstilling
- tydeligere øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S
- klarere rolleavklaringer knyttet til faglig oppfølging av forvaltere
- tydeligere skille mellom arbeidsgiveransvar og styrets rolle i dokumentforvaltning
- etablering av «Forvalterskolen»
- videreføring og styrking av forvaltersamlinger
- gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- formalisering av samarbeid med besøkssentre
- tilrettelegging for Statens naturoppsyns tilgang til forvaltningsknutepunktene

Utfyllende kommentar:
Samarbeid Besøkssenter Færder nasjonalpark
Samarbeidet mellom Besøkssenter Færder nasjonalpark og Færder nasjonalpark fungerer i dag godt, men vi ser behovet for å forankre dette samarbeidet i en formalisert samarbeidsavtale.

Besøkssentrene og nasjonalparkstyret har ulike mandater, og en tidlig avklaring av roller vil etter vår vurdering bidra til å unngå konflikter og være mer uavhengig av personlige relasjoner.

Samarbeid Statens Naturoppsyn
Færder nasjonalpark har et svært godt samarbeid med Statens Naturoppsyn i dag, og SNO deltar på regelmessige faglige møter. SNO sitter lite på kontor, og har større ansvarsområde enn nasjonalparken.

I tillegg foreslår styret:

- formalisering og styrking av eksisterende faglige nettverk mellom forvaltere med samsvarende forvaltningsutfordringer (blant annet mellom Raet, Jomfruland, Færder og Ytre Hvaler)
- åpning for videre faglig samarbeid og nettverksbygging med verneområder i Sverige og Danmark med overlappende naturverdier og verneformål

4. Avslutning

Færder nasjonalparkstyre anbefaler på denne bakgrunn at **alternativ 1 – videreføring av dagens organisering med nødvendige justeringer –** legges til grunn for det videre arbeidet med organisering av verneområdeforvalterne.

Videreføring av dagens ordning, med justeringer, gir etter styrets vurdering et godt grunnlag for å bevare det som fungerer godt, samtidig som det åpnes for felles løsninger og nødvendige lokale tilpasninger der behovene er størst.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: eirik.dobbedal@statsforvalteren.no

Innsendt av
Jomfruland nasjonalparkstyre

Innsendt dato
12. mai 2026

På vegne av
Jomfruland nasjonalparkstyre

Målgruppe
Privatperson

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Høringsuttalelse fra Jomfruland nasjonalparkstyre ligger som vedlegg.

Vedlegg

Høringsuttalelse_JNP_Verneområdeforvaltere.pdf

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: trygve.snotun@statsforvalteren.no

Innsendt av
Trygve Snøtun

Innsendt dato
15. mai 2026

På vegne av
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvaltar

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre hadde sak om organisering av verneområdeforvaltarar i styremøte 12.05.2026.

Høyringsuttale frå Jostedalsbreen nasjonalparkstyre:

Jostedalsbreen nasjonalparkstyre er i utgangspunktet tilfreds med vidareføring av hovudtrekka i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil halde fram med Statsforvaltaren i Vestland som arbeidsgjevar. Styret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 med tilrådde forbetringspunkt vil fungere godt. Fordelen med å ha fagleg tilknyting til Statsforvaltaren er at ein med denne ordninga også vil få fagkunnskap om verneområdekommunane gjennom Statsforvaltaren, og ikkje berre gjennom vårt eige nettverk med administrativt kontaktutval. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytinga til kommunane for dei sekretariata som blir flytta over til eit anna statsforvaltarembete enn det som geografisk er knytt til verneområda, og uttalane frå dei verneområdestyra der dette blir aktuelt bør derfor tilleggast vekt.

Tiltaka som er foreslått som forbetringspunkt blir vurdert å bidra til måla om meir heilskapleg forvaltning.

Merknader til dei enkelte punkta:

• Finansiering / ressursar: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er vald blir fullfinansiert og synleggjort ved øyremerking av midlar per forvaltarstilling i Statsbudsjettet (Prop. 1S). Styrking av statsforvaltarembeta for oppfølging av forvaltarane vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvaltarstillingane. I enkelte saker treng forvaltarane juridisk bistand i saksbehandlinga, det er viktig at slik bistand blir styrka, enten via fagmiljøet hjå Statsforvaltar eller i Miljødirektoratet.

• Det er positivt å tydeleggjera rolla som fagleg rådgjevar i Hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgjeving til forvaltarane sine innstillingar til styret kan lett koma i konflikt med Statsforvaltaren si rolle som mogleg klageinstans på styret sine vedtak. For å ha klare linjer bør ikkje Statsforvaltar delta i forvaltarane sitt arbeid med innstillingar til vedtak, men kan gje faglege råd dersom forvaltar sjølv tek initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at leiaren med fag- og personalansvar hos Statsforvaltaren får ei slags godkjennarrolle på forvaltar sine innstillingar. Sjølvstendige vurderingar i forvaltarane sitt arbeid med innstillingar til styret er viktig for å tydeleggjera rolla til styret som eige organ.

• Klarare skilje mellom Statsforvaltaren som arbeidsgjevar og styret i dokumentforvaltninga vil gje tydelegare kommunikasjon mot publikum og mot andre aktørar i forvaltninga. Det er viktig å få synleggjort at det er nasjonalparkstyret som er avsendar når forvaltar sender ut forvaltingsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få ei funksjonell løysing som blir kvalitetssikra av dei administrative aktørane.

• Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre betre og meir systematisk- opplæring, og faste møtepunkt ved forvaltarsamlingar vil bidra til fagleg utvikling og meir einskapleg forvaltning gjennom erfaringsutvekslingar.

• Forslaget om å gje arbeidsgjevar auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar mellom styra vil vera positivt med tanke på best mogleg bruk av ressursane samla sett. Det bør framleis vera ei føring om at det skal vera dialog med både forvaltar og styreleiar i forkant av slik omdisponering av ressursar, sjølv om ein går bort frå kravet om godkjenning frå styreleiar. Dialog vil gje betre forankring og auka forståing når ressursane i sekretariatet blir omfordelt for kortare eller lengre periodar.

• Gjennomgang av forvaltningsknutepunkta for betre fungerande knutepunkt vil vera nyttig. Så langt det er mogleg må forvaltarane lokaliserast saman med andre forvaltarar. Kontorfellesskap gjev betre rom for læring og avlasting, og gjev betre service til publikum når det er fleire med tilgang til same arkiv m.m. Samlokalisering med SNO og andre med oppgåver innan utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøa.

• Det kan vera nyttig å arbeide for meir formalisert samarbeid med besøkssentera, men dette må sjåast i samanheng med utgreiinga av ny besøkssenterstrategi.

• Med auka vekt på verdiskaping og å ønskje folk velkommen inn i nasjonalparkane er det nødvendig å ha eit godt system for å ivareta verneverdiane også med aukande besøkstrykk. Tilstrekkelege ressursar til informasjonsarbeid i sekretariata, og for oppsyn og rettleiing i felt er viktig i ei aktiv besøksforvalting. Når ein inviterer fleire inn, må også mottaksapparatet styrkast.

Vedlegg

Møteprotokoll etter styremøte 3_26 Teams 12052026- Godkjent.pdf

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: kari.sveen@statsforvalteren.no

Innsendt av
Kari Sveen

Innsendt dato
6. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvaltar

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utaladalen er i utgangspunktet tilfreds med vidareføring av hovudtrekka i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil halde fram med Statsforvaltarane i Innlandet og Vestland som arbeidsgjevarar. Styret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 med tilrådde forbetringspunkt vil fungere godt. Fordelen med å ha fagleg tilknyting til Statsforvaltaren er at ein med denne ordninga også vil få ei tilknyting til verneområdekommunane gjennom Statsforvaltaren sitt nettverk, og ikkje berre gjennom vårt eige nettverk med administrativt kontaktutval. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytinga til kommunane for dei sekretariata som blir flytta over til eit anna statsforvaltarembete enn det som geografisk er knytt til verneområda, og uttalane frå dei verneområdestyra der dette blir aktuelt bør derfor tilleggast vekt. Tiltaka som er foreslått som forbetringspunkt blir vurdert å bidra til måla om meir heilskapleg forvaltning.

Merknader til dei enkelte punkta:

- Finansiering / ressursar: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er vald blir fullfinansiert og synleggjort ved øyremerking av midlar per forvaltarstilling i Statsbudsjettet (Prop. 1S). Styrking av statsforvaltarembeta for oppfølging av forvaltarane vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvaltararstillingane.
  I enkelte saker treng forvaltarane juridisk bistand i saksbehandlinga, det er viktig at slik bistand blir styrka, enten via fagmiljøet hjå Statsforvaltar eller i Miljødirektoratet.
- Det er postitivt å tydeleggjera rolla som fagleg rådgjevar i *Hovedinstruks for statsforvalteren,* men direkte rådgjeving til forvaltarane sine innstillingar til styret kan lett koma i konflikt med Statsforvaltaren si rolle som mogleg klageinstans på styret sine vedtak. For å ha klare linjer bør ikkje Statsforvaltar delta i forvaltarane sitt arbeid med innstillingar til vedtak, men kan gje faglege råd dersom forvaltar sjølv tek initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at leiaren med fag- og personalansvar hos Statsforvaltaren får ei slags godkjennarrolle på forvaltar sine innstillingar. Sjølvstendige vurderingar i forvaltarane sitt arbeid med innstillingar til styret er viktig for å tydeleggjera rolla til styret som eige organ. Der Statsforvaltar meiner at ei sak ikkje er tilfredsstillande utgreidd i høve til verneforskriftene vil det alltid vera mogleg å få ei ny vurdering gjennom klageordninga, og det vil vera uheldig med innblanding i arbeid med innstillingane.
- Klarare skilje mellom Statsforvaltaren som arbeidsgjevar og styret i dokumentforvaltninga vil gje tydelegare kommunikasjon mot publikum og mot andre aktørar i forvaltninga. Det er viktig å få synleggjort at det er nasjonalparkstyret som er avsendar når forvaltar sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få ei funksjonell løysing som blir kvalitetssikra av dei administrative aktørane.
- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre betre og meir systematisk- opplæring, og faste møtepunkt ved forvaltarsamlingar vil bidra til fagleg utvikling og meir einskapleg forvaltning gjennom erfaringsutvekslingar.
- Forslaget om å gje arbeidsgjevar auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressurser mellom styra vil vera positivt med tanke på best mogleg bruk av ressursane samla sett. Det bør framleis vera ei føring om at det skal vera *dialog* med både forvaltar og styreleiar i forkant av slik omdisponering av ressursar, sjølv om ein går bort frå kravet om *godkjenning* frå styreleiar. Dialog vil gje betre forankring og auka forståing når ressursane i sekretariatet blir omfordelt for kortare eller lengre periodar. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltarar er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlarsystem i det embetet der desse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkta for betre fungerande knutepunkt vil vera nyttig. Så langt det er mogleg må forvaltarane lokaliserast saman med andre forvaltarar. Kontorfellesskap gjev betre rom for læring og avlasting, og gjev betre service til publikum når det er fleire med tilgang til same arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgåver innan utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøa.
- Det kan vera nyttig å arbeide for meir formalisert samarbeid med besøkssentra, men dette må sjåast i samanheng med utgreiinga av ny besøkssenterstrategi. Mange av dei store verneområda manglar besøkssenter, og det er viktig å få eit heilskapleg nasjonalt system for besøkssenter for å få eit likeverdig opplegg som omfattar alle dei store verneområda. Fleire har peika på at sentra burde hatt ei tydelegare rolle knytt til informasjon og

naturrettleiing om verneverdiane, men dette fordrar at det blir tilført ressursar til informasjonsmedarbeidarar med særleg ansvar for verneområdeforvaltninga og at alle verneområda blir knytt til velfungerande besøkssenter.
Før ein får på plass ein besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i eit overordna nasjonal perspektiv er det vanskeleg å etablere ordningar som gjev eit einskapleg system som omfattar alle verneområdestyra.

- Med auka vekt på verdiskaping og å ønskje folk velkommen inn i nasjonalparkane er det nødvendig å ha eit godt system for å ivareta verneverdiane også med aukande besøkstrykk. Tilstrekkelege ressursar til informasjonsarbeid i sekretariata og for oppsyn og rettleiing i felt er viktig i ei aktiv besøksforvaltning. Når ein inviterer fleire inn, må også mottaksapparatet styrkast. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområde opplever manglande SNO-ressursar som eit problem. Det ville styrka samarbeidet om det hadde vore lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløysingane. Dette er særleg viktig ved skifte av personell, da det elles kan ta tid før ein får etablert gode rutinar for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

Viser elles til vedlagt utskrift av saksprotokoll, sak 24/2026.

Vedlegg

Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen - Uttale - Utredning av organisering av verneområdeforvaltni…

Verneområdestyret
for Kvænangsbotn
og Navitdalen
landskapsvernområder

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/3965-2 **Saksbehandler:** Rune Benonisen **Dato:** 22.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Navitdalen og Kvænangsbotn verneområdestyre	16/26	19.05.2026

Høringssvar fra Kvænangsbotn og Navitdalen verneområdestyre

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder og Reisa nasjonalparkstyre vil komme med følgende innspill og merknader:
Utredningen er omfangsrik og detaljert og diskuterer og svarer ut mange spørsmål i tilknytning til en omorganisering. Men det er slutninger og vurderinger som vi ikke nødvendigvis er enige i, og noen forhold som bør beskrives nærmere før det tas en endelig beslutning i saken.

Anbefalt løsning: Alternativ 2 (statsforvaltermodell) og 3 (Miljødirektoratet) er vurdert relativt likeverdige i utredningen. En kombinasjon av en modell hvor Miljødirektoratet har arbeidsgiveransvar og eventuell organisering i lokale «forvalterteam» framstår som det faglig sterkeste og mest framtidsrettede grepet framfor å gjøre «mer av det samme» som har fungert bare delvis bra. Forskjellen mellom verneområdeforvaltning hos Statsforvalterne og som sekretær for verneområdestyrer er betydelig, så vi stiller spørsmål med om de faglige synergiene i det hele tatt er til stede. En løsning med Miljødirektoratet og «team» (se beskrivelse under) gir grunnlag for en ryddigere forvaltningsordning med to hovedaktører i stedet for tre slik det er i dag. Det gir også bedre grunnlag for utvikling av en sterkere faglig ledelse og -utvikling på nasjonalt nivå i stedet for fragmentert på flere SF embeter.

Prosess: Bredden av innspill fra forvaltere har vært håndtert i hovedsak gjennom spørreundersøkelser. I tillegg har en liten arbeidsgruppe vært involvert, men bare ett møte. Utredningen bærer dessverre preg av dette og hvor viktige elementer ikke er besvart eller besvart grundig nok. Det gjelder for eksempel forholdet mellom styrenes autonomitet og ansvar for forvalterens arbeidstid, i motsetning til en sentral styring fra Statsforvalterne eller annen arbeidsgiver. Vi mener også at tema «ledelse» burde vært drøftet nøyere og presisert hvilke oppgaver som kan ligge til en felles ledelse innenfor SF-ordningen. Dette burde vært drøftet mer nøye og særlig forvalterne burde vært mer involvert i disse prosessene før det tas beslutning.

Kriterier for valg av ny organisering: Miljødirektoratet sin anbefaling av beste løsning baseres på skjønnsmessig vurdering av 8 kriterier og en vekting opp mot dagens ordning (oppsummert i utredningen s53). Det er størst forskjell på kriteriet *tydelig rolleavklaring mellom aktørene, tillit til forvaltningen* og *synergier mellom forvaltningsmyndigheter.* Vi anser særlig rollekonflikten hvor SF er klager på vedtak styrene gjør, som sterkt problematisk. På den ene siden at det kan bli høyere terskel for klager eller på den andre siden at arbeidsgiver i praksis klager på en ansatt sine vedtak. Vi tror heller ikke at SF sitt «omdømme» i lokalsamfunn er hverken bedre eller dårligere enn Miljødirektoratet – og at dette kriteriet i praksis bør vurderes likt. Vi oppfatter også at kriteriene som påvirker kvalitet for forvaltningen (faglig kvalitet) bør vektlegges mest.

Forenkling av den lokale forvaltningsordningen. Dagens forvaltningsmodell har tre aktører med sterke mandat i forvaltningen. En modell hvor Miljødirektoratet blir arbeidsgiver vil forenkle modellen ved at det kun er to hovedaktører igjen. Miljødirektoratet som fagmyndighet og som operativt forvaltningsledd (gjennom forvaltere) og verneområdestyrene som lokal forvaltningsmyndighet. Dette anser vi som en fordel og som en forenkling sett ut fra dagens ordning.

Forvalterrollen: Forvalterrollen er en hybrid mellom en statlig regelbasert styring og styring basert på politiske vedtak og prosesstenking. Utredningen beskriver utfordringene dette medfører. Men vi mener utredningen i for liten grad avklarer og tar tydelig stilling til om forvalterrollen fortsatt skal baseres på sterk styringsrett fra verneområdestyrene eller om arbeidsgiver skal ha en sterkere styringsrett. Det er mulig det ligger implisitt i de anbefalingene som gjøres, men det er ikke tydelig uttalt. Denne avklaringen mener vi er viktig som grunnlag for beslutningen som skal tas videre.

Praktisk organisering like viktig som organisatorisk tilknytning: Forvalternes organisatoriske tilknytning er viktig. Men tydelige rutiner, lik praksis mellom arbeidsgivere og praktisk organisering av arbeidsgiverrollen og innpassing av forvaltere i organisasjonene vurderer vi som minst like avgjørende for måloppnåelse for «bedre forvaltning av verneområdene».

Styringsrett må avklares: Det er uklarhet om hvordan økt arbeidsgiverstyring hos Statsforvalteren vil påvirke styrenes instruksjonsmyndighet over forvalterne. Kan forvaltere bli pålagt arbeid for andre styrer fra arbeidsgiveren? I så fall kan det komme i konflikt med styrenes ansvar for en forvalters arbeidstid og oppgaver.

Daglig ledelse: Behovet for styrket daglig ledelse er framhevet i utredningen, men det er uklart hvordan lederrollen konkret skal utformes og praktiseres på tvers av landet. Det er også lite beskrevet hva lederfunksjonen innebærer i praksis. Det gjør det vanskelig å ta stilling til saken. Vi er usikker på om hva felels ledelse skal bidra med, og ser andre alternativer slike som «tean» å være mer virkningsfulle på deler av ledelsesbehovet.

Nytt forslag til organisering lokalt – forvalterteam. Uavhengig av organisatorisk tilknytning: Vi foreslår at to eller flere forvalteren organiseres i lokale/regionale team som samarbeider om oppgaver for flere styrer. Organisering i team gir økt faglig og praktisk robusthet, særlig ved sykdom og variasjon i arbeidsbelastning, og kan ha betydning for behovet for utforming av formell fagledelse fra arbeidsgiver. Organisering av lokale team bør gjennomføres uavhengig av hvilken organisatorisk tilknytning forvalterne får.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Navitdalen og Kvænangsbotn verneområdestyre - 19.05.2026

Behandling

Enstemmig

Vedtak

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder og Reisa nasjonalparkstyre vil komme med følgende innspill og merknader:
Utredningen er omfangsrik og detaljert og diskuterer og svarer ut mange spørsmål i tilknytning til en omorganisering. Men det er slutninger og vurderinger som vi ikke nødvendigvis er enige i, og noen forhold som bør beskrives nærmere før det tas en endelig beslutning i saken.

Anbefalt løsning: Alternativ 2 (statsforvaltermodell) og 3 (Miljødirektoratet) er vurdert relativt likeverdige i utredningen. En kombinasjon av en modell hvor Miljødirektoratet har arbeidsgiveransvar og eventuell organisering i lokale «forvalterteam» framstår som det faglig sterkeste og mest framtidsrettede grepet framfor å gjøre «mer av det samme» som har fungert bare delvis bra. Forskjellen mellom verneområdeforvaltning hos Statsforvalterne og som sekretær for verneområdestyrer er betydelig, så vi stiller spørsmål med om de faglige synergiene i det hele tatt er til stede. En løsning med Miljødirektoratet og «team» (se beskrivelse under) gir grunnlag for en ryddigere forvaltningsordning med to hovedaktører i stedet for tre slik det er i dag. Det gir også bedre grunnlag for utvikling av en sterkere faglig ledelse og -utvikling på nasjonalt nivå i stedet for fragmentert på flere SF embeter.

Prosess: Bredden av innspill fra forvaltere har vært håndtert i hovedsak gjennom spørreundersøkelser. I tillegg har en liten arbeidsgruppe vært involvert, men bare ett møte. Utredningen bærer dessverre preg av dette og hvor viktige elementer ikke er besvart eller besvart grundig nok. Det gjelder for eksempel forholdet mellom styrenes autonomitet og ansvar for forvalterens arbeidstid, i motsetning til en sentral styring fra Statsforvalterne eller annen arbeidsgiver. Vi mener også at tema «ledelse» burde vært drøftet nøyere og presisert hvilke oppgaver som kan ligge til en felles ledelse innenfor SF-ordningen. Dette burde vært drøftet mer nøye og særlig forvalterne burde vært mer involvert i disse prosessene før det tas beslutning.

Kriterier for valg av ny organisering: Miljødirektoratet sin anbefaling av beste løsning baseres på skjønnsmessig vurdering av 8 kriterier og en vekting opp mot dagens ordning (oppsummert i utredningen s53). Det er størst forskjell på kriteriet *tydelig rolleavklaring mellom aktørene, tillit til forvaltningen* og *synergier mellom forvaltningsmyndigheter.* Vi anser særlig rollekonflikten hvor SF er klager på vedtak styrene gjør, som sterkt problematisk. På den ene siden at det kan bli høyere terskel for klager eller på den andre siden at arbeidsgiver i praksis klager på en ansatt sine vedtak. Vi tror heller ikke at SF sitt «omdømme» i lokalsamfunn er hverken bedre eller dårligere enn Miljødirektoratet – og at dette kriteriet i praksis bør vurderes likt. Vi oppfatter også at kriteriene som påvirker kvalitet for forvaltningen (faglig kvalitet) bør vektlegges mest.
Forenkling av den lokale forvaltningsordningen. Dagens forvaltningsmodell har tre aktører med sterke mandat i forvaltningen. En modell hvor Miljødirektoratet blir arbeidsgiver vil forenkle modellen ved at det kun er to hovedaktører igjen. Miljødirektoratet som fagmyndighet og som operativt forvaltningsledd (gjennom forvaltere) og verneområdestyrene som lokal forvaltningsmyndighet. Dette anser vi som en fordel og som en forenkling sett ut fra dagens ordning.

Forvalterrollen: Forvalterrollen er en hybrid mellom en statlig regelbasert styring og styring basert på politiske vedtak og prosesstenking. Utredningen beskriver utfordringene dette medfører. Men vi mener utredningen i for liten grad avklarer og tar tydelig stilling til om forvalterrollen fortsatt skal baseres på sterk styringsrett fra verneområdestyrene eller om arbeidsgiver skal ha en sterkere styringsrett. Det er mulig det ligger implisitt i de

anbefalingene som gjøres, men det er ikke tydelig uttalt. Denne avklaringen mener vi er viktig som grunnlag for beslutningen som skal tas videre.

Praktisk organisering like viktig som organisatorisk tilknytning: Forvalternes organisatoriske tilknytning er viktig. Men tydelige rutiner, lik praksis mellom arbeidsgivere og praktisk organisering av arbeidsgiverrollen og innpassing av forvaltere i organisasjonene vurderer vi som minst like avgjørende for måloppnåelse for «bedre forvaltning av verneområdene».

Styringsrett må avklares: Det er uklarhet om hvordan økt arbeidsgiverstyring hos Statsforvalteren vil påvirke styrenes instruksjonsmyndighet over forvalterne. Kan forvaltere bli pålagt arbeid for andre styrer fra arbeidsgiveren? I så fall kan det komme i konflikt med styrenes ansvar for en forvalters arbeidstid og oppgaver.

Daglig ledelse: Behovet for styrket daglig ledelse er framhevet i utredningen, men det er uklart hvordan lederrollen konkret skal utformes og praktiseres på tvers av landet. Det er også lite beskrevet hva lederfunksjonen innebærer i praksis. Det gjør det vanskelig å ta stilling til saken. Vi er usikker på om hva felels ledelse skal bidra med, og ser andre alternativer slike som «tean» å være mer virkningsfulle på deler av ledelsesbehovet.

Nytt forslag til organisering lokalt – forvalterteam. Uavhengig av organisatorisk tilknytning: Vi foreslår at to eller flere forvalteren organiseres i lokale/regionale team som samarbeider om oppgaver for flere styrer. Organisering i team gir økt faglig og praktisk robusthet, særlig ved sykdom og variasjon i arbeidsbelastning, og kan ha betydning for behovet for utforming av formell fagledelse fra arbeidsgiver. Organisering av lokale team bør gjennomføres uavhengig av hvilken organisatorisk tilknytning forvalterne får.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken
Miljødirektoratet: Utredning om alternativer for organisering datert 13.04.2026

Saksopplysninger
Miljødirektoratet har utredet alternativer for organisering av verneområdeforvaltere. Saken har tidligere vært tatt opp med styret i sammenheng med forarbeidet til utredningen. Se mer om saksopplysninger siste del av dokumentet.

Vurdering

Anbefalt løsning og vurdering av kriterier. I utredningen er det lite som skiller modellene (2) justert Statsforvaltermodell og en modell hvor det etableres avdeling under Miljødirektoratet (3). Alternativet med Miljødirektoratet er vurdert som best for faglige og

organisatoriske kriterier. (*lik organisering, faglig nettverk, fleksibel fordeling av oppgaver, opplæring og veiledning av forvaltere*). Men svakere på kriteriene *tillit til forvaltningen* og *tydelige rolleavklaringer* og *gevinster på tvers av verneområdeforvaltningen*. Vi mener argumentere for at forvaltningens tillit ikke i særlig grad knyttes til hvilke organ som er arbeidsgiver. Vi tror omdømmet til de to organisasjonene er noenlunde lik. Vårt syn er at «omdømmet» eller oppfatningen av Statsforvalterne lokalt er likeverdig det omdømmet Miljødirektoratet har. Begge har fagmyndighet i konfliktsaker som mange kommuner og lokalsamfunn sliter med. Forhold mellom utvikling og nasjonale regelverk for beredskap og sikkerhet og bevaring av natur og arter på «bekostning» av lokal utvikling og selvråderett skaper utfordringer.

Kriteriet om rolleavklaring er mer kompleks. Det handler om blant annet om aktørenes roller ovenfor hverandre. I dag er det tre likeverdige aktører under verneområdeforvaltningsparaplyen med hver sin del av helheten. Forvalterne jobber HOS og ikke FOR Statsforvalterne. Dette er vanskelig å skille for mange, men har kanskje ikke stor praktisk betydning så lenge aktørene selv vet hva som gjelder. Vi tror det samme vil gjelde for alle løsningene og handler like mye om praktisk organisering og rutiner som hvem som er arbeidsgiver. Det er et større problem at SF er gitt rolle som «overoppsyn» og kan klage på vedtak som gjøres av forvaltningsmyndighet. Her kan det fort bli rolleblandinger som påvirker hvordan slike saker håndteres og avstanden mellom klager og den som er ansvarlig for saken (forvalter) er ofte veldig kort. Hvis alternativ 2 blir endelig valgt som løsning, må det prioriteres at det etableres fysiske skiler mellom statsforvalterembetet og verneområdeforvaltningen i for eksempel utsending av e-poster, arkiv osv.
Ut fra dette så fremstår faktisk alternativ 3 med avdeling hos Miljødirektoratet bedre alternativet enn Statsforvalter. Begge alternativene synes derfor som mye godt likeverdige selv om den ene (avdeling i Miljødirektoratet) synes å være et bedre alternativ for å bygge opp en faglig sterkere og samordnet operativ verneområdeforvaltning i Norge som støtte for de lokale styrene. Ut fra denne modellen kan det bygges en mer helhetlig fagenhet for den operative delen av verneområdeforvaltningen. Og det vil knytte forvalterne med sin etter hvert store base av operative fagkunnskap tettere inn til fagmyndigheten og som vil gi positive synergier når fagområdet som besøksforvaltning og verneområdeforvaltning skal utvikles videre i årene som kommer. Den muligheten har en ikke med alternativet med SF hvor det faglige aspektet vil bli mer fragmentert og tilfeldig. Alternativet med Statsforvalterne synes bedre på samordning mellom andre myndigheter hos Statsforvalterne eks reindrift og landbruk. Samlet sett synes en kombinasjon mellom alternativ 2, avdeling hos Miljødirektoratet sammen med organisering av lokale forvalterteam å være den beste løsningen (se under om forvalterteam). Fra verneområdestyrenes ståsted er kriterier som berører styrens autoritet/autonomitet og forvalterens muligheter for faglig og praktisk støtte de viktigste.

Forvalterrollen er ikke tydelig nok. Ordningen med lokal forvaltning gjennom nasjonalpark- og verneområdestyrer er en form for styring som har elementer både fra kommunal forvaltningslogikk og en styringslogikk hvor staten er bestemmende myndighet og hvor skjønnsrommet er mindre. Dette gjør at en organisatorisk tilknytning vanskelig kan bli optimal og hvor det alltid vil være to ganske ulike hensyn som må balanseres (politisk skjønnsrom og fastsatt regelverk). Ordningen er og blir en slags hybrid hvor forvalterne i praksis må finne sin plass i midten mellom å være en saksbehandler for en politisk myndighet (liknende med en kommune) og å være "statens forlengede arm" men uten å være saksbehandler for Statsforvalteren. Organisatorisk tilknytning er med på å dra forvalteren i en retning mellom de to ytterpunktene. I utredningen er det lite konkrete avklaringer av hvordan forvalterrollen bør være og eventuelt i hvilken retning denne skal "dras" gjennom ny organisering. Som eksempel: På den ene siden er forvalter en statlig ansatt saksbehandler sterkt styrt og underlagt Statsforvalterne (liknende som sekretariatet for rovviltnemdene?). På den andre siden fullt og helt styrt av verneområdestyret, men med merkantil støtte fra et statlig organ. Dette bør drøftes og avklares mer inngående på prinsipielt grunnlag.

Mulighet til å forenkle forvaltningsmodellen. Gjennom dagens ordning er det tre aktører med ulikt ansvar innenfor modellen. Gjennom ny organisering har en mulighet til å forenkle modellen og redusere antallet aktører fra tre til to. Hvis Miljødirektoratet får arbeidsgiveransvar og det bygges en avdeling for operativ forvaltning, så vil SF sin funksjon være som «kontrollinstans for lovlighet». Selve den operative forvaltningen vil foregå i spennet mellom fagenheten («forvaltningsavdelingen») og lokal forvaltningsmyndighet. Dette vil være en opprydding som vil kunne frigjøre ressurser og kapasitet innenfor verneområdeforvaltningen som sådan.

Forvalternes organisatoriske tilknytning skaper viktige rammer for hvordan forvalterne kan bidra til å oppnå målsettingene i lokal forvaltning, men vi oppfatter ikke dette isolert som det viktigste. Vi mener organisering og rutiner er vel så viktig og at detaljer rundt det må avklares mest mulig slik at det kan bli noenlunde likhet eller likeverdighet blant forvalterne. Noen viktige punkter er omtalt under.

- Styringsrett. I dag er det verneområdestyret som disponerer og styrer forvalters arbeidstid gjennom å ha "instruksjonsmyndighet ovenfor forvalterne". Dette er vektlagt som premiss også for denne utredningen. Men i den organisatoriske løsningen som Miljødirektoratet anbefaler (Statsforvalterne) legges det opp til en styrket styringsrett fra arbeidsgiver. Det er vanskelig å se at dette ikke skal innebære endringer av styrenes styringsrett ovenfor forvalter. Dette punktet bør tydeliggjøres mer.

- Daglig ledelse. Et annet premiss i utredningen er å styrke daglig ledelse. Det er brukt begreper som ensartede rammer for arbeid, klarere lederansvar og bedre støtte til forvalterne i det daglige herunder behov for klarere ansvar for daglige prioriteringer og oppgavefordeling. Vi har vansker med å se at de manglene som beskrives kan oppfylles uten at forvalterrollen tydeliggjøres slik som beskrevet i punktene over. Likeså at tenkte oppgaver for en leder må tydeliggjøres og presiseres slik at dette løses noenlunde likt mellom de ulike delene av landet. Skal lederen hos Statsforvalteren være en fagleder og ha ansvar og innspill for så vel faglige prioriteringer? Eller kun være en «personalleder» hvor medarbeidersamtaler, hensyn til arbeidstakers rettigheter og merkantile funksjoner være det viktigste? Eller en kombinasjon? Det viktigste er at det etableres en daglig ledelse som faktisk tar inn over seg behovene den lokale forvaltningen har for å kunne løse oppgaver i hht styrens beslutninger og økonomisk og tidsmessig effektivt.

- **Hvor likt skal det være i landet**? Utredningen bærer preg av å beskrive overordna rammer for en ny- organisering av forvaltere. Det pekes på behovet for å «gjøre ting likt» i landet. Men samtidig at Statsforvalterne skal få frihet til å organisere seg og benytte ressursene som gis til rådighet.

Forslag til organisering i "forvalterteam", uavhengig av organisatorisk tilknyttning. I dag er det noen styrer som samarbeider om å ha to eller flere forvaltere. Eller at to eller flere forvaltere jobber sammen om forvaltningsoppgaver for to-flere styrer. Forvalterne utgjør da det vi kan omtale som et "team" som deler på ansvar for styrene og arbeidsoppgaver knyttet til disse styrene. Erfaringer fra Reisa NP og verneområdestyret i Kvænangen er at denne måten å arbeid på skaper faglig og praktisk robusthet. Ved kortere sykdom og ferier vil disse dekke opp for hverandre og samarbeide om å prioritere oppgaver og samhandle rundt faglige vurderinger og fagutvikling. Forutsetningen for at dette skal virke er at forvalterne formelt sett har oppgaver for begge (alle) styrene de arbeider for og ikke bare samsnakker, men faktisk deler oppgaver og samhandler. Vi tror ikke det er en forutsetning at disse er samlokalisert, men det kan være en fordel for å sikre god flyt i samhandlingen. En slik modell

kan baseres på frivillighet fra styrene som samarbeider og løses innenfor en geografisk region som synes hensiktsmessig. En slik modell vil også skape mer robusthet for eventuelle framtidige endringer i kommunestruktur og muliggjør også at flere verneområder innenfor den bestemte geografiske regionen kan innlemmes under forvaltningsstyret hvis det anses formålstjenlig og aktuelt. Modellen bør ses i sammenheng med behovet for ledelse, og kan erstatte en del av behovet for fagledelse. Og vi tror dette gir svar på en rekke av de andre utfordringene som knyttes til behov for styring/ledelse. Men tenkingen her må ikke forveksles med modellen om at styrene skal ha arbeidsgiveransvar, men kun som en organisatorisk grep under ett av de andre alternativene.

ØVRIGE SAKSOPPLYSNINGER

Miljødirektoratet har i en e-post fra 13.april sendt ut utredning om organisering av verneområdeforvaltere til høring. Frist for tilbakemelding er 22.05.2026.
Utredningen er omfattende og detaljert dokument på vel 55 sider. I dette saksframlegget søkes å trekke ut essensen av utredningen med vektlegging av verneområdestyret /nasjonalparkstyrets innspill og anbefalinger.
Bakgrunn for saken er at Miljødirektoratet fikk i oppdrag fra Klima- og Miljødepartementet å svare på hvordan forvalterne for verneområdestyrer / nasjonalparkstyre bør være organisert for å gi styrke forvaltningen av verneområdene. Det er fastslått at selve forvaltningsordningen med lokale styrer skal stå uendret, herunder disse styrene sin myndighetsutøvelse og instruksjonsmyndighet ovenfor forvalterne.
Utredningen og høringen er et resultat av en prosess med medvirkende fra ulike aktører som er berørt av saken.
I mandatet til utredningen er det trukket fram noen punkter som kan forstås som vurderingskriterier.

1. Bedre forholdene for veiledning og opplæring av forvaltere og styrke kompetanse
2. Gi en mer lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse
3. Forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere
4. Hensyn til tillit til forvaltningsordningen
5. Styrke faglig nettverk og øke erfaringsdelingen mellom forvalterne
6. Gi mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver
7. Bedre rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen

I utredningen har Miljødirektoratet særlig vektlagt hensynene pkt 1,2,3 og 4 nevnt over.
Det er beskrevet og utredet 4 alternative modeller som er vurdert opp mot dagens ordning som er 0-alternativet. Her følger et sammendrag av alternativene og vurderingen gjort av Miljødirektoratet i utredningen.

Alternativ 1 – Dagens ordning med forbedringer
Alternativet viderefører dagens organisering, men introduserer nye forbedringstiltak for bedre samordning, faglig oppfølging og rolleavklaring. Det legges vekt på mer systematisk veiledning, bedre nettverk og tydeligere administrative rammer, uten å endre arbeidsgiver eller styringslinjer. Endringene skjer innenfor eksisterende struktur.
Score 9 - gir moderate gevinster innen organisering, faglig nettverk og fleksibilitet, samtidig som forvaltningsgevinster på tvers styrkes klart, men med noe økt ressursbehov.

Alternativ 2 – Fåtall statsforvaltere
Dette alternativet innebærer at arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne samles hos et færre antall statsforvaltere. Nytt er større og mer robuste fagmiljøer, mer ensartet organisering og bedre fleksibilitet i ressursbruk. Statsforvalterrollen og styrenes mandat videreføres, men innen en mer konsentrert struktur.

Score 12: innebærer større strukturelle forbedringer, med tydelig styrking av fagmiljø, erfaringsdeling og fleksibilitet, samtidig som forvaltningsgevinster og tillit i hovedsak ivaretas.

Alternativ 3 – Verneområdeforvaltere i Miljødirektoratet
Alternativet innebærer et nytt grep ved at alle verneområdeforvaltere samles med Miljødirektoratet som arbeidsgiver. Dette gir ett nasjonalt fagmiljø med felles ledelse, kompetanseutvikling og prioritering. Samtidig bryter løsningen med dagens kobling til statsforvalteren og reiser nye spørsmål om rolle- og klageforhold.
Score 10: gir de største faglige og organisatoriske gevinstene for forvalterne, men skårer negativt på rolleavklaring, tillit og forvaltningsgevinster på tvers, og har høyere ressursbehov.

Alternativ 4 – Egen organisasjon for verneområdeforvaltning
Her foreslås det å etablere en helt ny, selvstendig organisasjon for verneområdeforvalterne. Det nye er full institusjonell adskillelse fra både statsforvaltere og direktorat, med egen ledelse og arbeidsgiveransvar. Løsningen gir en tydelig profesjonell identitet, men forutsetter nye styrings- og samordningsmekanismer.
Score 11: gir svært tydelig rolleavklaring og sterke interne fagmiljøer, men innebærer også svakere samordning med statsforvalterne, reduserte forvaltningsgevinster på tvers og det høyeste ressursbehovet.

Miljødirektoratets anbefaling – alternativ 2 (fåtall statsforvaltere)
Kapittel 7.2 peker på alternativ 2 – fåtall statsforvaltere som den løsningen som samlet sett gir best balanse mellom gevinster og risiko. Alternativet gir tydelige forbedringer i organisering, fagmiljø og fleksibilitet sammenliknet med dagens ordning, samtidig som det viderefører statsforvalterrollen og styrenes posisjon som forvaltningsmyndighet. Dette gjør at endringene fremstår som gjennomførbare og legitime, med begrenset risiko for utilsiktede konsekvenser.
De positive effektene ved alternativ 2 er særlig knyttet til at forvalterne samles i større og mer robuste fagmiljøer, noe som styrker erfaringsdeling, veiledning og daglig ledelse. Samtidig gir modellen økt fleksibilitet i ressursbruk ved sykdom, vakanser og varierende arbeidsbelastning mellom områder. Forvaltningsmessige gevinster på tvers ivaretas i stor grad, og tilliten til forvaltningsordningen påvirkes ikke negativt.

Kapittel 7.2 trekker samtidig fram at alternativ 2 har begrensninger. Gevinstene er ikke like store som i de mest radikale alternativene når det gjelder full standardisering, faglig sentralisering og fleksibilitet. Det vil også fortsatt være variasjoner mellom de gjenværende statsforvalterne, og modellen krever aktiv styring for å sikre reell harmonisering av praksis.
Det som skiller alternativ 2 tydeligst fra de øvrige, er at det kombinerer reell strukturell forbedring uten å bryte med dagens institusjonelle rammer. I motsetning til alternativ 3 og 4 innebærer det ingen omlegging av klageordning eller etablering av nye styringslinjer, og det unngår dermed de tillits- og rolleutfordringene disse alternativene reiser. Samtidig gir det klart større forbedringer enn alternativ 1, som i hovedsak bygger på justeringer innenfor eksisterende struktur.
Samlet konkluderer kapittel 7.2 med at alternativ 2 gir den mest robuste og balanserte løsningen, der forbedringer i faglig kvalitet og organisering oppnås uten å svekke styring, rolleavklaring eller tillit.

Som del av utredingen legges til grunn behov for endringer av følgende punkter. Her er en tydelig og sammenfattet gjennomgang av endringspunktene i kapittel 5.1.2–5.1.10, der hvert punkt oppsummeres hver for seg og med vekt på hva som foreslås endret eller forbedret sammenliknet med dagens situasjon:

5.1.2 Styrking av faglige nettverk
Det foreslås tiltak for å gjøre det faglige samarbeidet mellom verneområdeforvaltere mer strukturert og forpliktende. Målet er å redusere sårbarheten i små miljøer og sikre bedre faglig støtte og kvalitet gjennom sterkere nettverk.

5.1.3 Bedre erfaringsdeling mellom forvaltere

Det legges opp til mer systematiske former for erfaringsdeling, blant annet gjennom faste møteplasser, felles arenaer og bedre bruk av digitale løsninger. Hensikten er å spre god praksis raskere og mer effektivt på tvers av verneområder.

5.1.4 Styrket veiledning og kompetanseutvikling
Endringspunktet innebærer bedre rammer for opplæring, veiledning og faglig utvikling av forvalterne. Det foreslås mer målrettet og koordinert kompetansebygging, framfor tilfeldige eller lokalt betingede løsninger.

5.1.5 Tydeligere knutepunktsfunksjoner
Det foreslås å klargjøre og eventuelt styrke rollen til knutepunkter i forvaltningen, slik at disse i større grad kan støtte forvaltere, styrer og samarbeidspartnere. Målet er mer effektiv støttefunksjon og bedre samordning regionalt og nasjonalt.

5.1.6 Økt fleksibilitet i ressursbruk
Dette endringspunktet tar sikte på å gjøre det enklere å omfordele oppgaver og ressurser ved sykdom, vakanser eller ulik arbeidsbelastning. Fleksibilitet foreslås styrket gjennom større fagmiljøer og bedre koordinering.

5.1.7 Mer lik organisering og tydeligere daglig ledelse
Det foreslås tiltak som kan redusere dagens store variasjon i organisering og ledelsespraksis. Målet er mer ensartede rammer for arbeid, klarere lederansvar og bedre støtte til forvalterne i det daglige.

5.1.8 Klarere rolle- og ansvarsfordeling
Endringspunktet handler om å gjøre roller og ansvar tydeligere mellom forvaltere, styrer, statsforvaltere og andre aktører. Dette skal bidra til mindre uklarhet internt i forvaltningen og større forståelse hos publikum.

5.1.9 Styrket tillit til forvaltningsordningen
Det foreslås endringer som kan bidra til økt legitimitet og tillit til verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom tydeligere roller, bedre samordning og mer forutsigbare prosesser. Tillit ses som et sentralt overordnet mål.

5.1.10 Bedre utnyttelse av forvaltningsgevinster på tvers
Dette punktet legger vekt på å hente ut større gevinster ved bedre samordnet forvaltning på tvers av verneområder og styrer. Målet er mer helhetlig bruk av kompetanse, erfaringer og ressurser innenfor eksisterende styringsstruktur.

Hva som er vurdert i saksframlegget til styret
Saken skal i hovedsak vurdere hvilken organisering og organisatorisk tilknytning av nasjonalpark- og verneområdeforvalterne som gir størst samlet nytte og færrest ulemper for verneområdeforvaltningen samlet.

1. **Styrenes funksjon**
   I hvilken grad ulike organiseringsmodeller gir nasjonalpark- og verneområdestyrene best mulige vilkår for å utøve sin styrings- og beslutningsfunksjon som delegert forvaltningsmyndighet.

2. **Forvalternes faglige rolle**
   I hvilken grad organiseringen gir forvalterne gode forutsetninger for å:

   - utvikle og vedlikeholde nødvendig fagkompetanse
   - utøve rollen som uavhengig og kvalifisert faglig støtte for styrene

- bidra til kunnskapsbasert og helhetlig forvaltning av verneverdiene

3. **Arbeidsgiverperspektivet**
   Hvordan de ulike alternativene ivaretar arbeidsgiveransvar, herunder ledelse, personalforvaltning, støttefunksjoner og administrative rammer.

Saken tar utgangspunkt i at hensynet til styrenes rolle som selvstendige forvaltningsorgan og forvalternes faglige funksjon skal vektlegges, og at arbeidsgiver- og organisasjonshensyn vurderes som et relevant perspektiv.

Oppsummert sammenlikning fra utredningen

Tabell 4 - Oppsummering av vurderte virkninger for alternativ 1-4[8]

Endringspunkt til vurdering	0-alternativet/ dagens org.	Alt.1 Dagens org. med endringer	Alt. 2 – Fåtall embeter	Alt 3 – Miljø-direktoratet	Alt. 4 – Egen org.
Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse	0	+	++	+++	+++
Styrker det faglig nettverket og bedre erfaringsdeling mellom forvaltere	0	+	++	+++	+++
Gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver	0	+	++	+++	+++
Gir bedre forhold for opplæring og veiledning for forvalterne og styrker kompetanse	0	+	++	+++	++
Tydeligere rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen	0	++	++	0	+++
Tillit til verneområdeforvaltningen hos publikum	0	+	+	--	++
Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere	0	+++	++	--	--
Ressursbehov sammenliknet med dagens ordning (kapasitet og budsjettmidler)	0	-	-	--	---

Alternativ sammenlikning av utredede organiseringsalternativer

Denne bygger på skjønnsmessig vekting av kriterier ut fra vår oppfatning av verneområdestyrenes perspektiv.

Skala: 1 = svakt ivaretatt / betydelige ulemper 3 = middels / balansert 5 = sterkt ivaretatt / klare fordeler

Perspektiv	1. Dagens modell Statsforvalter	2. avdeling (Miljødirektoratet)	3. Styremodell (ansettelse i styrene)
Styrenes reelle styrings- og beslutningsrolle	4	4	5
Tydelighet i faglig styringslinje til forvalter	3	3	5
Forvalters faglige uavhengighet i saksforberedelse	4	4	4
Forvalters rolle som styrets faglige støtte	4	4	5
Forutsetninger for fagkompetanseutvikling	3	5	2
Tilgang til fagmiljø og kollegial støtte	3	5	2
Enhetlighet og likebehandling nasjonalt	2	5	1
Lokal forankring og kontekstforståelse	4	4	5
Rettssikkerhet og klare ansvarsforhold	5	5	2
Arbeidsgiverrobusthet (HR, økonomi, støtte)	5	5	1
Administrativ effektivitet	4	4	2
Avhengighet av enkeltpersoner	2	3	4
Samlet evne til å understøtte dagens forvaltningsmodell	4	4	3
	47	55	41

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: stein.granli@statsforvalteren.no

Innsendt av
Langsua nasjonalparkstyre

Innsendt dato
6. mai 2026

På vegne av
Langsua nasjonalparkstyre

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvalter

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Vedlagt er høringsuttalelse fra Langsua nasjonalparkstyre, behandlet i styremøte 04.05.2026.

Vedlegg

Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Høringsuttalelse - Langsua nasjonalparkstyre.pdf

Lofotodden nasjonalparkstyre

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Besøkssenteret
Kirkeveien 38
8390 Reine

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 75531600
sfnopost@statsforvalteren.no

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ole-Jakob Kvalshaug **Vår ref.** 2024/8848 **Deres ref.** 2025/5713 **Dato** 18.05.2026

Høringsuttalelse - Forslag til ny organisering av verneområdeforvaltere - Lofotodden nasjonalparkstyre

Det vises til høringsbrev fra Miljødirektoratet vedrørende utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere, datert 13.04.2026. Det bes om at høringsinspill til utredning og vurdering sendes innen 22.05.26.

Nasjonalparkstyret har hatt utredningen til vurdering i styremøte 11.05.26.

Feil i vedlegg 2:
I vedlegg to som viser oversikt over dagens forvaltningsknutepunkt, står det at SNO ikke er samlokalisert med forvalter. Vi har fått en avklaring fra Miljødirektoratet om at dette er en feil. Vi ber om at feilen i vedlegg to rettes opp i før utredningen oversendes til KLD.

Nasjonalparkstyret har vedtatt følgende høringsuttalelse til Miljødirektoratets utredning i styresak 13/26, 11.05.26:

Lofotodden nasjonalparkstyre har vurdert Miljødirektoratet sin utredning om organisering av verneområdeforvalterne og gir følgende høringsuttalelse:

Styret støtter i hovedsak utredningens anbefaling om alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et færre antall Statsforvaltere, da dette vurderes å kunne gi bedre forutsetninger for styrket ledelse, større fagmiljø og mer fleksibel ressursutnyttelse. Samtidig er det flere forutsetninger som må være på plass for at en slik modell skal fungere etter hensikten:

Tydelig rolleavklaring og styrking av styrets rolle. Styret vil understreke at en ny organisering må gi et tydeligere skille mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjelder særlig hvem som fremstår som avsender og postmottak i kommunikasjon utad, tydelig rolleforståelse overfor publikum og samarbeidspartnere.

Styret mener videre at verneområdestyrets rolle som forvaltningsmyndighet og juridisk enhet må styrkes, og at sekretariatsfunksjonen må styrkes og tydeliggjøres.

Ansvar for prioritering av forvalterressursen. Styret legger til grunn at det fortsatt er verneområdestyret som disponerer forvalters arbeidstid. Dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Samtidig bør det åpnes for en viss fleksibilitet slik at ledig kapasitet kan benyttes på tvers av områder, men dette må være tydelig regulert i vedtektene. Eventuelle endringer i disponering av forvalters tid forutsetter etter styrets vurdering endringer i vedtektene.

Lokal forankring og tilstedeværelse. Styret vil understreke at lokal tilstedeværelse og nærhet til verneområdene er avgjørende for god forvaltning. Forvalterne må fortsatt være lokalisert nær verneområdene. Lokal kunnskap og kontakt med brukere og lokalsamfunn må ivaretas.

Forvaltningsknutepunkt. Styret er positiv til at det blir en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Det viktig med et sterkere fagmiljø lokalt, der man også bør vurdere samlokalisering med andre relevante aktører innenfor oppsyn, areal- og naturforvaltning, friluftsliv og forskning.

For Lofotodden nasjonalparkstyret er det viktig å påpeke at samlokaliseringen med SNO bør videreføres slik det var tenkt når SNO-stillingen i sin tid ble opprettet for Lofoten. Ifølge tabellen i vedlegg 2, med oversikt over forvaltningsknutepunkt, er SNO ikke samlokalisert med forvalter. SNO har fortsatt har kontor på besøkssenteret på Reine, og styret er ikke kjent med at denne stillingen er blitt flyttet vekk fra forvaltningsknutepunktet.

Ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer. Styret er positiv til etablering av tydelig ledelse som seksjonsleder samt styrking av fagmiljøene. Samtidig understrekes det at tilstrekkelige økonomiske rammer er en forutsetning for å lykkes med ny organisering. Uten dette vil endringene i praksis ikke gi ønsket effekt.

Samarbeid med SNO og besøkssenter. Styret støtter behovet for styrket samarbeid med Statens naturoppsyn.

Besøkssentrene er en viktig ressurs i kommunikasjons- og besøksforvaltningsarbeidet for verneområdene. Styret ser behov for at det gis et tydeligere oppdrag, og settes klare føringer for hvordan besøkssentrene skal samarbeide med forvaltningen, når besøkssentrene blir autorisert. En formalisering av samarbeidet mellom besøkssenter og verneområdestyrene vil bidra til en bedre forvaltning av verneområdene.

Organisering og styring av forvalterressursene. Styret merker seg at alternativ 2 kan gi Statsforvalteren større innflytelse på bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder.

Styret vil understreke at dette ikke må svekke styrets prioriteringsmyndighet, og eventuelle endringer må avklares i styringsdokumenter**.**

Kompetanse og opplæring. Styret mener det er behov for styrket opplæring i forvaltningsmodellen for alle nivåer i forvaltningen. Dette gjelder også for Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Økt kunnskap om rollen til verneområdestyrene er viktig for god

samhandling. Styret støtter etablering av en felles «Forvalterskole» for å styrke kompetansen til forvaltningen, og for å sikre likebehandling.

Prosess og involvering. Styret registrerer at det har vært oppnevnt en ressursgruppe i arbeidet med utredningen, og stiller spørsmål ved hvor stor grad av involvering denne gruppen faktisk har hatt. Styret mener det er viktig med god involvering av berørte aktører i det videre arbeidet.

Oppsummering:

1. Styret støtter hovedretningen i alternativ 2, med de merknader som fremgår over
2. Styret forutsetter at en ny organisering sikrer tydelig rolleavklaring, styrker styrets myndighet og ivaretar lokal tilstedeværelse.
3. Styret understreker behovet for bedre koordinering av forvalterne, tilstrekkelige økonomiske rammer og styrket samarbeid med sentrale aktører.
4. Styret ser behovet for et styrket samarbeid med besøkssentrene og SNO. En forutsetning er at man styrker forvaltningsknutepunktene, der også SNO samlokaliseres med forvaltningen der det er naturlig.

Med hilsen

Ole-Jakob Kvalshaug
nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Grane rådhus
8680 Trofors

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 +4775547819
sfnopost@statsforvalteren.no
www.fylkesmannen.no/nordland

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Bjørnar Aarstrand **Vår ref.** 2024/8850 **Deres ref.** **Dato** 20.05.2026

Uttalelse til høring fra Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre - Utredning om organisering av verneområdeforvaltere

Det vises til høringsbrev fra Miljødirektoratet om utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere, datert 13.04.2026.

Utredningen ble behandlet i styremøte 30. april. Høringsuttalelsen er ferdigstilt i arbeidsutvalget 18. mai.

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre tar Miljødirektoratets *Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere* til orientering og gir følgende høringsuttalelse:

Overordnet støttes alternativ 2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. Samtidig er det flere forutsetninger som må være på plass for at en slik modell skal fungere etter hensikten:

Tydelig rolleavklaring og styrking av styrets rolle.
Styret vil understreke at en ny organisering må gi et tydeligere skille mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjelder særlig hvem som fremstår som avsender og postmottak i kommunikasjon utad, tydelig rolleforståelse overfor publikum og samarbeidspartnere
Styret mener videre at verneområdestyrets rolle som forvaltningsmyndighet og juridisk enhet må styrkes og sekretariatsfunksjonen må styrkes og tydeliggjøres.

Ansvar for prioritering av forvalterressursen.
Styret legger til grunn at det fortsatt er verneområdestyret som disponerer forvalters arbeidstid dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Samtidig bør det åpnes for en viss fleksibilitet slik at ledig kapasitet kan benyttes på tvers av områder dette må være tydelig regulert i vedtektene. Eventuelle endringer i disponering av forvalters tid forutsetter etter styrets vurdering endringer i vedtektene.

Lokal forankring og tilstedeværelse.
Styret vil understreke at lokal tilstedeværelse og nærhet til verneområdene er avgjørende for god forvaltning, forvalterne fortsatt må være lokalisert nær verneområdene samt lokal kunnskap og kontakt med brukere og lokalsamfunn må ivaretas.
Forvaltningsknutepunktene bør videreutvikles og styrkes som lokale fagmiljø.

Nasjonalpark	Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve
Landskapsvernområde	Strauman landskapsvernområde
Forvaltningsansvar	Sirijorda naturreservat, Stavasselva naturreservat og Innervisten marine verneområde

Ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer.
Styret er positiv til etablering av tydelig ledelse som seksjonsleder samt styrking av fagmiljøene. Samtidig understrekes det at tilstrekkelige økonomiske rammer er en forutsetning for å lykkes med ny organisering uten dette vil endringene i praksis ikke gi ønsket effekt.

Samarbeid med SNO og andre aktører.
Styret støtter behovet for styrket samarbeid med Statens naturoppsyn. Det bør legges til rette for mer systematisk samarbeid, for eksempel gjennom faste møter mellom forvaltning og SNO.
Styret ser også behov for formalisering av samarbeidet med besøkssentre.

Organisering og styring av forvalterressursene.
Styret merker seg at alternativ 2 kan gi Statsforvalteren større innflytelse på bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder.
Styret vil understreke at dette ikke må svekke styrets prioriteringsmyndighet.

Kompetanse og opplæring.
Styret mener det er behov for styrket opplæring i forvaltningsmodellen for alle nivåer i forvaltningen dette gjelder også for Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Økt kunnskap om rollen til verneområdestyrene er viktig for god samhandling.

Med hilsen

Ken-Richard Hansen
Leder for Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre

Bjørnar Aarstrand
Nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I NORDLAND AVD BODØ Postboks 1405 8002 BODØ

Lopphavet
marine verneområde

Postadresse
Statsforvalteren i Troms og
Finnmark
9815 Vadsø

Besøksadresse
Havneveien 24
9515 Alta

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 77 64 20 22
Anita.holmgren@statsforvalteren.no
http://www.nasjonalparkstyre.no/Lopphavet

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler **Anita Holmgren** **Vår ref.** **2026/3959-3 432.6** **Deres ref.** **Dato** **22.05.2026**

Høringsuttalelse fra Lopphavet marine verneområdestyre

Behov for en nasjonal styringsgruppe på marint vern
Verneområdestyret for Lopphavet marine verneområde er det første verneområdestyret som har forvaltningsmyndighet over utelukkende marine områder. Uavhengig av hvilket alternativ som blir valgt har vi et behov for faglig veiledning og økt kontakt med marine fagpersoner i Miljødirektoratet. I lokal forvaltning av et marint verneområde har det dukket opp nye problemstillinger som vi alene må utrede. Verneområdestyret savner en ledelse fra Miljødirektoratet som skaper en nasjonal visjon for hva marint vern skal være og hvordan disse områdene skal bli forvaltet for å sikre verneverdiene i hvert enkelt område samt konnektivitet mellom ulike havområder. Derfor mener vi at det er behov for å opprette en formell arbeidsgruppe på marint vern bestående av Miljødirektoratet, Fiskeridirektoratet og marine verneområdeforvaltere. Denne arbeidsgruppen må ha en fast ledelse og arrangere parallelle marine opplegg på forvaltersamlinger og forvalterskole. De marine forvalterne bør ikke pålegges å delta på terrestriske fagsamlinger eller møter.

Miljødirektoratet ber om høringsinnspill på sin tilrådning av alternativ 2 og vurderingene som ligger til grunn for denne. Verneområdestyret vil gi innspill på tiltak de er sterkt for eller imot.

Verneområdestyret er sterkt imot en innføring av økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer av den administrative arbeidsgiveren. Verneområdeforvalterens arbeidstid skal bestemmes av verneområdestyret og er styrets viktigste ressurs. Vi mener dette punktet skal bli tatt ut av forslaget i sin helhet, og den nyansatte seksjonslederen skal gi bistand til saksbehandling i styrer ved behov. Ved lengre permisjon eller sykemelding er det nødvendig å opprettholde dagens praksis med vikar.

Verneområdestyret ser veldig positivt på et klarere skille i dokumentforvaltningen mellom Statsforvalteren og verneområdestyret. Dagens ordning skaper forvirring hos publikum, og den lokale forvalteren opplever ofte å måtte stå til ansvar for Statsforvalterens innsigelser. Dette oppleves som en ekstra og unødvendig belastning som kunne vært unngått ved å opprette epostadresse og brevadresse separat fra Statsforvalteren.

Verneområdestyret ser også positivt på opprettelse av en ny seksjonslederstilling med personalansvar for forvalterne. Vi ønsker en større grad av rolleavklaring med Statsforvalteren hvor det tydeliggjøres at verneområdestyret er forvalters arbeidsgiver selv om ansettelsesforholdet er hos Statsforvalteren. Vi mener det er nødvendig at styreleder er tilstede på forvalters medarbeider- og lønnssamtaler, og skal følge opp rekruttering ved permisjoner. Vi mener at forvaltningsknutepunkt skal fastsettes etter verneområdeforvalters eget ønske. Vi ser dette som en styresak som skal bli avgjort mellom forvalter og styret uten innblanding fra Miljødirektoratet eller Statsforvalteren.

Med hilsen

Verneområdestyret for Lopphavet marine verneområde

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Verneområdestyret
for Lyngsalpan
landskapsvernområde

Besøksadresse
Eidebakken industriveg 17
9060 Lyngseidet

Postadresse
Postboks 700
9815 Vadsø

Kontakt
Sentralbord +47 78 95 03 00
Direkte 77642218+47 90 93 08 02
oddrun.skjemstad@statsforvalteren.no

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Oddrun Merete Skjemstad **Vår ref.** 2026/3966 - 432.2 **Dato** 21.05.2026

Svar på høring av alternativer for organsiering av verneområdeforvaltere

Lyngsalpan verneområdestyre viser til invitasjon mottatt 13.04.2026 om å komme med høringsinnspill til utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere.

Nedenfor følger verneområdestyrets samlede høringsuttalelse.

Overordnet standpunkt

Lyngsalpan verneområdestyre støtter utredningens premiss om at verneområdeforvalterne fortsatt bør være ansatt hos statsforvalteren. Samtidig deler styret Miljødirektoratets vurdering av at dagens organisering ikke bør videreføres uendret.

Styret mener at alternativ 2 – å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere – er den beste løsningen, under forutsetning av at alle foreslåtte bedringspunkter i utredningen faktisk gjennomføres og fullfinansieres.

Organisering i Troms og Finnmark: Troms og Finnmark er det i dag 13 verneområdeforvaltere. I tråd med Miljødirektoratets forslag innebærer alternativ 2 at statsforvalteren i Troms og Finnmark kan videreføre arbeidsgiveransvaret, men styrkes gjennom etablering av en egen seksjonsleder for verneområdeforvalterne.

Lyngsalpan verneområdestyre mener:

- Seksjonslederen bør ha verneområdeforvalterne som hoved- og eneste ansvarsområde, uten øvrige oppgaver ved embetet.
- Seksjonslederen bør kunne fungere som setteforvalter i korte perioder, for eksempel ved sykefravær.

- Stillingen bør lyses ut med fleksibelt kontorsted, enten lokalisert hos statsforvalteren eller, fortrinnsvis, ved et etablert forvaltningsknutepunkt.

Dette vil styrke både daglig ledelse, faglig oppfølging og robusthet ved fravær.

Finansiering og rammebetingelser

Styret legger stor vekt på at organisasjonsendringen må fullfinansieres. I tråd med utredningen forutsettes at:

- Det tilføres minimum 1,3 millioner kroner per forvalterstilling.
- Midlene må dekke samtlige kostnader knyttet til drift av forvalterstillingene.
- Kostnader knyttet til arbeidsgiveransvar, ledelse og administrative tjenester må ikke belaste miljøavdelingenes øvrige drift.

Det er samtidig avgjørende at statsforvalteren også har tilstrekkelige ressurser til å ivareta verneområder som forvaltes direkte av statsforvalteren og øvrige oppgaver som ligger til miljøavdelingene.

Forvalterne må få tilgang til å godkjenne utbetalinger til styremedlemmer direkte i DFØ. I dag har ikke forvalterne oversikt over innsendte krav, hva som skal utbetales eller hvor mye som er igjen av budsjettet.

Reisevirksomhet og lokal tilstedeværelse

Lyngsalpan verneområdestyre understreker at et romslig og realistisk reisebudsjett er en helt grunnleggende forutsetning for at forvalterne skal kunne utføre sine oppgaver på en god måte.

Etableringen av verneområdestyrer og forvaltere i distriktene var blant annet begrunnet i behovet for:

- god områdekunnskap
- nær kontakt med lokalbefolkningen
- tillitsbygging og konfliktdemping

For å ivareta dette må forvalterne ha reell mulighet til å:

- reise i områdene de forvalter
- følge opp skjøtsel og tilrettelegging
- drive informasjon og veiledning
- møte lokale brukere og rettighetshavere

Ved fastsettelse av reisebudsjetter må det tas hensyn til:

- størrelsen på arealet som forvaltes
- antall verneområder
- avstander og beliggenhet i forhold til forvaltningsknutepunkt

Dette forutsetter igjen at statsforvalterne tilføres tilstrekkelige midler.

Arbeidstid og deltakelse utenfor normal kontortid

En betydelig del av forvalternes arbeid skjer på ettermiddag, kveld og i helger, gjennom blant annet:

- møter
- befaringer
- arrangementer og informasjonsarbeid

Mange verneområder ligger langt fra vei, og feltarbeid kan innebære flere dager ute, noe som ofte går utover ordinær arbeidstid 08.00–15.30. Styret mener det bør vurderes om verneområdeforvaltere kan unntas arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven, på tilsvarende måte som feltpersonell i Statens naturoppsyn.

Dagens praksis oppleves som:

- tungvint, ved at det må søkes særskilt tillatelse
- lite hensiktsmessig, særlig ved deltakelse på arrangementer i helgene

Det er et klart behov for nasjonale, samordnede retningslinjer, slik at alle forvaltere – uavhengig av arbeidsgiverembete – har samme rammer og «verktøykasse» til rådighet.

Faglig fellesskap og kollegiale møteplasser

Lyngsalpan verneområdestyre vil fremheve betydningen av fysiske møteplasser mellom forvaltere i samme embete.

I Troms og Finnmark praktiseres det i dag:

- årlig fysisk samling for forvalterne
- digitale møter på Teams hver tredje uke

De fysiske samlingene kombineres med besøk i hverandres forvaltningsområder, noe som gir stor faglig og kollegial verdi.

Ettersom mange forvaltere sitter alene på kontor uten daglige fagkollegaer, er dette avgjørende for:

- erfaringsutveksling
- lav terskel for å be om råd og bistand
- opplevelse av tilhørighet og støtte

Dette er særlig viktig i konfliktsituasjoner, som kan oppstå når forvalteren bor, og arbeider, tett på verneområdene og lokalsamfunnet.

Etablering av lokale eller regionale forvalterteam kan være et tiltak som vil kunne bidra til bedre overlapp ved sykefravær og bidra til sikkerhet ved befaringer og arbeidsoppgaver ute i felt, samt samarbeid om faglige vurderinger, og man bidrar til hverandres faglige utvikling. Dette er en ordning som blant annet Lyngsalpan verneområdestyre og Nordkvaløya -Rebbenesøya verneområdestyre har i dag. Det er to forvaltere knyttet til styrene der de har hovedansvar for hvert sitt styre, men begge forvaltere bidrar i hverandre sitt arbeid, og er med på alle møter.

For at modellen skal fungere, må forvalterne formelt ha oppgaver for alle styrene de arbeider for. Det holder ikke å bare snakke sammen – de må faktisk dele oppgaver. Modellen kan baseres på frivillighet fra styrene og organiseres innenfor en geografisk region. Den kan også gjøre det enklere å innlemme flere verneområder under et forvaltningsstyre ved fremtidige endringer.

Opplæring og kompetanseutvikling

Styret mener det er svært positivt at Miljødirektoratet med dette alternativet vil:

- videreføre nasjonale forvaltersamlinger, men Lyngsalpan verneområdestyre mener at det må være årlige samlinger, ikke bare annethvert år.
- bidra aktivt i opplæring av nye forvaltere

Ordningen med fadder blant erfarne forvaltere er verdifull, men styret støtter forslaget om å etablere en nasjonal «forvalterskole».

Dette vil:

- sikre lik og forutsigbar opplæring for alle nyansatte
- redusere personavhengighet
- styrke profesjonaliteten i sekretariatsfunksjonen

Dokumentforvaltning og rolleavklaring

Lyngsalpan verneområdestyre er enig i at det må etableres et klarere skille mellom arbeidsgiver og styre i dokumentforvaltningen.

Styret opplever det som problematisk at:

- vedtak sendt fra Elements fremstår som «melding fra Statsforvalteren»
- forvaltere og styrer benytter e-postadresser med domenet @statsforvalteren.no

Dette skaper unødvendig rolleforvirring utad. Styret mener at:

- avsender i Elements bør tydelig fremstå som verneområdestyret
- forvaltere og styrer bør ha e-postadresser som ikke er knyttet til statsforvalterens domene

Disse endringene fremstår som teknisk gjennomførbare, og bør prioriteres.

Vurdering av øvrige alternativer

Alternativ 3 – arbeidsgiveransvar hos Miljødirektoratet

Dersom alternativ 2 ikke lar seg gjennomføre på en tilfredsstillende måte, mener styret at alternativ 3 er det mest aktuelle alternativet.

Styret deler imidlertid utredningens bekymring for:

- sammenblanding av roller
- svekket legitimitet hos befolkningen

Det kan fremstå som om samme instans både fatter vedtak, og er klageinstans. Selv om dette formelt kan håndteres, vil det kunne utfordre tilliten i befolkningen.

Utredningen peker på at dette kan unngås ved at alle saker behandles politisk i styrene, uten delegasjon til forvalter. Styret vurderer dette som en lite hensiktsmessig løsning, da den vil være svært ressurskrevende, og gi betydelig økt saksbehandlingstid.

En fordel ved alternativ 3 er likere arbeidsvilkår for forvalterne og tettere nasjonal samordning. En ulempe kan være at nærheten til overordnet myndighet svekker forvalternes og styrenes rom for skjønnsutøvelse.

Alternativ 4 – egen organisasjon

Lyngsalpan verneområdestyre mener alternativ 4 fremstår som uaktuelt.

Oppsummering

Lyngsalpan verneområdestyre støtter Miljødirektoratets tilråding av alternativ 2, og vil understreke at gevinstene som er beskrevet i utredningen forutsetter full gjennomføring av foreslåtte tiltak og tilstrekkelig finansiering.

Styret mener at anbefalt løsning, riktig gjennomført, vil styrke både verneområdeforvalternes arbeidssituasjon og verneområdestyrenes evne til å utøve god og tillitsvekkende forvaltning.

Med vennlig hilsen

På vegne av Lyngsalpan
verneområdestyre

Oddrun Merete Skjemstad
verneområdeforvalter

Kopi til:
Statsforvalteren i Troms og Finnmark Postboks 700 9815 VADSØ

Dokumentet er elektronisk godkjent

Midtre Nordland
nasjonalparkstyre

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Saltfjellveien 2035
8255 Røkland

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: + 47 75531557
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/midtre-nordland

Saksbehandler Marte Brekke **Vår ref.** 2024/8849 **Deres ref.** **Dato** 20.05.2026

Midtre Nordland nasjonalparkstyre- Høringssvar til Miljødirektoratets forslag til ny organisering av verneområdeforvaltere

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har vurdert Miljødirektoratet sin utredning om organisering av verneområdeforvalterne, og mener at det er behov for endringer som kan styrke forvaltningen av verneområdene.

Styret mener at alternativ 4 i utgangspunktet ville vært den beste organiseringen. Men, med hensyn til dagens ressurssituasjon, vurderer styret det som mer realistisk å stille seg bak alternativ 2. Styret støtter derfor i hovedsak utredningens anbefaling om alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et færre antall Statsforvaltere, da dette vurderes å kunne gi bedre forutsetninger for styrket ledelse, større fagmiljø og mer fleksibel ressursutnyttelse.

Samtidig er det flere forutsetninger som må være på plass for at en slik modell skal fungere etter hensikten:

Tydelig rolleavklaring og styrking av styrets rolle. Styret vil understreke at en ny organisering må gi et tydeligere skille mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjelder særlig hvem som fremstår som avsender og postmottak i kommunikasjon utad, tydelig rolleforståelse overfor publikum og samarbeidspartnere
Styret mener videre at verneområdestyrets rolle som forvaltningsmyndighet og juridisk enhet må styrkes og sekretariatsfunksjonen må styrkes og tydeliggjøres.

Ansvar for prioritering av forvalterressursen. Styret legger til grunn at det fortsatt er verneområdestyret som disponerer forvalters arbeidstid. Dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Samtidig bør det åpnes for en viss fleksibilitet slik at ledig kapasitet kan benyttes på tvers av områder. Dette må være tydelig regulert i vedtektene. Eventuelle endringer i disponering av forvalters tid forutsetter etter styrets vurdering endringer i vedtektene.
En stødig og kontinuerlig sekretariatsfunksjon er avgjørende for nasjonalparkstyrets handlingsrom. Dette innebærer blant annet tilstrekkelig administrativ kapasitet hos forvalterne. Det har vært gjennomgående med vakanser, og stadig utskifting av personell i sekretariatet for Midtre Nordland nasjonalparkstyre over flere år. Dette er problematisk av flere grunner. Særlig svekker det styrets evne til å utøve myndighet effektivt. Vi forventer at

en ny modell sikrer tilstrekkelig ressurser i sekretariatet, slik at man ikke havner i samme utilfredsstillende situasjon som foregående år.

Lokal forankring og tilstedeværelse. Styret vil understreke at lokal tilstedeværelse og nærhet til verneområdene er avgjørende for god forvaltning. Forvalterne må fortsatt være lokalisert nær verneområdene. Lokal kunnskap og kontakt med brukere og lokalsamfunn må ivaretas. Videre vil nasjonalparkstyret understreke viktigheten av at forvalterne ikke har for stor geografisk avstand til arbeidsgiver. Store avstander mellom ledelse og arbeidstaker, vil trolig gi dårligere oppfølging av nasjonalparkforvalterne. Styret støtter derfor forslaget til sammenslåing av embeter som er gjort i utredningen. Det vil ikke være en tilfredsstillende løsning å overføre nasjonalparkforvalterne under Midtre Nordland najsonalparkstyre til Statsforvalteren i et annet fylke.

Forvaltningsknutepunkt. Styret er positiv til at det blir en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Viktige forhold er behov for sterkere fagmiljø lokalt og samlokalisering med relevante aktører. Disse relevante aktørene har ofte tett kontakt med brukere og lokalsamfunn, og kan styrke kunnskapsgrunnlaget, gjennomføringskraften og legitimiteten i verneområdeforvaltningen. En forståelse av forvaltningsknutepunkt som inkluderer slike miljøer vil være i tråd med utredningens mål om sterkere lokale fagmiljø og mer robust forvaltning.

Ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer. Styret er positiv til etablering av tydelig ledelse som seksjonsleder samt styrking av fagmiljøene. Samtidig understrekes det at tilstrekkelige økonomiske rammer er en forutsetning for å lykkes med ny organisering. Uten dette vil endringene i praksis ikke gi ønsket effekt.

Samarbeid med SNO og besøkssenter. Styret støtter behovet for styrket samarbeid med Statens naturoppsyn. Det bør legges til rette for mer systematisk samarbeid, for eksempel gjennom faste møter mellom forvaltning og SNO.
Styret ser også behov for formalisering av samarbeidet med besøkssentre. Besøkssentrene er en viktig ressurs i kommunikasjons- og besøksforvaltningsarbeidet for verneområdene. Styret ser behov for at det gis et tydeligere oppdrag, og settes klare føringer for hvordan besøkssentrene skal samarbeide med forvaltningen, når besøkssentrene blir autorisert. En formalisering av samarbeidet mellom besøkssenter og verneområdestyrene vil bidra til en bedre forvaltning av verneområdene.

Organisering og styring av forvalterressursene. Styret merker seg at alternativ 2 kan gi Statsforvalteren større innflytelse på bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder. Styret vil understreke at dette ikke må svekke styrets prioriteringsmyndighet og eventuelle endringer må avklares i styringsdokumenter.

Kompetanse og opplæring. Styret mener det er behov for styrket opplæring i forvaltningsmodellen for alle nivåer i forvaltningen. Dette gjelder også for Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Økt kunnskap om rollen til verneområdestyrene er viktig for god samhandling. Styret støtter etablering av en felles «Forvalterskole» for å styrke kompetansen til forvaltningen, og for å sikre likebehandling.

Prosess og involvering. Styret registrerer at det har vært oppnevnt en ressursgruppe i arbeidet med utredningen, og stiller spørsmål ved hvor stor grad av involvering denne

gruppen faktisk har hatt. Styret mener det er viktig med god involvering av berørte aktører i det videre arbeidet.

Oppsummering:
1.Styret støtter hovedretningen i alternativ 2, med de merknader som fremgår over
2.Styret forutsetter at en ny organisering sikrer tydelig rolleavklaring, styrker styrets myndighet og ivaretar lokal tilstedeværelse.
3.Styret understreker behovet for tilstrekkelige ressurser og fleksibilitet for å sikre kontinuitet i sekretariatsfunksjonen.

Avslutningsvis: Dersom det i fremtiden skal vurderes ytterligere endringer i organiseringen av verneområdeforvalterne, skal nasjonalparkstyrene høres.

Med hilsen

Marte Brekke
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Miljø-
direktoratet

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Automatisk bekreftet via manuell registrering.

Innsendt av
Møysalen nasjonalparkstyre

Innsendt dato
28. april 2026

På vegne av
Møysalen nasjonalparkstyre

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Høringsuttalelse - Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere - Møysalen nasjonalpar...

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: alf.erik.royrvik@statsforvalteren.no

Innsendt av
Alf Erik Røyrvik

Innsendt dato
7. mai 2026

På vegne av
Naustdal-Gjengedal og Ålfotbreen verneområdestyrer

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Verneområdeforvaltar og sekretær

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Felles fråsegn frå Naustdal-Gjengedal verneområdestyre og Ålfotbreen verneområdestyre:

Styra har gjennomført felles styremøte mellom Ålfotbreen verneområdestyre og Naustdal-Gjengedal verneområdestyre.

Begge styra er godt nøgd med korleis dagens ordning fungerer. Styra ser det vidare som viktig å halde på kvalitetane ved dagens ordning, med tydeleg lokal/regional forankring. Samstundes er det viktig å styrke samarbeidet mellom områdeforvaltarane og mellom områdeforvaltarane og miljøforvaltninga elles (både funksjonar hos Statsforvaltaren og Miljødirektoratet/SNO).

Styra ser følgjeleg alternativ 1 eller 2 som det mest høvelege.

Vedlegg

Naustdal-Gjengedal verneområdestyre - Protokoll etter styremøte 2-2026 (felles med Ålfotbreen).pdf

Ålfotbreen verneområdestyre - Protokoll etter styremøte 3-2026 (felles med Naustdal-Gjengedal).pdf

Verneområdestyret
Nordkvaløya-
Rebbenesøya
landskapsvernområde

Besøksadresse
Eidebakken Industrivei 17
9060 Lyngseidet

Postadresse
Postboks 700
9815 Vadsø

Kontakt
Sentralbord +47 78 95 03 00
Direkte 78 95 03 70 +47 94 88 10 97
stine.noding@statsforvalteren.no

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Stine Emilie Alfonsdatter Nøding **Vår ref.** 2026/3967 - 432.2 **Dato** 20.05.2026

Høringsuttalelse til Miljødirektoratets høring om utredning av organisering av verneområdeforvaltere

Nordkvaløya-Rebbnesøya verneområdestyre har forvaltningsansvar for syv verneområder i Karlsøy kommune.
Det er Nordkvaløya-Rebbenesøya landskapsvernområde, Ytre Karlsøy marine verneområde, Flatvær naturreservat, Måsvær naturreservat, Kvitvær naturreservat, Sørfugløya naturreservat og Breivika naturreservat.

Ved opprettelsen av verneområdestyret ble det ansatt én forvalter med ansvar for både Verneområdestyret for Nordkvaløya–Rebbenesøya og Lyngsalpan landskapsvernområder. I 2019 ble dette ansvaret delt mellom to forvaltere. Begge arbeider i begge områder, men har hovedansvar for hvert sitt styre. Forvalterne har felles kontor og er samlokalisert med Statens naturoppsyn (SNO).

Nedenfor følger styrets kommentarer til utvalgte punkter i Miljødirektoratets forslag.

Tydeligere rolleavklaring
Styret er svært positive til tiltak som tydeliggjør verneområdestyrene som selvstendige enheter, uavhengig av både Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Eget e-postdomene og egne brevutsendinger fra styrene er viktig for publikums rolleforståelse og for å tydeliggjøre skillet mellom styrene og Statsforvalteren. Styret opplever at føringer fra Statsforvalteren knyttet til arbeidstid, feltarbeid og prioriteringer har vært uheldige. Det er behov for klare avklaringer av:

hva styret har myndighet over
hva Statsforvalteren kan styre

Lokal forvaltning er etablert for å sikre lokal tilstedeværelse. Forvalterne er styrets kontaktpunkt utad, og arbeidshverdagen deres må tilpasses styrets behov.
Styret mener at ansvars- og myndighetsfordelingen mellom Statsforvalteren og styret må formaliseres og tydeliggjøres.

Mer lik organisering og bedre daglig ledelse
Forvalterne har de siste årene fått stadig mer begrensninger i arbeidsdagen. Flere oppgaver må nå forhåndsgodkjennes av Statsforvalteren, noe som tar tid og gir unødig byrakrati.

Det er store forskjeller mellom statsforvalterembetene når det gjelder krav, oppfølging og praksis. Like stillinger må ha like rammer, rettigheter og arbeidsvilkår – uavhengig av hvilket embete som har personalansvar.

Uansett valgt organisasjonsmodell må det fastsettes felles, nasjonale føringer for blant annet:
- registrering av arbeidstid, inkludert fleksitid, overtid og feltarbeid
- krav til vurdering før befaringer, skjøtsel og studieturer
- lønnsfastsettelse, slik at likt arbeid gir like vilkår og lik lønn nasjonalt
- bruk av båt, snøskuter og ATV
- mulighet for å inngå avtaler eller ansette hjelp
- oppfølging og støtte ved ubehagelige situasjoner på arbeidsplassen

Veiledning, kompetanse og tillit
Styret mener det bør innføres et unntak fra arbeidsmiljøloven for forvalterne, tilsvarende ordningen for SNO. Dette vil gi nødvendig fleksibilitet til å jobbe kveld, helg og ettermiddag, for eksempel ved møter med lokalbefolkningen og deltakelse på blant annet messer.

Samtidig må statsforvalterembetene ha tillit til forvalterne. Statsforvalteren bør ikke overstyre Styret og forvalterne av hensyn til egen risiko. Forvalterne trenger derfor egne avtaler som gir klare rammer og nødvendig handlingsrom.

Faglig nettverk og erfaringsdeling
Det bør etableres faste kontaktpunkter for forvalterne. Dette kan for eksempel være månedlige nasjonale Teams-møter og en årlig nasjonal samling.
I dag er kontakten mellom forvaltere i ulike embeter begrenset, og bedre kontakt vil føre til styrket erfaringsdeling, samarbeid og felles praksis.

Ressurser og samarbeid
Dersom målet er å styrke verneområdeforvaltningen nasjonalt, må det tilføres mer midler. Omorganisering er nødvendig, men ikke tilstrekkelig alene.

Samarbeidet med SNO er godt, men SNO mangler ressurser. Det begrenser tilstedeværelse i vernområdene, oppfølging av ulovligheter og gjennomføring av skjøtsel.

Samarbeid med besøkssentre er ikke aktuelt da dette ikke finnes i våre områder, og det heller ikke legges opp til flere besøkssentre fra sentralt hold.

Faglig og administrativ oppfølging av forvalterne
En seksjonsleder hos Statsforvalteren med personalansvar for forvalterne må være fullt dedikert til denne rollen. Stillingen kan ikke kombineres med annen saksbehandling og kan ikke fungere som vikar ved fravær. Det må ansettes vikarer ved behov. I dag går denne prosessen altfor tregt.
Stillingen skal hjelpe forvalterne, blant annet med saksbehandling ved sykemelding og permisjoner.

Denne stillingen bør være et tydelig bindeledd mellom forvalterne og Statsforvalteren. I dag opplever mange forvaltere manglende forståelse for rollen og arbeidsoppgavene deres.

Denne stillingen trenger ikke plasseres på et av hovedkontorene. Det kan være mer nyttig at den samlokaliseres med for eksempel hos en forvalter som på alenekontor.

Fordeling av arbeid ved sykdom og vakanser
Det må kartlegges hvem som eventuelt kan ha tid og kapasitet til å ta saker for ander styrer. Og om det er et tema forvalteren er kjent med og derfor en sak forvalteren enkelt kan ta. Vi oppfatter ikke at våre forvaltere per dags dato har kapasitet ut over arbeid med sine egne områder.

Styret liker ideen fra Kvænangen og Reisa om at det etableres lokale eller regionale forvalterteam, uavhengig av hvilken organisasjonsmodell som velges. Dette er allerede etablert noen steder — blant annet slik vi selv har det med Nordkvaløya-Rebbenesøya og Lyngsalpan, der to forvaltere deler ansvar for begge styrene.

I et forvalterteam deler forvalterne ansvar for styrer og oppgaver, dekker hverandre ved fravær og samarbeider om faglige vurderinger. For at det skal fungere, må forvalterne formelt ha oppgaver for alle styrene de arbeider for — det holder ikke å bare snakke sammen. Modellen kan organiseres regionalt og baseres på frivillighet fra styrene.

Styret mener forvalterteam kan løse mye av behovet for fagledelse og fleksibilitet.

Styrenes rolle i personaloppfølging
Styrene bør igjen involveres i lønnsforhandlinger, medarbeidersamtaler og øvrige personalsaker. Styrene kjenner forvalternes arbeid best og kan bidra med viktig innsikt. Når Statsforvalteren står alene for vurderingene, gir dette ofte et ufullstendig bilde.

Forvalterne bør også kunne se og godkjenne utbetalinger av møtegodtgjøringer til styremedlemmene. I dag har forvalterne begrenset innsyn i dette. Bedre tilgang gir bedre økonomisk oversikt og kontroll, og gjør det lettere å oppdage feil tidlig.

Valg av organisasjonsmodell
Styret ser klare forbedringer av dagens ordning med alternativ 2. Dette er en enkel og rask løsning for forbedring av arbeidshverdagen for forvalterne på kort sikt. Vi mener likevel at dette ikke løser alle problemene med organiseringen av forvalterne. Nordkvaløya-Rebbenesøya verneområdestyre anser alternativ 3 som den beste løsningen på lang sikt.

Tiltak for alternativ 3

- Administrativ ledelse og verneområdestyrets ledelse må klargjøres
    - det må det også for alternativ 2
- Leie
    - det er midler fra Miljødirektoratet som allerede betaler all leie og lignende. Det vil bare bli ett ledd mindre å sende pengene gjennom dersom administrativt ansvar ligger hos Miljødirektoratet.
- Sammenblanding av roller
    - Dette skjer allerede med Statsforvalteren. Dette må uansett ryddes opp.
- Statsforvalteren har klagemyndighet. Det er like forvirrende og viktig med rollefordeling for Statsforvalteren som for Miljødirektoratet med tanke på klage.
    - Forvalterne får tidvis allerede svar om at Miljødirektoratet ikke kan veilede i en sak på grunn av de er klagemyndighet. Dette kan være en stor ulempe i saksbehandlingen da forvaltere ofte trenger støtte i vanskeligere saker.
- Om det brukes midler på flere seksjonsledere hos flere Statsforvaltere eller en seksjonsleder hos Miljødirektoratet kreves det uansett midler til en eller flere stillinger ved omorganisering av forvalterne.

På vegne av Nordkvaløya-Rebbenesøya Verneområdestyre
vennlig hilsen

Stine Emilie Alfonsdatter Nøding
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: maria.alarcon.underdal@statsforvalteren.no

Innsendt av
Maria A. Underdal

Innsendt dato
21. mai 2026

På vegne av
Nærøyfjorden verneområdestyre og Stølsheimen verneområdestyre

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Verneområdeforvalter

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Felles høyringssvar frå Nærøyfjorden verneområdestyre og Stølsheimen verneområdestyre:

Dagens modell med delt ansvar, der styret har vedtaksmyndigheit og disponerer forvaltaren sin arbeidstid medan statsforvaltaren har arbeidsgjevar- og personalansvar kan nokon gongar vere utfordrande, men fungere stort sett godt.

Verneområdestyret er stort sett godt nøgd med ordninga der statsforvaltaren i Vestland er arbeidsgjevar for forvaltarane. Det har vore nokon utfordringar med varierande oppfølging frå arbeidsgjevar, der styret i større grad har måtta støtta den tilsette, samt utfordringar med låg bemanning. Men dette er utfordringar som let seg løyse innanfor dagens modell. Me er usikre på om forslaget om å samle arbeidsgjevaransvaret hos færre statsforvaltarar vil bidra til betre måloppnåing.

- Er det eit godt dokumentert behov for større endringar?
- Kan sentralisering gje større avstand og svekke lokal forankring?
- Kan utfordringane løysast innanfor dagens struktur?

Styra ser det som veldig viktig at den lokale forankringa ikkje blir svekka. Det er og viktig at avstanden mellom arbeidsgjevar og tilsett ikkje blir for stor, og at eksisterande godt samarbeid mellom forvaltarane blir vidareført. Samtidig viser erfaringar frå Vestland at mange verneområdeforvaltarar i same fylke gir gode samarbeidsløysingar. For Vestland sin del trur vi at både alternativ 1 og alternativ 2 vil fungere godt. For dei forvaltarane som vert samla hjå ein annan statsforvaltar vil alternativ 2 kunne svekke tilknytninga desse verneområdestyra har til kommunane og den lokale statsforvaltaren. Det er difor viktig at uttalane frå desse verneområdestyra vert tilllagt vekt. Styra meiner og at det er avgjerande å lytte til forvaltarane i denne saka.

Dei forbetringspunkta som blir lagt fram i alternativ 1 trur vi vil løyse det meste av dagens utfordringar, og bidra til målet om meir heilskapleg forvaltning.

Av forbetringstiltaka som blir lagt fram meiner vi det er spesielt viktig at ein får på plass eit tydelegare skilje mellom verneområdestyret og statsforvaltaren i dokumentforvaltninga. Det er viktig å få synleggjort at det er verneområdestyret som er avsendar når forvaltar sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Det bør på plass eiga e-postadresse for verneområda. Dette vil gje tydelegare kommunikasjon mot publikum og mot andre aktørar i forvaltninga.

Styra ser positivt på forslaget om å gje arbeidsgjevar auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar mellom dei ulike verneområdestyra. Vi har sjølv erfaring med kor viktig det er å kunne bruke forvaltarar frå andre område når eigne forvaltarar plutseleg blir sjuke eller har permisjon. Då er slik fleksibilitet avgjerande for å få kontinuitet i styrearbeidet. Men det er viktig at styret vert haldne orienterte om slike avgjersler. Det er viktig med ei styrka oppfølginga av forvaltarane frå arbeidsgjevar, dette vil vere med og bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvaltarstillingane. Ei slikt tettare oppfølging vil vere viktig når forvaltarane skal kunne jobbe for andre verneområdestyrer også.

Styra ser viktigheita av at forvaltarane har gode faglege nettverk. Forslaget om innføring av "Forvalterskolen" vil sikre betre og meir systematisk- opplæring, og faste møtepunkt ved forvaltarsamlingar vil bidra til fagleg utvikling og meir einskapleg forvaltning gjennom erfaringsutvekslingar. I enkelte saker treng forvaltarane juridisk bistand i saksbehandlinga, det er viktig at slik bistand blir styrka, enten via fagmiljøet hjå Statsforvaltar eller i Miljødirektoratet.

Det er også positivt med ein tydeleggjering av rollene rundt fagleg oppfølging av forvaltarane da dette no er noko utydeleg.

Det er uansett viktig at den modellen som blir valt blir følgt opp med tildeling av tilstrekkeleg midlar til å gjennomføre tiltaka. Tildeling per forvaltarstilling bør aukast til minst 1,3 millionar og øyremerkast i Statsbudsjettet (Prop. 1S).

Vedlegg

Vedtak - Nærøyfjorden verneområdestyre.pdf

Vedtak - Stølsheimen verneområdestyre.pdf

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 75 64
sfagpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/oksoy-ryvingen

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ronny Skansen **Vår ref.** 2024/11824-4 432.2 **Deres ref.** **Dato** 21.05.2026

Høringsuttalelse - utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder (3 av 4 styremedlemmer) gir følgende uttalelse:

Verneområdestyre for VORF støtter alternativ 2 som innebærer å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall Statsforvaltere. Etter vår vurdering gir dette alternativet de beste forutsetningene for å styrke forvaltningen av verneområdene, samtidig som sentrale kvaliteter i dagens modell videreføres.

Vi legger vekt på at Miljødirektoratet i sin utredning anbefaler alternativ 2 etter en samlet vurdering av måloppnåelse og virkninger. Dette gir et solid faglig grunnlag for å gå i denne retningen. Direktoratet peker særlig på at alternativet vil gi bedre forutsetninger for styrket ledelse og mer robuste fagmiljøer, samtidig som tilknytningen til Statsforvalteren ivaretas. Vi mener det er viktig å bygge videre på denne anbefalingen.

Dagens organisering er preget av en krevende rolle- og ansvarsdeling, der Statsforvalteren har arbeidsgiveransvar, mens verneområdestyrene disponerer forvalternes arbeidstid. Dette gir uklarheter i styringslinjene og begrenset kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging. Ved å samle arbeidsgiveransvaret hos færre Statsforvaltere vil det bli mulig å etablere tydeligere ledelse og mer helhetlig oppfølging av forvalterne. Dette vil bidra til bedre arbeidsforhold for forvalterne og høyere kvalitet i forvaltningen.

Alternativet vil også styrke de faglige miljøene rundt forvalterne. I dag er det variasjon i tilgang til faglig støtte og graden av integrasjon i fagmiljøene. En organisering med færre arbeidsgivere vil gi større enheter med flere forvaltere samlet, noe som legger til rette for bedre samarbeid, mer systematisk erfaringsdeling og styrket kompetanse. Dette er viktig for å sikre en mer enhetlig og kunnskapsbasert forvaltningspraksis på tvers av verneområdene. Videre mener vi at alternativ 2 gir klart bedre forutsetninger for fleksibel bruk av ressurser. Dagens modell gir begrensede muligheter til å omfordele kapasitet mellom områder, noe som kan føre til skjev arbeidsbelastning og sårbarhet ved fravær og vakanser. Med færre og større arbeidsgivere vil det bli enklere å utnytte ressursene samlet sett, og å håndtere variasjoner i arbeidsmengde på en mer effektiv måte.

Samtidig er det avgjørende at viktige prinsipper i dagens modell videreføres. Vi merker oss at det er en forutsetning at forvalterne fortsatt skal være lokalisert nær verneområdene, og at verneområdestyrene skal beholde sin faglige instruksjonsmyndighet. Dette er viktige hensyn som sikrer lokal forankring, god kunnskap om områdene og legitimitet i forvaltningen. Alternativ 2 ivaretar disse hensynene, samtidig som det gir nødvendige forbedringer. Samlet sett vurderer vi at alternativ 2 gir en god balanse mellom kontinuitet og utvikling. Løsningen bygger videre på en modell som i hovedsak fungerer, men adresserer de viktigste utfordringene knyttet til ledelse, organisering og ressursbruk. Den fremstår som gjennomførbar, faglig godt begrunnet og egnet til å styrke forvaltningen av verneområdene i tråd med målsettingene i oppdraget.

På denne bakgrunn anbefaler vi at alternativ 2 legges til grunn for videre arbeid med organiseringen av verneområdeforvalterne.

Utfordringer med dagens organisering:
Dagens organisering av verneområdeforvalterne har flere utfordringer som tilsier behov for endring. Rolle- og ansvarsdelingen mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og verneområdestyrene som faglig styringsorgan er krevende, og gir utydelige styringslinjer og varierende oppfølging. Samtidig er det begrenset kapasitet til tett personaloppfølging, noe som gjør det vanskelig å sikre god ledelse, veiledning og kompetanseutvikling for forvalterne. Ordningen er også sårbar ved langtidsfravær og vakanser, fordi det er begrensede muligheter til å omdisponere ressurser på tvers. I tillegg er det utfordringer knyttet til fragmentering og ulik tilgang til faglig støtte, som kan gi ulik praksis mellom verneområder.

Et særlig viktig forbedringspunkt gjelder tydelighet overfor allmennheten. I dag benyttes Statsforvalterens e-post og systemer, noe som gjør det uklart hvem som er avsender og ansvarlig myndighet. Etter vår vurdering er det avgjørende at verneområdestyrene får egne e-postadresser og en tydeligere identitet utad. Dette vil styrke rolleforståelsen, tilliten til forvaltningen og tydeliggjøre at styrene er selvstendige forvaltningsorgan.

Med hilsen

Ronny Skansen
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
sfagpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/raet

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen **Vår ref.** 2026/5868-2 432.3 **Deres ref.** 2025/5713 **Dato** 13.05.2026

Raet nasjonalparkstyre - høringsuttalelse - organisering av verneområdeforvalterne

Raet nasjonalparkstyre har gått igjennom orienteringen fra Miljødirektoratet på styremøtet den 29.04.26.

Raet nasjonalparkstyre er først og fremst opptatt av at organisasjonsmodellen må være en modell som fungerer for verneområdeforvalterne. Vi er klar over at personalansvaret ligger hos SFAG for vår forvalter, og at de skal uttale seg som personalansvarlig, men det er samtidig viktig for oss å presisere at det er av avgjørende betydning for styrets fungering at forvalter mottar disse støttetjenestene.

Vi forventer derfor at verneområdeforvalter får gode nok rammevilkår til å utføre jobben sin i form av reisebudsjett, faglig støtte og nettverk, faste møtepunkter, god personaloppfølgning og en klar faglinje som fungerer.

Situasjonen slik den er per nå er at dette svikter på flere områder. Forvalterne i Agder har vært flyttet fra den ene personallederen til den andre de siste 3 årene, og svarer per nå til forurensningsavdelingen. Det er ikke noe faglig nettverk og støtte rundt forvalter, og den formelle faglinjen til Miljødirektoratet blir regelmessig avspist med at Miljødirektoratet ikke kan uttale seg fordi de er klageinstans. Tilbakemeldinger fra Miljødirektoratet tyder på at de anser sine klageavgjørelser som veiledning av forvalter, en prosess som kan ta flere år.

Styret i Raet nasjonalpark er videre opptatt av at organisasjonsmodellen skal holdes adskilt fra Miljødirektoratet. Det vil svekke den uavhengige vurderingen forvalter og styret skal gjøre dersom forvalter skal ligge med personalansvar direkte under Miljødirektoratet. Styret er opptatt av at den lokale tilknytningen skal beholdes.

Alternativ 4 anser vi ikke som et reelt alternativ med mindre det skal fullfinansieres gjennom styrkning av forvaltningsknutepunkt og samles med for eksempel besøkssenter, oppsyn og andre tjenester etter modell fra for eksempel Sverige og Danmark. Vi oppfatter derfor at det ikke er handlingsrom til en slik type uavhengig struktur, selv om dette kanskje ville være den beste løsningen.

Raet nasjonalparkstyre går derfor inn for å anbefale alternativ 1 og 2, men med en klar forventning om at de universelle utfordringene som Miljødirektoratet selv legger frem i kap 6.7.

Her har styret følgende krav til videre forvaltningsmodell:

- ✓ Det må etableres en egen arkivdel for verneområdestyrer separat fra Statsforvalter
- ✓ Det må lages egen epost til styret og forvalter uten ___@statsforvalteren.no
- ✓ Modellen med Knutepunkt må styrkes slik at det blir bedre samarbeid mellom SNO, Besøkssenter og verneområdeforvaltningen.
- ✓ Forvaltningsleddet må styrkes, særlig i de områdene med mange saker og høyt besøk. Frem til nå er kun fjellområder prioritert med økt forvalterkapasitet. Kysten har et svært høyt besøkstrykk og stor utnyttelsesgrad av arealene.
- ✓ Faglig støtte fra Miljødirektoratet må utgjøre mer enn klageavgjørelser og enveiskommunikasjon i form av webinarer, opplæring av styrer og en forvaltersamling annenhvert år. Faktisk faglig støtte må etableres.
- ✓ Faglinjen må tydelig avgrenses slik at ikke forvalter opplever dette som uklart, og styrets juridiske uavhengighet skal tydelig fremgå av dette.
- ✓ SNO må få færre sentrale oppgaver og være mer tilgjengelig for verneområdeforvaltningen.
- ✓ Arbeidsgiver må sette av ressurser til å følge opp forvalter både personalmessig og til involvering i et relevant fagmiljø.

Basert på dette er vi usikre på om SFAG kan ivareta forvalter på en tilstrekkelig måte, og vurderer at alternativ 2 kan være en bedre organisering. Særlig dersom det settes av ressurser til egen personalleder som har spesifikt ansvar for å følge opp forvalterne.

Raet nasjonalpark samarbeider allerede tett med de andre marine nasjonalparkene langs kysten, både gjennom forvaltersamarbeid, samarbeid mellom verneområdestyrene, interkommunalt og interregionalt rundt Oslofjorden. Det pågår for eksempel en rekke oppfølgningsprosjekter og forskning i Oslofjorden- Skagerak som alle er engasjert i.

Til slutt vil nasjonalparkstyre stille spørsmålstegn ved de økonomiske vurderingene som er gjort i utredningen. Miljødirektoratet avgrenser på side 6 at de økonomiske konsekvensene ikke er vektlagt i vurderingen, men allikevel er det på oppsummeringen på side 50 vurdert at dagens alternativ =0 og at alternativ 3 og 4 er betydelig mer kostbart enn alternativene 1 og 2. Det er ikke fremlagt noe tallgrunnlag for dette, og vi har dermed ikke noe grunnlag for å vurdere dette. Særlig ettersom alternativ 2 er presentert som en modell der det skal settes av ressurser til økt ledelseskapasitet hos de utvalgte Statsforvalterembetene.
Vi stiller spørsmålstegn ved hvorfor det skal koste betydelig mer å betale ut lønn og støttesystemer for stillingene hos Miljødirektoratet enn samme støttetjenester hos Statsforvalteren.

Med hilsen

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Arendal kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Tvedestrand kommune	Postboks 38	4901	TVEDESTRAND
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: kristine.sorlie@statsforvalteren.no

Innsendt av
Nasjonalparkstyret for Reinheimen

Innsendt dato
18. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Reinheimen

Målgruppe
Annet (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Nasjonalparkstyret for Reinheimen er tilfreds med vidareføring av hovudtrekka i dagens organisering, med Statsforvaltaren i Innlandet som arbeidsgjevar for sekretariatet. Nasjonalparkstyret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 med tilrådde forbetringspunkt vil fungere godt.

Fordelen med å ha fagleg tilknyting til Statsforvaltaren er at ein også vil kunne vidareføre ei god tilknyting til kommunane med areal i verneområda gjennom Statsforvaltaren sitt nettverk, i tillegg til eige nettverk med administrativt kontaktutval. Det er også viktig at kontakten mellom nasjonalparkforvaltere og alle statsforvalterembetene som tilhører de aktuelle verneområdene blir formalisert da dette mangler ved dagens organisering.

Alternativ 2 kan nok svekke tilknytinga til kommunane for dei sekretariata som blir flytta over til eit anna statsforvaltarembete enn det som geografisk er knytt til verneområda, og uttalane frå dei verneområdestyra der dette blir aktuelt bør derfor tilleggast vekt. Tiltaka som er foreslått som forbetringspunkt blir vurdert å bidra til måla om meir heilskapleg forvaltning. Merknader til dei enkelte punkta kjem fram i vedlagte saksprotokoll.

Vedlegg

Saksprotokoll Høyring - Utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Nasjonalparkstyret for Reinhei…

Nasjonalparkstyret
Reisa nasjonalpark/
Ráisduottarháldi
landskapsvernområde

Saksframlegg

Arkivsaksnummer:	2024/11918-7	Saksbehandler:	Rune Benonisen	Dato:	22.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Reisa nasjonalparkstyre	16/26	19.05.2026

Høring fra Reisa nasjonalparkstyre - omorganisering av forvaltere

Innstilling fra forvalter

Reisa nasjonalparkstyre og Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder og vil komme med følgende innspill og merknader:
Utredningen er omfangsrik og detaljert og diskuterer og svarer ut mange spørsmål i tilknytning til en omorganisering. Men det er slutninger og vurderinger som vi ikke nødvendigvis er enige i, og noen forhold som bør beskrives nærmere før det tas en endelig beslutning i saken.

Anbefalt løsning: Alternativ 2 (statsforvaltermodell) og 3 (Miljødirektoratet) er vurdert relativt likeverdige i utredningen. En kombinasjon av en modell hvor Miljødirektoratet har arbeidsgiveransvar og eventuell organisering i lokale «forvalterteam» framstår som det faglig sterkeste og mest framtidsrettede grepet framfor å gjøre «mer av det samme» som har fungert bare delvis bra. Forskjellen mellom verneområdeforvaltning hos Statsforvalterne og som sekretær for verneområdestyrer er betydelig, så vi stiller spørsmål med om de faglige synergiene i det hele tatt er til stede. En løsning med Miljødirektoratet og «team» (se beskrivelse under) gir grunnlag for en ryddigere forvaltningsordning med to hovedaktører i stedet for tre slik det er i dag. Det gir også bedre grunnlag for utvikling av en sterkere faglig ledelse og -utvikling på nasjonalt nivå i stedet for fragmentert på flere SF embeter.

Prosess: Bredden av innspill fra forvaltere har vært håndtert i hovedsak gjennom spørreundersøkelser. I tillegg har en liten arbeidsgruppe vært involvert, men bare ett møte. Utredningen bærer dessverre preg av dette og hvor viktige elementer ikke er besvart eller besvart grundig nok. Det gjelder for eksempel forholdet mellom styrenes autonomitet og ansvar for forvalterens arbeidstid, i motsetning til en sentral styring fra Statsforvalterne eller annen arbeidsgiver. Vi mener også at tema «ledelse» burde vært drøftet nøyere og presisert hvilke oppgaver som kan ligge til en felles ledelse innenfor SF-ordningen. Dette burde vært drøftet mer nøye og særlig forvalterne burde vært mer involvert i disse prosessene før det tas beslutning.

Kriterier for valg av ny organisering: Miljødirektoratet sin anbefaling av beste løsning baseres på skjønnsmessig vurdering av 8 kriterier og en vekting opp mot dagens ordning (oppsummert i utredningen s53). Det er størst forskjell på kriteriet *tydelig rolleavklaring mellom aktørene, tillit til forvaltningen* og *synergier mellom forvaltningsmyndigheter.* Vi anser særlig rollekonflikten hvor SF er klager på vedtak styrene gjør, som sterkt problematisk. På den ene siden at det kan bli høyere terskel for klager eller på den andre siden at arbeidsgiver i praksis klager på en ansatt sine vedtak. Vi tror heller ikke at SF sitt «omdømme» i lokalsamfunn er hverken bedre eller dårligere enn Miljødirektoratet – og at dette kriteriet i praksis bør vurderes likt. Vi oppfatter også at kriteriene som påvirker kvalitet for forvaltningen (faglig kvalitet) bør vektlegges mest.

Forenkling av den lokale forvaltningsordningen. Dagens forvaltningsmodell har tre aktører med sterke mandat i forvaltningen. En modell hvor Miljødirektoratet blir arbeidsgiver vil forenkle modellen ved at det kun er to hovedaktører igjen. Miljødirektoratet som fagmyndighet og som operativt forvaltningsledd (gjennom forvaltere) og verneområdestyrene som lokal forvaltningsmyndighet. Dette anser vi som en fordel og som en forenkling sett ut fra dagens ordning.

Forvalterrollen: Forvalterrollen er en hybrid mellom en statlig regelbasert styring og styring basert på politiske vedtak og prosesstenking. Utredningen beskriver utfordringene dette medfører. Men vi mener utredningen i for liten grad avklarer og tar tydelig stilling til om forvalterrollen fortsatt skal baseres på sterk styringsrett fra verneområdestyrene eller om arbeidsgiver skal ha en sterkere styringsrett. Det er mulig det ligger implisitt i de anbefalingene som gjøres, men det er ikke tydelig uttalt. Denne avklaringen mener vi er viktig som grunnlag for beslutningen som skal tas videre.

Praktisk organisering like viktig som organisatorisk tilknytning: Forvalternes organisatoriske tilknytning er viktig. Men tydelige rutiner, lik praksis mellom arbeidsgivere og praktisk organisering av arbeidsgiverrollen og innpassing av forvaltere i organisasjonene vurderer vi som minst like avgjørende for måloppnåelse for «bedre forvaltning av verneområdene».

Styringsrett må avklares: Det er uklarhet om hvordan økt arbeidsgiverstyring hos Statsforvalteren vil påvirke styrenes instruksjonsmyndighet over forvalterne. Kan forvaltere bli pålagt arbeid for andre styrer fra arbeidsgiveren? I så fall kan det komme i konflikt med styrenes ansvar for en forvalters arbeidstid og oppgaver.

Daglig ledelse: Behovet for styrket daglig ledelse er framhevet i utredningen, men det er uklart hvordan lederrollen konkret skal utformes og praktiseres på tvers av landet. Det er også lite beskrevet hva lederfunksjonen innebærer i praksis. Det gjør det vanskelig å ta stilling til saken. Vi er usikker på om hva felels ledelse skal bidra med, og ser andre alternativer slike som «tean» å være mer virkningsfulle på deler av ledelsesbehovet.

Nytt forslag til organisering lokalt – forvalterteam. Uavhengig av organisatorisk tilknytning: Vi foreslår at to eller flere forvalteren organiseres i lokale/regionale team som samarbeider om oppgaver for flere styrer. Organisering i team gir økt faglig og praktisk robusthet, særlig ved sykdom og variasjon i arbeidsbelastning, og kan ha betydning for behovet for utforming av formell fagledelse fra arbeidsgiver. Organisering av lokale team bør gjennomføres uavhengig av hvilken organisatorisk tilknytning forvalterne får.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Reisa nasjonalparkstyre - 19.05.2026

Behandling

Enstemmig vedtatt

Vedtak

Reisa nasjonalparkstyre og Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder og vil komme med følgende innspill og merknader:
Utredningen er omfangsrik og detaljert og diskuterer og svarer ut mange spørsmål i tilknytning til en omorganisering. Men det er slutninger og vurderinger som vi ikke nødvendigvis er enige i, og noen forhold som bør beskrives nærmere før det tas en endelig beslutning i saken.

Anbefalt løsning: Alternativ 2 (statsforvaltermodell) og 3 (Miljødirektoratet) er vurdert relativt likeverdige i utredningen. En kombinasjon av en modell hvor Miljødirektoratet har arbeidsgiveransvar og eventuell organisering i lokale «forvalterteam» framstår som det faglig sterkeste og mest framtidsrettede grepet framfor å gjøre «mer av det samme» som har fungert bare delvis bra. Forskjellen mellom verneområdeforvaltning hos Statsforvalterne og som sekretær for verneområdestyrer er betydelig, så vi stiller spørsmål med om de faglige synergiene i det hele tatt er til stede. En løsning med Miljødirektoratet og «team» (se beskrivelse under) gir grunnlag for en ryddigere forvaltningsordning med to hovedaktører i stedet for tre slik det er i dag. Det gir også bedre grunnlag for utvikling av en sterkere faglig ledelse og -utvikling på nasjonalt nivå i stedet for fragmentert på flere SF embeter.

Prosess: Bredden av innspill fra forvaltere har vært håndtert i hovedsak gjennom spørreundersøkelser. I tillegg har en liten arbeidsgruppe vært involvert, men bare ett møte. Utredningen bærer dessverre preg av dette og hvor viktige elementer ikke er besvart eller besvart grundig nok. Det gjelder for eksempel forholdet mellom styrenes autonomitet og ansvar for forvalterens arbeidstid, i motsetning til en sentral styring fra Statsforvalterne eller annen arbeidsgiver. Vi mener også at tema «ledelse» burde vært drøftet nøyere og presisert hvilke oppgaver som kan ligge til en felles ledelse innenfor SF-ordningen. Dette burde vært drøftet mer nøye og særlig forvalterne burde vært mer involvert i disse prosessene før det tas beslutning.

Kriterier for valg av ny organisering: Miljødirektoratet sin anbefaling av beste løsning baseres på skjønnsmessig vurdering av 8 kriterier og en vekting opp mot dagens ordning (oppsummert i utredningen s53). Det er størst forskjell på kriteriet *tydelig rolleavklaring mellom aktørene, tillit til forvaltningen* og *synergier mellom forvaltningsmyndigheter.* Vi anser særlig rollekonflikten hvor SF er klager på vedtak styrene gjør, som sterkt problematisk. På den ene siden at det kan bli høyere terskel for klager eller på den andre siden at arbeidsgiver i praksis klager på en ansatt sine vedtak. Vi tror heller ikke at SF sitt «omdømme» i lokalsamfunn er hverken bedre eller dårligere enn Miljødirektoratet – og at dette kriteriet i praksis bør vurderes likt. Vi oppfatter også at kriteriene som påvirker kvalitet for forvaltningen (faglig kvalitet) bør vektlegges mest.
Forenkling av den lokale forvaltningsordningen. Dagens forvaltningsmodell har tre aktører med sterke mandat i forvaltningen. En modell hvor Miljødirektoratet blir arbeidsgiver vil forenkle modellen ved at det kun er to hovedaktører igjen. Miljødirektoratet som fagmyndighet og som operativt forvaltningsledd (gjennom forvaltere) og verneområdestyrene som lokal forvaltningsmyndighet. Dette anser vi som en fordel og som en forenkling sett ut fra dagens ordning.

Forvalterrollen: Forvalterrollen er en hybrid mellom en statlig regelbasert styring og styring basert på politiske vedtak og prosesstenking. Utredningen beskriver utfordringene dette medfører. Men vi mener utredningen i for liten grad avklarer og tar tydelig stilling til om forvalterrollen fortsatt skal baseres på sterk styringsrett fra verneområdestyrene eller om arbeidsgiver skal ha en sterkere styringsrett. Det er mulig det ligger implisitt i de

anbefalingene som gjøres, men det er ikke tydelig uttalt. Denne avklaringen mener vi er viktig som grunnlag for beslutningen som skal tas videre.

Praktisk organisering like viktig som organisatorisk tilknytning: Forvalternes organisatoriske tilknytning er viktig. Men tydelige rutiner, lik praksis mellom arbeidsgivere og praktisk organisering av arbeidsgiverrollen og innpassing av forvaltere i organisasjonene vurderer vi som minst like avgjørende for måloppnåelse for «bedre forvaltning av verneområdene».

Styringsrett må avklares: Det er uklarhet om hvordan økt arbeidsgiverstyring hos Statsforvalteren vil påvirke styrenes instruksjonsmyndighet over forvalterne. Kan forvaltere bli pålagt arbeid for andre styrer fra arbeidsgiveren? I så fall kan det komme i konflikt med styrenes ansvar for en forvalters arbeidstid og oppgaver.

Daglig ledelse: Behovet for styrket daglig ledelse er framhevet i utredningen, men det er uklart hvordan lederrollen konkret skal utformes og praktiseres på tvers av landet. Det er også lite beskrevet hva lederfunksjonen innebærer i praksis. Det gjør det vanskelig å ta stilling til saken. Vi er usikker på om hva felels ledelse skal bidra med, og ser andre alternativer slike som «tean» å være mer virkningsfulle på deler av ledelsesbehovet.

Nytt forslag til organisering lokalt – forvalterteam. Uavhengig av organisatorisk tilknytning: Vi foreslår at to eller flere forvalteren organiseres i lokale/regionale team som samarbeider om oppgaver for flere styrer. Organisering i team gir økt faglig og praktisk robusthet, særlig ved sykdom og variasjon i arbeidsbelastning, og kan ha betydning for behovet for utforming av formell fagledelse fra arbeidsgiver. Organisering av lokale team bør gjennomføres uavhengig av hvilken organisatorisk tilknytning forvalterne får.

Dokumenter i saken

Høringsdokumenet fra Miljødirektoratet: Utredning om organisering av forvaltere ac 23.04.2026

Vurdering

Anbefalt løsning og vurdering av kriterier. I utredningen er det lite som skiller modellene (2) justert Statsforvaltermodell og en modell hvor det etableres avdeling under Miljødirektoratet (3). Alternativet med Miljødirektoratet er vurdert som best for faglige og organisatoriske kriterier. (*lik organisering, faglig nettverk, fleksibel fordeling av oppgaver, opplæring og veiledning av forvaltere*). Men svakere på kriteriene *tillit til forvaltningen* og *tydelige rolleavklaringer* og *gevinster på tvers av verneområdeforvaltningen*. Vi mener argumentere for at forvaltningens tillit ikke i særlig grad knyttes til hvilke organ som er arbeidsgiver. Vi tror omdømmet til de to organisasjonene er noenlunde lik. Vårt syn er at «omdømmet» eller oppfatningen av Statsforvalterne lokalt er likeverdig det omdømmet Miljødirektoratet har. Begge har fagmyndighet i konfliktsaker som mange kommuner og lokalsamfunn sliter med. Forhold mellom utvikling og nasjonale regelverk for beredskap og

sikkerhet og bevaring av natur og arter på «bekostning» av lokal utvikling og selvråderett skaper utfordringer.

Kriteriet om rolleavklaring er mer kompleks. Det handler om blant annet om aktørenes roller ovenfor hverandre. I dag er det tre likeverdige aktører under verneområdeforvaltningsparaplyen med hver sin del av helheten. Forvalterne jobber HOS og ikke FOR Statsforvalterne. Dette er vanskelig å skille for mange, men har kanskje ikke stor praktisk betydning så lenge aktørene selv vet hva som gjelder. Vi tror det samme vil gjelde for alle løsningene og handler like mye om praktisk organisering og rutiner som hvem som er arbeidsgiver. Det er et større problem at SF er gitt rolle som «overoppsyn» og kan klage på vedtak som gjøres av forvaltningsmyndighet. Her kan det fort bli rolleblandinger som påvirker hvordan slike saker håndteres og avstanden mellom klager og den som er ansvarlig for saken (forvalter) er ofte veldig kort. Hvis alternativ 2 blir endelig valgt som løsning, må det prioriteres at det etableres fysiske skiler mellom statsforvalterembetet og verneområdeforvaltningen i for eksempel utsending av e-poster, arkiv osv.
Ut fra dette så fremstår faktisk alternativ 3 med avdeling hos Miljødirektoratet bedre alternativet enn Statsforvalter. Begge alternativene synes derfor som mye godt likeverdige selv om den ene (avdeling i Miljødirektoratet) synes å være et bedre alternativ for å bygge opp en faglig sterkere og samordnet operativ verneområdeforvaltning i Norge som støtte for de lokale styrene. Ut fra denne modellen kan det bygges en mer helhetlig fagenhet for den operative delen av verneområdeforvaltningen. Og det vil knytte forvalterne med sin etter hvert store base av operative fagkunnskap tettere inn til fagmyndigheten og som vil gi positive synergier når fagområdet som besøksforvaltning og verneområdeforvaltning skal utvikles videre i årene som kommer. Den muligheten har en ikke med alternativet med SF hvor det faglige aspektet vil bli mer fragmentert og tilfeldig. Alternativet med Statsforvalterne synes bedre på samordning mellom andre myndigheter hos Statsforvalterne eks reindrift og landbruk. Samlet sett synes en kombinasjon mellom alternativ 2, avdeling hos Miljødirektoratet sammen med organisering av lokale forvalterteam å være den beste løsningen (se under om forvalterteam). Fra verneområdestyrenes ståsted er kriterier som berører styrens autoritet/autonomitet og forvalterens muligheter for faglig og praktisk støtte de viktigste.

Forvalterrollen er ikke tydelig nok. Ordningen med lokal forvaltning gjennom nasjonalpark- og verneområdestyrer er en form for styring som har elementer både fra kommunal forvaltningslogikk og en styringslogikk hvor staten er bestemmende myndighet og hvor skjønnsrommet er mindre. Dette gjør at en organisatorisk tilknytning vanskelig kan bli optimal og hvor det alltid vil være to ganske ulike hensyn som må balanseres (politisk skjønnsrom og fastsatt regelverk). Ordningen er og blir en slags hybrid hvor forvalterne i praksis må finne sin plass i midten mellom å være en saksbehandler for en politisk myndighet (liknende med en kommune) og å være “statens forlengede arm” men uten å være saksbehandler for Statsforvalteren. Organisatorisk tilknytning er med på å dra forvalteren i en retning mellom de to ytterpunktene. I utredningen er det lite konkrete avklaringer av hvordan forvalterrollen bør være og eventuelt i hvilken retning denne skal “dras” gjennom ny organisering. Som eksempel: På den ene siden er forvalter en statlig ansatt saksbehandler sterkt styrt og underlagt Statsforvalterne (liknende som sekretariatet for rovviltnemdene?). På den andre siden fullt og helt styrt av verneområdestyret, men med merkantil støtte fra et statlig organ. Dette bør drøftes og avklares mer inngående på prinsipielt grunnlag.

Mulighet til å forenkle forvaltningsmodellen. Gjennom dagens ordning er det tre aktører med ulikt ansvar innenfor modellen. Gjennom ny organisering har en mulighet til å forenkle modellen og redusere antallet aktører fra tre til to. Hvis Miljødirektoratet får arbeidsgiveransvar og det bygges en avdeling for operativ forvaltning, så vil SF sin funksjon være som «kontrollinstans for lovlighet». Selve den operative forvaltningen vil foregå i spennet mellom fagenheten («forvaltningsavdelingen») og lokal forvaltningsmyndighet. Dette

vil være en opprydding som vil kunne frigjøre ressurser og kapasitet innenfor verneområdeforvaltningen som sådan.

Forvalternes organisatoriske tilknytning skaper viktige rammer for hvordan forvalterne kan bidra til å oppnå målsettingene i lokal forvaltning, men vi oppfatter ikke dette isolert som det viktigste. Vi mener organisering og rutiner er vel så viktig og at detaljer rundt det må avklares mest mulig slik at det kan bli noenlunde likhet eller likeverdighet blant forvalterne. Noen viktige punkter er omtalt under.

- Styringsrett. I dag er det verneområdestyret som disponerer og styrer forvalters arbeidstid gjennom å ha "instruksjonsmyndighet ovenfor forvalterne". Dette er vektlagt som premiss også for denne utredningen. Men i den organisatoriske løsningen som Miljødirektoratet anbefaler (Statsforvalterne) legges det opp til en styrket styringsrett fra arbeidsgiver. Det er vanskelig å se at dette ikke skal innebære endringer av styrenes styringsrett ovenfor forvalter. Dette punktet bør tydeliggjøres mer.

- Daglig ledelse. Et annet premiss i utredningen er å styrke daglig ledelse. Det er brukt begreper som ensartede rammer for arbeid, klarere lederansvar og bedre støtte til forvalterne i det daglige herunder behov for klarere ansvar for daglige prioriteringer og oppgavefordeling. Vi har vansker med å se at de manglene som beskrives kan oppfylles uten at forvalterrollen tydeliggjøres slik som beskrevet i punktene over. Likeså at tenkte oppgaver for en leder må tydeliggjøres og presiseres slik at dette løses noenlunde likt mellom de ulike delene av landet. Skal lederen hos Statsforvalteren være en fagleder og ha ansvar og innspill for så vel faglige prioriteringer? Eller kun være en «personalleder» hvor medarbeidersamtaler, hensyn til arbeidstakers rettigheter og merkantile funksjoner være det viktigste? Eller en kombinasjon? Det viktigste er at det etableres en daglig ledelse som faktisk tar inn over seg behovene den lokale forvaltningen har for å kunne løse oppgaver i hht styrens beslutninger og økonomisk og tidsmessig effektivt.

- **Hvor likt skal det være i landet**? Utredningen bærer preg av å beskrive overordna rammer for en ny- organisering av forvaltere. Det pekes på behovet for å «gjøre ting likt» i landet. Men samtidig at Statsforvalterne skal få frihet til å organisere seg og benytte ressursene som gis til rådighet.

Forslag til organisering i "forvalterteam", uavhengig av organisatorisk tilknyttning. I dag er det noen styrer som samarbeider om å ha to eller flere forvaltere. Eller at to eller flere forvaltere jobber sammen om forvaltningsoppgaver for to-flere styrer. Forvalterne utgjør da det vi kan omtale som et "team" som deler på ansvar for styrene og arbeidsoppgaver knyttet til disse styrene. Erfaringer fra Reisa NP og verneområdestyret i Kvænangen er at denne måten å arbeid på skaper faglig og praktisk robusthet. Ved kortere sykdom og ferier vil disse dekke opp for hverandre og samarbeide om å prioritere oppgaver og samhandle rundt faglige vurderinger og fagutvikling. Forutsetningen for at dette skal virke er at forvalterne formelt sett har oppgaver for begge (alle) styrene de arbeider for og ikke bare samsnakker, men faktisk deler oppgaver og samhandler. Vi tror ikke det er en forutsetning at disse er samlokalisert, men det kan være en fordel for å sikre god flyt i samhandlingen. En slik modell kan baseres på frivillighet fra styrene som samarbeider og løses innenfor en geografisk region som synes hensiktsmessig. En slik modell vil også skape mer robusthet for eventuelle framtidige endringer i kommunestruktur og muliggjør også at flere verneområder innenfor den bestemte geografiske regionen kan innlemmes under forvaltningsstyret hvis det anses formålstjenlig og aktuelt. Modellen bør ses i sammenheng med behovet for ledelse, og kan erstatte en del av behovet for fagledelse. Og vi tror dette gir svar på en rekke av de andre utfordringene som knyttes til behov for styring/ledelse. Men tenkingen her må ikke forveksles

med modellen om at styrene skal ha arbeidsgiveransvar, men kun som en organisatorisk grep under ett av de andre alternativene.

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har i en e-post fra 13.april sendt ut utredning om organisering av verneområdeforvaltere til høring. Frist for tilbakemelding er 22.05.2026.
Utredningen er omfattende og detaljert dokument på vel 55 sider. I dette saksframlegget søkes å trekke ut essensen av utredningen med vektlegging av verneområdestyret /nasjonalparkstyrets innspill og anbefalinger.
Bakgrunn for saken er at Miljødirektoratet fikk i oppdrag fra Klima- og Miljødepartementet å svare på hvordan forvalterne for verneområdestyrer / nasjonalparkstyre bør være organisert for å gi styrke forvaltningen av verneområdene. Det er fastslått at selve forvaltningsordningen med lokale styrer skal stå uendret, herunder disse styrene sin myndighetsutøvelse og instruksjonsmyndighet ovenfor forvalterne.
Utredningen og høringen er et resultat av en prosess med medvirkende fra ulike aktører som er berørt av saken.
I mandatet til utredningen er det trukket fram noen punkter som kan forstås som vurderingskriterier.

1. Bedre forholdene for veiledning og opplæring av forvaltere og styrke kompetanse
2. Gi en mer lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse
3. Forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere
4. Hensyn til tillit til forvaltningsordningen
5. Styrke faglig nettverk og øke erfaringsdelingen mellom forvalterne
6. Gi mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver
7. Bedre rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen

I utredningen har Miljødirektoratet særlig vektlagt hensynene pkt 1,2,3 og 4 nevnt over.
Det er beskrevet og utredet 4 alternative modeller som er vurdert opp mot dagens ordning som er 0-alternativet. Her følger et sammendrag av alternativene og vurderingen gjort av Miljødirektoratet i utredningen.

Alternativ 1 – Dagens ordning med forbedringer
Alternativet viderefører dagens organisering, men introduserer nye forbedringstiltak for bedre samordning, faglig oppfølging og rolleavklaring. Det legges vekt på mer systematisk veiledning, bedre nettverk og tydeligere administrative rammer, uten å endre arbeidsgiver eller styringslinjer. Endringene skjer innenfor eksisterende struktur.
Score 9 - gir moderate gevinster innen organisering, faglig nettverk og fleksibilitet, samtidig som forvaltningsgevinster på tvers styrkes klart, men med noe økt ressursbehov.

Alternativ 2 – Fåtall statsforvaltere
Dette alternativet innebærer at arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne samles hos et færre antall statsforvaltere. Nytt er større og mer robuste fagmiljøer, mer ensartet organisering og bedre fleksibilitet i ressursbruk. Statsforvalterrollen og styrenes mandat videreføres, men innen en mer konsentrert struktur.
Score 12: innebærer større strukturelle forbedringer, med tydelig styrking av fagmiljø, erfaringsdeling og fleksibilitet, samtidig som forvaltningsgevinster og tillit i hovedsak ivaretas.

Alternativ 3 – Verneområdeforvaltere i Miljødirektoratet
Alternativet innebærer et nytt grep ved at alle verneområdeforvaltere samles med Miljødirektoratet som arbeidsgiver. Dette gir ett nasjonalt fagmiljø med felles ledelse,

kompetanseutvikling og prioritering. Samtidig bryter løsningen med dagens kobling til statsforvalteren og reiser nye spørsmål om rolle- og klageforhold.
Score 10: gir de største faglige og organisatoriske gevinstene for forvalterne, men skårer negativt på rolleavklaring, tillit og forvaltningsgevinster på tvers, og har høyere ressursbehov.

Alternativ 4 – Egen organisasjon for verneområdeforvaltning
Her foreslås det å etablere en helt ny, selvstendig organisasjon for verneområdeforvalterne. Det nye er full institusjonell adskillelse fra både statsforvaltere og direktorat, med egen ledelse og arbeidsgiveransvar. Løsningen gir en tydelig profesjonell identitet, men forutsetter nye styrings- og samordningsmekanismer.
Score 11: gir svært tydelig rolleavklaring og sterke interne fagmiljøer, men innebærer også svakere samordning med statsforvalterne, reduserte forvaltningsgevinster på tvers og det høyeste ressursbehovet.

Miljødirektoratets anbefaling – alternativ 2 (fåtall statsforvaltere)
Kapittel 7.2 peker på alternativ 2 – fåtall statsforvaltere som den løsningen som samlet sett gir best balanse mellom gevinster og risiko. Alternativet gir tydelige forbedringer i organisering, fagmiljø og fleksibilitet sammenliknet med dagens ordning, samtidig som det viderefører statsforvalterrollen og styrenes posisjon som forvaltningsmyndighet. Dette gjør at endringene fremstår som gjennomførbare og legitime, med begrenset risiko for utilsiktede konsekvenser.
De positive effektene ved alternativ 2 er særlig knyttet til at forvalterne samles i større og mer robuste fagmiljøer, noe som styrker erfaringsdeling, veiledning og daglig ledelse. Samtidig gir modellen økt fleksibilitet i ressursbruk ved sykdom, vakanser og varierende arbeidsbelastning mellom områder. Forvaltningsmessige gevinster på tvers ivaretas i stor grad, og tilliten til forvaltningsordningen påvirkes ikke negativt.

Kapittel 7.2 trekker samtidig fram at alternativ 2 har begrensninger. Gevinstene er ikke like store som i de mest radikale alternativene når det gjelder full standardisering, faglig sentralisering og fleksibilitet. Det vil også fortsatt være variasjoner mellom de gjenværende statsforvalterne, og modellen krever aktiv styring for å sikre reell harmonisering av praksis.
Det som skiller alternativ 2 tydeligst fra de øvrige, er at det kombinerer reell strukturell forbedring uten å bryte med dagens institusjonelle rammer. I motsetning til alternativ 3 og 4 innebærer det ingen omlegging av klageordning eller etablering av nye styringslinjer, og det unngår dermed de tillits- og rolleutfordringene disse alternativene reiser. Samtidig gir det klart større forbedringer enn alternativ 1, som i hovedsak bygger på justeringer innenfor eksisterende struktur.
Samlet konkluderer kapittel 7.2 med at alternativ 2 gir den mest robuste og balanserte løsningen, der forbedringer i faglig kvalitet og organisering oppnås uten å svekke styring, rolleavklaring eller tillit.

Som del av utredingen legges til grunn behov for endringer av følgende punkter. Her er en tydelig og sammenfattet gjennomgang av endringspunktene i kapittel 5.1.2–5.1.10, der hvert punkt oppsummeres hver for seg og med vekt på hva som foreslås endret eller forbedret sammenliknet med dagens situasjon:

5.1.2 Styrking av faglige nettverk
Det foreslås tiltak for å gjøre det faglige samarbeidet mellom verneområdeforvaltere mer strukturert og forpliktende. Målet er å redusere sårbarheten i små miljøer og sikre bedre faglig støtte og kvalitet gjennom sterkere nettverk.

5.1.3 Bedre erfaringsdeling mellom forvaltere
Det legges opp til mer systematiske former for erfaringsdeling, blant annet gjennom faste møteplasser, felles arenaer og bedre bruk av digitale løsninger. Hensikten er å spre god praksis raskere og mer effektivt på tvers av verneområder.

5.1.4 Styrket veiledning og kompetanseutvikling

Endringspunktet innebærer bedre rammer for opplæring, veiledning og faglig utvikling av forvalterne. Det foreslås mer målrettet og koordinert kompetansebygging, framfor tilfeldige eller lokalt betingede løsninger.

5.1.5 Tydeligere knutepunktsfunksjoner
Det foreslås å klargjøre og eventuelt styrke rollen til knutepunkter i forvaltningen, slik at disse i større grad kan støtte forvaltere, styrer og samarbeidspartnere. Målet er mer effektiv støttefunksjon og bedre samordning regionalt og nasjonalt.

5.1.6 Økt fleksibilitet i ressursbruk
Dette endringspunktet tar sikte på å gjøre det enklere å omfordele oppgaver og ressurser ved sykdom, vakanser eller ulik arbeidsbelastning. Fleksibilitet foreslås styrket gjennom større fagmiljøer og bedre koordinering.

5.1.7 Mer lik organisering og tydeligere daglig ledelse
Det foreslås tiltak som kan redusere dagens store variasjon i organisering og ledelsespraksis. Målet er mer ensartede rammer for arbeid, klarere lederansvar og bedre støtte til forvalterne i det daglige.

5.1.8 Klarere rolle- og ansvarsfordeling
Endringspunktet handler om å gjøre roller og ansvar tydeligere mellom forvaltere, styrer, statsforvaltere og andre aktører. Dette skal bidra til mindre uklarhet internt i forvaltningen og større forståelse hos publikum.

5.1.9 Styrket tillit til forvaltningsordningen
Det foreslås endringer som kan bidra til økt legitimitet og tillit til verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom tydeligere roller, bedre samordning og mer forutsigbare prosesser. Tillit ses som et sentralt overordnet mål.

5.1.10 Bedre utnyttelse av forvaltningsgevinster på tvers
Dette punktet legger vekt på å hente ut større gevinster ved bedre samordnet forvaltning på tvers av verneområder og styrer. Målet er mer helhetlig bruk av kompetanse, erfaringer og ressurser innenfor eksisterende styringsstruktur.

Hva som er vurdert i saksframlegget til styret
Saken skal i hovedsak vurdere hvilken organisering og organisatorisk tilknytning av nasjonalpark- og verneområdeforvalterne som gir størst samlet nytte og færrest ulemper for verneområdeforvaltningen samlet.

1. **Styrenes funksjon**
   I hvilken grad ulike organiseringsmodeller gir nasjonalpark- og verneområdestyrene best mulige vilkår for å utøve sin styrings- og beslutningsfunksjon som delegert forvaltningsmyndighet.

2. **Forvalternes faglige rolle**
   I hvilken grad organiseringen gir forvalterne gode forutsetninger for å:

   - utvikle og vedlikeholde nødvendig fagkompetanse
   - utøve rollen som uavhengig og kvalifisert faglig støtte for styrene
   - bidra til kunnskapsbasert og helhetlig forvaltning av verneverdiene

3. **Arbeidsgiverperspektivet**
   Hvordan de ulike alternativene ivaretar arbeidsgiveransvar, herunder ledelse, personalforvaltning, støttefunksjoner og administrative rammer.

Saken tar utgangspunkt i at hensynet til styrenes rolle som selvstendige forvaltningsorgan og forvalternes faglige funksjon skal vektlegges, og at arbeidsgiver- og organisasjonshensyn vurderes som et relevant perspektiv.

Oppsummert sammenlikning fra utredningen

Tabell 4 - Oppsummering av vurderte virkninger for alternativ 1-4[8]

Endringspunkt til vurdering	0-alternativet/ dagens org.	Alt.1 Dagens org. med endringer	Alt. 2 – Fåtall embeter	Alt 3 – Miljø-direktoratet	Alt. 4 – Egen org.
Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse	0	+	++	+++	+++
Styrker det faglig nettverket og bedre erfaringsdeling mellom forvaltere	0	+	++	+++	+++
Gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver	0	+	++	+++	+++
Gir bedre forhold for opplæring og veiledning for forvalterne og styrker kompetanse	0	+	++	+++	++
Tydeligere rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen	0	++	++	0	+++
Tillit til verneområdeforvaltningen hos publikum	0	+	+	--	++
Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere	0	+++	++	--	--
Ressursbehov sammenliknet med dagens ordning (kapasitet og budsjettmidler)	0	-	-	--	---

Alternativ sammenlikning av utredede organiseringsalternativer

Denne bygger på skjønnsmessig vekting av kriterier ut fra vår oppfatning av verneområdestyrenes perspektiv.

Skala: 1 = svakt ivaretatt / betydelige ulemper 3 = middels / balansert 5 = sterkt ivaretatt / klare fordeler

Perspektiv	1. Dagens modell Statsforvalter	2. avdeling (Miljødirektoratet)	3. Styremodell (ansettelse i styrene)
Styrenes reelle styrings- og beslutningsrolle	4	4	5
Tydelighet i faglig styringslinje til forvalter	3	3	5
Forvalters faglige uavhengighet i saksforberedelse	4	4	4
Forvalters rolle som styrets faglige støtte	4	4	5
Forutsetninger for fagkompetanseutvikling	3	5	2
Tilgang til fagmiljø og kollegial støtte	3	5	2
Enhetlighet og likebehandling nasjonalt	2	5	1
Lokal forankring og kontekstforståelse	4	4	5
Rettssikkerhet og klare ansvarsforhold	5	5	2
Arbeidsgiverrobusthet (HR, økonomi, støtte)	5	5	1
Administrativ effektivitet	4	4	2
Avhengighet av enkeltpersoner	2	3	4
Samlet evne til å understøtte dagens forvaltningsmodell	4	4	3
	47	55	41

Miljø-
direktoratet

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Automatisk bekreftet via manuell registrering.

Innsendt av
Rohkunborri nasjonalarkstyre

Innsendt dato
8. mai 2026

På vegne av
Rohkunborri nasjonalpark

Målgruppe
Forbund/forening (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte forbund/forening.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Rohkunborri nasjonalpark - høringssvar - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere....

Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2024/13629-16 **Saksbehandler:** Trond Stensby **Dato:** 06.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	27/2026	15.05.2026

Sak - Høring - arbeidsgiveransvar - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Innstilling fra forvalter

A.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyres vurdering er at en organisering av nasjonalparkforvalterne som foreslått i alternativ 2 (med forbedringer foreslått under alternativ 1) vil være en god løsning innenfor rammen av forvaltningsmodellen for nasjonalpark beskrevet Prop. 1S 2009-2010.

Nasjonalparkstyret slutter seg til forslaget når det gjelder:

- Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
  - Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
  - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
  - Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.
  - I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver.
  - Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Faste intervaller på forvaltersamlinger
- Endringer på forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

B.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vurderer følgende del av forslaget (den siste setningen i ramma nedenfor) ikke å være i tråd med forvaltningsmodellen, og at det derfor ikke bør bli gjeldende:

Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren.
Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.
Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

C.
Til punktet:

- *«Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.»*

Dette må forutsettes å være avklart med styreleder og den enkelte forvalter.

D.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ser ingen fordeler med innføring av alternativ 3 eller alternativ 4, sammenlignet med dagens ordning eller med alternativ 2.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 15.05.2026

Behandling

Enstemmig vedtatt som innstillingen fra nasjonalparkforvalteren.

Vedtak

A.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyres vurdering er at en organisering av nasjonalparkforvalterne som foreslått i alternativ 2 (med forbedringer foreslått under alternativ 1) vil være en god løsning innenfor rammen av forvaltningsmodellen for nasjonalpark beskrevet Prop. 1S 2009-2010.

Nasjonalparkstyret slutter seg til forslaget når det gjelder:

- Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
  - Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
  - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
  - Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.
  - I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver.
  - Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.

•Innføring av "Forvalterskolen"
•Faste intervaller på forvaltersamlinger
•Endringer på forvaltningsknutepunkter
•Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
•Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

B.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre vurderer følgende del av forslaget (den siste setningen i ramma nedenfor) ikke å være i tråd med forvaltningsmodellen, og at det derfor ikke bør bli gjeldende:

Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren. Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne. Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

C.
Til punktet:

•*«Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.»*

Dette må forutsettes å være avklart med styreleder og den enkelte forvalter.

D.
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ser ingen fordeler med innføring av alternativ 3 eller alternativ 4, sammenlignet med dagens ordning eller med alternativ 2.

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1 Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere
2 Vedlegg 2. Oversikt over dagens forvaltningsknutepunkter

Saksopplysninger

Vi har mottatt **brev fra Miljødirektoratet,** datert 13.04.26:

«Høring av Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne

Miljødirektoratet mottok 18.mars 2025 oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene.

Miljødirektoratets frist for å oversende tilrådningen til KLD er 1. juli 2026.

I henhold til oppdraget skal forslaget til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne sendes på høring hos alle styrene før direktoratet oversender sin tilråding til departementet. I tillegg vil vi sende forslaget på høring til alle statsforvalterembetene og Statsforvalterens fellestjenester (STAF). Vi ber om at statsforvalterne ivaretar eventuelle innspill til forslaget fra verneområdeforvalterne ansatt i embetene.

Høringspartene er dermed følgende:

- *Nasjonalpark- og verneområdestyrer*
- *Statsforvalterembeter*
- *Statsforvalternes fellestjenester (STAF)*

Vi ber om at det primært gis høringsinnspill på vår tilrådning og vurderingene som ligger til grunn for denne. Høringsinnspillene vil bli vedlagt direktoratets leveranse til departementet.

Frist for å gi høringsinnspill er 22. mai 2026.»

Utredningen fra Miljødirektoratet har følgende sammendrag:

Miljødirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) utredet hvordan verneområdeforvalterne kan organiseres for å styrke forvaltningen av verneområdene. Ny organisering skal utredes innenfor gitte rammer; utredningen er avgrenset til verneområdeforvalternes organisatoriske tilknytning. Verneområdestyrenes instruksjonsmyndighet overfor forvalterne skal videreføres, og forvalterne skal fortsatt være lokalisert nær verneområdene.

Bakgrunnen for oppdraget er kjente utfordringer ved dagens organisering, der statsforvalterne har arbeidsgiveransvar for forvalterne, mens verneområdestyrene har instruksjonsmyndighet for forvalternes tid og oppgaver. Utfordringene er knyttet til uklar rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene, begrenset kapasitet til daglig ledelse og faglig oppfølging, liten fleksibilitet i ressursbruk, varierende opplæring og kompetansestøtte, samt uklar rolleforståelse mot publikum. Samtidig trekkes det frem viktige styrker ved dagens ordning, særlig forvalternes tilknytning til statsforvalternes fagmiljøer.

Utredningen vurderer fire hovedalternativer:

1. Beholde dagens ordning i all hovedsak, men ser på bedringspunkter i denne
2. Samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere
3. Samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet
4. Opprette en egen organisasjon.

Alle alternativene forutsetter gjennomføring av en rekke felles tiltak, blant annet tydeligere rolleavklaring – både internt og ut mot publikum, styrket opplæring, styrket daglig ledelse og mer lik organisering.

På bakgrunn av en samlet vurdering **anbefaler Miljødirektoratet alternativ 2 – å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere**. Sammenlignet med dagens organisering, mener Miljødirektoratet at dette alternativet vil gi bedre forutsetninger for styrket ledelse og samlede fagmiljøer, samtidig som man ivaretar tilknytningen til Statsforvalteren.

Det blir vist til vedlegg i saken:

- «Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere»
    - Vedlegg 2. Oversikt over dagens forvaltningsknutepunkter

Om alternativ 2 står det:

Organisering av alternativ 2:
- 3-5 embeter
- Samling av forvaltere slik at et embete har minimum ti forvaltere ansatt
- Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere

Tiltak som forutsettes gjennomført:

- Tilføring av midler til én seksjonslederstilling med personalansvar for forvalterne som også skal ha ansvar for faglig oppfølging og tilrettelegging for forvalterne.

Tiltak som foreslås for alternativ 1 som også forutsettes innført for alternativ 2:

- Økt tildeling per forvalterstilling
- Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
- Klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Forvaltersamlinger
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeidet med besøkssenter
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene.

Tabell - Forslag til mulig fordeling av forvaltere på et fåtall statsforvaltere.

Statsforvalter-embete	Antall forvaltere per embete i dag	Forslag til fremtidig antall forvaltere per embete	Endringer i sammensetning
Troms og Finnmark	13	13	Uendret
Nordland	9	14	Dagens forvaltere + forvaltere fra Børgefjell (1), Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne (2) og Skarvan/Roltdalen/Sylan (1) og Skardsfjella/Hyllingsdalen (1)
Trøndelag	10	0	Forvaltere fordeles på Innlandet og Nordland
Innlandet	14	19	Dagens forvaltere + forvaltere fra Trollheimen (2), Femundsmarka og Gutulia (1), Forollhogna (2).
Vestland[4]	9	13	Dagens forvaltere + forvaltere fra Geiranger-Herdalen (1), Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (3)
Møre og Romsdal	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Rogaland	1	0	Dagens forvalter plasseres hos Vestland
Vestfold og Telemark	3	0	Dagens forvaltere plasseres hos Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus[4]	5	10	Dagens forvaltere + forvaltere fra Raet (1) og Oksøy-Ryvingen-Flekkefjord (1), Færder (1), Jomfruland (1) og Brattefjell-Vindeggen (1)

Under alternativ 1 - Klargjøring av roller knyttet til faglig oppfølging av forvalterne står det bl.a.:

Vi opplever at det er særlig oppgaver knyttet til opplæring og faglig rådgiving det hersker usikkerhet omkring når det gjelder omfanget av ansvaret til statsforvalterne som arbeidsgiver. I hovedinstruksen til statsforvalterne i dag står det kun at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere. Det kan derfor virke som at noe av intensjonen bak den faglige delen av arbeidsgiveransvaret ikke har blitt tydeliggjort og fulgt opp i den praktiske gjennomføringen.

Dette omtales også i Riksrevisjonens rapport, der det anbefales en klargjøring av de ulike rollene i forvaltningsmodellen: *For å forbetre saksbehandlingspraksisen kan det vere behov for å klargjere instruksjonsmyndigheita og styringsretten nasjonal parkstyret har overfor nasjonalparkforvaltarane.*

Etter Riksrevisjonenes rapport ble styrenes vedtekter og verneområdeforvalternes stillingsinstrukser revidert i 2015. Endringene er imidlertid ikke detaljerte nok til å avklare grensegangen mellom styrets instruksjonsmyndighet og statsforvalterens ansvar som arbeidsgiver. Dette gjelder spesielt ansvaret knyttet til faglig oppfølging av forvalterstillingene. Vedtektene retter seg videre mot styrene og ikke statsforvalteren og stillingsinstruksen gjelder forvalters oppgaver. Disse er derfor mindre egnet som styringsverktøy for statsforvalteren.

Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren.

Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.

Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

Vi mener at myndigheten til å påklage et vedtak og det å gi faglig rådgivning til forvalter, er to adskilte oppgaver som ikke kommer i konflikt med hverandre. Vi ser det derfor ikke som uforenlig at statsforvalteren gir faglige råd til forvalter i forbindelse med innstilling i en sak, og at vedtaket senere påklages. Det kan være en fordel at det gis faglig veiledning også i enkeltsaker, noe som kan gi tettere kontakt med statsforvalteren som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Det kan også styrke kvaliteten i behandlingen av enkeltsaker og redusere antallet klager fra statsforvalteren.
Forutsetningen er at forvalter utøver sin myndighet i samsvar med det styrene beslutter.

Vi har likevel forståelse for at dette kan oppleves som vanskelig i praksis. Vi vurderer at med tydeligere styringssignaler til statsforvalteren om deres rolle som arbeidsgiver, vil eventuelle utfordringer knyttet til dette kunne reduseres internt i forvaltningen.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Vedtektene for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, 2024:

(…)

4. Nasjonalpark-/verneområdestyrets sekretariat

Nasjonalpark/verneområdestyret skal ha et sekretariat som består av en eller flere nasjonalpark-/verneområdeforvaltere.

Nasjonalpark-/verneområdeforvalter(e) ansettes av Statsforvalteren.

Ansettelsen skjer etter egen instruks for ansettelse av nasjonalpark /verneområdeforvalter utarbeidet av Klima- og miljødepartementet, og i dialog med styret.

Nasjonalpark-/verneområdeforvalteren er underlagt styret i forvaltningen av verneområdet.

Statsforvalteren har personal- og administrativt ansvar for nasjonalpark /verneområdeforvalteren. Ved permisjon, langtidsfravær, eller der forvalter varsler om fratredelse fra sin stilling, skal Statsforvalteren i dialog med styret komme til enighet om hvordan forvalters arbeidsoppgaver skal løses inntil forvalter er tilbake, eller ny forvalter er ansatt.

Nasjonalpark-/verneområdestyret disponerer forvalterens arbeidstid.

(…)

6.3 Delegere myndighet til forvalter

Nasjonalpark-/verneområdestyret kan gi forvalteren myndighet til å treffe vedtak og beslutninger i følgende sakstyper på vegne av styret:

1. Behandle søknader om ferdsel og om motorferdsel etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

2. Behandle søknader etter verneforskriftenes øvrige spesifiserte dispensasjonsbestemmelser og etter naturmangfoldloven § 48:

a) når vedtaket innebærer fornying av tidligere dispensasjon som er gitt av nasjonalpark-/verneområdestyret eller arbeidsutvalget dersom forutsetningene for tillatelsen er tilnærmet uendret,

b) når det foreligger en etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av nasjonalpark-/verneområdestyret eller arbeidsutvalget i tilsvarende saker og

c) når forvaltningsplan gir entydige føringer for utfallet av søknadsbehandlingen.

3. Treffe vedtak i samråd med styreleder når en sak haster fordi det er fare for skade eller annen negativ påvirkning på verneverdiene, for eksempel stans av ulovlig forhold, pålegg om retting eller direkte gjennomføring.

4. Behandle søknader om, eller på eget tiltak, endre frister som er fastsatt av nasjonalpark-/verneområdestyret.

5. Gi utsettelse av klagefrist etter forvaltningsloven § 29 fjerde ledd.

6. Treffe beslutning om utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven § 42.

7. Beslutte oversendelse av saker til Miljødirektoratet med anbefaling om å ilegge overtredelsesgebyr. (…)

Beslutningen om å delegere myndighet til forvalter må gjøres skriftlig og det må fremgå hvilken delegert myndighet forvalter har. Beslutning om delegert myndighet skal publiseres på nasjonalpark-/verneområdestyrets nettsider.

Vurdering

Nasjonalparkforvalterens vurdering er at en organisering av nasjonalparkforvalterne som foreslått i alternativ 2 (med forbedringer foreslått under alternativ 1) vil være en god løsning innenfor rammen av forvaltningsmodellen for nasjonalpark beskrevet Prop. 1S 2009-2010. Nasjonalparkforvalteren slutter seg til forslaget når det gjelder:

- Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne
    - Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
    - Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S
    - Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.
    - I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver.
    - Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.
- Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
- Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
- Innføring av "Forvalterskolen"
- Faste intervaller på forvaltersamlinger
- Endringer på forvaltningsknutepunkter
- Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
- Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Nasjonalparkforvalteren vurderer følgende del av forslaget (den siste setningen i ramma nedenfor) ikke å være i tråd med forvaltningsmodellen, og at den derfor ikke bør bli gjeldende:

> Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i Hovedinstruks for statsforvalteren.
> Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne.
> Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgiving til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.

Nasjonalparkforvalteren ser ingen fordeler med innføring av alternativ 3 eller alternativ 4, sammenlignet med dagens ordning eller med alternativ 2.

Seiland/Sievju nasjonalparkstyre

Postadresse
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
9815 Vadsø

Besøksadresse
Havneveien 24
9515 Alta

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 41 43 44 01
sftfpost@statsforvalteren.no
http://www.nasjonalparkstyre.no/seiland

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ingunn Ims Vistnes **Vår ref.** 2026/3960-3 432.3 **Deres ref.** 2025/5713 **Dato** 21.05.2026

Høringssvar fra Seiland/Sievju nasjonalparkstyre angående organisering av verneområdeforvaltere

Seiland/Sievju nasjonalparkstyre vedtok enstemmig følgende høringssvar i styremøte 18. mai 2026 (ST 12/2026).

Støtte til forslag 2. Seiland/Sievju nasjonalparkstyre støtter Miljødirektoratets forslag om å samle arbeidsgiveransvaret for forvalterne hos et fåtall statsforvaltere. Vi støtter forslaget om at Statsforvalteren i Troms og Finnmark fortsatt skal være arbeidsgiver for forvalterne i regionen. Med 13 forvaltere er dette en stor og robust faggruppe.

Forutsetning om styrket faglig oppfølging. Vår støtte forutsetter at en slik løsning gir en reell styrking av verneområdeforvaltningen i Troms og Finnmark, herunder bedre faglig oppfølging og øremerkede ressurser. Det er behov for sterkere faglig og administrativ støtte til forvalterne. Forvalterne har god kollegastøtte, men deltar i liten grad i statsforvalterens fagmiljø, blant annet på grunn av begrensede ressurser. En dedikert seksjonsleder for forvalterne vil ha tid til faglig støtte til forvalterne. Det er ikke avgjørende at denne funksjonen er lokalisert i Tromsø eller Vadsø, plassering sammen med en eller flere av forvalterne kan være hensiktsmessig.

Øremerking og styrking av ressurser. Vi støtter forslagene om økt bevilgning per forvalterstilling og tydelig øremerking av midler. I dag er det vanskelig å få oversikt over hvordan midlene som følger forvalterstillingene benyttes, ut over lønn og husleie. Det er nødvendig at nye midler faktisk brukes til å styrke forvalterne, inkludert finansiering av en lederstilling med personal- og fagansvar.

Styrets styringsrett over forvalterressurser. For nasjonalparkstyret er det avgjørende å beholde styring over hvordan forvalterens tid brukes. Vi er derfor imot forslaget om at statsforvalteren skal kunne bruke forvalterressurser mer fritt mellom ulike styrer. Dagens rollefordeling er tydelig og velfungerende. En mer fleksibel disponering uten involvering fra styret vil kunne skape uklare prioriteringer og en uforutsigbar arbeidssituasjon. Vi er positive til å bidra ved behov, men det må fortsatt være styret som vurderer om og i hvilken grad forvalteren kan bidra i andre områder.

Arbeidsmengde avhengig av lokale ressurser. Vi vil også påpeke at forvalterens arbeidsmengde ikke kan måles ved å telle antall enkeltsaker. Det er stor forskjell på hvor mye arbeidstid som kreves til hver sak; om saksbehaldingen kan gjøres ved å kopiere vedtak

fra tidligere saker, eller om saken krever styrebehandling og nytenkning. Mange av sakene på Seiland tilhører siste kategori. Arbeidshverdagen er også påvirket av tilgjengelig lokal støtte. Mangel på nasjonalparksenter innebærer at forvalter alene har ansvar for formidling og henvendelser fra besøkende. I tillegg er det få samarbeidspartnere og ressurser tilknyttet Seiland, noe som gjør at initiativ til tiltak må komme fra forvalter og styre. Dette er viktig arbeid for å sikre verneverdiene, men kommer ikke fram ved å telle antall dispensasjonssaker.

Klare skiller i kommunikasjon og dokumentbruk. Vi ber om at det prioriteres å etablere et tydelig skille mellom nasjonalparkstyrene og statsforvalteren i dokumentbruk og kommunikasjon. Styrevedtak må framstå som vedtak fra styret, ikke som utsendinger fra statsforvalteren. For å redusere forvirring bør forvalterne ikke ha e-post hos statsforvalteren.

Styrking av nasjonale fagnettverk. Vi etterlyser en sterkere satsing på nettverk og erfaringsutveksling mellom forvaltere på nasjonalt nivå. Dette vil gi mer enhetlig praksis. Vi anbefaler å gjeninnføre årlige nasjonale samlinger for verneområdeforvaltere, samt jevnlige Teams-møter for forvaltere i hele landet. De regionale samlingene og felles samlingene med styrene kan ikke erstatte dette. Skal vi forbedre forvaltning i verneområdene, trenger vi arenaer der forvalterne kan bygge sterke fagmiljø over tid.

Med hilsen

Ingunn Ims Vistnes
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2026/5096 **Saksbehandlar:** Jørn Trygve Haug **Dato:** 20.05.2026

Utval	Utvalsak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR		26.05.2026

Uttale til forslag om endring i organiseringen av verneområdeforvaltarane

Forvaltar si innstilling

Verneområdestyret for SVR syner til Miljødirektoratet si utgreiing og tilråding for organisering av verneområdeforvaltarane dagsett 13.4.2026.

Verneområdestyret tilrår ei vidareføring av dagens organisering, alternativ 1. Denne ordninga fungerer i hovudsak godt, og vil bli enda betre med dei føreslåtte forbetringspunkta.

I høve til forbetringspunkta, ref. kap. 5.1.1 i utgreiingsoppdraget, meiner verneområdestyret det er særs viktig at det vert ei auka tildeling pr. forvaltarstilling. Midlane må vera øyremerkt og det må sikrast at det bidreg til ei vesentleg styrking av forvaltarane sine driftsbudsjett slik at dei kan følgje opp tiltak og prosjekt på ein god måte. Auka tildeling vil og sikre betre kontakt med fagmiljøet hjå arbeidsgjevar. Når det gjeld forslaget om styrke dagleg leiing av forvaltarane, og meir fleksibel bruk av forvaltarane, legg verneområdestyret til grunn at dette ikkje endrar verneområdestyret sin styringsrett over forvaltarane. Til forslaget om meir fleksibel bruk av verneområdeforvaltarane meiner verneområdestyret at dette framleis må skje i samråd med styreleiar.

I høve til varsla gjennomgang av forvaltningsknutepunkta må ei eventuell endring skje i nært samråd med verneområdestyret.

Verneområdestyret meiner alternativ 2 vil gi ei meir fragmentert villreinforvaltning og svekke verneområdestyret sitt arbeid med å ta vare på verneverdiane.

For nærmare grunngjeving syner verneområdestyret til saksframstillinga.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Bakgrunn

Miljødirektoratet (Mdir) fekk i mars 2025 i oppdrag frå Klima- og miljødepartementet (KLD) å gjere ein gjennomgang av verneområdeforvaltarane si organisasjonsmessige tilknyting, og vurdere om det bør gjerast endringar for å styrke forvaltninga av verneområda.

Miljødirektoratet sin gjennomgang og tilråding ligg no føre, og der verneområdestyret og Statsforvaltarembeta er gjeven moglegheit til å kome med uttale. Uttalen kan lesast på Mdir sin heimeside. Der ligg også innspela som har kome inn til no:

https://www.miljodirektoratet.no/hoeringer/2026/april-2026/utredningsoppdrag-om-organisering-av-verneomradeforvaltere/

I høyringsbrevet er det lagt opp til at eventuelle innspel frå verneområdeforvaltarane må takast via arbeidsgjevar, dvs statsforvaltaren.

Bakgrunn for KLD si bestilling er utfordringar ved dagens organisering der statsforvaltarane har arbeidsgjevaransvaret for forvaltarane, mens verneområdestyra har instruksjonsmyndigheita for forvaltarane si tid og oppgåver. Det er særleg peika på uklar rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørane, avgrensa kapasitet hjå statsforvaltarane til dagleg leiing og fagleg oppfølging av forvaltarane, liten fleksibilitet i ressursbruk og varierande opplæring og kompetansestøtte. Uklar rolleforståing mot publikum er også nemnd særskilt. Dette gjeld særleg dagens post og arkivsystem der det ikkje er eit tydeleg skilje på dei to forvaltningsorgana.

Samstundes vert det trekt fram klare styrkar ved dagens organisering, dette gjeld særleg forvaltarane sin tilknyting til fagmiljøet hjå Statsforvaltaren.

Utgreiinga tar føre seg fire hovudalternativ:

1. Behalde dagens ordning men sjå på moglege betringspunkt
2. Samle arbeidsgjevaransvaret hjå eit fåtal statsforvaltarar¨
3. Samle arbeidsgjevaransvaret hjå Miljødirektoratet
4. Opprette ein eigen organisasjon

Det vert presisert at alle alternativa føreset ein rekke tiltak, mellom anna tydlegare rolleavklaring internt og mot publikum, styrka opplæring og dagleg leiing. Vidare er det presisert at dagens forvaltningsmodell med verneområdestyre ligg fast.

Sentralt i oppdraget frå KLD er *endringspunkt* lista opp på side 8 i utgreiinga. Dette er endringar som Mdir særskild er beden om å vurdere med siktemål å styrke forvaltninga av verneområda. *Endringspunkta* er lagt til grunn i Mdir si utgreiing kap. 6 der verknadane av dei ulike alternativa er vurdert og er som følgjer:

- Meir heilskapleg forvaltning av verneområde
- Styrke det faglege nettverket mellom verneområdeforvaltarane
- Auke erfaringsdeling mellom forvaltarane
- Betre tilhøva for rettleiing av forvaltarane og styrke kompetansen
- Betre fungerande knutepunkt
- Meir fleksibilitet i fordeling av oppgåver i samband med fråvær og vakansar
- Meir lik organisering av forvaltarane og styrke den daglege leiinga av dei når det gjeld organisering av arbeid, fordeling av oppgåver mv.
- Betre rolleavklaring inkludert gjere rollene meir tydeleg for publikum
- Styrke samarbeidet med Statens Naturoppsyn
- Styrke samarbeidet med besøkssenter
- Styrke tilliten til forvaltningsordninga hjå publikum
- Auke forvaltningsgevinsten på tvers av alle verneområde som vert forvalta av verneområdestyre og statsforvalta1

Tilråding frå Mdir – alternativ 2

Mdir har tilråda alternativ 2, dvs. å samle arbeidsgjevaransvaret hjå eit fåtal statsforvaltarar. Hovudargumentet for ei slik organisering er å skape store nok einingar til at det forsvarar ein eigen leiarstilling for forvaltarane, og det vert nok tal forvaltarar til at dei saman utgjer eit

godt og robust fagmiljø i same embete. I ein slik modell er det føreslått at verneområdeforvaltarane i SVR vert liggjande under Statsforvalteren i Vestland, som då totalt vil auke frå ni til tretten forvaltarar. Det vert understreka at fordelinga av verneområdeforvaltarar ikkje er meint som endeleg konklusjon men meir for å illustrere korleis det kan løysast.

Ved val av alternativ 2 vert det føreset fleire tiltak som også vil vera gjeldande for alternativ 1 (behalde dagens organisering), dette er:

- Auka tildeling pr. forvaltarstilling og synleggjere øyremerking av midlar pr. forvaltarstilling i Prop. 1S (statsbudsjettet)
- Klargjering av rollar knytt til fagleg oppfølging av forvaltarane
- Klarare skilje mellom arbeidsgjevar og verneområdestyret i dokumentforvaltninga
- Gir arbeidsgjevar auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar mellom fleire verneområdestyre
- Innføring av «forvaltarskolen» og faste forvaltarsamlingar
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunkt
- Formalisere samarbeid med besøkssenter
- Legge til rette for SNO's tilgang til forvaltningsknutepunkt

I tabell 4 s. 50 i utgreiinga er det gjort ein samanstilling av fordelar/ulemper med dei ulike alternativa:

Endringspunkt til vurdering	**0-alternativet/ dagens org.**	**Alt.1 Dagens org. med endringer**	**Alt. 2 – Fåtall embeter**	**Alt 3 – Miljø-direktoratet**	**Alt. 4 – Egen org.**
Gir mer lik organisering av forvalterne og styrker daglig ledelse	0	+	++	+++	+++
Styrker det faglig nettverket og bedre erfaringsdeling mellom forvaltere	0	+	++	+++	+++
Gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver	0	+	++	+++	+++
Gir bedre forhold for opplæring og veiledning for forvalterne og styrker kompetanse	0	+	++	+++	++
Tydeligere rolleavklaring mellom aktørene i organisasjonsmodellen	0	++	++	0	+++
Tillit til verneområdeforvaltningen hos publikum	0	+	+		++
Økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere	0	+++	++	--	--
Ressursbehov sammenliknet med dagens ordning (kapasitet og budsjettmidler)	0	-	-	--	---

Vurdering

Det er eit omfattande høyringsdokument med fleire ulike alternativ. Forvaltar har vald å konsentrere uttalen om følgjande tre hovudpunkt:

- Mdir si beskrivinga av dagens ordning og korleis den fungerer, sett i høve til verneområdestyret sin røynsle.
- Kva vil forslaget frå Mdir om ny organisering bety for verneområdestyret for SVR og forvaltning av verneområda dei har ansvaret for
- Verneområdestyret sin tilråding av ny organisering inkludert forbetringspunkt med dagens ordning.

Mdir. si beskrivinga av dagens organisering og korleis den fungerer, sett i høve til verneområdestyret si røynsle

Ei felles forståing av dagens ordning må ligge i botnen for eventuelle endringar. Dagens organisering er greia ut i utgreiingsoppdraget kap. 4 og der det i kap. 5.1.1 er gjeven ei problembeskriving av dagens organisering. Hovudinntrykket er at beskrivinga svartmålar dagens organisering meir enn det er grunnlag for, og ikkje fangar opp variasjonane i korleis organiseringa fungerer i dei ulike verneområdestyra.

I følgje utgreiinga nytter statsforvaltarane mykje tid på den personalmessige og administrative oppfølginga av forvaltarane. Det vert også peika på for lite tilstrekkeleg opplæring og rettleiing av forvaltarane.

Forvaltar kjenner seg ikkje att i ei slik beskriving for SVR. Tvert i mot har forvaltarane jamt over lagt beslag på svært lite personal- og administrative ressursar hjå dei respektive statsforvaltarane. Eit unntak er periodar med vakante stillingar der det går ein del ressursar til prosessar med rekruttering. For opplæring og rettleiing har det for SVR sin del aldri vore formidla at dette skulle vera mangelfullt. For nye forvaltarar vert i praksis mykje løyst med fadderordninga. Forvaltarane har også ein låg terskel for å ta kontakt på sakshandsamarnivå i saker der statsforvaltaren har spisskompetanse, ein kontakt som for øvrig går båe vegar.

Vidare er det i utgreiinga peika på utfordringar i samarbeidet mellom forvaltning og SNO. Gjennomgåande fungerer samarbeidet mellom SNO og verneområdeforvaltninga svært godt i SVR, men lir under at SNO sine ressursar i verneområda er sterkt redusert dei siste åra, frå tre heile stillingar til dagens eine. Konsekvensane er naturleg nok at SNO må konsentrere innsatsen på sine kjerneoppgåver og mindre kan serve verneområdeforvaltninga.

Kva vil forslaget om ny organisering bety for verneområdestyret for SVR og forvaltning av verneområda dei har ansvaret for

Mdir sitt forslag om organisering etter alternativ 2 inneber at dagens tre forvaltarar i SVR organisatorisk vert flytt frå høvesvis statsforvaltarane i Agder og Rogaland, til statsforvaltaren i Vestland. Mdir. signaliserer og ein gjennomgang av ordninga med forvaltningsknutepunkt, og med behov for å samle desse i større grad enn i dag.

Med monaleg lengre fysisk avstand til arbeidsgjevar og fagmiljøet der, vil tilknytinga til arbeidsgjevar truleg bli enda meir perifer og sporadisk enn det som er tilfelle i dag. Sjølv om mykje kan løysast digitalt vil det framleis vera behov for å møtast fysisk. Lang reiseavstand vil og ha ei kostnadsside der det vera mindre att til reiseverksemd direkte knytt til arbeidsoppgåvene i stillinga.

Ei anna side ved ei slik organisering er at ein splittar opp ei «forvaltningseining» for eit fjellområde som etter forvaltar sitt syn fungerer godt og har utvikla seg over tid med eit godt samarbeid mellom aktørane. Døme på dette er arbeidet med uttale til Lyse kraft sine utbyggingsplanar for Røldal – Suldal anlegga, og ikkje minst tiltaksplanen for villrein.

Statsforvaltaren i Agder har eit særskild koordineringsansvar for Setesdal Ryfylke villreinområde og villreinnemnda for setesdalsområdet. Ved å legge verneområdeforvaltarane, som har ansvaret for arealforvaltninga i ein betydeleg del av villreinområdet til Vestland, vil «fjellforvaltninga» bli meir fragmentert og uoversiktleg enn det som er tilfelle i dag. Særleg vert dette gjeldande på sikt når det kjem nye folk i forvaltarstillingane.

Uavhengig av val av organisering er det føresett at forvaltarane skal sitte desentralisert. Det varslast likevel behov for en gjennomgang og endring i forvaltningsknutepunkta. For SVR har det aldri vore noko forvaltningsknutepunkt etter den opphavelege tydinga av omgrepet. Bakgrunnen for dette var at kommunane som gjekk med i den nye forvaltningsordninga tidleg fekk aksept frå Miljøverndepartementet (no KLD) for å plassere forvaltarane på tre ulike stader (Sirdal, Suldal og Valle). Grunngjevinga var viktigheita av nærleik til brukarane og områda dei skulle forvalte, og ikkje minst dei store reiseavstandane kring verneområda. Når Mdir. no i sitt forslag varslar ein gjennomgang og endring av forvaltningsknutepunkta vil dette på sikt kunne føre til at to av kommunane mistar «sin» forvaltar og at ein viktig føresetnad for å gå med i forvaltningsmodellen fell vekk. Det må her leggast til at for forvaltarane, og for attraktiviteten til stillingane, kan ei samlokalisering av forvaltarane vere positivt mtp. fagmiljø og arbeidsmiljø.

Med forslaget, både alternativ 1 og 2, ønskjer Mdir. å styrke dagleg leiing av forvaltarane. I tillegg få ein større fleksibilitet i bruk av forvaltarane mellom ulike verneområdestyre. Slik forvaltar ser det inneber dette ei dreiing der statsforvaltarane får meir styring med forvaltarane, og at verneområdestyret mistar noko av rådigheita.

For både alternativ 1 og 2 er det føreslått å styrke finansieringa av forvaltarstillingane og synleggjere øyremerkinga av midlane pr. stilling. Det er svært gledeleg at Mdir er så tydleg på dette behovet. Det er avgjerande at ei slik styrking inneber ei auke i forvaltarane sine driftsbudsjett. Særleg for forvaltarane knytt til statsforvaltarane i Agder har det dei siste åra vore svært stramme driftsbudsjett, noko som har gått utover reiseverksemda og moglegheita til å følgje opp tiltak og prosjekt på ein god måte. I høve til øyremerking av midlar må det og innebera at ved vakante forvaltarstillingar skal lønnsmidlane nyttast i verneområdeforvaltninga, ikkje for fri bruk i embeta slik Statsforvalteren i Agder har praktisert det til no.

Verneområdestyret sin tilråding av ny organisering inkludert forbetringspunkt med dagens ordning

Forvaltar vil tilrå at ein held på dagens organisering (alternativ 1) med enkelte forbetringspunkt. Hovudargumentet for dette er å sikre at dei viktigaste aktørane innan bestand og arealforvaltning opererer under den same administrative paraplyen, og såleis sikrar best mogleg koordinering og samarbeid på tvers av forvaltningsorgan.

Forvaltar er elles samd i at det er fleire forbetringspunkt med dagens organisering. Pkt. 1 – 9 nedanfor er henta frå utgreiinga kap. 5.1.1. For pkt. 1, 2, 4 og 7 syner forvaltar til kommentar ovanfor.

1. Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne

    a. Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)

    b. Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1S

    c. Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar.I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgiving og bistand i oppgaver.Personalansvaret må da fremdeles ligge hos en leder hos statsforvalteren.

2. Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne

3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltning
4. Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer.
5. Innføring av "Forvalterskolen"
6. Faste intervaller på forvaltersamlinger
7. Endringer på forvaltningsknutepunkter
8. Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre
9. Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene

Konklusjon

Forvaltar tilrår å vidareføre dagens organisering av verneområdeforvaltarane i SVR med enkelte forbetringspunkt.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: ragnhild.tronnes@statsforvalteren.no

Innsendt av
Ragnhild Trønnes

Innsendt dato
19. mai 2026

På vegne av
Verneområdestyret Skardsfjella og Hyllingsdalen

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvalter

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Vedlagt følger høringsinnspill fra Verneområdestyret i Skardsfjella og Hyllingsdalen.

mvh

Ragnhild Trønnes, nasjonalparkforvalter

Vedlegg

Signert Møteprotokoll- Verneområdestyret Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO- styremøte 11052026- til signeri…

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via: lars.slettom@statsforvalteren.no

Innsendt av
Lars Slettom

Innsendt dato
12. mai 2026

På vegne av
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan

Målgruppe
Annet (Privat)

Stilling
Nasjonalparkforvalter

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte annet.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Kommentar
Vedlagt følger høringsuttalelse fra Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan.

Vedlegg

Høringsuttalelse - Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan - ny organisering av arbeidsgiveransv…

Sølen
verneområdestyre

Særutskrift

Arkivsaksnummer	2024/13640-10	Saksbehandler:	Hilde Nystuen	Dato:	22.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområdestyre	18/2026	22.05.2026

Høring - arbeidsgiveransvar - utredning av organisering av verneområdeforvaltere - Sølen verneområdestyre

Innstilling fra forvalter

Sølen verneområdestyre er i utgangspunktet tilfreds med videreføringen av hovedtrekkene i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil fortsette med Statsforvalteren i Innlandet som arbeidsgiver. Styret mener at både alternativ 1 og alternativ 2 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere godt. Fordelen med å ha faglig tilknytning til Statsforvalteren er at man med denne ordningen også vil få en tilknytning til verneområdekommunene gjennom Statsforvalterens nettverk, og ikke bare gjennom vårt eget nettverk med rådgivende utvalg (eventuelt administrativt kontaktutvalg for de som har det) og ulike nøkkelpersoner i kommunen. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som blir flyttet over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt. Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning.

Merknader til de enkelte punktene:

- Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene. I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalter eller i Miljødirektoratet.
- Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalternes innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalter mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeidet med innstillingene.

- Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å få synliggjort at det er verneområdestyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som blir kvalitetssikret av de administrative aktørene.
- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.
- Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det bør fortsatt være en føring om at det skal være dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, selv om man går bort fra kravet om godkjenning fra styreleder. Dialog vil gi bedre forankring og økt forståelse når ressursene i sekretariatet blir omfordelt for kortere eller lengre perioder. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Så langt det er mulig må forvalterne lokaliseres sammen med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.
- Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må sees i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette fordrer at det blir tilført ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene blir knyttet til velfungerende besøkssentre.
  Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.
- Med et reiseliv i vekst og økt vekt på verdiskaping er det viktig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene hvis besøkstrykket øker. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for oppsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Høringsdokumentet på Miljødirektoratet sin nettside 10.05.2026 med høringsfrist 22.05.26.
  Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no

- Brev av 06.02.2025 - Innspill - utredning av organisering av verneområdeforvaltere – Sølen verneområdestyre

- Gjeldende vedtekter for verneområdestyret

Saksopplysninger

Dagens forvaltningsmodell for nasjonalparker og andre store verneområder ble etablert i 2010. Det er i dag 49 nasjonalpark-/verneområdestyrer som har delegert forvaltningsansvar. Per 1.1.2026 er det totalt 69 verneområdeforvaltere fordelt på de 49 styrene. Hardangervidda er i dag den eneste nasjonalparken som ikke forvaltes av et nasjonalparkstyre.

Det ble lagt opp til etablering av lokale/regionale forvaltningsknutepunkter der forvalterne skulle samlokaliseres med andre fagpersoner knyttet til verneområdet. I 2014 gjorde Riksrevisjonen en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparkene. Undersøkelsen viste til at "Modellen har bidratt til at både erfaringsbasert, lokal kunnskap, og vitenskapelig og forskningsbasert kunnskap nå legges til grunn i forvaltningen". Evalueringen viser at modellen i hovedsak fungerer, men at den ikke har gitt tydelig bedre ivaretakelse av verneverdiene.

Statsforvalterembete	Antall
Agder	4
Innlandet	14
Møre og Romsdal	1
Nordland	9
Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	5
Troms og Finnmark	13
Trøndelag	10
Vestfold og Telemark	3
Vestland	9
Rogaland	1
Sum	**69**

Tabellen viser kor mange forvaltarar det er pr. statsforvaltarembete i dag.

Det ble også pekt på noen behov for avklaringer, som rolleavklaringer mellom styrene og statsforvalter som arbeidsgiver for verneområdeforvalterne, samt klarere instruksjonsmyndighet for styrene overfor verneområdeforvalterne, svak ressursbruk, ujevn arbeidsbelastning og avgrensa samarbeid og erfaringsdeling mellom forvaltere. Statsforvalteren bruker òg mye tid på personaloppfølging. Vurderingene fra Riksrevisjonen er fulgt opp gjennom flere oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) til Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå organiseringen av verneområdeforvalterne og øvrig organisering, og vurdere eventuelle endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene.

Oppdraget er avgrenset til å gjelde organiseringen, og gjelder ikke selve forvaltningsmodellen: «*KLD presiserer i oppdragsteksten at det er en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v. De skriver også at det er en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og direktoratet kan også foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023–2024) kapittel 6.3.3*»

Punktvis oppsummering av oppdraget:

«Endringspunkter som vi er bedt om å vurdere i oppdragsteksten:
- fører til en mer helthetlig forvaltning mellom verneområder
- styrker det faglige nettverket mellom verneområdeforvaltere
- øker erfaringsdelingen mellom forvalterne
- bedrer forholdene for veiledning av forvalterne og styrker deres kompetanse
- gir bedre fungerende knutepunkter
- gir mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver i.f.m sykdom, vakanser mv eller p.g.a ulike ressursbehov mellom områder
- gir mer lik organisering av forvalterne og styrker den daglige ledelsen av dem bl.a. når det gjelder organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv
- fører til bedre rolleavklaring herunder gjør rollene tydeligere for publikum
- styrker samarbeidet med Statens naturoppsyn
- styrker samarbeidet med besøkssentrene

Tilleggspunkter som vi har lagt til i utredningen:
- styrker tilliten til forvaltningsordningen hos publikum
- økte forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere»

Miljødirektoratet har utredet fire alternative løsninger, som er sendt på høring til aktørene i forvaltningsmodellen.

1. *Beholde dagens ordning, men se på forbedringspunkter i denne*
2. *Samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere*
3. *Samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet*
4. *Opprette en egen organisasjon med egen ledelse, der fellestjenester håndteres av direktoratet*

Miljødirektoratet har anbefalt organisering etter alternativ 2, med følgende føringer:

- *3–5 embeter*
- *Samling av forvaltere slik at ett embete har minimum ti forvaltere ansatt*
- *Fellestjenester ligger hos statsforvalterne som tidligere*

Det er pekt på at «*Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til sekretariatsfunksjonen for verneområdestyrene. Årsakene til det er flere, blant annet på grunn av variasjon i antall verneområder et styre forvalter. Andre faktorer som kan virke inn er antallet saker de håndterer, omfanget av bruksinteresser i verneområdet, størrelsen på verneområdene, mv.*»
Innlandet har minimum ti forvaltere, og våre ansatte vil etter dette forslaget ikke få endret administrativ tilknytning. (Skisse til omplasseringer i forslaget er ikke endelig.)

Vedlegg 2 til utredningen viser dagens plassering av forvalterne. For vår del er det svært oversiktlig med kun et knutepunkt i Rendalen og vi er samlokalisert med SNO. I tillegg sitter vi i kontorfellesskap med kommuneadministrasjonen. Dette gir et godt faglig miljø og fellesskap.

Det er videre anbefalt ulike tiltak for å forbedre forvaltningen i tråd med målene for gjennomgangen:

1. *Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne*
   a. Økt tildeling per forvalterstilling (eksisterende stillinger fra før 2024)
   b. Synliggjøre øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S
   c. Tilføre midler til embeter (med mer enn 10 forvaltere) for å ansette en dedikert seksjonsleder med personal- og fagansvar. I embeter med færre forvaltere foreslår vi å tilføre midler til en forvalterkoordinator som skal bistå på tvers av forvaltere/styrer med faglig rådgivning og bistand i oppgaver. Personalansvaret må da fortsatt ligge hos en leder hos statsforvalteren.
2. *Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne*
3. *Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen*
4. *Gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrer*
5. *Innføring av "Forvalterskolen"*
6. *Faste intervaller på forvaltersamlinger*
7. *Endringer i forvaltningsknutepunkter*
8. *Formalisere samarbeid mellom forvaltning og besøkssentre*
9. *Legge til rette for SNOs tilgang til forvaltningsknutepunktene*

Verneområdestyrene kunne komme med muntlige og skriftlige innspill til Klima- og miljødepartementet i forbindelse med utarbeidelsen av oppdraget vinteren 2025. Forvalter ga muntlig innspill i oppstartsmøte med KLD 21.01.2025, og styret sendte skriftlig innspill 06.02.2025, der vedlagte notat pekte på ulike utfordringer og kommentarer til disse.

Styret støttet en videreføring av ordningen med administrativ tilknytning til statsforvalterembetene, men med forbedringer. I utredningen er fordelene med slik tilknytning beskrevet slik:

«*Andelen verneområder som forvaltes av andre myndigheter enn verneområdestyrer utgjør et betydelig antall, og for de fleste av disse er det statsforvalterembetene som utgjør forvaltningsmyndigheten. En vurdering av forvaltningsgevinster på tvers av alle verneområder som forvaltes av styrer og statsforvaltere mener vi derfor er en viktig faktor i utredningens målsetning om å styrke forvaltningen av verneområder. Alternativ 1 og 2 innebærer begge at forvalterne fremdeles vil være lokalisert hos statsforvalterne og være tilknyttet fagmiljøene som er forvaltningsmyndighet for andre verneområder. Dette mener vi i seg selv har potensial til å gi betydelige forvaltningsgevinster som mer helhetlig forvaltning på tvers av alle verneområder. Det forutsetter at det legges til rette for erfaringsutveksling på tvers av forvaltere og øvrig fagmiljø hos statsforvalteren, og at tiltak for styrking av daglig ledelse innføres. Dette kan så bidra til styrket beslutningsgrunnlag på tvers av myndigheter*.»

Anbefalingen om å samle forvalterne i færre embeter (alternativ 2) er begrunnet slik:
«*Alternativ 2 og en samling av arbeidsgiveransvaret hos færre embeter styrker muligheten til å utvikle mer enhetlige kompetansetiltak i form av å kunne etablere felles rutiner og opplæring i færre embeter, som igjen vil gi færre ulikheter. Det samme gjelder muligheten for større grad av systematisk oppfølging og utvikling og etablering av fagfellesskap/nettverk. Gode nettverk mellom forvalterne i embetet er det som trekkes fram som særlig positivt blant forvalterne som gir gode tilbakemeldinger på dagens organisering, og vi mener det derfor er viktig å legge til rette*

for slike nettverk. Det mener vi forenkles ved å ha et større antall forvaltere samlet under ett embete og med en dedikert ledelse som kan legge til rette for dette.»

Fordeler og ulemper med alternativ 3 og 4 blir ikke nærmere diskutert i denne saken, da det synes å være lite aktuelt å velge ett av disse. Utredningen med beskrivelse av alternativene finner du her: Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Verneområdestyyret har delegert forvaltningsmyndighet for Sølen landskapsvernområde, Steinfjellet natturresevat og Fuggdalen naturreservat og i medhold av styrevedtekter, sist revidert 19.01.2024.

Vurdering

Nasjonalpark-/verneområdestyret er en egen juridisk person. Styret kan i utgangspunktet «*inngå avtaler og påta seg forpliktelser innenfor de økonomiske rammene styret disponerer. Slik ordningen er organisert i dag er det imidlertid statsforvalteren som har budsjettmidlene. Det varierer hvorvidt styrene inngår avtaler selv eller om statsforvalteren inngår avtaler på vegne av styret. Styret søker om midler og vedtar hva tildelte midler skal brukes til, mens statsforvalteren er økonomisk ansvarlig for budsjettet og står som formelt ansvarlig for inngåtte avtaler. Det er per i dag ingen av verneområdestyrene som har egen bankkonto slik at de kan disponere budsjettet selv. Dette skyldes dels at alternativet ikke er kjent for alle styrene, og dels de forpliktelser og krav som følger av dette ansvaret.*

Styret har vedtaksmyndighet og disponerer forvalterens arbeidstid, men har ikke personalansvar for forvalteren. Stillingen ligger formelt hos statsforvalteren.»

Denne fordelingen mellom styret og Statsforvalteren er en pragmatisk tilnærming, som stort sett har fungert godt. Det er likevel rom for forbedringer. Miljødirektoratet anbefaler en videreføring av dagens ordning, med en del tilpasninger og forbedringspunkter. Saksbehandler ser ikke grunn til å kommentere alternativene 3 og 4 med endret administrativ tilknytning for forvalterne, da disse synes lite aktuelle. Alternativ 1 (uendret administrativ tilknytning) og alternativ 2 med arbeidsgiveransvar hos færre statsforvaltere har i stor grad like utfordringer, og anbefalingene om forbedringspunkter for disse to alternativene kommenteres punkt for punkt.

1. Økning av kapasitet og ressurser hos statsforvalterne

Økt tildeling per forvalterstilling og synliggjøring ved øremerking av midler per forvalterstilling i Prop. 1 S (statsbudsjettet) er viktig for å unngå at det blir en kamp om ressurser mellom verneområdeforvaltningen og den ordinære forvaltningen i regi av Statsforvalteren. Det er en del ekstra arbeid med flere medarbeidere på lokalkontor utenfor kontorstedet til Statsforvalteren, så det vil være riktig å styrke embetene slik at seksjonsleder kan være en faglig ressurs og et bindeledd mellom Statsforvalteren og verneområdeforvaltningen. Forvalterne trenger juridisk bistand i saksbehandlingen, og det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalteren eller i Miljødirektoratet.

Med alternativ 2 kan det bli mer ressurskrevende å organisere samlinger for forvalterne, med lengre reisevei for den enkelte (for eksempel fra Agder til Vestland). Uansett alternativ er det viktig at det blir tilført tilstrekkelige ressurser til gjennomføring av faglige samlinger/fysiske møtedager med faglig opplegg for forvalterne i embetene som har personalansvar.

2. Klargjøring av roller internt blant aktørene knyttet til faglig oppfølging av forvalterne
Ved innføring av lokal forvaltning ble arbeidsgiveransvaret lagt til statsforvalteren for å ivareta fellestjenester, men også for å sikre et fagmiljø for forvalterne. I hovedinstruksen til statsforvalterne i dag står det kun at statsforvalteren er personal- og økonomiansvarlig for verneområdeforvaltere, og det kan virke som at intensjonen bak den faglige delen av arbeidsgiveransvaret ikke har vært tydelig og fulgt opp i den praktiske gjennomføringen.

I anbefalingen står det at: «*Vi mener at et sentralt forbedringspunkt i alternativ 1 må være at statsforvalternes rolle som faglig rådgiver for forvalterne må tydeliggjøres i sentrale styringsdokumenter for statsforvalteren, slik som i hovedinstruks for statsforvalteren.*
Det må samtidig tydeliggjøres hva statsforvalteren kan gi faglige råd til uten at dette innvirker på styrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne. Vi mener statsforvalter kan gi faglig rådgivning til forvalternes innstillinger til styrene ved behov.»

Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. Slik rådgivning til innstillinger til vedtak bør bare skje dersom forvalteren selv ber om det, og det må ikke bli slik at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalterens innstillinger. Dette er viktig for å tydeliggjøre styrets rolle som eget organ.

3. Klarere skille mellom arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen
Anbefaling: «*For å synliggjøre at forvalternes/styrenes virksomhet er separat og ikke en del av statsforvalteren, anbefaler vi at forvaltere har e-postadresser som skiller seg fra statsforvalteren, samt egne arkivbaser som muliggjør å skille ut journalføringene og publisere separate offentlige journaler, fortrinnsvis på eInnsyn*.»

Det er svært positivt om man kunne få e-postadresser som tydelig kommuniserer at forvalteren opptrer på vegne av nasjonalpark-/verneområdestyret, og ikke i regi av Statsforvalteren.

4. Økt fleksibilitet i fordeling av forvalterressurser mellom styrer
Sekretariatene er små enheter med 1–3 forvaltere, og systemet er derfor sårbart ved permisjon, langtidsfravær eller skifte av forvalter. Miljødirektoratet anbefaler økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser: «*Vi foreslår at statsforvalterne som arbeidsgiver får anledning til å avtale omfordeling av forvalteres tid direkte med forvalter og ikke trenger en avklaring av dette med styreleder. Det er arbeidsgiver som har samlet oversikt over sine ansatte og ser behov for omfordeling av ressurser. Vi mener dette bør begrenses til å gjelde bruk av forvalternes tid på tvers av styrer, ikke bruk av forvalters tid på øvrige oppgaver innenfor statsforvalterembetet.*»
Dette betyr at styret i enkelte tilfeller kan miste noe av sekretariatsressursen, men også kan få tilført ekstra hjelp fra andre styresekretariat ved behov. For forvaltningen samlet sett vil dette trolig være positivt, men det bør fortsatt være en føring om dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering, selv om kravet om godkjenning fra styreleder tas bort.

Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.

5. Innføring av «Forvalterskolen»
Anbefaling: *«Vi foreslår innføring av "Forvalterskolen", en opplæringspakke som skal samle e-læring, webinarer, skriftlig veiledning, spørsmål- og svar, m.v. på en hensiktsmessig plattform som sikrer lik informasjon til alle nye forvaltere og som kan brukes av erfarne forvaltere ved*

behov i sitt daglige arbeid. Hovedansvaret for å innføre tiltaket kan ligge til Miljødirektoratet ettersom dette vil være et felles opplæringsprogram på tvers av embeter, eventuelt hos en statsforvalter i samarbeid med Miljødirektoratet. Det følger av arbeidsgiveransvaret å gi opplæring slik at de ansatte kan utføre arbeidet. Statsforvalteren må uansett være sterkt deltakende i et slikt program.»

Det er viktig og nødvendig at opplæringen settes i system for å sikre at alle får tilfredsstillende opplæring på alle områder.

6. Forvaltersamlinger
Anbefaling: *«Vi foreslår at forvaltersamlingene videreføres med fast intervall på hvert andre år. Miljødirektoratet skal ha ansvar for å gjennomføre forvaltersamlingene i samarbeid med statsforvalterne. Vi foreslår at annenhver samling gjennomføres som nasjonale og regionale samlinger. SNO sentralt deltar på de nasjonale samlingene, og SNO-lokalt med fagansvar for de store verneområdene deltar på de regionale samlingene.»*

Faste møtepunkter og samlinger er viktige for erfaringsutveksling og faglig utvikling for alle.

7. Formalisere samarbeidet med besøkssentre
Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og bare et fåtall av forvalterne har kontorsted knyttet til et slikt senter. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene.

Etter oppdrag frå KLD leverte Miljødirektoratet 26. januar 2026 et forslag til ny besøkssenterstrategi for 2026-2036. I forslaget til ny besøkssenterstrategi foreslår direktoratet flere endringer for å oppnå målsettingene med senterordninga. Flere av målene er også relevante når det gjelder samarbeid mellom besøkssentrene og forvaltere og styrer.

I utredninga står bla. at *«Selv om ikke alle besøkssentre kan være tilknyttet et forvaltningsknutepunkt er det likevel et behov for en større grad av formalisering av samarbeidet mellom sentrene og verneområdeforvaltningen, uavhengig av samlokalisering eller ikke. Derfor er dette også løftet frem i forslaget til kriteriesettet for etablering og reautorisering av sentrene. Miljødirektoratet foreslår i strategien å få på plass samarbeidsavtaler som besøkssentrene og den lokale forvaltningen forplikter seg til å følge for autorisasjoner fra 2028 og fremover.»*

Det er viktig å arbeide videre for å bedre samarbeidet og se nærmere på besøkssentrenes rolle i informasjonsarbeidet.

8. Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter
Anbefaling: *«Vi anbefaler at det gjøres en kartlegging av forvaltningsknutepunktene for å se om de kan samles i større grad slik at alle forvaltere får kontorplass ved et reelt knutepunkt, der det også er samlokalisering med SNO. Selv om kontorstedet skal være desentralisert, og i nærheten av verneområdene vil det til en viss grad være sammenheng mellom arbeidsgivertilhørighet og kontorsted. Derfor foreslår vi at en nærmere kartlegging av fremtidige knutepunkt og eventuelle forslag til relokaliseringer avventer til ny organisering av verneområdeforvalterne er bestemt.*

Vi foreslår at en nærmere kartlegging av de enkelte knutepunkter og vurdering av videre sammensetning på og lokalisering av disse gjøres i et tilleggsoppdrag.»

Verneområdeforvalter for Sølen LVO er ikke knyttet til forvaltningsknutepunkt sammen med andre forvaltere, men er likevel del av et relevant fagmiljø sammen med blant annet SNO og andre naturvitere. Det er en fordel om man kunne ha minst én forvalterkollega for å kunne gi

kollegastøtte og avlastning ved behov, men slik dialog vi har med de andre forvalterne og verneområdene i Innlandet, så er det også mye kollegastøtte og hjelp å finne dersom man er åpen og oppretter kontakt.

9. Legge til rette for at SNO får tilgang til forvaltningsknutepunktene
Anbefaling: *«Vi anbefaler derfor at muligheten for å samlokalisere kontorsted med SNO-ressurser bør være en del av vurderingen i fastsettelse av, og mulig relokalisering, av knutepunkter/kontorsteder for forvaltere, slik at det legges til rette for at knutepunktet også kan være et hensiktsmessig sted for SNO å jobbe fra når de ikke er i felt.»*

Det ville styrket samarbeidet om man hadde et felles kontaktpunkt med SNO i kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved utskifting av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

Med økt turisme og vekt på verdiskaping er det nødvendig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene også med økende besøkstrykk. Tilstrekkelige ressurser til oppsyn og veiledning er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem.

En del av anbefalingene gjelder først og fremst forbedringer innen administrativ organisering og faglige forbedringer, og her vil også uttalelsene fra statsforvalterne gi utfyllende synspunkter.

Behandling
Innstilling enstemmig vedtatt

Vedtak
Sølen verneområdestyre er i utgangspunktet tilfreds med videreføringen av hovedtrekkene i dagens organisering, der sekretariatet vårt vil fortsette med Statsforvalteren i Innlandet som arbeidsgiver. Styret mener at både alternativ 1 og alternativ 2 med anbefalte forbedringspunkter vil fungere godt. Fordelen med å ha faglig tilknytning til Statsforvalteren er at man med denne ordningen også vil få en tilknytning til verneområdekommunene gjennom Statsforvalterens nettverk, og ikke bare gjennom vårt eget nettverk med rådgivende utvalg (eventuelt administrativt kontaktutvalg for de som har det) og ulike nøkkelpersoner i kommunen. Alternativ 2 kan nok svekke tilknytningen til kommunene for de sekretariatene som blir flyttet over til et annet statsforvalterembete enn det som geografisk er knyttet til verneområdene, og uttalelsene fra de verneområdestyrene der dette blir aktuelt bør derfor tillegges vekt. Tiltakene som er foreslått som forbedringspunkter vurderes å bidra til målene om mer helhetlig forvaltning.

<u>Merknader til de enkelte punktene:</u>

- Finansiering / ressurser: Det er viktig at den desentraliserte modellen som er valgt blir fullfinansiert og synliggjort ved øremerking av midler per forvalterstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Styrking av statsforvalterembetene for oppfølging av forvalterne vil bidra til å sikre kontinuitet og god opplæring ved skifte i forvalterstillingene. I enkelte saker trenger forvalterne juridisk bistand i saksbehandlingen, det er viktig at slik bistand blir styrket, enten via fagmiljøet hos Statsforvalter eller i Miljødirektoratet.

- Det er positivt å tydeliggjøre rollen som faglig rådgiver i hovedinstruks for statsforvalteren, men direkte rådgivning til forvalternes innstillinger til styret kan lett komme i konflikt med Statsforvalterens rolle som mulig klageinstans på styrets vedtak. For å ha klare linjer bør ikke Statsforvalter delta i forvalternes arbeid med innstillinger til vedtak, men kan gi faglige råd dersom forvalter selv tar initiativ og ber om det. Det er viktig å unngå at lederen med fag- og personalansvar hos Statsforvalteren får en slags godkjennerrolle på forvalternes innstillinger. Selvstendige vurderinger i forvalternes arbeid med innstillinger til styret er viktig for å tydeliggjøre rollen til styret som eget organ. Der Statsforvalter mener at en sak ikke er tilfredsstillende utredet i forhold til verneforskriftene vil det alltid være mulig å få en ny vurdering gjennom klageordningen, og det vil være uheldig med innblanding i arbeidet med innstillingene.
- Klarere skille mellom Statsforvalteren som arbeidsgiver og styret i dokumentforvaltningen vil gi tydeligere kommunikasjon mot publikum og mot andre aktører i forvaltningen. Det er viktig å få synliggjort at det er verneområdestyret som er avsender når forvalter sender ut forvaltningsvedtak og andre saker på vegne av styret. Spørsmålet om arkivopplegg må få en funksjonell løsning som blir kvalitetssikret av de administrative aktørene.
- Innføring av "Forvalterskolen" vil sikre bedre og mer systematisk opplæring, og faste møtepunkter ved forvaltersamlinger vil bidra til faglig utvikling og mer enhetlig forvaltning gjennom erfaringsutveksling.
- Forslaget om å gi arbeidsgiver økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene vil være positivt med tanke på best mulig bruk av ressursene samlet sett. Det bør fortsatt være en føring om at det skal være dialog med både forvalter og styreleder i forkant av slik omdisponering av ressurser, selv om man går bort fra kravet om godkjenning fra styreleder. Dialog vil gi bedre forankring og økt forståelse når ressursene i sekretariatet blir omfordelt for kortere eller lengre perioder. Der sekretariatet er delt mellom to statsforvaltere er det viktig at begge har tilgang til økonomi- og saksbehandlersystemer i det embetet der disse er plassert.
- Gjennomgang av forvaltningsknutepunktene for bedre fungerende knutepunkter vil være nyttig. Så langt det er mulig må forvalterne lokaliseres sammen med andre forvaltere. Kontorfellesskap gir bedre rom for læring og avlastning, og gir bedre service til publikum når det er flere med tilgang til samme arkiv m.m. Samlokalisering med SNO, fjellstyre og andre med oppgaver innen utmarksforvaltning bidrar også til styrking av fagmiljøene.
- Det kan være nyttig å arbeide for mer formalisert samarbeid med besøkssentrene, men dette må sees i sammenheng med utredningen av ny besøkssenterstrategi. Mange av de store verneområdene mangler besøkssenter, og det er viktig å få et helhetlig nasjonalt system for besøkssentre for å få et likeverdig opplegg som omfatter alle de store verneområdene. Flere har pekt på at sentrene burde hatt en tydeligere rolle knyttet til informasjon og naturveiledning om verneverdiene, men dette fordrer at det blir tilført ressurser til informasjonsmedarbeidere med særlig ansvar for verneområdeforvaltningen og at alle verneområdene blir knyttet til velfungerende besøkssentre.
  Før man får på plass en besøkssenterstrategi som ser på besøkssentermodellen i et overordnet nasjonalt perspektiv er det vanskelig å etablere ordninger som gir et enhetlig system som omfatter alle verneområdestyrene.
- Med et reiseliv i vekst og økt vekt på verdiskaping er det viktig å ha et godt system for å ivareta verneverdiene hvis besøkstrykket øker. Tilstrekkelige ressurser til informasjonsarbeid i sekretariatene og for oppsyn og veiledning i felt er viktig i en aktiv besøksforvaltning. Når man inviterer flere inn, må også mottaksapparatet styrkes. Det er derfor svært bekymringsfullt at enkelte verneområder opplever manglende SNO-ressurser som et problem. Det ville styrket samarbeidet om det hadde vært lagt opp til

felles kontaktpunkt med SNO gjennom kontorløsningene. Dette er særlig viktig ved skifte av personell, da det ellers kan ta tid før man får etablert gode rutiner for kunnskapsutveksling og god samhandling mellom forvaltning og oppsyn.

Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat

Postadresse
Postboks 325
1502 MOSS

Besøksadresse
Vrågåvegen 10
3626 Rollag

Kontakt
Sentralbord: +47 69 24 70 00
Direkte: +47 32266816
sfospost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/trillemarka-rollagsfjell

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Hege Jaren **Vår ref.** 2024/47918-4 432.4 **Deres ref.** **Dato** 19.05.2026

Høringsuttalelse - organisering av verneområdeforvaltere - Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell NR

Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell NR behandlet Miljødirektoratet sin utredning om organisering av verneområdeforvaltere i møte 11.05.2026, og oversender med dette følgende høringsuttalelse:

Høringssvar – Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Overordnet vurdering
Forvaltningsstyret for Trillemarka–Rollagsfjell naturreservat viser til høringsdokumentet om organisering av verneområdeforvaltere og takker for en grundig og faglig god utredning.

Forvaltningsstyret støtter Miljødirektoratets anbefaling om alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. Vi mener dette alternativet samlet sett gir den beste balansen mellom styrket ledelse og faglig oppfølging av forvalterne.
Det vil gi bedre erfaringsdeling og mer fleksibel bruk av forvalterressurser, samt ivaretakelse av lokal forankring og styrenes faglige instruksjonsmyndighet.

Sammenheng med tidligere innspill
Forvaltningsstyrets støtte til alternativ 2 må ses i sammenheng med våre tidligere innspill i prosessen, oversendt Miljødirektoratet 4. februar 2025.

I disse innspillene pekte vi særlig på betydningen av lokal og regional tilstedeværelse, behovet for tydelig rolleavklaring mellom styre, forvalter og arbeidsgiver, verdien av fungerende faglige nettverk og samarbeid med Statens naturoppsyn (SNO).

Vi vurderer at disse hensynene i stor grad ivaretas i Miljødirektoratets anbefalte løsning, forutsatt at foreslåtte tiltak faktisk gjennomføres.

Forutsetninger
Forvaltningsstyret vil understreke at vår støtte til alternativ 2 forutsetter at ordningen blir prioritert, de foreslåtte tiltakene faktisk blir gjennomført og at Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus videreføres som et av arbeidsgiverembetene.

Utredningen viser tydelig at dagens ordning er underfinansiert når det gjelder lederkapasitet og administrativ oppfølging. Dersom arbeidsgiveransvaret samles hos færre statsforvaltere uten samtidig styrking av økonomiske og administrative rammer, vil gevinstene ved ny organisering etter vårt syn utebli. Alternativ 2 må derfor ikke forstås som et effektiviseringstiltak, men som et kvalitets- og styrkingstiltak for verneområdeforvaltningen.

Antall statsforvalterembeter
Miljødirektoratet i utredningen åpner for at arbeidsgiveransvaret kan samles hos om lag 3–5 statsforvalterembeter. Etter vår vurdering fremstår fem embeter som et hensiktsmessig nivå. En løsning med kun tre embeter kan føre til at hvert embete får et svært høyt antall forvaltere, noe som kan svekke nærhet, oversikt og kvalitet i oppfølgingen. Samtidig gir fem embeter tilstrekkelig størrelse til å bygge sterke fag- og ledelsesmiljøer, uten at belastningen blir uforholdsmessig stor for det enkelte embete.

Lokal forankring og samspill
Forvaltningsstyret legger stor vekt på at forvalterne fortsatt er lokalisert nær verneområdene, at samarbeidet mellom styre, forvalter og Statens naturoppsyn ikke svekkes, og at styrenes rolle som forvaltningsmyndighet opprettholdes.

Vi ser positivt på at disse forutsetningene ligger fast i utredningen, og vil presisere at dette er avgjørende for vår støtte til tilrådningen.

Avslutning
Forvaltningsstyret for Trillemarka–Rollagsfjell naturreservat støtter Miljødirektoratets anbefaling om alternativ 2, forutsatt at den følges opp med tilstrekkelige ressurser, tydelig styring og en sterk lokal forankring. Dersom disse forutsetningene ikke oppfylles, vil det være en reell risiko for at endringen ikke gir den styrkingen av verneområdeforvaltningen som er målet.

Forvaltningsstyret stiller seg positive til videre dialog og bidrar gjerne med erfaringer fra praktisk forvaltning i det videre arbeidet.

Vi påpeker for ordens skyld at Trillemarka-Rollagsfjell NR er uteglemt fra oversikt over dagens forvaltningsknutepunkt i vedlegg 2 i høringen.

Med hilsen

Hege Jaren
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Verneområdestyret
for Trollheimen

Saksframlegg

Arkivsaksnummer:	2026/39-17	Saksbehandler:	Oda Eithun Paulsen	Dato:	07.05.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalg for verneområdestyret Trollheimen		

Høringsuttalelse - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne - Verneområdestyre i Trollheimen

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret i Trollheimen gir følgende høringsuttalelse til Miljødirektoratet sitt forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne:

1. Verneområdestyret støtter hovedretningen i alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere, fordi alternativet kan bidra til styrket daglig ledelse, mer robuste fagmiljø og bedre faglig oppfølging av verneområdeforvalterne.
2. Verneområdestyret støtte til alternativ 2 forutsetter at Statsforvalteren i Trøndelag opprettholdes som statsforvalterembete med arbeidsgiveransvar for verneområdeforvaltere i Trøndelag, og at Trøndelag ikke utelates slik det er foreslått i utredningen.
3. Verneområdestyret understreker at lokal og regional tilknytning er viktig for en god forvaltning av Trollheimen. Forvalterne må fortsatt være desentralisert og lokalisert nær verneområdene. Verneområdestyret mener at forvaltningsknutepunktene bør videreutvikles og styrkes som lokale fagmiljø. Lokal tilstedeværelse nær verneområdene er viktig for å sikre god dialog med kommuner, grunneiere, brukerinteresser og andre samarbeidspartnere. Knutepunktene bør bidra til faglig fellesskap, erfaringsdeling og god koordinering i forvaltningen
4. Verneområdestyret mener at organiseringen ikke bør låses til faste premisser om antall statsforvalterembeter eller et minimum antall forvaltere per embete. Det må åpnes for fleksible løsninger som tar hensyn til geografi, reiseavstander, arbeidsmengde, regional tilknytning og framtidige behov.
5. Verneområdestyret understreker at tilstrekkelige økonomiske rammer er en avgjørende forutsetning for å lykkes med ny organisering. Det må settes av ressurser til tydelig ledelse, faglig oppfølging, koordinering, kompetanseutvikling og erfaringsdeling.
6. Dersom Trøndelag ikke inngår i alternativ 2, vurderer verneområdestyret at alternativ 1 – videreføring av dagens ordning med forbedringstiltak er det beste alternativet. Dette forutsetter at foreslåtte forbedringstiltak blir gjennomført og finansiert.
7. Verneområdestyret legger til grunn at verneområdestyret fortsatt skal disponere forvalters arbeidstid. Dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Eventuell fleksibel bruk av forvalterressurser på tvers av områder må være tydelig regulert og avklart med styret.

8. Verneområdestyret forutsetter at ny organisering gir tydelig rolleavklaring mellom verneområdestyret, statsforvalteren og Miljødirektoratet, særlig når det gjelder dokumentforvaltning, arkiv, journalføring og kommunikasjon utad.
9. Verneområdestyret støtter etablering av «forvalterskole», nasjonale forvaltersamlinger og andre tiltak som kan bidra til kompetanseheving, felles rolleforståelse og erfaringsdeling på tvers av verneområdestyrer og forvaltere.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg

1 **Til uttalelse - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne - Trollheimen landskapsvernområde**
2 **Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere**
3 **Vedlegg 1. Oppdrag til Miljødirektoratet - utredning om verneområdeforvaltere**
4 **Vedlegg 2. Oversikt over dagens forvaltningsknutepunkter**
5 **vedlegg 3. Juridisk notat om virksomhetsoverdragelse**

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har, på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet, sendt på høring forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne. Høringsfristen er satt til 22. mai 2026.

Formålet med utredningen er å vurdere hvordan organiseringen av verneområdeforvalterne kan bidra til å styrke den samlede forvaltningen av verneområdene. Klima- og miljødepartementet har særlig pekt på behovet for mer robuste fagmiljø, bedre daglig ledelse og faglig oppfølging, mer enhetlig kompetanseutvikling og bedre fleksibilitet i bruken av forvalterressurser.

Verneområdeforvalterne er i dag ansatt hos statsforvalteren, mens verneområdestyrene er forvaltningsmyndighet og disponerer forvalterressursen. Denne organiseringen innebærer at arbeidsgiveransvaret ligger hos statsforvalteren, mens styret har det faglige ansvaret for forvaltningen av verneområdene. Det er over tid pekt på enkelte utfordringer ved denne modellen, blant annet knyttet til rolleavklaring, ulik oppfølging av forvaltere, variasjon i fagmiljø og begrenset fleksibilitet ved fravær, vakanser og ulik arbeidsbelastning.

Oppdraget fra Klima- og miljødepartementet er avgrenset til å gjelde verneområdeforvalternes organisasjonsmessige tilknytning og øvrige organisering. Utredningen innebærer ikke en vurdering av hele forvaltningsmodellen for nasjonalparker og store verneområder. Verneområdestyrenes rolle som forvaltningsmyndighet og faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne skal videreføres. Det er også lagt til grunn at verneområdeforvalterne fortsatt skal være desentralisert og lokalisert nær verneområdene.

Miljødirektoratet har vurdert fire alternative modeller for framtidig organisering. Alternativ 1 innebærer å videreføre dagens ordning, men med forbedringstiltak. Alternativ 2 innebærer å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere. Alternativ 3 innebærer å samle arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet. Alternativ 4 innebærer å opprette en egen nasjonal organisasjon for verneområdeforvalterne.

Miljødirektoratet anbefaler alternativ 2, der arbeidsgiveransvaret samles hos et begrenset antall statsforvalterembeter. Begrunnelsen er at dette kan gi sterkere fagmiljø, bedre ledelse og mer systematisk oppfølging av forvalterne. I utredningen er det foreslått en modell der Statsforvalteren i Trøndelag ikke videreføres som embete med arbeidsgiveransvar for

verneområdeforvalterne. Forvaltere i Trøndelag vil etter denne modellen bli overført til andre statsforvalterembeter.

For verneområdestyre i Trollheimen er det viktig å vurdere hvordan en eventuell ny organisering vil påvirke lokal og regional forankring, samhandling med styret og kommunene, tilgjengelighet til forvalterressursen og tilknytningen til eksisterende fagmiljø. Trollheimen er et stort og sammensatt verneområde som berører flere kommuner og fylker, og forvaltningen er avhengig av god lokalkunnskap, nærhet til området og god dialog med lokale og regionale aktører.

Vurdering

Forvalter vurderer at det er behov for å styrke organiseringen rundt verneområdeforvalterne. Bedre faglig oppfølging, tydeligere ledelse, mer systematisk kompetanseutvikling og større fagmiljø kan bidra positivt til forvaltningen av store verneområder. Samtidig er det avgjørende at en ny organisering ikke svekker den lokale og regionale forankringen som er viktig for verneområdeforvaltningen i Trollheimen.

Alternativ 1, videreføring av dagens ordning med forbedringstiltak, innebærer at dagens modell beholdes, men at det gjennomføres tiltak for å styrke ledelse, rolleavklaring, kompetanseutvikling, fleksibilitet og administrative løsninger. For Trollheimen vil dette innebære en videreføring av en kjent organisering. Det gir nærhet til eksisterende strukturer og viderefører dagens regionale tilknytning. Samtidig vil effekten av dette alternativet avhenge av at forbedringstiltakene faktisk blir gjennomført og finansiert. Uten økte ressurser og tydelig oppfølging vil utfordringer ved dagens modell kunne videreføres.

Alternativ 2, samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere, vurderes i utgangspunktet som et godt alternativ. Modellen kan gi større og mer robuste fagmiljø, styrket daglig ledelse og bedre faglig oppfølging av forvalterne. Den kan også gi bedre fleksibilitet ved sykefravær, vakanser og varierende arbeidsbelastning. For Trollheimen kan dette være positivt, særlig dersom det bidrar til bedre erfaringsdeling og mer samlet kompetanseutvikling.

Forvalter vurderer likevel at støtte til alternativ 2 må ha en tydelig forutsetning: Statsforvalteren i Trøndelag må opprettholdes som statsforvalterembete med arbeidsgiveransvar for verneområdeforvaltere i Trøndelag. Trøndelag har et betydelig fagmiljø innen verneområdeforvaltning, og regional tilknytning er viktig med tanke på geografi, reiseavstander, samhandling med fagmiljøet hos statsforvalteren og kjennskap til regionale forhold. Dersom Trøndelag utelates slik det er foreslått i utredningen, vil det kunne gi større avstand mellom forvalterne og arbeidsgiver/fagmiljø, og svekke den regionale tilknytningen.

For Trollheimen er lokal tilstedeværelse særlig viktig. Forvaltningen bygger på kjennskap til verneområdene, brukerinteresser, lokalsamfunn, kommuner og øvrige samarbeidspartnere. Dersom arbeidsgiveransvaret flyttes til et annet embete, må det sikres at forvalter fortsatt er lokalisert nær verneområdet, og at styret fortsatt har god tilgang til forvalterressursen. Det må også være tydelig at verneområdestyret fortsatt disponerer forvalters arbeidstid.

Alternativ 3, samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet, kan gi én arbeidsgiver og mer ensartet praksis på nasjonalt nivå. Samtidig vil dette gi større organisatorisk avstand mellom forvalter og arbeidsgiver. Det kan også skape uklarheter knyttet til roller, ettersom Miljødirektoratet er klageinstans i saker behandlet av verneområdestyrene. Forvalter vurderer at dette kan svekke tilliten til forvaltningsordningen og gi uheldige rolleblandinger. Alternativet vurderes derfor som mindre egnet.

Alternativ 4, etablering av en egen nasjonal organisasjon for verneområdeforvalterne, kan gi tydeligere rolleavklaring og en mer samlet organisering. Samtidig vil etablering av en ny organisasjon være ressurskrevende og innebære betydelige omstillingskostnader. Det kan også føre til større avstand til eksisterende fagmiljø hos statsforvalteren, som i dag er en viktig støtte for forvalterne. Forvalter vurderer at alternativet framstår som mindre realistisk og mindre kostnadseffektivt enn alternativ 1 og 2.

Samlet vurderer forvalter at alternativ 2 gir den beste balansen mellom behovet for styrket faglig oppfølging, robuste fagmiljø og fleksibilitet, samtidig som regional forankring kan ivaretas. Dette forutsetter imidlertid at Statsforvalteren i Trøndelag opprettholdes som statsforvalterembete med arbeidsgiveransvar for verneområdeforvaltere i Trøndelag. Dersom Trøndelag ikke inngår i modellen, vurderes alternativ 1 som det beste alternativet for Trollheimen, forutsatt at forbedringstiltakene blir gjennomført og at det følger nødvendige ressurser med.

Forvalter vurderer også at en ny organisering må gi tydeligere rolleavklaring mellom verneområdestyret, statsforvalteren og Miljødirektoratet. Dette gjelder særlig dokumentforvaltning, arkiv, journalføring og kommunikasjon utad. Det må være tydelig hvem som er avsender, hvem som har ansvar for saksbehandling, og hvordan styrets rolle som forvaltningsmyndighet skal ivaretas.

Kompetanseheving vurderes som viktig uavhengig av valg av modell. Etablering av «forvalterskole», jevnlig faglig oppfølging, webinarer og nasjonale forvaltersamlinger vil kunne styrke forvaltningen og bidra til felles rolleforståelse. Nasjonale forvaltersamlinger bør videreføres og styrkes som arena for kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og etablering av et sterkt nasjonalt fagfellesskap.

Forvalter vil også understreke at økte økonomiske rammer er en forutsetning for at en ny organisering skal gi ønsket effekt. Dersom det ikke følger økte ressurser med omorganiseringen, er det fare for at man i praksis viderefører dagens utfordringer, uten at forvaltningen blir vesentlig styrket.

Samlet vurderer forvalter at alternativ 2 gir den beste balansen mellom behovet for styrket faglig oppfølging, robuste fagmiljø, tydeligere ledelse og fleksibilitet, samtidig som regional forankring kan ivaretas. Dette forutsetter imidlertid at Statsforvalteren i Trøndelag opprettholdes som statsforvalterembete med arbeidsgiveransvar for verneområdeforvaltere i Trøndelag. Dersom Trøndelag ikke inngår i modellen, vurderes alternativ 1 som det beste alternativet for Trollheimen, forutsatt at forbedringstiltakene blir gjennomført og at det følger nødvendige ressurser med.

På denne bakgrunn anbefaler forvalter at arbeidsutvalget støtter alternativ 2, men med tydelig forutsetning om at Trøndelag opprettholdes som ansvarlig statsforvalterembete. Dersom denne forutsetningen ikke ivaretas, anbefales alternativ 1 med forbedringstiltak.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Status
Innsendt til Miljødirektoratet
Automatisk bekreftet via manuell registrering.

Innsendt av
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

Innsendt dato
30. april 2026

På vegne av
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre

Målgruppe
Forbund/forening (Privat)

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte forbund/forening.

Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere

Miljødirektoratet fikk i mars 2025 et oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å gjennomgå verneområdeforvalternes organisasjonsmessig tilknytning og øvrige organisering, og vurdere om det bør gjøres endringer for å styrke forvaltningen av verneområdene. Miljødirektoratet har utredet 4 alternative løsninger, som sendes på høring til aktørene under forvaltningsmodellen.

Høringspartene er dermed følgende:

- Nasjonalpark- og verneområdestyrer
- Statsforalterembeter
- Statsforvalternes fellestjenester (STAF)

Relevante dokumenter ligger nederst på denne siden. Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via denne siden, ikke til Miljødirektoratets postmottak. Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Vi ber om uttalelse til denne saken innen 22. mai 2026.

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Vedlegg

Høringsuttalelse fra Varangerhalvøya nasjonalparkstyre - utredning av alternativer for organisering av verneo…

Vega
verneområdestyre

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Nes
8980 Vega

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 +4775547802
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/vega

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Anja Hennie Halmøy Fredriksen **Vår ref.** 2026/4098 **Deres ref.** **Dato** 22.05.2026

Uttalelse - Miljødirektoratets forslag til ny organisering av arbeidsgiveransvar for forvalterne - Vega verneområdestyre

Vega verneområdestyre har i møte 21.05.2026 behandlet sak 15/2026 med følgende resultat: Vega verneområdestyre tar Miljødirektoratets Utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere til orientering og gir følgende høringsuttalelse:

1. Verneområdstyret støtter hovedretningen i alternativ 2, med de merknader som fremgår av saken.
2. Styret forutsetter at en ny organisering sikrer tydelig rolleavklaring, styrker styrets myndighet og ivaretar lokal tilstedeværelse.
3. Styret understreker behovet for bedre koordinering av forvalterne, tilstrekkelige økonomiske rammer og styrket samarbeid med sentrale aktører.

Vurdering av saken

Verneområdstyret har vurdert Miljødirektoratet sin utredning om organisering av verneområdeforvalterne, og mener at det er behov for endringer som kan styrke forvaltningen av verneområdene. Styret støtter i hovedsak utredningens anbefaling om alternativ 2 – samling av arbeidsgiveransvaret hos et færre antall Statsforvaltere, da dette vurderes å kunne gi bedre forutsetninger for styrket ledelse, større fagmiljø og mer fleksibel ressursutnyttelse. Samtidig er det flere forutsetninger som må være på plass for at en slik modell skal fungere etter hensikten:

<u>Tydelig rolleavklaring og styrking av styrets rolle</u>

Styret vil understreke at en ny organisering må gi et tydeligere skille mellom Statsforvalteren og verneområdestyrene. Dette gjelder særlig hvem som fremstår som avsender og postmottak i kommunikasjon utad, tydelig rolleforståelse overfor publikum og samarbeidspartnere. Styret mener videre at verneområdestyrets rolle som forvaltningsmyndighet og juridisk enhet må styrkes og sekretariatsfunksjonen må styrkes og tydeliggjøres.

Ansvar for prioritering av forvalterressursen
Styret legger til grunn at det fortsatt er verneområdstyret som disponerer forvalters arbeidstid dette er en forutsetning for å ivareta styrets rolle som forvaltningsmyndighet. Samtidig bør det åpnes for en viss fleksibilitet slik at ledig kapasitet kan benyttes på tvers av områder dette må være tydelig regulert i vedtektene. Eventuelle endringer i disponering av forvalters tid forutsetter etter styrets vurdering endringer i vedtektene.

Lokal forankring og tilstedeværelse
Styret vil understreke at lokal tilstedeværelse og nærhet til verneområdene er avgjørende for god forvaltning, forvalterne fortsatt må være lokalisert nær verneområdene samt lokal kunnskap og kontakt med brukere og lokalsamfunn må ivaretas.

Forvaltningsknutepunkt
Styret er positiv til at det blir en styrking og gjennomgang av forvaltningsknutepunktene. Viktige forhold er behov for sterkere fagmiljø lokalt og samlokalisering med relevante aktører som organisasjoner, kommunalt ansatte. Disse relevante aktørene har ofte tett kontakt med brukere og lokalsamfunn, og kan styrke kunnskapsgrunnlaget, gjennomføringskraften og legitimiteten i verneområdeforvaltningen. En forståelse av forvaltningsknutepunkt som inkluderer slike miljøer vil være i tråd med utredningens mål om sterkere lokale fagmiljø og mer robust forvaltning.

Ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer
Styret er positiv til etablering av tydelig ledelse som seksjonsleder samt styrking av fagmiljøene. Samtidig understrekes det at tilstrekkelige økonomiske rammer er en forutsetning for å lykkes med ny organisering uten dette vil endringene i praksis ikke gi ønsket effekt.

Samarbeid med SNO og besøkssenter
Styret støtter behovet for styrket samarbeid med Statens naturoppsyn. Det bør legges til rette for mer systematisk samarbeid, for eksempel gjennom faste møter mellom forvaltning og SNO. Styret ser også behov for formalisering av samarbeidet med besøkssentre.

Organisering og styring av forvalterressursene
Styret merker seg at alternativ 2 kan gi Statsforvalteren større innflytelse på bruk av forvalterressurser på tvers av verneområder. Styret vil understreke at dette ikke må svekke styrets prioriteringsmyndighet og eventuelle endringer må avklares i styringsdokumenter.

Kompetanse og opplæring
Styret mener det er behov for styrket opplæring i forvaltningsmodellen for alle nivåer i forvaltningen dette gjelder også for Statsforvalteren og Miljødirektoratet. Økt kunnskap om rollen til verneområdestyrene er viktig for god samhandling.

Prosess og involvering

Styret registrerer at det har vært oppnevnt en ressursgruppe i arbeidet med utredningen, og stiller spørsmål ved hvor stor grad av involvering denne gruppen faktisk har hatt. Styret mener det er viktig med god involvering av berørte aktører i det videre arbeidet.

Konklusjon

Samlet sett vurderer styret at alternativ 2 kan gi et styrket og mer robust grunnlag for verneområdeforvaltningen. Det er viktig at modellen tydeliggjør roller og ansvar mellom Statsforvalter og verneområdestyrer. En vellykket organisering forutsetter videre at lokale forvaltningsknutepunkt forstås bredt og inkluderer relevante statlige og ikke-statlige fagmiljø, samt at ledelse, fagmiljø og økonomiske rammer styrkes i takt med nye oppgaver og forventninger.

Med hilsen

Anja Hennie Halmøy Fredriksen
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Nasjonalparkstyret for
Øvre Dividal nasjonal-
park og Dividalen
landskapsvernområde

Postadresse
Postboks 700
9815 VADSØ

Besøksadresse
Mellombygdveien
9321 Moen

Kontakt
Sentralbord: +47 78 95 03 00
Direkte: +47 95 22 36 70
sftfpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Kai Ove Kristiansen **Vår ref.** 2026/3970-3 432.3 **Deres ref.**2025/5713 **Dato** 07.05.2026

Øvre Dividal nasjonalpark - høring - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Viser til høring angående utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere (deres ref. 2025/5713). Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde har i styremøte 05.05.2026 (sak ST26/26) vedtatt følgende høringsuttalelse:

Nasjonalparkstyret i Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen landskapsvernområde støtter Miljødirektoratets anbefaling om å samle arbeidsgiveransvaret for verneområdeforvalterne hos et fåtall statsforvaltere. Etter nasjonalparkstyrets vurdering fremstår dette som det mest hensiktsmessige alternativet for å styrke ledelse, fagmiljø og samordning i verneområdeforvaltningen nasjonalt.

I Troms og Finnmark er det i dag 13 verneområdeforvaltere. Det relativt høye antallet innebærer at en slik omorganisering ikke bør medføre endringer i hvilken statsforvalter som har arbeidsgiveransvaret i regionen. Dette gir forutsigbarhet og legger til rette for en videreføring av den lokale og regionale forankringen som er viktig for en effektiv forvaltning.

Nasjonalparkstyret anbefaler at verneområdeforvalterne samles i en egen seksjon under miljøavdelingen, ledet av en seksjonsleder. Dette vil gi tydeligere ledelseslinjer, bedre koordinering av oppgaver og styrket faglig oppfølging. En slik organisering kan også øke kapasiteten til kompetanseutvikling, samhandling og kvalitetssikring på tvers av forvalterne.

Nasjonalparkstyret mener derfor at Miljødirektoratets anbefalte modell, kombinert med en tydelig intern organisering i en egen seksjon, vil gi de beste forutsetningene for en styrket og mer effektiv verneområdeforvaltning i Troms og Finnmark.

Med hilsen

Kai Ove Kristiansen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Sak 24/2026 Organisering av verneområdeforvaltere – høring fra Miljødirektoratet

Klima og miljødepartmentet (KLD) har gitt Miljødirektoratet i oppdrag å utrede framtidig organisering av verneområdeforvalterne. Miljødirektoratets utredning er nå på høring med frist 22. mai 2026. Direktoratets frist for å oversende sin tilrådning til KLD er 1. juli 2026.

Saksdokumentene i lenke:
Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no

Historikk
KLD arrangerte 21. januar 2025 et oppstartsmøte der de fleste verneområdestyrene var representert, for å orientere om departementets vurderinger av behovet for en utredning av organiseringen av verneområdeforvalterne og for å høre styrenes syn på en slik utredning. Styrene ble også gitt anledning til å gi sin tilbakemelding til departementet skriftlig i etterkant av møtet, før KLD ga utredningsoppgaven til Miljødirektoratet.

Vedtak - høringsuttalelse

Øvre Pasvik nasjonalparkstyre viser til sitt tidligere innspill til KLD datert 10.02. 2025 (vedlagt). Styret har først noen generelle betraktninger til høringen.

Verneområdestyrene fungerer i realiteten som arbeidsgiver i det daglige, mens statsforvalterne formelt har arbeidsgiveransvaret.

Instruksjons- og styringsrett ligger hos styrene: Forvalterne arbeider på vegne av verneområdestyrene og etter styrenes vedtak og føringer.

Statsforvalterens personalansvar er administrativt, ikke funksjonelt: Statsforvalterens rolle er begrenset til formelle personaloppgaver uten instruksjonsmyndighet i kjerneoppgavene.

Uansett valg av organisering er det behov for styrking av økonomien knyttet til både styrenes og statsforvalters verneområdeforvaltning. Videre behøves klargjøring av styrenes som arbeidsgiver for forvalterne og styrenes styringsrett i forhold til egne budsjettmidler til drift og tiltak. Verneområdestyrene som juridisk subjekter og som forvaltningsmyndighet må ha økonomisk ansvar for budsjettmidler til drift av styret og tiltak i verneområdene. Styrene må være den som vedtar hva midlene skal brukes til som for eksempel å gjøre arbeidsavtaler med ulike leverandører. Når styrene vedtar bruk av midler og bestiller tiltak og gjør anskaffelser, må styrene også ha kompetanse til inngå avtaler med leverandører som utfører vedtakene.

Alternativ 3 - samling av arbeidsgiveransvaret hos Miljødirektoratet, vil best styrke styrenes reelle arbeidsgiverrolle ved at statsforvalteren trekkes ut av den daglige styringslinjen, slik at forvalterne kan arbeide mer entydig under styrets logo og adresse, og direkte på oppdrag fra styrene. En nasjonal arbeidsgiver hos Miljødirektoratet vil gi like rammer, færre administrative tidstyver og dermed bedre grunnlag for prioritering av styrets vedtak og et tettere operativt og faglig samarbeid mellom styrene, forvalter og SNO. For både verneområdestyrene og forvalterne vil en landsdekkende organisering også gi klare fordeler gjennom fagfellesskap, lik praksis og kompetanseutvikling sammen med alle landets styrer og forvaltere, fremfor å være spredt i mindre miljøer hos 3–5 statsforvalterembeter.

Øvre Pasvik nasjonalparkstyre mener at organisering direkte under Miljødirektoratet vil være viktig for den videre utviklingen av den lokale verneområdeforvaltningen. Styret nærmer seg en ny fase der nødvendig infrastruktur i hovedsak er etablert, og hvor hovedtyngden av arbeidet framover vil ligge på skjøtsel, tilsyn, vedlikehold og lokal nettverksbygging.

Framtidens forvalter vil ha behov for helhetlige oversikter, fagkompetanse og kontinuerlig oppfølging av smått og stort i verneområdene, som ikke kan ivaretas gjennom tjenestekjøp eller av Statens naturoppsyn alene. En slik utvikling vil kreve fleksibilitet i budsjettrammer og bevilgningsformål i de årlige tildelingene over statsbudsjettet. Etter styrets vurdering ivaretas dette behovet best gjennom en organisering direkte under Miljødirektoratet, som gir en kort tjenestevei til bevilgende departement. Eksempler på behov som er utenfor både dagens dagens postformål og styrenes handlingsrom, er engasjement av korttidshjelp/sesongarbeidere og innkjøp av verktøy i form av små motoriserte kjøretøy (ATV/UTV alternativt snøskuter).

Nasjonalparkstyret vil knytte noen merknader til direktoratets anbefaling, - alternativ 2. samling av arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere;
Å få på plass en dedikert seksjonsleder for verneområdeforvalterne er en forutsetning for å styrke forvaltningen av verneområdene. En seksjonsleder må bidra til en mer tydelig kontaktflate mellom statsforvalteren og styrene. Seksjonsleder bør delta i minst ett årlig styremøte for å sikre dialog, rolleforståelse og forankring.

Seksjonslederen bør formalisere samarbeidet med styret gjennom en skriftlig avtale som blant annet klargjør at styreleder deltar i medarbeidersamtaler og kobles inn på arbeidsgiversiden i lønnsforhandlinger, samt avklarer støtte til økonomiforvaltning og annen administrativ støtte fra statsforvalteren til styrene. Avtalen må regulere støtte knyttet til styrenes drifts- og reisebudsjett, anskaffelser, post- og journalsystemer, samt forvalters kontor- og utstyrsbehov, og tydeliggjøre forventninger til faglig samarbeid mellom forvalter, forvalterkolleger og kolleger hos statsforvalter.

Seksjonslederen bør også kunne ivareta kortvarige forvalteroppgaver ved sykdom eller inhabilitet, for å sikre kontinuitet og saksbehandling.

Stillingen kan samtidig fungere som en naturlig og attraktiv karrierevei for erfarne forvaltere.

Ålfotbreen
verneområdestyre

Møteprotokoll

Utval: **Ålfotbreen verneområdestyre**
Møtestad: Teams
Dato: 30.04.2026
Tidspunkt: 14:00 - 15:00

Følgjande faste medlemmer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Jacob Andre Telvik Nødseth	Leiar	Kinn kommune
Henny Margrete Hansen	Medlem	Bremanger kommune
Katrine Anita Heggelund	Nestleiar	Gloppen kommune

Følgjande medlemmer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Åsmund Berthelsen	Medlem	Vestland fylkeskommune

Følgjande varamedlemmer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer

Merknader:

Andre frammøtte:

Namn
Alf Erik Røyrvik

Underskrift:

Vi stadfestar med underskriftene våre at det som er ført på dei sidene vi har signert i møteboka, er i samsvar med det som vart vedteke på møtet.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 9/26	Godkjenning av innkalling og sakliste		
ST 10/26	Val av styremedlem som skal signere protokoll		
ST 11/26	Naustdal-Gjengedal verneområdestyre og Ålfotbreen verneområdestyre - høyring - utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltarar		2024/18206
ST 12/26	Naustdal-Gjengedal og Ålfotbreen - planlegge felles studietur i 2026		2026/7867

ST 9/26 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll i Ålfotbreen verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Innkalling og sakliste vart godkjent.

ST 10/26 Val av styremedlem som skal signere protokoll

Saksprotokoll i Ålfotbreen verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Henny Hansen vart valt til å signere protokoll saman med styreleiar.

ST 11/26 Naustdal-Gjengedal verneområdestyre og Ålfotbreen verneområdestyre - høyring - utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltarar

Innstilling frå forvaltar

Forvaltar har ikkje innstilling i saka.

Saksprotokoll i Naustdal-Gjengedal verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Styra har gjennomført felles styremøte mellom Ålfotbreen verneområdestyre og Naustdal-Gjengedal verneområdestyre.

Begge styra er godt nøgd med korleis dagens ordning fungerer. Styra ser det vidare som viktig å halde på kvalitetane ved dagens ordning, med tydeleg lokal/regional forankring. Samstundes er det viktig å styrke samarbeidet mellom områdeforvaltarane og mellom områdeforvaltarane og miljøforvaltninga elles (både funksjonar hos Statsforvaltaren og Miljødirektoratet/SNO).

Styra ser følgjeleg alternativ 1 eller 2 som det mest høvelege.

Saksprotokoll i Ålfotbreen verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Styra har gjennomført felles styremøte mellom Ålfotbreen verneområdestyre og Naustdal-Gjengedal verneområdestyre.

Begge styra er godt nøgd med korleis dagens ordning fungerer. Styra ser det vidare som viktig å halde på kvalitetane ved dagens ordning, med tydeleg lokal/regional forankring. Samstundes er det viktig å styrke samarbeidet mellom områdeforvaltarane og mellom områdeforvaltarane og miljøforvaltninga elles (både funksjonar hos Statsforvaltaren og Miljødirektoratet/SNO).

Styra ser følgjeleg alternativ 1 eller 2 som det mest høvelege.

ST 12/26 Naustdal-Gjengedal og Ålfotbreen - planlegge felles studietur i 2026

Innstilling frå forvaltar

Styra konkretiserer detaljar for studietur for begge styra i 2026.

Saksprotokoll i Naustdal-Gjengedal verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Styra gav styreleiarane og verneområdeforvaltar i oppdrag å planlegge felles studietur for begge styra i 2026.

Føringar:
- Det vert lagt opp til ein tur over 3 dagar (2 overnattingar).
- Turen vert primært i veke 39, alternativt i veke 34.

Forvaltar sjekkar med styremedlemmene som ikkje var med på møte i dag, kva veke som passar best for dei.

Saksprotokoll i Ålfotbreen verneområdestyre - 30.04.2026

Handsaming i møte

Vedtak

Styra gav styreleiarane og verneområdeforvaltar i oppdrag å planlegge felles studietur for begge styra i 2026.
Føringar:
- Det vert lagt opp til ein tur over 3 dagar (2 overnattingar).
- Turen vert primært i veke 39, alternativt i veke 34.

Forvaltar sjekkar med styremedlemmene som ikkje var med på møte i dag, kva veke som passar best for dei.

Nasjonalparkstyret
Ånderdalen
nasjonalpark

Besøksadresse
Tranøy Øverbotn
9304 Vangsvik

Postadresse
Statens Hus
9815 Vadsø

Kontakt
Sentralbord +47 77 64 20 00
Direkte 77642220+47 48 15 22 90
fmtribi@statsforvalteren.no

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ingve Birkeland **Vår ref.** 2026/3971 - 432.3 **Dato** 21.05.2026

Ånderdalen nasjonalparkstyre- høringssvar - utredning av alternativer for organisering av verneområdeforvaltere

Deres referanse: 2025/5713

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtok sin høringsuttalelse på styremøte 21.5. 26.

Ånderdalen nasjonalparkstyre støtter Miljødirektoratets anbefaling om å gå videre med alternativ 2 - **Å samle arbeidsgiveransvaret hos et fåtall statsforvaltere som modell for videre organisering av verneområdeforvalterne**.

Ånderdalen nasjonalparkstyre mener det er avgjørende at eksisterende og økte midler tildelt forvalterstillingene i embetene, er øremerket nettopp forvalterne. Ånderdalen nasjonalparkstyre ønsker å beholde styringsrett over forvalters arbeidstid og at Statsforvalteren ikke gis økt fleksibilitet i bruk av forvalterressurser mellom styrene.

Nasjonalparkstyret er likevel positiv til at forvalteren kan bidra til å løse kapasitetsproblemer hos andre styrer ved sykefravær eller vakanser, men dette må avklares med nasjonalparkstyret og slike avtale skal kun inngås såfremt det ikke går utover arbeidet forvalteren er satt til å gjøre for sitt respektive styre.

Nasjonalparkforvalteren for Ånderdalen nasjonalpark jobber tett sammen med nasjonalparkforvalterne for Øvre Dividal og Rohkunborri nasjonalparker. Dette er et samarbeid som nasjonalparkstyret er fornuftig og formålstjenlig, da dette styrker forvaltningen og er innenfor samme region, Midt-Troms.

Ånderdalen nasjonalparkstyre er orientert om at Miljødirektoratet i sin tilrådning til vern av Andfjorden marine verneområde, foreslår at forvaltningsmyndigheten enten skal ligge i et utvidet Ånderdalen nasjonalparkstyre, eller i et eget interkommunalt forvaltningsstyre.

Ånderdalen nasjonalparkstyrer ønsker å poengtere viktigheten av å bygge opp robuste forvaltningsknutepunkt. Nasjonalparkstyret ønsker derfor at de ekstra personellressursene som kommer i forbindelse med opprettelsen av

Andfjorden marine verneområde (en ekstra forvalterstilling og eventuelt en egen stilling i Statens naturoppsyn) samlokaliseres ved det etablerte forvaltningsknutepunktet i Øverbotn.

Med vennlig hilsen

Line Miriam Haugan
Styreleder
Ånderdalen nasjonalparkstyre

Kopi til:
Statsforvalteren i Troms og Finnmark Postboks 700 9815 VADSØ

Folgefonna
nasjonalparkstyre

Saksframlegg

Arkivsaksnr: 2024/18202-4
Sakshandsamar: Astrid Bakke Haavik
Dato: 04.05.2026

Utval	Utvalssak	Møtedato
Folgefonna nasjonalparkstyre	16/26	18.05.2026

Framlegg høyringssvar - Folgefonna nasjonalparkstyre - utredning av organisering av verneområdeforvaltarar

Saksprotokoll i Folgefonna nasjonalparkstyre - 18.05.2026

Handsaming i møte

Innstillinga er samrøystes vedteke.

Vedtak

Folgefonna nasjonalparkstyre sluttar seg i hovudsak til ei vidareføring av dagens organisering av verneområdeforvaltninga, kombinert med dei forbetringstiltaka som er foreslått i utgreiinga. Styret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 kan fungere godt, så lenge lokal forankring, tilstrekkelege ressursar, tydeleg rolleavklaring og styrkt kompetanse blir sikra.

Styret legg særleg vekt på:

- fullfinansiering og øyremerking av midlar til forvaltarstillingar
- tydeleg rolleavklaring mellom styre, forvaltar og statsforvaltar
- styrking av juridisk og fagleg støtte til forvaltarane
- systematisk opplæring og gode faglege møteplassar
- velfungerande forvaltningsknutepunkt med tett samarbeid med SNO og besøkssenter

---

Saksopplysningar

Bakgrunn for saka

Nasjonalpark	Folgefonna Nasjonalpark
Landskapsvernområde	Hattebergsdalen
	Ænesdalen
	Bondhusdalen
	Buer
Naturreservat	Langebudalen

Klima- og miljødepartementet (KLD) gav i mars 2025 Miljødirektoratet i oppdrag å gjennomføre ei utgreiing av organiseringa av verneområdeforvaltninga i Noreg. Bakgrunnen for oppdraget er behov for å styrkje forvaltninga av verneområda, sikre meir heilskapleg praksis og leggje betre til rette for fagleg utvikling, samordning og effektiv ressursbruk.

Oppdraget byggjer vidare på erfaringar sidan innføringa av lokal forvaltning i 2010, Riksrevisjonen si undersøking frå 2014 og seinare oppfølging frå departementet. Utgreiinga er avgrensa til organisatoriske forhold. Det er ein klar føresetnad at sjølve forvaltningsmodellen ligg fast, mellom anna at:

- verneområdestyra framleis skal ha fagleg instruksjonsmyndigheit overfor forvaltarane
- forvaltarstillingane skal vere desentraliserte og lokaliserte nær verneområda
- målet er sterke, lokale og regionale forvaltningsknutepunkt med solide fagmiljø

Miljødirektoratet har vurdert fire alternative organiseringsmodellar:

1. Vidareføring av dagens ordning, med forbetringspunkt
2. Samling av arbeidsgjevaransvaret hos eit avgrensa tal statsforvaltarar
3. Samling av arbeidsgjevaransvaret hos Miljødirektoratet
4. Etablering av eigen organisasjon med eiga leiing

Direktoratet tilrår alternativ 2, kombinert med ei rekkje tiltak for å styrkje forvaltninga innanfor både alternativ 1 og 2. Utgreiinga er på høyring, og verneområdestyra er inviterte til å kome med uttale med frist 22. mai. Forvaltarane sine innspel skal ivaretakast og sendast inn av statsforvaltaren. For ein nærare skildring viser eg til høyringsdokumentet: Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere - miljodirektoratet.no.

Dagens organisering og situasjonen for Folgefonna nasjonalpark
Folgefonna nasjonalparkstyre har forvaltningsansvar for Folgefonna nasjonalpark og tilhøyrande verneområde etter vedtektene. Nasjonalparkforvaltar er administrativt tilsett hos statsforvaltaren i Vestland, medan styret har vedtaksmynde og disponerer forvaltaren si arbeidstid. I tillegg bidreg Statsforvaltaren med fellestenester som arkivfunksjon, økonomistyring og personaloppfølging.

Denne fordelinga av ansvar mellom styret og statsforvaltaren har i hovudsak har fungert godt, men ho medfører også gråsoner når det gjeld roller, dokumentforvaltning og fagleg oppfølging. Samstundes er sekretariata til styrene små og sårbare ved sjukefråvær, permisjonar eller vakanser, noko som gjer fleksibilitet og samarbeid på tvers viktig.

Vurdering

Miljødirektoratet foreslår ei styrking av ordninga som det viktigaste tiltaket, uavhengig av kva modell som blir valgt, oppsummert under:

1. Auke av kapasitet og ressursar hos statsforvaltarane for å støtte forvaltarane
    a. Auka tildeling per forvaltarstilling (eksisterande stillinger fra før 2024)
    b. Synliggjere øyremerking av midlar per forvaltarstilling i Prop. 1S
    c. Tilføre midlar til embete (med mer enn 10 forvaltarar) for å tilsetje ein dedikert seksjonsleiar med personal- og fagansvar. I embete med færre forvaltarar føreslår vi vi å tilføre midlar til ein forvaltarkoordinator som skal bistå på tvers

av forvaltarar/styrer med fagleg rådgiving og bistand i oppgåver.
Personalansvaret må då framleis ligge hos ein leiar hos statsforvaltaren.

2. Klargjering av roller internt blant aktørane knytt til fagleg oppfølging av forvaltarane
3. Klarere skilje mellom arbeidsgjevar og styret i dokumentforvaltninga
4. Auka fleksibilitet i fordeling av forvaltarressursar mellom styre
5. Innføring av "Forvalterskolen" for opplæring og kompetanseheving hjå forvaltarane
6. Forvaltarsamlingar, både nasjonale og regionale
7. Formalisere samarbeidet med besøkssenter – det er også i gang arbeid med å revidere besøkssenterstrategi no
8. Gjennomgang av forvaltningsknutepunkta for betre fungerande knutepunkt
9. Legge til rette for at SNO får tilgang til forvaltningsknutepunkta

Overordna vurdering av organisasjonsmodellane

Ei viktig styrke ved dagens ordning, og ved både alternativ 1 og 2, er den faglege og administrative tilknytinga til statsforvaltaren. Dette gir forvaltarane tilgang til etablerte fagmiljø, juridisk kompetanse og nettverk mot kommunar og andre statlege aktørar. Tilknytinga bidreg også til betre samordning mellom verneområde som blir forvalta av styre, og dei som ligg direkte under statsforvaltaren.

Styret vil samstundes peike på at alternativ 2 kan innebere ei svekking av den lokale eller regionale tilknytinga dersom forvaltarstillingar blir flytta til statsforvaltarembete utan geografisk nærleik til verneområda. Slike endringar må vurderast nøye, og uttaler frå berørte verneområdestyre bør tilleggjast stor vekt. Lokalkunnskap, nærleik og kjennskap til brukarinteresser er sentrale føresetnader for god forvaltning.

Alternativ 3 og 4, med endra statleg organisering utanfor statsforvaltarembeta, blir vurderte som lite aktuelle og vert ikkje nærare kommenterte.

Finansiering og ressursgrunnlag
Styret legg stor vekt på at den desentraliserte forvaltningsmodellen må vere fullfinansiert for å fungere etter intensjonen. Det er avgjerande at midlar til verneområdeforvaltning blir synleggjorde og øyremerkte per forvaltarstilling i statsbudsjettet (Prop. 1 S). Dette er viktig for å unngå konkurranse om ressursar mellom verneområdeforvaltning og andre oppgåver hos statsforvaltaren.

Vidare støttar styret forslaget om å styrkje statsforvaltarembeta med klare leiings- og koordineringsfunksjonar for forvaltarane, til dømes gjennom seksjonsleiarar eller forvaltar-koordinatorar. Ei slik styrking vil kunne bidra til betre fagleg oppfølging, meir systematisk kompetanseutvikling og større kontinuitet ved utskifting av personell.

Behovet for juridisk bistand i saksbehandlinga blir også understreka. Forvaltningssakene er ofte komplekse, og tilgang til juridisk kompetanse er viktig for kvalitet, rettstryggleik og effektiv saksbehandling.

Rolleavklaring mellom styre, forvaltar og statsforvaltar

Ei tydeleg rolleavklaring mellom verneområdestyret som sjølvstendig forvaltningsorgan, forvaltaren som sekretariat og statsforvaltaren som arbeidsgjevar og eventuell klageinstans, er avgjerande for legitimitet og tillit til forvaltningsordninga.

Styret er positive til at statsforvaltaren si rolle som fagleg rådgjevar blir tydeleggjort i sentrale styringsdokument, som Hovedinstruks for statsforvaltaren. Samstundes meiner styret at direkte involvering frå statsforvaltaren i forvaltarane sine innstillingar til vedtak kan kome i konflikt med rolla som klageinstans. Slik fagleg rådgjeving bør difor berre skje når forvaltaren sjølv tek initiativ til det, og ho må ikkje utvikle seg til ei uformell godkjenningsordning.

Det er viktig at forvaltarane har rom for sjølvstendige faglege vurderingar på vegner av styret, slik at styret sin rolle og ansvar blir tydeleg halden fram. Eventuelle usemjer om saksutgreiing eller tolking av verneforskrifter bør handterast gjennom eksisterande klageordningar.

Dokumentforvaltning og synleggjering av styret
Styret støttar forslaga om eit klarare skilje mellom arbeidsgjevar og styre i dokumentforvaltninga. Tydleg avsendarrolle er viktig for openheit, ryddig kommunikasjon og tillit frå publikum og samarbeidspartnarar. Eigne e-postadresser og arkivløysingar for verneområdestyra vil bidra til å synleggjere at forvaltarane opptrer på vegner av styret, ikkje statsforvaltaren. Arkiv- og dokumentløysingar må vere funksjonelle, kvalitetssikra og tilpassa krava til offentleg journalføring.

Fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar
Små sekretariat gjer verneområdeforvaltninga sårbar. Styret er difor positivt til auka fleksibilitet i bruk av forvaltarressursar på tvers av styre, særleg ved sjukefråvær, permisjonar eller vakansar. Samstundes meiner styret at slik omdisponering må vere basert på dialog med både forvaltaren og styreleiar, sjølv om arbeidsgjevar får større formell styringsrett.

Kompetanseheving, forvalterskule og faglege møteplassar
Styret støttar innføring av «Forvalterskulen» som eit systematisk opplæringsløp for nye og erfarne forvaltarar. Lik og strukturert opplæring vil bidra til meir einsretta praksis, høgare fagleg kvalitet og styrkt rettstryggleik i forvaltninga. Vidare blir faste forvaltersamlingar vurderte som svært viktige for erfaringsutveksling, nettverksbygging og fagleg utvikling. Styret støttar forslag om faste intervall og samarbeid mellom Miljødirektoratet, statsforvaltaren og SNO i gjennomføringa.

Forvaltningsknutepunkt, SNO og besøkssenter
Styret støttar ein gjennomgang av forvaltningsknutepunkta med sikte på å styrkje fagmiljøa. Samlokalisering av forvaltarar med andre forvaltarar, SNO, fjellstyre og andre relevante aktørar gir betre læringsmiljø, effektivare samarbeid og betre service til publikum. Tilgang til integrerte kontorløysingar for SNO blir vurdert som særleg viktig, både for dagleg samhandling og for å sikre kontinuitet ved utskifting av personell. Styret deler uroa for manglande SNO-ressursar i enkelte område, særleg i lys av auka besøk og større forventningar til besøksforvaltning og verdiskaping.

Samarbeid med besøkssenter bør utviklast vidare, og må sjåast i samanheng med ny nasjonal besøkssenterstrategi. Ei styrkt rolle for besøkssenter i informasjons- og rettleiingsarbeidet føreset at det blir tilført nødvendige ressursar til dette.

Innstilling frå forvaltar

Folgefonna nasjonalparkstyre sluttar seg i hovudsak til ei vidareføring av dagens organisering av verneområdeforvaltninga, kombinert med dei forbetringstiltaka som er foreslått i utgreiinga. Styret meiner at både alternativ 1 og alternativ 2 kan fungere godt, så lenge lokal forankring, tilstrekkelege ressursar, tydeleg rolleavklaring og styrkt kompetanse blir sikra.

Styret legg særleg vekt på:

- fullfinansiering og øyremerking av midlar til forvaltarstillingar
- tydeleg rolleavklaring mellom styre, forvaltar og statsforvaltar
- styrking av juridisk og fagleg støtte til forvaltarane
- systematisk opplæring og gode faglege møteplassar
- velfungerande forvaltningsknutepunkt med tett samarbeid med SNO og besøkssenter

Vestnorsk fjordlandskap

Geirangerfjorden

Dei sameinte nasjonane sin organisasjon for utdanning, vitskap og kultur

Vestnorsk fjordlandskap

Miljødirektoratet

Høyring – «Utredningsoppdrag om organisering av verneområdeforvaltere», høyringsnummer 2025/5713

Innspel frå Verdsarvkoordinator Geirangerfjorden verdsarvområde – del av verdsarven Vestnorsk fjordlandskap

Verdsarvkoordinator si rolle

Verdsarvkoordinator har ei nøkkelrolle i forvaltninga av norske verdsarvområde. Rolla inneber ikkje formell myndigheit, men ein delegert fagleg funksjon og statleg mandat med ansvar for å sikre ivaretaking av verdsarvverdiane (OUV). Koordinatoren skal bidra med kunnskapsbaserte vurderingar i plansaker, samordne aktørar på ulike nivå og sikre at utvikling skjer i tråd med nasjonale mål og UNESCO sine krav til forvaltning av verdsarv.

Verdsarvkoordinator funksjonen er organisatorisk plassert i Stiftinga Geirangerfjorden verdsarv, ein organisasjon som arbeider tett med forvaltninga og andre relevante aktørar i verdsarvområdet for å ta vare på UNESCO verdsarvområdet Vestnorsk fjordlandskap - Geirangerfjorden sin framifrå Universelle verdi (OUV).

Vi ønsker med dette å gi innspel til høyringa om framtidig organisering av verneområdeforvaltarane knytt til Vestnorsk fjordlandskap. Sjølv om Verdsarvkoordinator eller stiftinga ikkje står på den formelle høyringslista, vart vi gjort merksame på saka gjennom samarbeidspartnarar innan forvaltninga av verdsarvområdet. Som aktør med ansvar for forvaltningsknutepunktet, kunnskapsutvikling, formidling og samarbeid knytt til verdsarven, meiner vi saka har stor betydning for den framtidige forvaltninga av området, og ønskjer derfor å kome med våre synspunkt.

Lokal og regional forankring og fysisk nærvær må vere eit grunnprinsipp

Vi vil vektlegge at lokal forankring er avgjerande for ei god og tillitsbasert verneområdeforvaltning. Dette har også vore eit sentralt premiss i dagens forvaltningsmodell, der målet har vore å sikre nær kontakt med lokalsamfunn, lokale beslutningstakarar og lokal kunnskap om natur, kultur og bruk av områda.

Samtidig er det viktig at god lokal forvaltning ikkje kan sjåast isolert frå dei regionale fagmiljøa og samarbeidsstrukturane som er bygde opp rundt verdsarvområdet. I Geiranger utgjer verdsarvsenteret eit viktig, fagleg knutepunkt for samarbeid, kunnskapsdeling og samordning mellom forvaltning, formidling, forsking, reiseliv og lokalsamfunn. Dette er ei rolle Miljødirektoratet over tid også har lagt stor vekt på gjennom utviklinga av autoriserte besøkssenter og verdsarvsenter.

Over tid har vi sett ei gradvis svekking av delar av denne lokale og regionale forankringa gjennom at enkelte statlege fagmiljø, mellom anna Statens naturoppsyn (SNO), har fått større geografiske ansvarsområde og større avstand til dei lokale miljøa. Dette kan over tid utfordre både lokal kunnskap, tilgjengelegheit og relasjonsbygging, og samtidig svekke samarbeid som er bygde opp regionalt. I ei tid der verdsarven Vestnorsk fjordlandskap er under stadig utviklingspress, treng vi at dei statlege funksjonane er å lite på, at desse ikkje vert bygd ned, men i staden styrka og gjort tilgjengelege for fagmiljøet i forvaltningsknutepunktet.

Forvaltninga av verdsarvområdet krev inngåande stadleg forståing av både naturverdiar, kulturlandskap, lokalsamfunn, reiseliv, landbruk og beredskap. Det er derfor avgjerande at verneområdeforvaltarane framleis er fysisk til stades nær verneområda og inngår i sterke lokale og regionale fagmiljø. I verdsarvområdet er denne nærleiken særleg viktig fordi forvaltninga byggjer på eit komplekst samspel mellom vern, bruk og utvikling. For oss er det også heilt avgjerande at Miljødirektoratet snarast styrkar overvakinga og kunnskapsutviklinga av verdsarvverdiane i Vestnorsk fjordlandskap og ikkje bidreg til å svekkje desse.

Vi er uroa for at ei eventuell ny organisering kan føre til svekka regional tilknyting, sjølv om den lokale plasseringa av forvaltaren blir vidareført. For vår del handlar dette ikkje berre om den enkelte stillinga, men om risikoen for å miste viktige regionale samarbeidsflater og faglege nettverk knytte til statsforvaltaren, fylkeskommunen, verdsarvrådet og andre

regionale rådgivarmiljø i Møre og Romsdal. Dette er relasjonar og samarbeidsstrukturar som er bygde opp over tid, og som **har stor verdi for heilskapleg forvaltning** av verdsarvområdet.

Vi meiner derfor det er svært viktig å byggje vidare på noverande lokale og regionale samarbeid og ikkje iverksette forvaltningsgrep som kan føre til sentralisering av kompetanse eller svekka lokal eller regional tilgjengelegheit. Det er positivt at utgreiinga legg til grunn at forvaltarane framleis skal vere desentraliserte og lokaliserte nær verneområda, og vi vil understreke at også den regionale tilknytinga og dei etablerte samarbeidsstrukturane må styrkjast og vidareførast.

Verdsarvforvaltninga må involverast tydelegare i slike saker

Verdsarvområda har særlege internasjonale forpliktingar knytt til bevaring og forvaltning gjennom UNESCO-konvensjonen. Forvaltninga av desse områda krev derfor tett samarbeid mellom fleire aktørar og fagmiljø. Vi meiner det er naturleg og nødvendig at aktørar knytt til UNESCO-verdsarven og verdsarvsentra blir involverte som høyringsinstansar i organisatoriske prosessar som påverkar forvaltninga av områda. Vi minner også Miljødirektoratet at Vestnorsk fjordlandskap har under siste periodiske rapportering peika på svakheiter ved mellom anna manglande overvaking av verdsarv verdiane og ber Miljødirektoratet bidra til at verdsarvområdet får slike høgt prioriterte ressursar tilbake.

At vi vart gjorde merksame på høyringa gjennom uformelle faglege nettverk og samarbeid, illustrerer både styrken og sårbarheita i dagens system. Når saker av stor betydning ikkje nødvendigvis når alle relevante fagmiljø direkte, viser det behovet for tydelegare involvering av aktørar som arbeider tett på verneområda og verdsarven i det daglege.

Vi meiner derfor at verdsarvkoordinatorane, verdsarvstiftingane og verdsarvrådet bør vere naturlege høyringsinstansar i organisatoriske saker som har relevans for ivaretaking og forvaltning av verdsarvområda.

Avslutning

Denne saka har direkte betydning for verdsarvforvaltninga, arbeidet i verdsarvrådet og det etablerte samarbeidet mellom verneområdeforvaltning, verdsarvkoordinatorar, verdsarvstiftingar og regionale fagmiljø. Forvaltninga av verdsarvområdet er i stor grad avhengig av dei nettverka og samarbeidsrelasjonane som over tid er bygt opp mot

statsforvaltaren og fylkeskommunane i regionane. Dei fungerer som viktige regionale støttespelarar og rådgivarar.

Vi ønsker ei styrking av noverande organisering av verneområdeforvaltninga og overvakinga av verdsarv verdiane. Det er avgjerande at den regionale forankringa vert oppretthalde og vi ser det slik at ei framtidig organisering må byggje vidare på dei etablerte samarbeidsstrukturane og sikre at forvaltninga framleis har nærleik til områda, menneska og verdiane som skal forvaltast.

Vi takkar for høvet til å kome med innspel i saka.

Med venleg helsing
Katrin Blomvik Bakken
Verdsarvkoordinator Geirangerfjordområdet
Stiftinga Geirangerfjorden Verdsarv / Vestnorsk fjordlandskap

Verneområdestyre	Antall kontorsteder per nasjonalpark-/verneområdestyre	Kontorsted	Kontorlokaler	Andre aktører ved knutepunktet	Samlokalisering med SNO	Samlokalisering med autorisert besøkssenter
Anarjohka nasjonalparkstyre	1	Kautokeino	Bredbuktnesveien 50 B		Nei	Nei
Blåfjella/Skjækerfjella og Lierne nasjonalparkstyre	1	Lierne	Forvaltningsknutepunktet Naturporten	Lierne nasjonalparksenter	Ja	Ja
Breheimen nasjonalparkstyre	2	Skjåk	Skjåk Utmarkssenter	SNO, Skjåk almenning, DNT	Ja	Nei
Breheimen nasjonalparkstyre	2	Gaupne	Rådhuset	Forvaltere for Jostedalsbreen NP og Jotunheimen NP, SNO, Luster kommune	Ja	Nei
Børgefjell nasjonalparkstyre	1	Røyrvik	Forvaltningsknutepunkt Røyrvik, Næringshuset		Nei	Nei
Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparkstyre	1	Hjerkinn	Norsk villreinsenter	Forvaltere for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, Norsk villreinsenter, SNO	Ja	Ja
Femundsmarka og Gutulia nasjonalparkstyre	1	Røros	Forvaltningsknutepunkt Røros, Veksthuset	Forvaltere i Femundsmarka og Gutulia nasjonalpark	Ja	Nei
Folgefonna nasjonalparkstyre	1	Rosendal	Folgefonnsenteret	Besøkssenter for Folgefonna nasjonalpark	Ja	Ja
Forollhogna nasjonalpark	1	Røros	Forvaltningsknutepunkt Røros, Veksthuset	Forvaltere i Forollhogna	Nei	Nei
Fulufjellet nasjonalparkstyre	1	Trysil (Innbygda)	Trysil kommuneskogers lokaler	Trysil kommuneskoger, Glommen Mjøsen Skog og Trysil fellesforening for jakt og fiske	Ja	Nei
Færder nasjonalparkstyre	1	Tjøme	Besøkssenter Færder nasjonalpark	Besøkssenter Færder nasjonalpark	Nei	Ja
Geiranger-Herdalen verneområdestyre	1	Geiranger			Nei	Nei
Hallingskarvet nasjonalparkstyre	1	Geilo	Geilo informasjonssenter	Visit Geilo, SNO	Ja	Nei
Jomfruland nasjonalparkstyre	1	Kragerø	Kragerø Kommune	Besøkssenter Jomfruland nasjonalpark	Nei	Nei
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre	1	Gaupne	Rådhuset	Forvaltere for Breheimen NP og Jotunheimen NP, SNO, Luster kommune	Ja	Nei
Jotunheimen nasjonalparkstyre	2	Gaupne	Rådhuset	Forvaltere for Breheimen NP og Jostedalsbreen NP, SNO, Luster kommune	Ja	Nei
Jotunheimen nasjonalparkstyre	2	Lom	Norsk fjellsenter	Forvalter for Reinheimen, Norges nasjonalparkkommuner, Norsk fjellsenter, SNO og Lom fjellstyre	Ja	Ja
Langsua nasjonalparkstyre	1	Gausdal	Knutepunkt Langsua, Kommunehuset i Gausdal	Gausdal fjellstyre og Randfjordsmuseet	Nei	Nei
Lofotodden nasjonalparkstyre	1	Reine	Besøkssenter for Lofotodden nasjonalpark	Besøkssenter for Lofotodden nasjonalpark	Ja	Ja
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	1	Grane	Trofors stasjon		Nei	Nei
Lyngsalpan verneområdestyre	1	Lyngseidet	TK-bygget" på Eidebakken	SNO	Ja	Nei
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	1	Saltdal	Nordland Nasjonalparksenter	5 forvaltere, SNO, Nordland Nasjonalparksenter og Statskog Fjelltjenesten	Ja	Ja
Møysalen nasjonalparkstyre	1	Sortland	Kulturfabrikken	Museum Nord - Sortland museum	Nei	Nei
Naustdal-Gjengedal verneområdestyre	1	Gloppen	Sandane Senter		Nei	Nei
Nordkvaløy - Rebbenesøy verneområdestyre	1	Lyngseidet	TK-bygget" på Eidebakken	SNO	Ja	Nei
Nærøyfjorden verneområdestyre	1	Aurland	Onstadvegen 25	Aurland fjellstyre, Aurland kommune	Ja	Nei
Raet nasjonalparkstyre	1	Arendal	Statsforvalteren i Agder	Statsforvalteren i Agder	Nei	Nei
Reinheimen nasjonalparkstyre	2	Lom	Norsk fjellsenter	Forvalter for Reinheimen, Norges nasjonalparkkommuner, Norsk	Nei	Ja
Reinheimen nasjonalparkstyre	2	Åndalsnes	Norsk tindesenter	SNO, Norsk Tindesenter	Ja	Ja
Reisa nasjonalparkstyre	1	Storslett	Haltibygget	Nord-Troms museum, Reisa villakssenter	Nei	Ja
Rohkunborri nasjonalparkstyre	1	Setermoen	Veksthuset på Setermoen	SNO	Ja	Nei
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	1	Hjerkinn	Norsk villreinsenter	Forvaltere for Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalparkstyre, Norsk villreinsenter, SNO	Ja	Ja
Seiland nasjonalparkstyre	1	Alta	Havneveien 24		Ja	Nei
Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Frafjordheiane verneområdestyre	3	Valle	Setesdalsmuseet Rysstad		Nei	Nei
Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Frafjordheiane verneområdestyre	3	Suldal	Sandsvegen 122	SNO	Ja	Nei
Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane og Frafjordheiane verneområdestyre	3	Sirdal	Rådhuset	Sirdal kommune	Nei	Nei
Skardsfjella og Hyllingsdalen verneområdestyre	1	Tydal	Forvaltningsknutepunkt Tydal, 705 Senteret		Nei	Nei
Skarvan og Roltdalen nasjonalparkstyre	1	Tydal	Forvaltningsknutepunkt Tydal, 705 Senteret		Nei	Nei
Stabbursdalen nasjonalparkstyre	1	Porsanger	Stabbursnes Naturhus og Museum	Stabbursnes Naturhus og Museum	Ja	Nei
Sylan	1	Tydal	Forvaltningsknutepunkt Tydal, 705 Senteret		Nei	Nei
Sølen verneområdestyre	1	Rendalen (Bergset)	Kommunehuset i Rendalen	Rendalen kommune	Ja	Nei
Trollheimen verneområdestyre	1	Rindal	Forvaltningsknutepunkt Trollheimen, Rindalsvegen 2A		Ja	Nei
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre	1	Vadsø	knutepunkt Vadsø, Vadsø havn	SNO, COAT (UiT)	Ja	Nei
Vega verneområdestyre	1	Vega	Vega verdensarvsenter	Vega verdensarvsenter	Ja	Ja
Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde	1	Skinnarbu	Hardangervidda Nasjonalparksenter	Hardangervidda Nasjonalparksenter	Nei	Nei
Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen	1	Storslett	Haltibygget	Nord-Troms museum, Reisa villakssenter	Nei	Ja
Verneområdestyret For Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord Landskapsvernområder	1	Mandal	Ytre sandgate 7 i Mandal		Nei	Nei
Verneområdestyret for Stølsheimen	1	Aurland	Onstadvegen 25	Aurland fjellstyre, Aurland kommune	Ja	Nei
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre	1	Skjærhalden	Hvaler rådhus	Hvaler kommune	Nei	Nei
Øvre Dividal nasjonalparkstyre	1	Målselv (Moen)	Mellombygdveien 93	Statskog	Nei	Nei
Øvre Pasvik nasjonalparkstyre/ Báhcaveaji Álbmotmeahcci	1	Sør-Varanger (Svanvik)	Besøkssenter Øvre Pasvik nasjonalpark	Besøkssenter Øvre Pasvik nasjonalpark, NIBIO	Nei	Ja
Ålfotbreen verneområdestyre	1	Gloppen	Sandane Senter		Nei	Nei
Ånderdalen nasjonalparkstyre	1	Senja	Sáššá Senja naturhus & museum	Midt Troms museum, Visit Senja Region	Nei	Nei
Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell natyrreservat	1	Rollag	Rollag kommune		Nei	Nei

Miljø-
direktoratet

Forvaltningsmyndigheter for verneområder

Trondheim, 12.06.2026

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar): 2025/15362	Saksbehandler: Hege Langeland

Presiseringer om skadefelling og lisensfelling i verneområder

Vi viser til vårt brev om skadefelling og lisensfelling i verneområdene 28. oktober 2025.

Bakgrunnen for brevet var flere henvendelser med spørsmål om hvilke regler som gjelder for felling av store rovdyr innenfor verneområdene, siden verneforskriftene har ulike unntaksbestemmelser knyttet til felling av vilt. I brevet ble det gitt retningslinjer for tolking av verneforskriftene.

Utgangspunktet for tolkning av verneforskriftene er forskriftens ordlyd. Verneforskriftene er imidlertid utformet på ulike tidspunkt, og siden viltloven tidligere ikke hadde et tydelig skille mellom begrepene jakt og felling, kan begrepet jakt også ha omfattet felling i noen verneområder. (De ulike fellingsformene av store rovdyr er omtalt i Miljødirektoratets veileder M-1440 Veileder for gjennomføring av fellingsoppdrag kap. 2.3.)

På bakgrunn av Miljødirektoratets brev 28. oktober 2025, har Klima- og miljødepartementet på forespørsel fra Rondane – Dovre nasjonalparkstyre gjort en konkret tolkning av hva som omfattes av begrepet jakt i forskrifter om Rondane og Dovre nasjonalparker, jf. departementets e-post 17. april 2026. Tolkningen av begrepet jakt har betydning for om felling er søknadspliktig etter verneforskriften.

Miljødirektoratet vil som følge av departementets tolkning i verneforskriften for Rondane og Dovre nasjonalparker gjøre følgende presisering:

Dersom forarbeidene f.eks. kongelig resolusjon eller verneplanen (høringsdokumentet) gir grunnlag for en slik tolkning, kan begrepet jakt omfatte felling av store rovdyr også i andre verneområder.

Det må for hvert enkelt verneområde vurderes konkret om begrepet jakt også kan omfatte felling av store rovdyr, tilsvarende det Klima- og miljødepartement har vurdert for Rondane og Dovre nasjonalparker.

Vi ber forvaltningsmyndighetene legge dette til grunn i sin fremtidige forvaltning. Forvaltningsmyndigheten må selv tolke sine forskrifter med grunnlag i kongelig resolusjon og øvrige forarbeider. Miljødirektoratet gir veiledning ved behov.

For øvrig viser vi til at nyere verneforskrifter som hovedregel har spesifisert at felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk er tillatt.

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Miljø-
direktoratet

For ordens skyld presiseres at kvotejakt anses som omfattet av begrepet jakt.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Tone Lise Alstad Eid
seksjonsleder

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	Postboks 700	9815	VADSØ
Statsforvaltaren i Vestland	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Statsforvaltaren i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Statsforvalteren i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Statsforvalteren i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus	Postboks 325	1502	MOSS

Miljø-
direktoratet

Anárjohka nasjonalparkstyre	v/Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Pb. 700	9815	VADSØ
ÅNDERDALEN NASJONALPARKSTYRE	Postboks 700	9815	VADSØ
Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Breheimen nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/ Børgefjell nasjonalparkstyre	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Dovrefjell nasjonalparkstyre	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Nasjonalparkstyret for Femundsmarka og Gutulia	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Folgefonna nasjonalparkstyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet	Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Færder nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Pb. 2076	3103	TØNSBERG
Hallingskarvet nasjonalparkstyre	Postboks 325	1502	MOSS
Jomfruland nasjonalparkstyre	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Jostedalsbreen nasjonalparkstyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Langsua nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Lofotodden nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405	8002	BODØ
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Nordland Postboks 1405	8002	BODØ
Midtre Nordland nasjonalparkstyre	c/o Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405	8002	BODØ
MØYSALEN NASJONALPARKSTYRE	STATSFORVALTEREN I NORDLAND Moloveien 10	8003	BODØ
RAET NASJONALPARKSTYRE	Postboks 504	4804	ARENDAL
Nasjonalparkstyret for Reinheimen	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Nasjonalparkstyret for Reisa og Ráisduottarháldi	Postboks 700	9815	VADSØ
ROHKUNBORRI NASJONALPARKSTYRE	Postboks 137	9365	BARDU
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
SEILAND NASJONALPARKSTYRE	Statsforvalteren Troms og Finnmark Postboks 700	9815	VADSØ
Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan	Postboks 2600	7734	STEINKJER
STABBURSDALEN NASJONALPARKSTYRE	c/o Statsforvalteren i Troms og Finmark Postboks 700	9800	VADSØ
VARANGERHALVØYA NASJONALPARKSTYRE	c/o Statsforvalteren T og Finnmark Postboks 700	9815	VADSØ
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre	Postboks 325	1502	MOSS
Nasjonalparkstyret for Øvre Dividal nasjonalpark og Dividalen LVO	Postboks 700	9815	VADSØ
ØVRE PASVIK NASJONALPARKSTYRE/ BÁHCAVEAJI ÁLBMOTMEAHCCI	c/o Statsforvalteren i Troms og Fin Statens hus Damsveien 1	9800	VADSØ
Forvaltningsstyret for Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat	Postboks 325	1502	MOSS

Miljø-
direktoratet

Ålfotbreen verneområdestyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen landskapsvernområde		6404	MOLDE
VERNEOMRÅDESTYRET KVÆNANGSBOTN OG NAVITDALEN LVO	Postboks 700	9815	VADSØ
VERNEOMRÅDESTYRET FOR LYNGSALPAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE	c/o Fylkesmannen i Troms Postboks 6105 Stakkevollan	9291	TROMSØ
Naustdal-Gjengedal verneområdestyre	c/o Statsforvalteren i Vestland, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Verneområdestyret for Nordkvaløya-Rebbenesøya	Postboks 700	9815	VADSØ
Nærøyfjorden verneområdestyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
VERNEOMRÅDESTYRET FOR OKSØY-RYVINGEN OG FLEKKEFJORD LVO	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Verneområdestyret for Setesdal vesthei, Ryfylkeheiane, Frafjordheiane	Postboks 504	4804	ARENDAL
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Stølsheimen verneområdestyre	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Sølen verneområdestyre	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Verneområdestyret for Trollheimen	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Vega verneområdestyre	v/Statsforvalteren i Nordland Postboks 1405	8002	BODØ

Fra: Muriteigen, Ole Tvete[Ole.Tvete.Muriteigen@sor-fron.kommune.no]
Sendt: 17.04.2026 14:44:28
Til: Stensby, Trond;Skarsaune, Ingvild[trond.stensby@statsforvalteren.no;ingvild.skarsaune@statsforvalteren.no]
Tittel: Fw: Oppfølging møte om jakt og felling i verneområder

---

Fra: Hansen Kristoffer André <Kristoffer-Andre.Hansen@kld.dep.no>
Sendt: fredag, april 17, 2026 13:24
Til: Muriteigen, Ole Tvete <Ole.Tvete.Muriteigen@sor-fron.kommune.no>
Kopi: Postmottak KLD <postmottak@kld.dep.no>
Emne: Oppfølging møte om jakt og felling i verneområder

Hei, Ole

Jeg viser til møte 27. januar om skade- og lisensfelling i Dovre og Rondane nasjonalparker, der jeg lovte å se nærmere på saken.

Departementet har nå, i samråd med Miljødirektoratet, gjort en ny vurdering av det rettslige grunnlaget for kravet om søknad for slik felling, og kommet til at det ikke er grunnlag for et slikt krav i nasjonalparkene Rondane og Dovre.

På den tiden vernevedtaket ble truffet, var det ikke praksis for egne unntak for felling i verneforskriftene, bare for jakt. Spørsmålet er om dette unntaket var ment å bety at felling ikke var tillatt, eller om «jakt» her må forstås i utvidet betydning og også omfatte fellling.
Vi finner forholdsvis klare holdepunkter i den kongelige resolusjonen som ligger til grunn for vernevedtaket for at felling var ment å være tillatt. Vi viser til uttalelsene fra den daværende fylkesmannen i Hedmark som departementet gjengir i kapittel 7.9.1 i resolusjonen, om at at felling av rovdyr skulle håndteres i tråd med den generelle forvaltningsstrategien for rovvilt også innenfor verneområdene, som slått fast i St. meld. nr. 35 (1996-97) s. 71 (kap 7.2.4.1). Selv om verken direktoratet eller departementet kommenterer dette direkte, er det mest nærliggende at de delte dette synspunktet. Dette underbygges blant annet av direktoratets uttalelser gjengitt i kap 7.6.3 i kgl. res om at «(d)en nye nasjonalparken med tilgrensende områder i Oppland og Hedmark er blant de aller tyngste om mest skadeutsatte rovviltområdene i landet» og at «SNOs arbeid med rovvilt bør styrkes i området». I tillegg understøttes det av uttalelser i andre vernevedtak truffet omtrent på samme tid om at rovdyr ikke skulle forvaltes strengere innenfor nasjonalparkene enn utenfor.

Videre fremgår det av kapittel 7.9.1 i resolusjonen at jakt i nasjonalparkene «som hovedregel» reguleres gjennom viltlovens bestemmelser (og altså ikke gjennom verneforskriftene). Verken direktoratet eller departementet uttaler i resolusjonen noe som tyder på at dette var ment annerledes i disse konkrete verneområdene, og ordlyden i forskriften legger også opp til dette. På tidspunktet for vernevedtaket fremgikk reglene for skadefelling av viltloven (disse ble senere avløst av naturmangfoldloven § 18). Selv om

viltloven hadde egne regler for felling, var ikke skillet mellom jakt og felling fullt ut gjennomført. Flere av lovens bestemmelser som etter sin ordlyd gjelder jakt, var (og er fortsatt) forutsatt også å gjelde felling.

Vi mener derfor at «jakt» i verneforskriftene for Dovre og Rondane nasjonalparker må forstås slik at de også omfatter felling, og at skade- og lisensfelling derfor ikke er søknadspliktig etter verneforskriftene for Rondane og Dovre nasjonalparker.

Med vennlig hilsen,

Klima- og miljødepartementet

Kristoffer Hansen
Statssekretær

Mobil: +47 46 61 38 73

Miljø-
direktoratet

«MottakerNavn»en
Nasjonalpark- og verneområdestyrer
Kommuner med forvaltningsmyndighet for verneområder
«Kontakt»

Trondheim, 28.10.2025

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Saksbehandler:
«Ref»	2025/15362	Tone Lise Alstad Eid

Skadefelling og lisensfelling i verneområder

Miljødirektoratet har mottatt flere spørsmål om krav om tillatelse til skadefelling og lisensfelling innenfor verneområder. Bakgrunnen for spørsmålene er at verneforskriftene har ulike unntaksbestemmelser knyttet til felling av vilt.

Verneforskriftene gjelder side om side med annet regelverk. Det innebærer at aktiviteter og tiltak i verneområder må være tillatt både etter verneforskriften og annet regelverk aktiviteten eller tiltaket reguleres etter, som for eksempel viltloven eller motorferdselloven.

Hvert enkelt verneområde har en egen verneforskrift. Verneforskriftene er vedtatt på ulikt tidspunkt og da etter ulike maler. Dette innebærer at reglene vil variere mellom områdene. Dette er ikke alltid tilsiktet, noen problemstillinger ble ikke vurdert eller var ikke aktuelle på vernetidspunktet.

De konkrete reglene om skadefelling og lisensfelling følger av viltloven som regulerer jakt, fangst og felling av vilt.

I de fleste verneområder gir verneforskriften direkte unntak for jakt. Dette innebærer at jakt kan skje i verneområdet i tråd med viltlovens regler.

I nyere verneforskrifter er det også gjort unntak for felling. Dette varierer imidlertid mellom områdene, i noen områder er det kun gjort unntak for skadefelling og ikke lisensfelling.

Gjeldende forskriftsmaler har et generelt unntak for felling, og for noen verneområder som ikke har slikt unntak i eksisterende verneforskrift kan det være behov for å endre verneforskriften på dette punktet. Slike innholdsmessige endringer kan ikke gjøres av Miljødirektoratet etter delegert myndighet. Miljødirektoratets myndighet til å gjøre endringer i vedtatte verneforskrifter følger av naturmangfoldloven § 34 sjette ledd. Siden endring av verneforskrifter krever høring og vedtak ved kongelig resolusjon, er det etter Miljødirektoratets vurdering hensiktsmessig å gjøre slike endringer sammen med andre endringer eller revisjonsbehov i de aktuelle forskriftene.

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

I områder hvor det i verneforskriften ikke er gjort unntak for skadefelling og/eller lisensfelling, krever denne aktiviteten tillatelse og må behandles på samme måte som alle andre tiltak som må søknadsbehandles i verneområdet.

Det er den enkelte jeger som må ha tillatelse. Det er imidlertid ikke noe i veien for at en person søker på vegne av flere, f.eks. et jaktlag. Forvaltningsmyndigheten kan utforme standardiserte tillatelser som går ut til de som søker. En slik tillatelse kan også gjelde hele verneområdet dersom det er grunnlag for dette, eller gis som en samletillatelse til flere så lenge det fremgår av tillatelsen hvem som er omfattet.

En tillatelse må fylle kravene til enkeltvedtak og også omfatte de vurderinger verneforskriften og naturmangfoldloven krever. I tilfeller hvor verneforskriften ikke har særskilt bestemmelse som åpner for å søke om tillatelse, må søknaden vurderes etter naturmangfoldloven § 48.

Det vil være mulig å gi en flerårig dispensasjon i områder hvor det vurderes som aktuelt at behov for felling ofte oppstår. Alternativet er at det omsøkes når behovet oppstår. Dersom det er behov i en akutt sitasjon, for eksempel ved skadefelling, kan forvaltningsmyndigheten gi en muntlig dispensasjon som skriftliggjøres i ettertid.

Det er viktig at eventuelle tillatelser som gis er kontrollerbare. Også eventuelle flerårige dispensasjoner må være avgrenset i tid, slik at dispensasjonen ikke innebærer en forskriftsendring.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Tone Lise Alstad Eid
seksjonsleder

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 23.06.2026
Vår ref.: 2026/6807
Deres dato:
Deres ref.:

RYVINGENS VENNER
Edvard Gahre Børresen
c/o ADB-Senteret AS Postboks 277
4503 MANDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon
Gunnar Ogwyn Lindaas, 37 01 75 49

Svar på spørsmål knyttet til verneområdeforvaltning Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Jeg viser til brev av 28.5.26 med flere spørsmål knyttet til verneområdeforvaltningen for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder.

Spørsmål angående kontorplass
Statsforvalteren har arbeidsgiveransvar for verneområdeforvalterne, herunder administrativt ansvar, som bl.a. innebærer ansvar for post og arkivfunksjon, kontorplass, kontorutstyr m.m. Det er videre forutsatt at verneområdeforvalterne skal være lokalisert nær verneområdene de forvalter. For verneområdeforvalter for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde har vi inngått avtale om leie av kontorplass i Ytre Sandgate 7, Mandal. Aktuelle kontorplass ble valgt etter gjennomført anbudskonkurranse med tre tilbydere, på grunn av pris. Aktuelle leieforhold er gjeldende fra og med 01.11.2025, og i henhold til avtalen utgjør leien kr. 2 000 pr. måned.

Spørsmål angående båttur
Etter det vi forstår var det som dere omtaler som båttur et arrangement for kontorfellesskapet. Dette ble holdt i et avgrenset tidsrom på en dag hvor det også ble utført oppgaver knyttet til verneområdeforvaltningen. Skjærgårdstjenesten samarbeider ofte med verneområdeforvaltningen, og utførte også egne oppgaver denne dagen. Statsforvalteren har som nevnt personal- og økonomiansvar for verneområdeforvalterne, men verneområdeforvalterne er underlagt verneområdestyret i forvaltningen av verneområdene.

Spørsmål om habilitet, tillit, objektivitet mv.
Statsforvalteren foretar fortløpende vurdering av habilitet knyttet til alle saker, oppgaver og oppdrag. Statsforvalteren er opptatt av at allmennheten skal ha tillit til forvaltningen, og vurderinger knyttet til dette inngår som del av den overordnede styringen og ledelsen av embetet. Vi kan ikke se at det aktuelle forhold har betydning for kravene til objektivitet, saklighet og forsvarlig saksbehandling i offentlig forvaltning.

Med hilsen

E-postadresse: sfagpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 504, 4804 Arendal
Besøksadresse: Fløyveien 14, Arendal
Telefon: 37 01 75 00
www.statsforvalteren.no/agder
Org.nr. 974 762 994

Gunnar Ogwyn Lindaas e.f.
miljøverndirektør
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Verneområdestyret Oksøy-Ryvingen - Flekkefjord landskapsvernområder	Postboks 504	4804	ARENDAL

Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2025/5655-6 **Saksbehandler:** Ronny Skansen **Dato:** 21.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret ORF	28/26	28.09.2026

Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Søknad om utbedring av gangbane til Skyllevigholmen - WSP Norge AS avd. Kristiansand

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder gir avslag på søknad om dispensasjon til WSP Norge AS avd. Kristiansand til utbedring av gangbane til Skyllevigholmen på gnr/bnr 1/203 og 1/138 i Kristiansand kommune iht. innlevert søknad.

Avslaget gis med hjemmel i verneforskriften for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde, § 3 pkt. 1.3 bokstav i og naturmangfoldlovens, § 48.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1. **Søknad datert 19.05.26 – WSP Norge AS avd. Kristiansand**
2. **Brev fra Agder Fylkeskommune datert 30.06.26**
3. **E-post fra Kristiansand kommune datert 21.08.26**
4. **Søknad - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand 1/138 - 1/203 - 1/297 - Skyllevigholmen - utbedring / bygging av ny av molo tilgjengelig for allmenheten - Jon Døviken**
5. **Mail datert 16.09.26 – WSP Norge AS avd. Kristiansand**

Saksopplysninger

WSP Norge AS avd Kristiansand søker på vegne av tiltakshaverne Gunnar, Terje og Edvard Vikeså om tillatelse til utbedring av gangbane til Skyllevigholmen. Gangbanen er et privat initiativ for å utbedre adkomsten til privat fritidsbolig på gnr/bnr 1/138. Deler av gangbanen ligger i det statlig sikra friluftsområde (Skyllevika/Stangfjell) på gnr/bnr 1/203 og deler på privat eiendom gnr/bnr 1/138. Agder fylkeskommune har i brev datert 30.06.26 og Kristiansand kommune har i e-post datert 21.08.26 godkjent tiltakene. Verneområdeforvalter

har tidligere vært i møte med tiltakshaver. Søknaden er redusert i fra de opprinnelige planene med en større gangbane i tre over hele sundet.

Gnr/bnr 1/203 og den første del av gangbanen ligger i det statlig sikra friluftsområde. Det er i dag gode muligheter for allmennheten å gå ut til skylleviqholmen på en god måte. Bakgrunnen for tiltaket er av privat karakter og av hensyn til personer i rullestoll og nedsatt funksjonsevne. Allmennheten vil og ha god adkomst etter eventuelt det omsøkte tiltaket er utført.

Den siste delen av passasjen over sundet ligger på privat eiendom gnr/bnr 1/138. Det omsøkte tiltaket ligger ikke inne som et tiltak i forvaltningsplan for det statlig sikra friluftsområde.

I mail datert 16.09.26 oppgis det at siste del på den private eiendommen, at på selve holmen skal det bygges i tre som er forankret i fjellet/bakken. Det vil da kun være støpte, forankrede punkter som bærer gangbanens dekke. Selve dekket med tverrstilte bord av 6 tommers bredde. Det skal ikke være rekkverk eller skjørt. På siden monteres et dekkbord for å skjule bærelaget. Dekket planlegges i 120 cm bredde og forøvrig som på tegningen. Det blir altså steiner med solide steinheller over sundet og trevirke på land på Skylleviqholmen.

Saken om tillretteleggingstiltak ut til Skylleviqholmen har pågått en årrekke. I 2022 ønsket Kristiansand kommune å statlig sikre Skylleviqholmen. I brev datert 19.12.2022 fra Miljødirektoratet uttalles blant annet følgende:

«Viser til Kristiansand kommunes søknad av 13. januar 2022 og en uttalelse til søknaden gitt av verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde av 9. november 2022. I områdestyrets uttalelse fremkommer det at statlig sikring av friluftsområde i seg selv ikke nødvendigvis vil være i konflikt med verneformålet for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde, men de er noe usikre på om det omsøkte tiltaket vil ha noen åpenbare fordeler for verneformålet. I tillegg ***uttaler de at tilretteleggingstiltak som vist til i søknaden muligens kan komme i konflikt med formålet med vernet****, samt retningslinjene i forvaltningsplanen.*

Miljødirektoratets vurdering

I tillegg vil vi bemerke at sikringsordningen særlig retter seg mot areal som blir eller vil bli intensivt brukt, og som bør tilrettelegges for friluftslivsformål. ***Ettersom høy grad av tilrettelegging for friluftsliv kan ha negativ effekt på verneformål og verneverdier, er vi generelt tilbakeholdne med å sikre deler av verneområder til statlige friluftslivsområder****. For at sikringsordningen skal kunne nyttes i et verneområde må det foreligge intensiv bruk av arealet,* ***åpenbare fordeler for verneformålet*** *at området blir et statlig sikret friluftslivsområde og en klar anbefaling fra vernemyndigheten om sikring. I denne konkrete saken foreligger ingen av disse forutsetningene.»*

Hjemmelsgrunnlag

- Forskrift om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde, Kristiansand, Søgne og Mandal kommuner, Vest-Agder, fastsatt ved Kronprinsreg.res. 29. april 2005 (verneforskriften).
- Lov om forvaltning av naturens mangfold av 19.06.2009 (naturmangfoldloven/nml.).
- Forvaltningsplan for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde, godkjent i oktober 2010 (forvaltningsplanen).

Verneforskriften

Formålet med vernet fremgår av verneforskriften § 2, som lyder: «Formålet med Oksøy Ryvingen landskapsvernområde er å ta vare på et sammenhengende og egenartet skjærgårdslandskap lite preget av tekniske inngrep, og som er representativt for sørlandskysten. Dette skjærgårdslandskapet karakteriseres av en sjøoverflate som brytes opp av mange lave, avslepne øyer, holmer og skjær, med tilhørende naturtyper, flora, fauna, kulturminner og kulturlandskap, herunder kystlynghei og de karakteristiske uthavnene.

Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging».

«Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter», og innenfor området er det, med unntak av tiltak nevnt i verneforskriften § 3 punkt 1.2, forbud mot inngrep som bl.a. «graving, påfylling av masse, bryting av stein, drenering og annen form for tørrlegging, bakkeplanering», jf. verneforskriften § 3 punkt 1.1.

I henhold til verneforskriften § 3 pkt. 1.2 bokstav j., er ikke vernebestemmelsene ikke til hinder for «vedlikehold av merkede stier, skilt, bruer og løyper i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.».

I henhold til verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav i), kan forvaltningsmyndigheten etter søknad, gi tillatelse til «Skånsom tilrettelegging for friluftsliv i samsvar med forvaltningsplan».

Det finnes ingen spesifisert dispensasjonshjemmel til private tiltak slik som her omsøkt i verneforskriften på gnr/bnr 1/138 (og 1/203). Søknaden må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen naturmangfoldloven (nml.) § 48. Nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Verneforskriften må ikke uthules gjennom omfattende dispensasjonspraksis. Vilkåret om at tiltaket ikke strider mot formålet med vernet, eller legger grunnlaget for en utvikling som på sikt kan skade verneinteressene, innebærer at det skal vurderes om tiltaket strider med de overordnede målsettinger for verneområdet eller mot verneformålet samlet sett. Tiltak som er i strid med verneverdiene vil med få unntak også være i strid med verneformålet. Det skal vektlegges at verneformålet ikke skal svekkes ved en bit- for-bit forvaltning, og at tiltak som i seg selv ikke har negativ verdi kan generere annen uheldig virksomhet. Konsekvensene av en dispensasjon, for eksempel om andre kan tenkes å søke dispensasjon på samme grunnlag, skal vektlegges.

Naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7, skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og vurderingen skal fremgå av beslutningen.

Forvaltningsplanen

I forvaltningsplanen kapittel 4.2 , er det angitt retningslinjer for friluftsliv innenfor verneområdet.

Målsetting:

Besøkende skal føle seg velkommen til Oksøy- Ryvingen landskapsvernområde. Området skal være godt tilrettelagt for et naturvennlig friluftsliv innen rammen av vern. Det er derfor behov for informasjonstiltak, samt tilretteleggingstiltak.

Noen hovedkriterier for skånsom tilrettelegging er:

• Ta utgangspunkt i gamle ferdselsveier og jordbruksveier ved planlegging av nett for stier og turveier.

• Legg turveier utenom sårbare vegetasjonstyper og viktige viltbiotoper

• Turstier legges på en slik måte at de glir inn i landskapet på en god måte uten for store inngrep.

• En sti kan med fordel legges i en enkel bro over ei fuktig eng i stedet for at enga dreneres ut.

Presset på skjærgården vil øke i framtida som følge av turisme og friluftsliv på land og til sjøs. For ikke å skade naturkvalitetene og verneverdiene i landskapsvernområdet, skal all ferdsel skje hensynsfullt og varsomt. Skader på natur og kulturmiljøet skal unngås. I områder hvor ferdselen kan komme i konflikt til landbruksinteresser skal dette tas hensyn til. Dyrelivet og beitedyr skal ikke forstyrres og en skal ikke være til ulempe for andre.

Universell tilrettelegging:

Det er et mål at flest mulig skal ha en mulighet til oppleve kvalitetene i Oksøy- Ryvingen landskapsvernområde. Enkelte tilretteleggingstiltak med universell utforming er derfor nødvendig. Disse tiltakene vil som regel kreve noe større anlegg som kan komme i konflikt med formålet med vernet. Tiltakene må derfor søkes om til forvaltningsmyndigheten. Dette er også tiltak som krever dispensasjonen etter plan og bygningsloven. Tiltakene bør legges til utvalgte områder innenfor den enkelte kommune hvor forholdene ligger til rette for det og hvor graden av øvrig tilrettelegging allerede er høy.

Vurdering

Et av hovedmålene med etablering av landskapsvernområdet er å hindre videre utbygging i området. Verneforskriften gir likevel en generell tillatelse til vanlig vedlikehold av blant annet stier som eksisterer på vernetidspunktet. Verneforskriften gir også en åpning for forvaltningsmyndighetene til å tillate enkelte former for utbyggingstiltak, som blant annet skånsom tilrettelegging for friluftsliv i samsvar med forvaltningsplan, jf. verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav i.

Offentlig beslutningstaking som berører naturmangfoldet, skal bygge på et vitenskapelig kunnskapsgrunnlag så langt dette er rimelig, jf. naturmangfoldloven § 8. Verneområdeforvalter mener at det foreliggende kunnskapsgrunnlaget gir tilstrekkelig informasjon om tiltakets konsekvenser for naturmiljøet i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde til at det kan fattes vedtak i saken. Det legges her vekt på opplysninger som kommer frem i Naturbase, forvaltningsplan, informasjon i forbindelse med forarbeidet til vernet, samt informasjon i forbindelse med utarbeidelse av ny forvaltningsplan for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde.

«Føre-var-prinsippet» etter nml. § 9 har liten relevans i saken. I forbindelse med søknaden må man vurdere den effekten tiltaket kan ha på verneverdiene i landskapsvernområde, jf. nml. § 10 om «økosystemtilnærming og samlet belastning». Formålet med Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er blant annet å ta vare på et sammenhengende og egenartet skjærgårdslandskap lite preget av tekniske inngrep. Selv om en enkeltstående tillatelse ikke vil være i strid med verneformålet eller påvirke verneverdiene på stedet, må det alltid vurderes om en tillatelse kan skape presedens for tilsvarende søknader i fremtiden, og således bidra til en gradvis forringelse av verneverdiene i området.

Tiltaket som er omsøkt om utbedring av adkomst over mot Skyllevigholmen er i hovedsak et tiltak av privat karakter, selv om også allemennheten kan benytte seg av en oppgradert gangbane ut til området ved Skyllevigholmen. Området brukes allerede en god del i dag, også utmarka ved Skyllevigholmen. Det er helt fin adkomst i dag ut til Skyllevigholmen. Den er imidlertid ikke universelt utformet slik som tiltakshaver ønsker for at rullestolbrukere kan benytte adkomsten. Isolert sett er det selvsagt forståelig. Imidlertid er området vernet for videre utbygging og private tiltak har en vært svært restriktiv med, også i statlig sikra friluftsområder. På Sandøy i Lindesnes kommune er det i det statlig sikra friluftsområde sagt nei til en universelt utformet gangbane nettopp av hensyn til landskapsvernet og faren for presedens.

Det finnes ingen spesifisert lovhjemmel for å kunne behandle slike saker av privat karakter. Det er et tydelig signal om at slike tiltak, skal primært ikke godkjennes av hensyn til formålet med vernet. Tiltakene som omsøkes vurderes til å være i strid med føringene i forvaltningsplan for universell tilrettelegging. Det vektlegges her at området på gnr/bnr 1/138 er ikke i et område med høy grad av tilrettelegging.

Selv om en enkeltstående tillatelse ikke vil være i strid med verneformålet eller påvirke verneverdiene på stedet, må det alltid vurderes om en tillatelse kan skape presedens for tilsvarende søknader i fremtiden, og således bidra til en gradvis forringelse av verneverdiene og verneformålet på sikt. I verneområdet er det ifølge forvaltningsplanen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde 62 fritidsboliger. En tillatelse med utbedring av gangbanen vil i seg selv ikke påvirke verneverdiene og verneformålet nevneverdig. Men en eventuell tillatelse og utvidelse av slike private tiltak, uten at det foreligger særskilte grunner kan være uheldig for landskapets og økosystemets samlede belastning over tid ved eventuelle lignende søknader i fremtiden og føre til en «bit for-bit»-utbygging i verneområdet.

Konklusjon

Ut fra vurderingen over, finner verneområdeforvalter at det anbefales å gi avslag på søknad om å utbedre gangbane ved Skyllevigholmen som omsøkt etter § 3 punkt 1.3 bokstav i) i verneforskriften for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde og naturmangfoldsloven § 48.

Klage

Dette vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd, jf. § 2 tredje ledd. Klagefristen er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part, ev. fra den dag vedtaket første gang ble kunngjort, jf. forvaltningsloven § 29 første ledd. En eventuell erklæring om klage skal fremsettes for verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder, og være undertegnet samt nevne det vedtak det klages over og den endring som ønskes, jf. forvaltningsloven § 32. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Med visse unntak har partene rett til å se sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven §§ 18 og 19.

Til Kristiansand kommune / Agder fylkeskommune,
v/ Trond Johansson / Bård Andreas Lassen

Kopi til Ronny Skansen/Vernestyret

Kristiansand 19.05.26

1. Innledning – begjæring om omgjøring/ny vurdering

Det vises til Agder fylkeskommunes brev datert 28.11.2025 vedrørende søknad om rettighet til etablering av gangbrygge i Skylleviga og Stangefjell statlig sikra friluftsområde (FS00000849). Det vises videre til møte med fylkeskommunen, parkvesenet og tiltakshaver på fylkeshuset fredag 27. mars 2026, hvor det var enighet om prinsippene som er lagt til grunn for dette tiltaket.

Vi ønsker med dette å be om at saken **tas opp til ny vurdering**. Bakgrunnen er at saken har pågått over svært lang tid, og underveis har det kommet nye krav og føringer som har gjort prosessen uforutsigbar. Vi ønsker nå å komme frem til en løsning som:

- **ivaretar friluftsformålet** for det statlig sikrede området,
- er **landskaps- og naturvennlig**,
- ikke medfører privatisering av strandsonen, og
- samtidig sørger for en **tryggere og mer robust passasje** i et område som allerede i dag benyttes til ferdsel.
- I minst mulig grad endrer uttrykket og funksjonen for den eksisterende gangbanen.

Vi legger derfor til grunn at løsningen må ta utgangspunkt i et tiltak som utelukkende kan betegnes som **utbedring av eksisterende gangpassasje**, fremfor etablering av nytt og omfattende bryggeanlegg. Denne passasjen planlegges i samme trasè som eksisterende, med tilsvarende bredde og høyde, men med et mer robust og hensiktsmessig gang-område ved bruk av store solide heller.

Det omsøkte tiltaket gjør gangbanen slitesterk og plan slik at den blir enkel å passere for alle, samtidig som den ligger innenfor fotavtrykket til den eksisterende. Til venstre ser vi situasjonsplan av omsøkt gangbane.

Den hellelagte gangbanen vil være 120 cm. bred, uten sidekanter. Den skal ha dekke av steinheller som legges ned mellom eksisterende rullesteiner slik at sidene blir dekket av de samme rullesteinene som i dag utgjør gangbanen. Dette vil gi en solid og varig konstruksjon som samtidig blir estetisk og funksjonelt i tråd med uttrykket som har vært her i over 100 år. Det legges opp til tre gjennomstrømningsrør på 40 cm innvendig åpning. Det er i dag tre slike rør og dette fungerer utmerket. Det skal ikke anlegges rekkverk, da høyden til ganglaget/toppdekket over vannet kun blir 60 cm over normalvannstand (I henhold til normalnull NN2000, det vil si nullreferansepunktet på norske landkart).

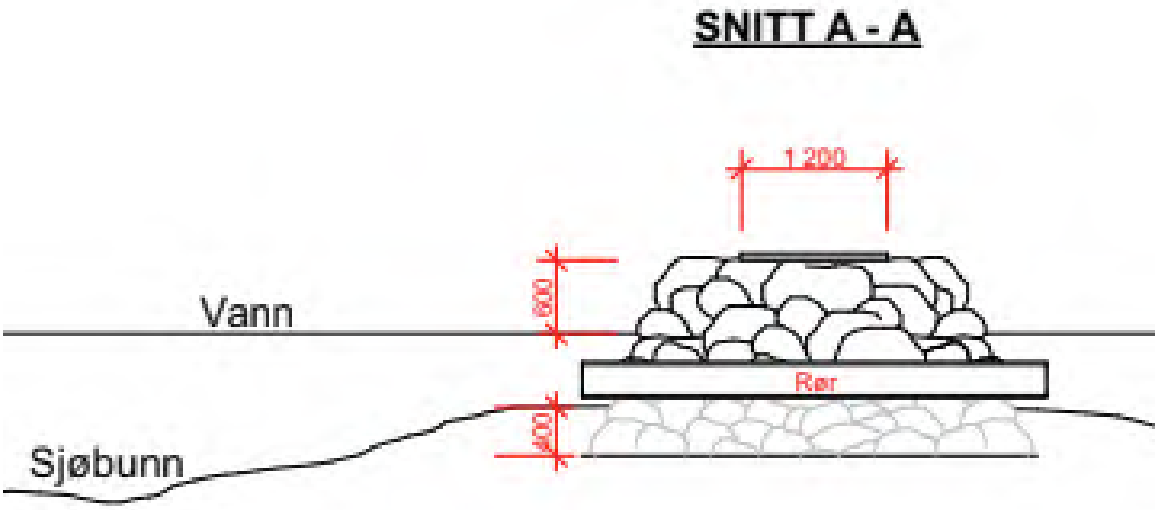

Forskrift om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde, Kristiansand, Søgne og Mandal kommuner, Vest-Agder (Forskrift) §1-1 begrenser sterkt hva man kan gjøre av endringer i landskapet og gir forvaltningsmyndigheten rett til å avgjøre tvilstilfeller om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig. I Forskriftene §1-2 står det videre:

> 1-2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:
> a. Vedlikehold av bygninger, brygger, veier (vår understreking), vannkummer, vannledninger, sjømerker, lykter, grøfteløp og andre eksisterende anlegg.

Den eksisterende gangbanen må sies å være en del av landskapets karakter. En oppgradert gangbane vil ikke endre dettes karakter vesentlig, og således innfri intensjonene i forskriften.

I forvaltningsplanen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde legges det til rette for at omsøkte tiltak kan gjennomføres. Under ser vi et utdrag av planen:

> Gamle ferdselsveier vedlikeholdes der det er viktig for ferdsel og friluftsliv. Større reparasjoner skal meldes forvaltningsmyndigheten i god tid på forhånd. Oppgradering

> kan kun skje etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. (Forvaltningsplan for Oksøy-Ryvingen Landskapsvernområde, side 47)

Omsøkte tiltak kan muligens ansees som «større reparasjoner» og det søkes derfor tillatelse fra fylkeskommunen og forvaltningsmyndigheten i forkant av byggesøknaden til Kristiansand kommune.

2. Tiltaket justeres i tråd med avslaget – gangbrygge tas ut

Vi tar fylkeskommunens merknader til etterretning, spesielt vurderingene om at en gangbrygge på om lag 50 meter med tredekke og betongforankring vil fremstå som et **stort og omfattende inngrep**, og at tiltaket ikke vurderes å være i tråd med prinsippene om naturvennlig tilrettelegging i statlig sikra friluftsområder.

Vi foreslår derfor å **trekke den omsøkte gangbrygga slik den foreligger**, og isteden fremme/understøtte en løsning som følger fylkeskommunens eget forslag:

«Som et alternativ bør det vurderes en enkel og skånsom utjevning av toppdekket på eksisterende steinfylling (f.eks. med egnet stein).»

3. Nytt tiltak: skånsom utbedring av eksisterende steinfylling (gangbane)

Det omsøkes nå i realiteten om en **utbedring av eksisterende, historisk etablert ferdselspassasje**, hvor hovedgrepet er:

- stabilisering av løse steiner,
- etablering av jevnt, solid toppdekke av steinheller,
- sikring mot erosjon der det er nødvendig.

Det presiseres at tiltaket skal utføres **uten etablering av ny bryggekonstruksjon** i tre, uten å etablere ny trasè og uten endring av landskapsbildet.

4. Allmennhetens bruk – tiltaket forbedrer og bevarer friluftsverdier

Fylkeskommunen beskriver at dagens steinfylling i tillegg til adkomst til fritidsbolig også har betydning for allmennheten og bl.a. benyttes til krabbefiske.

Det er nettopp derfor det er viktig at løsningen:

- **bevarer steinfyllingens funksjon** og opplevelsesverdi,
- Sikrer tilstrekkelig vanngjennomstrømning
- gjør passasjen tryggere for ferdsel,
- hindrer videre forringelse/erosjon over tid,
- reduserer behovet for framtidige større inngrep og begrenser vedlikeholdsbehovet.

En skånsom utbedring som her foreslått vil etter vårt syn være et tiltak som både er i tråd med friluftsformålet og som vil **styrke allmennhetens bruk** ved at passasjen blir mer stabil og mindre risikofylt.

5. Eiendomsforhold/tinglysing – avklares før behandling

Fylkeskommunen påpeker uklarheter ved avtale/tinglysing, spesielt knyttet til berørte eiendommer og at gnr. 1 bnr. 203 også vil bli berørt.

Vi tar dette poenget til etterretning. For den reviderte løsningen (utbedring av eksisterende steinfylling) ber vi om at kommunen avklarer:

- hvilke eiendommer tiltaket berører,
- hvilke rettigheter/ansvar som gjelder,
- og om tiltaket kan behandles som et tiltak innenfor eksisterende ferdselsstruktur uten nye privatrettslige bindinger.

6. Oppsummering og anmodning

På bakgrunn av overnevnte ber vi om at kommunen/fylkeskommunen:

1. legger til grunn at tidligere avslått tiltak (gangbrygge) er trukket/revidert,
2. vurderer revidert tiltak som **utbedring av eksisterende gangpassasje på steinfylling**,og med gangdekke av steinheller
3. åpner for at tiltaket kan gjennomføres som et **skånsomt og naturtilpasset tilretteleggingstiltak** i tråd med forvaltningsprinsippene for statlig sikra friluftslivsområder.

Prosessen nå er at kommunen og fylkeskommunen bekrefter at omsøkte tiltak er akseptabelt, slik at forslaget kan videresendes vernestyret, ved daglig leder. Deretter vil vi formelt søke om godkjenning på vanlig måte for tiltaket.

Vi ber derfor med dette om tilslutning til tiltaket fra kommunen og fra fylkeskommunen i henhold til det som ble diskutert i møtet den 27. mars. Det må vurderes om avtalen med kommunen må revideres.

Rådgiver, Jon Døviken, tlf 90 72 47 58 eller e-post jon.doviken@

gmail.com, kan kontaktes ved spørsmål.

Mvh.

Jon Døviken, på vegne av tiltakshaverne,

Gunnar, Terje og Edvard Vikeså

Vedlegg:

Situasjonsplan 2 formater
Snitt-tegning

Avsender:
Agder fylkeskommune
Postboks 788 Stoa
4809 Arendal

WSP NORGE AS AVD KRISTIANSAND
Postboks 185
0152 OSLO

13521

13521 - 1/3 -

046333

Vedr. 25-33448-4 - Tillatelse til utbedring av gangbane til Skylleviqholmen i Skyllevika og Stangefjell statlig sikra friluftslivsområde

På de neste sidene følger et brev fra Agder fylkeskommune som du må lese.

046334

AGDER
fylkeskommune

WSP NORGE AS AVD KRISTIANSAND
Postboks 185
0152 OSLO

Dato: 30.06.2026
Vår ref: 25/33448-4
Deres ref:
Saksbeh.: Bård Andreas Lassen

Jon Døviken

13521 - 2/3 -

046335

Tillatelse til utbedring av gangbane til Skyllevigholmen i Skyllevika og Stangefjell statlig sikra friluftslivsområde

Vi viser til revidert søknad om tillatelse til etablering av gangbane i Skyllevika og Stangefjell statlig sikra friluftslivsområde. Gangbanen er et privat initiativ for å utbedre adkomsten til privat fritidsbolig på Skyllevigholmen (gnr. 1, bnr. 118).

I brev av 28.11.2026 avslo vi søknad om fjerning av dagens molo, og etablering av en gangbrygge i tre. Begrunnelsen var som følger: «*Privat gangbrygge er ikke i tråd med friluftsformålet for sikra områder. Brygga får negative konsekvenser for landskap-, natur og friluftsinteresser på stedet. Vi godkjenner ikke etablering av gangbrygge som omsøkt. Som et alternativ bør det vurderes en enkel og skånsom utjevning av toppdekket på eksisterende steinfylling (f.eks. med egnet stein).*»

Søker har sendt inn en revidert søknad som tar utgangspunkt i føringene nevnt over, samt fra dialog med kommunen og fylkeskommunen i møte 27. mars 2026. I søknaden foreslås en gangbane med 1,20 meters bredde på toppen av eksisterende steinfylling/molo. Topplag vil være steinheller som legges ned mellom eksisterende stein slik at sidene blir dekket av de samme rullesteinene som i dag utgjør gangbanen (se skisser nedenfor).

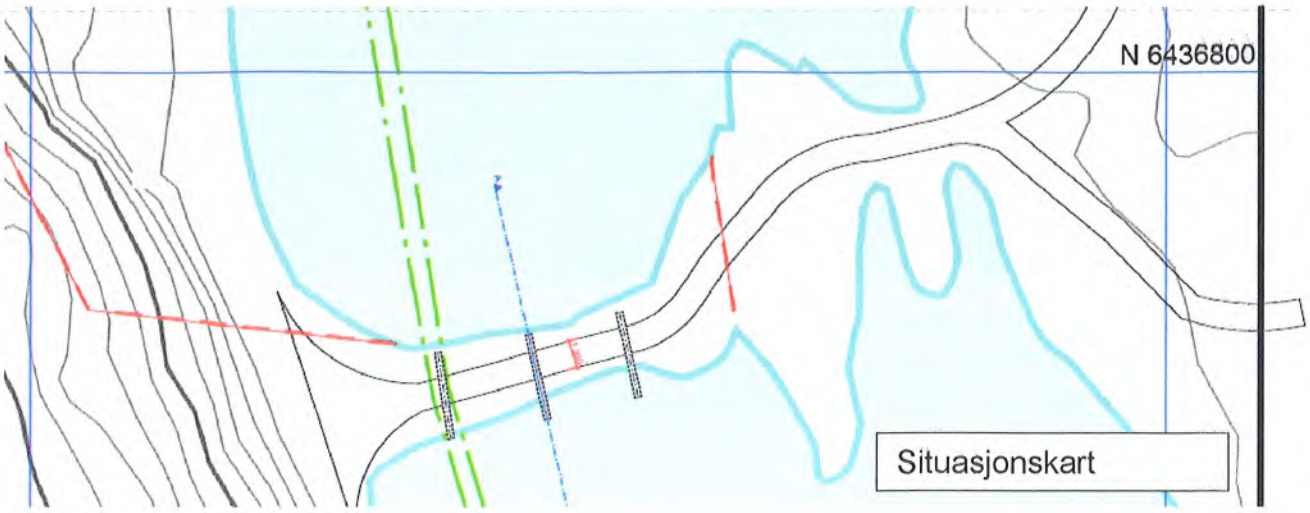

Besøksadresse:
Tordenskjolds gate 25 4612
KRISTIANSAND S
Postadresse:
Postboks 788 Stoa, 4809 Arendal

Telefon:
+47 38 05 00 00

E-post:
postmottak@agderfk.no

Org.nr.:
921 707 134

Nettsted:
www.agderfk.no

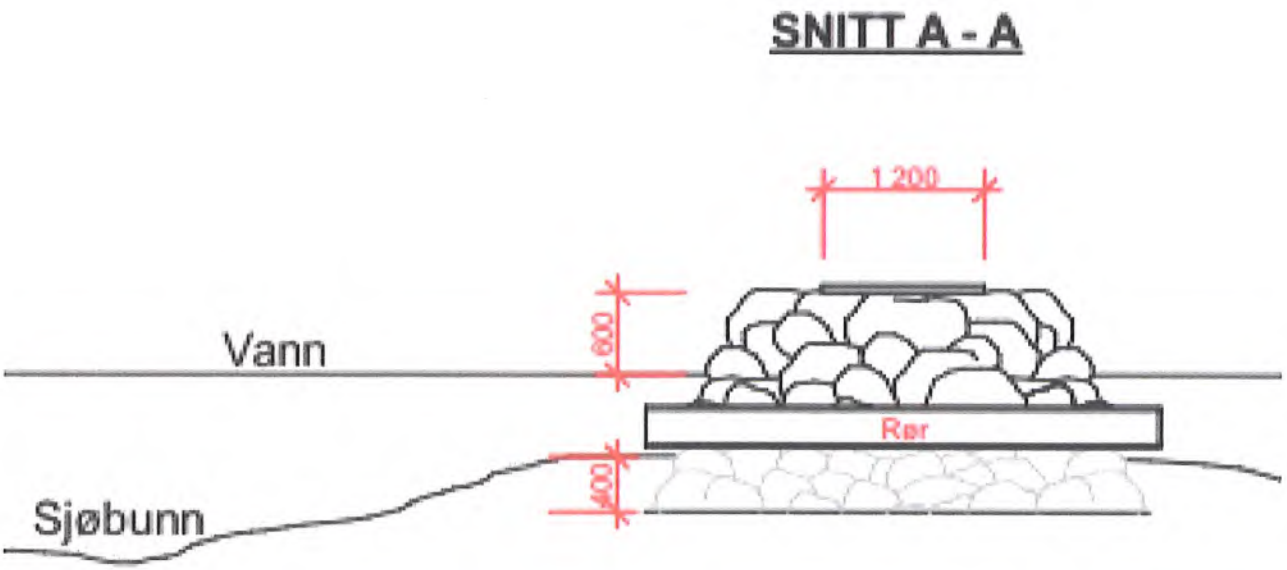

Fylkeskommunens rolle er å ivareta statens interesser som rettighetshaver for det statlig sikra friluftslivsområdet (jf. Forskrift om fylkeskommunenes oppgaver på friluftslivsområdet). Kommunen er drift- og tilsynsmyndighet og grunneier.

Vår vurdering:
Den omsøkte gangbanen vil etter vår vurdering være en tilpasning og justering av eksisterende gangpassasje på stedet. Med unntak av det foreslåtte topplaget med heller, vil steinfyllingen i stor grad bli som i dag. Dagens fylling er ca. 250 cm bred med 60 cm høyde over normalvannstand. Vi kan ikke se at tiltaket vil medføre større negative konsekvenser for

landskap- og naturinteressene på stedet. Fra søkers side, er formålet med gangbanen primært å oppnå en bedre og enklere adkomst til sin fritidsbolig. Med den omsøkte oppgraderingen, er det etter vår vurdering en risiko for at gangbanen vil kunne fremstå som et privat tiltak som kan skape usikkerhet rundt allmennhetens ferdselsmuligheter. I et statlig sikret friluftsområde vil en slik effekt være uheldig og ikke i tråd med friluftsformålet. For å forebygge dette, mener vi det er nødvendig med tydelig skilting av allmennhetens ferdselsmuligheter over gangbanen til Skyllevigholmen. Vi mener også at kommunen bør sørge for at allmenheten får et reelt friluftslivstilbud på holmen. F.eks. gjennom skilting av tursti over eller rundt holmen. I avtalen med grunneier bør kommunen sikre seg rett til merking av tursti og at nærmere angitt areal på Skyllevigholmen skal kunne sikres for allmennhetens friluftsliv gjennom evigvarende servituttavtale. Dette vil øke allmennhetens nytte av gangbanen. Vi minner uansett om at allmennheten gjennom friluftsloven har rett til ferdsel og opphold på Skyllevigholmen. En slik rettighet trenger ikke å formaliseres nærmere gjennom avtale.

Ifølge naturbase er det ikke registrert truede arter, utvalgte naturtyper eller annet viktig naturmangfold på stedet. Siden de omsøkte tiltakene i hovedsak innebærer en justering av en eksisterende molo, vil det ikke være nevneverdig risiko for skade på naturmangfold. Vi gjør derfor ingen nærmere vurderinger etter naturmangfoldloven § 8-12.

13521 - 3/3 -

046337

Tillatelse:
På vegne av statens som rettighetshaver, godkjenner Agder fylkeskommune at det kan etableres en 1,20 meter bred gangbane med steinheller på eksisterende steinfylling/molo i det statlig sikra friluftslivsområdet ved Skyllevika (gnr. 1/203). Tillatelsen gis med følgende vilkår:

- Kommunen har det formelle drifts- og tilsynsansvaret for gangbanen som ligger i statlig sikret friluftslivsområde. Kommunen kan likevel inngå avtale med private om faktisk vedlikehold.
- Det skal skiltes tydelig at gangbanen er en ferdselsåre som er åpen for allmennheten.
- Det kan ikke etableres ny fylling på svaberget i sundet.

Vi ber kommunen vurdere om det ut fra hensyn til brukere av området, bør settes begrensninger for når tiltakene kan gjennomføres.

Vi minner om at denne tillatelsen kun er en privatrettslig aksept som rettighetshaver i det statlig sikra friluftslivsområdet. Søker må fremdeles innhente tillatelse fra kommunen som grunneier og etter relevant lovverk, f.eks. plan- og bygningsloven, verneforskriften, kulturminneloven osv. Aksepten og vurderingene gjelder kun for det statlig sikra friluftslivsområdet, og ikke for øvrige tiltak på andre tilgrensende eiendommer.

Med hilsen

Ingvild Nina Skjong
Avdelingsleder
Avdeling for samfunn, plan og miljø

Bård Andreas Lassen
Rådgiver
Avdeling for samfunn, plan og miljø

Brevet er godkjent elektronisk.

Mottakere: KRISTIANSAND KOMMUNE v/ Trond Johanson
WSP NORGE AS AVD KRISTIANSAND v/ Jon Døviken

Kopi til: Skansen, Ronny
MILJØDIREKTORATET

046338

Mail fra Trond Johanson, Kristiansand kommune

Fra: Trond Johanson <Trond.Johanson@kristiansand.kommune.no>
Sendt: fredag, august 21, 2026 12:09
Til: jon.doviken@wsp.no <jon.doviken@wsp.no>
Kopi: Lassen, Bård Andreas <bard.andreas.lassen@agderfk.no>; Skansen, Ronny <ronny.skansen@statsforvalteren.no>
Emne: 2025001132-26 - Revidert forslag til utbedring av gangbane, Skyllevigholmen, Flekkerøya

Viser til revidert forslag til løsning.

Vi kan akseptere denne løsningen, selv om vi primært ønsket gangbanen som på Åros.

Vi må ha en utsjekk av avtalen vi har inngått om den må justeres slik at ny løsning omtales og at alle berørte eiendommer fanges opp, jf fylkeskommunens innspill.

For vår del kan vi anbefale at dere søker om tillatelse til verneområdestyret. Dersom dere får positivt vedtak derfra, anbefaler vi at dere kontakter Plan- og bygg for å avklare prosessen videre.

Som grunneiere av berørt eiendom vil vi stille vilkår om at inngåtte avtale revideres slik at den fanger opp evt. endret løsning i forhold til tidligere inngåtte avtale.

Mvh

Trond Johanson

Naturforvalter/Rådgiver | By- og stedsutvikling

Parkvesenet

Landbruk og friluftsliv

Mobil.: (+47) 91 55 28 35| Sentralbord (+47) 38 07 50 00

E-post: trond.johanson@kristiansand.kommune.no

Besøksadresse: Rådhuskvartalet, Rådhusgata18.

Fra: Døviken, Jon[Jon.Doviken@wsp.com]
Sendt: 28.08.2026 09:15:53
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Kopi: Gunnar Vikeså[gunnar.vikesa@norengros.no];Skansen, Ronny[ronny.skansen@statsforvalteren.no];
Tittel: Skyllevigholmen på Flekkerøya

Hei Ronny,

Takk for hyggelig samtale om Skyllevigholmen på tirsdag.

Som avtalt oversender jeg dokumentene som gjelder for den nye og, av Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune, aksepterte løsningen for rehabilitert gangbane ut til holmen. Dette for at saken kommer inn formelt riktig hos dere.

Planen vår er at vi avklarer dette med vernestyret, før vi sender normal byggesøknad til kommunen. Vi oppfatter at denne fremgangsmåten er i henhold til regler om tiltak i verneområdet

Vi håper dere får anledning til å behandle saken i styremøtet i slutten av september. Det er fint om du informerer oss om fremdriften.

Bare ta kontakt hvis du lurer på noe.

Takk skal du ha.

Jon Døviken
Prosjektleder
T +4790724758
M +4790724758

WSP
Fjellgata 6
4612 Kristiansand
Norway

wsp.com

NOTICE: This communication and any attachments ("this message") may contain information which is privileged, confidential, proprietary or otherwise subject to restricted disclosure under applicable law. This message is for the sole use of the intended recipient(s). Any unauthorized use, disclosure, viewing, copying, alteration, dissemination or distribution of, or reliance on, this message is strictly prohibited. If you have received this message in error, or you are not an authorized or intended recipient, please notify the sender immediately by replying to this message, delete this message and all copies from your e-mail system and destroy any printed copies.

Fra: Jon Døviken[jon.doviken@gmail.com]
Sendt: 16.09.2026 22:53:30
Til: Skansen, Ronny[ronny.skansen@statsforvalteren.no]
Tittel: Skylleviglholmen, gangbane

Hei Ronny,

Som avtalt i vår telefonsamtale på mandag kommer en detaljering av gangbanen for landingen på holmen.

Vi mener at løsningen som gir minst miljøavtrykk og inngrep generelt for gangbanen er å bygge de elementene som er på selve holmen i tre som er forankret i fjellet/bakken. Det vil da kun være støpte, forankrede punkter som bærer gangbanens dekke.

Selve dekket ønsker vi med tverrstilte bord av 6 tommers bredde. Det skal ikke være rekkverk eller skjørt. På siden monteres et dekkbord for å skjule bærelaget. Dekket planlegges i 120 cm bredde og forøvrig som på tegningen.

Det blir altså steiner med solide steinheller over sundet og trevirke på land på Skylleviglholmen.

Jeg håper dette er en god nok beskrivelse av den delen av gangbanen.

Det er fint om du gir meg beskjed om du trenger noe mer informasjon.

Takk skal du ha.

Vennlig hilsen/Best regards,
Jon Døviken
Daglig leder, Jon AS
Tlf.: 90 72 47 58
E-post: jon.doviken@gmail.com

Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2022/6078-12 **Saksbehandler:** Ronny Skansen **Dato:** 21.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret ORF	29/26	28.09.2026

Flekkefjord landskapsvernområde - skjøtselsplan for Fidsel - Hege og Øyvind Andersen

Innstilling fra forvalter

På bakgrunn av tilbakemeldingene fra Ecofact AS på nylige kartlegginger av naturtyper (NIN) på eiendom gnr/bnr 45/5, er det ikke grunnlag for å utarbeide en skjøtselsplan for dette området.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1. **Saksframlegg med vedtak 11/26 den 23.03.26**
2. **Merknader og kommentarer - gjennomgang av skjøtselsplan - Flekkefjord landskapsvernområde - skjøtselsplan for Fidsel – Hege og Øyvind Andersen**
3. **Brev fra Verneområdeforvalter 2026**
4. **FKs advokats vurdering 2025**
5. **Presentasjon av skjøtselsplan 2022**
6. **Skjøtselsplan – Fidsel – Altiskog**
7. **Statsforvalters vedtak 2022**
8. **Tilbakemelding på skjøtselsplan 2026 – Hege og Øyvind Andersen**

Saksopplysninger

I styresak 11/26 den 23.03.26 ble det fremlagt en skjøtselsplan for Fidsel fra 2020. Følgende står i saksprotokollen:

«Innstilling fra forvalter
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder forkaster skjøtselsplanen for Fidsel på bakgrunn av den har faglige mangler og er generelt utdatert. Vernområdestyret forholder seg sitt vedtak datert 23.10.23. Verneområdestyret ønsker ikke å inngå noen skjøtselsavtale med grunneierne på Fidsel på nåværende tidspunkt. Prosjekter

med uttak av fremmed treslag i verneområdet på denne eiendommen, skal gjennomføres før en vurderer eventuelt annen skjøtsel.

Behandling
Behandlet under styremøte den 23. mars 2026. Forslag fra Hannah Teigland: Saken utsettes. Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder legger til grunn skjøtselsplanen for Fidsel utarbeidet av Altiskog AS i 2022, samt innspill fra grunneiere. Verneområdestyret ber forvalter om å innarbeide innspill fra grunneiere i skjøtselsplanen før saken tas til behandling. Forslaget ble enstemmig vedtatt.
Vedtak
Saken utsettes.»

I styresak 22/26 den 01.06.26 ble følgende forslag protokollført: «*Forslag fra Arne Fodnestøl om å vurdere å lage en ny skjøtselsplan for Fidsel, ettersom en ikke har anledning å redigere i en ferdigstilt skjøtselsplan. Det fremmes en styresak til septembermøte.»*

I løpet av sommeren/tidlig høst har Ecofact utført naturtypekartlegging (NIN) på eiendommen til disse grunneierne. Det ble og nevnt i saksfremlegget 11/26. Nå er selve kartleggingen gjennomført og verneområdeforvalter har bedt om de foreløpige svarene for det arealet som ligger innenfor Flekkefjord landskapsvernområde på gnr/bnr 45/5.

Mail 10. september fra verneområdeforvalter til Ecofact AS:

«Vi har forstått at dere har hatt et oppdrag med å kartlegge en del areal i våre områder (Flekkefjord LVO) i forhold til naturtyper (NIN).
Vi forstår at disse vil bli lagt inn i naturbasen etter hvert når de er kvalitetssikra. Imidlertid ber vi om dere kan si noe om på nåværende tidspunkt om resultatene på eiendom gnr/bnr. 45/5 for den delen som ligger innenfor Flekkefjord landskapsvernområde (ca. 300 daa). Både i forhold naturtype og tilstand/kvalitet/verdi.»

Følgende tilbakemelding er gitt fra Ecofact i mail datert 13.09.26:

«Som avtalt sender jeg en kort oversikt over kartlagt areal innen verneområdet ved Fidsel. Det er utelukkende kartlagt kystlynghei (EN) i ulike gjenvekstsfaser. Dominerende areal består av kystlynghei av dårlig kvalitet, med spredte områder med hei av svært lav kvalitet. Dette er området med relativt tett oppslag av trær, til mer spredt innslag av trær i områder i tidlig gjenvekst. Mindre områder med det som er vurdert som inntakt lynghei finnes også, men inngår som en del av et større naturtypeområde.

I videre skjøtselsplanarbeid anbefales det å bruke tid på hei som er intakt og/eller i brakkleggingsfase, til dels tidlig gjenvekstfase. Områder av svært lav kvalitet er i en sen gjenvekstsuksesjon, og er i en overgangsfase mot skogsmark. Dette er tidkrevende områder å restaurere, noe som vil medføre høye kostnader. Her er det viktigere å prioritere de store områdene som er i en mindre fremskredet gjenvekst, da dette vil være mindre kostbart, samt tilbakeføre områder til en god tilstand raskere.»

Vurdering

Verneområdeforvalter har i styresak 11/26 den 23.03.26 redegjort for en del av bakgrunnen for forrige skjøtselsplan som ble utarbeidet og hva som bør ligge til grunn for utarbeidelse av en skjøtselsplan. Blant annet hvis det blir avdekket naturtyper/arter med stor verdi, kan en vurdere om en skal utarbeide skjøtselsplan. Tilbakemeldingene fra Ecofact AS er at i dette

området er det primært registrert kystlynghei i ulike gjenvekstfaser. Dominerende areal består av kystlynghei av dårlig kvalitet, med spredte områder med hei av svært lav kvalitet. Dette er området med relativt tett oppslag av trær, til mer spredt innslag av trær i områder i tidlig gjenvekst. Det finnes riktignok mindre områder med inntakt kystlynghei.

Anbefalingene fra Ecofact er: *I videre skjøtselsplanarbeid anbefales det å bruke tid på hei som er intakt og/eller i brakkleggingsfase, til dels tidlig gjenvekstfase. Områder av svært lav kvalitet er i en sen gjenvekstsuksesjon, og er i en overgangsfase mot skogsmark. Dette er tidkrevende områder å restaurere, noe som vil medføre høye kostnader. Her er det viktigere å prioritere de store områdene som er i en mindre fremskredet gjenvekst, da dette vil være mindre kostbart, samt tilbakeføre områder til en god tilstand raskere.»*

Det er store arealer av kystlynghei og tidligere kystlynghei, og det vil derfor være viktig å prioritere for verneområdestyret de arealene som en kan utvikle en god naturtilstand på denne naturtypen.

Forutsetningene for å utarbeide en skjøtselsplan i dette området er i utgangspunktet ikke tilstede, da naturkvalitene sier at det ikke er fornuftig å prioritere dette området for skjøtsel. At området har dårlig kvalitet i forhold til en skjøtselsbetinga naturtype, betyr imidlertid ikke at området er lite verdt naturmessig. Det betyr bare at det har andre naturkvaliteter og en variasjon av ulike naturtyper er viktig i større sammenheng. Det er nettopp derfor at verneområdeforvalter har tidligere faglig anbefalt viktigheten av fremmedartsbekjempelse på denne eiendommen.

Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2022/6078-10 **Saksbehandler:** Ronny Skansen **Dato:** 16.03.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret ORF	11/26	23.03.2026

Flekkefjord landskapsvernområde - Skjøtselsplan for Fidsel - Hege og Øyvind Andersen

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder forkaster skjøtselsplanen for Fidsel på bakgrunn av den har faglige mangler og er generellt utdatert. Vernområdestyret forholder seg sitt vedtak datert 23.10.23. Verneområdestyret ønsker ikke å inngå noen skjøtselsavtale med grunneierne på Fidsel på nåværende tidspunkt. Prosjekter med uttak av fremmed treslag i verneområdet på denne eiendommen, skal gjennomføres før en vurderer eventuelt annen skjøtsel.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Verneområdestyret ORF - 23.03.2026

Behandling

Behandlet under styremøte den 23. mars 2026. Forslag fra Hannah Teigland: Saken utsettes. Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder legger til grunn skjøtselsplanen for Fidsel utarbeidet av Altiskog AS i 2022, samt innspill fra grunneiere. Verneområdestyret ber forvalter om å innarbeide innspill fra grunneiere i skjøtselsplanen før saken tas til behandling. Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken utsettes.

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1. **Merknader og kommentarer - gjennomgang av skjøtselsplan - Flekkefjord landskapsvernområde - skjøtselsplan for Fidsel – Hege og Øyvind Andersen**
2. **Brev fra Verneområdeforvalter 2026**
3. **FKs advokats vurdering 2025**
4. **Presentasjon av skjøtselsplan 2022**
5. **Skjøtselsplan – Fidsel – Altiskog AS**
6. **Statsforvalters vedtak 2022**
7. **Tilbakemelding på skjøtselsplan 2026 – Hege og Øyvind Andersen**

Saksopplysninger

Det ble av tidligere verneområdestyret/verneområdeforvalter bestilt en skjøtselsplan for området ved Fidsel. Planarbeidet ble bestilt i 2020, der Altiskog fikk oppdraget. Utkast til skjøtselsplan ble overlevert av Altiskog 23. juni 2022. Det er formidlet av Altiskog at planen ble overlevert uten nærmere dialog med verneområdeforvalter. Dette hadde sammenheng med lengre tids sykemelding hos verneområdeforvalter den gang.

Verneområdestyret ønsket at skjøtselsplan som er utarbeidet for Fidsel av Altiskog, skulle fremlegges til behandling av verneområdestyret etter dialogmøte 20.11.25.

Grunneierne har gitt en uttalelse i forbindelse med (se vedlegg) skjøtselsplanen og det sies blant annet følgende:

«Side 5
Fidsel er ikkje lenger et sentralt knutepunkt for ferdsel inn i FLO. Det vil si at Fidsel ikkje lenger er innfallsport. Evt. stiavtaler er oppsagt, det er nå ingen merka stier på Fidsel.

Side 9
Vi har nå utvidet med dyrkingsareal for grønnsaker for salg.
Inntektene fra gården er nå bærekraftige, i den forstand at disse nå ml.a. dekker gårdens utgifter. Vi utnytter nå, og vil utnytte utmarksbeitet i langt større grad.

Side 12
Etter hvert som våre arealer blir og har blitt ryddet og beitet, registrerer vi nå ytterligere kulturhistoriske verdier som bakkemurer, steingjerder, ryddingsrøyser, potetkjeller m.m.

Side 16
Vår gård på Fidsel har vært i slektens eie siden ca. 1620. Hege og Øyvind Andersen er 12. generasjon.
Vi fokuserer nå i liten eller ingen grad på turisme.

Side 17
Det er nå begrensede parkeringsmuligheter på Fidsel.
Det er nå ikkje tilrettelagt sti fra Fidsel. (vedlagt vedtak fra Statsforvalter)
Vi tillater ikkje at VORF eller andre på noen måte publiserer eller fremhever sti og ferdsel på vår eiendom uten vår samtykke.

Vi er ikkje kjent med, og har ikkje godkjent vurdering som leder til status «svært viktig friluftsområde (ID:FK00035946)» på vår eiendom.

Side18
Det er og av oss fokusert mye på viktigheten av å sette skjøtsel på vår eiendom i sammenheng med øvrig skjøtsel på heisystemet. Dette vil bli godt ivaretatt ved vårt gode samarbeid med naboeiendommer samt Hidrahei beitelag.
Det er, og vil bli lagt ner et betydelig arbeid ang. ønsket skjøtsel utenfor verneområdet. Dette vil gi, og gir den ønskede sammenheng med verneområdet.

HOVEDMÅL
Planens hovedmål samsvarer med vårt ønske, plan og intensjon med ønsket mulighet for skjøtselsarbeidet på vår eiendom.

Side 19
Fremmede arter er vurdert som en trusselfaktor mot verneverdiene. Gran er en av artene det blir pekt på. Vi tar stadig ut gran på Fidsel, dette er noe vi og i framtiden vil ha stor fokus på. Gran er og en av gårdens resurser, da særlig som tømmer som vi selv sager til virke på vår gårdssag. Gran er også plantet som le.
Vårt mål er i stor grad å høste av gårdens resurser, også skogen, ved å sette så lite spor som mulig. Derfor er det for oss avgjørende å gjøre dette på en fornuftig og bærekraftig måte. Dette ønsker vi å gjøre med en god plan, rett rekkefølge, rett føre, på naturens premisser m.m.
Når vi nå skal ta ut gran fra verneområdet, vil vi gjøre dette sammen med annen skjøtsel når dette er naturlig. Dette vil være fornuftig og bærekraftig samt gi et ønsket resultat.
Rydding av foryngelse ser vi som en naturlig del av den løpende skjøtselen.

Side 52
Punkt 6.1 Skjøtselen utføres av grunneiere i samråd med verneområdestyret.

Side 54
Punkt 7.2 Vi har ikkje vurdert tabell 14
Vi er nå i dialog med Flekkefjord kommune ang. ønsket naturkartlegging. Ventet start på kartleggingen er våren 2026.»

Saksprotokoll i Verneområdestyret ORF - 23.10.2023
«Behandling
Grunneiere på Fidsel har henvendt seg til Verneområdestyret med ønske om å starte skjøtsel, med utgangspunkt i tidligere utarbeidet skjøtselsplan. Skjøtselsplanen har aldri blitt behandlet og godkjent av verneområdestyret.
Vedtak
Et enstemmig styre ønsket ikke å inngå noen skjøtselsavtale med grunneierne på Fidsel på nåværende tidspunkt. Prosjekter med uttak av fremmed treslag i verneområdet på denne eiendommen, skal gjennomføres før en vurderer eventuelt annen skjøtsel.»

Saksprotokoll i Verneområdestyret ORF - 18.11.2024

«Behandling

Orientert om under styremøte den 18. november 2024.

Vedtak

Verneområdestyret viser til svaret som ble gitt i styremøte 23.10.23 og som gjelder fortsatt. Verneområdestyret er imidlertid positiv til videre dialog og vil vurdere saken nærmere i forbindelse med tildelinger i mars 2025.»

Ettersom det er lang tid siden skjøtselsplanen er utarbeidet av Altiskog, har verneområdeforvalter vært i kontakt med Espen Åsen som var med å utarbeide planen for å få informasjon.

Vurdering

I denne skjøtselsplanen er det i planområdet tatt med areal fra gnr/bnr 45/4 ca. 258 daa og 45/5 ca. 751 daa. Et totalareal på litt over 1 000 daa, hvorav ca. 350 daa er i verneområdet og i all hovedsak gnr/bnr 45/5. Verneområdestyret er forvaltningsmyndighet i dette tilfelle for Flekkefjord landskapsvernområde og kun innenfor vernegrensen. Hvorfor det er laget en skjøtselsplan som er bestilt av verneområdestyret, der store arealer er utenfor vernets grenser er veldig uforståelig. Skjøtselsplanen som utarbeides av verneområdestyret skal kun omfatte areal i verneområdet.

Planen skulle som det er nevnt fremme verneverdiene for Flekkefjord landskapsvernområde, samt gi lokal verdiskapning. Planen skal også ivareta et spekter av ulike interesser innenfor verneområdet. I skjøtselsplanen står det følgende:

«Fidsel er et sentralt knutepunkt for ferdsel inn i Flekkefjord landskapsvernområde. Her finner vi en parkeringsplass hvor fotturister ledes inn i verneområdet via en av hovedferdselsstiene mot Dåtland, Gården Li, Kjørsfjell og Itland. Denne ruten er også del av besøksstrategien som er sentral i forbindelse med forvaltning og tilgjengeliggjøring av verneområdet.» Akkurat som grunneierne kommenterte i sin tilbakemelding er disse forutsetningene vesentlig endret. Fidsel er pr. i dag ikke en aktuell innfallsport for Flekkefjord landskapsvernområde, tatt ut av besøksstrategien og mindre aktuelt område.

Det er som det fremgår av både skjøtselsplanen og naturbasen ikke gjort registreringer av viktige naturtyper innenfor verneområdet som berører planområdet. Det er ikke registrert noen naturtyper etter DN-13 håndbok eller NIN i naturbasen for teig 45/5. I seg selv kan det finnes naturtyper og arter av forvaltningsmessig verdi på eiendommen. Grunneierne nevner her at det planlegges kartlegging til sommeren på denne eiendommen. Men det er vanlig at en foretar kartlegging før en eventuelt utarbeider en skjøtselsplan. Hvis det blir avdekket naturtyper/arter med stor verdi, kan en vurdere om en skal utarbeide skjøtselsplan. Verneområdestyret har og flere plasser der inngås årlige skjøtselsavtaler uten skjøtselsplan. I de områdene verneområdestyret har inngått skjøtselsavtaler i andre områder er det primært på bakgrunn av registrerte viktige naturtyper som skal ivaretas.

Det er nettopp derfor verneområdeforvalter har faglig sett, ment at det viktigste naturforvaltningstiltaket på denne eiendommen vil være fjerning av fremmede treslag. Dette med fremmede treslag som er innenfor denne eiendommen med tilhørende plantefelt burde vært en sentral del av skjøtselsplanen.

Verneområdestyret vedtok og følgende i styremøte 23. oktober 2023: «***Behandling***
Grunneiere på Fidsel har henvendt seg til Verneområdestyret med ønske om å starte skjøtsel, med utgangspunkt i tidligere utarbeidet skjøtselsplan. Skjøtselsplanen har aldri blitt behandlet og godkjent av verneområdestyret.
Vedtak
Et enstemmig styre ønsket ikke å inngå noen skjøtselsavtale med grunneierne på Fidsel på nåværende tidspunkt. Prosjekter med uttak av fremmed treslag i verneområdet på denne eiendommen, skal gjennomføres før en vurderer eventuelt annen skjøtsel.

Følgende ble gjentatt av verneområdestyret 18. november 2024: *«Verneområdestyret viser til svaret som ble gitt i styremøte 23.10.23 og som gjelder fortsatt. Verneområdestyret er*

imidlertid positiv til videre dialog og vil vurdere saken nærmere i forbindelse med tildelinger i mars 2025.»

Denne skjøtselsplanen har flere gode momenter. Imidlertid vurderer verneområdeforvalter at planen har flere mangler som er nevnt og flere av forutsetningene som ligger til grunn i planen er vesentlig endret. Hvis det skulle vise seg at etter kartlegginga som grunneier skisserer, avdekker at området har store naturverdier, så kan en vurdere å utarbeide en ny oppdatert skjøtselsplan. Imidlertid så er det sånn at verneområdestyret har mange områder i dag som mangler skjøtselsplan og utdaterte planer, så det vil alltids være harde prioriteringer.

Når det gjelder henvendelse fra grunneierne om skjøtselsmidler for 2026. vises til styresak om prioritering av midler for 2026 på bakgrunn av tildelinger fra Miljødirektoratet.

Konklusjon

Verneområdeforvalter vurderer til at denne skjøtselsplanen har store mangler og endrede forutsetninger som gjør at planen ikke bør tas i bruk. Uttak av fremmede treslag på denne eiendommen er pr i dag det viktigste naturforvaltningstiltaket og verneområdestyret bør forholde seg til det som ble vedtatt 23.10.2023.

Fra: Øyvind oyvind.andersen[oyvind.andersen@kleppnett.no]
Sendt: 19.02.2026 20:50:54
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Kopi: Hannah.Teigland@politiker.agderfk.no[Hannah.Teigland@politiker.agderfk.no];Silje.Varlid@kristiansand.kommune.no[Silje.Varlid@kristiansand.kommune.no];arne.fodnestol@politiker-flekkefjord.no[arne.fodnestol@politiker-flekkefjord.no];roarsvi@online.no[roarsvi@online.no];Helene.Reiersol@flekkefjord.kommune.no[Helene.Reiersol@flekkefjord.kommune.no];dammekleiva@gmail.com[dammekleiva@gmail.com];
Tittel: Re: ref 2022/6078 til Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

---

Skjøtselsplanen ble utarbeidet på oppdrag fra VORF i 2020 og presentert for oss i 2022 i samband med en stor befaring på Fidsel. At skjøtselsplanen ikkje var behandlet og godkjent av styret ble vi meddelt av ny områdeforvalter og styreleder i 2023.

Vi har igjen gjennomgått skjøtselsplanen. Det har naturligvis skjedd en del på Fidsel siden planen ble utarbeidet i 2020, så vi har noen merknader og kommentarer til denne(vedlagt). Vi har og lagt ved 7 vedlegg som vi mener er relevante ved ny gjennomgang.

VEDLEGG

-Sjøtselsplan Fidsel

-Vår tilbakemelding på sjøtselsplan 2026

-Brev fra områdeforvalter 2026

-Presentasjon av skjøtselsplan 2022

-Vår søknad om skjøtselsmiddler 2026

-Statsforvalters vedtak ang. ferdsel på Fidsel 2022

-Flekkefjord kommunes advokat sin vurdering ang.ferdsel på Fidsel 2025

Hege og Øyvind Andersen

Fidsel

Mandag, Februar 02, 2026 10:45 CET skrev "sfagpost@statsforvalteren.no" <sfagpost@statsforvalteren.no>:

Vår ref 2022/6078

Vennlig hilsen
Ronny Skansen | verneområdeforvalter

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 75 64
sfagpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/oksoy-ryvingen

Saksbehandler Ronny Skansen **Vår ref.** 2022/6078-8 432.2 **Deres ref.** **Dato** 02.02.2026

Innspill til skjøtselsplan - Fidsel

Verneområdestyret vil førstkommende styremøte 23. mars, ta opp skjøtselsplan for Fidsel som ble overlevert fra Altiskog AS i 2022 til behandling. Hvis dere som grunneiere har kommentarer eller merknader til skjøtselsplanen ber vi om at disse oversendes verneområdestyret **innen 27. februar på sfagpost@statsforvalteren.no**

Med hilsen

Ronny Skansen
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:
1 Skjøtselsplan_Fidsel_Altiskog_AS

Mottakere:

Hege Nedrebø Andersen	Fidselveien 101	4404	Flekkefjord
Øivind Andersen	Fidselveien 101	4404	Flekkefjord

ADVOKATFIRMAET
REKVE PLEYM

Advokatfirmaet
Rekve Pleym & Co DA
Org. nr. NO 888 414 312 MVA

Driftskonto nr. 5081 07 92407
Klientkonto nr. 5082 06 88217

Medlemmer av:
Den Norske Advokatforening
Advocatia

Besøksadresse:
Roald Amundsens plass 1

Postadresse:
Roald Amundsens plass 1,
9008 Tromsø

Tlf: 77 75 12 00

Epost: post@advrp.no

www.rekve-pleym.no

Partnere
Harald Pleym
Thor Hager Thorkildsen
Kristoffer Dons Brøndbo (H)*
Bjørn A. Jakobsen
Jens Johan Hjort
Håkon Eskildsen Pleym
Håvard Utstøl Jakobsen
Gunnar Kvamme

I kontorfellesskap
Advokat Sølvi Wold
Org.nr. NO 983 523 323 MVA

Driftskonto nr. 8245 02 04893
Klientkonto nr. 8245 40 43312

Ansatte advokater
Guro Olsen
Eivind Elvestad
Laila Falck

Advokatfullmektiger
Linn Sofi Løvås
Wilde Elea Tobiassen
Sophie Labarias

* (H) = Møterett for Høyesterett

ADVOCATIA
Deltakende advokatfirmaer:

Trondheim:
Advokatfirmaet Bjerkan Stav
Kristiansand:
Advokatfirmaet Kjær
Tromsø:
Advokatfirmaet Rekve Pleym
Lillehammer:
Advokatfirmaet Thallaug
Molde:
Advokatfirmaet Øverbø Gjørtz
www.advocatia.no

Flekkefjord kommune
v/ Julie Adolfsen Fossdal

Julie.Adolfsen.Fossdal@flekkefjord.kommune.no

BØR UNNTAS OFFENTLIGHET ETTER OFFENTLIGHETSLOVA § 15 ANNET LEDD

Ansvarlig advokat: Kristoffer Dons Brøndbo
Vår ref: 15576 / D579313 Deres ref: Dato: 30.1.2025

ADKOMSTRETT GNR 45 BNR 5 – OM KOMMUNEN SKAL INVOLVERE SEG I TVIST

Det vises til henvendelse fra Flekkefjord kommune angående sak om adkomstrett på gnr 45 bnr 5.

Bakgrunnen er henvendelse fra Flekkefjord og Opland Turistforening (FOT) der kommunen bes om å involvere seg i pågående tvist mellom dem og grunneier til gnr 45 bnr 5.

Henvendelsen fra Flekkefjord og Opland Turistforening kom fra deres advokat, Ingvald Snerthammer. Det vises til hans brev til kommunen av 15.10.2024 og e-post av 14.11.2024.

Det eneste av saksdokumenter jeg har mottatt er noen dokumenter i forbindelse med fradeling av areal til parkeringsplasser i 2000 og et avtaledokument fra 2015.

Det er gjennomført to teamsmøter med kommunen.

Jeg har også gjennomført et telefonmøte med Snerthammer og stilt han noen spørsmål til sakskomplekset.

Denne vurdering bygger kun på de fremlagte dokumenter og de opplysninger om saken som jeg har mottatt fra advokat Snerthammer i telefonsamtale og fra kommunen i teamsmøter.

Jeg har ikke foretatt særlig undersøkelser knyttet til faktum i saken annet enn kontroll av grunnboken. Jeg har ikke innhentet de tinglyste dokumenter. Så vidt jeg kan se er det kun utskifting fra henholdsvis 1852 og 1915 som kan være interessant for saken.

Om kommunens plikt til å gripe inn

Et av spørsmålene dere ønsket tilbakemelding på er om kommunen har en plikt til å involvere seg i tvisten mellom FOT og grunneier.

Ingen rettslig plikt
I brevet fra advokat Snerthammer opplyses det at FOT oppfatter at det er en del av kommunens oppgave å sikre allmenheten tilgang til turområdene.

Jeg kan ikke se at kommunen på noen måte skal ha en *rettslig* plikt til å involvere seg i prosessen. Dette gjelder uavhengig av om kommunen har noen rettigheter til adkomst på gnr 45 bnr 5 eller ikke.

Jeg vil anta at advokat Snerthammer heller ikke mener å gi uttrykk for at kommunen har noen rettslig plikt til dette. Jeg antar derimot at hans poeng er at kommunen *bør* involvere seg i saken.

Om kommunen bør involvere seg i saken
Om kommunen bør involvere sak i saken er en annen sak. Altså om kommunen skal involvere seg selv om de ikke er rettslig forpliktet til dette. Dette avhenger i utgangspunktet av en hensiktsmessighetsvurdering.

Ved vurdering av om kommunen skal involvere seg, bør også likhetshensyn og hvilke presedensvirkninger dette kan få for andre saker ha betydning.

Det kan vel tenkes flere forskjellige måter en slik involvering kan gjøres på. Mulige alternativer kan blant annet være bistand i forbindelse med megling mellom partene eller intervenering på den ene partens vegne eller som selvstendig part, herunder i en eventuell rettssak,

Om det fremsatte krav

Flekkefjord og Opland Turistforening anfører at allmennheten har rett til adkomst langs eksisterende vei forbi tunet på gnr 45 bnr 5. Deres henvendelse kan tyde på at de mener det kan foreligge 3 mulige rettsgrunnlag for en slik rett. Fra brevet til advokat Snerthammer hitsettes:

> «FOT oppfatter at gården har adkomstrett etter den omtvistede traseen fra gammelt av, og at dette ikke er en rett som kan krenkes av grunneier. Videre oppfatter FOT at allmennheten har tilsvarende bruksrett. Det rettslige grunnlaget for retten er hevd/alderstidsbruk.
>
> Til sist, og ikke minst, oppfatter FOT at kommunen ved anleggelse av parkeringsplass m.v. sikret allmennheten rett til å nytte traseen.»

Avtale om parkeringsplass mv.

I brevet fra advokat Snerthammer vises det til avtalen mellom kommunen og grunneier om erverv av areal til parkeringsplass.

Advokat Snerthammer synes å mene at denne avtalen forutsatte at allmennheten hadde/fikk adkomstrett. Det kan således stilles spørsmål til om denne avtalen kan være et rettsgrunnlag for en slik adkomstrett.

Ved vurderingen av om partene ved denne avtale stiftet en adkomstrett for allmenheten, vil det avgjørende være hva som var partenes mening med avtalen. Mente avtalepartene at allmennheten med dette skulle få/hadde en uoppsigelig adkomstrett forbi tunet eller var den senere bruk av denne veien mer et utslag av det som betegnes som tålt bruk fra grunneier?

For å forsøke å avklare faktum i saken om dette har administrasjonen vært i kontakt med tidligere kommunalsjef og tidligere landbrukssjef i kommunen. Det har imidlertid ikke kommet fram noe av disse samtaler som anses relevant for denne saken.

Det er den som anfører å ha et krav som må sannsynliggjøre sitt krav. I en eventuell tvist mellom kommunen og grunneier om adkomstrett, er det således kommunen som må sannsynliggjøre at kommunen/allmennheten fikk en adkomstrett ved avtalen som ble inngått.

De foreliggende opplysningene/dokumentene i saken er ikke tilstrekkelig til at et slikt krav anses sannsynliggjort.

Dersom det ikke dukker opp konkrete holdepunkter for at partene hadde en slik oppfatning om stiftelse/bekreftelse av adkomstrett, vil et krav om adkomstrett på dette grunnlag mest sannsynlig ikke føre fram. Det vil i så fall ikke være grunn for kommunen til å forfølge saken videre på dette grunnlag.

Adkomstrett til Gården Li

FOT synes videre å anføre at *Gården Li* har adkomstrett over tunet på gnr 45 bnr 5.

En slik rett kan eksempelvis følge av avtale mellom partene eller langvarig bruk som innebærer rettsstiftelse etter reglene om hevd/alders tids bruk.

Det er ikke fremlagt noe dokumentasjon på en slik rett.

Frem til dette eventuelt blir sannsynliggjort, må det legges til grunn at Gården Li ikke har slik rett.

Dersom det ikke foreligger en avtale om slik adkomstrett til Gården Li, noe jeg antar at det ikke gjør, vil jeg tro at det vil medgå en god del ressurser til å utrede om slik adkomstrett foreligger.

Og selv om Gården Li skulle ha en slik rett betyr ikke dette at allmennheten har rett til å bruke denne adkomsten, og heller ikke for å komme seg til Gården Li. For spørsmålet om andre kan disponere adkomstretten som ligger til Gården Li, må det foretas en særskilt vurdering.

Adkomstrett til allmennheten - alders tids bruk mv

FOT synes videre å anføre at *allmennheten* har rett til adkomst over tunet på gnr 45 bnr 5. De anfører at en slik rett skal følge av reglene om alders tids bruk.

For at en slik adkomstrett skal følge av rettsgrunnlaget alders tids bruk, må adkomsten være brukt i svært lang tid. Det er i utgangspunktet også krav om at de som har brukt adkomsten må ha vært i aktsom god tro. Dette innebærer at de som har brukt adkomsten må ha gjort dette i den tro at de hadde rett til dette og de må ved denne vurderingen ha opptrådt aktsomt. For å sannsynliggjøre dette må man vanligvis ha et eller annet grunnlag for å hevde at man trodde at man hadde en slik rett.

Det er ikke fremlagt noe dokumentasjon i saken og det er følgelig ikke mulig å vurdere om vilkårene for adkomstrett etter reglene om alders tids bruk er oppfylt eller ikke.

Jeg presiserer imidlertid at det vil være en utfordring å sørge for en dokumentasjon som viser at vilkårene er oppfylt. En ting er å sannsynliggjøre brukens omfang. Det som imidlertid vanligvis er vanskeligere å sannsynliggjøre, er at bruken ble utøvd i den tro at denne samsvarte med en rett til allmennheten. Det kan jo hevdes fra grunneier at all bruk har vært tålt (ingen rettslig forpliktelse, men ren godvilje fra grunneieres side). Videre kan det hevdes at allmennheten i hvert fall ikke har hatt rett til adkomst over tunet, men at man må ta til takke med adkomst et annet sted på eiendommen.

Dersom allmennheten har en slik rett, kan det reises søksmål for domstolen. Et slikt søksmål kan fremmes av kommunen på vegne av allmennheten. Også en forening eller annen sammenslutning kan imidlertid opptre på vegne av allmennheten ved et slikt søksmål. Det er således ikke slik at man er formelt avhengig av kommunen for at et slikt søksmål kan fremmes.

Jeg vil anta at en rettssak om et slikt forhold vil bli omfattende, svært kostbar og med et usikkert utfall.

Allemannsretten
I denne saken er det naturlig at man også nevner allemannsretten.

Ifølge allemannsretten har man rett til adkomst i utmark. Det vil således være mulig for allmennheten å komme seg fra den nevnte parkeringsplassen og til Gården Li. Man kan imidlertid ikke gå forbi tunet på gnr 45 bnr 5, se vedtak fra statsforvalteren.

Oppsummering og vurdering
Kommunen har ingen rettslig plikt til å involvere seg i tvisten.

Dersom det ikke dukker opp konkrete forhold som tilsier at partene ved avtalen om parkeringsplass mente å stifte/bekrefte en adkomstrett, må det motsatte legges til grunn.

For øvrig anser jeg det ikke som naturlig at kommunen involverer seg i prosessen med å avklare om det foreligger adkomstrett til Gården Li, bygda og/eller allmennheten. Jeg vil anta at det vil medgå betydelig med arbeid for å avklare de faktiske forhold knyttet til dette. Kostnadene med en slik sak må antas å bli vesentlige.

Dersom det etter en grundig utredning/vurdering fra advokat Snerthammer viser seg at det er grunnlag for et krav om at allmennheten har adkomstrett, kan det vurderes om kommunen bør involvere seg i en prosess for å få fastslått denne rettigheten.

Med hilsen
kristoffer Dons Brøndbo

Kristoffer Dons Brøndbo
Advokat (H)

Fra: Haugen, Jorunn
Sendt: torsdag 30. juni 2022 kl. 10:16
Til: oyvind.andersen@kleppnett.no; Hege Nedrebø Andersen
Kopi: reigau
Emne: Utkast til skjøtselsplan for Fidsel - Flekkefjord landskapsvernområde

Hei!

Viser til befaring på Fidsel tidligere i vår, hvor det ble tatt opp at det tidligere har vært arbeidet med en skjøtselsplan for deres eiendom innenfor Flekkefjord landskapsvernområde.

Jeg har fått oversendt utkast til skjøtselsplan for deres eiendom fra Altiskog AS, dette ligger vedlagt i e-posten. Før verneområdestyret behandler utkastet til skjøtselsplan for området, ønsker vi å sende dette over til dere for eventuelle innspill og tilbakemeldinger.

Som nevnt så har VORF satt av kr. 40 000 for videreføring av en skjøtselsavtale med dere for 2022. I utkastet til skjøtselsplan for Fidsel, er det foreslått å prioritere blant annet rydding av foryngelse av sitkagran i delområde 1. Hvis dere har anledning og ønske til å gjennomføre skjøtselstiltak i år, så kan rydding av foryngelse av sitkagran i dette delområdet være aktuelt å prioritere i år. Eventuelt så kan vi ha oppstart av skjøtsel i samordning med skjøtselsplanen til neste år etter gjennomgang av utkastet med dere, og når skjøtselsplanen er lagt fram for styret til behandling.

Gjerne gi tilbakemelding om hva dere tenker i forhold til skjøtsel i år. I forhold til utkast til skjøtselsplan, kan vi gjerne ta en gjennomgang av denne i august.

Det er bare å ta kontakt om det er noen spørsmål.

Med vennlig hilsen
Jorunn Haugen
Verneområdeforvalter

AltiSkog

SKJØDSELSPLAN FIDSEL

Flekkefjord landskapsvernområde

Espen Åsan[1] og Ole Morten Ertzeid Opsahl[2]

Åsan Naturtjenester[1], Altiskog AS[2]

Skjøtselsplan 01 | 2022 | Skjøtselsplan Fidsel

Tittel	Skjødselsplan for eiendom 45/4 og 45/5, Flekkefjord kommune
Planens varighet	2023 til og med 2027

Sammendrag

Tidligere Opsahl skogservice, nå Altiskog AS har sammen med Åsan Naturtjenester utarbeidet en skjøtselsplan for en eiendom ved Fidsel i Flekkefjord landskapsvernområde. Planen tar i hovedsak for seg gårds og bruksnummer 45/5 i Flekkefjord kommune, som omfatter arealer både innenfor og utenfor verneområdet. Det ble også befart tilhørende teig, gårds og bruksnummer 45/4, og gitt en enklere beskrivelse her. Området er kaltlagt med feltbefaring, men det er også benyttet tilgjengelig informasjon gjennom offentlige databaser og møte med grunneier. Eiendommen har lang tradisjon for drift med dyr og har tidligere nyttet utmarka til beiting i større grad. Kulturlandskapet er under gjengroing og det bør flere steder iverksettes skjøtsel.

Skjøtselstiltakene innenfor landskapsvernområdet legger verneforskriften med gjeldene bestemmelser til grunn for aktivitet. Alle tiltak som gjennomføres skal være i tråd med gjeldene lovverk, hvor formålsparagrafen for verneområdet er sentral:

«Formålet med Flekkefjord landskapsvernområde er å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei, samt å sikre områder som er viktig for biologisk mangfold, truede og sårbare plante- og dyrearter, og et variert kulturlandskap med fornminner og nyere tids kulturminner.»

Tiltakene dreier seg i hovedsak om rydding av trær og busker, brenning av lyng og bruk av beitedyr for å hindre gjenvekst. Det er ønskelig å holde landskapet åpent, og beiting er derfor en sentral del av videre skjøtsel. Planen er flerårig og er avhengig av økonomiske midler for å kunne gjennomføres. Tiltaksområdene omfatter ikke hele eiendommen, men planen trekker frem representative områder med godt potensiale for restaurering.

Innhold

Sammendrag **2**
1 Introduksjon **5**
2 Områdebeskrivelse **6**
2.1 Flekkefjord landskapsvernområde 6
2.2 Planområdet 7
2.3 Dagens, - og historisk bruk 9
2.4 Naturgrunnlag 11
2.4.1 Landskap og vegetasjon 11
2.4.2 Geologi og hydrologi 12
2.4.3 Kulturhistoriske verdier 12
2.4.4 Rødliste- og artsforekomster 14
3 Metodikk **14**
3.1 Datagrunnlag 14
3.2 Begreper 15
3.3 Databehandling 16
4 Brukerinteresser **16**
4.1 Grunneiers motivasjon 16
4.2 Friluftslivsinteresser 17
4.3 Motorferdsel 17
4.4 Tilgrensende eiendommer 18
5 Bevaringsmål og skjøtsel **18**
5.1 Overordnede mål 18
5.2 Samlet vurdering av tilstanden for verneverdiene 19
5.3 Trusler mot verneverdiene 19
5.4 Retningslinjer og tiltak for hele området 20
5.5 Beskrivelse av delområder 22
5.5.1 Eiendom 45/5 24
5.5.2 Eiendom 45/4 49
6 Oppfølging og revidering **52**
6.1 Oppfølging av skjøtselstiltak 52
6.2 Oppfølging av bevaringsmål 52
6.3 Revidering av skjøtselsplan 52
7 Oppsummering av planlagt forvaltning **53**
7.1 Fremdriftsplan: 53

7.2 Oppsummering 54
8 Referanser 55
Vedlegg 56

1 Introduksjon

En skjøtselsplan er en oversikt, og fremgangsmåte for hvordan noe skal ivaretas eller videreutvikles. Planen utformes etter hvilke hensyn den skal ivareta ut ifra ulike behov som grunneiere, brukere og rettighetshavere har i området. Det er også vesentlig at planene som utarbeides er i tråd med gjeldende lovverk. Skjøtsel er aktive tiltak for å ivareta eller bedre tilstanden i et område. I økologisk perspektiv vil dette si at en spesifikk naturtilstand som er betinget kulturpåvirkning, eksempelvis naturtypen kystlynghei er avhengig av beiting, sviing og rydding av vegetasjon for å holdes i hevd. Skjølselsplanen kan være del av en forvaltningsplan, og tar for seg mer detaljerte områder. Planene bygger på faglig grunnlag, men naturen er omfattende og det vil alltid være naturlige variasjoner å forholde seg til.

I Flekkefjord kommune er store deler av kystområdene vernet som Flekkefjord landskapsvernområde. Tilhørende verneområdet finner vi arealer under gårder som blant annet den aktuelle ved Fidsel. Gården ligger utenfor vernegrensen, men har en stor del av sine utmarksarealer på Hidraheia innenfor landskapsvernområdet. Fidsel er et sentralt knutepunkt for ferdsel inn i Flekkefjord landskapsvernområde. Her finner vi en parkeringsplass hvor fotturister ledes inn i verneområdet via en av hovedferdselsstiene mot Dåtland, Gården Li, Kjørsfjell og Itland. Denne ruten er også del av besøksstrategien som er sentral i forbindelse med forvaltning og tilgjengeliggjøring av verneområdet.

På oppdrag for Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde har Altiskog AS (tidl. Opsahl Skogservice) og Åsan Naturtjenester utarbeidet forslag til skjøtsel ved Fidsel. Planen inkluderer grunneiere som vil utføre det meste av skjøtselen, og har til hensikt å fremme verneverdiene for Flekkefjord landskapsvernområde, samt gi lokal verdiskapning.

Denne planen skal også ivareta et spekter av ulike interesser innenfor verneområdet. Det må presiseres at deler av planen omfatter gårds og bruksnummer 45/4. 45/4 ligger utenfor landskapsvernområdet. Hele eiendommen er derav ikke omfattet av verneområdet. Innenfor verneområdet er det vernebestemmelsene som er førende for all skjøtsel som skal gjennomføres. Utenfor verneområdet vil skjøtsel bygge på våre anbefalinger i samråd med grunneiers interesser.

2 Områdebeskrivelse

2.1 Flekkefjord landskapsvernområde

Flekkefjord landskapsvernområde (VV00002337) ligger lengst vest i Agder, og stekker seg fra Andabeløy i Øst til Egdeholmen, ved grensa til Åna Sira i Vest (Figur 1). Landskapsvernområdets samlede areal er på ca. 54 km², fordelt med ca. 38,5 km² landareal inkludert ferskvann og ca. 15,5 km² sjøareal. Flekkefjord landskapsvernområde ble opprettet 11. mars 2005.

Figur 1. Oversiktsbilde for Flekkefjord landskapsvernområde, vest i Agder (naturbase.no).

Et landskapsvernområde er vernet med hjemmel i naturmangfoldloven, og har en egen forskrift som er gjeldene for området. Denne definerer hva som er formålet med vernet, hva som er- og ikke er tillat, hva som kan gis tillatelse til- og eventuelle dispensasjoner.

Formålsparagrafen for Flekkefjord landskapsvernområde (§2) er definert slik:

«Formålet med Flekkefjord landskapsvernområde er å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei, samt å sikre områder som er viktig for biologisk mangfold, truede og sårbare plante- og dyrearter, og et variert kulturlandskap med fornminner og nyere tids kulturminner.»

For Flekkefjord landskapsvernområde er det en verneområdeforvalter, ansatt hos Statsforvalteren i Agder, som har ansvar for behandling av enkeltsaker og saksfremlegging til verneområdestyret. Verneområdeforvalter er underlagt et politisk styre som i praksis styrer oppgavene til verneområdeforvalteren.

Det går et naturlig skille for hvem som har myndighet innenfor og utenfor verneområdegrensen. Samtidig skal det ikke gjøres tiltak utenfor verneområdet som vil forringe eller ha negativ påvirkning av verneverdiene innenfor landskapsvernområdet.

2.2 Planområdet

Eiendommen ved Fidsel har to teiger som begge berører verneområdet (Figur 2 og 3). Det er i hovedsak 45/5 som hvor større arealer ligger innenfor vernegrensen.

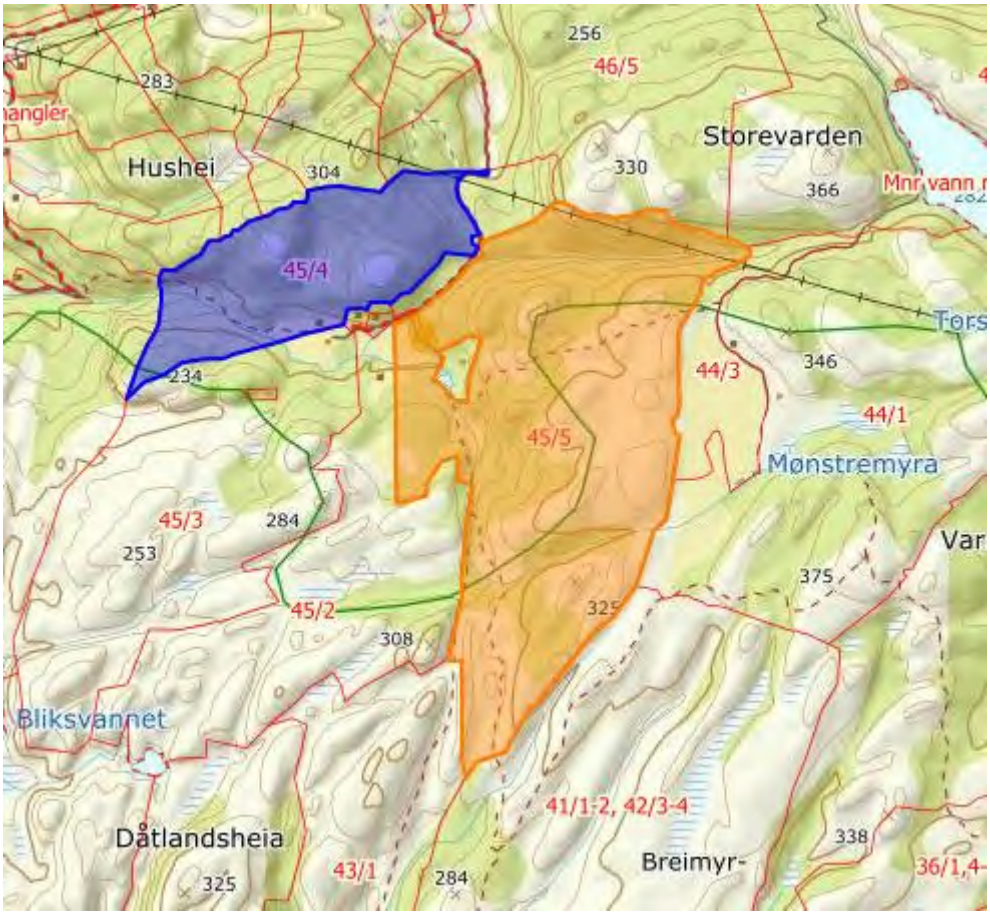

Figur 2. Oversiktskart for eiendom 45/4 og 45/5 ved Fidsel i Flekkefjord.

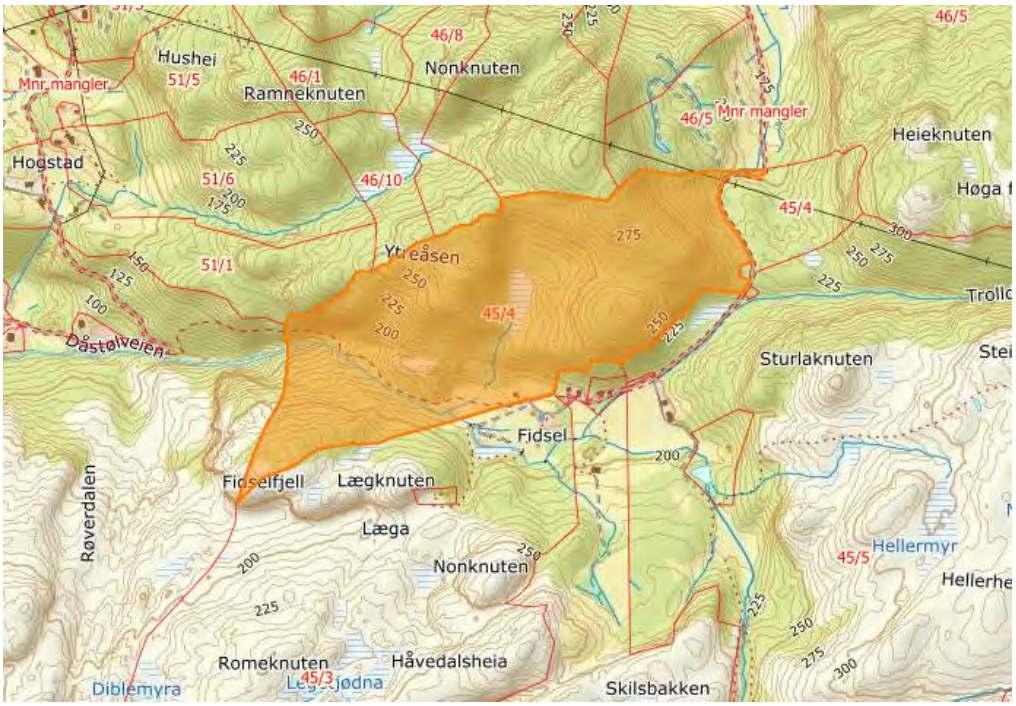

Figur 3. Oversiktskart for eiendom 45/4 ved Fidsel i Flekkefjord, hvor det meste av eiendommen er utenfor verneområdet

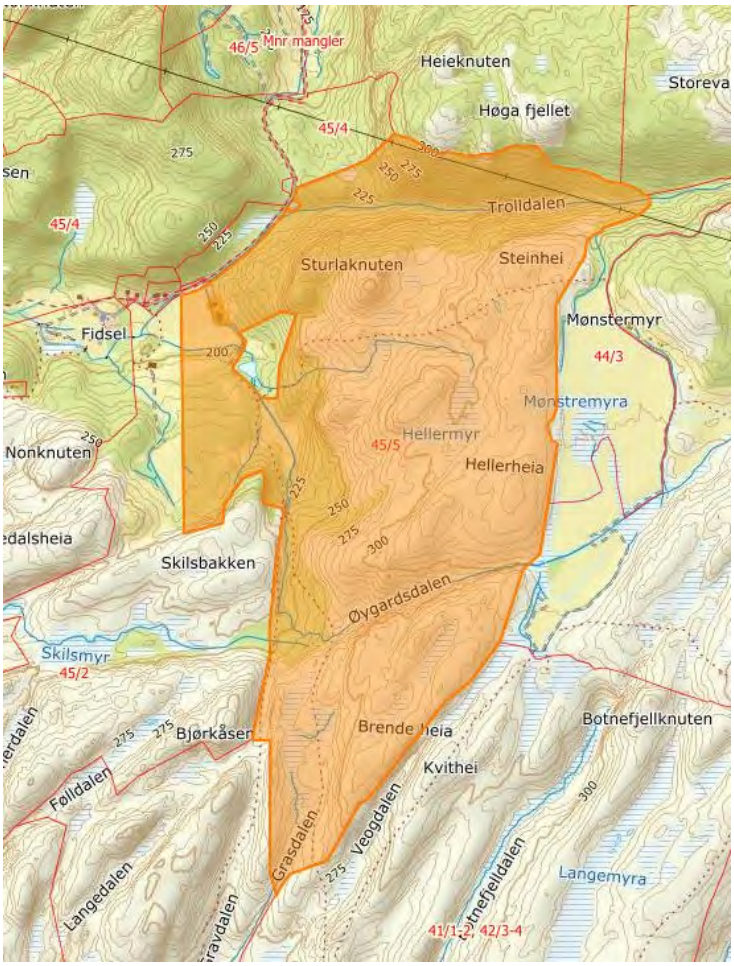

Figur 4 . Oversiktskart for eiendom 45/5 ved Fidsel i Flekkefjord, hvor deler av eiendommen er innenfor verneområdet.

2.3 Dagens, - og historisk bruk

Det drives gårdsdrift på Fidsel i dag, men driften er ikke like avgjørende som tidligere år. Driften i dag knyttes til sauehold (Figur 7), birøkting (Figur 8), enkel dyrking og skogkultur. I skogen, utenfor verneområdet drives enkelt skogbruk med noe vedhogst og tømmerhogst til eget bruk. Det jobbes også med utvidelse av dyrkningsarealer til frukt og grønnsaker. Inntektene fra gårdsdriften er ikke i seg selv bærekraftig, og man er avhengig av tilleggsnæring.

Det har vært drift på gården ved Fidsel i flere århundrer. Driften i dag knytter seg også til et mindre areal enn tidligere. Bruken av utmarksbeitet har blitt redusert. Tidligere gikk dyrene på beite over større arealer. Det har ikke vært tradisjon for lyngsviing, som er kjent en skjøtselsmetode for kystlyngheiene. Sanking av lyng har vært nyttet for å sikre nok vinterfôr til husdyrene. Etter kulturminnene å dømme i teig 45/4 har det vært tradisjon for jordbruk i lang tid.

Historiske data ved flyfoto fra 1967 viser tydelig hvordan utviklingen i området har vært de siste 50-60 årene (Figur 5). Etter reduksjon og omlegging av jordbruksaktiviteten har mye av det som tidligere var utmarksbeite blitt overlatt til fri suksesjon (Figur 6). Kartdataene gjengitt under er generelle og gjengir hovedtrekk, men egner seg ikke for detaljer.

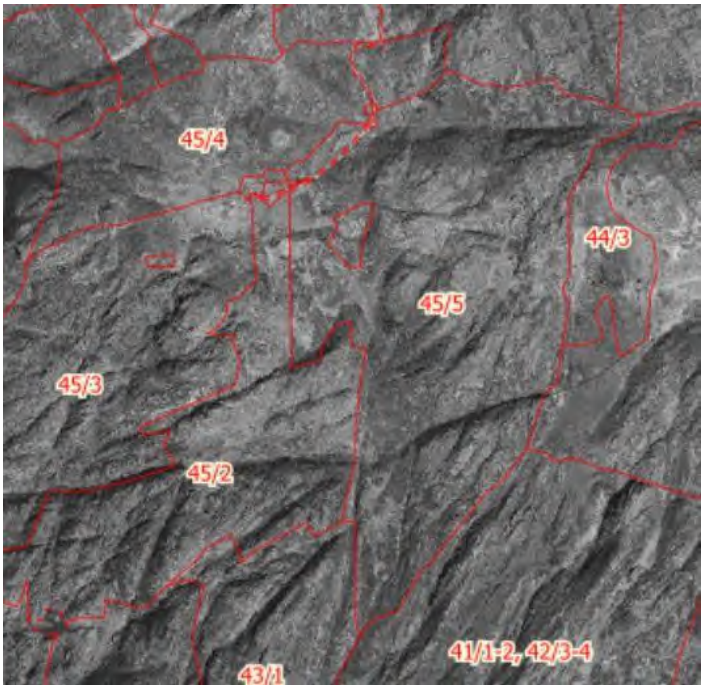

Figur 5. Historisk kartdata fra 1967 hentet fra norgeibilder.no som viser et åpent landskap med lite tresatt areal.

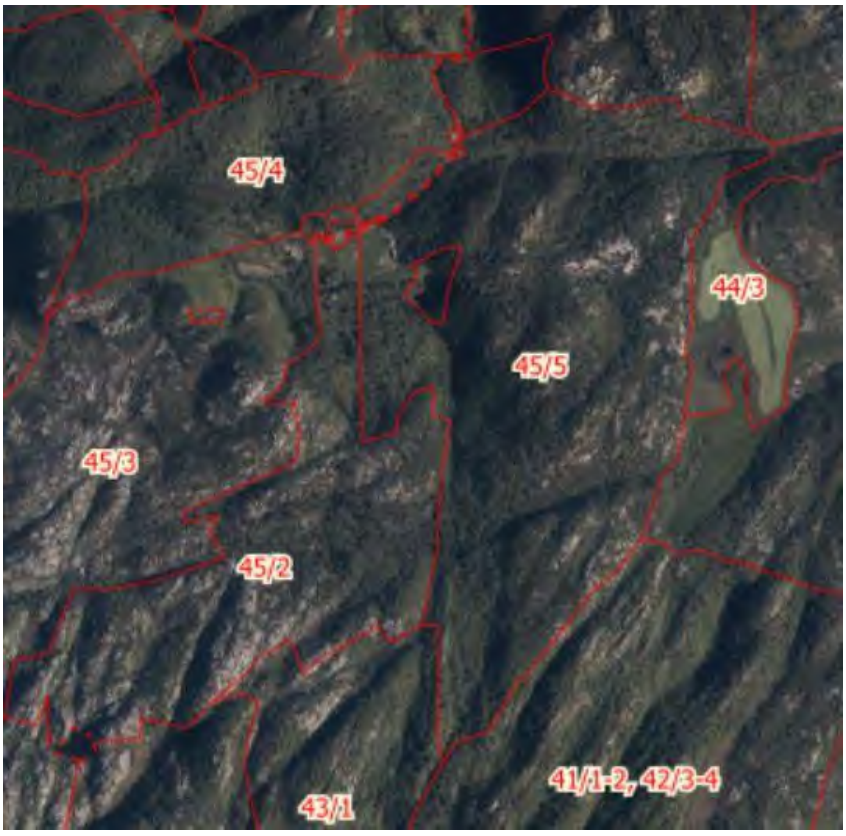

Figur 6. Flybilde av dagens situasjon ved Fidsel hvor større områder er tilgrodd.

Figur 7. Sau på beite ved Fidsel (Foto: Espen Åsan).

Figur 8. Arbeidsomme bier ved bikubene er i gang med dagens samling av nektar (Foto: Espen Åsan).

2.4 Naturgrunnlag

2.4.1 Landskap og vegetasjon

Heitoppene domineres av lyng og glissen furuskog, og nedsunkne partier er fuktige med myrer eller bekkekløfter. Tresjiktet er dominert av bjørk og furu. Området strekker seg fra cirka 200 høydemeter i dalbunnen og strekker seg opp til rundt 325 høydemeter.

Innenfor verneområdet er det ikke gjort registreringer av viktige naturtyper som berører planområdet. Det er ikke registrert noen naturtyper etter DN13 i naturbase for teig 45/5, mens det er registrert rik edelløvskog (ID: BN00029237) i teig 45/4 (Figur 9). Denne naturtypen er registrert lengst vest i planområdet. Det ligger ingen registreringer etter NiN i offentlige databaser som berører planområdet.

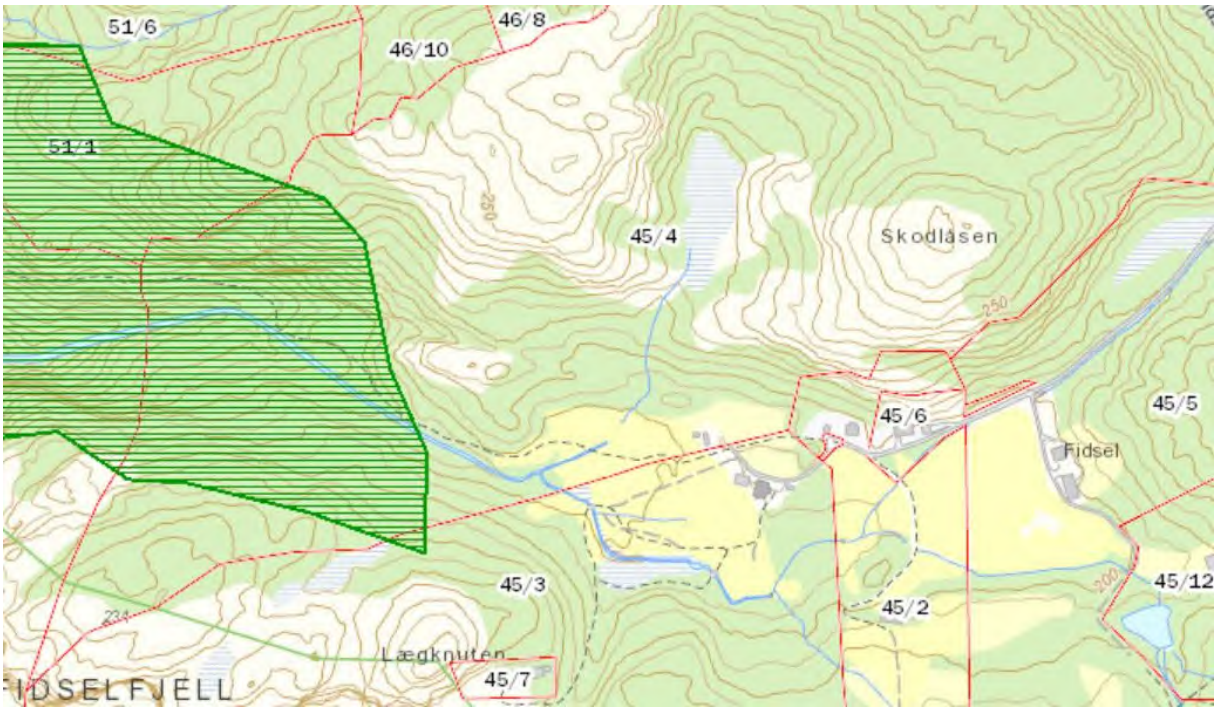

Figur 9. Naturtypekart som viser hvor naturtypen rik edelløvskog opptrer innenfor teig 45/4 ved Fidsel.

2.4.2 Geologi og hydrologi

Ved Fidsel finner vi ulik variasjon i natur ved ulik gradient, særlig ved kalkrik grunn. I hovedsak er det fattige områder med lite innslag av kalk. Berggrunnen består i stor grad av kvarts-mangeritt med litt mangeritt og charnockitt. Løsmassedekket er tynt flere steder, med noe bart fjell. I nedsenkninger finnes det enkelte områder blokksteiner.

Nedbøren kan variere fra 82 millimeter (april) til 203 millimeter (oktober), med et samlet årlig snitt på omtrent 1650 millimeter (Climate-Data 2020). Vannet fordeler seg i myrpartier og i bekkeløp innenfor planområdet. Det finnes ingen naturlige tjern, vann eller innsjøer.

2.4.3 Kulturhistoriske verdier

Av kulturhistoriske verdier er det registreringer av kulturminne ved Trolldalen (KulturminneID: 22261-1) for teig 45/5. Ved 45/4 ligger det ikke registrert noen kulturminner i kulturminnesøk, men ved befaring 3. oktober 2020 fant vi bakkemurer, steingjerder, rydningsrøyser, trolig spor av sommerfjøs og jordkjeller (Figur 10 og 11). Området bærer preg av jordbrukshistorie.

Figur 10. Rester etter tidligere nyttet område (Foto: Espen Åsan). Kulturminne er ikke registrert, men antas å være et sommerfjøs og finnes i tilknytning av flere åpne områder og rydningsrøyser. Det ble også funnet stubber av flere grove trær som kan ha fungert som lauvingstrær.

Figur 11. Bakkemur ved teig 45/4 ved Fidsel, hvor det tidligere har blitt etablert og hatt en funksjon (Foto: Espen Åsan). I dag nyttes området som beiteområde. Flere murer ble observert under befaring.

2.4.4 Rødliste- og artsforekomster

Innenfor planområdet er det registrert et fåtall av arter med ulik forvaltningsinteresse. Disse er blant annet myrhauk (*Circus cyaneus*) i 2014 som er sterkt truet (EN), villeple (*Malus sylvestris*) i 2008 som er sårbar (VU) og ask (*Fraxinus excelsior*) i 2020 som er sårbar (VU). Det er ble også registrert molte (*Rubus chamaemorus*) under befaringen i 2020 (Figur 12). Øvrig ligger det registreringer av dvergspett (*Dryobates minor*) og gråspett (*Picus canus*). De to siste er arter av særlig stor forvaltningsinteresse.

Av fremmede arter registrerte vi vanlig gran (*Picea abies*), som er regional fremmed, og sitkagran (*Picea sitchensis*) i tilknytning til landskapsvernområdet. Området med størst forekomst av gran, henholdsvis sitkagran, er ved Gravdalen. Det ble også registrert flere gransorter ved parkeringsplassen.

Figur 12. Molte som ble registrert under befaring sommeren (Foto: Espen Åsan).

3 Metodikk

3.1 Datagrunnlag

Det ble gjennomført feltkartlegging av området 13, 15 og 16. juli, samt 3. august i 2020. Under befaringen ble det benyttet Collector for ArcGis for å stedfeste registreringer. Det ble registrert naturtyper med hovedgrunntyper etter NiN-systemet innenfor eiendommen. Vi har

også benyttet Miljødirektoratets naturbase (2020) for å innhente kjent informasjon om friluftsliv, naturtyper, kulturminner og arter innenfor planområdet. Artsdatabankens artskart ble også benyttet for innhenting av artsinformasjon.

Den 13. juli 2020 ble det også avholdt et møte med grunneierne for å innhente forventninger og informasjon. Informasjon om bruken av området er innhentet fra grunneiere Øyvind og Hege Andersen. Det er ikke forventet at gjengivelser og beskrivelser er fullstendige og uttømmende.

3.2 Begreper

Verneforskrift: Juridiske bestemmelser som er gjeldene for det aktuelle verneområdet.

Verneformål: Egen paragraf i verneforskriften som definerer hva som er hensikten med vernet.

Naturtype: Ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle naturforekomster … (Naturmangfoldloven §3).

NiN: Natur i Norge (NiN) er et kartleggingssystem for å kunne beskrive og klassifisere all natur, - og naturvariasjon i Norge.

Edelløvskog: Skogtype som består av varmekjære treslag som hassel (Corylus avellana), sommereik (Quercus robur), vintereik (Quercus petraea), alm (Ulmus glabra), lind (Tilia cordata), spisslønn (Acer platanoides), ask (Fraxinus excelsior), bøk (Fagus silvatica) og svartor (Alnus glutinosa).

Rødlistearter: Arter som har sannsynlighet for å dø ut, hvis rådende forhold vedvarer.

Fremmedartsliste: Liste over arter som opptrer utenfor sitt naturlige utbredelsesområde.

Kulturminne: alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til (Kulturminneloven §2).

Skjøtsel: Vedlikeholdstiltak med hensikt å ivareta en tilstand, som naturtype ol.

Anbefaling: Tiltak og skjøtsel er anbefalt basert på faktiske forhold, og kan variere innenfor tilsynelatende like bestander. Faktorer som kan påvirke anbefalte tiltak er tilgjengelighet, flerbruk, estetikk, kulturminner og biologisk mangfold.

3.3 Databehandling

Basert på møter, befaringer og tilgjengelig informasjon har vi utarbeidet kart og plan for de ulike delområdene. Innenfor landskapsvernområdet vil det være verneforskriften som er førende for skjøtsel. Naturtypekart og kart for skjøtselsområdene er fremstilt ved hjelp av kartprogrammet ArcGis pro med bakgrunnskart fra Norges kartverk.

Anbefalingene for skjøtsel bygger på faglige vurderinger, men det vil i noen tilfeller utøves faglig skjønn. Natursystemer er komplekse og derfor vil ikke alle forventninger nødvendigvis imøtekommes som kanskje forventet. Delområdene som blir foreslått ble gitt en tilstandskarakter i kategoriene dårlig, middels god og god. Dårlig tilstand tilsvarer at verneverdiene eller områdets egenhet er forringet, middels tilstand tilsier at tilstanden er under forringelse eller lite påvirket og god tilstand er satt til referanseområder hvor tilstanden er tilfredsstillende.

Hvor mye midler som blir tilgjengelig knyttet til skjøtsel avhenger av hvor mye som bevilges av direktoratet. Det kan ikke gis noen sikker inntekt. Det økonomiske knyttet til turisme er ikke behandlet i denne skjøtselsplanen.

4 Brukerinteresser

4.1 Grunneiers motivasjon

Planen tar for seg gårds og bruksnummer 45/5 og delvis 45/4 i Flekkefjord kommune. Disse eiendommene disponeres av Øyvind og Hege Andersen, som er grunneiere. Denne gården har vært i familiens eie gjennom flere generasjoner. De ønsker å bevare driften på gården og området rundt seg i tradisjonell stil. Videre ønsker de å se potensialet i gården ved å kunne øke inntektsgrunnlaget og samtidig holde den i god hevd. Det er særlig fra turisme de ser større muligheter, ved å gi ferdselsfolk tilbud om lokalprodusert mat. De ønsker også å bidra til mer aktiv skjøtsel og ivaretakelse av landskapsvernområdet på egen eiendom.

Figur 13. Skjøtselsområde ved Andersens eiendom (Foto: Espen Åsan). Tiltak ble gjennomført av grunneiere i regi av verneområdestyret. Området var, i hovedsak, gjengrodd med spredte bjørk.

4.2 Friluftslivsinteresser

Hidraheia og Flekkefjord landskapsvernområde er et flott naturområde med mange ferdselsstier. Det finnes også en turisthytte ved Li, sør for Fidsel. Stinettet rundt Fidsel-Li-Itland er kartlagt av fylkeskommunen i 2019 og vurdert som et svært viktig friluftsområde (ID: FK00032946). Det er tilrettelagt med muligheter for parkering ved Fidsel slik at stiene inn i verneområdet kan bli mer tilgjengelig. Gjennom ny besøksstrategi fra Verneområdestyret for Oksøy- Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder er stien fra Fidsel blitt fremhevet.

4.3 Motorferdsel

Det går bilvei inn til Fidsel og det er opparbeidet parkeringsmuligheter for turisme. Tidligere har det vært diskusjon i kommunen om å anlegge vei inn til verneområdet, og i nyere tid også i forbindelse med gjennomføring av skjøtselshogst. Per juni 2022 skjer kun motorferdsel i planområdet i forbindelse med gårdsdrift utenfor verneområdet. **Etablering av tilkomstveier eller traktorveier vil ikke belyses eller drøftes videre i denne planen.**

4.4 Tilgrensende eiendommer

På Hidraheia, innenfor landskapsvernområdet er det lang tradisjon for landbruksdrift. I dag (2022) er det fremdeles mye aktivitet i området, da primært med småfe- og storfebeite. Verneområdestyret engasjerer en rekke grunneiere gjennom skjøtselsavtaler, og de vanligste skjøtselstiltakene er slått, beite, vegetasjonsrydding og lyngsviing. På eiendommene rundt planområdet er det primært aktiv drift i sør og sørøst. Da særlig rundt Dåtland og Kleppe. Denne planen forsøker å sette skjøtsel i sammenheng med øvrig skjøtsel på heisystemet, men de ulike tiltakene beskrives individuelt. Mulig samarbeid mellom de ulike rettighetshaverne når det kommer til skjøtsel og beiting tas ikke høyde for da dette ligger utenfor mandatet rundt utarbeidelse av denne skjøtselsplanen.

5 Bevaringsmål og skjøtsel

5.1 Overordnede mål

Et landskapsvernområde er vernet med hjemmel i naturmangfoldloven, og har en egen forskrift som er gjeldene. Denne definerer hva som er formålet med vernet, hva som er, - og ikke er tillat, hva som kan gis tillatelse til- og eventuelle dispensasjoner som kan gis. Bakgrunnen for vernet står sentralt for all videre skjøtsel. Formålsparagrafen for Flekkefjord landskapsvernområde (§2) er definert slik:

«Formålet med Flekkefjord landskapsvernområde er å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei, samt å sikre områder som er viktig for biologisk mangfold, truede og sårbare plante- og dyrearter, og et variert kulturlandskap med fornminner og nyere tids kulturminner.»

Hovedmål

Området ved Fidsel, innenfor landskapsvernområdet, skal ha en stor andel åpent kulturlandskap med åpne lyngheier og beiteskog. Det er ønskelig å skape en mosaikkutforming mellom åpne lyngområder, myrer, tresatt skogsmark og frodigere dalbunner. Videre er det ønskelig å videreføre disse verdiene utenfor verneområdet, og ivareta kulturmiljøet ved bakkemurene.

Overordnet bevaringsmål

1) Rydde større andel av areal for å ivareta kulturlandskapet
2) Hindre videre gjengroing av kulturlandskap ved å tilrettelegge for beiting

3) Fjerne fremmede treslag innenfor og i randsonen for verneområdet*
4) Fremheve og ivareta kulturhistoriske verdier

**I denne planen gjelder dette enkeltforekomster og foryngelse, ikke større bestand*

5.2 Samlet vurdering av tilstanden for verneverdiene

Tilstanden for naturverdiene er vurdert samlet til at den er under forringelse med behov for aktiv skjøtsel for måloppnåelse. Det er få registrerte arter, naturtyper og kulturminner for området, men ut fra et landskapsperspektiv trues det åpne landskapet av gjengroing og fremmede arter.

5.3 Trusler mot verneverdiene

Den største trusselen for naturverdiene ved Fidsel er i hovedsak gjengroing og manglende beiting (Figur 14). Det beites på noen områder utenfor verneområdet og på naboeiendommer. Noe beiting kan likevel forekomme innenfor verneområdet ved at dyr fra naboeiendommen krysser grensene.

En annen trusselfaktor er fremmede arter. Sitkagran er plantet i området, og har begynt spredning. Foreløpig er spredningen liten/moderat, men i et lengre perspektiv vil denne trusselen være vedvarende og problemet bli større. Det finnes også spredte forekomster av vanlig gran i området, som opptrer regionalt fremmed. Det finnes også plantefelt med gran utenfor verneområdet.

Det er få registrerte naturkvaliteter innenfor planområdet, men det betyr ikke at området har lav verdi. Variasjon i lysforhold, høyde og fuktighet gir ulike gradienter med variert sammensetning av leveområder. Det er funnet molter i myrer og de åpne lyngheiene er leveområder for en rekke organismer. Historisk kan vi se at det var et mer åpent landskap tidligere hvor områdets karakter i dag er i endring.

Figur 14. Ved Hellerheia, øst i planområdet, finnes åpen og glissen skog, hvor ungtrær etablerer seg hyppigere (Foto: Espen Åsan).

5.4 Retningslinjer og tiltak for hele området

For planperioden, som er 5 år, er det lagt opp til rydding av områder for å åpne opp et kulturlandskap som gror igjen (Figur 15). Vi finner fra tidligere spor etter sporadisk skjøtsel innenfor planområdet, men ikke systematisk gjennom en skjøtselsplan. Det har blant annet blitt ryddet vegetasjon fra et myrområde, hvor hogstavfall ble lagt igjen. Det anbefales å videreføre vegetasjonsrydding for flere delområder, og for å motvirke gjengroing vil det være fordelaktig å få sau på beite. Områdene som ryddes bør ha prioritert beite for å bidra videre i restaureringsfasen, samt å ivareta hensikten med skjøtselen. Hvordan beitingen løses vil variere fra år til år ettersom skjøtselen skrider frem, - og ut ifra beitegrunnlaget. Det må tilrettelegges for skjul og lè for dyrene, om ikke dette finnes naturlig, samt sørge for tilgang på vann.

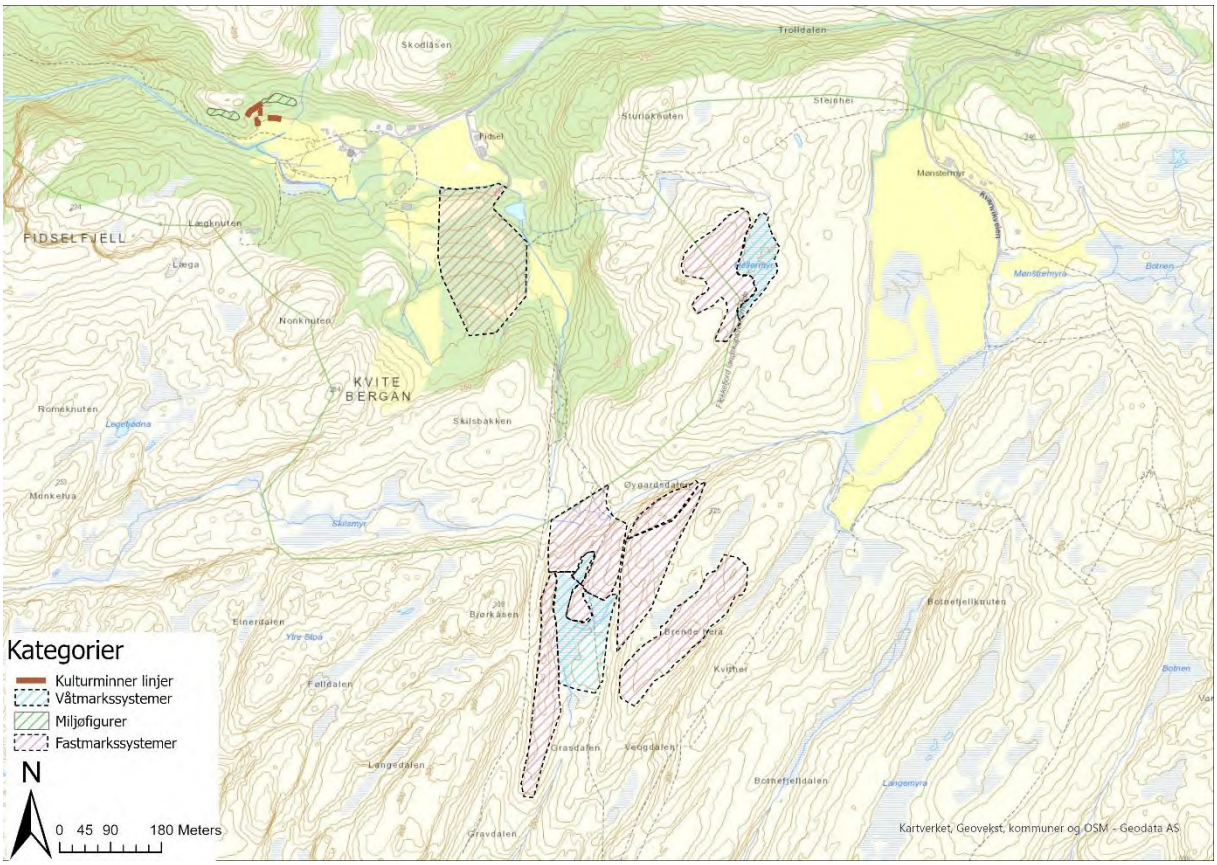

Figur 15. Skjøtselskart for eiendommen ved Fidsel, Flekkefjord kommune. Fokuset ligger innenfor verneområdet, men det ligger også verneverdier utenfor.

Vegetasjonsrydding

Rydding av vegetasjon vil i denne planen tilsvare nedkapping av trær og busker. For enkelte områder er det også hensiktsmessig å brenne hogstavfallet for å unngå tilførsel av næring. Ved rydding av vegetasjon er det viktig å etterlate seg et godt resultat, både visuelt og økologisk. Stubbene bør kappes lave og uten skarpe kanter, altså kappes vinkelrett. Hogstavfall som blir liggende igjen må kvistes opp, og kappes ned slik at det blir liggende lavt i terrenget.

Brenning av hogstavfall

Brenning må skje på hensiktsmessige plasser hvor det ikke gjør skade. Det må ikke brennes sent på våren og frem til høsten. Dette av hensyn til skogbrann og naturens vekstsesong. Brenning skal heller ikke skje på bart fjell for å hindre sprekkdannelser og unaturlig forvitring.

Lyngbrenning

I dag finner vi gammel lyng innenfor planområdet uten særlig hevdpreg. Basert på tilstand er dette å regne som boreal hei, og dersom hensikten er å oppnå kystlynghei bør denne revitaliseres. Variasjon i lyng gir også et godt grunnlag for Andersens honningproduksjon. For å oppnå ulik alder, utforming og god mosaikk bør en enkel sviplan utarbeides. Brenning bør skje i tidsperioden februar til tidlig april. Sviflater anlegges i mosaikk for å sikre variasjon i sjikt.

Beite

Hensikten med bruk av beitedyr er å holde landskapet åpent uten overbeiting og hard slitasje. For å hindre oppslag av lauv, og å hindre gjengroing er bruk av beitedyr viktig. Tidligere gikk dyrene ofte på utmarksbeite og gjengroing var ikke et like stort problem. Samtidig som dyrene skal holde vegetasjonen nede, er det vel så viktig å unngå overbeiting. Floraen skal ikke forringes som følge av for hard beiting. Beitebruk krever at den ansvarlige for dyrene tilpasser seg tilgjengelig beite. Flere av naturtypene i området er også forutsatt magre forhold. En gjødslingseffekt fra overbeite vil på sikt kunne endre den gitte forutsetningen.

Fremmede arter

For å unngå videre frøspredning og fremtidig påvirkning fra fremmede treslag bør disse fjernes. Det vil være frø som ligger igjen på bakken (frøbank) og oppslag av trær vil forekomme i flere år fremover. Desto lengre frøproduserende trær får stå vil spredning være en trussel for naturverdier. Spredte trær kan felles, kvistes og kappes opp, mens trær i tilliggende plantefelt bør avvirkes maskinelt. Plantefeltene vil ikke beskrives i denne planen.

5.5 Beskrivelse av delområder

I dette kapittelet gir vi en beskrivelse av de ulike delområdene innenfor eiendommene 45/4 og 45/5. Planen beskriver ikke hele eiendommen, men tar for seg arealer med viktige naturkvaliteter. Kvalitetene i de ulike delområdene imøtekommer vernets formål og grunneierinteresser. Det gis en kort beskrivelse av naturkvaliteter, bevaringsmål, tilstand og foreslåtte tiltak.

Det har de siste årene blitt rettet mye oppmerksomhet mot naturtypen kystlynghei (T34 Kystlynghei). Denne naturtypen har status som en utvalgt naturtype, og store ressurser har blitt satt inn i løpet av de siste årene til restaurerings- og vedlikeholdstiltak. Noe av det som skiller kystlynghei fra lignende naturtyper er blant annet hevdintensitet. Innenfor det aktuelle

planområdet bærer lyngheiene preg av lite hevd, og vil derfor omtales som lynghei og boreal hei (T31 Boreal hei). Uavhengig av dette så vil det foreslås skjøtselstiltak som sviing av lyng og bekjempelse av einer der dette er aktuelt. Bakgrunnen for dette er å stimulere arealer for å øke beitegrunnlag, og å revitalisere flora med tanke på insektsaktivitet.

5.5.1 Eiendom 45/5

Delområde 1

Skjøtselsområde 1 befinner seg på en åsrygg mellom Vestemyrbog og Gravdalen som er et godt egnet restaureringsområde for lynghei (Figur 16 og 17 og Tabell 1). Området har lav hevdintensitet, mye mose og eldre lyng.

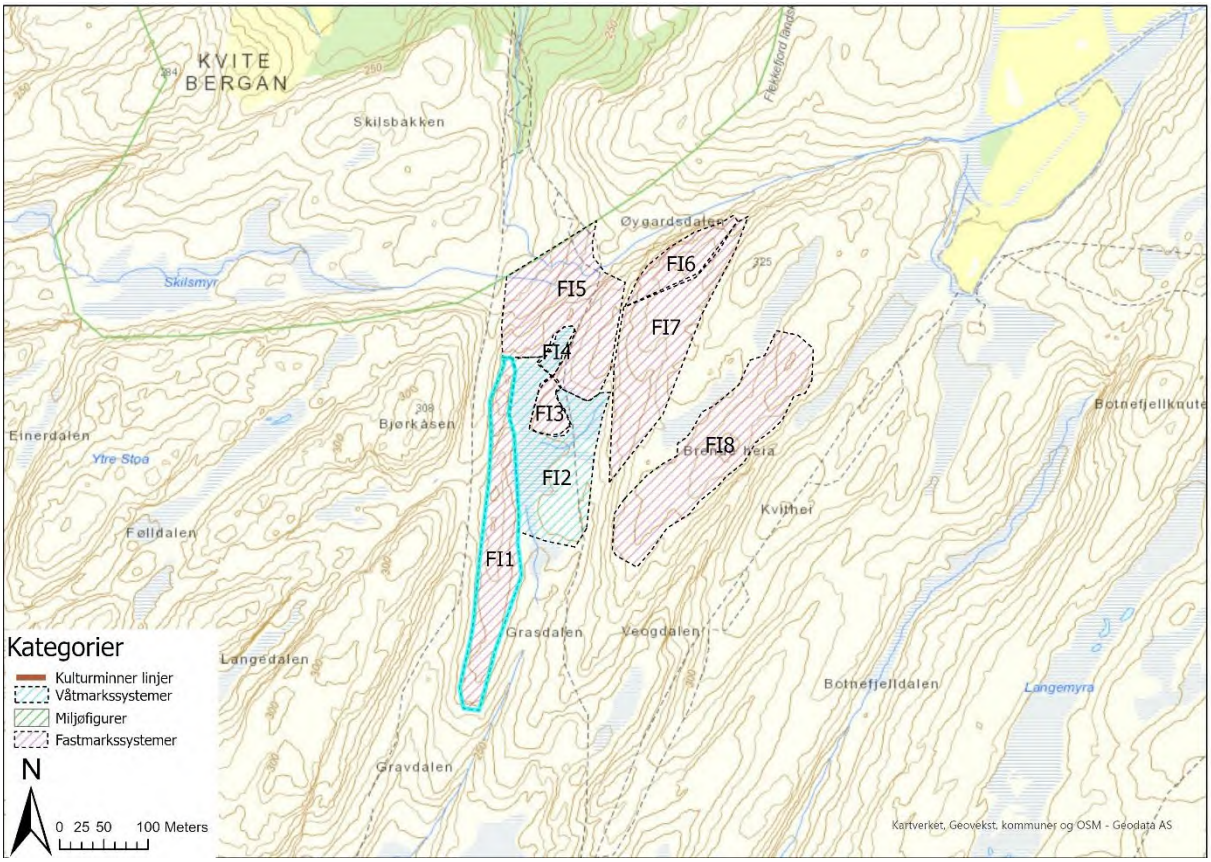

Figur 16. Skjøtselsområde 1 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 1. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 1 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Lynghei (T31 Boreal hei). Dårlig hevd. Mye mose og eldre røsslyng. Godt etablert lyngdekke med stedvis innslag av lauv og furu. Øvrig finner vi klokkelyng, krekling, einer, blokkbær, blåbær, tyttebær, smyle, bakkesyre, krypvier og bakkesoleie
B – Bevaringsmål	Restaurering og vitalisering av lynghei.
C – Tilstand	Middels god. Eldre lyng, stedvis tette tepper av einer. Delområdet er utsatt for foryngelse av sitkagran lokalisert i Gravdalen mot vest.
D – Tiltak	Rydding og brenning av einer. Lyngsviing og bekjempelse av foryngelse fra sitkagran, furu og bjørk.

Figur 17. Dronebilde for deler av skjøtselsområde 1 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Delområde 2

Skjøtselsområde 2 er et myrområde som nylig har blitt ryddet (Figur 18, 19, 20, 21 og Tabell 2). Det er avgjørende å beite området for at hensikten bak tidligere tiltak ivaretas. Dette gjelder særlig i restaureringsfasen. Samtidig kan det være mulig å utvide omfanget av ryddingen til noe lengre ned i myrkantene. Det er satt igjen enkeltstående furutrær etter skjøtselen som med fordel kan fjernes. Utfordringen med disse er at enkeltstående trær fungerer som fremmede elementer i et åpent landskap, samtidig vil de ha en funksjon som frøtrær og tilrettelegger dermed for et større oppslag av foryngelse. Visuelt kan myra gi inntrykk av å ha vært grøftet på et tidligere tidspunkt. Basert på kartdata fra høydedata (Figur 22) kan man svakt skimte antydninger til mindre grøfter, men disse kan ha oppstått naturlig som følge av naturlig avrenning eller ferdsel.

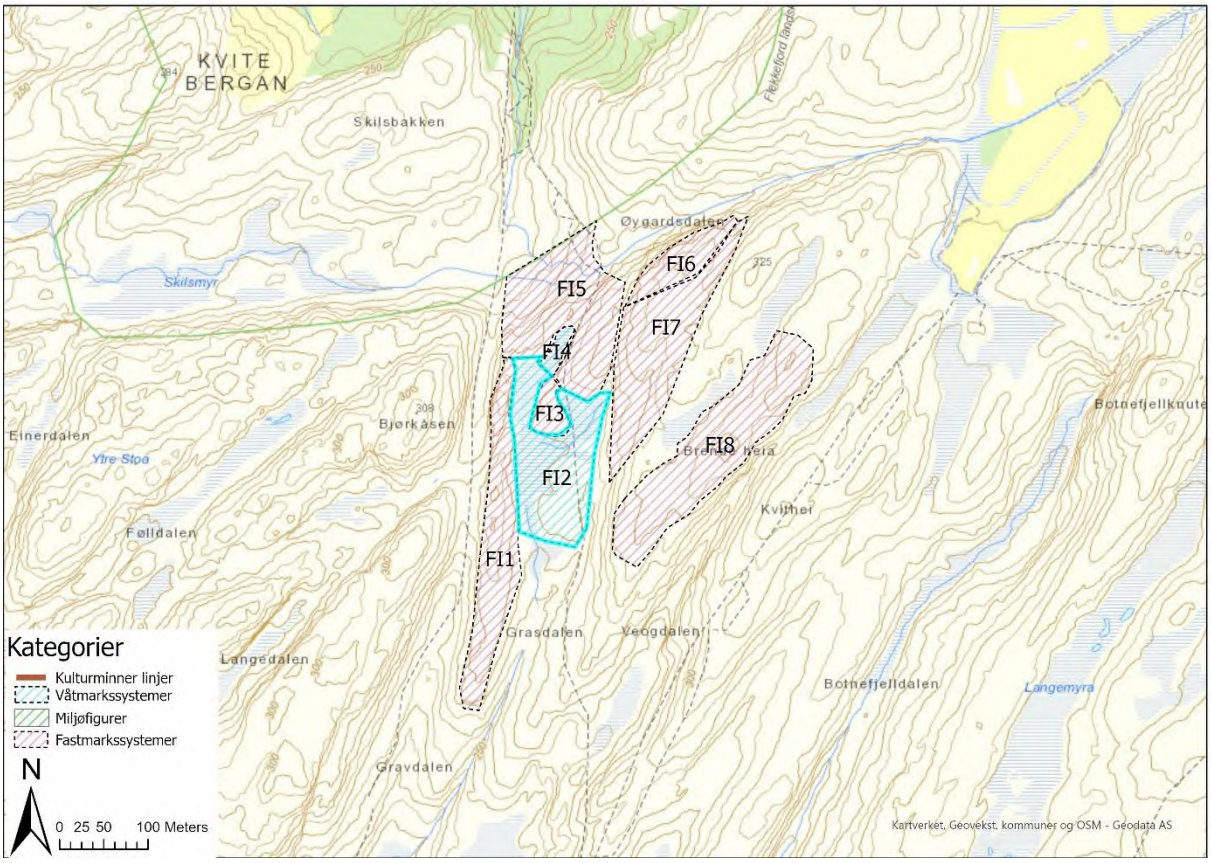

Figur 18. Skjøtselsområde 2 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 2. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 2 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Myra er den med størst utforming på eiendommen og er fast med innslag av ulike sopp, moser, lyng og grasarter.
B – Bevaringsmål	Ivareta et åpent landskap under gjengroing ved å rydde et større område av myrdraget.
C – Tilstand	Middels god. Fare for gjengroing med stubbeskudd av bjørk.
D – Tiltak	Forsiktig bruk av beitedyr for å ivareta kulturlandskapet og hindre gjengroing, men samtidig ivareta en variert og produktiv flora. Rydding av trær i ytterkanter av myra, sør og i nord, samt hogst av enkeltstående furutrær. Hogstavfallet kan bli liggende på plassen for naturlig nedbryting.

Figur 19. Områdebilde for skjøtselsområde 2 (Foto: Espen Åsan).

Figur 20. Dronebilde for skjøtselsområde 2 (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl). Bildet er tatt retning nordover.

Figur 21. Dronebilde for skjøtselsområde 2 (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl). Bildet er tatt retning sørover.

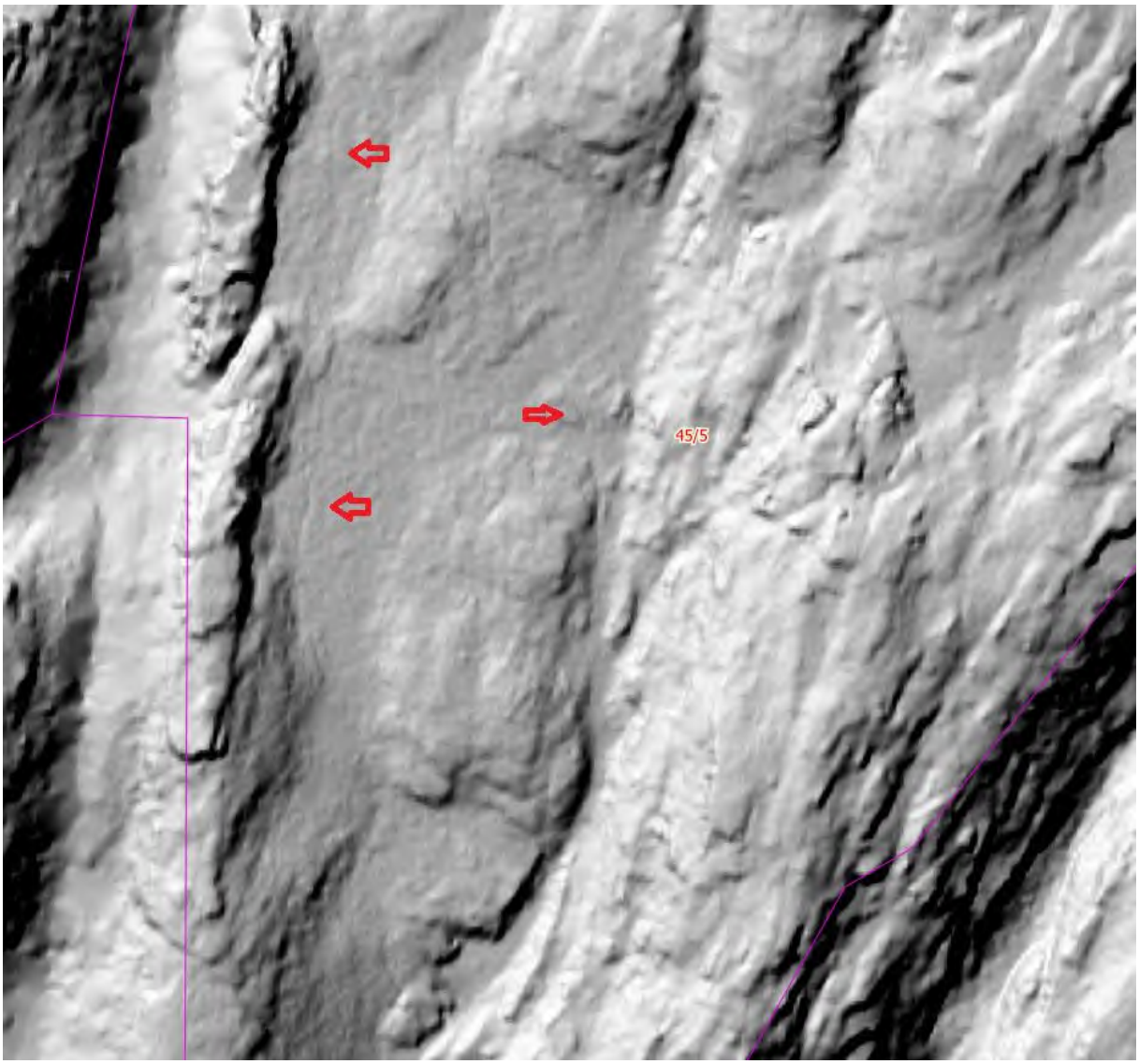

Figur 22 laserskanning av det aktuelle delområdet

Delområde 3

Skjøtselsområde for lynghei (Figur 23 og 24 og Tabell 3). Det er noe rikere vegetasjon her sammenlignet med tradisjonell kystlynghei eller boreal hei, med røsslyng som tyngdeart og grenser mot bærlyng med rikelig innslag av blåbær og tyttebær. Det står igjen noen trær fra tidligere skjøtsel som med fordel kan fjernes.

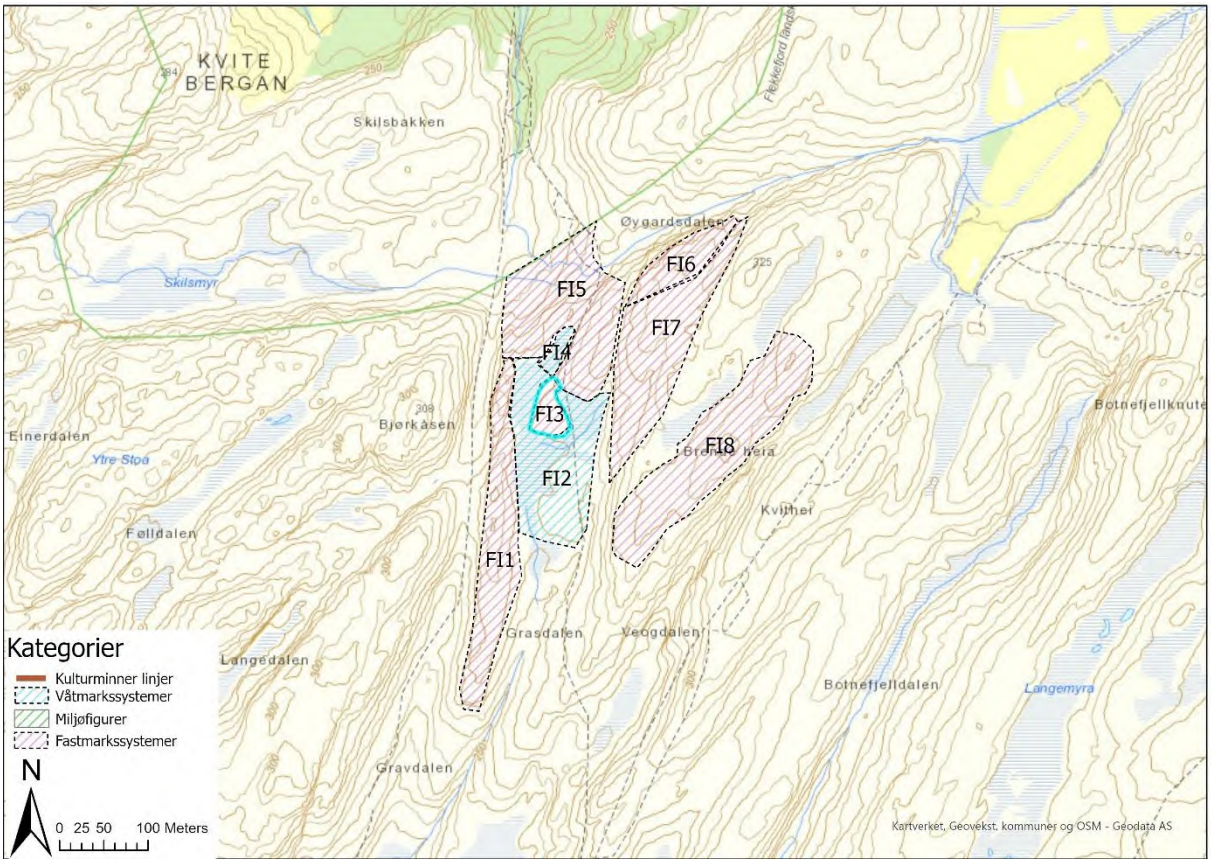

Figur 23. Skjøtselsområde 3 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 3 Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 3 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Kulturlandskap med preg av lite hevd som kan ha potensiale for en rekke arter. Den sydvendte utformingen og tilknytning til åpen myr, gir området en ekstra verdi for varme- og lyskrevende arter. Flere insekter er avhengig av varme for aktivitet.
B – Bevaringsmål	Ivareta et åpent kulturlandskap med åpne lyngheier og danne grunnlag for et rikere artsmangfold.
C – Tilstand	Middels god. Gjengroing utgjør en fremtidig trussel.
D – Tiltak	Forsiktig bruk av beitedyr for å ivareta kulturlandskapet og hindre gjengroing, men samtidig ivareta en variert og produktiv flora. Hogst av enkeltstående furutrær. Bjørk i ytterkant bør ryddes. Ved større ansamlinger av hogstavfall samles dette sammen og brennes.

Figur 24. Dronebilde for skjøtselområde 3 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl). Det er gjennomført noe skjøtsel, men fortsatt står enkelte trær igjen.

Delområde 4

Nord for skjøttet myr finnes et område hvor våtmarka smaler inn og kan ryddes (Figur 25, 26 og Tabell 4). Området er gjengrodd med spredte bjørk som kan ryddes eller tynnes. Lyssiv, skogsnelle og bakkesoleie kan nevnes. Bærer preg av at bjørk har vokst fritt hvor det ikke finnes stubber.

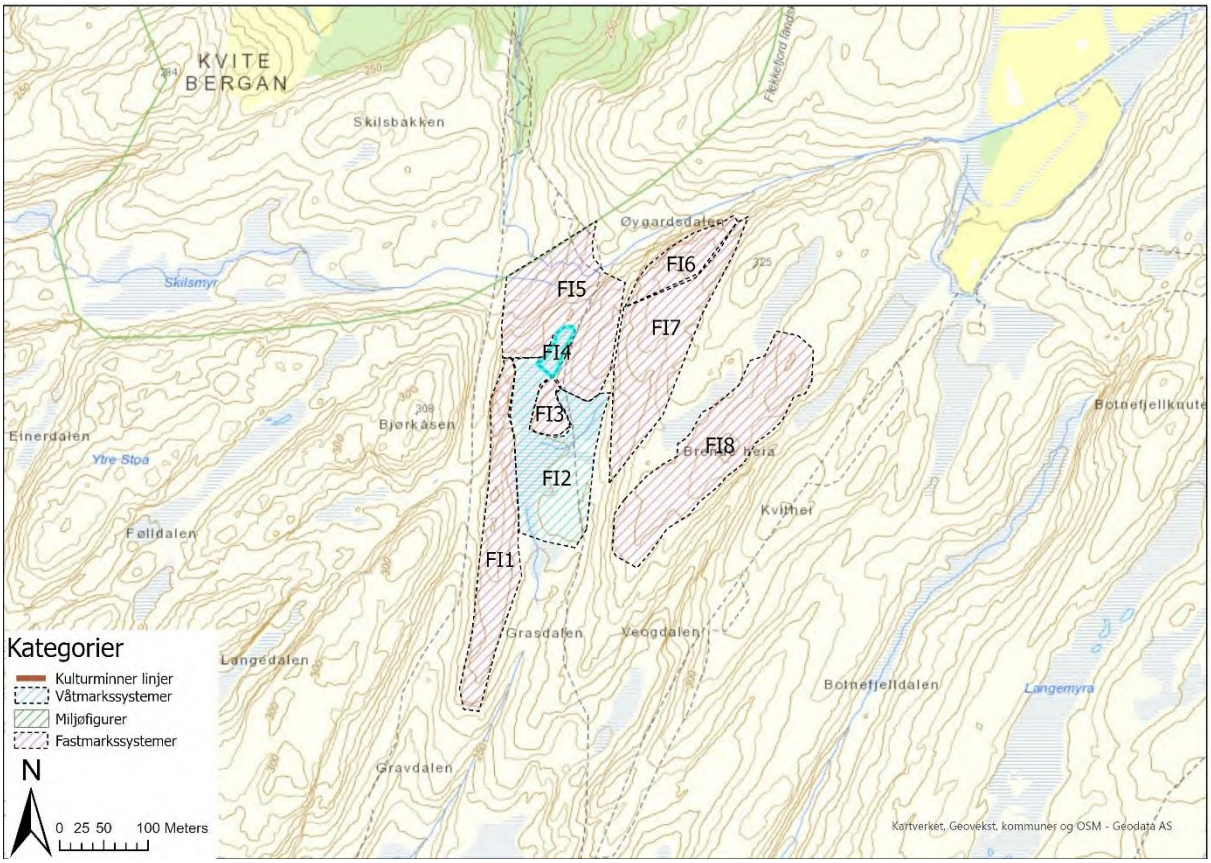

Figur 25. Skjøtselsområde 4 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 4. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 4 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Tidligere kulturlandskap som gror igjen med bjørk.
B – Bevaringsmål	Åpne opp og ivareta et større, åpent myrområde.
C – Tilstand	Dårlig.
D – Tiltak	Rydding av bjørk innenfor myrpartiet. Hogstavfallet kan kappes ned og bli liggende i området for naturlig nedbryting.

Figur 26. Dronebilde for skjøtselområde 4 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Delområde 5

I skjøtselsområde 5 er det rikere områder enn tidligere beskrevne delområder (Figur 27, 28 og Tabell 5). Området registreres som skogsmark, men er trolig tidligere åpne områder med spredt vegetasjon. I dag domineres tresjiktet av lauv og furu. Vi finner også bregner, blåbær, blokkebær, tyttebær, smyle og starr-arter. Gjengroingen har kommet noe lengre her sammenlignet med mer skrinne områder. Naturskog med fri utvikling eller god tynning til glissen beiteskog er vurdert.

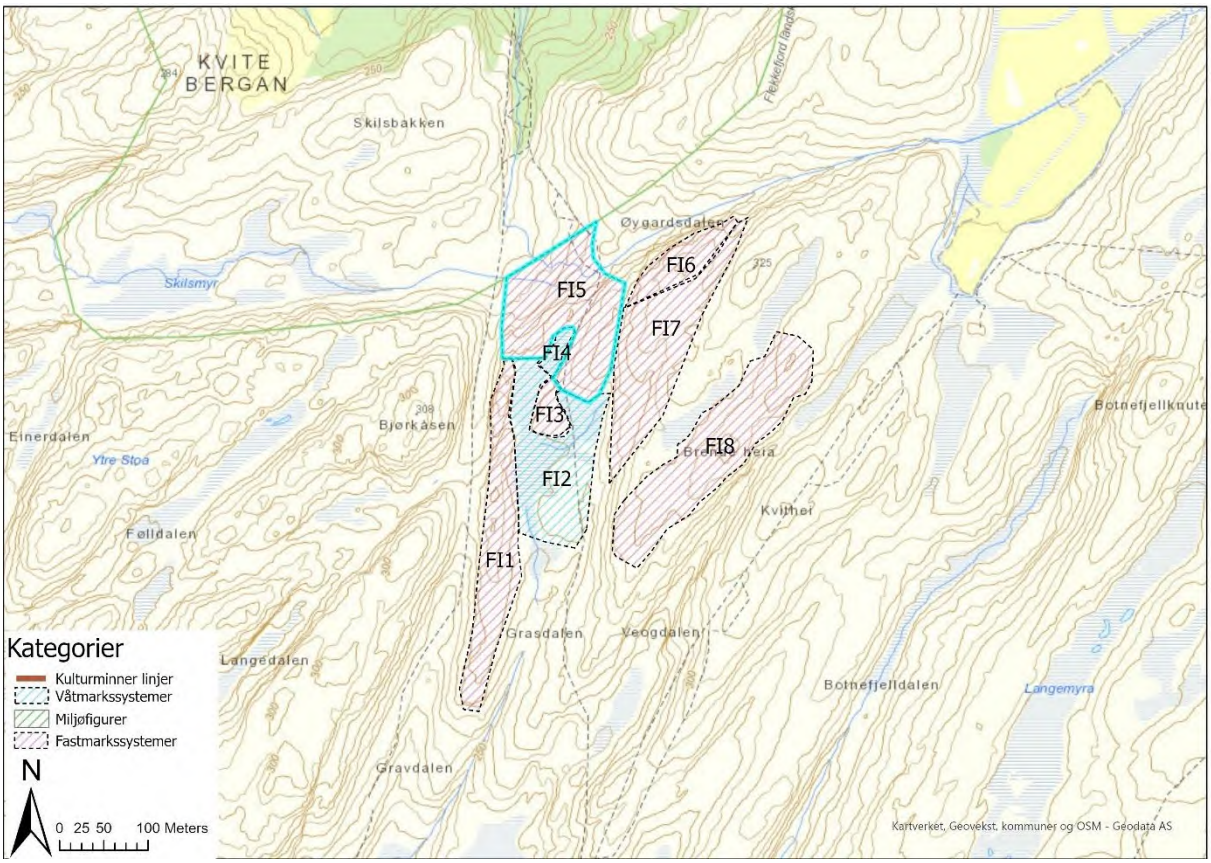

Figur 27. Skjøtselsområde 5 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 5. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 5 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Skogsmark med blandingsskog med lauv, primært bjørk, og furu. Området grenser til plantet granskog (vanlig gran og sitkagran), og til vernegrensen. For biologisk mangfold ved Fidsel utgjør dette nordøstvendte noe kaldere lokalklima, men at den er skogkledd vil tilføre en variasjon i området. Kontinuitetskog her vil bevare flere lokale arter og vil kunne fungere som refugium for arter mellom

	landbrukseiendom på den ene siden og åpent kulturlandskap på den andre siden.
B – Bevaringsmål	Ivareta et variert kulturlandskap i tråd med verneforskriften. Her ønsker vi å oppnå en tresatt blandingsskog med kontinuitet.
C – Tilstand	Dårlig. Grunnet langt fremskreden gjengroingsfase, men tidlig i skogsfasen.
D – Tiltak	Fri utvikling over tid vil danne ønsket tilstand. Lett tynning kan gjennomføres. Hogstavfall kappes ned og legges igjen for naturlig nedbrytning.

Figur 28. Dronebilde for skjøtselområde 5 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Delområde 6

Skjøtselsområde 6 befinner seg ved Øygardsdalen sør (Figur 29, 30 og Tabell 6). Dette området registreres som lynghei og kan med fordel videreutvikles.

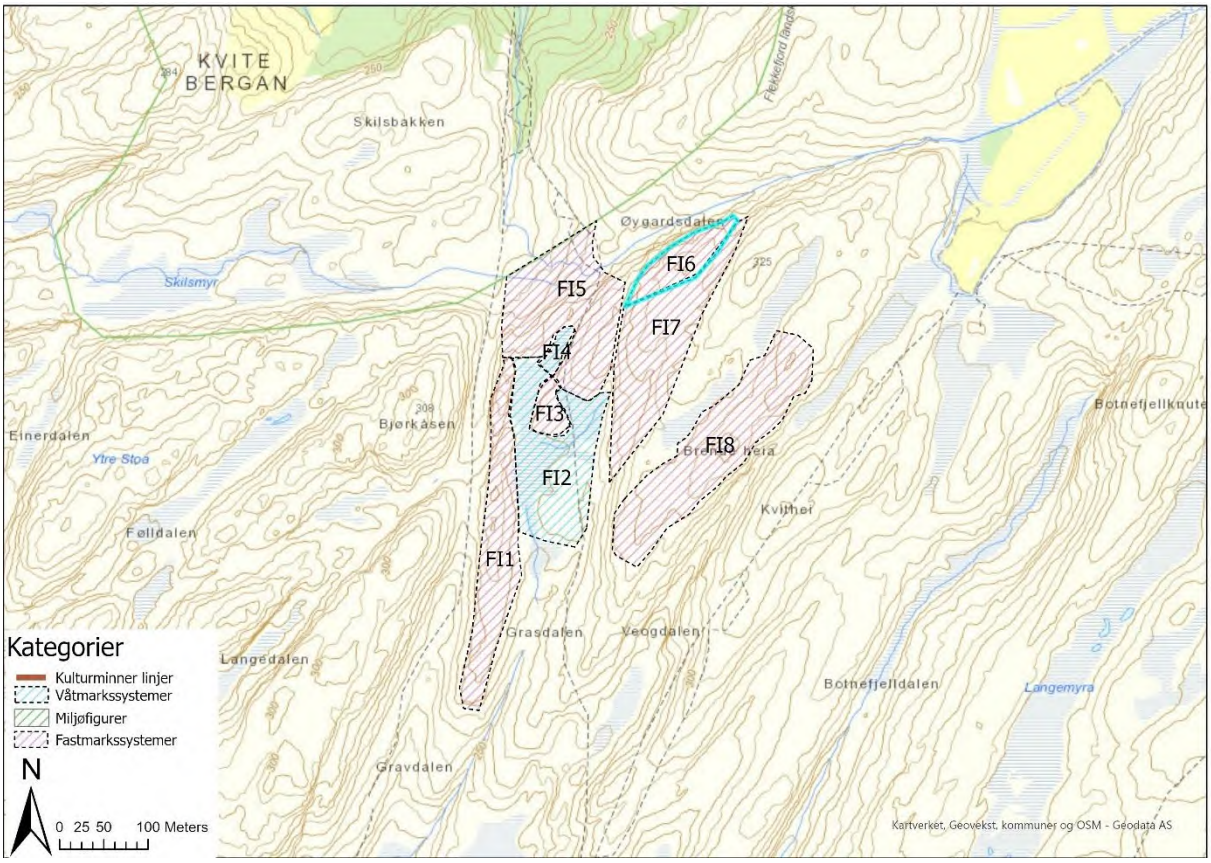

Figur 29. Skjøtselsområde 6 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 6. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 6 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Lynghei. Etter tilstand vurderes som boreal hei Arter som røsslyng, krekling, blåbær, tyttebær, blokkebær, smyle, bakkesoleie, einer, bjørk og furu er registrert. Lite hevdpreg. Stedvis svært tilgrodd av lauv og einer. Fuktig dal avgrenser området fra neste delområde i vest.
B – Bevaringsmål	Ivareta en viktig naturtype med tilhørende mangfold.
C – Tilstand	Dårlig.
D – Tiltak	Hogging av skogsjiktet bestående av lauv, furu og einer. Hogstavfallet samles på egnede plasser for brenning. Brenning må skje utenom bart fjell eller nær blokker.

Figur 30. Dronebilde for skjøtselområde 6 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Delområde 7

Ved skjøtselsområde 7 finner vi etablert skog på skrinne bunnforhold (Figur 31, 32 og Tabell 7). Trolig er dette gjengroing av tidligere åpent kulturlandskap med beitedyr. Det har tidligere blitt gjennomført mindre skjøtselstiltak innenfor delområdet med fjerning av lauv.

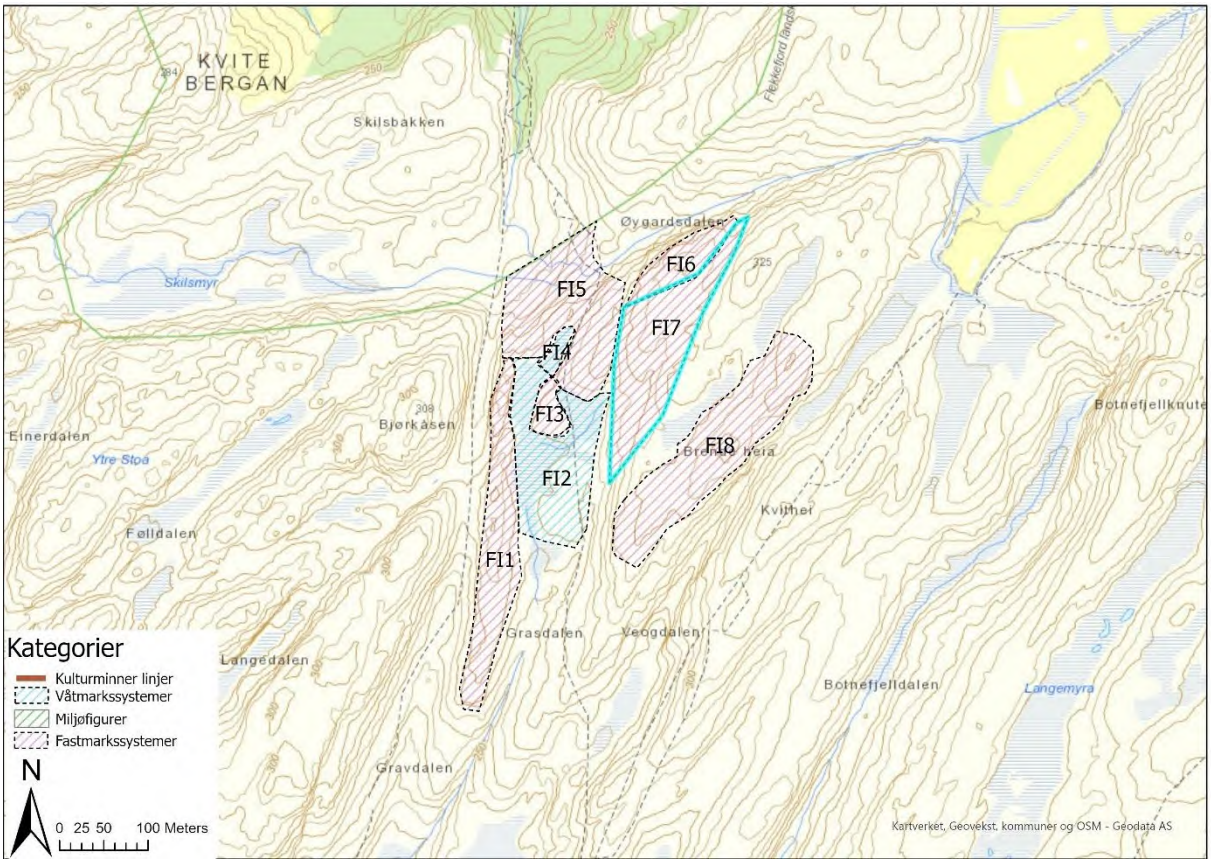

Figur 31. Skjøtselsområde 7 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 7. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 7 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Skogsmark. Domineres av lauv og furu i tresjiktet. Bakkevegetasjon består i hovedsak av blåbær, blokkbær, tyttebær, smyle og starr. Innslag også av skogstjerne, bjørneskjegg og småmarimjelle, og røsslyng på småkoller.
B – Bevaringsmål	Åpen lynghei, kulturlandskap/naturskog
C – Tilstand	Dårlig/Middels
D – Tiltak	Områder på og rundt topper, da særlig skrinn mark ryddes. Skogsjiktet fjernes for å stimulere lyngheia. Rydding og brenning av einer og hogstavfall, samt enkel sviing av lyng. I lavereliggende

	og rikere områder bevares skogsjiktet, men åpnes opp for å stimulere tilvekst av bunnsjiktet. I restaureringsfasen er man avhengig av beiting.

Figur 32. Dronebilde for skjøtselområde 7 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Delområde 8

Ved Brende heia, skjøtselsområde 8, er det noen få lyngområder igjen, men heia er sterkt gjengrodd og det kreves derfor skjøtsel for å ivareta området med lynghei (Figur 33, 34, 35, 36 og Tabell 8).

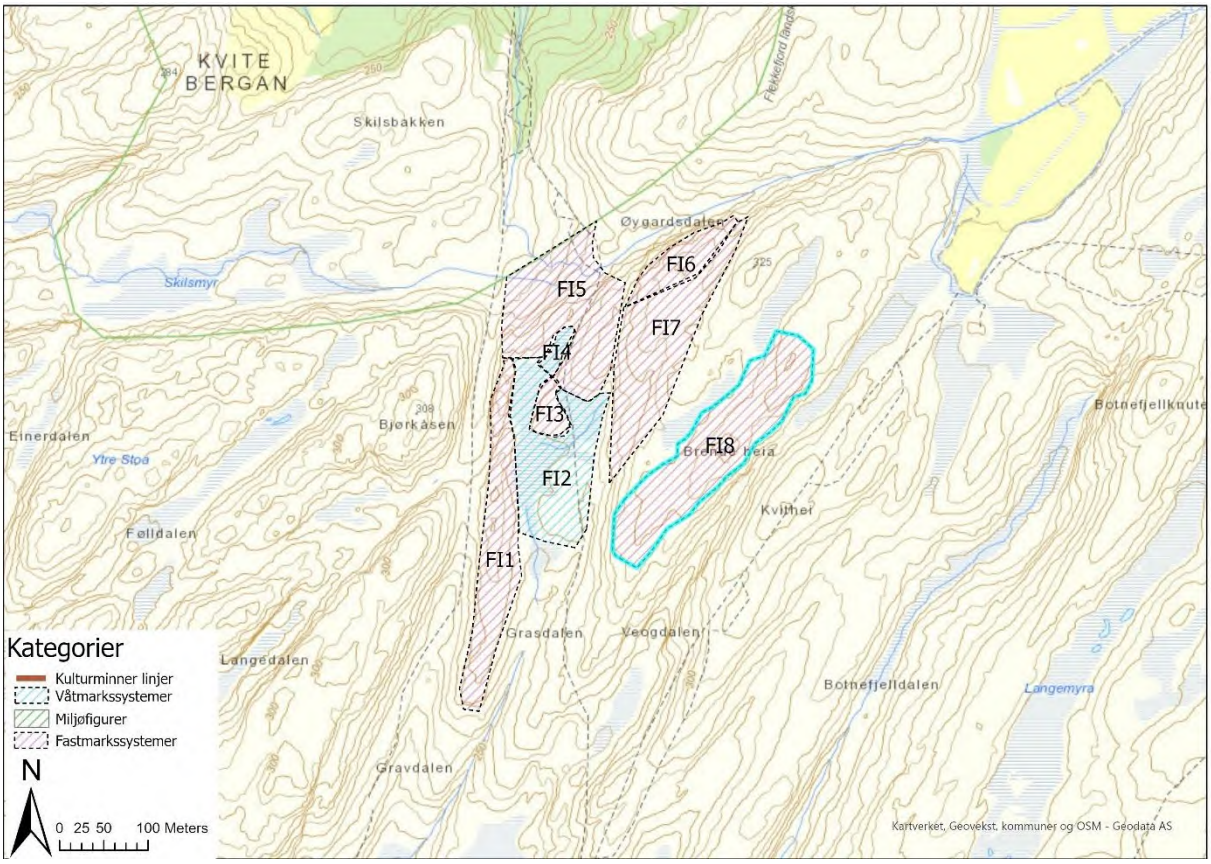

Figur 33. Skjøtselsområde 8 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 8. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 8 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Åpen lynghei med lite hevd og skrint dekke som gir grunnlag for naturtypen boreal hei. Vi finner bjørk, einer og furu.
B – Bevaringsmål	Restaurere og fremme de åpne lyngheiene og tilhørende artsmangfold.
C – Tilstand	Dårlig.
D – Tiltak	Skogsjiktet fjernes for å stimulere lyngheia. Rydding og brenning av einer og hogstavfall, samt enkel sviing av lyng. I restaureringsfasen er man avhengig av beiting.

Figur 34. Dronebilde for skjøtselområde 8 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Figur 35. Dronebilde for skjøtselområde 8 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Figur 36. Detaljbilde ved Brende heia (Foto: Espen Åsan).

Delområde 9

Hellermyr er et av flere områder som et blitt tresatt i nyere tid, trolig grunnet endret drift. Det er hensiktsmessig å ta for seg myrområder da gjengroingen ikke har kommer like langt som i rikere områder i dalene (Figur 37, 38, 39, 40 og Tabell 9). Basert på laserskanning fra høydedata har ikke området blitt grøftet.

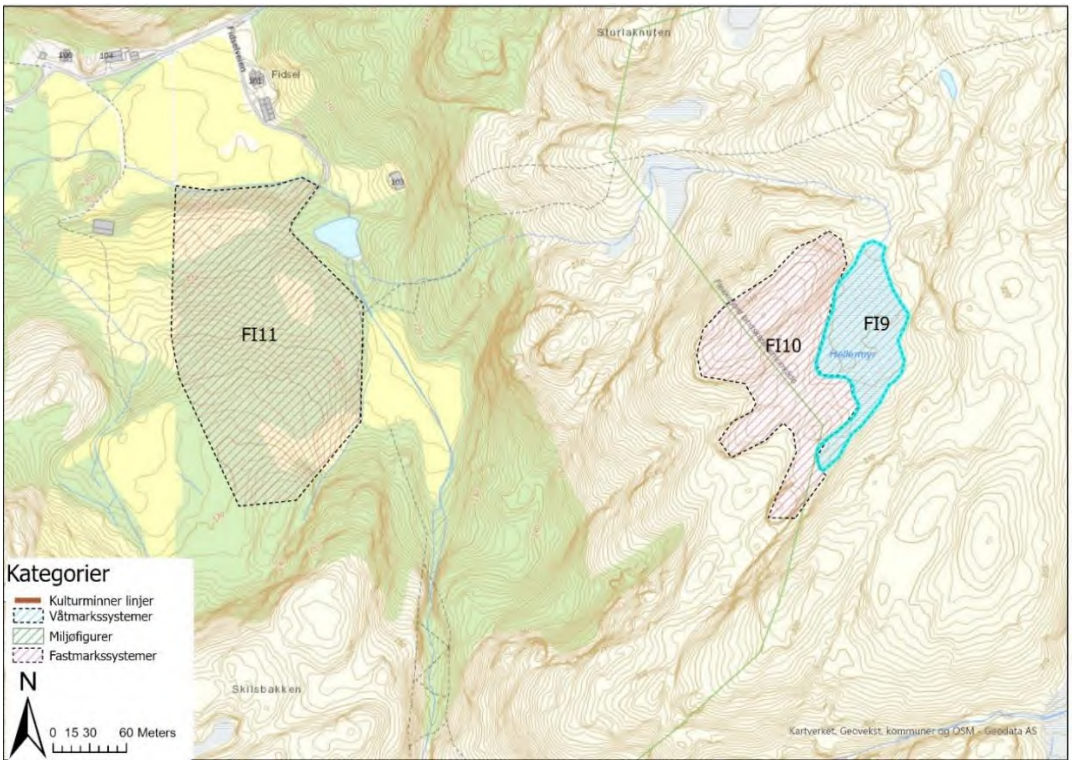

Figur 37. Skjøtselsområde 9 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 9. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 9 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Hellermyr er del av et større område som historisk har vært et åpent kulturlandskap. En åpen jordvannsmyr med rikelig solinnstråling er vertskap for en rekke arter og vil ha en viktig funksjon for insekter. Registrerte arter som blokkebær, røsslyng, klokkelyng, molte, bakkesoleie, rome, myrull og torvmoser.
B – Bevaringsmål	Ivaretakelse av et åpent myrområde med rikelig lystilgang for rikere flora, insektsliv og fugleliv.
C – Tilstand	Middels god.
D – Tiltak	Rydde myrpartier for trær og busker som har etablert seg og truer med å endre myras karakter. Trærne kan kappes ned og bli liggende på stedet for naturlig nedbryting eller brennes i sammenheng med restaurering innenfor tilgrensende skjøtselsområde (Delområde 10). I restaureringsfasen er man avhengig av beiting.

Figur 38. Dronebilde for skjøtselområde 3 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Figur 39. Dronebilde for skjøtselområde 9 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Figur 40. Dronebilde for skjøtselområde 9 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Delområde 10

Skjøtselsområde 10 er kartlagt som egnet for restaurering av lynghei (Figur 41, 42, 43 og Tabell 10). Dette området stekker seg utenfor verneområdet, men bør sees i sammenheng. Med tanke på gårdens satsning på birøkting, kan dette være en viktig kilde for biene.

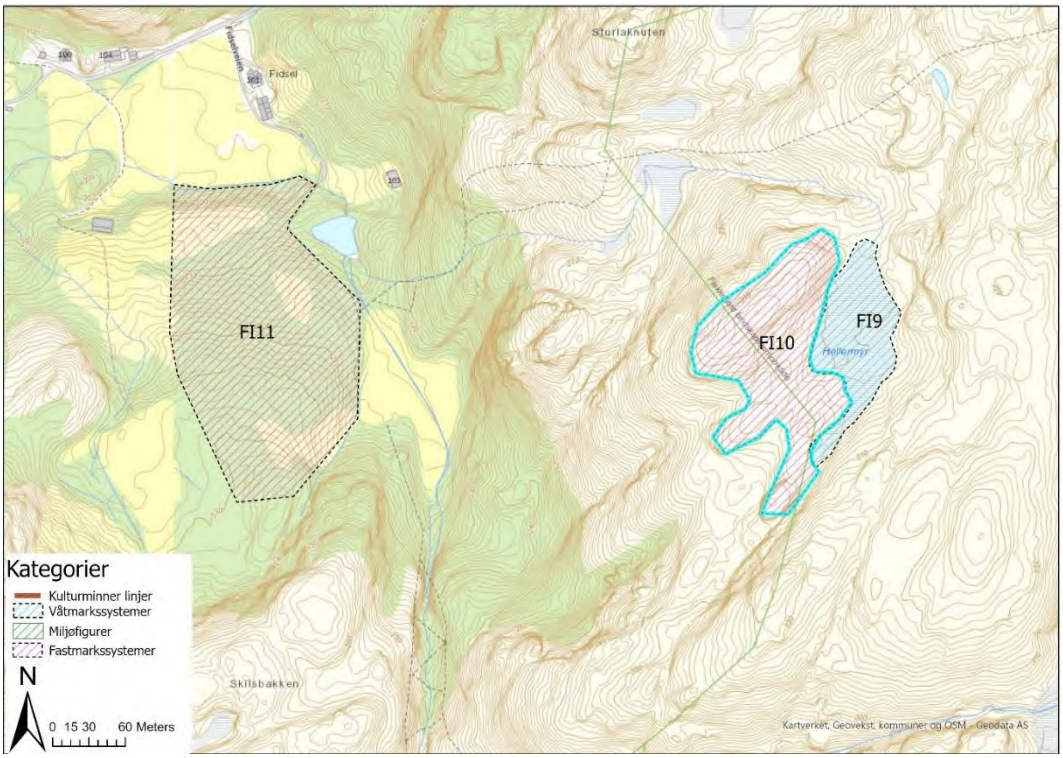

Figur 41. Skjøtselsområde 10 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 10. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 10 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Registrert naturtype boreal hei. Artsregistreringer som furu, bjørk, einer, blokkbær, krekling, røsslyng, bakkesoleie, krypvier, smyle, bakkesyre, klokkelyng, bjørneskjegg og skogstjerne. Potensielt flott lynghei, men stedvis sterkt tilgrodd. Tresjiktet består av lauv og furu. Lite/ingen hevdpreg.
B – Bevaringsmål	Hindre videre gjengroing av område egnet for lynghei.
C – Tilstand	Dårlig.
D – Tiltak	Området bør sees i sammenheng med tilgrensende våtmark. Lauv i fuktige daler kan spares, men vegetasjonsrydding på skrinne områder bør gjennomføres. Hogstavfall bør ryddes og brennes på

	egnede plasser. I restaureringsfasen er man avhengig av tilpasset beiting.

Figur 42. Dronebilde for skjøtselområde 10 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Figur 43. Områdebilde for skjøtselområde 10 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

Delområde 11

Delområdet finner vi sør for gården (Figur 44, 45 og Tabell 11). Tidligere blitt benyttet som utmarksbeite/ semi- naturlig eng, men nordlig del gir inntrykk av å tidligere ha blitt slått, og vi finner fremdeles innslag av en del kulturbetingende arter. Bunnsjiktet består i hovedsak av grasarter med unntak av skrinne partier hvor lyng dominerer.

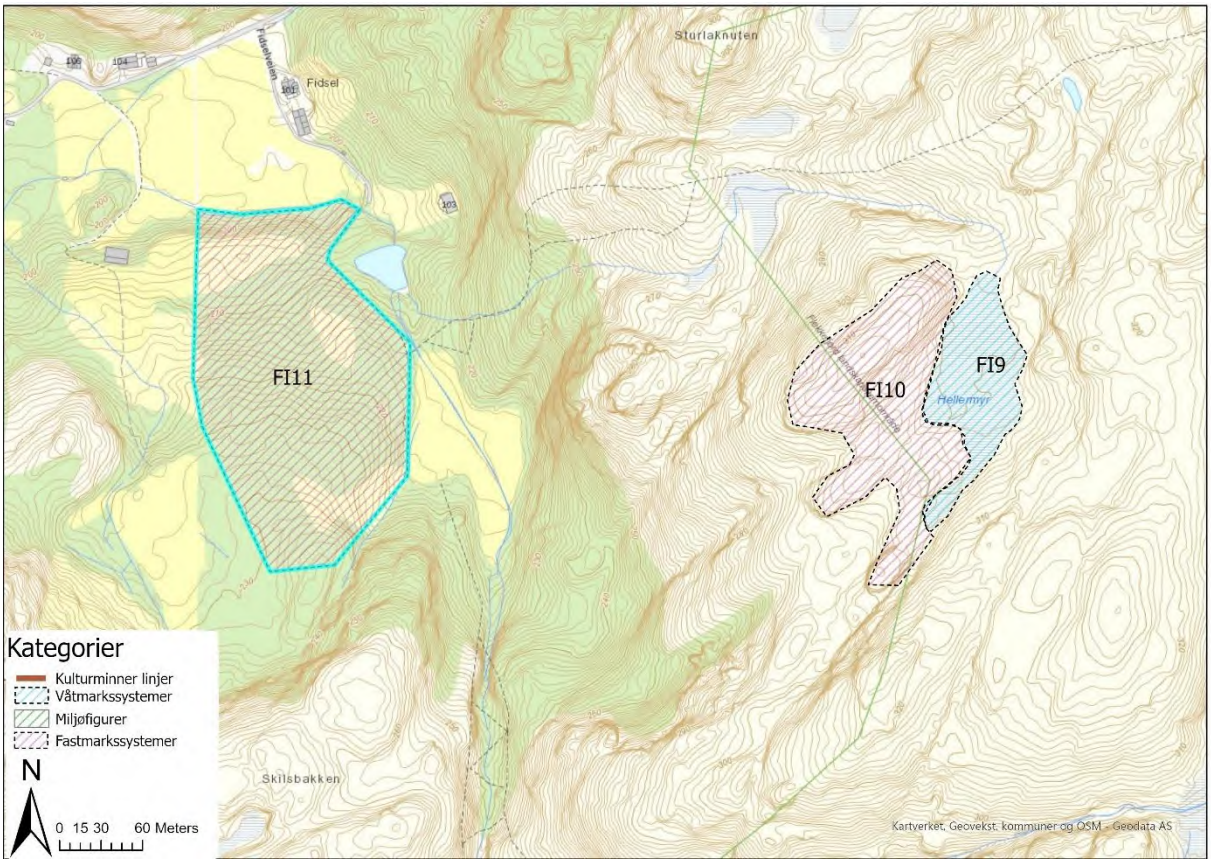

Figur 44. Skjøtselsområde 11 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 11. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde 11 ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Tidligere utmarksbeite som i dag er i en sterk gjengroingsfase. Nordvestlig del har tidligere blitt slått, og vi finner fremdeles innslag av en del kulturbetingende arter. Bunnsjiktet består i hovedsak av ulike grasarter, men vi finner også innslag av lyng på tørrere partier.
B – Bevaringsmål	Utmarksbeite. Beiteskog/naturbeitemark.
C – Tilstand	Middels god

D – Tiltak	Fjerne skogsjikt i nordre del, samt åpne opp i mosaikk. Gjenværende skog kan med fordel tynnes. I en restaureringsfase og vedlikeholdsfase er man avhengig av beiting.

Figur 45. Dronebilde for skjøtselområde 11 ved Fidsel (Foto: Ole Morten Ertzeid Opsahl).

5.5.2 Eiendom 45/4

Delområde 12

Det knyttes noe usikkerhet til tidligere bruk, men området har en rekke verdifulle elementer som kulturminner, lauvingstrær, trolig dyrkingsområder eller slåttemarker (Figur 46, 47, 46, 48 og Tabell 12). Dagens bruk av området er knyttet til beiting og birøkting. Lengst vest i teigen er det registrert edelløvskog. Midler som skal hentes for skjøtsel her, må hentes gjennom andre tjenester. SMIL-midler fra kommune og fylkeskommunen har kanskje midler til skjøtsel knyttet til kulturminner.

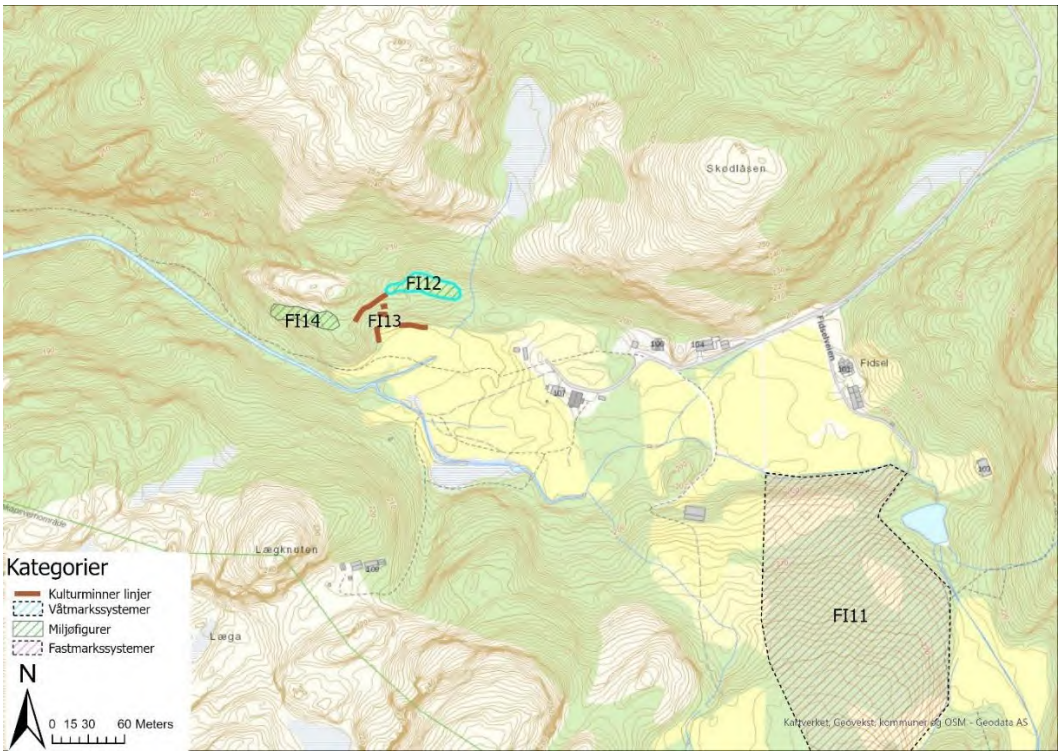

Figur 46. Skjøtselsområder ved teig 45/4 for Fidsel, Flekkefjord kommune.

Tabell 12. Beskrivelsestabell for skjøtselsområde ved Fidsel.

Momenter	Beskrivelse
A – Naturkvaliteter	Dette området inneholder store naturverdier med innslag av edellauvskog og flere spor av tidligere bruk som lauvingstrær og en rekke kulturminner. Området har verneverdige kvaliteter som bør ivaretas.
B – Bevaringsmål	Ivareta og fremme et variert naturområde med en kombinasjon av fri utvikling, rydding og beite.
C – Tilstand	Usikker.

D – Tiltak	Edellauvskogene bør utvikles fritt for å skape kontinuitetsskog. Gammel skog inneholder et høyt antall arter og er svært viktige for biologisk mangfold. Kulturmiljøet bør skjøttes for å fremheve og ivareta disse. Ved å rydde oppslag av trær, og fristille dem reduseres fare for videre forringelse. Beiting er med på å hindre gjengroing. Fremmede arter i skogsmark anbefales å fjernes. Dette kan gjøres gjennom hogst eller ringbarking. Dette gjelder for plantede gransorter som finnes innenfor områder.

Figur 47. Områdebilde for deler av teig 45/4 ved Fidsel (Foto: Espen Åsan).

Figur 48. Lauvingstre ved Fidsel (Foto: Espen Åsan).

Figur 49. Området ved bakkemurene ved Fidsel (Foto: Espen Åsan). 6 Oppfølging av verneområdet

6 Oppfølging og revidering

6.1 Oppfølging av skjøtselstiltak

Den planlagte skjøtselen legges opp etter prioritet, og det er ønskelig med årlig progresjon. Skjøtselen som utføres kan gjennomføres av grunneiere, men må skje i samråd med verneområdeforvalter innenfor delområder som omfattes av vernet. Innenfor verneområdet må det bevilges midler fra Verneområdestyret for å kunne gjennomføre skjøtselstiltakene. Midlene som bevilges hvert år vil variere og det er ikke gitt at all skjøtsel vil la seg gjennomføres innenfor det tidsrom som planen legger opp til. Utenfor verneområdet kan planen benyttes som vedlegg for søknad om ekstern finansiering. Det må påberegnes noe egeninnsats for å komme helt i mål.

Det er viktig med god dokumentasjon om hva som gjennomføres hvor og når. Det må benyttes fotodokumentasjon før og etter tiltakene, og tiltak må loggføres på enkelt vis.

6.2 Oppfølging av bevaringsmål

Bevaringsmålene er styringsverktøy for måloppnåelse i området. Verneområdeforvalter eller andre kvalifiserte, utpekt av Verneområdestyret, kan vurdere tilstanden og bevaringsmålene ved utløp av planen. Målene er beskrevet for hvert delområde hvor noen er helt konkrete, mens andre er mer romslige. For å følge opp bevaringsmålene må vurderinger gjøres gjennom kontroll i felt.

6.3 Revidering av skjøtselsplan

Planen revideres når perioden er utløpt eller etter behov, og i samarbeid med verneområdeforvalter for Flekkefjord landskapsvernområde. Det er verneområdestyret som avgjør om det er behov for ny skjøtselsplan. Grunneiere står fritt til å utarbeide egen skjøtselsplan for videreutvikling utenfor verneområdet om det ikke lar seg gjøre å videreføre satsningen på skjøtsel innenfor. Det ligger stort potensiale i å videreutvikle eiendommens lyngheier innenfor verneområdet ved Steinhei og Hellerheia ved neste plan.

7 Oppsummering av planlagt forvaltning

Den planlagte skjøtselen er lagt opp til videre aktive tiltak med bruk av beitedyr i en restaurerings- og vedlikeholdsfase. Det er forventet at noe oppslag av trær må ryddes manuelt, men dette vil være en naturlig del å ta inn i en videreføring av skjøtselen, altså ved revidering av planen.

Videre er også tiltakene budsjettstyrte slik at tilgjengelige midler også er avgjørende for fremgangen til prosjektet.

7.1 Fremdriftsplan:

Planens varighet settes til 5 år. Planperioden er da fra 2023 til og med 2027. Det ansees som rimelig at skjøtsel i delområder som er rangert med prioritering 1 og 2 kan oppnås innen planen utløper i 2027. Skjøtselsområder utenfor verneområdet er rangert med prioritet 3. Her er det opp til grunneier selv å søke om finansiering fra andre kilder. Gjennomføring er opp til grunneier og ikke vernemyndighet.

Tabell 13 Fremdriftsplan

Prioritering	Forventet fremdrift
1	1 til 3 år
2	3 til 5 år

7.2 Oppsummering

Tiltak oppsummeres i tabell (Tabell 14). Tabellen gir en enkel oversikt over tiltak, hvem som er ansvarlig for gjennomføring av skjøtselstiltak, prioritering og budsjett for de ulike delområdene.

Tabell 14. Oppsummeringstabell for skjøtsel ved Fidsel.

Område	Tiltak	Ansvarlig for gjennomføring	Pri.	Kostnad
FI1	Rydding og brenning	VORF/forvalter	1	25.200
FI2	Restrydding	VORF/forvalter	1	7.200
FI3	Restrydding	VORF/forvalter	1	7.200
FI4	Rydding av trær	VORF/forvalter	1	14.400
FI5	Fri utvikling/ enkel tynning	VORF/ forvalter	3	7.200
FI6	Rydding og brenning	VORF/forvalter	2	36.000
FI7	Rydding og brenning	VORF/forvalter	1	36.000
FI8	Rydding og brenning	VORF/forvalter	2	54.000
FI9	Rydding, brenning	VORF/forvalter	2	10.800
FI10	Rydding og brenning	VORF/forvalter	2	43.200
FI11	Rydding, brenning	Grunneier	3	36.000
FI12	Beiting, rydding og evnt noe hogst.	Grunneier	3	-
Beiting	Få i gang beitebruk i delområder for å ivareta hensikten med skjøtselstiltakene.	Grunneiere med VORF/forvalter	1	-

8 Referanser

Artsdatabanken. 2017. *Kystlynghei*. Hentet 03.11.2020 fra https://www.artsdatabanken.no/Pages/137787/Kystlynghei?Key=1446631842

Forskrift om Flekkefjord landskapsvernområde. Forskrift 11. mars 2005 nr. 225 for Flekkefjord landskapsvernområde i Flekkefjord kommune, Vest-Agder fylke.

Naturmangfoldloven. Lov om forvaltning av naturens mangfold. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100 (Hentet: 21.12.2020)

Norges Geologiske Undersøkelse. 2020. Berggrunskart. Lastet 28.10.2020 https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/

Miljødirektoratet. (2020). Naturbase. Tilgjengelig fra: https://kart.naturbase.no/ (Hentet: 17.11.2020).

Høydedata, kartverket. www.hoydedata.no.

Vedlegg

Vedlegg 1. Kostnadsberegningstabell.

Skjøtselsområde	Enhetspris	SUM
1	Hogst: 4 dagsverk manuell hogst a 450kr Brenning: 3 dagsverk samling og brenning a 450kr	14.400 kr 10.800 kr
2	Restrydding: 2 dagsverk manuell hogst a 450 kr	7.200 kr
3	Restrydding: 2 dagsverk manuell hogst a 450 kr	7.200 kr
4	Rydding av trær: 3 dagsverk manuell hogst a 400kr Brenning: 1 dagsverk samling og brenning a 450kr	10.800 kr 3.600 kr
5	Fri utvikling/ Lett tynning. 2 dagsverk manuell hogst a 450 kr	7.200 kr
6	Rydding: 7 dagsverk manuell hogst a 450kr Brenning: 3 dagsverk samling og brenning a 450kr	25.200 kr 10.800 kr
7	Rydding: 7 dagsverk manuell hogst a 450kr Brenning: 3 dagsverk samling og brenning a 450kr	25.200 kr 10.800 kr
8	Rydding: 10 dagsverk manuell hogst a 450kr Brenning: 5 dagsverk samling og brenning a 450kr	36.000 kr 18.000 kr
9	Rydding: 3 dagsverk manuell hogst a 450kr Brenning: Kan gjøres i sammenheng med naboområde	10.800 kr
10	Rydding: 8 dagsverk manuell hogst a 450kr Brenning: 4 dagsverk samling og brenning a 450kr	28.800 kr 14.400 kr
11	Rydding: 7 dagsverk manuell hogst a 450kr Brenning: 3 dagsverk samling og brenning a 450kr	25.200 kr 10.800 kr
12	-	

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 02.11.2022
Vår ref.: 2022/5466
Deres dato:
Deres ref.: 22/00698

Flekkefjord kommune

Kirkegaten 50
4400 FLEKKEFJORD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Pia Karine Hem Molaug, 37 01 75 35

Statsforvalterens behandling av klage over Flekkefjord kommunes vedtak av 24.03.2022

Vi viser til oversendelse fra Flekkefjord kommune av 10.06.2022, vedrørende klage over kommunens vedtak av 24.03.2022 sak 13/22.

Statsforvalterens vedtak

Flekkefjord kommune sitt vedtak av 24.03.2022 sak 13/22, oppheves som ugyldig. Klager er således gitt medhold i sin klage.

Dette vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (fvl.) § 28 tredje ledd.

Saksforhold

Saken gjelder en sti/vei (videre kun omtalt som sti) som går over eiendom gnr/bnr 45/5 i Flekkefjord kommune. I e-post av 15.01.2022 skriver grunneierne, Hege og Øyvind Andersen, bl.a. at: «*Etter vurdering av sikkerhetsmessige og driftsmessige forhold ser vi det nødvendig å stenge stien gjennom tunet fra og med 15.mars 2022. (se vedlegg, som er skilt vi henger opp på Fidsel)*.» I nevnte vedlegg/på nevnte skilt står det følgende:

> «Stien gjennom tunet på Fidsel vil bli stengt f.o.m 15.mars 2022.
> På grunn av driftsmessige og sikkerhetsmessige forhold, ser vi det nødvendig å stenge turstien gjennom tunet.
> Vi er i dialog med Flekkefjord kommune og verneområdeforvaltningen om å anlegge ny tursti.
> Vårt mål er at denne er på plass så fort som mulig.
> **Velkommen** til tur fra Fidsel, når ny sti er på plass.»

E-postadresse: sfagpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 504, 4804 Arendal
Besøksadresse: Fløyveien 14, Arendal
Telefon: 37 01 75 00
www.statsforvalteren.no/agder
Org.nr. 974 762 994

Formannskapet i Flekkefjord kommune fattet i møte den 24.03.2022 sak 13/22 følgende vedtak:

- «Formannskapet vedtar, med hjemmel i friluftsloven § 40, jfr. § 13, at grunneierne på gnr/bnr 45/5 ikke har anledning til å stenge sti på Fidsel.
- Grunneierne oppfordres til å gå i dialog med kommunen for å finne trygge stialternativer som passer for familier, barn og turister.
- Evt. ny sti må etableres innen 1. november.»

Kommunens vedtak av 24.03.2022 er påklaget av Øyvind og Hege Andersen (heretter klager).

Formannskapet i Flekkefjord kommune behandlet klagen i møte den 09.06.2022 sak 35/22, hvor det ble fattet følgende vedtak:

> «Klage fra grunneiere av gnr/bnr 45/5 på vedtak i FSK-013/22 den 24.03.2022 tas ikke til følge. Klagen oversendes Statsforvalteren i Agder for endelig avgjørelse.»

Statsforvalteren legger til grunn at partene er kjent med sakens dokumenter, og finner derfor ikke grunn til å gi ytterligere saksreferat.

Kommunens vedtak av 24.03.2022, jf. vedtak av 09.06.2022
I vedtak av 24.03.2022 har kommunen uttalt at: «*Stien går i dag på en vei i innmark som fører til utmark*», og deretter vurdert «*om det er ferdselsrett på den aktuelle stien i innmark*». Kommunen har vurdert at stien går «*utenom den private sonen*», og således at det er ferdselsrett på stien, og slik at det ikke foreligger grunn til å stenge stien for allmenheten.

Videre har kommunen vurdert hvorvidt grunneierne har anledning til å forby ferdsel som i utgangspunktet er tillatt, fordi «*ferdselen er egnet til å volde nevneverdig skade*», jf. friluftsloven § 3 a tredje ledd. Kommunen har vurdert at det «*ikke er anledning til å stenge stien i henhold til begrepet «nevneverdig» skade*».

Ved klagebehandling har kommunen vurdert at det ikke foreligger nye relevante opplysninger i klagen, og i all hovedsak vist til de vurderinger den har foretatt i vedtak av 24.03.2022 sak 13/22, jf. vedtak av 09.06.2022 sak 35/22.

Klagers anførsler
Klager skriver at: «*Vi har mottatt melding om vedtak, og klager på dette da vi ser at vi ikke deler oppfattelsen rådmannen og saksbehandler har i saken. Vi mener at vedtaket er gjort på feil grunnlag*». Klager anfører en rekke momenter som grunnlag for forannevnte. Vi viser til klagen i sin helhet.

Vurderingstema og problemstilling i saken
Friluftsloven § 40 annet ledd gir angitte friluftsorganer myndighet til å kreve ulovlig oppført skilt og stengsel/innretning fjernet. Flekkefjord kommune har i sitt vedtak av 24.03.2022 strengt tatt ikke krevd fjerning av ulovlig oppført skilt eller stengsel/innretning, men etter sin ordlyd, kun vedtatt at aktuelle grunneiere «*ikke har anledning til å stenge sti på Fidsel.*»

Det fremkommer ikke i sakens dokumenter at grunneierne på gnr/bnr 45/5, på noe tidspunkt har oppført noen form for stengsel eller annen innretning på aktuelle sti. Denne saken dreier seg, slik vi ser det, om et skilt/en kunngjøring om at aktuelle sti vil bli stengt fra og med 15. mars 2022. Etter det vi forstår, ble skiltet satt opp en gang i jan./feb. 2022, men fjernet igjen i begynnelsen av mars 2022 (jf. uttalelse fra klager mottatt her 07.08.2022; «*Skiltet, varsel som ble behandlet av Formannskapet 24. mars 2022 var altså fjernet noen uker før behandling*»).

Det presiseres at det er ovennevnte skilt som er gjenstand for sakens videre vurderinger. Problemstillingen i saken er hvorvidt allmenheten har ferdselsrett over angjeldende sti etter bestemmelsene i friluftsloven; og med bakgrunn i dette, hvorvidt aktuelle skilt med kunngjøring om stenging er ulovlig, jf. friluftsloven § 13, og derved kan kreves fjernet, jf. friluftsloven § 40.

Vi understreker at vi ikke vurderer, eller tar stilling til ev. rettigheter ut fra privatrettslige forhold.

Juridisk grunnlag – Lov om friluftslivet av 28.06.1957 nr. 16 (friluftsloven)
Friluftsloven § 13 annet og tredje ledd lyder:

> «Uten særskilt hjemmel er det ikke tillatt å sette opp skilt eller på annen måte kunngjøre forbud mot ferdsel, opphold, bading eller høsting som er tillatt i denne lov.
>
> Stengsel, skilt eller kunngjøring som er i strid med denne paragraf, kan kreves fjernet etter § 40.»

Friluftsloven § 40 annet ledd lyder:

> «Helt eller delvis oppført byggverk, stengsel eller annen innretning, skilt eller kunngjøring som strider mot forbud eller pålegg gitt i eller i medhold av loven, kan friluftsorganene som nevnt i § 21 kreve fjernet på den skyldiges kostnad.»

I rundskriv T-3/07 er det gitt nærmere informasjon og veiledning om tolkning og anvendelse av friluftslovens regler i praksis.

I tillegg er flere bestemmelser og begreper utdypet gjennom rettspraksis. Det vises i denne sammenheng særlig til Rt. 1998 s. 1164 («Furumoadommen») og Rt. 2005 s. 805 («Hvalerdommen»).

Statsforvalterens myndighet som klageinstans
I henhold til friluftsloven § 24 annet ledd kan kommunens vedtak påklages til Statsforvalteren.

Dersom vilkårene for å behandle en klage ikke foreligger, skal klageinstansen avvise saken, jf. fvl. § 34 første ledd.

Tas klagen under behandling, fremgår Statsforvalterens prøvingsadgang og plikt i klagesaken av forvaltningsloven § 34 annet ledd, hvoretter klageinstansen kan prøve alle sider ved det påklagede vedtaket og herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Dette innebærer at både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie forvaltningsskjønn kan prøves fullt ut. I bestemmelsen er det med virkning fra 1.3.1997 inntatt en regel om at statlige klageinstanser, ved overprøving av kommunale vedtak, skal legge vekt på hensynet til det kommunale selvstyre ved prøving av det frie skjønn. Klageinstansen skal vurdere klagers anførsler, men er ikke bundet verken av de påberopte grunner/påstander eller den påklagede del av vedtaket.

Statsforvalteren kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til kommunen til helt eller delvis ny behandling, jf. fvl. § 34 fjerde ledd.

Statsforvalterens vurdering

Vilkårene for klage og sakens opplysning

Flekkefjord kommune sitt vedtak av 24.03.2022 sak 13/22 er et enkeltvedtak som kan påklages, og klager har klagerett da de er part i saken, jf. fvl. § 28 første ledd.

I henhold til fvl. § 29 første ledd, er klagefristen 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part. Aktuelle vedtak er fattet den 23.04.2022. Det fremkommer ikke verken av klagen eller av sakens øvrige dokumenter, når klagen er fremsatt. Kommunen har imidlertid ved klagebehandling uttalt følgende: «*Klagen er sendt innenfor klagefristen til å klage, og må derfor anses som gyldig*». Ut fra dette, legger vi til grunn at klagen er rettidig fremsatt, jf. fvl. § 29 første ledd.

Vilkårene for å behandle klagen er oppfylt, og klagen tas under behandling, jf. fvl. § 34.

Ut over de dokumentene som ble oversendt fra kommunen den 10.06.2022, har kommunen den 28.10.2022 oversendt noen bilder fra stedet, som er tatt samme dag, på oppdrag fra oss. Klager har den 30.10.2022 oversendt ytterligere bilder og et tilleggsbrev. Saken anses tilstrekkelig opplyst gjennom sakens dokumenter og forannevnte dokumentasjon, jf. fvl. § 33 femte ledd, jf. § 17.

Prøving av kommunens vedtak av 24.03.2022 sak 13/22

Som det fremgår over, har kommunen i sitt vedtak av 24.03.2022, lagt til grunn at aktuelle sti går over areal som må anses som «innmark». Kommunen har imidlertid vurdert at arealet likevel ikke omfattes av «*den private sonen*» på eiendommen, og slik at det foreligger ferdselsrett etter friluftsloven § 3 a første ledd.

I friluftsloven § 13 annet ledd oppstilles et forbud mot «*å sette opp skilt eller på annen måte kunngjøre forbud mot ferdsel (...) som er tillatt i denne lov*». Hvilken ferdsel som er tillatt i loven, beror i første omgang på om aktuelle areal er å anse som «innmark» eller «utmark», jf. friluftsloven § 1 a, da ferdselsretten i all hovedsak er begrenset til utmark, jf. friluftsloven § 2.

Det reiser seg her spørsmål om det området hvor stien går, er å anse som «gårdsplass», «hustomt» eller «liknende område hvor almenhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrengsel for eier eller bruker», jf. friluftsloven § 1 a første ledd første punktum.

Fra rundskriv T-3/07 vedrørende gårdsplass og veg hitsettes:

> «En gårdsplass er etter vanlig språkbruk den nærmeste plassen foran eller mellom hus. Begrepet knyttes gjerne til spredt bebyggelse, frittliggende gårdstun og setertun. Et gårdstun vil som regel omfatte bygninger for landbruksvirksomhet eller liknende. Det vil ofte gå vei gjennom gårdstun.
>
> Friluftslovens definisjon av begrepene innmark og utmark sier ikke noe om private veger. Så lenge private veger ikke går inn under definisjonen av innmark, kan slike veger som utgangspunkt likestilles med utmark (arealer som ikke reknes som innmark, anses som utmark). Men selv om betegnelsen "mark" ikke passer særlig godt på veger, følger det av § 2 annet ledd og § 4 at friluftsloven også omfatter private veger. (...). Med unntak av sårbare driftsveger og fár over dyrket mark må det legges til grunn at det er tillatt å ferdes til fots på privat veg og på opparbeidet sti som har dyrket mark på en eller begge sider, men ikke over tun eller gårdsplasser, eller gjennom hager eller andre liknende steder der allmenn ferdsel vil være til urimelig ulempe.»

I ovennevnte dommer kommer Høyesterett med flere prinsipielle uttalelser av stor betydning for vurderingen av grensen mellom innmark og utmark i strandsonen. Det trekkes nokså snevre rammer når det gjelder hustomtbegrepet og den private sonen rundt bolig- og fritidseiendommer. Selv om nevnte saker konkret gjelder spørsmål om ferdsel og opphold i strandsonen, vil man kunne finne en viss støtte i dommene ved tolkningen av begrepene «innmark» og «utmark», også når det gjelder områder utenfor strandsonen.

I «Furumoadommen» uttalte Høyesterett at uttrykket hustomt må begrenses til «*den mer private sonen rundt huset*». I den saken kom Høyesterett til at strandsonen, som lå i en avstand på ca. 65 meter fra terrassen foran huset, ikke kunnen anses som innmark, og slik at allmenheten hadde ferdselsrett.

I «Hvalerdommen» fremgår det videre at det ved fastleggelsen av hustomtbegrepet, også vil være relevant å ta hensyn til bl.a. terrengforhold, arrondering og tomtens plassering, i tillegg til å se hen til størrelsen på det aktuelle areal. Dersom det f.eks. er en kolle, skrent eller tett vegetasjon mellom bebyggelsen og det arealet som benyttes av allmenheten, vil avstanden spille mindre rolle; og motsatt vil avstanden spille en større rolle i et åpent landskap. Saken gjaldt en sti som gikk forbi en fritidsbolig og et anneks, i en avstand på henholdsvis 20 meter og 7,5 meter. Fritidsboligen lå ca. 4 meter høyere i terrenget enn stien, og det var ikke innsyn fra stien til fritidsboligen. Høyesterett kom her til at hustomtbegrepet ikke kunne strekkes så langt at det omfattet det areal der stien passerte fritidsboligen, og at heller ikke stien forbi annekset kunne anses som hustomt.

Det finnes ingen tilsvarende avgjørelser om størrelsen av gårdstun. Ved vurderingen må man, i tillegg til vurderingen av den private sone for bolighus, måtte legge vekt på gårdstunets funksjon som driftssentrum og bygningenes beliggenhet i forhold til stien. Gårdsplass/gårdstun som innmarksbegrep vil inkludere den nærmeste plassen foran og mellom hus, og vil normalt ha til hensikt å hindre ferdsel på vei mellom bolig og driftsbygninger.

Det er registrert to bygninger på angjeldende eiendom, gnr/bnr 45/5: «*Våninghus*» og «*Hus for dyr/landbr.lager/silo*» (heretter kalt driftsbygning). Avstanden mellom de to bygningene er ca. 9 meter. Angjeldende sti utgjør ca. 160 meter, og strekker seg sørover/sørøstover fra Fidselveien, og rett vest for, og forbi de to bygningene på eiendommen. På det stedet hvor stien passerer våningshuset, er avstanden mellom stien og huset ca. 5 meter på hele strekningen. Mellom stien og driftsbygningen er avstanden på mellom null og i underkant av 5 meter (alle avstander er angitt ut fra målinger i kart).

Som det fremgår over, er det her svært kort avstand mellom angjeldende sti og bygningene på eiendommen; gjennomgående rundt 5 meter. Terrenget i området er flatt og åpent, herunder er det ingen koller, skråninger/skrenter, vegetasjon e.l. mellom stien og bygningene. Bygningene og stien ligger således på samme nivå, i et åpent landskap, og hvor det er direkte innsyn fra stien til boligen. På et punkt langs stien, er det direkte utkjøring fra driftsbygningen, rett ut på stien. Arealet rett vest for stien er registret som «fulldyrka jord» i Gårdskart, og fremstår på bilder som en opparbeidet gressplen/hage, og er ut fra dette klart å anse som innmark.

Arealet hvor stien går, er en vei forbi og mellom bygningene på eiendommen, og fremstår å ha funksjon som driftssentrum, hvor det pågår aktiv landbruksdrift; herunder kjøring med landbruks-/anleggsmaskiner, areal hvor det går sau, høsting og rengjøring av bikuber samt annet arbeid knyttet til birøkt mv., jf. uttalelse fra klager og bilder fra stedet.

Aktuelle eiendom ligger utenfor strandsonen, hvor det i ovennevnte dommer er uttalt at man må finne seg i å få allmennheten tettere inn på seg enn i andre områder. I Hvalerdommen ble det påpekt at man, i tillegg til den private sonen rundt et hus, også må regne med en viss privat sone rundt et anneks, men at denne må være adskillig mindre enn for hovedhuset. I herværende sak ligger bygningene langt nærmere omdiskuterte sti, enn bygningene i Hvalerdommen. Det påpekes igjen at det her også er snakk om et område utenfor strandsonen, i motsetning til hva som var tilfellet i Hvalerdommen og Furumoadommen. Sammenliknet med nevnte dommer, vil områder innenfor en avstand på 5 meter til hus og 0-5 meter til driftsbygning, i område utenfor strandsonen, fort anses å ligge innenfor den private sone.

Ut fra en samlet vurdering av sakens dokumenter, jf. over, med særlig vekt på bilder samt nevnte avstander og terrengforhold, mener vi at aktuelle areal hvor stien går, er et gårdstun innenfor eiendommens private sone, som omfattes av begrepet «gårdsplass», «hustomt» eller «liknende område hvor almenhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrengsel for eier eller bruker», jf. friluftsloven § 1 a første ledd første punktum. Angjeldende sti er følgelig å anse som «innmark», hvor allmenheten ikke har ferdselsrett, heller ikke etter friluftsloven §§ 3 og 3 a.

Vi er således enig med kommunen i at aktuelle område er å anse som «innmark», men er i motsetning til kommunen kommet til at arealet også må anses å være omfattet av «*den private sonen*» på eiendommen. Det er ut fra ovennevnte ikke nødvendig å drøfte hvorvidt ferdsel er egnet til å volde skade, og om eier ut fra dette kan forby ferdselen, jf. friluftsloven § 3 a tredje ledd, da ferdsel uansett ikke er tillatt.

Oppsummerende konklusjon
Aktuelle areal hvor omdiskuterte sti går, er å anse som «gårdsplass», «hustomt» eller «liknende område hvor almenhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrengsel for eier eller bruker», og er følgelig «innmark», jf. friluftsloven § 1 a første ledd første punktum. Allmenheten har således ikke ferdselsrett etter friluftsloven § 2 første ledd. Ut fra forannevnte, gjør heller ikke friluftsloven §§ 3 og 3 a seg gjeldende.

Siden allmenheten ikke har ferdselsrett på aktuelle sti, er det ikke forbudt å sette opp skilt eller på annen måte kunngjøre forbud mot ferdsel mv. etter friluftsloven § 13 annet ledd. Et ev. skilt strider derfor ikke mot noe forbud, og kan således ikke kreves fjernet etter friluftsloven § 40 annet ledd.

Kommunen har følgelig ikke hjemmel til å vedta at klager ikke har anledning til å stenge sti eller til å kreve skilt fjernet. Kommunens vedtak må ut fra dette anses ugyldig.

Statsforvalterens vedtak
Flekkefjord kommune sitt vedtak av 24.03.2022 sak 13/22 oppheves som ugyldig, under henvisning til begrunnelsen over. Klager er således gitt medhold i sin klage.

Statsforvalterens vedtak i klagesaken er endelig og kan ikke påklages videre, jf. fvl. § 28 tredje ledd.

Med visse unntak har partene rett til å se sakens dokumenter, jf. fvl. §§ 18 og 19.

Klager er underrettet om vedtaket ved kopi av dette brev.

Med hilsen

Ingunn Løvdal (e.f.)
miljøverndirektør

Pia Karine Hem Molaug
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

INNSPILL TIL SKJØTSELSPLAN – FIDSEL

Side 5

Fidsel er ikkje lenger et sentralt knutepunkt for ferdsel inn i FLO. Det vil si at Fidsel ikkje lenger er innfallsport. Evt. stiavtaler er oppsagt, det er nå ingen merka stier på Fidsel.

Side 9

Vi har nå utvidet med dyrkingsareal for grønnsaker for salg.

Inntektene fra gården er nå bærekraftige, i den forstand at disse nå ml.a. dekker gårdens utgifter.

Vi utnytter nå, og vil utnytte utmarksbeitet i langt større grad.

Side 12

Etter hvert som våre arealer blir og har blitt ryddet og beitet, registrerer vi nå ytterligere kulturhistoriske verdier som bakkemurer, steingjerder, ryddingsrøyser, potetkjeller m.m.

Side 16

Vår gård på Fidsel har vært i slektens eie siden ca. 1620. Hege og Øyvind Andersen er 12. generasjon.

Vi fokuserer nå i liten eller ingen grad på turisme.

Side 17

Det er nå begrensede parkeringsmuligheter på Fidsel.

Det er nå ikkje tilrettelagt sti fra Fidsel. (vedlagt vedtak fra Statsforvalter)

Vi tillater ikkje at VORF eller andre på noen måte publiserer eller fremhever sti og ferdsel på vår eiendom uten vår samtykke.

Vi er ikkje kjent med, og har ikkje godkjent vurdering som leder til status «svært viktig friluftsområde (ID:FK00035946)» på vår eiendom.

Side18

Det er og av oss fokusert mye på viktigheten av å sette skjøtsel på vår eiendom i sammenheng med øvrig skjøtsel på heisystemet. Dette vil bli godt ivaretatt ved vårt gode samarbeid med naboeiendommer samt Hidrahei beitelag.

Det er, og vil bli lagt ner et betydelig arbeid ang. ønsket skjøtsel utenfor verneområdet. Dette vil gi, og gir den ønskede sammenheng med verneområdet.

HOVEDMÅL

Planens hovedmål samsvarer med vårt ønske, plan og intensjon med ønsket mulighet for skjøtselsarbeidet på vår eiendom.

Side 19

Fremmede arter er vurdert som en trusselfaktor mot verneverdiene. Gran er en av artene det blir pekt på. Vi tar stadig ut gran på Fidsel, dette er noe vi og i framtiden vil ha stor fokus på. Gran er og en av gårdens resurser, da særlig som tømmer som vi selv sager til virke på vår gårdssag. Gran er også plantet som le.

Vårt mål er i stor grad å høste av gårdens resurser, også skogen, ved å sette så lite spor som mulig. Derfor er det for oss avgjørende å gjøre dette på en fornuftig og bærekraftig måte. Dette ønsker vi å gjøre med en god plan, rett rekkefølge, rett føre, på naturens premisser m.m.

Når vi nå skal ta ut gran fra verneområdet, vil vi gjøre dette sammen med annen skjøtsel når dette er naturlig. Dette vil være fornuftig og bærekraftig samt gi et ønsket resultat.

Rydding av foryngelse ser vi som en naturlig del av den løpende skjøtselen.

Side 52

Punkt 6.1 Skjøtselen utføres av grunneiere i samråd med verneområdestyret.

Side 54

Punkt 7.2 Vi har ikkje vurdert tabell 14

Vi er nå i dialog med Flekkefjord kommune ang. ønsket naturkartlegging. Ventet start på kartleggingern er våren 2026

Fidsel 18.02.2026

Hege og Øyvind Andersen

Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2025/10961-9 **Saksbehandler:** Ronny Skansen **Dato:** 21.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret ORF	30/26	28.09.2026

Flekkefjord landskapsvernområde - fordeling av 300 000 kroner til naturtypen Kystlynghei

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret for Oksøy - Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder tildeler 300 000,- kroner til kystlynghei som følger:

1.

- 50 000,- kroner Hege og Øyvind Andersen
- 50 000,- kroner Roar Svindland og Anne Willoch
- 50 000,- kroner Roger S Urstad
- 50 000,- kroner Anders Svindland og Roy Log
- 50 000,- kroner Ole og Svein Skarpenes
- 50 000,- kroner Knut Ulland

2. Det tas sikte på å utarbeide en oversikt over de viktigste områdene for kystlyngheiarealer i Flekkefjord landskapsvernområde.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1. **Ledig kapasitet - søknad om ekstra midler - Flekkefjord landskapsvernområde - tiltak for å ivareta natur - 2026 - Hidraheia - trua naturtyper og utvalgte naturtyper - naturbeitemark og kystlynghei - verdifulle kulturlandskap - Roar Svindland – Hidrahei beitelag**
2. **Innspill til ST 22/26 – Hidrahei beitelag**

Saksopplysninger

Verneområdestyret vedtok i styremøte 24.11.25 følgende: Det søkes om 300 000,- kroner eks.mva for den utvalgte og sterk trua naturtypen kystlynghei. Naturtypen er viktig for mange arter, blant annet klokkesøte.

Verneområdeforvalter tok opp i styresak 12/26 den 23.03.26 hvordan disse midlene skulle brukes: «Verneområdestyret vedtok å søke om 300 000,- kroner for kystlynghei i Flekkefjord landskapsvernområde. Det er ikke sagt noe om hvordan disse midlene skal fordeles og hvilke kriterier ligger til grunn.» I styremøte ble det og tatt opp av styreleder hvordan disse midlene var tenkt skulle benyttes, uten at noe konkret kom ut av det.

Verneområdeforvalter fremmet i styresak 22/26 den 01.06.26 en sak om bruken av de avsatte midlene. Følgende ble protokollført i saken: *Behandlet under styremøte den 1. juni 2026. Forslag om at saken utsettes og verneområdeforvalter får i oppdrag å lage en sak til septembermøte hvordan midlene skal prioriteres.*

Vurdering

I Flekkefjord landskapsvernområde finnes det mye arealer av kystlynghei. Noe av dette er registrert i naturbasen og noe er ikke registrert. I tidligere tider er det liten tvil at mye av arealet innenfor landskapsvernområdet var kystlynghei. I dag er mye av arealet gjengrodd kystlynghei av moderat og dårlig kvalitet. Driften som laget den tradisjonsrike kultur- og naturbetinget naturtypen har i stor grad opphørt. I dag ivaretas en del av kystlynghei arealene gjennom både drift, andre tilskuddsordninger og gjennom skjøtselsavtaler med verneområdestyret. Det finnes blant annet store arealer av kystlynghei ved Brufjell-Tele, Porshei, Dåtlandsheia Hidraheia, Prestøy, Dragøya, ytre del av Hidra og en og del areal som ikke er kartlagt. I dag gis det tiltaksmidler fra verneområdestyret allerede i dag for ivaretakelse av kystlynghei på flere av disse arealene.

Tiltaksmidlene for verneområdestyret er av begrenset karakter. Det er derfor viktig at verneområdstyret prioriterer tiltaksmidlene nøye og presist, slik at de best mulig ivaretar verneverdier og verneformål. Verneområdeforvalter vurderer det som viktig å prioritere når det gjelder kystlynghei og viser til forvaltningsplanen, at en skal være forsiktig med å starte opp nye tiltak som vil gå på bekostning av allerede iverksatte tiltak. Det er bedre med noen eksempelområder av god kvalitet av kystlynghei, fremfor store områder av dårlig/moderat kvalitet. Ettersom klokkesøte er en karakterart i kystlynghei i områdene i Flekkefjord vil det eksempelvis kanskje være naturlig, å prioritere disse områdene som har størst mulighet for å ivareta denne arten.

I kommende forvaltningsplan for Flekkefjord landskapsvernområde står blant annet følgende: Igangsetting av tiltak i nye områder bør ikke gå på bekostning av allerede iverksatte tiltak i andre områder.»

Det er flere områder i Flekkefjord landskapsvernområde det jobbes med ivaretakelse av kystlynghei, også gjennom skjøtselsavtaler fra verneområdestyret. Verneområdeforvalter har derfor foreslått en fordeling av disse midlene på bakgrunn av 6 ulike områder. I tillegg bør det tas sikte på å utarbeide en oversikt over de viktigste arealene med kystlynghei innenfor Flekkefjord landskapsvernområde.

Prestøya: Grunneier Knut Ulland m.fl. Kystlynghei med svært viktig verdi og langvarig hevd. Foreslåes en tildeling på 50 000,- kroner eks.mva

Åna-Sira og Ystebøvatn: Grunneier Sara Åboen (saueeier Anders Svindland/Roy Log). Kystlynghei med verdi viktig og deler med god hevd. Foreslåes en tildeling på 50 000,- kroner eks.mva.

Ytre deler av Hidra Kalven, Langelandsfjella: Saueeier Roger Urstad. Kystlynghei. Området har vært holdt i hevd over lengre tid. Området har tidligere vært kartlagt av en student i regi av kommunen. Men området har ikke noe formell status i naturbasen. Foreslåes en tildeling på 50 000,- kroner eks. mva.

Hidraheia: Grunneiere Roar Svindland og Anne Willoch. Området er under kartlegging etter naturtyper (NIN) gjennom kommunale SMIL midler. Resultatene foreligger ikke pr. nå. Det er gjort en stor innsats på disse arealene også naturtypen kystlynghei. Foreslåes en tildeling på 50 000,- kroner eks.mva. Tiltaksmidlene bør og benyttes til bekjempelse av fremmede treslag ved torvmyra gjennom ringbarking.

Skarpenes: Grunneiere Ole og Svein Skarpenes. Kystlynghei av viktig verdi. Klokkesøte opptrådt blant annet i flere delområder. Foreslåes en tildeling på 50 000,- kroner eks.mva.

Fidsel: Grunneiere Hege og Øyvind Andersen. Deler av et område innenfor landskapsvernområdet nylig karlagt som kystlynghei med dominerende areal av dårlig kvalitet og spredte områder med svært dårlig kvalitet. Foreslåes en tildeling på 50 000,- kroner eks.mva. Midlene brukes til fjerning av fremmede treslag ved Gravdalen og områdene rundt på gnr/bnr 45/5.

Fra: Roar Svindland[roarsvi@online.no]
Sendt: 22.07.2026 20:27:47
Til: Postmottak SFAG;Per Goldmann Nilsen;Hannah Teigland;Silje Vårlid;Arne Fodnestøl[sfagpost@statsforvalteren.no;dammekleiva@gmail.com;Hannah.Teigland@politiker.agderfk.no;Silje.Varlid@kristiansand.kommune.no;arne.fodnestol@politiker-flekkefjord.no]
Kopi: Hege Nedrebø Andersen[hegenedrebo@gmail.com];sandrasvindland@hotmail.com[sandrasvindland@hotmail.com];Anne Willoch[annewilloch@hotmail.com];
Tittel: Tiltaksmidler Kystlynghei Flekkefjord LVO

Hei

Vedlagt innspill til bruk av ekstra midler til restaurering av kystlyngheiene i FLVO. (Sak ST 22/26)

Vi er ferdige med årets skjøtselsarbeid og tildelte midler for 2026, men har ledig kapasitet og lyst til å fortsette arbeidet i lyngheiene i Flekkefjord LVO. NIN kartleggingen starter nå i vårt område og har fokus på kystlyngheiene, naturbeitemarkene og slåttemarker. Tildelte midler vi har fått fra Flekkefjord kommune (SMIL-midler) ser ut til å bli i minste laget, så flott vis Dere kan bidra med noe. Vi grunneiere vil også bidra slik at jobben blir sluttført.

Mvh

Leder i Hidraheia Beitelag

Roar Svindland

Innspill til ST 22/26 Tiltaksmidler kystlynghei Flekkefjord LO.

Kystlyngheiene i Flekkefjord landskapsvernområde er en vesentlig del av formålet med etablering av Flekkefjord landskapsvernområde, men har til nå fått lite oppmerksomhet fra forvaltningen. Det at det nå er tatt initiativ fra Styret til å øke innsatsen og hindre gjengroing av denne trua naturtypen i landskapsvernområde er prisverdig og i tråd med formålet.
Forvalter peker på kystlynghei med klokkesøte som aktuelle områder, men kystlynghei har 6 ulike undergrupper og mangfoldet av disse selvsagt vesentlige. Videre påpekes det fra faglig hold (Ecofact) at store sammenhengende områder gjerne med overganger til naturbeitemarker og slåttemarker har stor betydning for ett helhetlig landskap og verdsettes høyere.
Vedlikehold og drift av kystlynghei blir i stor grad ivaretatt via regionale miljømidler (RMP) Kravet her er landbruksdrift med vinterbeite, NIN kartlagt i miljøbasen og dokumentasjon på utført skjøtsel.
Midlene som nå skal tilføres i forhold til kystlynghei foreslåes brukt til manuell hogst av igjengrodd lynghei og brenning av hogstavfall. Det må være igangsatt drift med beitedyr og plan for aktuelle områder slik at vi får ett varig driftsopplegg og at ikke område bare gror igjen etter hogst og brenning. Videre bør NIN kartlegging prioriteres slik at områdene blir registrert i naturbasen og utløser RMP midler. Da opprettholdes lyngheiene via andre statlige ordninger uten å belaste tiltaksmidler fra verneområdeforvaltningen.
Vi grunneiere på Hidraheia og Dåtlandsheia med landbruksdrift (Hidraheia Beitelag SA) er klar for en ekstra innsats for å rydde fram igjen gjengrodd lynghei i tråd med skjøtselsplaner og ny NIN kartlegging. Viser til mange tidligere henvendelser/søknader i våre områder og søknad om støtte til å kartlegge en større del av områdene våre nå når Ecofact er i område.

Forslag

Roar og Anne område Store Håland (klokkesøteområde), Vardefjellrinnan og Breimyrknutan. Etter skjøtselsplanen kapasitet kr. 100 000,-
Sandra og Tommy områdene som Anne og Roar kapasitet 50000,-
Øyvind og Hege område deler Dåtlandsheia og område vest for Mønstremyra. Kapasitet 50 000,-
NIN kartlegging kystlynghei Hidraheia/Dåtlandsheia 50 000,-

Mvh oss i
Hidraheia Beitelag SA

Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2025/9571-13 **Saksbehandler:** Ronny Skansen **Dato:** 21.09.2026

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret ORF	31/26	28.09.2026

Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Høringsuttalelse om mulig grenseendring ved Belteviga på Flekkerøya - Statsforvalteren i Agder

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret for Oksøy - Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder fraråder å endre grensen ved Belteviga på Flekkerøya innenfor Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. En endring av grensen vil svekke formålet med vernet og verneverdiene i området.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

1 **Ber om vurdering - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring – Brev datert 17.09.25 – Miljødirektoratet**

2 **Statsforvalterens vurdering - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring – Brev datert 21.10.25 – Statsforvalteren i Agder**

3 **Endringskart – Statsforvalteren i Agder**

4 **Vurdering av friluftsinteresser - Belteviga statlig sikra friluftslivsområde - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring – Brev datert 10.11.25 – Agder fylkeskommune**

5 **Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring – Spørsmål fra verneområdeforvalter til Miljødirektoratet – Brev datert 14.11.25**

6 **Saksprotokoll - møte i verneområdestyret 241125 - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring**

7 **Oppdrag om å sende grenseendring av Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde på høring, Flekkerøya – Brev fra Miljødirektoratet til Statsforvalteren i Agder datert 12.03.26**

8 **Tilbakemelding angående grenseendring - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring – Svar fra Miljødirektoratet til verneområdeforvalter datert 08.04.26**

9 **Til uttalelse - mindre grenseendring - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring – Statsforvalteren i Agder 09.07.26**

10 **Endringskart – Statsforvalteren i Agder**

11 **Utsatt høringsfrist - mindre grenseendring - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring – Statsforvalteren i Agder datert 28.08.26**

12 **Høringsuttalelse fra Agder fylkeskommune datert 17.09.26**

Saksopplysninger

Statsforvalteren i Agder har i brev datert 09.07.26 sendt på høring et forslag om en mindre justering av vernegrensen for Oksøy–Ryvingen landskapsvernområde ved Belteviga på Flekkerøya, i Kristiansand kommune. Statsforvalteren skriver blant annet: *Forslaget gjelder å grense ut en eksisterende veitrasé som i dag ligger helt i ytterkanten av verneområdet.*

Høringsfristen er flyttet til 4. oktober 2026 etter forespørsel om utsatt frist.

I brevet opplyses det om følgende som bakgrunnen for saken:

Bakgrunn
Miljødirektoratet har i brev av 12.03.2026 bedt Statsforvalteren sende på høring et forslag om å justere vernegrensen slik at veitraséen tas ut av verneområdet. Bakgrunnen for forslaget er at den aktuelle veien ligger helt i ytterkanten av verneområdet. Normalt vil en ved opprettelse av verneområder forsøke å grense ut tekniske inngrep. Dette ble ikke gjort i den aktuelle saken, og det har medført forvaltningsmessige utfordringer.

Justeringen anses som en *mindre grenseendring* etter naturmangfoldloven § 34, som åpner for:

- retting av feil og unøyaktigheter i avgrensningen
- mindre innskrenkninger eller utvidelser av verneområdet

Miljødirektoratet har delegert myndighet til å fatte slike vedtak, men Statsforvalteren skal gjennomføre høringen og gi sin tilråding.

Endring av vernegrensen
Forslaget innebærer at den aktuelle veitraseen tas ut av verneområdet, slik at vernegrensen trekkes utenom veien. Dette påvirker kun et mindre areal og medfører ingen endringer i øvrige vernebestemmelser.

Kart som viser gjeldende og foreslått grense følger vedlagt.

Det vises ellers til brev datert 17.09.25 fra Miljødirektoratet og Statsforvalteren i Agder datert 21.10.25.

Verneområdeforvalter har i brev datert 14.11.25 til Miljødirektoratet stilt flere spørsmål i saken som en saksforbredelse til kommende sak. Miljødirektoratet har ikke besvart spørsmålene.

Verneområdeforvalter har i mail datert 20.08.26 til Statsforvalteren i Agder stilt noen spørsmål i denne saken:

«Det vises til vedlagt brev datert 09.07.26 med høringsfrist 31. august 2026.

1. *Vi har ikke mulighet til å uttale oss med så kort frist og hvorfor sendes dette ut i sommerferien? Vi ber om utsatt frist til etter vårt første styremøte 28. september, altså 30. september.*
2. *Som verneområdeforvalter har jeg behov for en del informasjon i sakens anledning, for å kunne legge frem saken på en god måte. Det er bedt om i brev datert 14.11.25 om en del svar i sakens anledning til Miljødirektoratet. Etter purring ble det gitt tilbakemelding fra Miljødirektoratet 08.04.26, men ingen svar på de spørsmålene som ble stilt. Verneområdeforvalter ber derfor Statsforvalteren å klargjøre de spørsmålene som er stilt. Se vedlegg.*

3. *På bakgrunn av brevet dere har sendt ut med endringskart. Mener Statsforvalteren at en vei og et ulovlig tiltak er det samme? På kartet er ca. de første 55 meterne en del av Beltevigveien og kan defineres som en vei. Resterende del av endringskartet som går mot vest har aldri vært noen vei, men et ulovlig tiltak som det er stilt krav om tilbakeføring. Det vises i så måte til brev fra kommunen, Direktoratet for naturforvaltning og Fylkesmannen i Vest-Agder. I tillegg er det i to jordskiftesaker tydeliggjort at her er det kun snakk om gangrett. Hvorfor gis det ikke forklaring på de faktiske forholdene i saken? I brevet fra Miljødirektoratet så 17.09.25 så var det og kun snakk om det ulovlige veinettet og ikke selve Beltevigveien som eventuelt skulle endre grense.*

4. *Det vises til brevet og bakgrunn for saken som er omtrent en blåkopi av brevet fra Miljødirektoratet til dere. Følgende står om bakgrunnen for saken: «**Bakgrunnen for forslaget er at den aktuelle veien ligger helt i ytterkanten av verneområdet. Normalt vil en ved opprettelse av verneområder forsøke å grense ut tekniske inngrep. Dette ble ikke gjort i den aktuelle saken, og det har medført forvaltningsmessige utfordringer.**» Dere beskriver en virkelighet som er helt feil. Det vises i så måte til blant annet grensebeskrivelsen på stedet: «Vernegrensen går sørover fra eiendomsgrensen mot eiendom 4/137 og følger vestre veikant av veien til Beltevika. Fortsetter fra veien til Beltevika videre langs vestre veikant av veien til Hvalbukta, inntil veien krysser eiendomsgrensen mot eiendom 4/139.» Dette er med andre ord tatt stilling til ved vernetidspunktet og grensen er satt for å ivareta verneformålet. Det bekreftes og av brev fra Fylkesmannen i Vest-Agder datert 28.06.2007 og Direktoratet for naturforvaltning datert 26.05.2009. Det er ellers mange veier innenfor verneområdet, også i nærområdet. Det har aldri vært snakk om å arrondere ut veier tidligere og grensene er satt for å ivareta verneformålet og verneverdier. Det hadde derfor vært fint om Statsforvalteren hadde bidratt til å få frem fakta og hva er den egentlige bakgrunnen for saken. En beskrivelse av hva som også har skjedd de tre siste årene hadde vært naturlig. Kan en forvente at Statsforvalteren/ Miljødirektoratet forholder seg til grensebeskrivelser fremover? Hvis det er slik at overordna myndigheter ønsker en reel omkamp om vernegrensen her, bør en være ærlig på det.*
5. *Hva menes med forvaltningsmessige utfordringer? Det er veldig rart at forvaltningsmyndigheten selv ved verneområdeforvalter ikke kjenner til noen forvaltningsmessige utfordringer. Her handler det om at overordnede myndigheter, kommunen, forvaltningsmyndighet og kontrollorganer følger gjeldende lover og forskrifter. Helt enkelt burde det være.*

6. *Det sies ingenting om hva denne saken skal bidra til/løse. Skal det statlig sikra friluftsområde oppheves her da det går parallelt med vernegrensen? Enn burde vel og nevne at det foregår betydelig lovbrudd på verneforskriften i forhold til motorferdsel her, opp mot 150-200 for dagen på sommeren.*

Spørsmålene er ikke blitt besvart.

Grensebeskrivelse på stedet: (der det står Breivika skal det stå Beltevika)

nye grensene:
1. Ved Storetjønna
Vernegrensen går sørover fra eiendomsgrensen mot eiendom 4/137 og følger vestre veikant av veien til Breivika. Fortsetter fra veien til Beltevika videre langs vestre veikant av veien til Hvalbukta, inntil veien krysser eiendomsgrensen mot eiendom 4/139.
2. Ved Stangefjell/Bånefjell

I tillegg må det nevnes at det foregår omfattende ulovlig motorfedsel (150-200 passeringer på sommeren) gjennom verneområdet og ned til sjøboder/fritidsbebyggelse ned mot Hvalbukta. På sommeren er det og omfattende utleievirksomhet som baserer seg på ulovlig kjøring i verneområdet.

En rekke sjøbodeiere/advokater og andre har forsøkt å så tvil om grensen på stedet. Verneområdeforvalter har hele tiden vært trygg på hvor grensen har gått, og det ble bekreftet når grensebeskrivelsen på stedet ble fremlagt.

Første del av Beltevigveien (ca. 55 meter) på Miljødirektoratets eiendom 4/75 innenfor Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er etter defenisjonen en vei. Det er mer oppsiktsvekkende at det benyttes begrepet ordet vei av Miljødirektoratet/Statsforvalteren i

Agder over de ulovlige tiltakene som er anlagt vestover mot Hvalbukta (ca. 160 mter) og som det er stilt krav om tilbakeføring på.

Et annet moment i denne saken er at det er og har vært manglende oppfølging av ulovligheter i området av kontrollorganene ved Statens naturoppsyn og politiet. Politiet har hatt saker som er blitt henlagt her på motorferdsel, med begrunnelse om uavklarte grenser, tiltross for at grensebeskrivelsen på stedet er fremlagt. Statens naturoppsyn har og gitt begrunnelse om uavklarte grenser som bakgrunn for manglende oppfølging av brudd på verneforskriften. I utgangspunktet spesielt fordi det har aldri vært noen tvil om de første 55 meterne på Beltevigveien som følger eiendomsgrensen her og er innenfor verneområdet. Selv etter grensebeskrivelsen ble fremlagt er det ingen vilje til å følge opp ulovligheter.

Hjemmelsgrunnlag

Verneområdestyrets vedtekter 19.01.24 står blant annet følgende: *Alle medlemmene i nasjonalpark-/verneområdestyret har et felles ansvar for en helhetlig forvaltning av verneområdene* ***hvor ivaretakelse av verneverdiene og verneformålet er hovedoppgaven.*** *Medlemmene av nasjonalpark-/verneområdestyret skal forvalte verneområdene i samsvar med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og verneforskriftene for det enkelte verneområde.*

Det vil bety at en eventuell grenseendring må være fordelaktig for vernet, altså verneverdier og verneformål dersom verneområdestyret skal anbefale en grenseendring.

Vurdering

Saken om grenseendring på dette stedet fremstår som en av Norges historiens merkligste vernesaker. Den er først og fremst betenkelig for norsk naturforvaltning og ivaretakelse av verneområder. At det skjer mindre grenseendringer i verneområder for å korrigere feil er helt naturlig. Imidlertid i dette området ved Belteviga foreligger det nå en nøyaktig grensebeskrivelse på stedet. Bakgrunnen for saken som beskrives av Miljødirektoratet/Statsforvalteren med at veier *normalt vil en ved opprettelse av verneområder forsøke å grense ut tekniske inngrep. Dette ble ikke gjort i den aktuelle saken, og det har medført forvaltningsmessige utfordringer,* er helt feil sett i lys av grensebeskrivelsen. Som også grunneier (4/75) Miljødirektoratet og friluftsmyndigheten hos Agder fylkeskommune har påpekt i sin uttalelse: *det er en rekke turveier her i landskapsvernområdet og andre steder etter tidligere forsvarsvirksomhet*. Argumentasjonen fra Statsforvalteren og Miljødirektoratet samsvarer ikke med virkeligheten. Tidligere dokumentasjon/brev fra Fylkesmannen i Vest-Agder og Direktoratet for naturforvaltning bekrefter og hvorfor grensen ble satt som grensebeskrivelsen beskriver. En må og kunne forvente at det skilles på, og opplyses om deler av dette gjelder ulovlige tiltak og ikke vei.

Det er bekymringsfullt at en sak om grenseendring har så mange mangler, der grensebeskrivelsen ikke legges frem, tidligere dokumenter i saken, hva saken skal løse, konsekvenser for naturverninteresser (jfr. tidligere brev), utfyllende beskrivelse av bakgrunnen for saken m.m. Manglende åpenhet i denne saken er og bekymringsverdig, der det er mye som tyder på at det tas beslutninger som dessverre er lite fordelaktig for verneinteressene.

Verneområdeforvalter har sammen med Miljødirektoratet og Statsforvalteren jobbet for å finne grensebeskrivelsen på stedet i 2025. Den ble funnet høsten 2025 og det fremgår krystallklart hvor grensen går på stedet. Verneområdeforvalter snakket med Miljødirektoratet på telefon 16.09.25 og beskjeden var tydelig at når grensebeskrivelsen forelå skulle saken om uavklarte grenser avsluttes. Dagen etterpå 17.09.25 sender Miljødirektoratet brev om grenseendring på stedet. Verneområdeforvalter har bedt om en forklaring fra både Statsforvalteren og Miljødirektoratet på hva er den egentlige bakgrunnen for denne saken og hva skal en grenseendring løse av utfordringer på stedet. Ingen av myndighetene vil besvare

de spørsmålene og det fremstår mer tydelig at denne saken handler mer om en reel omkamp om vernegrensen på stedet. Det er liten tvil om denne saken har sterke utbyggings- og næringsinteresser, ettersom veien har vært benytte ulovlig i en årrekke. Det ligger over 30 sjøboder/friluftsbebyggelse som benytter denne adkomsten med bil, selv om de fleste bare har gangrett. Det har også vært sterkt politisk engasjement i denne saken primært for å kunne fortsette å kjøre ned til disse sjøbodene. Ettersom denne saken ikke handler om en teknisk feil på vernetidspunktet, men har sterke andre og motsettende interesser bør en eventuelt slik sak løftes inn til behandling av Kongen i statsråd (Kongelig res.).

Miljødirektoratet som grunneier (4/75) har hele tiden uttalt seg kritisk til motorisert ferdsel på veien og viktigheten av vernegrensen, både gjennom Agder fylkeskommune og Miljødirektoratet selv. Da blir denne saken veldig merkelig, at verneseksjonen ikke ser verdien av den fastsatte vernegrensen. Et Miljødirektoratet som ikke er enig med seg selv utad i en viktig sak, er ikke tillitsvekkende. Verneområdeforvalter har hatt flere samtaler med Miljødirektoratet (grunneier/friluftsinteressene) der de har vært tydelig på hva som er viktig.

Å endre vernegrenser på bakgrunn av omfattende grad av ulovlig motorferdsel, vil kunne skape stor grad av presedens. Det er helt klart en sak som burde vært fulgt opp av forvaltningsmyndigheten og kontrollorganene for lengst, gjennom håndhevelse av verneforskriften. Kommunens oppfølging av ulovligheter har også vært svært mangelfull. Uansett blir det helt feil hvis omfattende miljøkriminalitet skal «belønnes» med opphevelse av vernet. Mange sjøbodeiere tror nå at det skal bli lovlig å kjøre her ved endring av vernegrensen. Men det er ikke tilfelle. Fortsatt vil det være ulovlig å kjøre i statlig sikra friluftsområde og tidligere jordskiftedommer viser til kun gangrett. I tillegg er første del av Beltevigveien privat noe som ikke sikrer adkomst.

Verneformål og verneverdier:

Friluftslivet er en sentral del av verneformålet til Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. Det går frem av forarbeidene til vernet og forvaltningsplanen. Uttalelsen fra Statsforvalteren i Agder i brev datert 21.10.25: «*Som det fremgår over, inngår allmennhetens friluftsliv som en del av formålet med vernet. Dette er et sekundært formål når det gjelder alle typer områdevern etter naturmangfoldloven; hvor det primære formålet er bevaring av naturmangfold i bred forstand, jf. naturmangfoldloven § 33.»* Uttalelsen her blir feil. Det er flere naturvernområder, der friluftsliv ikke er en del av verneformålet. Eksempelvis Flekkefjord landskapsvernområde og Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde er friluftsliv ikke en del av verneformålet. Viktigheten av friluftsliv er beskrevet i kommende forvaltningsplan for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde med blant annet følgende: *«Friluftslivet er en del av verneformålet for landskapsvernområdet; Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.* ***Verneområdestyret mener friluftsliv er en viktig del av grunnlaget for landskapsvernet, og at vernemyndigheten bør ha en aktiv rolle for å ivareta friluftsinteressene i området.»*** Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde ble i sin tid i 2005 vernet etter den gamle naturvernloven fra 1970 og ikke naturmangfoldloven som kom i 2009.

Agder fylkeskommune utdyper i sin høringsuttalelse datert 17.09.26: «*Belteviga er et mye brukt og attraktivt friluftsområde med stor verdi for både lokale og tilreisende brukere. Turveiene i området inngår i et sammenhengende turløpenett, og Belteviga-veien er en del av en rundløype som er forbundet med nærliggende bolig- og hytteområder. Dette gjør at Belteviga-veien benyttes mye av lokale til turgåing, løping og sykling. På grunn av natur- og friluftslivskvalitetene brukes området også mye av tilreisende. I fylkeskommunens kartlegging av regionale friluftslivsområder (2014) ble området vurdert som* ***et regionalt svært viktig friluftslivsområde.*** *I samme kartlegging ble det vurdert* ***at området har stor***

bruk, brukes ofte av regionale brukere og at det er store opplevelsesverdie*r. Området byr på attraktive friluftslivsarealer og gode muligheter for opplevelse av både kulturminner og natur med lite inngrep. Belteviga friluftsområde er en tidligere forsvarseiendom. Som følge av Forsvarets tidligere virksomhet og den senere vernestatusen er området, i motsetning til store deler av øvrige Flekkerøya, lite påvirket av utbygging og andre tekniske inngrep. Noen av de største opplevelseskvalitetene ved Belteviga friluftslivsområde er få menneskelige inngrep og mulighet for stillhet, ro og naturopplevelse langs tilrettelagte turløyper. Dette er kvaliteter som en stor andel av befolkningen oppgir som hovedmotivasjon for å drive med friluftsliv.»*

Direktoratet for naturforvaltning har tidligere, i brev av 11.04.2007, uttalt seg om statens syn på motorferdsel i området:

«DN er opptatt av at statens friluftslivsområder skal kunne benyttes av mange grupper av brukere og til mange forskjellige aktiviteter innen friluftslivet. Vi søker derfor å i alle ervervssaker å få etablert ordnede adkomstforhold og søker også å unngå eller minimere annen bruk av den infrastrukturen som eksisterer eller bygges opp inne i områdene og i tilknytning til dem. Bruken av gbnr. 4/75 som ***allment friluftslivsområde betinger i dag allmenn ikke-motorisert ferdsel inn i området langs Beltevikvegen****, og det er fra kommunens side regulert inn plass for allmenn parkering ved fylkesveien.*

DN vurderer Beltevigvegen å være av en slik beskaffenhet at kombinasjonen av bilkjøring og gang/sykkeltrafikk bør unngås eller minimeres. Vegen er smal og åpenbart ikke konstruert for blandet trafikk av noe omfang, og vi vurderer trafikksituasjonen til å være både et sikkerhetsproblem og et trivselsproblem. Til det sist nevnte vil vi bemerke at turen inn langs Beltevigvegen, for mange brukere vil være en stor del av turopplevelsen, jf. eksempelvis små barn, eldre og bevegelseshemmede. Problemene knyttet til blandet trafikk vil være størst i helger og ferier, da både gang-/sykkeltrafikk og biltrafikk vil være på sitt høyeste. All erfaring så langt viser at transportbehovet knyttet til bebygde eiendommer øker med tiden fordi antall potensielle brukere av eiendommene øker. I tillegg vil bruk internt i familien kan utlån/utleie også genererer betydelig transportbehov.

Fra DNs ståsted som eier av gbnr. 4/75 og Beltevigveien over Kjære Fellesmark, vil den beste løsningen være å skille gang-/sykkeltrafikk inn til friluftslivsområdet og biltrafikk knyttet til de bebygde eiendommene på Lonnane og i Grunnevågskilen, eventuelt å tenke gjennom hele infrastrukturen i området på nytt med tanke på både allmennheten og brukerne av de bebygde eiendommene. Vi er overbevist om at en slik nytenkning er påkrevet allerede i dag, og i alle fall dersom man tar hensyn til sannsynlig utvikling og økende konfliktpotensial i tida fremover. ***Vår holdning er derfor at søknaden om godkjenning av veganleggene bør avslås og at det bør stilles krav om tilbakeføring».***

Fylkesmannen i Vest-Agder uttalte 24.1.2006 under rettsmøte i Marnar jordskiftrett (sak 1000-2005-0014 Beltevigveien: *«Kjellaug Eik fra Fylkesmannen i Vest-Agder, signaliserer et klart ønske om* ***å begrense bilbruken på Beltevigveien. Vegen tangerer det nylig vedtatte landskapsvernområdet Oksøy-Ryvingen, og bestemmelsene om motorisert ferdsel innen vemeområdet er svært restriktive.*** *Evt. framtidige tillatelser vil bli regulert gjennom egen forvaltningsplan for området.»*

Uttalelsene viser at Fylkesmannen i Vest-Agder bevisst trakk vernegrensen på vestsiden av veien for å bidra til å begrense motorferdsel i et område med store natur, landskaps- og friluftslivsverdier. Statsforvalteren i Agder beskrivelse i høringsbrevet blir derfor feil. Det er helt klart at motorisert ferdsel her er problematisk i forhold til formålet med vernet. I seg selv har ikke et veistykke noe verdi i forhold til verneformålet, men saken må ses i sammenheng.

Fylkesmannen i Vest-Agder v/miljøvernavdelingen uttalte 28.6.2007

til søknad om dispensasjon fra kommuneplanen for ettergodkjenning av veistrekket fra den historiske Belteviga-veien og ned mot Grunnevågskilen: *«Veianleggene ligger delvis innenfor arealer **med registrerte naturverninteresser i tilknytning til Storetjønna**. I tillegg grenser deler av veianlegget til landskapsvernområdet og statlig sikra friluftslivsområde. **Etter miljøvernavdelingens skjønn har de omsøkte veiene en uheldig beliggenhet i forhold til nevnte interesser. I tillegg har motorisert ferdsel i området en negativ virkning på friluftslivet.»***

Videre vil verneområdeforvalter peke på hva Fylkesmannen i Vest-Agder, v/samfunnsavdelingen skrev da de 8.12.2008 stadfestet kommunens avslag på søknad om dispensasjon fra plankrav for ettergodkjenning av den ulovlig etablerte veien: *«Tiltaket berører således **sterke friluftslivsinteresser**, og Fylkesmannens miljøvernavdeling, fylkeskommunen og parkvesenet har uttalt seg negativt til tiltaket. Fylkesmannens miljøvernavdeling har pekt på at dersom det fortsatt er aktuelt med veiatkomst, bør denne først vurderes gjennom et reguleringsplanarbeid, og da fortrinnsvis via eksisterende **atkomstvei i nordenden av byggeområde for fritidsbebyggelse.»***

Når det gjelder i forhold til verneverdier er det liten tvil om de store biologiske verdiene ved Storetjønna og områdene rundt. Det er vanskelig å se at en grenseendring her er noe annet enn negativt for de biologiske interessene. En vei i seg selv inneholder ikke noen verneverdier, men der de ulovlige tiltakene ble utført ved anleggelse av vei er i et delvis våtmarksområde nær en bekk. Tilbakeføring og restaurering og opphør av bilkjøring vil utvilsomt slå positivt også for verneverdiene.

Det beste vil uansett være at overordnede myndigheter rettet faglig fokus mot bevaring av verneinteressene, og kontrollorganene begynner å virke slik de burde med oppfølging av brudd på verneforskriften.

Konklusjon

Det er ufravikelig og godt dokumentert viktigheten av vernegrensen ved Belteviga er satt som den er, for å ivareta friluftslivet (verneformål) og verneverdiene. En grenseendring her vil ikke være fordelaktig for verneformål og verneverdier, snarere tvert imot og grenseendring må frarådes av verneområdestyret.

Miljø-
direktoratet

Statsforvalteren i Agder
Postboks 504
4804 ARENDAL

Trondheim, 17.09.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/12594

Saksbehandler:
Ingrid Vaagland Stav

Endring av grensen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde på Flekkerøya i Kristiansand kommune

Miljødirektoratet har fått en rekke henvendelser angående uklarheter rund grensen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde på Flekkerøya ved Belteviga. Området er også statlig sikret (Belteviga) og det er Miljødirektoratet som er grunneier for det aktuelle arealet.

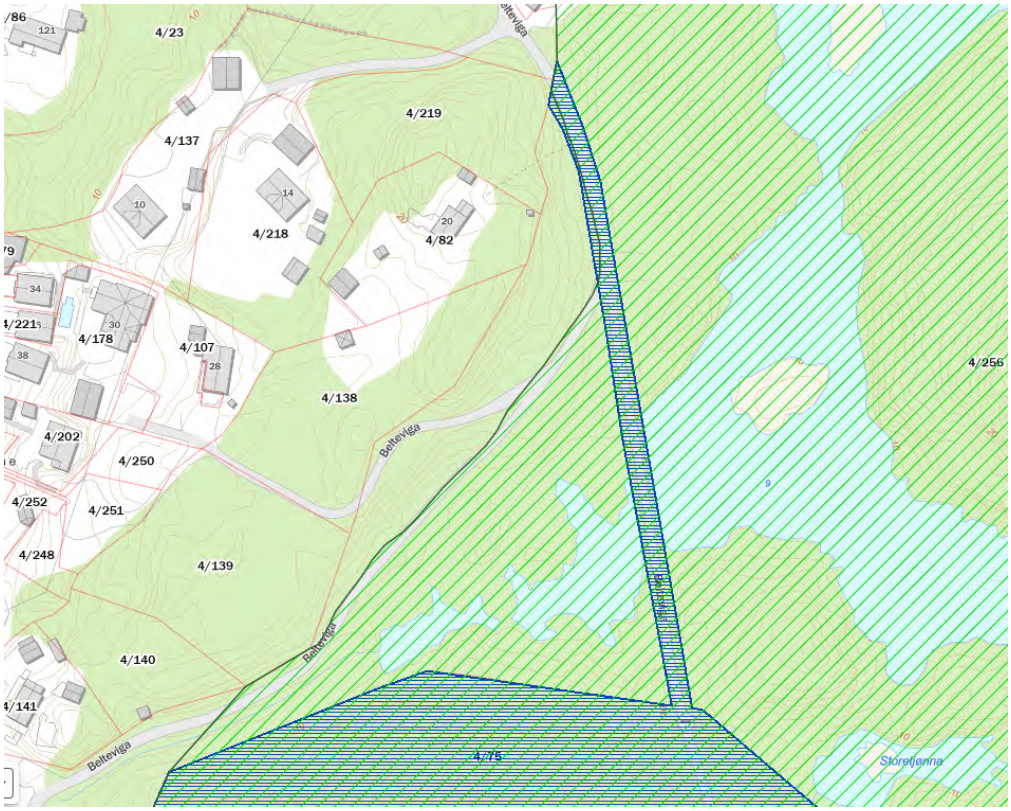

Skjermdump: Naturbase.

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Miljø-
direktoratet

Grensen for verneområder vedtas som del av vernevedtaket. For noen verneområder er vedtatt vernekart i en målestokk som gjør det vanskelig å se av vernekartet hvor den nøyaktige vernegrensen går. Kartet som fremgår av Naturbase viser en vernegrense som omfatter deler av eksisterende veier i området.

Miljødirektoratet har delegert myndighet til å foreta grenseendringer som omfatter mindre arealer og så ikke får nevneverdig betydning for private interesser, jf. naturmangfoldloven § 34.

Miljødirektoratet ber Statsforvalteren i Agder (SFAG) om å se om det finnes grunnlag i historiske arkiv for at veiene ned mot sjøbodene vest for det statlig sikrede området var tenkt som en del av landskapsvernområdet gjennom at det er omtalt under verneprosessen.

Vi ber videre SFAG om å gjøre en vurdering av om behovet for å klargjøre grensen her og gi en uttalelse om verneverdiene i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde svekkes om de to stikkveiene av Belteviga som går østover mot Hvalbukta tas ut av verneområdet. Hvis SFAG mener det er faglig grunnlag for å gjøre endringer her ønsker vi en beskrivelse av den nye grensen, samt endringen som en digital leveranse.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Ingrid Vaagland Stav
seniorrådgiver

Kopi til:
VERNEOMRÅDESTYRET FOR OKSØY-RYVINGEN OG FLEKKEFJORD LVO Postboks 788 Stoa 4809 ARENDAL

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 21.10.2025
Vår ref.: 2025/5627
Deres dato:
Deres ref.:

Miljødirektoratet

Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon
Martin Hagen Ring, 37 01 78 89

Statsforvalterens vurdering - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansad - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring

Vi viser til brev fra Miljødirektoratet av 17.09.2025, vedrørende grensen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde ved Belteviga på Flekkerøya.

Bakgrunn
Dagens vernegrense for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er fastsatt slik at den omfatter deler av eksisterende vei i Belteviga-området på Flekkerøya. Det er imidlertid oppstått spørsmål om det er korrekt at disse delene av veien er omfattet av verneområdet. Miljødirektoratet har bedt Statsforvalteren i Agder om følgende:

1. Å finne ut hvorvidt veistykket er tiltenkt som en del av landskapsvernområdet gjennom at det er omtalt under verneprosessen.

2. Å vurdere behovet for å klargjøre grensen og vurdere om verneverdiene svekkes om veistykket tas ut av verneområdet.

Omtale av aktuelle grense fra verneprosessen
Statsforvalteren har gjennomgått historiske arkiv. Vi fant omtale av det aktuelle veistykket fra verneprosessen. Vernegrensen var opprinnelig foreslått å gå et annet sted enn langs veien, men ble flyttet under verneprosessen. Dette var Fylkesmannens vurdering i 2003:

> «*Det skisserte landskapsvernområdet går inn i arealer avsatt til ny fritidsbebyggelse ved Storetjønna på Vesterøya. Vernegrensen må justeres til å samsvare med Flekkerøyplanen subsidiært til grensene i pågående reguleringsplan.*»

E-postadresse: sfagpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 504, 4804 Arendal
Besøksadresse: Fløyveien 14, Arendal
Telefon: 37 01 75 00
www.statsforvalteren.no/agder
Org.nr. 974 762 994

Basert på vurderingen tilrådde Fylkesmannen følgende ny grensebeskrivelse for Beltevika-området i 2003:

> *«Vernegrensen går sørover fra eiendomsgrensen mot eiendom 4/137 og følger vestre veikant av veien til Breivika. Fortsetter fra veien til Beltevika videre langs vestre veikant av veien til Hvalbukta, inntil veien krysser eiendomsgrensen mot eiendom 4/139.»*

Vår vurdering av den fastsatte grensen
Etter vår oppfatning ble grensen tegnet inn som nevnt over, for å unngå å overlappe med datidens plangrenser. Plangrensene gikk helt inntil veien (jf. vedlagte kartutsnitt). Når grensen ble tegnet inn, ble vestre veikant brukt som ledelinje for grensesegmentet, slik at veien havnet innenfor verneområdet. Utover dette, finner vi ingen informasjon om veistykket. Det er dermed uklart om det var et formål bak å verne deler av veien, eller om grensen ble satt ved vestre veikant ved en tilfeldighet.

Vurdering av hvorvidt verneverdiene svekkes
I henhold til verneforskriften § 2, er formålet med Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde «*å ta vare på et sammenhengende og egenartet skjærgårdslandskap lite preget av tekniske inngrep, og som er representativt for sørlandskysten*». Videre inngår allmennhetens friluftsliv som en del av formålet; jf. «*Allmennheten skal ha mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging*».

Det aktuelle veistykket består av asfalt eller gruslagt areal. Dette arealet kan således ikke sies å inneha nevneverdige, om i det hele tatt noen, verneverdier i form av landskap og natur. Å grense ut veistykket vil således ikke ha noen direkte betydning for landskaps- og naturverdiene i området. Vi kan heller ikke se at det å grense ut veistykket, indirekte vil kunne påvirke verneverdiene innenfor området; slik som f.eks. et tiltak som drenering vil kunne påvirke naturverdier andre steder enn der selve dreneringen skjer. Veien er også i seg selv å anse som et teknisk inngrep, og slik sett ikke, etter en naturlig, språklig forståelse, omfattet av begrepet «*skjærgårdslandskap lite preget av tekniske inngrep*». Veien inngår følgelig ikke i den type areal som vernet har til formål å ivareta. Etter vår vurdering er det ingen landskaps- eller naturverdier som i nevneverdig grad vil bli svekket, dersom det aktuelle veistykket tas ut av verneområdet.

Som det fremgår over, inngår allmennhetens friluftsliv som en del av formålet med vernet. Dette er et sekundært formål når det gjelder alle typer områdevern etter naturmangfoldloven; hvor det primære formålet er bevaring av naturmangfold i bred forstand, jf. naturmangfoldloven § 33. Uavhengig av forannevnte, er vår vurdering at det aktuelle veistykket i seg selv ikke kan sies å inneha nevneverdige verdier som friluftslivsområde, utover at det fungerer som adkomst videre inn til det statlig sikrede friluftslivsområdet «Beltevika», FS00001798. Deler av det aktuelle veistykket, herunder den delen som fører inn til «Beltevika» friluftslivsområde, er statlig sikret, og vi mener at dette i tilstrekkelig grad sikrer områdets verdi som friluftslivsområde. Etter vår vurdering, vil således heller ikke den del av verneformålet som omhandler allmennhetens friluftsliv, bli svekket ved at aktuelle veistykke grenses ut.

Forslag til ny grense
Hvis veien skal tas ut av verneområdet, så kan gjøres dette ved at vernegrensen flyttes til østre veikant langs det aktuelle veistykket, jf. vedlagte kartutsnitt. Ved et evt. vedtak av grenseendring vil Statsforvalteren laste inn ny digital grense i Naturbase.

Merknader knyttet til lovligheten av deler av selve veien samt ulovlig motorferdsel
I tilknytning til saken, er det reist spørsmål knyttet til lovligheten av både deler av selve veien og motorferdsel på den aktuelle veistrekningen.

Vi regner det som utvilsomt at det aktuelle veistykket ligger innenfor Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde slik vernegrensen er fastsatt pr. i dag. I henhold til verneforskriften punkt 5.1 er all motorferdsel på land forbudt, med de unntak som er nevnt i punkt 5.2. Bruk av motorkjøretøy på aktuelle veistrekning er da i strid med verneforskriften, med mindre forvaltningsmyndigheten har gitt tillatelse til slik bruk. Bruk av motorkjøretøy på aktuelle veistrekning uten tillatelse, vil følgelig være ulovlig, og være underlagt ulovlighetsoppfølging fra forvaltningsmyndighetens side. Hvis aktuelle veistrekning grenses ut, vil ikke bruk av motorkjøretøy (eller andre tiltak) være omfattet av verneforskriften. I motsatt fall, hvis veistrekningen ikke grenses ut, vil motorferdsel kreve tillatelse.

Det påpekes at vi verken har formell myndighet eller tilstrekkelig grunnlag til å vurdere eller ta stilling til spørsmålene om lovlighet, verken knyttet til selve veien eller til motorferdsel. Det bemerkes imidlertid at tiltak som er å anse som ulovlige etter plan- og bygningsloven og ulovlig motorferdsel, er forhold vi ser alvorlig på, og som vi mener bør følges opp. Verktøyene for slik oppfølging er plan- og bygningsloven og motorferdselloven. Det er kommunens ansvar som både planmyndighet, og myndighet i første instans etter motorferdselloven med tilhørende forskrift å følge opp eventuelle ulovligheter etter nevnte lovverk. Følgelig, hvis veistykket grenses ut av verneområdet, vil ikke det innebære legalisering av verken vei eller motorferdsel. Dette må avklares etter plan- og bygningsloven og motorferdselloven.

Med hilsen

Gunnar Ogwyn Lindaas (e.f.)
miljøverndirektør
Seksjon natur

Martin Hagen Ring
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1	Flekkerøyplanen
2	Endringskart

Kopi til:

AGDER JORDSKIFTERETT	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

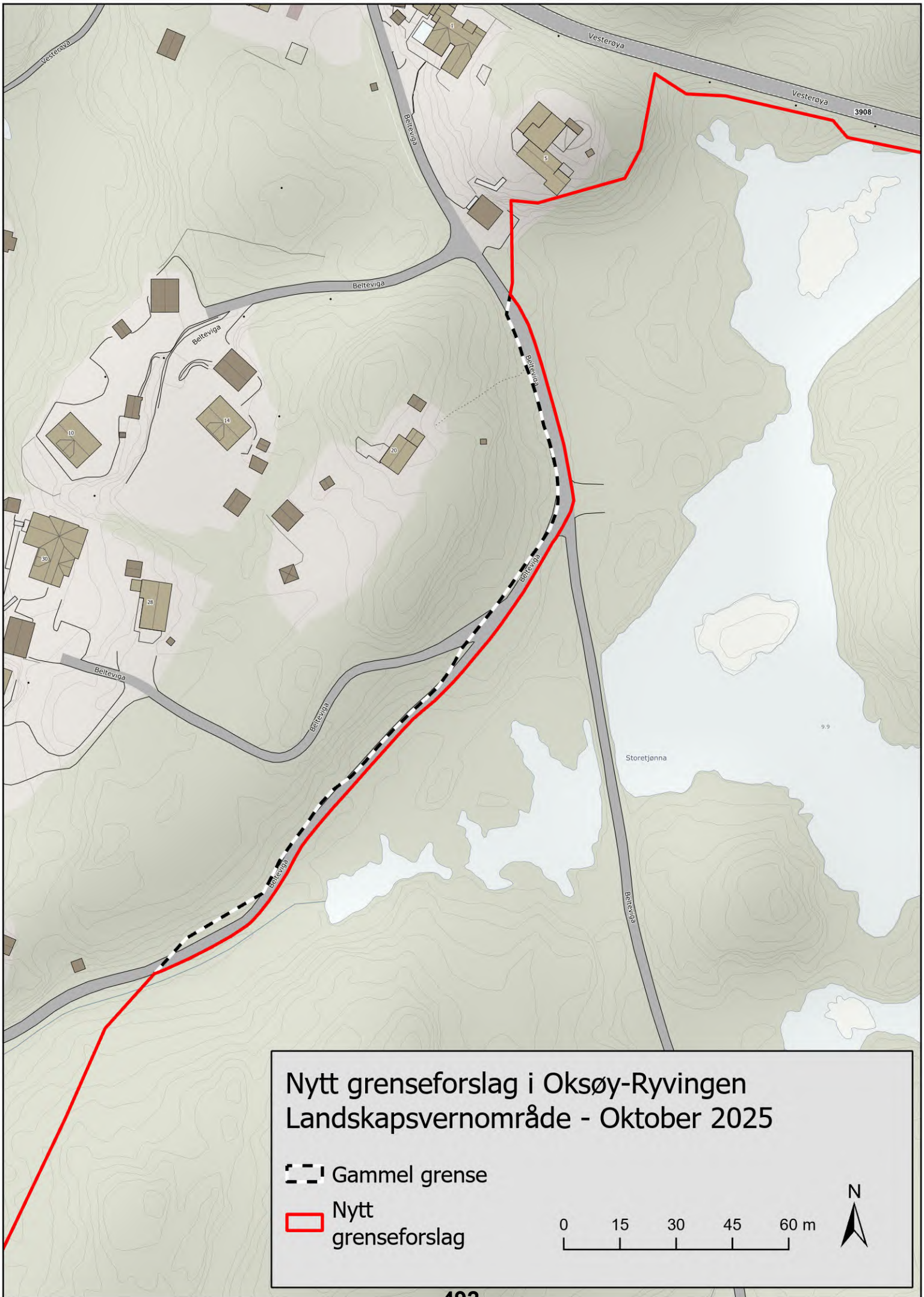
Vesterøya
Vesterøya
Vesterøya
3908
Belteviga
Belteviga
Belteviga
Belteviga
Belteviga
Belteviga
Belteviga
Belteviga
Storetjønna
1
5
10
14
20
28
30
9.9
Nytt grenseforslag i Oksøy-Ryvingen Landskapsvernområde - Oktober 2025
Gammel grense
Nytt grenseforslag
0
15
30
45
60 m
N

AGDER fylkeskommune

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Dato: 10.11.2025
Vår ref: 25/00011-69
Deres ref:
Saksbeh.: Bård Andreas Lassen

Ingrid Vaagland Stav

Fylkeskommunens vurdering av friluftsinteresser i Belteviga statlig sikra friluftslivsområde og Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde – Flekkerøya - Kristiansand

Vi viser til Miljødirektoratet sitt brev 17.09.2025 der Statsforvalteren i Agder blir bedt om å gjøre en vurdering av vernegrensen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde på Flekkerøya i Kristiansand kommune. Vi viser også til Statsforvalteren i Agder sitt brev av 21.10.2025 med deres vurdering, samt forslag til justert vernegrense.

Agder fylkeskommune skal etter forskrift om fylkeskommunenes oppgaver innenfor friluftslivsområdet ivareta statens interesser som grunneier og rettighetshaver i statlig sikra friluftslivsområder. Siden Belteviga statlig sikra friluftslivsområde er direkte berørt av en eventuell grensejustering, ser vi behov for å komme med vår vurdering av konsekvenser for friluftslivet på stedet.

Vårt utgangspunkt i denne saken er at det er snakk om ulovlig motorferdsel på ulovlig etablert vei som ligger i både statlig sikra friluftslivsområde og landskapsvernområde med friluftsliv som en del av verneformålet. Vi legger også til grunn at Fylkesmannen i Vest Agder i brev av 08.12.2008 har stadfestet avslag på søknad om dispensasjon for ettergodkjenning av veien, og at Kristiansand kommune i brev av 18.08.2010 har sendt tiltakshaver pålegg om retting og tilbakeføring av veien. Vi legger også til grunn at verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde så sent som 15.9.2025 avslo søknad om dispensasjon fra hytteeiere som ønsket å benytte den aktuelle veien til motorferdsel.

Vår vurdering av friluftslivsinteressene ved Beltevigveien

Belteviga er et attraktivt turområde som benyttes av mange. Turveiene i området inngår i et sammenhengende turløpenett, og Beltevigaveien er en del av en rundløype som er forbundet med nærliggende boligområder. Dette gjør at Beltevigaveien benyttes mye av lokalbefolkningen til turgåing, løping og sykling. På grunn av natur- og friluftslivskvalitetene brukes området også av tilreisende. I fylkeskommunens kartlegging av regionale friluftslivsområder (2014) ble området vurdert som et regionalt svært viktig friluftslivsområde. I samme kartlegging ble det vurdert at området har stor bruk, brukes ofte av regionale brukere og at det er store opplevelsesverdier. Området byr på attraktive friluftslivsarealer og gode muligheter for opplevelse av både

kulturminner og natur med lite inngrep. Noen av de største opplevelseskvalitetene ved Belteviga friluftslivsområde, er få menneskelige inngrep og mulighet for stillhet og ro. Dette er kvaliteter som en stor andel av befolkningen oppgir som hovedmotivasjon for å drive med friluftsliv. Belteviga er en tidligere forsvarseiendom. På grunn av forvarets tilstedeværelse, er området, i motsetning til resten av Flekkerøya, lite påvirket av utbygging og menneskelige tiltak og aktivitet.

Kommunen har ikke ferdigstilt sin lokale kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder, men i temakart grønnstruktur til kommuneplanens arealdel (vedtatt 28. februar 2024) er området trukket frem som en del av grønnstrukturen i kommunen. I tillegg viser temakartet at eksisterende del av kyststien går lang langs Beltevigaveien.

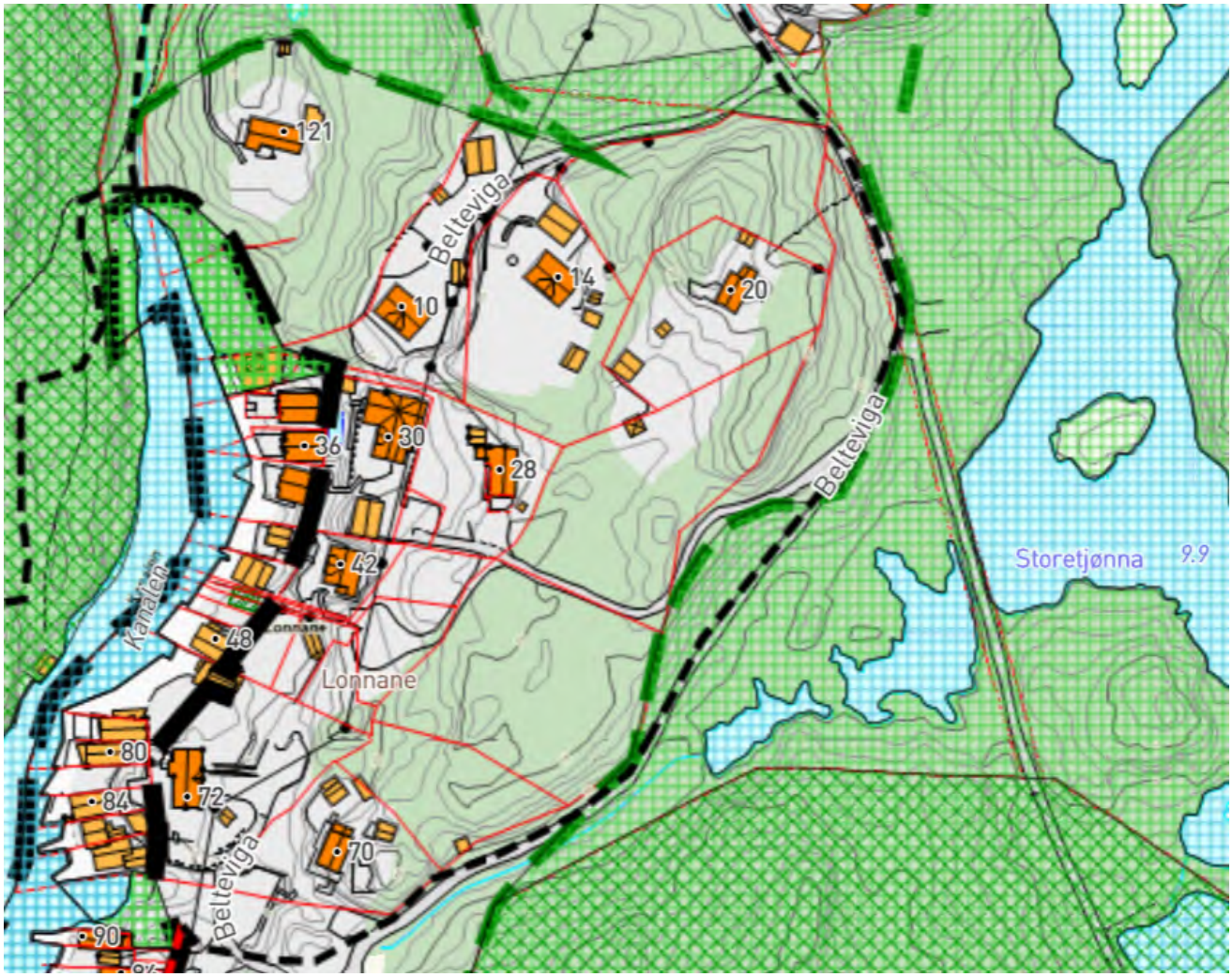

Figur 1 Utsnitt av temakart grønnstruktur til kommuneplanens arealdel i Kristiansand. Lysgrønn skravur viser friluftsområde, mens mørk grønn skravur viser offentlig friområde. Sort stiplet linje viser trase for den sammenhengende kyststitraseen på Flekkerøy. Grønn stiplet linje viser kommuneplanens langsiktige grense mot utbygging.

Veien, som denne saken handler om, er en del av innfallsporten til Belteviga friluftslivsområde. Her er det flere opplevelseskvaliteter knyttet til Storetjønna. I tillegg til å være et naturskjønt og lett tilgjengelig våtmarksområde, er det gode muligheter for å oppleve naturmangfoldet på nært hold. I kommuneplanens temakart over grønnstruktur er området vist som viktig naturtype. I følge www.naturbase.no sitt faktaark, er dette en produktiv og artsrik lokalitet som blant annet er viktig for liten vannsalamander, padde, buorm og en god hekkelokalitet for stokkand. Det er også påvist hekking av dvergdykker (sterkt truet) og hettemåke (nær truet) her tidligere.

Denne saken gjelder i realiteten om det skal legges til rette for kjørevei og motorferdsel i innfallsporten til et mye brukt friluftslivsområde som også er vernet etter naturmangfoldloven. Det er overraskende at Statsforvalteren vurderer at en vei (som i realiteten benyttes til omfattende ulovlig motorferdsel i verneområdet), ikke vil ha negative konsekvenser for landskapsbilde, naturmangfold, naturopplevelse og sikkerhet av dem som ønsker å besøke

verneområdet. Vi er heller ikke enig i Statsforvalterens vurdering av hvordan natur- og friluftslivsinteressene i området blir berørt av veien. Det kan synes som at Statsforvalteren kun vurderer veiens betydning for natur- og friluftsinteressene på selve arealet som er vei i dag, og ikke den visuelle og forstyrrende effekten av veien og motorferdsel på omkringliggende arealer. Dette gir etter vår vurdering lite mening, og vi oppfatter det som en uvanlig måte å vurdere konsekvens av tiltak i friluftslivsområder og verneområder. Vi savner også at vurderingen sammenligner dagens situasjon med nullalternativet som vil være ingen motorferdsel og tilbakeføring av kjørevei til turvei/tursti for gangadkomst til hyttene.

Formålet med statlig sikra friluftslivsområder er å sikre og legge til rette for allmennhetens friluftsliv. Dette innebærer både trygge muligheter for friluftslivsaktivitet, samt gode muligheter for naturopplevelse. Helt siden eiendommen ble overtatt av Miljødirektoratet, har det vært et ønske og mål fra staten at friluftslivsbrukerne skal være prioritert i dette området. Daværende Direktoratet for naturforvaltning har tidligere, i brev av 11.04.2007, uttalt seg om statens syn på motorferdsel i området:

«DN er opptatt av at statens friluftslivsområder skal kunne benyttes av mange grupper av brukere og til mange forskjellige aktiviteter innen friluftslivet. Vi søker derfor å i alle ervervssaker å få etablert ordnede adkomstforhold og søker også å unngå eller minimere annen bruk av den infrastrukturen som eksisterer eller bygges opp inne i områdene og i tilknytning til dem. Bruken av gbnr. 4/75 som allment friluftslivsområde betinger i dag allmenn ikke-motorisert ferdsel inn i området langs Beltevikvegen, og det er fra kommunens side regulert inn plass for allmenn parkering ved fylkesveien.

DN vurderer Beltevigvegen å være av en slik beskaffenhet at kombinasjonen av bilkjøring og gang/sykkeltrafikk bør unngås eller minimeres. Vegen er smal og åpenbart ikke konstruert for blandet trafikk av noe omfang, og vi vurderer trafikksituasjonen til å være både et sikkerhetsproblem og et trivselsproblem. Til det sist nevnte vil vi bemerke at turen inn langs Beltevigvegen, for mange brukere vil være en stor del av turopplevelsen, jf. eksempelvis små barn, eldre og bevegelseshemmede. Problemene knyttet til blandet trafikk vil være størst i helger og ferier, da både gang-/sykkeltrafikk og biltrafikk vil være på sitt høyeste. All erfaring så langt viser at transportbehovet knyttet til bebygde eiendommer øker med tiden fordi antall potensielle brukere av eiendommene øker. I tillegg vil bruk internt i familien kan utlån/utleie også genererer betydelig transportbehov.

Fra DNs ståsted som eier av gbnr. 4/75 og Beltevigveien over Kjære Fellesmark, vil den beste løsningen være å skille gang-/sykkeltrafikk inn til friluftslivsområdet og biltrafikk knyttet til de bebygde eiendommene på Lonnane og i Grunnevågskilen, eventuelt å tenke gjennom hele infrastrukturen i området på nytt med tanke på både allmennheten og brukerne av de bebygde eiendommene. Vi er overbevist om at en slik nytenkning er påkrevet allerede i dag, og i alle fall dersom man tar hensyn til sannsynlig utvikling og økende konfliktpotensial i tida fremover. Vår holdning er derfor at søknaden om godkjenning av veganleggene bør avslås og at det bør stilles krav om tilbakeføring».

Agder fylkeskommune mener at direktoratets vurderinger, synspunkter og anbefalinger fra 2007 står seg fremdeles, og direktoratet sine spådommer om økt transportbehov har vist seg å stemme godt. Omfanget av bilkjøring har gradvis økt som følge av 1) ulovlig anleggelse og utbedring av bilvei og parkeringsplass, 2) at folk tar seg til rette uten etablert kjøreveirett og 3) at det har vært en økning i korttidsutlleie av hytter og sjøboder på stedet. Agder fylkeskommune mener at den samlede trafikkbelastningen klart overstiger hva som er akseptabelt i et offentlig friluftslivsområde hvor gående og syklende skal prioriteres. Bilkjøring medfører farlige situasjoner for gående og rullende, forringer natur- og friluftslivsopplevelsen og medfører også økt slitasje – noe som gjør turveien mindre fremkommelig for andre brukere samt øker behovet for vedlikehold.

Vi vil også vise til hva Fylkesmannen i Vest-Agder uttalte 24.1.2006 under rettsmøte i Marnar jordskiftrett (sak 1000-2005-0014 Beltevigveien: *«Kjellaug Eik fra Fylkesmannen i Vest-Agder, signaliserer et klart ønske om å begrense bilbruken på Beltevigveien. Vegen tangerer det nylig vedtatte landskapsverneområdet Oksoy-Ryvingen, og bestemmelsene om motorisert ferdsel innen vemeområdet er svært restriktive. Evt. framtidige tillatelser vil bli regulert gjennom egen forvaltningsplan for området.»*

Vi vil også trekke frem hva Fylkesmannen i Vest-Agder v/miljøvernavdelingen uttalte 28.6.2007 til søknad om dispensasjon fra kommuneplanen for ettergodkjenning av veien: *«Veianleggene ligger delvis innenfor arealer med registrerte naturverninteresser i tilknytning til Storetjønna. I tillegg grenser deler av veianlegget til landskapsvernområdet og statlig sikra friluftslivsområde. Etter miljøvernavdelingens skjønn har de omsøkte veiene en uheldig beliggenhet i forhold til nevnte interesser. I tillegg har motorisert ferdsel i området en negativ virkning på friluftslivet.»*

Videre vil vi peke på hva Fylkesmannen i Vest-Agder, v/samfunnsavdelingen skrev da de 8.12.2008 stadfestet kommunens avslag på søknad om dispensasjon fra plankrav for ettergodkjenning av den etablerte veien: *«Tiltaket berører således sterke friluftslivsinteresser, og Fylkesmannens miljøvernavdeling, fylkeskommunen og parkvesenet har uttalt seg negativt til tiltaket. Fylkesmannens miljøvernavdeling har pekt på at dersom det fortsatt er aktuelt med veiatkomst, bør denne først vurderes gjennom et reguleringsplanarbeid, og da fortrinnsvis via eksisterende atkomstvei i nordenden av byggeområde for fritidsbebyggelse.»*

I denne saken ser det ut til at Statsforvalteren har endret helt syn siden de selv var forvaltningsmyndighet i verneområdet, og vi er ikke enige i de faglige vurderingene som er lagt til grunn for dette. Vi mener også at vurderingene av veiens effekt for naturmangfold, landskap og friluftsliv er mangelfulle. Dersom hensikten med den foreslåtte grensejusteringen, er å bli kvitt problemet med ulovlige tiltak og ulovlig motorferdsel i et verneområde, så stiller vi oss kritisk til dette. Konsekvensen av å justere vernegrensen, vil være at det problemet skyves over til andre myndigheter som skal ivareta lignende interesser. Kommunen har allerede signalisert at de ikke kommer til å følge opp ulovlighetene etter plan- og bygningsloven og motorferdselloven. Da vil det være fylkeskommunen som overoverordnet forvaltningsmyndighet og grunneierrepresentant for Miljødirektoratet i det statlig sikra friluftslivsområder, som må følge opp saken videre i tråd med veileder for forvaltning av statlig sikra friluftslivsområder. Med tanke på våre begrensede sanksjonsmuligheter, er dette uheldig for allmennhetens friluftsliv.

Fylkeskommunens oppfatning er at en flytting av vernegrensen, trolig vil medføre at dagens motorferdsel fortsetter med samme omfang som i dag eller mer. Dette vil medføre støy, forstyrrelser for naturmangfold og friluftsfolk, trafikkfarlige situasjoner på turløypenettet og ekstra slitasje på turvei på statens grunn. Dette er uheldig. Dersom natur- og friluftslivsinteressene skal ivaretas på stedet, er det viktig at vernegrensen opprettholdes slik at motorferdsel fremdeles blir forbudt. For allmennhetens friluftslivsinteresser, vil den klart beste løsningen være at vernegrensen blir liggende som i dag og at dagens vei tilbakeføres og nedgraderes til turvei/turløype. Vi gjør oppmerksom på at det er igangsatt reguleringsplanarbeid for området, og vi legger til grunn at alternativ adkomst og parkering for hytteeierne vil bli vurdert i den forbindelse.

<u>Kjøreveirett</u>
Det har vært to jordskiftesaker med avgjørelser som er relevant for denne saken. I jordskiftesak fra 1988 fremgår det at strandeiendommer utgått fra sameiet Kjære Fellesmark (gnr. 4 bnr. 256) kun har rett til gangvei fra Beltevigaveien over fellesareal (gnr. 4 bnr. 256) og frem til strandtomtene med Grunnevågskilen. I jordskiftesak fra 2006 går det frem at ingen av eiendommene ved Lonnane har kjøreveirett over gnr. 4 bnr. 7, og gnr. 4 bnr. 184 i starten av Beltevigaveien. Vår oppfatning er at disse eiendommene heller ikke har kjøreveirett over den innenforliggende delen av Beltevigaveien som eies av Miljødirektoratet (gnr. 4 bnr. 75. Når det gjelder Kjære Fellesmark, er vår oppfatning at sameierne har kjøreveirett på den opprinnelige

veien, over Miljødirektoratet sin eiendom til gjenværende deler av fellesmarka, men at dette er ment å gjelde for drift og tilsyn med utmarka. Vi mener at ordinær motorferdsel for transport av personer og varer ved bruk og utleie av sjøboder og fritidsboliger, faller utenfor denne rettigheten.

Høring av forslag om en eventuell justering
I denne saken er det snakk om en mindre justering av vernegrense (jf. naturmangfoldloven § 34). I henhold til rundskriv T-2/15 skal det ved slike endringer gjennomføres høring av berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre interessenter. Dersom Miljødirektoratet går videre med denne prosessen, så imøteser vi å få oversendt forslaget på høring.

Med hilsen

Ingvild Nina Skjong Avdelingsleder Avdeling for samfunn, plan og miljø	Bård Andreas Lassen Rådgiver Avdeling for samfunn, plan og miljø

Brevet er godkjent elektronisk.

Kopi til: STATSFORVALTEREN I AGDER
KRISTIANSAND KOMMUNE
MILJØDIREKTORATET /v Ingrid Meland Cappelen
VERNEOMRÅDESTYRET FOR OKSØY-RYVINGEN OG FLEKKEFJORD LANDSKAPSVERNOMRÅDER

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 75 64
sfagpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/oksoy-ryvingen

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ronny Skansen **Vår ref.** 2025/9571-4 432.2 **Deres ref.** **Dato** 14.11.2025

Vedrørende mulig grenseendring ved Belteviga på Flekkerøy i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

Det vises til brev datert 17.09.25 som er sendt Statsforvalteren i Agder med kopi til verneområdestyret. I denne forbindelse har verneområdeforvalter noen spørsmål og merknader. Som dere kjenner til, har ikke naturbasen vært oppdatert med grensene i dette området og det har vært behov for en klargjøring av grensen her. Vi har og vært flere ganger i kontakt med dere for at dette skulle ordnes. Nå har altså Statsforvalteren funnet grensebeskrivelsen som bekrefter at grensen går ved vestre veikant, som betyr at deler av det ulovlige veinettet og Beltevigveien (55 meter) ligger innenfor Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. Verneområdeforvalter hadde i utgangspunktet forventet at saken ble avsluttet, med at nå er grensen ved Belteviga avklart.

Det vises imidlertid til siste avsnitt der Statsforvalteren er gitt i oppdrag å se på mulighet for å arrondere ut deler av det ulovlige veinettet. Vi snakket med dere i Miljødirektoratet den 16.09.25 og det var ingen indikasjoner at noe slikt skulle komme. Snarere tvert imot ble det sagt at enn kun skulle se å få stadfestet hvor grensen går i dag. I dette området ved Belteviga har det vært en rekke lovbrudd på verneforskriften og tildeles omfattende miljøkriminalitet. Hva er bakgrunnen for denne saken om mulig grenseendring og hvem er det som har tatt initiativ til dette? Verneområdeforvalter har snakket med Statsforvalteren og de mente dette var et ønske fra verneområdestyret. Det fremstår imidlertid som merkelig da det ikke foreligger noe styrevedtak på det, og styret har nylig gitt medhold i klagesaksbehandling, der det er gitt avslag på motorferdsel her.

Verneområdeforvalter har oppfattet at verneområdestyret oppgave er å drive forvaltning av verneområde i henhold til styrets vedtekter og gjeldene grenser. Det vil være vanskelig å drive forvaltning hvis forutsetningene skal endres på bakgrunn av lovbrudd på verneforskriften. I tillegg til omfattende brudd på verneforskriften gjennom denne saken i forhold til motorferdsel, har det også ved Belteviga vært en rekke andre lovbrudd. Ødeleggelse av demning, ulovlig hogst av trær, ødeleggelse av bommer og infrastruktur, nye ulovlige veier etablert (også etter vernet ble etablert) m.m. Det er dypt bekymringsverdig hvis lovbrudd skal «premieres» med opphevelse av vernet. I et område som har slitt med mange lovbrudd vil det åpenbart kunne skape en veldig uheldig presedens fremover med grenseendring.

Det er og bekymringsverdig at det i et område med mye miljøkriminalitet er manglende tilstedeværelse og oppfølging/prioritering fra politiet og Statens naturoppsyn. Det skapes et inntrykk her at det er helt fritt frem for å bryte verneforskriften. Så en kunne håpe at Miljødirektoratet kunne være med å bidra til at kontrollinstansene vil ha stor grad av tilstedeværelse og prioritering av miljøkriminalitet og lovbrudd i dette området.

Verneområdestyret har flere saker i og rundt Belteviga nå, og mesteparten av dette avventes inntil dette med mulig grenseendring er avklart fra dere.

Verneområdeforvalter har noen merknader i forhold til Statsforvalteren svar til dere datert 21.10.25. Vi registrerer at Statsforvalteren har tolket det som om grenseendringsoppdraget gjelder også selve Beltevigveien (55 meter innenfor verneområde). I deres brev er ikke denne delen nevnt som et oppdrag, men kun stikkveiene ned til Grunnvågskilen. Ellers fremstår det som mangelfullt vurdert fra Statsforvalteren, dette med verneverdier og verneformål i forhold til Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. Det er også med god grunn vernegrensen ble satt ved vestre veikant og at deler av de ulovlige veiene havnet innenfor verneområde. Grunnen var at de ulovlige tiltakene skulle tilbakeføres. Selve veiene har ingen verneverdier i dag, men ved restaurering/ tilbakeføring vil det ha en verdi da dette er i et våtmark/sumpskogsområde i tilknytning til et bekkeløp.

Vi registrerer og at Agder fylkeskommune i brev datert 10.11.25 har gitt noen utfyllende kommentarer i denne saken angående friluftslivet, historikk i saken, verneformål m.m. Verneområdeforvalter støtter i stor grad det som kommer frem i dette brevet.

Hvis Miljødirektoratet skal ta denne saken videre vil vi komme tilbake til utfyllende merknader i forbindelse med høring. Imidlertid håper verneområdeforvalter Miljødirektoratet retter riktig fokus og avslutter saken om mulig grenseendring snarest mulig, slik at vernet kan bli ivaretatt på en god måte fremover.

Med hilsen

Ronny Skansen
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

AGDER FYLKESKOMMUNE	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Statsforvalteren i Agder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Kristiansand kommune	Postboks 4	4685	NODELAND

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 75 64
sfagpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/oksoy-ryvingen

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler Ronny Skansen **Vår ref.** 2025/9571-5 432.2 **Deres ref.** **Dato** 01.12.2025

Vedrørende mulig grenseendring ved Belteviga - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

Saksprotokoll i Verneområdestyret ORF - 24.11.2025

Behandling
Behandlet under styremøte den 24. november 2025. Forslag fra Hannah Teigland i sak om endring av vernegrense ved Belteviga i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde (det vises til rs/sak 45/25, 46/25, 47/25 og 48/25):

Forslag til vedtak:
Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde støtter Miljødirektoratets alternativ om grenseendring ved Beltevika på Flekkerøya. Styret slutter seg til Statsforvalterens vurdering av at en justering av vernegrensen ikke vil svekke verneverdiene eller formålet med vernet.
Verneområdestyret stiller seg ikke bak verneområdeforvalters uttalelse i saken.
Styret ber forvaltningssekretariatet om å oversende vedtaket til Miljødirektoratet og Statsforvalteren i Agder omgående.

Begrunnelse:
Miljødirektoratet har delegert myndighet til å foreta mindre grenseendringer etter naturmangfoldsloven § 34. Statsforvalteren har vurdert at det aktuelle veistykket ikke innehar verneverdier og at justering av grensen ikke vil påvirke verneformålet. Verneområdestyret legger Statsforvalterens faglige vurderinger til grunn. Endringen vil bidra til å klargjøre grensen. Det aktuelle veistykket gir, etter verneområdets syn, økt tilgjengelighet til det statlig sikrede friluftsområde Beltevika for barnevogner og personer i rullestol. Noe som styrker muligheten for allmennhetens friluftsliv. Verneområdestyret vil etter endring av grense anmode Kristiansand kommune som planmyndighet om å ta stilling til adkomst til bebygd område og motorisert ferdsel, gjennom kommunens planarbeid.

Styreleder ønsket en protokolltilførsel i saken.
Styrets vedtak – vedtatt mot 1 stemme:

Vedtak

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde støtter Miljødirektoratets alternativ om grenseendring ved Beltevika på Flekkerøya. Styret slutter seg til Statsforvalterens vurdering av at en justering av vernegrensen ikke vil svekke verneverdiene eller formålet med vernet.
Verneområdestyret stiller seg ikke bak verneområdeforvalters uttalelse i saken.
Styret ber forvaltningssekretariatet om å oversende vedtaket til Miljødirektoratet og Statsforvalteren i Agder omgående.

Begrunnelse:
Miljødirektoratet har delegert myndighet til å foreta mindre grenseendringer etter naturmangfoldsloven § 34. Statsforvalteren har vurdert at det aktuelle veistykket ikke innehar verneverdier og at justering av grensen ikke vil påvirke verneformålet. Verneområdestyret legger Statsforvalterens faglige vurderinger til grunn. Endringen vil bidra til å klargjøre grensen. Det aktuelle veistykket gir, etter verneområdets syn, økt tilgjengelighet til det statlig sikrede friluftsområde Beltevika for barnevogner og personer i rullestol. Noe som styrker muligheten for allmennhetens friluftsliv. Verneområdestyret vil etter endring av grense anmode Kristiansand kommune som planmyndighet om å ta stilling til adkomst til bebygd område og motorisert ferdsel, gjennom kommunens planarbeid.

Protokolltilførsel styreleder: Å endre vernegrensen er ikke i henhold til Verneområdestyrets mandat eller vedtekter. Styreleder ønsker derfor å ikke stå bak et slikt vedtak.

Med hilsen

Ronny Skansen
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Statsforvalteren i Agder Postboks 504 4804 ARENDAL

Miljø-
direktoratet

STATSFORVALTEREN I AGDER
Postboks 504
4804 ARENDAL

Trondheim, 12.03.2026

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Saksbehandler:
7d9f5da0-1aba-4cf7-af0a-55648112ae4b	2025/12594	Ingrid Vaagland Stav

Oppdrag om å sende grenseendring av Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde på høring, Flekkerøya

Vi viser til brev av 21.10.2025 angående Statsforvalterens vurdering - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde - Kristiansand - Flekkerøya - Belteviga - mulig grenseendring.

Bakgrunnen for forslaget om grenseendring er at den aktuelle veien ligger helt i ytterkanten av verneområdet. Normalt sett vil en ved opprettelse av verneområder forsøke å grense ut tekniske inngrep. Dette ble ikke gjort i den aktuelle saken, og det har medført forvaltningsmessige utfordringer. Vi ber derfor statsforvalteren sende et forslag til endring av vernegrensen på høring hvor den aktuelle veitraseen grenses ut av verneområdet, og deretter oppsummerer høringsinnspillene og gi sin tilrådning til Miljødirektoratet.

Vi viser til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingen ved endringer av verneforskrifter. Reglene om høring i forvaltningsloven § 37, og de andre saksbehandlingsreglene i forvaltningslovens kap. VII, gjelder for saksforberedelsen. Endringsforslaget har kun lokal betydning og høringen kan derfor begrenses til berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre interessenter.

En grenseendring i denne saken er å anse som en mindre justering av vernegrense (jf. naturmangfoldloven § 34) som Miljødirektoratet har delegert myndighet til å utføre

· rette feil og unøyaktigheter i beskrivelsen av det vernede område

· foreta grenseendring som omfatter mindre arealer (utvidelse eller innskrenkninger)

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam	Ingrid Vaagland Stav
seksjonsleder	seniorrådgiver

Kopi til:
Verneområdestyre for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde
KRISTIANSAND KOMMUNE

Fra: Ingrid Vaagland Stav[ingrid.vaagland.stav@miljodir.no]
Sendt: 08.04.2026 08:27:13
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: VS: Vedrørende henvendelse om grenseendring Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

---

Hei,

Vi har, som tidligere nevnt, mottatt henvendelser både fra dere i Verneområdestyret, fra privatpersoner, og hatt dialog med Statsforvalteren og kommunen. Vi ser at det er en del problemstillinger knyttet til området som gjør at det er naturlig å se på grensen rundt Belteviga.

Kristiansand kommune har opplyst at de har mottatt anmodning om oppstart av arbeid med privat forslag til reguleringsplan for et område som omfatter samme areal som det nevnte forslag til grensejustering. Ett av formålene med planarbeidet er blant annet å avklare eksisterende veier og atkomster til bestående bebyggelse.

Miljødirektoratet støtter også Statsforvalteren i Agder sin vurdering om at de "… regner det som utvilsomt at det aktuelle veistykket ligger innenfor Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde slik vernegrensen er fastsatt pr. i dag. I henhold til verneforskriften punkt 5.1er all motorferdsel på land forbudt, med de unntak som er nevnt i punkt 5.2. Bruk av motorkjøretøy på aktuelle veistrekning er da i strid med verneforskriften, med mindre forvaltningsmyndigheten har gitt tillatelse til slik bruk. Bruk av motorkjøretøy på aktuelle veistrekning uten tillatelse, vil følgelig være ulovlig, og være underlagt ulovlighetsoppfølging fra forvaltningsmyndighetens side" (ref. Brev datert. 21.10.2025). Vi ønsker også å påpeke at de jordskiftesakene som pågår er av privatrettslig art, og er ikke en del av prosessen rundt en eventuell grenseendring i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde.

Vi har nå bedt statsforvalteren om å sende sitt forslag til grenseendring på høring og verneområdestyret som forvaltningsmyndighet bør uttale seg der.

Vennlig hilsen Ingrid

Fra: Skansen, Ronny <ronny.skansen@statsforvalteren.no>
Sendt: onsdag 25. mars 2026 15:11
Til: Ingrid Vaagland Stav <ingrid.vaagland.stav@miljodir.no>
Emne: Vedrørende henvendelse om grenseendring Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

Hei

Fint om det kunne gis en tilbakemelding på denne.

Med vennlig hilsen
Ronny Skansen

Verneområdeforvalter

Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder

Telefon: 489 96 972/ 37 01 75 64
E-post: ronny.skansen@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/Oksoy-Ryvingen/

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 09.07.2026
Vår ref.: 2025/5627
Deres dato:
Deres ref.: [Ref]

[Mottakernavn]
[KONTAKT]
[Adresse]
[Postnr] [Poststed]

Saksbehandler, innvalgstelefon
Martin Hagen Ring, 37 01 78 89

Høring av mindre grenseendring - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

Statsforvalteren i Agder sender med dette på høring et forslag om en mindre justering av vernegrensen for Oksøy–Ryvingen landskapsvernområde ved Belteviga på Flekkerøya, i Kristiansand kommune. Forslaget gjelder å grense ut en eksisterende veitrasé som i dag ligger helt i ytterkanten av verneområdet.

Bakgrunn
Miljødirektoratet har i brev av 12.03.2026 bedt Statsforvalteren sende på høring et forslag om å justere vernegrensen slik at veitraséen tas ut av verneområdet. Bakgrunnen for forslaget er at den aktuelle veien ligger helt i ytterkanten av verneområdet. Normalt vil en ved opprettelse av verneområder forsøke å grense ut tekniske inngrep. Dette ble ikke gjort i den aktuelle saken, og det har medført forvaltningsmessige utfordringer.

Justeringen anses som en *mindre grenseendring* etter naturmangfoldloven § 34, som åpner for:

- retting av feil og unøyaktigheter i avgrensningen
- mindre innskrenkninger eller utvidelser av verneområdet

Miljødirektoratet har delegert myndighet til å fatte slike vedtak, men Statsforvalteren skal gjennomføre høringen og gi sin tilråding.

Endring av vernegrensen
Forslaget innebærer at den aktuelle veitraseen tas ut av verneområdet, slik at vernegrensen trekkes utenom veien. Dette påvirker kun et mindre areal og medfører ingen endringer i øvrige vernebestemmelser.

Kart som viser gjeldende og foreslått grense følger vedlagt.

Høringens omfang
I tråd med forvaltningsloven § 37 og Miljødirektoratets føringer gjennomføres en begrenset høring, der kun grunneiere, rettighetshavere, kommunen og andre direkte berørte parter varsles.

Høringsinnspill
Vi ber om at eventuelle innspill sendes skriftlig til:

Statsforvalteren i Agder
Postboks 504, 4804 Arendal
E-post: sfagpost@statsforvalteren.no

Merk innspillet med: «Høring – Oksøy–Ryvingen grenseendring, 2025/5627»

Høringsfrist er 31. august 2026.

Alle innspill vil bli journalført og inngå i Statsforvalterens oppsummering og tilrådning til Miljødirektoratet.

Videre saksgang
Etter høringsfristen vil Statsforvalteren:

1. oppsummere alle mottatte innspill
2. vurdere innspillene
3. gi en samlet tilrådning til Miljødirektoratet, som treffer endelig vedtak om eventuell grenseendring

Med hilsen

Pia Karine Hem Molaug (e.f.)
ass. miljøverndirektør
Seksjon natur

Martin Hagen Ring
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1	Endringskart

Mottakere:

Verneområdestyret Oksøy-Ryvingen - Flekkefjord landskapsvernområder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Kristiansand kommune	Postboks 4	4685	NODELAND
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Eline Grødal	Uelands Gate 46	0457	Oslo
Erlend Grødal	Postdamveien 8	1164	Oslo
SAMEIET KJÆRE FELLESMARK	c/o Gunnar Larsen Vesterøya 111	4625	FLEKKERØY
Ruth Pedersen	Kjæreveien 37	4625	Flekkerøy
Magnus Magnussen	Vesterøya 31	4625	Flekkerøy

Harry Salvesen Vragesløyfen 112 D 4625 Flekkerøy

Kopi til:

Vesterøya
3908
Beltevigа
1
5
10
14
20
30
28
9.9
Storetjønna

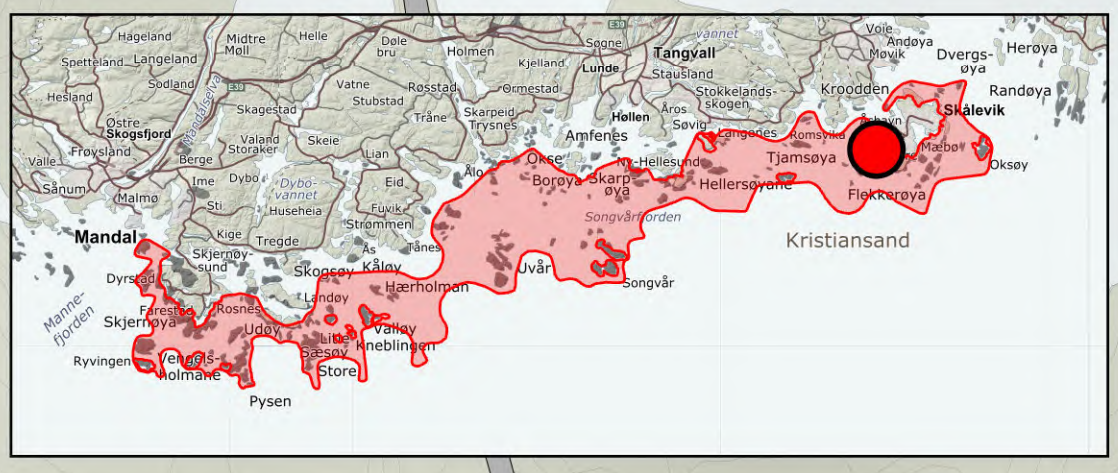

Grenseforslag i Oksøy-Ryvingen Landskapsvernområde
Mars 2026

Nytt grenseforslag

Nåværende grense

N

0 15 30 45 60 m

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 28.08.2026
Vår ref.: 2025/5627
Deres dato:
Deres ref.:

Verneområdestyret Oksøy-Ryvingen - Flekkefjord landskapsvernområder

Postboks 504
4804 ARENDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon
Martin Hagen Ring, 37 01 78 89

Utsettelse av høringsfrist - Høring av mindre grenseendring - Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde

Vi viser til vårt brev med dato 09.07.2026 hvor vi sender på høring et forslag om en mindre justering av vernegrensen for Oksøy-Ryvingen landskapsområde ved Belteviga på Flekkerøya, i Kristiansand kommune.

I brevet ble høringsfristen satt til 31. august 2026. Etter tilbakemelding fra flere høringsparter er det behov for å utvide fristen. Ny høringsfrist settes herved til **fredag 9. oktober 2026**.

Det gjeldende høringsdokumentet er vedlagt dette brevet.

Med hilsen

Martin Hagen Ring e.f.
rådgiver
Seksjon natur

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakere:

Verneområdestyret Oksøy-Ryvingen - Flekkefjord landskapsvernområder	Postboks 504	4804	ARENDAL
Eline Grødal	Vøyensvingen 16 D	0458	Oslo
Erica Nilsen Grunnevoll	Husarveien 37	1396	Billingstad
Erlend Grødal	Postdamveien 8	1164	Oslo
Harry Salvesen	Vragesløyfen 112 D	4625	Flekkerøy

E-postadresse: sfagpost@statsforvalteren.no
Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding
Postadresse: Postboks 504, 4804 Arendal
Besøksadresse: Fløyveien 14, Arendal
Telefon: 37 01 75 00
www.statsforvalteren.no/agder
Org.nr. 974 762 994

Kristiansand kommune	Postboks 4	4685	NODELAND
Magnus Magnussen	Vesterøya 31	4625	Flekkerøy
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Naturvernforbundet i Agder	Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S
Ragnhild Schulte Nilsen	Andøyfaret 80	4623	Kristiansand S
SAMEIET KJÆRE FELLESMARK	c/o Gunnar Larsen Vesterøya 111	4625	FLEKKERØY
Tor Hjalmar Nilsen	Revemyrknausen 7	4625	Flekkerøy

AGDER fylkeskommune

STATSFORVALTEREN I AGDER
Postboks 504
4804 ARENDAL

Dato: 17.09.2026
Vår ref: 25/00011-77
Deres ref:
Saksbeh.: Bård Andreas Lassen

Uttalelse til forslag om grenseendring for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde ved Belteviga-veien

Agder fylkeskommune mener at vernegrensen for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde bør opprettholdes for å sikre at motorferdsel fortsatt er forbudt, og for å ivareta områdets natur- og friluftslivsverdier. Adkomst til hyttene bør løses på andre måter enn ved å legge til rette for motorferdsel i verneområdet.

Vi viser til deres oversendelse med forslag til grenseendring for Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde. Endringen innebærer en justering av vernegrense slik at eksisterende veitrasé til Grunnevågkilen skal bli liggende utenfor landskapsvernområdet. Statsforvalteren begrunner endringsforslaget med at dagens veitrasé skaper «forvaltningsmessige utfordringer». Høringsdokumentene gir ingen nærmere redegjørelse for hvilke forvaltningsmessige utfordringer det siktes til. Ut fra vår kjennskap til området, legger vi til grunn at forslaget henger sammen med at veien benyttes til omfattende ulovlig motorferdsel i strid med verneforskriften, og at dette ser ut til å være vanskelig å håndtere for både kommune og vernemyndighet.

Statsforvalteren anser grenseendringen som en mindre grenseendring etter naturmangfoldloven § 34. Endelig vedtak fattes av Miljødirektoratet etter tilråding fra Statsforvalteren. Endringen medfører ingen endringer i øvrige vernebestemmelser. Høringsdokumentene inneholder ingen øvrige begrunnelser eller vurderinger av konsekvenser for landskap, naturmangfold eller friluftsliv som alle er en del av formålet med verneforskriften. Det er heller ikke gjort noen vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8-12.

Fylkeskommunens rolle i saken

I henhold til forskrift om fylkeskommunenes oppgaver innenfor friluftslivsområdet, skal Agder fylkeskommune ivareta statens interesser som grunneier av Belteviga statlig sikra friluftslivsområde (gnr./bnr. 4/75). Eiendommen inngår i Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde, og vil bli direkte berørt av en eventuell grenseendring. Fylkeskommunen er også myndighet etter friluftsloven, og kan uttale seg i alle saker som gjelder friluftsliv og allmennhetens friluftslivsinteresser.

Natur- og friluftslivsverdier i området

Belteviga er et mye brukt og attraktivt friluftsområde med stor verdi for både lokale og tilreisende

Besøksadresse:
Tordenskjolds gate 25 4612
KRISTIANSAND S
Postadresse:
Postboks 788 Stoa, 4809 Arendal

Telefon:
+47 38 05 00 00

E-post:
postmottak@agderfk.no

Org.nr.:
921 707 134

Nettsted:
www.agderfk.no

brukere. Turveiene i området inngår i et sammenhengende turløpenett, og Belteviga-veien er en del av en rundløype som er forbundet med nærliggende bolig- og hytteområder. Dette gjør at Belteviga-veien benyttes mye av lokale til turgåing, løping og sykling. På grunn av natur- og friluftslivskvalitetene brukes området også mye av tilreisende. I fylkeskommunens kartlegging av regionale friluftslivsområder (2014) ble området vurdert som et regionalt svært viktig friluftslivsområde. I samme kartlegging ble det vurdert at området har stor bruk, brukes ofte av regionale brukere og at det er store opplevelsesverdier. Området byr på attraktive friluftslivsarealer og gode muligheter for opplevelse av både kulturminner og natur med lite inngrep. Belteviga friluftsområde er en tidligere forsvarseiendom. Som følge av Forsvarets tidligere virksomhet og den senere vernestatusen er området, i motsetning til store deler av øvrige Flekkerøya, lite påvirket av utbygging og andre tekniske inngrep. Noen av de største opplevelseskvalitetene ved Belteviga friluftslivsområde er få menneskelige inngrep og mulighet for stillhet, ro og naturopplevelse langs tilrettelagte turløyper. Dette er kvaliteter som en stor andel av befolkningen oppgir som hovedmotivasjon for å drive med friluftsliv.

Kommunen har ikke ferdigstilt sin lokale kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder, men i temakart grønnstruktur til kommuneplanens arealdel (vedtatt 28. februar 2024) er området trukket frem som en del av grønnstrukturen i kommunen. I tillegg viser temakartet at eksisterende del av kyststien går langs Belteviga-veien.

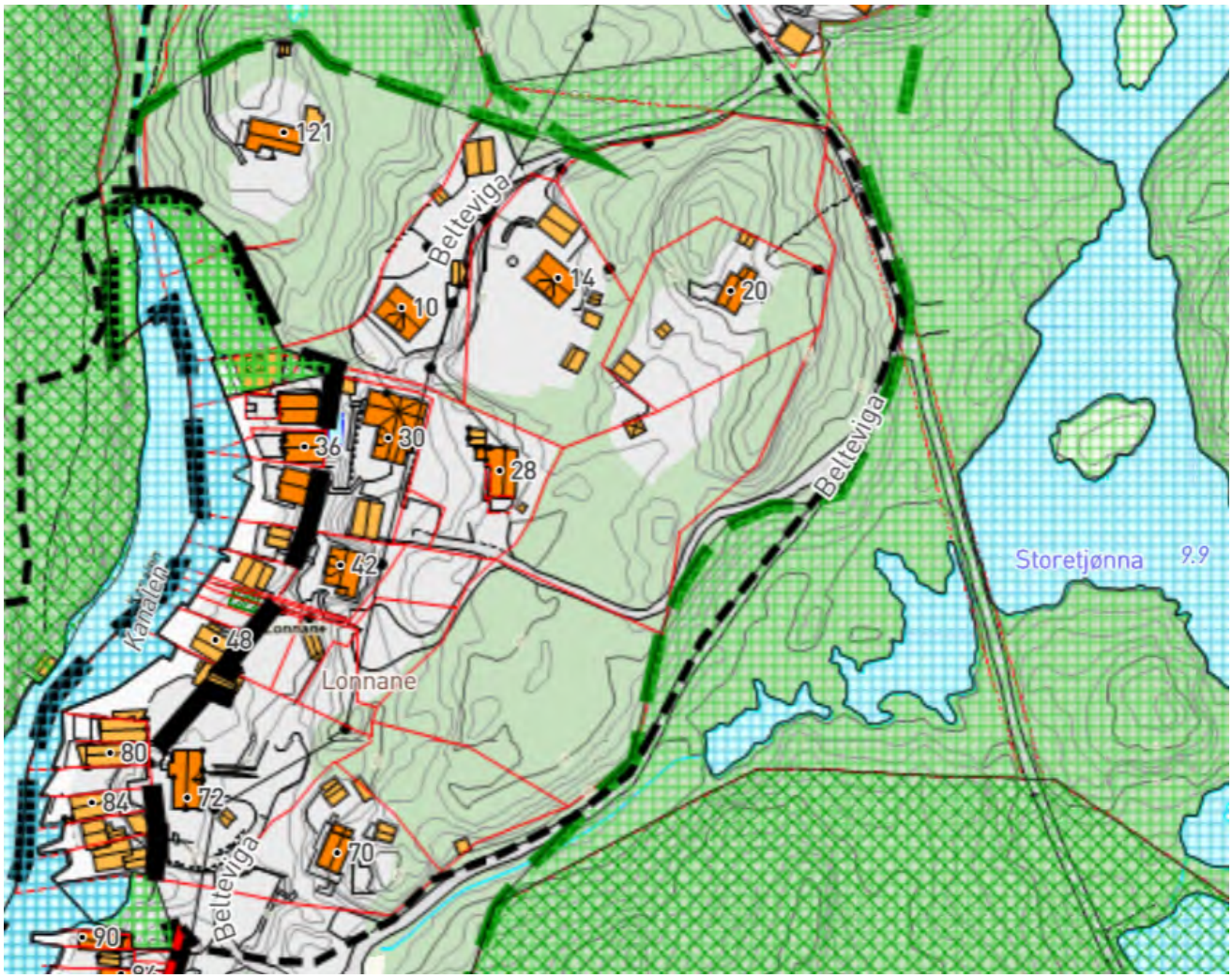

Figur 1 Utsnitt av temakart grønnstruktur til kommuneplanens arealdel i Kristiansand. Lysgrønn skravur viser friluftsområde, mens mørk grønn skravur viser offentlig friområde. Sort stiplet linje viser trase for den sammenhengende kyststitraseen på Flekkerøy. Grønn stiplet linje viser kommuneplanens langsiktige grense mot utbygging.

Belteviga-veien er i dag den viktigste innfallsporten til Belteviga statlig sikra friluftslivsområde. Innfallsporten ved Storetjønna er i tillegg besøkendes første møte med denne delen av verneområdet. Storetjønna er et artsrikt og lett tilgjengelig våtmarksområde, med gode muligheter for å oppleve naturmangfoldet på nært hold. Ifølge www.naturbase.no sitt faktaark, er

dette en produktiv og artsrik lokalitet som blant annet er viktig for liten vannsalamander, padde, buorm og en god hekkelokalitet for stokkand. Det er også påvist hekking av dvergdykker («sterkt truet») og hettemåke («nær truet») her tidligere. I kommuneplanens temakart over grønnstruktur er området vist som viktig naturtype.

Fylkeskommunens vurdering
Denne saken gjelder i realiteten om det skal legges til rette for en senere legalisering av kjørevei og motorferdsel i et mye brukt friluftslivsområde som også er vernet etter naturmangfoldloven. Formålet med statlig sikra friluftslivsområder er å sikre og legge til rette for allmennhetens friluftsliv. Dette innebærer både trygge muligheter for friluftslivsaktivitet, samt gode muligheter for naturopplevelse. Helt siden eiendommen ble overtatt av Miljødirektoratet, har det vært et ønske og mål fra staten at friluftslivsbrukerne skal være prioritert i dette området. Daværende Direktoratet for naturforvaltning har tidligere, i brev av 11.04.2007, uttalt seg om statens syn på motorferdsel i området:

«DN er opptatt av at statens friluftslivsområder skal kunne benyttes av mange grupper av brukere og til mange forskjellige aktiviteter innen friluftslivet. Vi søker derfor å i alle ervervssaker å få etablert ordnede adkomstforhold og søker også å unngå eller minimere annen bruk av den infrastrukturen som eksisterer eller bygges opp inne i områdene og i tilknytning til dem. Bruken av gbnr. 4/75 som allment friluftslivsområde betinger i dag allmenn ikke-motorisert ferdsel inn i området langs Beltevikvegen, og det er fra kommunens side regulert inn plass for allmenn parkering ved fylkesveien.

DN vurderer Beltevigvegen å være av en slik beskaffenhet at kombinasjonen av bilkjøring og gang/sykkeltrafikk bør unngås eller minimeres. Vegen er smal og åpenbart ikke konstruert for blandet trafikk av noe omfang, og vi vurderer trafikksituasjonen til å være både et sikkerhetsproblem og et trivselsproblem. Til det sist nevnte vil vi bemerke at turen inn langs Beltevigvegen, for mange brukere vil være en stor del av turopplevelsen, jf. eksempelvis små barn, eldre og bevegelseshemmede. Problemene knyttet til blandet trafikk vil være størst i helger og ferier, da både gang-/sykkeltrafikk og biltrafikk vil være på sitt høyeste. All erfaring så langt viser at transportbehovet knyttet til bebygde eiendommer øker med tiden fordi antall potensielle brukere av eiendommene øker. I tillegg vil bruk internt i familien kan utlån/utleie også genererer betydelig transportbehov.

Fra DNs ståsted som eier av gbnr. 4/75 og Beltevigveien over Kjære Fellesmark, vil den beste løsningen være å skille gang-/sykkeltrafikk inn til friluftslivsområdet og biltrafikk knyttet til de bebygde eiendommene på Lonnane og i Grunnevågskilen, eventuelt å tenke gjennom hele infrastrukturen i området på nytt med tanke på både allmennheten og brukerne av de bebygde eiendommene. Vi er overbevist om at en slik nytenkning er påkrevet allerede i dag, og i alle fall dersom man tar hensyn til sannsynlig utvikling og økende konfliktpotensial i tida fremover. Vår holdning er derfor at søknaden om godkjenning av veganleggene bør avslås og at det bør stilles krav om tilbakeføring».

Agder fylkeskommune mener at Direktoratet for naturforvaltnings vurderinger fra 2007 fortsatt er relevante. Utviklingen de pekte på, med økende transportbehov og større konflikter mellom motorferdsel og friluftsliv, har i stor grad vist seg å slå til. Omfanget av bilkjøring har gradvis økt som følge av 1) ulovlig anleggelse og utbedring av bilvei og parkeringsplass, 2) at folk tar seg til rette uten etablert kjøreveirett og 3) at det har vært en økning i korttidsutleie av hytter og sjøboder på stedet. Agder fylkeskommune mener at den samlede trafikkbelastningen klart overstiger hva som er akseptabelt i et offentlig friluftslivsområde hvor gående og syklende skal prioriteres. Motorferdsel skaper trafikksikkerhetsutfordringer for gående og syklende, reduserer kvaliteten på naturopplevelsene og fører til økt slitasje på turveien. Sistnevnte bidrar til at turveien blir mindre fremkommelig for andre brukere samt at behovet for vedlikehold øker.

Vi vil også vise til hva Fylkesmannen i Vest-Agder uttalte 24.1.2006 under rettsmøte i Marnar

jordskiftrett (sak 1000-2005-0014 Beltevigveien: *«Kjellaug Eik fra Fylkesmannen i Vest-Agder, signaliserer et klart ønske om å begrense bilbruken på Beltevigveien. Vegen tangerer det nylig vedtatte landskapsvernområdet Oksøy-Ryvingen, og bestemmelsene om motorisert ferdsel innen vemeområdet er svært restriktive. Evt. framtidige tillatelser vil bli regulert gjennom egen forvaltningsplan for området.»* Vår oppfatning er at Fylkesmannen i Vest-Agder bevisst trakk vernegrensen på vestsiden av veien for å bidra til å begrense motorferdsel i et område med store natur, landskaps- og friluftslivsverdier. Vi er dermed ikke enig det Statsforvalteren i Agder skriver i sitt høringsbrev for endring av grensen: *«Normalt vil en ved opprettelse av verneområder forsøke å grense ut tekniske inngrep. Dette ble ikke gjort i den aktuelle saken, og det har medført forvaltningsmessige utfordringer.»* Vi minner om at verneformen er landskapsvernområde, og at dette er en mildere verneform hvor det ikke er uvanlig med enkle veier av denne typen. Spesielt i denne delen av Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde er det en rekke veier fra tidligere forsvarsvirksomhet som nå inngår i verneområdet som turveier.

Vi vil også trekke frem hva Fylkesmannen i Vest-Agder v/miljøvernavdelingen uttalte 28.6.2007 til søknad om dispensasjon fra kommuneplanen for ettergodkjenning av veistrekket fra den historiske Belteviga-veien og ned mot Grunnevågskilen: *«Veianleggene ligger delvis innenfor arealer med registrerte naturverninteresser i tilknytning til Storetjønna. I tillegg grenser deler av veianlegget til landskapsvernområdet og statlig sikra friluftslivsområde. Etter miljøvernavdelingens skjønn har de omsøkte veiene en uheldig beliggenhet i forhold til nevnte interesser. I tillegg har motorisert ferdsel i området en negativ virkning på friluftslivet.»*

Videre vil vi peke på hva Fylkesmannen i Vest-Agder, v/samfunnsavdelingen skrev da de 8.12.2008 stadfestet kommunens avslag på søknad om dispensasjon fra plankrav for ettergodkjenning av den ulovlig etablerte veien: *«Tiltaket berører således sterke friluftslivsinteresser, og Fylkesmannens miljøvernavdeling, fylkeskommunen og parkvesenet har uttalt seg negativt til tiltaket. Fylkesmannens miljøvernavdeling har pekt på at dersom det fortsatt er aktuelt med veiatkomst, bør denne først vurderes gjennom et reguleringsplanarbeid, og da fortrinnsvis via eksisterende atkomstvei i nordenden av byggeområde for fritidsbebyggelse.»*

I denne saken ser det ut til at Statsforvalteren har endret syn siden da de selv var forvaltningsmyndighet for verneområdet. Det er vanskelig å skjønne hva som er årsaken til dette. Vi savner også konkrete vurderingene av både veiens og motorferdselens effekt for naturmangfold, landskap og friluftsliv. Dersom formålet med grensejusteringen er å løse utfordringer knyttet til ulovlige tiltak og ulovlig motorferdsel ved å flytte vernegrensen, stiller fylkeskommunen seg kritisk til en slik tilnærming. Konsekvensen av å justere vernegrensen, vil trolig bli at uheldig ulovlig motorferdsel i et friluftslivsområde fortsetter mens utfordringen med å håndtere dette skyves over til andre myndigheter. Kommunen har allerede signalisert at man trolig ikke kommer til å følge opp ulovlighetene etter plan- og bygningsloven og motorferdselloven. Da vil det være fylkeskommunen, som overordnet forvaltningsmyndighet og grunneierrepresentant for Miljødirektoratet i det statlig sikra friluftslivsområdet, som må følge opp saken videre i tråd med veileder for forvaltning av statlig sikra friluftslivsområder. Med tanke på våre begrensede sanksjonsmuligheter, er dette uheldig for allmennhetens friluftsliv.

Fylkeskommunens oppfatning er at en flytting av vernegrensen, trolig vil medføre at dagens motorferdsel fortsetter med samme omfang som i dag eller mer. Dette vil medføre støy, forstyrrelser for naturmangfold og naturopplevelser, trafikkfarlige situasjoner på turløypenettet og ekstra slitasje på turvei på statens grunn. Dette er uheldig. Dersom natur-, landskaps- og friluftslivsverdiene skal ivaretas på en tilfredsstillende måte, bør dagens vernegrense opprettholdes og verneforskriftens forbud mot motorferdsel videreføres. Den beste løsningen vil være at dagens vei tilbakeføres og/eller nedgraderes til turvei. Vi gjør oppmerksom på at det er igangsatt reguleringsplanarbeid for området, og vi legger til grunn at alternativ adkomst og parkering for hytteeierne vil bli vurdert i den forbindelse.

Kjøreveirett

Det har vært to jordskiftesaker med avgjørelser som er relevant for denne saken. I jordskiftesak fra 1988 fremgår det at strandeiendommer utgått fra sameiet Kjære Fellesmark (gnr. 4 bnr. 256) kun har rett til gangvei fra Beltevigaveien over fellesareal (gnr. 4 bnr. 256) og frem til strandtomtene med Grunnevågskilen. I jordskiftesak fra 2006 går det frem at ingen av eiendommene ved Lonnane har kjøreveirett over gnr. 4 bnr. 7, og gnr. 4 bnr. 184 i starten av Belteviga-veien. Vår oppfatning er at disse eiendommene heller ikke har kjøreveirett over den delen av Belteviga-veien som eies av Miljødirektoratet (gnr. 4 bnr. 75). Når det gjelder Kjære Fellesmark, er vår oppfatning at sameierne har kjøreveirett på den opprinnelige historiske veien over Miljødirektoratet sin eiendom til gjenværende deler av fellesmarka, men at denne rettigheten kun er ment å gjelde for drift og tilsyn med utmarka. Vi mener at ordinær motorferdsel for transport av personer og varer ved bruk og utleie av sjøboder og fritidsboliger, faller utenfor denne rettigheten. Selv om det her er snakk om privatrettslige forhold, så mener vi likevel at dette er føringer som er relevante for forslaget om å endre vernegrensen.

Konklusjon

Belteviga statlig sikra friluftslivsområde er et regionalt svært viktig friluftslivsområde med store natur- og friluftslivsverdier. Den pågående ulovlige motorferdselen gjennom innfallsporten til området, har negative konsekvenser for både natur, naturopplevelse og allmennhetens friluftsliv. En opprettholdelse av vernegrensen vil medføre at motorferdsel fremdeles blir forbudt etter dagens verneforskrift. Av hensyn til natur- og friluftslivsinteressene på stedet, mener Agder fylkeskommune derfor at vernegrensen bør holdes uendret. Adkomst til hytter bør løses på andre måter enn å legge til rette for motorferdsel i vernet natur.

Med hilsen

Ingvild Nina Skjong	Bård Andreas Lassen
Avdelingsleder	Rådgiver
Avdeling for samfunn, plan og miljø	Avdeling for samfunn, plan og miljø

Brevet er godkjent elektronisk.

Kopi til: KRISTIANSAND KOMMUNE
MILJØDIREKTORATET
VERNEOMRÅDESTYRET FOR OKSØY-RYVINGEN OG FLEKKEFJORD LANDSKAPSVERNOMRÅDER

ST 32/26 Eventuelt